

คำอธิบายพระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ. ๒๕๖๐

กรมสรรพสามิต

ก่อนพระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ. ๒๕๖๐ มีผลใช้บังคับ กรมสรรพสามิตดำเนินการจัดเก็บภาษีสรรพสามิตโดยอาศัยอำนาจตามกฎหมายรวมทั้งสิ้น ๗ ฉบับ ได้แก่ พระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ. ๒๕๒๗ พระราชบัญญัติพิกัดอัตราภาษีสรรพสามิต พ.ศ. ๒๕๒๗ พระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. ๒๕๔๓ พระราชบัญญัติยาสูบ พ.ศ. ๒๕๐๙ พระราชบัญญัติไฟ พุทธศักราช ๒๕๘๖ พระราชบัญญัติจัดสรรเงินภาษีสรรพสามิต พ.ศ. ๒๕๒๗ และพระราชบัญญัติจัดสรรเงินภาษีสุรา พ.ศ. ๒๕๒๗ โดยกฎหมายดังกล่าว เป็นกฎหมายเก่าที่บังคับใช้อย่างยาวนาน ไม่สอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจและสังคมในปัจจุบัน กรมสรรพสามิตจึงเห็นสมควรให้ดำเนินการปรับปรุงแก้ไขกฎหมายภาษีสรรพสามิตให้มีความทันสมัย โปร่งใส และเป็นสากล รวมทั้งรวบรวมกฎหมายภาษีสรรพสามิตที่กระจัดกระจายอยู่ในกฎหมายทั้ง ๗ ฉบับ มาไว้เป็นฉบับเดียวกันเพื่อความ เป็นเอกภาพในการบังคับใช้

กรมสรรพสามิตได้มอบหมายให้สำนักงานศูนย์วิจัยและให้คำปรึกษาแห่งมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ดำเนินโครงการจัดทำร่างประมวลกฎหมายภาษีสรรพสามิต เพื่อปรับปรุง แก้ไข และรวบรวมกฎหมายภาษีสรรพสามิตระดับพระราชบัญญัติทั้ง ๗ ฉบับข้างต้น ให้เป็นฉบับเดียวกันในรูปแบบของประมวลภาษีสรรพสามิต โดยกรมสรรพสามิตได้พิจารณาร่างประมวลกฎหมายภาษีสรรพสามิตของสำนักงานศูนย์วิจัยและให้คำปรึกษาแห่งมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์และได้เสนอร่างประมวลกฎหมายภาษีสรรพสามิตเข้าสู่การพิจารณาของคณะรัฐมนตรี โดยคณะรัฐมนตรีได้ให้ความเห็นชอบต่อร่างประมวลกฎหมายภาษีสรรพสามิต อย่างไรก็ดี ในขั้นการพิจารณาของสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ได้มีการเสนอให้เปลี่ยนชื่อร่างกฎหมายดังกล่าวจากประมวลกฎหมายภาษีสรรพสามิตเป็นพระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ. แทน และได้เสนอร่างพระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ. เข้าสู่การพิจารณาของสภานิติบัญญัติแห่งชาติ โดยได้ผ่านความเห็นชอบให้ประกาศใช้เป็นกฎหมายได้ จนได้มาซึ่งพระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิตฉบับใหม่ที่สมบูรณ์ คือพระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ.๒๕๖๐ ซึ่งจะมีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ ๑๖ กันยายน พ.ศ. ๒๕๖๐ นี้ เป็นต้นไป

เพื่อให้เจ้าหน้าที่กรมสรรพสามิตและบุคคลทั่วไปได้เข้าใจถึงความหมายของกฎหมายภาษีสรรพสามิตฉบับใหม่ในแต่ละมาตรา ประกอบกับเพื่อให้เกิดความสะดวกและสร้างมาตรฐานเดียวกันให้แก่ผู้ที่จำเป็นต้องใช้กฎหมายภาษีสรรพสามิต กรมสรรพสามิตจึงได้มอบหมายให้สำนักงานศูนย์วิจัยและให้คำปรึกษาแห่งมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ดำเนินการจัดทำหนังสือคำอธิบายพระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ.๒๕๖๐ เล่มนี้

สำนักงานศูนย์วิจัยและให้คำปรึกษาแห่งมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ได้จัดทำหนังสือคำอธิบายพระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ.๒๕๖๐ นี้ในรูปแบบคำอธิบายเรียงมาตรา ตั้งแต่มาตราแรกจนถึงมาตราสุดท้าย (มาตรา ๑ ถึงมาตรา ๒๑๓) รวมถึงคำอธิบายสินค้าประเภทต่าง ๆ ที่ปรากฏอยู่ในบัญชีพิกัดอัตรา

ภาษีสรรพสามิตด้วย โดยในการจัดทำคำอธิบายในรูปแบบดังกล่าว นอกจากจะเป็นการอธิบายความ
ข้อกฎหมายที่ปรากฏในมาตราต่าง ๆ แล้ว ผู้จัดทำยังได้ยกตัวอย่างกรณีศึกษา คำพิพากษาศาลฎีกา และ
ความเห็นของคณะกรรมการกฤษฎีกาที่เกี่ยวข้อง มาประกอบคำอธิบาย เพื่อให้ผู้อ่านสามารถเข้าใจบทบัญญัติ
ต่าง ๆ ของพระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ. ๒๕๖๐ ได้ง่ายขึ้นและสามารถปรับใช้กฎหมายฉบับกล่าวได้
อย่างถูกต้อง และสอดคล้องกับเจตนารมณ์ของกฎหมาย

กรมสรรพสามิตหวังเป็นอย่างยิ่งว่า หนังสือคำอธิบายพระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ.๒๕๖๐ ฉบับนี้
จะเป็นสื่อกลางในการเผยแพร่รายละเอียดเกี่ยวกับพระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิตฉบับใหม่ให้แก่ผู้เกี่ยวข้อง
ทุกภาคส่วน ทั้งภาครัฐและเอกชน ตลอดจนนิสิต นักศึกษา และประชาชนผู้สนใจ เพื่อให้เกิดความรู้และ
ความเข้าใจที่ถูกต้อง ตลอดจนเพื่อความสะดวกในการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ.๒๕๖๐
และนำมาสู่การจัดเก็บภาษีสรรพสามิตที่มีประสิทธิภาพต่อไป

นายสมชาย พูลสวัสดิ์
อธิบดีกรมสรรพสามิต

สารบัญ

	หน้า
พระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ. ๒๕๖๐ (มาตรา ๑ - ๕)	๖
หมวด ๑ การจัดเก็บภาษีสรรพสามิต	
ส่วนที่ ๑ บททั่วไป (มาตรา ๖ - ๑๕)	๒๔
ส่วนที่ ๒ การเสียภาษีสรรพสามิต (มาตรา ๑๖ - ๓๑)	๓๒
ส่วนที่ ๓ การจดทะเบียนสรรพสามิต (มาตรา ๓๒ - ๓๙)	๕๕
ส่วนที่ ๔ คลังสินค้าทัณฑ์บน (มาตรา ๔๐ - ๕๓)	๖๓
ส่วนที่ ๕ การยื่นแบบรายการภาษีและการชำระภาษี (มาตรา ๕๔ - ๖๓)	๗๔
ส่วนที่ ๖ แสดงบัญชีสรรพสามิตและเครื่องหมายแสดงการเสียภาษี (มาตรา ๖๔ - ๘๕)	๘๔
ส่วนที่ ๗ การประเมินและการวางประกันค่าภาษี (มาตรา ๘๖ - ๙๒)	๑๐๓
ส่วนที่ ๘ การอุทธรณ์การประเมินภาษี (มาตรา ๙๓ - ๑๐๑)	๑๑๑
ส่วนที่ ๙ การยกเว้น การลดหย่อน การลดอัตรา และการคืนภาษี (มาตรา ๑๐๒ - ๑๑๗)	๑๑๙
ส่วนที่ ๑๐ บัญชีหลักฐานและการปฏิบัติ (มาตรา ๑๑๘ - ๑๒๒)	๑๓๒
ส่วนที่ ๑๑ พนักงานเจ้าหน้าที่ (มาตรา ๑๒๓ - ๑๓๕)	๑๓๗
ส่วนที่ ๑๒ การเปรียบเทียบคดี (มาตรา ๑๓๖ - ๑๓๙)	๑๖๓
ส่วนที่ ๑๓ เบี้ยปรับและเงินเพิ่ม (มาตรา ๑๔๐ - ๑๔๒)	๑๗๑
ส่วนที่ ๑๔ การบังคับชำระภาษีค้าง (มาตรา ๑๔๓ - ๑๔๙)	๑๗๕
ส่วนที่ ๑๕ การจัดเก็บเงินภาษีเพิ่มขึ้นเพื่อราชการส่วนท้องถิ่น (มาตรา ๑๕๐ - ๑๕๑)	๑๘๓
หมวด ๒ ใบอนุญาตสำหรับสินค้าสุรา ยาสูบ และไฟ	
ส่วนที่ ๑ สุรา (มาตรา ๑๕๒ - ๑๕๘)	๑๘๕
ส่วนที่ ๒ ยาสูบ (มาตรา ๑๕๙ - ๑๖๙)	๑๙๔
ส่วนที่ ๓ ไฟ (มาตรา ๑๗๐ - ๑๗๗)	๒๐๕
ส่วนที่ ๔ การแสดงใบอนุญาต การเปลี่ยนแปลงสถานที่ และการโอนใบอนุญาต (มาตรา ๑๗๘ - ๑๘๐)	๒๐๕
ส่วนที่ ๕ การพักใช้และการเพิกถอนใบอนุญาต (มาตรา ๑๘๑ - ๑๘๓)	๒๑๔
หมวด ๓ บทกำหนดโทษ (มาตรา ๑๘๔ - ๒๐๘)	๒๑๗
บทเฉพาะกาล (มาตรา ๒๐๙ - ๒๑๓)	๒๕๖

	หน้า
บัญชีพิกัดอัตราภาษีสรรพสามิต	
ตอนที่ ๑ สินค้าน้ำมันและผลิตภัณฑ์น้ำมัน	๒๖๑
ตอนที่ ๒ สินค้าเครื่องดื่ม	๒๖๓
ตอนที่ ๓ สินค้าเครื่องไฟฟ้า	๒๖๙
ตอนที่ ๔ สินค้าแบตเตอรี่	๒๗๐
ตอนที่ ๕ สินค้าแก้วและเครื่องแก้ว	๒๗๐
ตอนที่ ๖ สินค้ารถยนต์	๒๗๑
ตอนที่ ๗ สินค้ารถจักรยานยนต์	๒๗๓
ตอนที่ ๘ สินค้าเรือ	๒๗๔
ตอนที่ ๙ สินค้าผลิตภัณฑ์เครื่องหอมและเครื่องสำอาง	๒๗๕
ตอนที่ ๑๐ สินค้าพรมและสิ่งทอปูพื้นอื่น ๆ	๒๗๗
ตอนที่ ๑๑ สินค้าหินอ่อนและหินแกรนิต	๒๗๘
ตอนที่ ๑๒ สินค้าสารทำลายชั้นบรรยากาศ	๒๗๙
ตอนที่ ๑๓ สินค้าสุรา	๒๘๐
ตอนที่ ๑๔ สินค้ายาสูบ	๒๘๑
ตอนที่ ๑๕ สินค้าไฟ	๒๘๑
ตอนที่ ๑๖ สินค้าอื่น ๆ	๒๘๑
ตอนที่ ๑๗ กิจการบันเทิงหรือหย่อนใจ	๒๘๒
ตอนที่ ๑๘ กิจการเสี่ยงโชค	๒๘๓
ตอนที่ ๑๙ กิจการที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม	๒๘๔
ตอนที่ ๒๐ กิจการที่ได้รับอนุญาตหรือสัมปทานจากรัฐ	๒๘๕
ตอนที่ ๒๑ บริการอื่น ๆ	๒๘๖

หมายเหตุ เอกสารเผยแพร่นี้เป็นเอกสารเพื่อใช้ประกอบเป็นแนวทางในการปฏิบัติเบื้องต้น จึงขอให้ตรวจสอบกับพระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ. ๒๕๖๐ และอนุบัญญัติที่เกี่ยวข้องที่เป็นปัจจุบันด้วย

คำอธิบายพระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ. ๒๕๖๐

มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า “พระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ. ๒๕๖๐”

คำอธิบาย

พระราชบัญญัติทุกฉบับต้องมีชื่อเพื่อแสดงให้ทราบถึงเรื่อง สาระสำคัญ และขอบเขตการใช้บังคับของกฎหมาย โดยพระราชบัญญัตินี้ชื่อ “พระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ. ๒๕๖๐” จึงแสดงให้เห็นว่าพระราชบัญญัตินี้มีสาระสำคัญและขอบเขตการใช้บังคับเกี่ยวข้องกับภาษีสรรพสามิต

มาตรา ๒ พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับเมื่อพ้นกำหนดหนึ่งร้อยแปดสิบวัน นับแต่วันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

คำอธิบาย

วันใช้บังคับเป็นการกำหนดสภาพบังคับเพื่อให้ทราบว่าบทบัญญัติต่าง ๆ ของกฎหมาย มีผลใช้บังคับเมื่อใด โดยพระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ. ๒๕๖๐ ได้บัญญัติให้ใช้บังคับเมื่อพ้นกำหนดระยะเวลาหนึ่งร้อยแปดสิบวัน นับแต่วันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป และได้มีการประกาศในราชกิจจานุเบกษาเมื่อวันที่ ๒๐ มีนาคม ๒๕๖๐ จึงมีผลใช้บังคับวันที่ ๑๖ กันยายน ๒๕๖๐

มาตรา ๓ ให้ยกเลิก

- พระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ. ๒๕๒๗
- พระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๔
- พระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๔๓
- พระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๔๔
- พระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๔๕
- พระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ. ๒๕๒๗ พ.ศ. ๒๕๔๖

(๗) พระราชบัญญัติพิกัดอัตราภาษีสรรพสามิต พ.ศ. ๒๕๒๗

(๘) พระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติพิกัดอัตราภาษีสรรพสามิต พ.ศ. ๒๕๒๗ พ.ศ.

๒๕๒๗

(๙) พระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติพิกัดอัตราภาษีสรรพสามิต พ.ศ. ๒๕๒๗ (ฉบับที่

๒) พ.ศ. ๒๕๒๙

(๑๐) พระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติพิกัดอัตราภาษีสรรพสามิต พ.ศ. ๒๕๒๗ (ฉบับ

ที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๓๓

(๑๑) พระราชบัญญัติพิกัดอัตราภาษีสรรพสามิต (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๔

(๑๒) พระราชบัญญัติพิกัดอัตราภาษีสรรพสามิต (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๓๔

(๑๓) พระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติพิกัดอัตราภาษีสรรพสามิต พ.ศ. ๒๕๒๗ (ฉบับ

ที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๔๖

(๑๔) พระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติพิกัดอัตราภาษีสรรพสามิต พ.ศ. ๒๕๒๗ (ฉบับ

ที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๕๒

(๑๕) พระราชบัญญัติจัดสรรเงินภาษีสรรพสามิต พ.ศ. ๒๕๒๗

(๑๖) พระราชบัญญัติจัดสรรเงินภาษีสุรา พ.ศ. ๒๕๒๗

(๑๗) พระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. ๒๔๙๓

(๑๘) พระราชบัญญัติสุรา (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๔๙๗

(๑๙) พระราชกำหนดสุรา พ.ศ. ๒๕๐๑

(๒๐) พระราชบัญญัติอนุมัติพระราชกำหนดสุรา พ.ศ. ๒๕๐๑ พ.ศ. ๒๕๐๑

(๒๑) พระราชบัญญัติสุรา (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๑๐

(๒๒) พระราชกำหนดสุรา (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๑๓

(๒๓) พระราชบัญญัติอนุมัติพระราชกำหนดสุรา (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๑๓ พ.ศ. ๒๕๑๓

(๒๔) ประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๑๗๕ ลงวันที่ ๑๔ กรกฎาคม พุทธศักราช ๒๕๑๕

(๒๕) ประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๓๓๘ ลงวันที่ ๑๓ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๑๕

(๒๖) พระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. ๒๔๙๓ (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๒๑

(๒๗) พระราชบัญญัติสุรา (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๒๑

(๒๘) พระราชบัญญัติสุรา (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๒๑

(๒๙) พระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. ๒๔๙๓ (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๒๓

(๓๐) พระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. ๒๔๙๓ (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๒๕

(๓๑) พระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. ๒๔๙๓ (ฉบับที่ ๖) พ.ศ. ๒๕๒๘

(๓๒) พระราชบัญญัติสุรา (ฉบับที่ ๖) พ.ศ. ๒๕๓๔

- (๓๓) พระราชบัญญัติสุรา (ฉบับที่ ๗) พ.ศ. ๒๕๓๔
 (๓๔) พระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. ๒๕๓๓ (ฉบับที่ ๗) พ.ศ. ๒๕๕๖
 (๓๕) พระราชบัญญัติยาสูบ พ.ศ. ๒๕๐๙
 (๓๖) พระราชบัญญัติยาสูบ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๑๑
 (๓๗) พระราชบัญญัติยาสูบ (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๑๒
 (๓๘) พระราชบัญญัติยาสูบ (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๒๑
 (๓๙) พระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติยาสูบ พ.ศ. ๒๕๐๙ พ.ศ. ๒๕๒๓
 (๔๐) พระราชบัญญัติยาสูบ (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๒๓
 (๔๑) พระราชบัญญัติยาสูบ (ฉบับที่ ๖) พ.ศ. ๒๕๓๔
 (๔๒) พระราชบัญญัติยาสูบ (ฉบับที่ ๗) พ.ศ. ๒๕๓๔
 (๔๓) พระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติยาสูบ พ.ศ. ๒๕๐๙ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๒
 (๔๔) พระราชบัญญัติไฟ้ พุทธศักราช ๒๔๘๖
 (๔๕) พระราชบัญญัติไฟ้ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๐๕
 (๔๖) พระราชบัญญัติไฟ้ (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๓๔

คำอธิบาย

บทยกเลิกมีวัตถุประสงค์เพื่อระบุว่ากฎหมายใดจะถูกยกเลิกไม่ใช้บังคับอีกต่อไป โดยการบัญญัติให้ยกเลิกกฎหมายฉบับใดบ้างนั้น จะต้องระบุชื่อพระราชบัญญัตินั้น ๆ เป็นรายฉบับให้ครบถ้วนทุกฉบับ

การตราพระราชบัญญัตินี้ มีเจตนารมณ์ที่จะยกเลิกกฎหมายว่าด้วยภาษีสรรพสามิต กฎหมายว่าด้วยพิกัดอัตราภาษีสรรพสามิต กฎหมายว่าด้วยสุรา กฎหมายว่าด้วยยาสูบ กฎหมายว่าด้วยไฟ้ กฎหมายว่าด้วยการจัดสรรเงินภาษีสรรพสามิต และกฎหมายว่าด้วยการจัดสรรเงินภาษีสุรา นำมารวมเป็นพระราชบัญญัติฉบับเดียว และปรับปรุงบทบัญญัติให้ทันสมัย สอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจและสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป ดังนั้น จึงต้องยกเลิกกฎหมายต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับกฎหมายว่าด้วยภาษีสรรพสามิต กฎหมายว่าด้วยพิกัดอัตราภาษีสรรพสามิต กฎหมายว่าด้วยสุรา กฎหมายว่าด้วยยาสูบ กฎหมายว่าด้วยไฟ้ กฎหมายว่าด้วยการจัดสรรเงินภาษีสรรพสามิต และกฎหมายว่าด้วยการจัดสรรเงินภาษีสุรา ทั้งสิ้น ๔๖ ฉบับ

มาตรา ๔ ในพระราชบัญญัตินี้

คำอธิบาย

การกำหนดคำนิยามก็เพื่อให้ความหมายหรืออธิบายความหมายของถ้อยคำในกฎหมาย ซึ่งเมื่อกำหนดความหมายของคำนั้น ๆ ไว้แล้ว ก็จะใช้บทนิยามนั้นในบทบัญญัติของกฎหมายแทนข้อความต่าง ๆ เพื่อให้บทบัญญัติมีความกระชับและมีความหมายเฉพาะตามที่ได้กำหนดไว้สำหรับพระราชบัญญัตินี้ โดยตามพระราชบัญญัตินี้มีคำนิยามดังนี้

“ภาษี” หมายความว่า ภาษีสรรพสามิตที่เรียกเก็บจากสินค้าและบริการตามพระราชบัญญัตินี้

คำอธิบาย

กำหนดความหมายของคำว่า “ภาษี” ให้ชัดเจนแน่นอน เนื่องจากคำว่าภาษีตามความหมายทั่วไปจะมีความหมายที่กว้าง ครอบคลุมถึงเงินภาษีต่าง ๆ ที่รัฐบาลหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเรียกเก็บจากบุคคล เพื่อใช้จ่ายในการบริหารประเทศหรือท้องถิ่น แต่เนื่องจากพระราชบัญญัตินี้มุ่งหมายใช้บังคับ เพื่อการจัดเก็บภาษีสรรพสามิต ซึ่งเป็นภาษีที่จัดเก็บจากสินค้าและบริการเฉพาะอย่าง จึงได้กำหนดความหมายของคำว่าภาษี ไว้โดยเฉพาะในพระราชบัญญัตินี้ โดยให้หมายถึงภาษีสรรพสามิตที่เรียกเก็บจากสินค้าและบริการ ตามพระราชบัญญัตินี้เท่านั้น

“สินค้า” หมายความว่า สิ่งซึ่งผลิตหรือนำเข้าและระบุไว้ในบัญชีพิกัดอัตราภาษีสรรพสามิต ท้ายพระราชบัญญัตินี้

คำอธิบาย

กำหนดความหมายของคำว่า “สินค้า” ให้ชัดเจนแน่นอน เนื่องจากคำว่าสินค้าตามความหมายทั่วไปจะมีความหมายที่กว้าง แต่พระราชบัญญัตินี้มุ่งหมายใช้บังคับในการจัดเก็บภาษีสรรพสามิตจากสินค้าและบริการเฉพาะอย่าง จึงต้องมีการกำหนดความหมายของคำว่าสินค้า ให้หมายถึงเฉพาะสิ่งซึ่งผลิตหรือนำเข้าและจะต้องระบุไว้ในบัญชีพิกัดอัตราภาษีสรรพสามิตท้ายพระราชบัญญัตินี้ เพื่อกำหนดขอบเขตเฉพาะสินค้าที่อยู่ในการควบคุมและการบริหารการจัดเก็บภาษีสรรพสามิต

“บริการ” หมายความว่า การให้บริการในทางธุรกิจในสถานบริการตามที่ระบุไว้ในบัญชีพิกัดอัตราภาษีสรรพสามิตท้ายพระราชบัญญัตินี้

คำอธิบาย

กำหนดความหมายของคำว่า “บริการ” ให้ชัดเจนแน่นอน เนื่องจากคำว่าบริการตามความหมายทั่วไปจะมีความหมายที่กว้าง แต่พระราชบัญญัตินี้มุ่งหมายใช้บังคับในการจัดเก็บภาษีสรรพสามิตจากสินค้าและบริการเฉพาะอย่าง จึงต้องมีการกำหนดความหมายของคำว่าบริการ ให้หมายถึงเฉพาะการให้บริการในทางธุรกิจในสถานบริการตามที่ระบุไว้ในบัญชีพิกัดอัตราภาษีสรรพสามิตท้ายพระราชบัญญัตินี้เพื่อกำหนดขอบเขตเฉพาะการให้บริการในทางธุรกิจที่อยู่ในขอบเขตของการควบคุมและการบริหารการจัดเก็บภาษีสรรพสามิต

“ราคาขายปลีกแนะนำ” หมายความว่า ราคาขายปลีกแนะนำที่ผู้ประกอบการอุตสาหกรรมหรือผู้นำเข้าประสงศ์ให้เป็นราคาขายต่อผู้บริโภคทั่วไป

คำอธิบาย

กำหนดความหมายของคำว่า “ราคาขายปลีกแนะนำ” เนื่องจากพระราชบัญญัตินี้กำหนดให้การเสียภาษีตามมูลค่าหรือฐานในการคำนวณภาษีตามมูลค่าทั้งสินค้าที่ผลิตในประเทศและสินค้าที่นำเข้าให้ถือตามราคาขายปลีกแนะนำ ซึ่งเป็นคำที่มีความหมายค่อนข้างเฉพาะเจาะจง จึงมีความจำเป็นต้องกำหนดความหมายไว้โดยเฉพาะเพื่อให้เกิดความชัดเจนในการบริหารการจัดเก็บภาษี โดยความหมายของราคาขายปลีกแนะนำหมายความว่าราคาที่ผู้ประกอบการอุตสาหกรรมหรือผู้นำเข้าประสงศ์ให้เป็นราคาขายต่อผู้บริโภคทั่วไป โดยเมื่อพิจารณาจากความหมายดังกล่าวจะเห็นได้ว่าราคาขายปลีกแนะนำมีความแตกต่างจากราคาขายปลีก ซึ่งหมายถึงราคาขายเป็นส่วนย่อยหรือราคาขายตรงให้แก่ผู้บริโภคเพื่อใช้สอย แต่ราคาขายปลีกแนะนำคือราคาของผู้ผลิตหรือผู้นำเข้า เป็นราคาที่กำหนดโดยผู้ผลิตหรือผู้นำเข้าในการวางแผนการตลาด ที่เป็นเช่นนี้เนื่องจากหลักการของภาษีสรรพสามิตนั้นจะจัดเก็บจากการผลิตและการนำเข้าสินค้า โดยจัดเก็บจากผู้ผลิตและผู้นำเข้า ดังนั้นการกำหนดราคาที่ใช้เป็นฐานในการคำนวณภาษีตามมูลค่าจึงต้องเป็นราคาที่ผู้ผลิตหรือผู้นำเข้าสามารถกำหนดหรือทราบราคาที่แน่นอนในขณะที่เสียภาษี

“รายรับ” หมายความว่า เงิน ทรัพย์สิน ค่าตอบแทน หรือประโยชน์ใด ๆ ที่อาจคำนวณได้เป็นเงินที่ได้รับหรือพึงได้รับเนื่องจากการให้บริการ

คำอธิบาย

กำหนดความหมายของคำว่า “รายรับ” เนื่องจากพระราชบัญญัตินี้กำหนดให้การเสียภาษีตามมูลค่ากรณีของการให้บริการที่ต้องเสียภาษีสรรพสามิต ให้ถือตามรายรับของสถานบริการ ดังนั้น จึงต้องบัญญัติความหมายของคำว่า “รายรับ” ให้มีความชัดเจน โดยให้หมายความว่า เงิน ทรัพย์สิน ค่าตอบแทน หรือประโยชน์ใด ๆ ที่อาจคำนวณได้เป็นเงินที่ได้รับหรือพึงได้รับเนื่องจากการให้บริการ ทั้งนี้จะเห็นได้ว่าความหมายของคำว่า รายรับจะมีความหมายกว้าง ไม่ว่าจะการให้บริการนั้นจะได้รับหรือพึงได้รับเงิน หรือทรัพย์สินอื่นที่อาจไม่เป็นตัวเงิน ค่าตอบแทน หรือการให้บริการนั้น เช่น สถานบริการสนามกอล์ฟ A กำหนดราคาค่าใช้บริการสนามกอล์ฟ (Green Fee) ๑,๐๐๐ บาท แต่ได้ยินยอมให้นาย ก ใช้บริการโดยไม่คิดค่าบริการ เช่นนี้ถือว่าสถานบริการสนามกอล์ฟดังกล่าวมีรายรับที่ต้องใช้เป็นฐานในการคำนวณภาษีสรรพสามิต ๑,๐๐๐ บาท เนื่องจากเป็นเงินที่พึงได้รับจากการให้บริการ

“ผลิต” หมายความว่า ทำ ประกอบ ปรับปรุง แปรรูป หรือแปรสภาพสินค้าหรือทำการอย่างใดอย่างหนึ่งให้มีขึ้นซึ่งสินค้าไม่ว่าด้วยวิธีใด ๆ แต่มีให้หมายความรวมถึง

- (๑) การประดิษฐ์ค้นคว้าที่มีได้ทำขึ้นเพื่อขาย
- (๒) การผลิตยาสูบจำนวนไม่เกินห้าร้อยกรัมหรือยาสูบประเภทยาเส้นจำนวนไม่เกินหนึ่งกิโลกรัมเพื่อบริโภคเอง
- (๓) การเปลี่ยนแปลงสุราโดยนำน้ำสุราอื่นใด หรือน้ำ หรือของเหลว หรือวัตถุอื่นใดเจือปนลงในสุราเพื่อบริโภคเอง หรือในกรณีและผู้ซื้อได้ร้องขอให้เปลี่ยนแปลงเพื่อดื่มในขณะนั้น
- (๔) การตัดแปลงโดยผู้ตัดแปลงที่มีได้ประกอบกิจการเป็นธุรกิจ

คำอธิบาย

กำหนดความหมายของคำว่า “ผลิต” เนื่องจากการผลิตมีผลให้ผู้ผลิตสินค้ามีสถานะเป็นผู้ประกอบอุตสาหกรรม มีหน้าที่ต้องจดทะเบียน แจ้งราคาขายปลีกแนะนำ ยื่นแบบรายการภาษีและชำระภาษีตลอดจนหน้าที่อื่น ๆ ตามที่กฎหมายกำหนด พระราชบัญญัตินี้จึงต้องสร้างความชัดเจนว่ากรณีใดบ้างถือเป็นการผลิต ซึ่งเมื่อพิจารณาจากนิยาม “ผลิต” ที่กฎหมายกำหนดไว้ อาจแบ่งแยกองค์ประกอบที่สำคัญได้ ๒ ประการ คือ

๑. การกระทำจากสิ่งที่ยังไม่เป็นสินค้าให้เป็นสินค้า จากนิยาม “ผลิต” อาจกล่าวได้ว่าการกระทำจากสิ่งที่ยังไม่เป็นสินค้าให้เป็นสินค้า ก็คือ

๑.๑ ทำ คือการดำเนินการตั้งแต่เริ่มนำวัตถุดิบมาเข้าสู่กระบวนการผลิต จนกระทั่งผลิตเสร็จสมบูรณ์เป็นสินค้าสำเร็จรูปที่ต้องเสียภาษีสรรพสามิต เช่น สุรา เครื่องดื่ม

๑.๒ ประกอบ คือการดำเนินการที่มีได้เริ่มตั้งแต่ต้นการนำวัตถุดิบเข้าสู่กระบวนการผลิต แต่เป็นการนำเอาชิ้นส่วนต่าง ๆ มาประกอบเข้าเป็นสินค้าที่ต้องเสียภาษีสรรพสามิต เช่น เครื่องปรับอากาศ รถยนต์ เรือ

๑.๓ ทำการอย่างใดอย่างหนึ่งให้มีขึ้นซึ่งสินค้าไม่ว่าด้วยวิธีใด ๆ การกระทำในกรณีนี้มีความหมายค่อนข้างกว้าง เป็นการปิดช่องว่างของกฎหมาย ในกรณีอาจมีข้ออ้างหรือข้อต่อสู้ว่ากรณีขึ้น ซึ่งสินค้านั้นไม่ได้อยู่ในความหมายของการทำ ประกอบ ปรับปรุง แปรรูป หรือแปรสภาพสินค้า แต่หากการกระทำดังกล่าวทำให้เกิดสินค้าที่ต้องเสียภาษีสรรพสามิต การกระทำนั้นก็จะอยู่ในความหมายของคำว่าผลิตตามพระราชบัญญัตินี้

๒. การกระทำต่อสิ่งที่เป็นสินค้าตามกฎหมายแล้ว กล่าวคือในขณะที่กระทำ สิ่งที่ถูกกระทำเป็นสินค้าตามที่ระบุไว้ในบัญชีพิกัดอัตราภาษีสรรพสามิตแล้ว แต่กฎหมายก็ได้กำหนดไว้เป็นพิเศษให้ถือว่าเป็นการผลิตด้วย ถ้าพิจารณาจากนิยาม “ผลิต” อาจกล่าวได้ว่าการกระทำดังต่อไปนี้ถือเป็นการกระทำต่อสิ่งที่เป็นสินค้าตามกฎหมายแล้ว คือ

๒.๑ ปรับปรุง คือการกระทำต่อสินค้าโดยนำสินค้าที่มีอยู่แล้วมาทำให้คุณภาพดีขึ้น เช่น การนำน้ำมันเบนซิน ซึ่งมีคุณสมบัติเป็นสินค้าในพิกัดอัตราภาษีสรรพสามิตแล้ว นำไปเติมสารเติมแต่ง (Additive) ซึ่งยังคงมีคุณสมบัติเป็นน้ำมันเบนซินที่ต้องเสียภาษีสรรพสามิตเช่นเดิมแต่มีคุณภาพดีขึ้น

๒.๒ แปรรูป คือการกระทำต่อสินค้าให้รูปร่างของสินค้าเปลี่ยนแปลงไปในสาระสำคัญ โดยสินค้าที่ผ่านการแปรรูปแล้วยังคงเป็นสินค้าที่ต้องเสียภาษีสรรพสามิต เช่น การทำรถยนต์จากเดิมที่มีขนาดเล็กให้เป็นขนาดใหญ่ซึ่งทำให้รูปร่างของรถยนต์เปลี่ยนแปลงไป

๒.๓ แปรสภาพ คือการกระทำต่อสินค้าโดยนำสินค้ามาทำให้สภาพเดิมของสินค้าเปลี่ยนแปลงไปในสาระสำคัญ โดยสินค้าที่ผ่านการแปรสภาพยังคงเป็นสินค้าที่ต้องเสียภาษีสรรพสามิต เช่น การทำรถยนต์นั่งให้เป็นรถยนต์กระบะ หรือการทำรถยนต์กระบะให้เป็นรถยนต์นั่ง เป็นต้น

อย่างไรก็ตาม เนื่องจากการผลิตมีผลให้ผู้ผลิตสินค้ามีสถานะเป็นผู้ประกอบอุตสาหกรรม และมีหน้าที่ตามกฎหมายต่าง ๆ ตามที่อธิบายแล้วข้างต้น แต่ในบางกรณีแม้การดำเนินการของผู้ใดอาจอยู่ในความหมายของ คำว่า “ผลิต” แต่ในทางภาษีไม่ควรมีสถานะเป็นผู้ประกอบอุตสาหกรรม เช่น การดำเนินการในลักษณะเป็นการประดิษฐ์ค้นคว้าที่มิได้ทำขึ้นเพื่อขาย การผลิตยาสูบเพียงเล็กน้อยเพื่อบริโภคเอง การผสมสุราเพื่อการบริโภค และในกรณีการดัดแปลงรถยนต์โดยผู้ดัดแปลงที่มิได้ประกอบกิจการเป็นธุรกิจ ซึ่งพระราชบัญญัติฉบับนี้ได้กำหนดเป็นพิเศษให้ไม่ถือเป็นการผลิต จึงได้กำหนดบทยกเว้นเรื่องของการผลิตไว้

“นำเข้า” หมายความว่า นำเข้ามาในราชอาณาจักรตามกฎหมายว่าด้วยศุลกากรซึ่งสินค้า ตามพระราชบัญญัตินี้

คำอธิบาย

กำหนดความหมายของคำว่า “นำเข้า” เนื่องจากการนำเข้าสินค้าในบัญชีพิกัดอัตราภาษีสรรพสามิต มีผลให้ผู้นำเข้าสินค้ามีหน้าที่ ต้องจดทะเบียน แจ้งราคาขายปลีกแนะนำ ยื่นแบบรายการภาษี และชำระภาษี ตลอดจนหน้าที่อื่น ๆ ตามที่กฎหมายกำหนดเช่นเดียวกับผู้ประกอบการ พระราชบัญญัตินี้จึงต้องสร้างความชัดเจนในเรื่องการนำเข้า โดยให้หมายความว่าการนำเข้ามาในราชอาณาจักรตามกฎหมายว่าด้วยศุลกากรซึ่งสินค้าตามพระราชบัญญัตินี้ ดังนั้นในการพิจารณาว่ากรณีใดจะถือเป็นการนำเข้าจะต้องพิจารณาว่าต้องเป็นการนำเข้ามาในราชอาณาจักรตามกฎหมายว่าด้วยศุลกากร เช่น การนำของใด ๆ จากภายนอกราชอาณาจักรเข้ามาในราชอาณาจักรโดยการขนส่งทางเรือ ทางรถไฟ ทางรถยนต์ คนเดินเข้ามา ทางเครื่องบิน ทางไปรษณีย์ ทางท่อขนส่งทางบก ทางสายส่งไฟฟ้า ทางเรือที่เข้าออกด่านศุลกากรทางบก เรือเล็ก ทางทะเลที่เข้าออกด่านศุลกากรทางทะเล ทางผู้โดยสารนำพาขึ้นอากาศยาน เป็นต้น และสินค้านำเข้านั้นจะต้องเป็นสินค้าตามความหมายของคำว่า “สินค้า” ตามพระราชบัญญัตินี้ คือต้องเป็นสินค้านำเข้าในบัญชีพิกัดอัตราภาษีสรรพสามิต ทั่วยุทธศาสตร์พระราชบัญญัตินี้ด้วย

“ดัดแปลง” หมายความว่า การกระทำใด ๆ ต่อรถยนต์กระบะหรือสิ่งใด ๆ ตามที่กำหนดในกฎกระทรวงให้เป็นรถยนต์นั่งหรือเป็นรถยนต์โดยสารที่มีที่นั่งไม่เกินสิบคน โดยผู้กระทำมิใช่ผู้ประกอบการรถยนต์

คำอธิบาย

กำหนดความหมายของคำว่า “ดัดแปลง” เนื่องจากรูปแบบการประกอบธุรกิจในอนาคตที่ยานยนต์จะมีการดำเนินการทั้งในลักษณะการผลิตรถยนต์จากชิ้นส่วนต่าง ๆ ของผู้ประกอบการรถยนต์ และดำเนินการในลักษณะการนำรถยนต์กระบะที่ผลิตสำเร็จหรือรถยนต์ ที่มีเครื่องยนต์และโครงรถ (แชสซีส์) มาทำให้เป็นรถยนต์นั่งหรือเป็นรถยนต์โดยสารที่มีที่นั่งไม่เกินสิบคนที่ต้องเสียภาษีสรรพสามิต ทั้งนี้เพื่อให้แตกต่างจากการผลิตรถยนต์จากชิ้นส่วนต่าง ๆ ที่ดำเนินการโดยผู้ประกอบการรถยนต์ และบัญญัติยกเว้นการดัดแปลงว่า หากเป็นการดำเนินการโดยเจ้าของรถยนต์กระบะนั้นเองหรือดัดแปลงที่มีได้ประกอบกิจการเป็นธุรกิจไม่ถือเป็นการผลิตโดยได้กำหนดเรื่องความรับผิดชอบในอันจะต้องเสียภาษีและฐานในการคำนวณภาษีไว้โดยเฉพาะ แต่หากเป็นผู้ดัดแปลงที่ประกอบกิจการเป็นธุรกิจก็จะต้องมีสถานะเป็นผู้ประกอบการ และต้องเสียภาษีในลักษณะของการผลิตสินค้า รวมทั้งใช้บทบัญญัติเรื่องความรับผิดชอบในอันจะต้องเสียภาษีและฐานในการคำนวณภาษีตามหลักทั่วไป

โดยพระราชบัญญัตินี้ได้กำหนดความหมายของคำว่าตัดแปลงไว้ ๒ ลักษณะ ได้แก่

๑. การกระทำต่อรถยนต์กระบะให้เป็นรถยนต์นั่งหรือเป็นรถยนต์โดยสารที่มีที่นั่งไม่เกิน สิบคน

๒. กระทำต่อสิ่งที่กำหนดในกฎกระทรวงให้เป็นรถยนต์นั่งหรือเป็นรถยนต์โดยสารที่มีที่นั่ง ไม่เกิน สิบคน โดยการกระทำที่ถือเป็นการตัดแปลงในกรณีจะต้องมีการออกกฎกระทรวงกำหนดสิ่งซึ่งสามารถนำมา ตัดแปลงได้ แต่หากไม่ใช่สิ่งที่กำหนดในกฎกระทรวงให้สามารถนำมาตัดแปลงได้ การกระทำนั้นจะถือเป็นการผลิต

“โรงอุตสาหกรรม” หมายความว่า สถานที่ที่ใช้ในการผลิตสินค้า รวมตลอดทั้งบริเวณ แห่ง สถานที่นั้น

คำอธิบาย

กำหนดความหมายของ “โรงอุตสาหกรรม” เนื่องจากเป็นสถานที่ผลิตสินค้าซึ่งต้องมีการควบคุม เพื่อให้การจัดเก็บภาษีเป็นไปโดยถูกต้องครบถ้วน และเป็นจุดพิจารณาเรื่องความรับผิดชอบในอันจะต้องเสียภาษี เนื่องจากพระราชบัญญัตินี้ได้กำหนดให้ความรับผิดชอบในอันจะต้องเสียภาษีกรณีสินค้าที่ผลิตในราชอาณาจักรเกิดขึ้น ในเวลาที่น่าสินค้าออกจากโรงอุตสาหกรรม โดยโรงอุตสาหกรรมตามพระราชบัญญัตินี้ได้แก่สถานที่ที่ใช้ในการผลิต สินค้า ดังนั้นในการพิจารณาว่าสถานที่ใดเป็นโรงอุตสาหกรรมตามพระราชบัญญัตินี้ สถานที่นั้นต้อง ดำเนินการตามความหมายของคำว่า “ผลิต” โดยจะต้องเป็นการผลิตสินค้าตามความหมายของคำว่า “สินค้า” ตามพระราชบัญญัตินี้ด้วย และมีได้หมายความเฉพาะส่วนที่ใช้ในการผลิตสินค้าเท่านั้น แต่ยังคงหมายความรวมถึงตลอด ถึงบริเวณแห่งสถานที่นั้นด้วย เช่น โรงอุตสาหกรรมผลิตรถยนต์ นอกจากจะหมายถึงส่วนของโรงงานที่ใช้ในการผลิต หรือประกอบรถยนต์แล้ว ยังรวมถึงบริเวณอาคาร หรือลานจอด หรือส่วนอื่น ๆ ภายในบริเวณโรง อุตสาหกรรมนั้นด้วย

“สถานบริการ” หมายความว่า สถานที่สำหรับประกอบกิจการในด้านบริการ และให้หมายความ รวมถึงสำนักงานใหญ่ที่จัดตั้งขึ้นในการประกอบกิจการในกรณีที่ไม้อาจกำหนดสถานที่ให้บริการได้แน่นอน

คำอธิบาย

กำหนดความหมายของ “สถานบริการ” เนื่องจากเป็นสถานที่ประกอบกิจการในการให้บริการ และตามพระราชบัญญัตินี้ได้กำหนดให้การเสียภาษีตามมูลค่ากรณีของบริการให้ถือตามรายรับของสถานบริการ ดังนั้นนอกจากการกำหนดความชัดเจนของคำว่า “รายรับ” แล้ว ยังจะต้องกำหนดความชัดเจนของคำว่าสถาน บริการโดยให้หมายความที่สำหรับประกอบกิจการในด้านบริการ อย่างไรก็ตามเนื่องจากการให้บริการใน บางรูปแบบที่ไม้อาจกำหนดสถานที่ให้บริการได้แน่นอน เช่น การให้บริการโทรคมนาคมซึ่งสามารถใช้บริการได้จาก

ทุกพื้นที่ พระราชบัญญัตินี้จึงกำหนดให้สถานบริการหมายความรวมถึงสำนักงานใหญ่ที่จัดตั้งขึ้นในการประกอบกิจการในกรณีที่ไม่อาจกำหนดสถานที่ให้บริการได้แน่นอนด้วย

“สถานแสดงรถยนต์เพื่อขาย” หมายความว่า สถานที่ใช้สำหรับแสดงรถยนต์เพื่อขายของผู้ประกอบอุตสาหกรรมตามที่ได้รับอนุญาตจากอธิบดี

คำอธิบาย

กำหนดความหมายของคำว่า “สถานแสดงรถยนต์เพื่อขาย” เนื่องจากตามบททั่วไปในพระราชบัญญัตินี้ ได้กำหนดให้ความรับผิดในอันจะต้องเสียภาษีกรณีสินค้าที่ผลิตในราชอาณาจักรให้เกิดขึ้นเมื่อนำสินค้าออกจากโรงอุตสาหกรรม แต่เนื่องจากภาษีสรรพสามิตเป็นภาษีขาย การกำหนดเรื่องความรับผิดในอันจะต้องเสียภาษีเพื่อเก็บภาษีดังกล่าวจะเก็บต่อเมื่อมีการขายออกไปจากโรงอุตสาหกรรมหรือนำออกจากโรงอุตสาหกรรมเพื่อการบริโภค แต่ในรูปแบบการประกอบอุตสาหกรรมผลิตรถยนต์นั้น ผู้ผลิตมีความจำเป็น ต้องนำรถยนต์ออกจากโรงอุตสาหกรรมไปเก็บไว้ ณ สถานที่ขาย (Showroom) หลังจากนั้นผู้บริโภคจึงไปซื้อรถยนต์ที่ผลิตนั้นจากสถานที่ขายดังกล่าวการซื้อขายจึงเกิดขึ้น พระราชบัญญัตินี้จึงได้กำหนดให้มีสถานแสดงรถยนต์เพื่อขายเพื่อชะลอความรับผิดในอันจะต้องเสียภาษี โดยกำหนดให้ ความรับผิดในอันจะต้องเสียภาษีสำหรับรถยนต์ที่แสดงหรือเก็บไว้ในสถานแสดงรถยนต์เพื่อขายเกิดขึ้นพร้อมกับความรับผิดในอันจะต้องเสียภาษีมูลค่าเพิ่ม ซึ่งจะได้อธิบายต่อไปในส่วนที่ว่าด้วยความรับผิดในอันจะต้องเสียภาษี

“คลังสินค้าทัณฑ์บน” หมายความว่า สถานที่นอกโรงอุตสาหกรรมที่ได้รับอนุญาตตามพระราชบัญญัตินี้ให้ใช้เป็นที่เก็บสินค้าได้โดยยังไม่ต้องเสียภาษี

คำอธิบาย

กำหนดความหมายของคำว่า “คลังสินค้าทัณฑ์บน” เนื่องจากตามบททั่วไปในพระราชบัญญัตินี้ ได้กำหนดให้ความรับผิดในอันจะต้องเสียภาษีกรณีสินค้าที่ผลิตในราชอาณาจักรให้เกิดขึ้นเมื่อนำสินค้าออกจากโรงอุตสาหกรรม ทั้งนี้เนื่องจากภาษีสรรพสามิตเป็นภาษีขาย การกำหนดเรื่องความรับผิดในอันจะต้องเสียภาษีเพื่อเก็บภาษีดังกล่าวจะเก็บต่อเมื่อมีการขายออกไปจากโรงอุตสาหกรรมหรือนำออกจากโรงอุตสาหกรรมเพื่อการบริโภคตามที่ได้อธิบายแล้ว แต่บางกรณีผู้ประกอบการมีความจำเป็นต้องนำสินค้าออกจากโรงอุตสาหกรรมไปเก็บไว้ ณ สถานที่อื่นก่อนการขาย พระราชบัญญัตินี้จึงได้กำหนดให้มีคลังสินค้าทัณฑ์บนเพื่อชะลอความรับผิดในอันจะต้องเสียภาษี โดยให้สามารถเก็บสินค้านั้น ๆ ได้โดยยังไม่เกิดความรับผิดในอันจะต้องเสียภาษี และได้กำหนดความรับผิดในอันจะต้องเสียภาษีสำหรับสินค้าที่เก็บในคลังสินค้าทัณฑ์บนให้เกิดขึ้นเมื่อนำออกจากคลังสินค้าทัณฑ์บน

“ผู้ประกอบการอุตสาหกรรม” หมายความว่า เจ้าของโรงอุตสาหกรรม และให้หมายความรวมถึง ผู้จัดการหรือบุคคลอื่นซึ่งรับผิดชอบในการดำเนินงานของโรงอุตสาหกรรมด้วย

คำอธิบาย

กำหนดความหมายของ “ผู้ประกอบการอุตสาหกรรม” เนื่องจากในการบริหารการจัดเก็บภาษีนั้น กฎหมายได้กำหนดหน้าที่ต่าง ๆ ให้ผู้ประกอบการอุตสาหกรรมปฏิบัติเพื่อให้การจัดเก็บภาษีเป็นไปโดยถูกต้องครบถ้วน เช่น จดทะเบียน แจ้งราคาขายปลีกแนะนำ ยื่นแบบรายการภาษีและชำระภาษี เป็นต้น โดยความหมายของผู้ประกอบการอุตสาหกรรมหมายความว่าเจ้าของโรงอุตสาหกรรม ซึ่งก็คือผู้เป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์หรือมีสิทธิครอบครอง เพื่อดำเนินการผลิตสินค้า นอกจากนี้แล้ว พระราชบัญญัตินี้ยังหมายความรวมถึงผู้จัดการซึ่งรับผิดชอบ ในการดำเนินงานของโรงอุตสาหกรรม หรือบุคคลอื่นที่แม้จะไม่ใช่เจ้าของหรือผู้จัดการของโรงอุตสาหกรรม แต่หากผู้นั้น เป็นผู้รับผิดชอบในการดำเนินการของโรงอุตสาหกรรมก็จะมีสถานะเป็นผู้ประกอบการอุตสาหกรรมตามกฎหมาย

“ผู้ประกอบการกิจการสถานบริการ” หมายความว่า เจ้าของสถานบริการ และให้หมายความรวมถึง ผู้จัดการหรือบุคคลอื่นซึ่งรับผิดชอบในการดำเนินงานของสถานบริการด้วย

คำอธิบาย

กำหนดความหมายของ “ผู้ประกอบการกิจการสถานบริการ” เนื่องจากในการบริหารการจัดเก็บภาษีนั้น กฎหมายได้กำหนดหน้าที่ต่าง ๆ ให้ผู้ประกอบการกิจการสถานบริการปฏิบัติในทำนองเดียวกับผู้ประกอบการ อุตสาหกรรม เพื่อให้การจัดเก็บภาษีเป็นไปโดยถูกต้องครบถ้วน โดยความหมายของผู้ประกอบการกิจการสถานบริการหมายความว่าเจ้า สถานบริการ ซึ่งก็คือผู้เป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์หรือมีสิทธิครอบครองเพื่อดำเนินการให้บริการเช่นเดียวกับความหมาย ของเจ้าของโรงอุตสาหกรรมนั่นเอง นอกจากนี้แล้วพระราชบัญญัตินี้ยังหมายความรวมถึงผู้จัดการซึ่งรับผิดชอบในการ ดำเนินงานของสถานบริการ หรือบุคคลอื่นที่แม้จะไม่ใช่ เจ้าของหรือผู้จัดการของสถานบริการ แต่หากผู้นั้นเป็น ผู้รับผิดชอบในการดำเนินการของสถานบริการก็จะมีสถานะเป็นผู้ประกอบการกิจการสถานบริการตามกฎหมาย

“ผู้นำเข้า” หมายความว่า ผู้นำของเข้าตามกฎหมายว่าด้วยศุลกากร

คำอธิบาย

กำหนดความหมายของ “ผู้นำเข้า” เนื่องจากตามพระราชบัญญัตินี้ได้มีการกำหนดหน้าที่ต่าง ๆ ให้ผู้นำเข้าต้องปฏิบัติเช่นเดียวกับที่กำหนดให้ผู้ประกอบการอุตสาหกรรมและผู้ประกอบการกิจการสถานบริการต้องปฏิบัติ อีกทั้งยังให้สิทธิประโยชน์ต่าง ๆ ในทางภาษีเช่นเดียวกับผู้ประกอบการ เช่น ยกเว้นหรือคืนภาษีสินค้า บริจาค สินค้าเสียหายนหรือเสื่อมคุณภาพ โดยความหมายของผู้นำเข้าหมายความว่า ผู้นำของเข้าตาม

กฎหมายว่าด้วยศุลกากร ดังนั้นการพิจารณาว่าใครมีสถานะเป็น ผู้นำเข้าจึงต้องพิจารณา ตามมาตรา ๔ แห่งพระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ. ๒๕๖๐ ซึ่งบัญญัติให้ “ผู้นำของเข้า” หมายความรวมถึง เจ้าของ ผู้ครอบครอง หรือผู้มีส่วนได้เสียในของใด ๆ นับแต่เวลาที่นำของนั้นเข้ามาในราชอาณาจักรจนถึงเวลาที่พนักงานศุลกากรได้ส่งมอบให้ไปโดยถูกต้องพ้นจากอากรขาของพนักงานศุลกากร

ผู้ดัดแปลง” ให้ความหมายรวมถึงผู้ที่จ้างหรือจัดให้ผู้อื่นทำการดัดแปลงด้วย

คำอธิบาย

กำหนดความหมายของ “ผู้ดัดแปลง” เนื่องจากตามพระราชบัญญัตินี้ได้กำหนดความหมายของคำว่า “ดัดแปลง” โดยให้ความหมายว่าการกระทำต่อรถยนต์กระบะให้เป็นรถยนต์นั่งหรือเป็นรถยนต์โดยสารที่มีที่นั่งไม่เกินสิบคน หรือกระทำต่อสิ่งที่กำหนดในกฎกระทรวงให้เป็นรถยนต์นั่งหรือเป็นรถยนต์โดยสารที่มีที่นั่งไม่เกินสิบคนที่มีได้ดำเนินการโดยผู้ประกอบการรถยนต์ เพื่อให้สอดคล้องกับรูปแบบการประกอบธุรกิจในการอุตสาหกรรมยานยนต์ซึ่งได้อธิบายไว้แล้วข้างต้น จึงต้องกำหนดความหมายของผู้ดัดแปลงให้มีความชัดเจน ซึ่งเมื่อพิจารณาจากบทนิยามซึ่งกำหนดให้ “ผู้ดัดแปลง” หมายความรวมถึงผู้ที่จ้างหรือจัดให้ผู้อื่นทำการดัดแปลงด้วย จะเห็นได้ว่าพระราชบัญญัตินี้มิได้ให้ความหมายของผู้ดัดแปลงไว้โดยเฉพาะ ย่อมหมายความว่าความหมายโดยตรงของผู้ดัดแปลงมีความชัดเจนอยู่ในตัวเอง คือหมายถึงผู้ซึ่งกระทำต่อรถยนต์กระบะให้เป็นรถยนต์นั่งหรือเป็นรถยนต์โดยสารที่มีที่นั่งไม่เกินสิบคน หรือกระทำต่อสิ่งที่กำหนดในกฎกระทรวงให้เป็นรถยนต์นั่งหรือเป็นรถยนต์โดยสารที่มีที่นั่งไม่เกินสิบคนที่ไม่ใช่ผู้ประกอบการรถยนต์ แต่ในบางกรณีผู้ทำการดัดแปลงอาจทำหน้าที่เพียงแค่ผู้รับจ้างรายย่อยได้รับค่าจ้างในลักษณะของค่าแรงงานหรือค่าจ้าง โดยเจ้าของรถยนต์ที่แท้จริงเป็นอีกบุคคลหนึ่ง พระราชบัญญัตินี้จึงได้ขยายความคำว่า “ผู้ดัดแปลง” ให้ครอบคลุมถึงผู้ที่จ้างหรือจัดให้ผู้อื่นทำการดัดแปลงซึ่งเป็นเจ้าของรถยนต์ที่แท้จริงนั่นเอง

“เจ้าของคลังสินค้าทัณฑ์บน” ให้ความหมายรวมถึงผู้จัดการหรือบุคคลอื่นซึ่งรับผิดชอบในการดำเนินงานของคลังสินค้าทัณฑ์บนด้วย

คำอธิบาย

กำหนดความหมายของ “เจ้าของคลังสินค้าทัณฑ์บน” เพื่อให้เกิดความชัดเจนในการควบคุม กำกับดูแลตลอดจนการเรียกเก็บภาษี เนื่องจากคลังสินค้าทัณฑ์บนคือสถานที่นอกโรงอุตสาหกรรม ที่ได้รับอนุญาตให้ใช้เป็นที่เก็บสินค้าได้โดยไม่ต้องเสียภาษี โดยการประกอบกิจการคลังสินค้าทัณฑ์บนจะต้องได้รับอนุญาตจากอธิบดี การเปิด การเข้าไป การรับ การจ่าย การเก็บรักษาสินค้าในคลังสินค้าทัณฑ์บนจะต้องมีการควบคุม และหากกรณีสินค้าขาดไปจากบัญชีคุมสินค้า เจ้าของคลังสินค้าทัณฑ์บนจะต้องมีหน้าที่เสียภาษี พร้อมกับ

เบี้ยปรับและเงินเพิ่ม ซึ่งเมื่อพิจารณาจากบทนิยามซึ่งกำหนดให้เจ้าของคลังสินค้าทัณฑ์บนหมายความรวมถึงผู้จัดการหรือบุคคลอื่นซึ่งรับผิดชอบในการดำเนินงานของคลังสินค้าทัณฑ์บนด้วย จะเห็นได้ว่าพระราชบัญญัตินี้มิได้ให้ความหมายของเจ้าของคลังสินค้าทัณฑ์บนไว้โดยเฉพาะ แต่บัญญัติให้หมายความรวมถึงผู้จัดการหรือบุคคลอื่นซึ่งรับผิดชอบในการดำเนินงานของคลังสินค้าทัณฑ์บนด้วย จึงเป็นกรณีที่มีความหมายโดยตรงของเจ้าของคลังสินค้าทัณฑ์บนนั้นมีความชัดเจนอยู่ในตัวเอง โดยพระราชบัญญัตินี้ได้มีการขยายความให้ครอบคลุมถึงผู้จัดการซึ่งรับผิดชอบในการดำเนินงาน หรือบุคคลอื่นซึ่งรับผิดชอบในการดำเนินงานของคลังสินค้าทัณฑ์บนด้วย

“เขตปลอดอากร” หมายความว่า เขตปลอดอากรตามกฎหมายว่าด้วยศุลกากร

คำอธิบาย

กำหนดความหมายของ “เขตปลอดอากร” เนื่องจากตามพระราชบัญญัตินี้ และตามพระราชบัญญัติศุลกากร ๒๕๖๙ ได้กำหนดให้เขตปลอดอากรเป็นเขตพื้นที่ที่ได้รับสิทธิประโยชน์ต่าง ๆ ทางภาษี โดยความหมายของเขตปลอดอากรหมายความว่าเขตพื้นที่ที่พระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ. ๒๕๖๙ กำหนดไว้สำหรับการประกอบอุตสาหกรรม พาณิชยกรรม หรือกิจการอื่นที่เป็นประโยชน์แก่การเศรษฐกิจ ของประเทศ โดยของที่เข้าไปในเขตดังกล่าวจะได้รับสิทธิประโยชน์ทางภาษีอากรและค่าธรรมเนียม รวมถึงสิทธิประโยชน์ทางภาษีสรรพสามิต เช่น ได้รับยกเว้นภาษีสรรพสามิตสำหรับการนำเข้าและการผลิตของที่กระทำในเขตปลอดอากร หรือได้รับยกเว้นหรือคืนภาษีสรรพสามิตกรณีนำสินค้าเข้าไปในเขตปลอดอากรเสมือนเป็นการส่งออกนอกราชอาณาจักร เป็นต้น

“เขตประกอบการเสรี” หมายความว่า เขตประกอบการเสรีตามกฎหมายว่าด้วยการนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย

คำอธิบาย

กำหนดความหมายของ “เขตประกอบการเสรี” เนื่องจากตามพระราชบัญญัตินี้และตามพระราชบัญญัติการนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๒๒ ได้กำหนดให้เขตประกอบการเสรีเป็นเขตพื้นที่ที่ได้รับสิทธิประโยชน์ต่าง ๆ ทางภาษีในทำนองเดียวกับเขตปลอดอากร โดยความหมายของเขตประกอบการเสรีหมายความว่าเขตพื้นที่ที่พระราชบัญญัติการนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๒๒ กำหนดไว้สำหรับการประกอบอุตสาหกรรม พาณิชยกรรม หรือกิจการอื่นที่เกี่ยวข้องกับการประกอบอุตสาหกรรมหรือ พาณิชยกรรม เพื่อประโยชน์ในทางเศรษฐกิจ การรักษาความมั่นคงของรัฐ สวัสดิภาพของประชาชน การจัดการด้านสิ่งแวดล้อม หรือความจำเป็นอื่นตามที่คณะกรรมการการนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทยกำหนด ทั้งนี้ของที่เข้าไปในเขตดังกล่าวจะได้รับสิทธิประโยชน์ทางภาษีอากรและค่าธรรมเนียม รวมถึงสิทธิประโยชน์ทางภาษีสรรพสามิต

เช่น ได้รับยกเว้นภาษีสรรพสามิตสำหรับของ ที่นำเข้ามาเพื่อใช้ในการผลิตสินค้า หรือเพื่อพาณิชย์กรรมสำหรับของ ที่นำเข้ามาในราชอาณาจักรและนำเข้าไปในเขตประกอบการเสรี หรือได้รับยกเว้นหรือคืนภาษีสรรพสามิตกรณีนำ สินค้าเข้าไปในเขตประกอบการเสรีเสมือนเป็นการส่งออกนอกราชอาณาจักร เป็นต้น

“แสดมปีสรรพสามิต” หมายความว่า แสดมปีที่รัฐบาลทำหรือจัดให้มีขึ้นเพื่อใช้ในการจัดเก็บ ภาษีตามพระราชบัญญัตินี้

คำอธิบาย

กำหนดความหมายของ “แสดมปีสรรพสามิต” เนื่องจากตามพระราชบัญญัตินี้ได้ให้อำนาจ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังมีอำนาจประกาศกำหนดให้สินค้าใดเสียภาษีโดยใช้แสดมปีสรรพสามิตได้ โดย ความหมายทั่วไปของแสดมปี หมายถึงดวงตราที่ปิดเป็นค่าภาษี ดังนั้นความหมายของแสดมปีสรรพสามิตตาม พระราชบัญญัตินี้ จึงหมายถึงดวงตราที่รัฐบาลทำหรือจัดให้มีขึ้นเพื่อจัดเก็บภาษีสรรพสามิตจากสินค้าและบริการ ตามพระราชบัญญัตินี้

การใช้แสดมปีสรรพสามิตคือมาตรการในการควบคุมการจัดเก็บภาษีสรรพสามิตที่มีความสำคัญ การปิดแสดมปีสรรพสามิตเป็นการแสดงให้เจ้าหน้าที่ตลอดจนผู้บริโภคราบว่าสินค้านั้นได้ผ่านการเสียภาษี สรรพสามิตแล้ว โดยในการจัดเก็บภาษีสรรพสามิตตามพระราชบัญญัตินี้ จะมีการกำหนดในเรื่องความรับผิดชอบในอัน จะต้อง เสียภาษีและกำหนดเวลาในการยื่นแบบรายการภาษีและชำระภาษีไว้เมื่อผู้ประกอบการหรือผู้ นำเข้าได้มีการชำระภาษีตามกำหนดเวลาดังกล่าวตามอัตราภาษีที่กฎหมายกำหนด ย่อมถือว่าสินค้านั้นได้เสีย ภาษีถูกต้อง แต่หากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังประกาศกำหนดให้สินค้าใดเสียภาษีโดยใช้แสดมปีสรรพสามิต ผู้ ประกอบอุตสาหกรรมหรือผู้นำเข้าจะต้องชำระภาษีโดยใช้แสดมปีสรรพสามิตในการเสียภาษี และจะต้องปฏิบัติตาม วิธีการต่าง ๆ ในการใช้แสดมปีให้ถูกต้องครบถ้วน จึงจะถือว่าสินค้านั้นได้เสียภาษีสรรพสามิตแล้ว

“เครื่องหมายแสดงการเสียภาษี” หมายความว่า เครื่องหมายที่ใช้แสดงการเสียภาษีแทน แสดมปีสรรพสามิต

คำอธิบาย

กำหนดความหมายของ “เครื่องหมายแสดงการเสียภาษี” เนื่องจากตามพระราชบัญญัตินี้ได้ กำหนดให้สามารถใช้เครื่องหมายแสดงการเสียภาษีแทนแสดมปีสรรพสามิตได้ โดยความหมายของเครื่องหมาย แสดงการเสียภาษีหมายความว่าเครื่องหมายอื่นที่ไม่ใช่แสดมปีแต่เป็นเครื่องหมายที่ใช้แทนแสดมปีเพื่อแสดงว่า สินค้าที่มีเครื่องหมายนั้นแสดงอยู่ เป็นสินค้าที่ได้ผ่านการเสียภาษีแล้ว

ในการจัดเก็บภาษีสรรพสามิตตามพระราชบัญญัตินี้ ตามปกติแล้วหากมีการกำหนดให้ใช้ สิ่งซึ่ง แสดงให้เห็นว่าสินค้านั้นได้เสียภาษีสรรพสามิตแล้วก็ต้องใช้แสตมป์สรรพสามิตเป็นหลักแต่ก็สามารถใช้ เครื่องหมายอื่นเพื่อแสดงว่าสินค้านั้นได้เสียภาษีสรรพสามิตแล้วก็ได้ แต่การใช้เครื่องหมายดังกล่าวเป็นลักษณะ ของการใช้แสดงการเสียภาษีแทนแสตมป์สรรพสามิต โดยเครื่องหมายแสดงการเสียภาษีจะมี ๒ ประเภทคือ เครื่องหมายแสดงการเสียภาษีของรัฐบาลซึ่งกรมสรรพสามิตทำหรือจัดให้มีขึ้น เช่น เครื่องหมายแสดงการเสียภาษี สำหรับสินค้าไฟ และเครื่องหมายแสดงการเสียภาษีจดทะเบียนซึ่งผู้ประกอบการอุตสาหกรรมหรือผู้นำเข้าได้จด ทะเบียนกับพนักงานเจ้าหน้าที่เพื่อใช้เครื่องหมายดังกล่าวแสดงการเสียภาษีสำหรับสินค้าของตนเอง เช่น ฝา ภาชนะบรรจุเครื่องดื่มที่ผู้ประกอบการเครื่องดื่มได้จดทะเบียนให้เป็นเครื่องหมายแสดงการเสียภาษี

“เจ้าพนักงานสรรพสามิต” หมายความว่า ข้าราชการพลเรือนสังกัดกรมสรรพสามิต

คำอธิบาย

กำหนดความหมายของ “เจ้าพนักงานสรรพสามิต” เนื่องจากในการบริการการจัดเก็บภาษี สรรพสามิตนั้น จำเป็นต้องมีการกำกับ ควบคุม ดูแลการปฏิบัติต่าง ๆ ของผู้อยู่ภายใต้บังคับกฎหมาย ตลอดจน จะต้องมีการพิจารณาอนุมัติ อนุญาต ในเรื่องที่ถูกกฎหมายกำหนดให้การดำเนินการนั้น ๆ จะต้องได้รับการอนุมัติหรือ อนุญาตเสียก่อน พระราชบัญญัตินี้จึงได้กำหนดให้มีเจ้าหน้าที่ของรัฐมาทำหน้าที่ดังกล่าว ได้แก่ บุคคลในตำแหน่ง เจ้าพนักงานสรรพสามิตและพนักงานเจ้าหน้าที่ โดยความหมายของเจ้าพนักงานสรรพสามิต ได้แก่ข้าราชการพล เรือนสังกัดกรมสรรพสามิต ซึ่งจากความหมายดังกล่าวมีผลให้บุคคลที่ได้รับการบรรจุแต่งตั้งให้เป็นข้าราชการพล เรือนสังกัดกรมสรรพสามิตก็จะมีสถานะเป็นเจ้าพนักงานสรรพสามิตโดยผลของกฎหมาย มีอำนาจต่าง ๆ ตามที่ พระราชบัญญัตินี้ให้อำนาจไว้ เช่น การรับแจ้งแบบรายการแสดงชนิดและปริมาณสินค้ากรณีผู้ประกอบการ อุตสาหกรรมมีสินค้าอยู่ในโรงอุตสาหกรรมในวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ การควบคุมและตรวจสอบการปฏิบัติ ของผู้ประกอบการหรือเจ้าของคลังสินค้าทัณฑ์บน การรับแบบรายการภาษีและรับชำระภาษี การรับ แบบงบเดือน การออกไปอนุญาตขายสุรา ยาสูบ และไฟ เป็นต้น แต่การจะมีอำนาจดำเนินการในเรื่องใด ก็จะต้อง พิจารณาอำนาจหน้าที่ตามกรอบของหน่วยงานที่เจ้าพนักงานสรรพสามิตผู้นั้นสังกัดอยู่ด้วย

“พนักงานเจ้าหน้าที่” หมายความว่า ข้าราชการพลเรือนสังกัดกระทรวงการคลังหรือบุคคลอื่น ซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้งให้ปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้

คำอธิบาย

กำหนดความหมายของ “พนักงานเจ้าหน้าที่” ทั้งนี้ตามที่ได้อธิบายแล้วในนิยามศัพท์ “เจ้าพนักงานสรรพสามิต” ว่าในการบริการการจัดเก็บภาษีสรรพสามิตจำเป็นต้องมีการกำกับ ควบคุม ดูแลการ

ปฏิบัติต่าง ๆ ของผู้อยู่ภายใต้บังคับกฎหมาย ตลอดจนจะต้องมีการพิจารณาอนุมัติ อนุญาตในเรื่องที่กฎหมายกำหนดให้การดำเนินการนั้น ๆ จะต้องได้รับอนุญาต โดยความหมายของพนักงานเจ้าหน้าที่ หมายความว่า ข้าราชการพลเรือนสังกัดกระทรวงการคลังหรือบุคคลอื่นซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้งให้ปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้ จากความหมายดังกล่าวจะเห็นได้ว่าการจะมีสถานะเป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้จะต้องได้รับการแต่งตั้งจากรัฐมนตรีผู้รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ ซึ่งก็คือรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง

การแต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่นั้นมีกรอบที่ค่อนข้างกว้าง รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังสามารถแต่งตั้งบุคคลใด ๆ ให้เป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ก็ได้หากเห็นว่ามีความเหมาะสมในการทำหน้าที่ไม่ว่าจะเป็น ข้าราชการพลเรือนสังกัดกระทรวงการคลังหรือบุคคลอื่น แต่หากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังแต่งตั้ง ข้าราชการพลเรือนสังกัดกรมสรรพสามิตเป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ ผู้นั้นก็จะมีสถานะทั้งเป็นเจ้าของพนักงานสรรพสามิต และเป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ เมื่อได้รับการแต่งตั้งให้เป็นพนักงานเจ้าหน้าที่แล้วก็จะใช้อำนาจต่าง ๆ ตามที่พระราชบัญญัตินี้ให้อำนาจไว้ เช่น การประเมินภาษีกรณีผู้มีหน้าที่เสียภาษีมิได้ยื่นแบบรายการภาษีภายในเวลาที่กฎหมายกำหนดหรือยื่นแบบรายการภาษีไว้ไม่ถูกต้องหรือมีข้อผิดพลาดทำให้จำนวนภาษีที่ต้องเสียคลาดเคลื่อนไป กรณีผู้มีหน้าที่เสียภาษีไม่ปฏิบัติตามหนังสือเรียกหรือคำสั่งของพนักงานเจ้าหน้าที่หรือไม่ยอมตอบคำถามของพนักงานเจ้าหน้าที่อันเป็นสาระสำคัญเกี่ยวกับการประเมินภาษีโดยไม่มีเหตุอันสมควร หรือไม่สามารถแสดงหลักฐานเพื่อการคำนวณภาษี หรือกรณีสินค้าขาดจากบัญชีหรือวัตถุดิบ ซึ่งเป็นสาระสำคัญของการผลิตสินค้าขาดจากบัญชี การพิจารณาลดเบี่ยงปรับ และเงินเพิ่มตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดในกฎกระทรวง การตรวจสอบหรือควบคุมการปฏิบัติของโรงอุตสาหกรรม สถานประกอบการ หรือสถานบริการเพื่อให้เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้ และการค้นสถานที่หรือยานพาหนะที่มีเหตุอันควรสงสัยว่ามีการกระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ เป็นต้น แต่การจะมีอำนาจดำเนินการในเรื่องใดก็จะต้องพิจารณาอำนาจหน้าที่ตามกรอบของหน่วยงานที่พนักงานเจ้าหน้าที่ผู้นั้นสังกัดอยู่เช่นเดียวกับเจ้าพนักงานสรรพสามิตด้วยเช่นกัน

“อธิบดี” หมายความว่า อธิบดีกรมสรรพสามิต

คำอธิบาย

กำหนดความหมายของคำว่า “อธิบดี” เนื่องจากตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔ ได้กำหนดให้กรมมีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับราชการของกระทรวงตามที่กำหนดในกฎกระทรวง แบ่งส่วนราชการของกรมหรือตามกฎหมายว่าด้วยอำนาจหน้าที่ของกรม นั้น โดยในกรมหนึ่งมีอธิบดีคนหนึ่งเป็นผู้บังคับบัญชาข้าราชการและรับผิดชอบในการปฏิบัติราชการของกรมให้เกิดผลสัมฤทธิ์และเป็นไปตามเป้าหมาย แนวทาง และแผนการปฏิบัติราชการของกระทรวง และในกรณีที่มีกฎหมายอื่นกำหนดอำนาจหน้าที่ของอธิบดีไว้เป็นการเฉพาะ การใช้อำนาจและการปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมายดังกล่าวให้คำนึงถึงนโยบายที่คณะรัฐมนตรีแถลงไว้ต่อรัฐสภาหรือที่คณะรัฐมนตรีกำหนด หรืออนุมัติ และนโยบาย แนวทาง และแผนการปฏิบัติราชการของกระทรวง

ด้วย ดังนั้นเมื่อกรมสรรพสามิตมีสถานะเป็นกรมตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔ จึงต้องมีอธิบดีเพื่อปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าว โดยความหมายของอธิบดีหมายความว่าอธิบดีกรมสรรพสามิต โดยอำนาจหน้าที่ของอธิบดีกรมสรรพสามิตจะเป็นการปฏิบัติราชการตามนโยบายของรัฐบาลและของกระทรวงการคลัง ตลอดจนการกำกับดูแลและการบริการการจัดเก็บภาษีสรรพสามิต ซึ่งโดยทั่วไปแล้วการใช้อำนาจหน้าที่ของอธิบดีมักจะเป็นเรื่องสำคัญ ๆ เช่น การประกาศราคาขายปลีกแนะนำเพื่อถือเป็นเกณฑ์ในการคำนวณภาษี การออกระเบียบในเรื่องวิธีการคำนวณปริมาณหรือมูลค่าของสินค้าเพื่อเสียภาษี การบรรจุภาชนะ ชนิด และลักษณะของภาชนะ การระบุข้อความหรือเครื่องหมายบนภาชนะและการแสดงปริมาณสินค้าที่บรรจุในภาชนะ การเก็บและการขนย้ายสินค้า การประกอบกิจการสถานบริการ การอนุญาตให้มีสถานแสดงรถยนต์เพื่อขายและการกำกับดูแลสถานแสดงรถยนต์เพื่อขาย หรือการขยายกำหนดเวลาการยื่นแบบรายการภาษี ขยายเวลาการแจ้งต่าง ๆ ตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัตินี้ เป็นต้น

“รัฐมนตรี” หมายความว่า รัฐมนตรีผู้รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้

คำอธิบาย

กำหนดความหมายของคำว่า “รัฐมนตรี” เนื่องจากหลักการใช้บังคับกฎหมายในระดับพระราชบัญญัติจะต้องมีบทบัญญัติให้มีรัฐมนตรีผู้รักษาการตามกฎหมาย พระราชบัญญัตินี้จึงได้บัญญัติความหมายของรัฐมนตรี ได้แก่ รัฐมนตรีผู้รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๕ ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ และให้มีอำนาจแต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่ กับออกกฎกระทรวงกำหนดค่าธรรมเนียมและพิกัดอัตราภาษีสรรพสามิตไม่เกินอัตราท้ายพระราชบัญญัตินี้ หรือยกเว้นไม่เก็บค่าธรรมเนียม และกำหนดกิจการอื่น หรือออกประกาศเพื่อปฏิบัติการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้

กฎกระทรวงนั้น เมื่อได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้วให้ใช้บังคับได้

คำอธิบาย

ในการบริหารการจัดเก็บภาษีมีความจำเป็นต้องให้อำนาจรัฐมนตรี ซึ่งได้กำหนดนิยามในมาตรา ๔ ได้แก่ รัฐมนตรีผู้รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ และเมื่อมาตรา ๕ กำหนดให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ คำว่า “รัฐมนตรี” ตามคำนิยามจึงได้แก่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง

อำนาจของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังตามมาตรา ๕ นี้ สามารถแยกได้เป็น ๔ กรณี ดังนี้

๑. เป็นผู้รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ เพื่อกำกับดูแลการปฏิบัติให้เป็นไปตามบทบัญญัติ เป็นการกำหนดรัฐมนตรีเจ้าของเรื่องที่แน่นอนเพื่อปฏิบัติกรต่าง ๆ ตามกฎหมาย เช่น การเตรียมออกกฎหมายลำดับรอง การเตรียมงบประมาณ การสั่งการให้เจ้าหน้าที่ปฏิบัติ การวางระเบียบเพื่อกำหนดรายละเอียดการปฏิบัติ ตลอดจนเป็นการระบุให้บุคคลทั่วไปทราบว่าการทรงใดเป็นเจ้าของเรื่องหรือมีอำนาจหน้าที่ และปฏิบัติกรให้เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้

หน้าที่อีกประการหนึ่งที่สำคัญของรัฐมนตรีผู้รักษาการ คือเพื่อให้สภาผู้แทนราษฎรสามารถตรวจสอบหรือควบคุมการบริการราชการแผ่นดินของฝ่ายบริหาร เพราะเมื่อการปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้ไม่มีประสิทธิภาพ มีข้อบกพร่อง หรือมีความไม่เหมาะสม สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรอาจตั้งกระทู้ถามรัฐมนตรีผู้รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ และอาจขอให้มีการเปิดอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจรัฐมนตรีผู้รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ได้ ซึ่งในกรณีนี้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง จะต้องทำหน้าที่ชี้แจงและตอบข้อซักถามของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

๒. เป็นผู้แต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่ โดยมีอำนาจในการพิจารณาว่าบุคคลใดควรได้รับการแต่งตั้งให้เป็นพนักงานเจ้าหน้าที่เพื่อปฏิบัติหน้าที่ต่าง ๆ ตามที่พระราชบัญญัตินี้ให้อำนาจ เช่น เข้าไปในโรงอุตสาหกรรมหรือคลังสินค้าทัณฑ์บน สถานประกอบการ หรือสถานบริการในระหว่างเวลาทำการเพื่อตรวจสอบหรือควบคุมให้การเป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้ ค้นสถานที่หรือยานพาหนะใด ๆ ที่มีเหตุอันควรสงสัยว่ามีการกระทำความผิด มีหนังสือสอบถามหรือเรียกบุคคลใดมาให้ถ้อยคำหรือให้ส่งบัญชี เอกสาร หลักฐานหรือสิ่งอื่นที่จำเป็นมาประกอบการพิจารณาและการประเมินภาษี เบี้ยปรับ และเงินเพิ่ม เป็นต้น

๓. ออกกฎกระทรวงกำหนดค่าธรรมเนียมและพิกัดอัตราภาษีสรรพสามิตไม่เกินอัตราท้ายพระราชบัญญัตินี้ หรือยกเว้นไม่เก็บค่าธรรมเนียม และกำหนดกิจการอื่น ทั้งนี้ เนื่องจากอัตราค่าธรรมเนียมและอัตราภาษีในบัญชีพิกัดอัตราภาษีสรรพสามิตท้ายพระราชบัญญัตินี้ มีสถานะเป็นเพดานสูงสุดในการจัดเก็บ แต่ในการกำหนดอัตราค่าธรรมเนียมและอัตราภาษีที่ใช้ในการจัดเก็บจริง รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังจะต้องอาศัยอำนาจในมาตรานี้ออกกฎกระทรวงเพื่อกำหนดอัตราจัดเก็บดังกล่าว รวมทั้งหากเห็นว่ากรณีใดไม่ควรมีการจัดเก็บค่าธรรมเนียม ก็สามารถออกกฎกระทรวงยกเว้นการเก็บค่าธรรมเนียม และยังสามารถออกกฎกระทรวงในเรื่องอื่นใดหากเห็นว่าจำเป็นต่อการบริการการจัดเก็บภาษีหรือดำเนินการใด ๆ ตามพระราชบัญญัตินี้ได้อีกด้วย

๔. ออกประกาศเพื่อปฏิบัติการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้ ทั้งนี้การกำกับดูแลการปฏิบัติให้เป็นไปตามบทบัญญัติของพระราชบัญญัตินี้ ในบางกรณีเป็นเรื่องการกำหนดรายละเอียดที่ไม่ใช่เรื่องนโยบาย หรือเป็นเพียงเรื่องกำหนดวิธีการดำเนินการที่ไม่จำเป็นต้องออกเป็นกฎกระทรวง ซึ่งต้องได้รับความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรี รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังสามารถออกประกาศเพื่อให้ผู้เกี่ยวข้องหรือผู้อยู่ใต้บังคับกฎหมายในเรื่องนั้น ๆ ปฏิบัติก็ได้

หมวด ๑
การจัดเก็บภาษีสรรพสามิต

ส่วนที่ ๑
บททั่วไป

มาตรา ๖ ให้อธิบดีมีอำนาจออกระเบียบในเรื่องดังต่อไปนี้

- (๑) วิธีการคำนวณปริมาณหรือมูลค่าของสินค้าเพื่อเสียภาษี
- (๒) การบรรจุภาชนะ ชนิด และลักษณะของภาชนะ การระบุข้อความหรือเครื่องหมาย บนภาชนะ และการแสดงปริมาณสินค้าที่บรรจุในภาชนะ
- (๓) การเก็บและการขนย้ายสินค้า
- (๔) การเก็บ การขนย้าย และการใช้วัตถุติด เครื่องจักรและอุปกรณ์ที่ใช้ในการผลิตสินค้า
- (๕) การประกอบกิจการสถานบริการ

คำอธิบาย

ในการบริหารการจัดเก็บภาษีมีความจำเป็นต้องให้อำนาจอธิบดี ซึ่งได้กำหนดนิยามในมาตรา ๔ ได้แก่ อธิบดีกรมสรรพสามิต มีอำนาจออกระเบียบปฏิบัติต่าง ๆ เพื่อควบคุมการจัดเก็บภาษีให้เป็นไปด้วยความรัดกุม ถูกต้อง ครบถ้วน ในเรื่องดังต่อไปนี้

๑. วิธีการคำนวณปริมาณหรือมูลค่าของสินค้าเพื่อเสียภาษี เนื่องจากสินค้าในพิกัดอัตราภาษีสรรพสามิตบางประเภทอาจมีความไม่ชัดเจนในการกำหนดปริมาณหรือมูลค่าที่แน่นอน เช่น การคำนวณปริมาณสินค้าน้ำมันและผลิตภัณฑ์น้ำมันที่โดยสภาพแล้วปริมาณอาจเพิ่มขึ้นหรือลดลงตามอุณหภูมิที่เปลี่ยนแปลง หรือกรณีสินค้าน้ำมันและผลิตภัณฑ์น้ำมันที่มีการขนส่งแบบต่อเนื่องทางท่อส่งน้ำมัน และในวิธีการคำนวณมูลค่าของสินค้า ในกรณีการปิดเศษของทศนิยม หรือการกำหนดให้ใช้ทศนิยมกี่ตำแหน่ง เป็นต้น

๒. การบรรจุภาชนะ ชนิด และลักษณะของภาชนะ การระบุข้อความหรือเครื่องหมายบนภาชนะ และการแสดงปริมาณสินค้าที่บรรจุในภาชนะ เนื่องจากสินค้าในพิกัดอัตราภาษีสรรพสามิตบางประเภทเป็นสินค้าที่ต้องมีการบรรจุภาชนะและจำหน่ายพร้อมภาชนะ เช่น สินค้าเครื่องดื่ม ซึ่งหากกรมสรรพสามิตเห็นว่าสมควรมีการควบคุมการบรรจุภาชนะ หรือควรมีข้อกำหนดใด ๆ บนภาชนะ

๓. การเก็บและการขนย้ายสินค้า เนื่องจากสินค้าในพิกัดอัตราภาษีสรรพสามิตบางประเภทอาจมีความจำเป็นต้องควบคุมการเก็บและการขนย้าย เช่น สินค้าน้ำมันและผลิตภัณฑ์น้ำมัน สินค้าสุรา

๔. การเก็บ การขนย้าย และการใช้วัตถุดิบ เครื่องจักรและอุปกรณ์ที่ใช้ในการผลิตสินค้าในกรณีที่มีความจำเป็นต้องควบคุม

๕. การประกอบกิจการสถานบริการ เนื่องจากกิจการสถานบริการในพิกัดอัตราภาษีสรรพสามิต เป็นกิจการสถานบริการที่อาจมีผลกระทบต่อสังคม สิ่งแวดล้อม หรือเป็นกิจการที่ได้รับอนุญาตจากรัฐ ในบางกรณี จึงอาจมีความจำเป็นต้องมีการควบคุมการประกอบกิจการสถานบริการ

มาตรา ๗ ให้อธิบดีมีอำนาจตีความประเภทสินค้าและบริการตามบัญชีพิกัดอัตราภาษีสรรพสามิต ท้ายพระราชบัญญัตินี้โดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา

การตีความตามวรรคหนึ่งให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่รัฐมนตรีประกาศกำหนดและมีให้มีผลย้อนหลัง

คำอธิบาย

ตามบัญชีพิกัดอัตราภาษีสรรพสามิตท้ายพระราชบัญญัติพิกัดอัตราภาษีสรรพสามิตได้มีการกำหนดประเภทของสินค้าและบริการที่ต้องเสียภาษีสรรพสามิต โดยได้มีการให้ความหมายไว้แล้วในแต่ละตอนของพิกัดอัตราภาษีสรรพสามิตท้ายพระราชบัญญัตินี้ อย่างไรก็ตามในการบริหารการจัดเก็บภาษีก็อาจเกิดปัญหาความไม่ชัดเจน เช่น เมื่อพิจารณาคุณลักษณะของสินค้า หรือลักษณะการให้บริการแล้ว ยังไม่ชัดเจนว่าสินค้าหรือบริการนั้นอยู่ในพิกัดอัตราภาษีสรรพสามิตหรือไม่ หรืออาจเป็นไปได้ว่าสินค้าหรือบริการนั้นอาจเข้าพิกัดอัตราภาษีสรรพสามิตได้มากกว่าหนึ่งพิกัด ซึ่งหากเกิดกรณีเช่นนี้กรมสรรพสามิตมีความจำเป็นต้องกำหนดความชัดเจนและสร้างมาตรฐานในการจัดเก็บภาษี จึงได้ให้อำนาจอธิบดีกรมสรรพสามิตในการตีความประเภทสินค้าและบริการ แต่การให้อำนาจตีความดังกล่าวไม่ได้ให้อำนาจดุลพินิจอย่างเต็มที่ แต่จะมีการกำหนดกรอบอำนาจในการตีความว่า จะต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังกำหนด และการตีความประเภทสินค้าและบริการตามบัญชีพิกัดอัตราภาษีสรรพสามิตดังกล่าวจะไม่มีผลย้อนหลัง เพื่อมิให้กระทบกับการดำเนินการต่าง ๆ ที่ผ่านมา

มาตรา ๘ กำหนดเวลาการยื่นแบบรายการภาษี การเสียภาษี การอุทธรณ์ หรือการแจ้งต่าง ๆ ตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัตินี้ ถ้าผู้มีหน้าที่ต้องปฏิบัติตามกำหนดเวลาดังกล่าวมีเหตุจำเป็นจนไม่สามารถจะปฏิบัติตามกำหนดเวลาได้ อธิบดีจะอนุญาตให้เลื่อนกำหนดเวลาออกไปอีกตามความจำเป็นแก่กรณีก็ได้

ในกรณีที่มีเหตุจำเป็นเป็นการทั่วไปที่จะทำให้ผู้มีหน้าที่ต้องปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้ ไม่อาจปฏิบัติภายในกำหนดเวลาตามพระราชบัญญัตินี้ได้ อธิบดีจะประกาศขยายกำหนดเวลาออกไปตามสมควรจนกว่า

เหตุดังกล่าวจะหมดสิ้นไปก็ได้ และเมื่อได้ขยายกำหนดเวลาออกไปแล้ว ให้ถือว่ากำหนดเวลาที่ขยายออกไปนั้นเป็นกำหนดเวลาที่กำหนดตามพระราชบัญญัตินี้

หลักเกณฑ์และเงื่อนไขการเลื่อนหรือขยายกำหนดเวลาของอธิบดีตามวรรคหนึ่งและวรรคสอง ให้เป็นไปตามที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด

คำอธิบาย

ในกระบวนการบริหารการจัดเก็บภาษีสรรพสามิตนั้น พระราชบัญญัตินี้ได้กำหนดสิทธิและหน้าที่ต่าง ๆ ของผู้ประกอบการอุตสาหกรรม ผู้นำเข้า ผู้ประกอบกิจการสถานบริการ ตลอดจนผู้อื่นซึ่งอยู่ภายใต้บังคับของกฎหมายให้ต้องปฏิบัติ รวมทั้งได้กำหนดระยะเวลาการปฏิบัติต่าง ๆ ไว้ในบทบัญญัติของพระราชบัญญัตินี้ เช่น การยื่นแบบรายการภาษี การยื่นงบเดือน การยื่นบัญชีรับจ่ายสินค้าที่นำเข้ามาในราชอาณาจักร การเสียภาษี และการอุทธรณ์ หรือได้มีการกำหนดระยะเวลาการปฏิบัติต่าง ๆ ไว้ในกฎกระทรวง ประกาศกระทรวงการคลัง ประกาศกรมสรรพสามิต ระเบียบกรมสรรพสามิต หรืออนุบัญญัติอื่นที่ออกโดยอาศัยอำนาจตามความในพระราชบัญญัตินี้ เช่น กำหนดเวลาการแจ้งราคาขายปลีกแนะนำ การยื่นคำขอยกเว้นภาษี กำหนดเวลาดังกล่าว หากผู้มีหน้าที่ต้องปฏิบัติมีเหตุจำเป็นจนไม่สามารถปฏิบัติตามกำหนดเวลานั้นได้ สามารถขอลื่อนกำหนดเวลาการปฏิบัตินั้นออกไป โดยอธิบดีจะเป็นผู้มีอำนาจในการพิจารณาอนุญาตให้เลื่อนกำหนดเวลาออกไปได้ตามความจำเป็นแก่กรณี

ในกรณีที่มีเหตุจำเป็นเป็นการทั่วไปที่จะทำให้ผู้มีหน้าที่ต้องปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้ไม่อาจปฏิบัติภายในกำหนดเวลาต่าง ๆ ตามที่พระราชบัญญัติหรือกฎกระทรวง ประกาศกระทรวงการคลัง ประกาศกรมสรรพสามิต หรือระเบียบกรมสรรพสามิต หรืออนุบัญญัติอื่นที่ออกโดยอาศัยอำนาจตามความในพระราชบัญญัตินี้ กำหนด เช่น เกิดเหตุอุทกภัย ธรณีพิบัติภัย หรือเกิดภัยธรรมชาติอื่น ๆ อธิบดีจะประกาศขยายกำหนดเวลาออกไปตามสมควรจนกว่าเหตุดังกล่าวจะหมดสิ้นไปก็ได้ และเมื่อได้ขยายกำหนดเวลาออกไปแล้ว ให้ถือว่ากำหนดเวลาที่ขยายออกไปนั้นเป็นกำหนดเวลาที่กำหนดตามพระราชบัญญัตินี้

อย่างไรก็ตามการเลื่อนหรือขยายเวลาตามมาตรานี้ เป็นเรื่องที่มีความสำคัญโดยเฉพาะหากเป็นกำหนดเวลาการยื่นแบบรายการภาษีและชำระภาษีซึ่งมีผลกระทบต่อการจัดเก็บรายได้ของรัฐหรือกำหนดเวลาการแจ้งราคาขายปลีกแนะนำและโครงสร้างราคาขายปลีกแนะนำ ซึ่งเป็นข้อมูลในการตรวจสอบความถูกต้องของฐานภาษีสรรพสามิตตามมูลค่า จึงต้องมีการกำหนดหลักเกณฑ์ และเงื่อนไขในการขยายหรือเลื่อนกำหนดเวลาเพื่อให้เป็นมาตรฐานในการพิจารณา เช่น กรณีใดจะถือเป็นเหตุจำเป็นที่สามารถเลื่อนหรือขยายกำหนดเวลาออกไป ในการพิจารณาเลื่อนหรือขยายกำหนดเวลาควรมีการกำหนดเงื่อนไขหรือไม่อย่างไร หรือหลักเกณฑ์ในการพิจารณาควรเป็นเช่นไร โดยหลักเกณฑ์และเงื่อนไขดังกล่าวจะต้องประกาศกำหนดโดยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังในฐานะที่เป็นผู้รักษาการตามพระราชบัญญัติ มีหน้าที่ดูแลการปฏิบัติให้เป็นไปตามบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๙ บรรดาบัญชี เอกสารและหลักฐานต่าง ๆ ซึ่งเกี่ยวกับหรือมีเหตุอันควรเชื่อว่าเกี่ยวกับการเสียภาษี หรือการปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้ ถ้าทำเป็นภาษาต่างประเทศ อธิบดีหรือสรรพสามิตพื้นที่มีอำนาจสั่งให้ผู้ประกอบอุตสาหกรรมหรือผู้นำเข้าจัดการแปลเป็นภาษาไทยให้เสร็จและส่งภายในกำหนดเวลาที่เห็นสมควร

คำอธิบาย

เนื่องจากประเทศไทยใช้ภาษาไทยเป็นภาษาราชการ หรือภาษาที่ใช้เป็นหลักในการติดต่อสื่อสารภายในประเทศ ประกอบกับเพื่อให้การพิจารณาของกรมสรรพสามิตในเรื่องนั้น ๆ เป็นไปโดยถูกต้อง ดังนั้นหากเป็นเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้ไม่ว่าจะเป็นบัญชีหรือเอกสารใด ๆ ที่เกี่ยวกับหรือมีเหตุอันควรเชื่อว่าเกี่ยวข้องกับการเสียภาษี หรือการปฏิบัติใด ๆ ถ้าหากจัดทำเป็นภาษาต่างประเทศ ในการพิจารณาบัญชีหรือเอกสารนั้น อธิบดีหรือสรรพสามิตพื้นที่มีดุลพินิจที่จะรับเอกสารนั้นไว้พิจารณาก็ได้ แต่หากเห็นควรให้มีการแปลเป็นภาษาไทย ก็มีอำนาจสั่งให้ผู้ประกอบอุตสาหกรรมหรือผู้นำเข้าจัดการแปลเป็นภาษาไทย โดยจะต้องกำหนดเวลาการจัดส่งเอกสารที่แปลที่เห็นว่าเหมาะสมและแจ้งผู้ประกอบอุตสาหกรรมหรือผู้นำเข้าแปลและนำส่งเอกสารที่แปลนั้นในกำหนดเวลาดังกล่าว

มาตรา ๑๐ ในกรณีที่ต้องคำนวณเงินตราต่างประเทศเป็นเงินตราไทยเพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้ ให้ใช้อัตราแลกเปลี่ยนที่ใช้ในการจัดเก็บอากรศุลกากร

คำอธิบาย

ในการจัดเก็บภาษีของประเทศไทยนั้น กรมศุลกากรจะเป็นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับเงินตราต่างประเทศเป็นอย่างมากเนื่องจากการจัดเก็บภาษีจากการนำเข้าและการส่งออกสินค้าโดยส่วนใหญ่แล้วสินค้าที่นำเข้าจากต่างประเทศมักจะสำแดงราคาเป็นเงินตราต่างประเทศ โดยในทางปฏิบัติกรมศุลกากรจะประกาศอัตราแลกเปลี่ยนเป็นรายเดือน ดังนั้นเพื่อให้การจัดเก็บภาษีตลอดจนการดำเนินการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับเงินตราของหน่วยงานจัดเก็บภาษีของรัฐสอดคล้องกันพระราชบัญญัตินี้ จึงได้กำหนดให้ใช้อัตราแลกเปลี่ยนที่ใช้ในการจัดเก็บอากรศุลกากร เป็นอัตราและเปลี่ยนตามพระราชบัญญัตินี้ เช่น มีการนำเข้ารถยนต์โดยสำแดงราคาเป็นเงินยูโร เช่นนี้ในการคำนวณภาษีสรรพสามิตจะต้องคำนวณค่าเงินเป็นเงินบาทโดยจะต้องใช้อัตราแลกเปลี่ยนที่กรมศุลกากรประกาศ

มาตรา ๑๑ หนังสือเรียก หนังสือแจ้งให้เสียภาษี หรือหนังสืออื่นที่มีถึงบุคคลใดเพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้ ให้ส่งโดยทางไปรษณีย์ลงทะเบียนตอบรับหรือให้เจ้าพนักงานสรรพสามิตนำไปส่ง ณ ภูมิลำเนา หรือสำนักงานของบุคคลนั้นในระหว่างพระอาทิตย์ขึ้นถึงพระอาทิตย์ตกหรือในเวลาทำการของบุคคลนั้น ถ้าไม่พบผู้รับ ณ ภูมิลำเนา หรือสำนักงานของผู้รับจะส่งให้แก่บุคคลใดซึ่งบรรลุนิติภาวะแล้วและอยู่หรือทำงานในบ้านหรือสำนักงานที่ปรากฏว่าเป็นของผู้รับนั้นก็ได้

ถ้าไม่สามารถส่งหนังสือตามวิธีการในวรรคหนึ่งได้ จะกระทำโดยวิธีปิดหนังสือนั้นในที่ซึ่งเห็นได้ง่าย ณ สำนักงาน โรงอุตสาหกรรม ภูมิลำเนา หรือถิ่นที่อยู่ของผู้รับนั้น หรือโฆษณาข้อความย่อในหนังสือพิมพ์ที่จำหน่ายเป็นปกติในท้องถิ่นนั้น หรือโดยวิธีการอื่นใดตามที่อธิบดีประกาศกำหนดก็ได้

เมื่อได้ปฏิบัติตามวิธีการในวรรคหนึ่งหรือวรรคสองแล้ว ให้ถือว่าผู้รับได้รับหนังสือนั้นแล้ว

คำอธิบาย

การส่งหนังสือถึงบุคคลใด ๆ เพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้ โดยปกติแล้วจะเป็นการดำเนินการโดยอาศัยอำนาจตามกฎหมายและจะมีการกำหนดให้ผู้รับมีหน้าที่ต้องปฏิบัติภายในกำหนดเวลาตามกฎหมายหรือตามหนังสือนั้น เช่น หนังสือเรียกบุคคลใดมาให้ถ้อยคำหรือให้ส่งบัญชี เอกสาร หลักฐาน หรือสิ่งอื่นที่จำเป็นมาประกอบการพิจารณาหรือหนังสือแจ้งให้เสียภาษี หรือหากเป็นหนังสือแจ้งอื่นซึ่งมีผลให้ผู้รับจะต้องดำเนินการใด ๆ ต่อ เช่น หนังสือแจ้งผลการพิจารณาอนุญาตอนุมัติที่หากได้รับการอนุญาตอนุมัติแล้ว ผู้รับนั้นจะต้องดำเนินการในขั้นตอนต่อไป หรือหากเป็นการแจ้งผลการพิจารณาไม่อนุญาตหรือไม่อนุมัติก็อาจเป็นกรณีที่ผู้รับนั้นมีสิทธิโต้แย้งภายในระยะเวลาที่กฎหมายกำหนด เช่น การขออนุญาตตั้งคลังสินค้าทัณฑ์บนให้ยื่นคำขออนุญาตต่ออธิบดี ในกรณีที่อธิบดีไม่ออกใบอนุญาตตั้งคลังสินค้าทัณฑ์บน ผู้ขออนุญาตมีสิทธิอุทธรณ์เป็นหนังสือต่อรัฐมนตรีภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับหนังสือแจ้งการไม่ออกใบอนุญาต หรือการขออนุญาตผลิตเครื่องหมายแสดงการเสียภาษีจดทะเบียนต้องได้รับอนุญาตจากอธิบดีในกรณีที่อธิบดีไม่ออกใบอนุญาต ผู้ขออนุญาตมีสิทธิอุทธรณ์เป็นหนังสือต่อรัฐมนตรีภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับหนังสือแจ้งการไม่ออกใบอนุญาตหรือไม่อนุญาตให้ต่ออายุใบอนุญาต

เมื่อเป็นเช่นนี้วิธีการส่งหนังสือต่าง ๆ ดังกล่าวเพื่อให้บุคคลที่มีชื่อในการส่งหนังสือได้รับหรือถือว่าได้รับหนังสือ นั้นจึงเป็นเรื่องที่มีความสำคัญ พระราชบัญญัตินี้จึงได้กำหนดวิธีการส่งหนังสือไว้ ดังนี้

๑. ส่งโดยทางไปรษณีย์ลงทะเบียนตอบรับ

๒. ให้เจ้าพนักงานสรรพสามิตนำไปส่ง ณ ภูมิลำเนา หรือสำนักงานของบุคคลนั้นในระหว่างพระอาทิตย์ขึ้นถึงพระอาทิตย์ตกหรือในเวลาทำการของบุคคลนั้น ถ้าไม่พบผู้รับ ณ ภูมิลำเนา หรือสำนักงานของผู้รับจะส่งให้แก่บุคคลใดซึ่งบรรลุนิติภาวะแล้วและอยู่หรือทำงานในบ้านหรือสำนักงาน ที่ปรากฏว่าเป็นของผู้รับนั้นก็ได้

๓. ถ้าไม่สามารถส่งหนังสือตามวิธีการตาม ๑. หรือ ๒. ได้ จะกระทำโดยวิธีปิดหนังสือในในที่ซึ่งเห็นได้ง่าย ณ สำนักงาน โรงอุตสาหกรรม ภูมิลำเนา หรือถิ่นที่อยู่ของผู้รับนั้น หรือโฆษณาข้อความย่อในหนังสือพิมพ์ที่จำหน่ายเป็นปกติในท้องถิ่น หรือโดยวิธีการอื่นใดตามที่อธิบดีประกาศกำหนดก็ได้

ซึ่งหากมีการดำเนินการส่งตามวิธีดังกล่าวข้างต้นแล้ว พระราชบัญญัตินี้ให้ถือว่าผู้รับได้รับหนังสือที่ส่งนั้นแล้ว ทำให้สามารถนับระยะเวลาที่กฎหมายกำหนด หรือระยะเวลาที่กำหนดในคำสั่งให้ผู้รับหนังสือนั้นต้องปฏิบัติได้อย่างถูกต้อง

มาตรา ๑๒ เมื่อมีเหตุอันควรเชื่อว่าจะมีการหลีกเลี่ยงการเสียภาษี ให้อธิบดีมีอำนาจเข้าไปหรือออกคำสั่งเป็นหนังสือให้เจ้าพนักงานสรรพสามิตเข้าไปในสถานที่ หรือยานพาหนะใด ๆ เพื่อทำการตรวจค้น ยึด หรืออายัดบัญชี เอกสารหรือหลักฐานอื่นที่เกี่ยวข้องหรือสันนิษฐานว่าเกี่ยวกับภาษีที่จะต้องเสียได้ทั่วราชอาณาจักร

การเข้าไปเพื่อทำการตามวรรคหนึ่ง ต้องทำในระหว่างเวลาพระอาทิตย์ขึ้นถึงพระอาทิตย์ตก หรือในระหว่างเวลาทำการของผู้ประกอบกิจการนั้น เว้นแต่การตรวจค้น ยึด หรืออายัดในเวลาดังกล่าว ยังไม่แล้วเสร็จ จะกระทำต่อไปก็ได้

คำอธิบาย

อำนาจของอธิบดีในกรณีนี้ คืออำนาจเข้าไปตรวจสอบหรือออกคำสั่งเป็นหนังสือให้เจ้าพนักงานสรรพสามิตเข้าไปในสถานที่หรือยานพาหนะใด ๆ เพื่อตรวจสอบการหลีกเลี่ยงภาษีเมื่อมีเหตุอันควรเชื่อว่าจะมีการหลีกเลี่ยงภาษี โดยอธิบดีหรือเจ้าพนักงานสรรพสามิตที่ได้รับคำสั่ง มีอำนาจเข้าไป ในสถานที่หรือยานพาหนะใด ๆ เพื่อทำการตรวจค้น และยึดหรืออายัดได้ แต่อำนาจตามมาตรานี้เป็นอำนาจในการตรวจสอบความถูกต้องของการเสียภาษี อธิบดีหรือเจ้าพนักงานจึงมีอำนาจยึดหรืออายัดได้เฉพาะบัญชี เอกสาร หรือหลักฐานอื่นที่เกี่ยวข้องหรือสันนิษฐานว่าเกี่ยวกับภาษี แต่ไม่มีอำนาจยึดหรืออายัดสินค้าโดยการเข้าไปเพื่อตรวจค้น ยึด หรืออายัดดังกล่าวจะต้องเข้าไประหว่างเวลาพระอาทิตย์ขึ้นถึงพระอาทิตย์ตก แต่หากสถานที่ที่จะเข้าไปนั้นมีกำหนดเวลาทำการที่แน่นอนก็สามารถเข้าไปในระหว่างเวลาทำการของผู้ประกอบกิจการนั้นแม้จะเป็นเวลาหลังพระอาทิตย์ตกก็ได้ โดยหากในการตรวจค้น ยึด หรืออายัด ดังกล่าว อธิบดีหรือเจ้าพนักงานสรรพสามิตได้เข้าไปในระหว่างพระอาทิตย์ขึ้นถึงพระอาทิตย์ตก หรือเข้าไปในเวลาทำการของผู้ประกอบการนั้น แต่ปรากฏว่าไม่สามารถทำการค้น ยึด หรืออายัดเอกสารแล้วเสร็จ ก็สามารถกระทำการต่อเนื่องไปได้หลังพระอาทิตย์ตกหรือเลยเวลาทำการของสถานที่นั้นแล้วก็ได้ เช่น มีเหตุอันควรเชื่อว่าบริษัท A หลีกเลี่ยงภาษี อธิบดีมีอำนาจเข้าไปหรือมีคำสั่งเป็นหนังสือให้เจ้าพนักงานสรรพสามิตไปตรวจค้นบริษัท A แต่จะต้องเข้าไปในระหว่างเวลาพระอาทิตย์ขึ้นหรือพระอาทิตย์ตก แต่หากในทางการประกอบธุรกิจของบริษัท A กำหนดเวลาทำการระหว่าง ๐๙.๐๐ ถึง ๒๐.๐๐ นาฬิกา เช่นนี้ย่อมสามารถ

เข้าไปตรวจค้นในเวลา ๑๙.๐๐ นาฬิกาก็ได้ แม้จะหลังพระอาทิตย์ตก และหากการเข้าไปตรวจค้น ยึด หรืออายัด บัญชี เอกสาร หรือหลักฐานดังกล่าวไม่แล้วเสร็จ แม้จะเลยเวลา ๒๐.๐๐ นาฬิกา ซึ่งเป็นเวลาปิดทำการของผู้ประกอบการนั้น ก็สามารถกระทำการต่อไปได้

มาตรา ๑๓ ในกรณีที่บุคคลใดประสงค์จะให้พนักงานเจ้าหน้าที่หรือเจ้าพนักงานสรรพสามิต ปฏิบัติงานตามพระราชบัญญัตินี้ในวันหยุดราชการหรือนอกเวลาราชการหรือนอกสถานที่ทำการโดยปกติไม่ว่าในหรือนอกเวลาราชการ จะต้องเสียค่าทำการให้แก่พนักงานเจ้าหน้าที่หรือเจ้าพนักงานสรรพสามิตผู้ปฏิบัติงาน ดังกล่าวตามอัตราที่กำหนดในกฎกระทรวง และจ่ายค่าพาหนะเดินทางให้แก่พนักงานเจ้าหน้าที่หรือเจ้าพนักงานสรรพสามิตเท่าที่จำเป็นและใช้จ่ายไปจริง

คำอธิบาย

การปฏิบัติราชการในอำนาจหน้าที่ตามปกติ เป็นเรื่องที่พนักงานเจ้าหน้าที่และเจ้าพนักงานสรรพสามิตจะต้องปฏิบัติ เช่น การรับชำระภาษี รับแบบงบเดือน รับแบบคำขอยกเว้นภาษี การออกใบอนุญาต ขายสุรាយาสูบ และไฟ เช่นนี้ ผู้ขอไม่ต้องจ่ายค่าทำการแต่อย่างใด แต่การกำหนดเรื่องที่ต้องจ่ายค่าทำการนั้นมีเฉพาะกรณีร้องขอให้พนักงานเจ้าหน้าที่หรือเจ้าพนักงานสรรพสามิตปฏิบัติงานในวันทำการแต่นอกเวลาราชการ หรือในวันหยุดราชการ หรือนอกสถานที่ทำการโดยปกติไม่ว่าในหรือนอกเวลาราชการ เช่นนี้จะต้องมีการจ่ายค่าทำการ และจ่ายค่าพาหนะโดยอัตราค่าทำการจะมีการกำหนดไว้ในกฎกระทรวง ได้แก่ อัตราค่าทำการในสถานที่ทำการในวันราชการแต่นอกเวลาราชการ อัตราค่าทำการในสถานที่ทำการในวันหยุดราชการ อัตราค่าทำการนอกที่ทำการปกติในเวลาราชการ อัตราค่าทำการนอกที่ทำการปกติ ในวันราชการแต่นอกเวลาราชการ และอัตราค่าทำการนอกที่ทำการปกติในวันหยุดราชการ สำหรับค่าพาหนะเดินทางนั้นให้จ่ายเท่าที่จำเป็นและใช้จ่ายไปจริง

มาตรา ๑๔ ให้อธิบดีมีอำนาจจัดให้เจ้าพนักงานสรรพสามิตอยู่ประจำโรงอุตสาหกรรมหรือคลังสินค้าทัณฑ์บน เพื่อควบคุมและตรวจสอบการปฏิบัติของผู้ประกอบอุตสาหกรรมหรือเจ้าของคลังสินค้าทัณฑ์บนให้เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้

ให้ผู้ประกอบอุตสาหกรรมหรือเจ้าของคลังสินค้าทัณฑ์บนอำนวยความสะดวกตามสมควร แก่เจ้าพนักงานสรรพสามิตในการปฏิบัติการตามหน้าที่ตามวรรคหนึ่ง

คำอธิบาย

อำนาจของอธิบดีในกรณีนี้ คือการให้เจ้าพนักงานสรรพสามิตไปประจำโรงอุตสาหกรรมหรือคลังสินค้าทัณฑ์บนเพื่อควบคุม ตรวจสอบ และกำกับดูแลการปฏิบัติต่าง ๆ ของผู้ประกอบการอุตสาหกรรมและเจ้าของคลังสินค้าทัณฑ์บน เพื่อให้การจัดเก็บภาษีให้เป็นไปโดยถูกต้องครบถ้วนป้องกันการรั่วไหลโดยการควบคุม โดยวิธีการที่ให้เจ้าพนักงานสรรพสามิตไปประจำโรงอุตสาหกรรมหรือคลังสินค้าทัณฑ์บนนั้น ส่วนใหญ่จะใช้กับอุตสาหกรรมประเภทที่มีปริมาณการเสียภาษีค่อนข้างสูงและการควบคุมปริมาณการเสียภาษีทำได้ค่อนข้างยาก เช่น โรงกลั่นน้ำมัน โรงงานผลิตสุรา เป็นต้น โดยหากอธิบดีกำหนดให้เจ้าพนักงานสรรพสามิตเข้าไปอยู่ประจำโรงอุตสาหกรรมหรือคลังสินค้าทัณฑ์บนดังกล่าว ผู้ประกอบการอุตสาหกรรมหรือเจ้าของคลังสินค้าทัณฑ์บนจะต้องอำนวยความสะดวกตามสมควรแก่เจ้าพนักงานสรรพสามิตนั้นด้วย หากฝ่าฝืนก็จะมีโทษปรับไม่เกิน ๒๐,๐๐๐ บาท ตามมาตรา ๑๘๔

มาตรา ๑๕ ให้ผู้ประกอบการอุตสาหกรรม ผู้นำเข้า หรือผู้ประกอบการกิจการสถานบริการแจ้งวันเวลาทำการตามปกติ และวันเวลาหยุดทำการของโรงอุตสาหกรรม สถานประกอบการ หรือสถานบริการให้อธิบดีทราบเป็นหนังสือก่อนวันเริ่มผลิตสินค้า วันเริ่มนำเข้าสินค้า หรือวันเริ่มให้บริการ และถ้าจะมีการเปลี่ยนแปลงกำหนดวันเวลาดังกล่าว ให้มีหนังสือแจ้งให้อธิบดีทราบล่วงหน้าอย่างน้อยสามวันก่อนวันที่จะมีการเปลี่ยนแปลง

ถ้าโรงอุตสาหกรรม สถานประกอบการ หรือสถานบริการตามวรรคหนึ่งต้องเพิ่มเวลาทำการโดยเร่งด่วนหรือต้องหยุดงานเพราะเหตุจำเป็น ให้ผู้ประกอบการอุตสาหกรรม ผู้นำเข้า หรือผู้ประกอบการกิจการสถานบริการแจ้งให้อธิบดีทราบโดยมิชักช้า

ในกรณีที่มีเหตุจำเป็นทำให้ผู้ประกอบการอุตสาหกรรม ผู้นำเข้า หรือผู้ประกอบการกิจการสถานบริการไม่สามารถแจ้งได้ภายในระยะเวลาตามวรรคหนึ่งและวรรคสอง ให้อธิบดีมีอำนาจผ่อนผันการปฏิบัติได้

คำอธิบาย

พระราชบัญญัตินี้กำหนดหน้าที่ให้ผู้ประกอบการอุตสาหกรรม ผู้นำเข้า หรือผู้ประกอบการกิจการสถานบริการแจ้งวันเวลาทำการตามปกติและวันเวลาหยุดทำการ และแจ้งการเปลี่ยนแปลงกำหนดวันเวลาดังกล่าว เนื่องจากในบริหารการจัดเก็บภาษีสรรพสามิตมีความจำเป็นต้องทราบวันเวลาทำการของผู้ประกอบการเพื่อให้สามารถกำกับดูแลการประกอบการได้อย่างมีประสิทธิภาพ อีกทั้งหากต้องมีการตรวจสอบสถานประกอบการ หรือมีเหตุให้ต้องดำเนินการใด ๆ ตามกฎหมาย เช่น กรณีมีเหตุอันควรสงสัยว่ามีการหลีกเลี่ยงภาษี อาจต้องมีการเข้าตรวจสอบหรือตรวจค้นโรงอุตสาหกรรม สถานประกอบการ หรือสถานบริการ เป็นต้น โดยผู้ประกอบการอุตสาหกรรม ผู้นำเข้า หรือผู้

ประกอบกิจการสถานบริการ ต้องแจ้งวันเวลาทำการตามปกติและวันเวลาหยุดทำการของโรงอุตสาหกรรม สถานประกอบกร หรือสถานบริการ ให้อธิบดีทราบเป็นหนังสือก่อนวันเริ่มผลิตสินค้า วันเริ่มนำเข้าสินค้า หรือวันเริ่มให้บริการ และถ้าจะมีการเปลี่ยนแปลงกำหนดวันเวลาดังกล่าว ให้มีหนังสือแจ้งให้อธิบดีทราบล่วงหน้าอย่างน้อยสามวันก่อนวันที่จะมีการเปลี่ยนแปลง และหากมีความจำเป็นต้องเพิ่มเวลาทำการโดยเร่งด่วนหรือต้องหยุดงานเพราะเหตุจำเป็นก็ต้องแจ้งการเพิ่มเวลาทำการหรือวันหยุดงานดังกล่าว ให้อธิบดีทราบโดยไม่ชักช้า

อย่างไรก็ตามในเรื่องการแจ้งวันเวลาทำการตามปกติ และวันเวลาหยุดทำการนั้น เป็นเรื่องที่รัฐต้องการทราบรายละเอียดในเรื่องวันเวลาทำการของผู้ประกอบการเพื่อการควบคุมหรือกำกับดูแลการประกอบกิจการ ยังมีใช้การดำเนินการในการจัดเก็บภาษีโดยตรง หรือมีใช้การดำเนินการในการตรวจสอบและประเมินภาษีซึ่งเป็นเรื่องสำคัญที่ต้องดำเนินการโดยเคร่งครัด ดังนั้นมาตรานี้จึงได้กำหนดให้มีการยึดหยุ่นในเรื่องการแจ้งวันเวลาทำการตามปกติ และวันเวลาหยุดทำการดังกล่าว โดยกำหนดให้ในกรณีที่มีเหตุจำเป็นทำให้ผู้ประกอบการอุตสาหกรรม ผู้นำเข้า หรือผู้ประกอบการสถานบริการไม่สามารถแจ้งได้ภายในระยะเวลาที่กฎหมายกำหนด ให้อธิบดีมีอำนาจผ่อนผันการปฏิบัติโดยอาจยอมให้มีการแจ้งวันเวลาทำการช้ากว่ากำหนดเวลาดังกล่าวข้างต้นก็ได้

ส่วนที่ ๒

การเสียภาษีสรรพสามิต

มาตรา ๑๖ ให้ผู้ประกอบการอุตสาหกรรม ผู้นำเข้า ผู้ประกอบการสถานบริการ หรือผู้อื่นที่พระราชบัญญัตินี้กำหนดให้เป็นผู้มีหน้าที่เสียภาษี มีหน้าที่เสียภาษีตามมูลค่าหรือตามปริมาณของสินค้าหรือบริการ หรือทั้งตามมูลค่าและตามปริมาณของสินค้าหรือบริการนั้น ไม่เกินอัตราที่ระบุไว้ในบัญชีพิกัดอัตราภาษีสรรพสามิต ท้ายพระราชบัญญัตินี้ที่ใช้อยู่ในเวลาที่ความรับผิดชอบในอันจะต้องเสียภาษีเกิดขึ้น

คำอธิบาย

บทบัญญัติตามมาตรานี้ เป็นการบอกให้ทราบถึงบุคคลที่พระราชบัญญัตินี้กำหนดให้เป็นผู้มีหน้าที่เสียภาษี ตลอดจนภาระภาษีที่ต้องเสีย เนื่องจากในการบริหารการจัดเก็บภาษีนั้น เป็นเรื่องจำเป็นที่จะต้องสร้างความชัดเจนในเรื่องผู้มีหน้าที่เสียภาษีและภาระภาษีโดยสามารถพิจารณาองค์ประกอบของบทบัญญัติได้ ดังนี้

๑. กำหนดผู้มีหน้าที่เสียภาษี ได้แก่ ผู้ประกอบการอุตสาหกรรมซึ่งก็คือผู้เป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์ หรือมีสิทธิครอบครองเพื่อดำเนินการผลิตสินค้า นอกจากนี้แล้ว พระราชบัญญัตินี้ยังหมายรวมถึงผู้จัดการ ซึ่งรับผิดชอบในการดำเนินงานของโรงอุตสาหกรรม หรือบุคคลอื่นที่เป็นผู้รับผิดชอบในการดำเนินการของโรง

อุตสาหกรรม ผู้นำเข้าซึ่งหมายถึงผู้นำของเข้าตามกฎหมายว่าด้วยศุลกากร ซึ่งรวมทั้งและใช้ตลอดถึงเจ้าของหรือบุคคลอื่นซึ่งเป็นผู้ครอบครองหรือมีส่วนได้เสียช่วงขณะหนึ่งในของใด ๆ นับแต่เวลาที่นำของนั้น เข้ามาจนถึงเวลาที่ส่งมอบให้ไปโดยถูกต้องพ้นจากรักษาของพนักงานศุลกากร ผู้ประกอบกิจการสถานบริการ ซึ่งก็คือผู้เป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์หรือมีสิทธิครอบครองเพื่อดำเนินการ รวมถึงผู้จัดการซึ่งรับผิดชอบในการดำเนินงานของสถานบริการ หรือบุคคลอื่นที่รับผิดชอบในการดำเนินการของสถานบริการ และบุคคลอื่นที่ พระราชบัญญัตินี้กำหนดให้เป็นผู้มีหน้าที่เสียภาษี โดยความหมายของบุคคลอื่นที่กฎหมายกำหนดให้เป็นผู้มีหน้าที่เสียภาษีนั้น เป็นกรณีที่กฎหมายกำหนดผู้มีหน้าที่เสียภาษีไว้เป็นกรณีเฉพาะ เช่น กรณีการยกเว้นภาษี สินค้านำเข้าเพื่อใช้เองให้บุคคลที่มีเอกสิทธิ์และภายหลังได้มีการโอนไปเป็นของบุคคลที่ไม่มีสิทธิได้รับยกเว้นภาษีให้ผู้โอนและผู้รับโอนร่วมกันเป็นผู้มีหน้าที่เสียภาษี หรือกรณีสินค้าขาดไปจากบัญชีคุมสินค้าในคลังสินค้าทัณฑ์บนให้ถือว่าความรับผิดชอบในอันจะต้องเสียภาษีเกิดขึ้นในเวลาที่สินค้านั้นขาดหรือพบว่าขาดไปจากบัญชี และให้เจ้าของคลังสินค้าทัณฑ์บนเป็นผู้มีหน้าที่เสียภาษีสำหรับสินค้าที่ขาดไป หรือกรณีผู้กระทำผิดในข้อหาผิดไว้ในครอบครองซึ่งสินค้าที่เป็นสินค้าที่มีได้เสียภาษีหรือเสียภาษีไม่ครบถ้วน นอกจากจะต้องรับโทษซึ่งเป็นโทษทางอาญาจากการกระทำความผิดนั้นพระราชบัญญัตินี้ยังกำหนดให้มีหน้าที่เสียภาษีสำหรับสินค้านั้นให้ครบถ้วนอีกด้วย เป็นต้น

๒. กำหนดวิธีการคำนวณภาษี โดยให้เสียภาษีตามมูลค่าหรือตามปริมาณของสินค้าหรือบริการ หรือทั้งตามมูลค่าและตามปริมาณของสินค้าหรือบริการ ทั้งนี้เนื่องจากตามพระราชบัญญัตินี้กำหนดเรื่องวิธีการเสียภาษีว่าหากสินค้าใดกำหนดอัตราภาษีเฉพาะตามมูลค่าหรือตามปริมาณก็ให้สินค้าหรือบริการนั้นเสียภาษีตามมูลค่าหรือตามปริมาณที่กำหนดไว้สำหรับสินค้านั้น แต่หากสินค้าหรือบริการใดมีการกำหนดอัตราภาษีทั้งอัตราตามมูลค่าและตามปริมาณ สินค้าหรือบริการนั้นก็ให้มีหน้าที่เสียภาษีทั้งตามมูลค่าและตามปริมาณ

๓. กำหนดให้เสียภาษีไม่เกินอัตราที่ระบุไว้ในบัญชีพิกัดอัตราภาษีสรรพสามิตท้ายพระราชบัญญัตินี้ที่ใช้อยู่ในเวลาที่ความรับผิดชอบในอันจะต้องเสียภาษีเกิดขึ้น ทั้งนี้เนื่องจากอัตราภาษีตามที่กำหนดไว้ในบัญชีพิกัดอัตราภาษีสรรพสามิตท้ายพระราชบัญญัตินี้ เป็นอัตราภาษีสูงสุดที่สามารถจัดเก็บภาษีได้ ส่วนจะจัดเก็บจริงในอัตราใดก็จะต้องให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังออกกฎกระทรวงตามมาตรา ๕ กำหนดอัตราภาษีที่จัดเก็บจริงหรือให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังโดยอนุมัติของคณะรัฐมนตรี ตามมาตรา ๑๐๙ ประมวลอัตราภาษีเพื่อประโยชน์แก่การเศรษฐกิจของประเทศหรือเพื่อความผาสุกของประชาชน เสียก่อน จึงจะสามารถจัดเก็บภาษีจากสินค้าและบริการนั้น ๆ ได้ ซึ่งจะต้องไม่เกินอัตราที่ระบุไว้ในบัญชีพิกัดอัตราภาษีสรรพสามิตท้ายพระราชบัญญัตินี้ โดยจะต้องเป็นอัตราที่ใช้เก็บภาษีในเวลาที่ความรับผิดชอบในอันจะต้องเสียภาษีสำหรับสินค้าหรือบริการนั้นเกิดขึ้นด้วย

มาตรา ๑๗ ภายใต้บังคับมาตรา ๒๒ วรรคหนึ่ง มาตรา ๒๓ วรรคหนึ่ง มาตรา ๒๔ และมาตรา ๓๐ ในกรณีการเสียภาษีตามมูลค่านั้น ให้ถือมูลค่าดังต่อไปนี้

(๑) ในกรณีสินค้า ให้ถือตามราคาขายปลีกแนะนำ โดยไม่รวมภาษีมูลค่าเพิ่ม

ราคาขายปลีกแนะนำให้พิจารณาจากต้นทุนการผลิต ค่าบริหารจัดการ และกำไรมาตรฐาน ซึ่งจะต้องไม่ต่ำกว่าราคาขายต่อผู้บริโภคทั่วไปปรายสุดท้ายในตลาดปกติ ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง

ในกรณีที่ราคาขายปลีกแนะนำไม่สอดคล้องกับความเป็นจริง หรือไม่เป็นไปตามกลไกตลาด หรือไม่สามารถกำหนดราคาตามวรรคสองได้ ให้อธิบดีมีอำนาจประกาศราคาขายปลีกแนะนำ เพื่อถือเป็นเกณฑ์ในการคำนวณภาษี โดยกำหนดจากราคาขายหรือราคานำเข้า ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง

(๒) ในกรณีบริการ ให้ถือตามรายรับของสถานบริการ

เพื่อประโยชน์ในการคำนวณรายรับของสถานบริการให้อธิบดีมีอำนาจกำหนดรายรับ ขั้นต่ำของสถานบริการตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง

คำอธิบาย

ฐานในการคำนวณภาษีสรรพสามิตคือสิ่งที่ใช้ในการคำนวณภาษี ซึ่งเมื่อนำมาคำนวณกับอัตราภาษีตามที่กฎหมายกำหนด ก็จะได้มาซึ่งภาระภาษีที่ผู้มีหน้าที่เสียภาษีจะต้องเสีย โดยตามพระราชบัญญัตินี้กำหนดให้มีการเสียภาษีทั้งตามมูลค่าและตามปริมาณ ซึ่งฐานในการคำนวณภาษีตามมาตรานี้เป็นบททั่วไปที่กำหนดฐานในการคำนวณภาษีตามมูลค่าของสินค้าที่ผลิตในประเทศ สินค้านำเข้า และบริการในพิกัดอัตราภาษีสรรพสามิต แต่จะไม่ใช้บังคับกับมาตรา ๒๒ วรรคหนึ่ง มาตรา ๒๓ วรรคหนึ่ง มาตรา ๒๔ และมาตรา ๓๐ ซึ่งเป็นเรื่องเฉพาะกรณี และพระราชบัญญัตินี้ก็ได้มีกำหนดฐานในการคำนวณภาษีสำหรับมาตราดังกล่าวไว้โดยเฉพาะแล้วโดยจะได้อธิบายในมาตราดังกล่าวต่อไป สำหรับบทบัญญัติ เรื่องฐานในการคำนวณภาษีตามมาตรานี้สามารถอธิบายได้ ดังนี้

๑. ในกรณีสินค้าทั้งกรณีสินค้าที่ผลิตในประเทศและสินค้านำเข้า ให้ถือตามราคาขายปลีกแนะนำ โดยไม่รวมภาษีมูลค่าเพิ่ม โดยความหมายของราคาขายปลีกแนะนำหมายถึงราคาขายปลีกแนะนำที่ผู้ประกอบการอุตสาหกรรมหรือผู้นำเข้าประสงค์ให้เป็นราคาขายต่อผู้บริโภคทั่วไป เป็นราคาที่กำหนดโดยผู้ผลิตหรือผู้นำเข้าในการวางแผนการตลาด ทั้งนี้ตามที่ได้อธิบายแล้วในบทนิยามราคาขายปลีกแนะนำว่าหลักการของภาษีสรรพสามิตจะจัดเก็บภาษีจากการผลิตและการนำเข้าสินค้า โดยจัดเก็บจากผู้ประกอบการอุตสาหกรรมที่ผลิตสินค้าและผู้นำเข้า ดังนั้นราคาที่ใช้เป็นฐานในการคำนวณภาษีตามมูลค่าจึงต้องเป็นราคาที่ผู้ประกอบการอุตสาหกรรมหรือผู้นำเข้าสามารถกำหนดหรือทราบราคาที่แน่นอนในขณะที่เสียภาษี มิใช่ราคาขายปลีกที่ผู้ขายปลีกขายสินค้าให้ผู้บริโภคซึ่งเป็นราคาในอนาคตอีกทั้งยังเป็นราคาที่ผู้ผลิตและผู้นำเข้าไม่สามารถควบคุมได้

อย่างไรก็ตามการกำหนดฐานในการคำนวณภาษีตามมูลค่าโดยถือเอาราคาที่ผู้ประกอบการอุตสาหกรรมหรือผู้นำเข้าประสงค์ให้เป็นราคาขายต่อผู้บริโภคทั่วไปแต่เพียงอย่างเดียว ก็อาจมีช่องทางให้เสียภาษี

โดยการกำหนดราคาขายปลีกแนะนำต่ำกว่าที่ควรจะเป็น พระราชบัญญัตินี้จึงได้กำหนดมาตรการในการพิจารณาราคาขายปลีกแนะนำโดยให้พิจารณาจากต้นทุนการผลิต ค่าบริหารจัดการและกำไรมาตรฐาน รวมทั้งได้กำหนดเกณฑ์ขั้นต่ำของราคาขายปลีกแนะนำดังกล่าวไว้ด้วยว่าจะต้องไม่ต่ำกว่าราคาขายต่อผู้บริโภคทั่วไปรายสุดท้ายในตลาดปกติ โดยหลักเกณฑ์การพิจารณาราคาขายปลีกแนะนำดังกล่าวเป็นเรื่องที่มีความสำคัญ ที่ต้องผ่านความเห็นชอบในระดับนโยบายจึงต้องกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการในการพิจารณาราคาขายปลีกแนะนำไว้ในกฎกระทรวง

นอกจากนี้แล้วพระราชบัญญัตินี้ยังให้อำนาจกรมสรรพสามิตในการตรวจสอบความถูกต้องของราคาขายปลีกแนะนำของผู้ประกอบอุตสาหกรรมและผู้นำเข้าได้ และหากปรากฏว่าราคาขายปลีกแนะนำไม่สอดคล้องกับความเป็นจริง หรือไม่เป็นไปตามกลไกตลาด อธิบดีกรมสรรพสามิต จะมีอำนาจในการประกาศราคาขายปลีกแนะนำ หรือกรณีไม่สามารถกำหนดราคาขายปลีกแนะนำจากต้นทุนการผลิต ค่าบริหารจัดการ และกำไรมาตรฐานได้ เช่น สินค้าที่ผู้ผลิตเป็นผู้ประกอบการรายย่อยไม่สามารถกำหนดราคาขายปลีกได้ หรือกรณีเป็นการผลิตที่ไม่ใช่เพื่อการค้า เช่น การรับจ้างผลิต หรือกรณีการนำเข้าที่มีใช่เพื่อการค้า เช่น นี้อธิบดีกรมสรรพสามิตก็จะมีอำนาจประกาศราคาขายปลีกแนะนำได้เช่นกัน แต่การประกาศราคาดังกล่าวนั้น นอกจากจะต้องมีเหตุในการประกาศ ได้แก่ ราคาขายปลีกแนะนำไม่สอดคล้องกับความเป็นจริง หรือไม่เป็นไปตามกลไกตลาด หรือไม่สามารถกำหนดราคาได้แล้ว พระราชบัญญัตินี้ยังจำกัดดุลพินิจของอธิบดีในการประกาศราคาว่าจะต้องกำหนดจากราคาขายหรือราคานำเข้าเท่านั้น ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง

๒. ในกรณีบริการ ให้ถือตามรายรับของสถานบริการ ได้แก่ เงิน ทรัพย์สิน ค่าตอบแทน หรือประโยชน์ใด ๆ ที่อาจคำนวณได้เป็นเงินที่ได้รับหรือพึงได้รับเนื่องจากการให้บริการ ดังนั้น ไม่ว่าการให้บริการนั้น จะมีการกำหนดค่าตอบแทนเป็นเงิน หรือทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใด ทั้งที่ได้รับจริงหรือพึงได้รับ เช่น สถานบริการสนามกอล์ฟ A กำหนดราคาค่าใช้บริการ (Green Fee) ๑,๐๐๐ บาท แต่ได้ยินยอมให้นาย ก ใช้บริการโดยไม่คิดค่าบริการ เช่นนี้ถือว่าสถานบริการสนามกอล์ฟดังกล่าวมีรายรับที่ต้องใช้เป็นฐานในการคำนวณภาษีสรรพสามิต ๑,๐๐๐ บาท เนื่องจากเป็นเงินที่พึงได้รับจากการให้บริการ

นอกจากนี้เพื่อให้การจัดเก็บภาษีจากสถานบริการเป็นไปโดยมีประสิทธิภาพ หรือหากเห็นว่าเกิดปัญหาหรือช่องว่างในการพิจารณารายรับของสถานบริการ พระราชบัญญัตินี้ยังได้กำหนดเพื่อประโยชน์ในการคำนวณรายรับของสถานบริการให้อธิบดีมีอำนาจกำหนดรายรับขั้นต่ำของสถานบริการต่าง ๆ ได้ แต่ต้องเป็นไปตามตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา ๑๘ เพื่อประโยชน์ในการกำหนดมูลค่าที่ใช้ในการคำนวณภาษีตามมาตรา ๑๗ (๑) ให้ผู้ประกอบการอุตสาหกรรมหรือผู้นำเข้าแจ้งราคาขายปลีกแนะนำและโครงสร้างราคาขายปลีกแนะนำต่ออธิบดี ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่อธิบดีประกาศกำหนด

ถ้าจะมีการเปลี่ยนแปลงราคาขายปลีกแนะนำที่ได้แจ้งไว้ตามวรรคหนึ่ง ให้ผู้ประกอบการอุตสาหกรรมหรือผู้นำเข้าแจ้งเปลี่ยนแปลงราคาขายปลีกแนะนำและโครงสร้างราคาขายปลีกแนะนำต่ออธิบดี ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่อธิบดีประกาศกำหนด

อธิบดีมีอำนาจผ่อนผันการปฏิบัติตามความในมาตรานี้ได้ ในกรณีที่ผู้นำเข้านำสินค้าติดตัวเข้ามา หรือนำสินค้าเข้ามาเพื่อเป็นตัวอย่างสินค้า หรือนำสินค้าเข้ามาโดยมิใช่เพื่อการค้า ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่อธิบดีประกาศกำหนดโดยอนุมัติรัฐมนตรี

คำอธิบาย

พระราชบัญญัตินี้กำหนดให้ผู้ประกอบการอุตสาหกรรมหรือผู้นำเข้ามีหน้าที่แจ้งราคาขายปลีกแนะนำและโครงสร้างราคา เพื่อประโยชน์ในการกำหนดมูลค่าที่ใช้เป็นฐานในการคำนวณภาษี เนื่องจากตามมาตรา ๑๗ (๑) กำหนดให้ฐานในการเสียภาษีตามมูลค่าในกรณีสินค้าให้ถือตามราคาขายปลีกแนะนำโดยไม่รวมภาษีมูลค่าเพิ่ม โดยราคาขายปลีกแนะนำนั้นให้พิจารณาจากต้นทุน ค่าบริหารจัดการ และกำไรมาตรฐาน ซึ่งจะต้องไม่ต่ำกว่าราคาขายต่อผู้บริโภคทั่วไปรายสุดท้ายในตลาดปกติ ทั้งนี้ จะเห็นได้ว่ากฎหมายได้กำหนดความชัดเจนในเรื่องของฐานในการคำนวณภาษีตามมูลค่า ดังนั้น ในการพิจารณาความถูกต้องของราคาขายปลีกแนะนำ พระราชบัญญัตินี้จึงได้มีบทบัญญัติในเรื่องการแจ้งราคา ขายปลีกแนะนำและองค์ประกอบหรือโครงสร้างของราคาขายปลีกแนะนำ เพื่อให้สามารถตรวจสอบความถูกต้องของราคาที่จะต้องใช้เป็นฐาน ในการคำนวณภาษีได้

การเปลี่ยนแปลงราคาขายปลีกแนะนำ ซึ่งตามบทนิยามได้แก่ราคาขายปลีกแนะนำที่ผู้ประกอบการอุตสาหกรรมหรือผู้นำเข้าประสงค์ให้เป็นราคาขายต่อผู้บริโภคทั่วไป ย่อมเป็นเรื่องที่ตามปกติในทางการค้าที่ผู้ประกอบการอุตสาหกรรมหรือผู้นำเข้าอาจเปลี่ยนแปลงราคาที่เป็นราคาขายต่อผู้บริโภคทั่วไปที่เคยกำหนดไว้และได้แจ้งไว้ต่อกรมสรรพสามิต เช่น เมื่อมีการขายไปช่วงระยะเวลาหนึ่งปรากฏว่าสินค้าเริ่มติดตลาด เริ่มมีผู้ซื้อจำนวนมาก ผู้ประกอบการอุตสาหกรรมหรือผู้นำเข้าอาจมีการปรับแผน การตลาดโดยการเพิ่มราคาขายปลีกแนะนำเพื่อให้มีกำไรมากขึ้น หรืออาจลดราคาขายปลีกแนะนำลงเนื่องจากสามารถลดค่าใช้จ่ายในการโฆษณา หรือลดราคาขายปลีกแนะนำลงเพื่อให้สามารถขายสินค้าได้มากขึ้น เป็นต้น เมื่อเป็นเช่นนี้พระราชบัญญัตินี้จึงได้กำหนดกรณีหากจะมีการเปลี่ยนแปลงราคาขายปลีกแนะนำที่ได้แจ้งไว้ ให้ผู้ประกอบการอุตสาหกรรมหรือผู้นำเข้าแจ้งเปลี่ยนแปลงราคาขายปลีกแนะนำและโครงสร้างราคาขายปลีกแนะนำ โดยการแจ้งราคาขายปลีกแนะนำตลอดจนการแจ้งเปลี่ยนแปลงราคาขายปลีกแนะนำจะต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่อธิบดีประกาศกำหนด

สำหรับบทบัญญัติในเรื่องการแจ้งราคาขายปลีกแนะนำและโครงสร้างราคาขายปลีกแนะนำนั้น ก็เพื่อให้กรมสรรพสามิตสามารถตรวจสอบความถูกต้องของราคาที่ใช้เป็นฐานในการคำนวณภาษี โดยมุ่งหมายที่จะกำกับดูแลผู้ประกอบการอุตสาหกรรมและผู้นำเข้าที่ประกอบกิจการเป็นธุรกิจเท่านั้น พระราชบัญญัตินี้จึงได้ให้อำนาจอธิบดีในการผ่อนผันการแจ้งราคาขายปลีกแนะนำและโครงสร้างราคาขายปลีกแนะนำให้แก่ผู้นำเข้ากรณีเป็นการนำสินค้าติดตัวเข้ามา หรือนำสินค้าเข้ามาเพื่อเป็นตัวอย่างสินค้า หรือนำสินค้าเข้ามาโดยมิใช่เพื่อการค้า สำหรับการผ่อนผันการแจ้งราคาขายปลีกแนะนำและโครงสร้างราคาขายปลีกแนะนำดังกล่าวจะต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่อธิบดีประกาศกำหนด โดยอนุมัติคณะรัฐมนตรี ที่เป็นเช่นนี้เนื่องจากการผ่อนผันการปฏิบัติในเรื่องการแจ้งราคาขายปลีกแนะนำและโครงสร้างราคาขายปลีกแนะนำเป็นเรื่องที่มีความสำคัญ ดังนั้น หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการผ่อนผันดังกล่าว จึงต้องผ่านความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรี

มาตรา ๑๙ เพื่อประโยชน์ในการกำหนดมูลค่าที่ใช้ในการคำนวณภาษีตามมาตรา ๑๗ (๒) ให้ผู้ประกอบการสถานบริการแจ้งราคาค่าบริการที่เรียกเก็บในการประกอบกิจการต่ออธิบดี ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่อธิบดีประกาศกำหนด

ถ้าจะมีการเปลี่ยนแปลงราคาที่ได้แจ้งไว้ตามวรรคหนึ่ง ให้ผู้ประกอบการสถานบริการแจ้งเปลี่ยนแปลงราคาต่ออธิบดี ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่อธิบดีประกาศกำหนด

คำอธิบาย

ข้อกำหนดในเรื่องให้ผู้ประกอบการสถานบริการแจ้งราคาค่าบริการ เป็นไปเพื่อประโยชน์ในการกำหนดมูลค่าที่ใช้เป็นฐานในการคำนวณภาษีของสถานบริการเช่นเดียวกับการกำหนดให้ผู้ประกอบการอุตสาหกรรมหรือผู้นำเข้าแจ้งราคาขายปลีกแนะนำและโครงสร้างราคาขายปลีกแนะนำ เนื่องจากตามมาตรา ๑๗ (๒) กำหนดให้ฐานในการเสียภาษีตามมูลค่าในกรณีบริการให้ถือตามรายรับของสถานบริการโดยไม่รวมภาษีมูลค่าเพิ่ม

การเปลี่ยนแปลงราคาค่าบริการที่เรียกเก็บ ก็เป็นเรื่องที่เป็นไปได้ในการประกอบการธุรกิจสถานบริการตามปกติ พระราชบัญญัตินี้จึงได้กำหนดว่าหากผู้ประกอบการสถานบริการจะเปลี่ยนแปลงราคาค่าบริการที่ได้แจ้งไว้ ให้แจ้งเปลี่ยนแปลงราคาต่ออธิบดี โดยการแจ้งราคาค่าบริการตลอดจนการแจ้งเปลี่ยนแปลงราคาค่าบริการจะต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่อธิบดีประกาศกำหนด

มาตรา ๒๐ สินค้าที่ต้องเสียภาษีตามปริมาณนั้น ให้ถือตามหน่วย ตามน้ำหนักสุทธิ หรือตาม ปริมาณสุทธิของสินค้านั้น เว้นแต่

(๑) ในกรณีสินค้าประเภทอาหารที่บรรจุภาชนะโดยมีของเหลวหล่อเลี้ยงด้วย เพื่อประโยชน์ใน การถนอมอาหาร น้ำหนักที่ใช้เป็นเกณฑ์คำนวณภาษี ให้ถือเอาน้ำหนักแห่งสินค้า รวมทั้งของเหลวที่บรรจุใน ภาชนะนั้น

(๒) ในกรณีสินค้าที่บรรจุในหีบห่อหรือภาชนะใดเพื่อจำหน่ายทั้งหีบห่อหรือภาชนะ และมีเครื่องหมายหรือป้ายแสดงปริมาณแห่งสินค้าติดไว้ที่หีบห่อหรือภาชนะนั้น เพื่อประโยชน์ในการคำนวณภาษี อธิบดีจะถือว่าหีบห่อหรือภาชนะนั้นบรรจุสินค้าตามปริมาณที่แสดงไว้ก็ได้

คำอธิบาย

ฐานในการคำนวณภาษีสรรพสามิตตามปริมาณสำหรับสินค้าที่ต้องเสียภาษีตามปริมาณโดยทั่วไป ให้ถือตามน้ำหนักสุทธิของสินค้าหรือปริมาณสุทธิของสินค้า โดยสินค้าในพิกัดอัตราภาษีสรรพสามิต ที่จัดเก็บภาษี ตามปริมาณโดยให้ถือตามน้ำหนักของสินค้า เช่น สินค้าน้ำมันและผลิตภัณฑ์น้ำมันในตอนที่ ๑ ประเภทที่ ๐๑.๐๗ ก๊าซปิโตรเลียมเหลว (แอล.พี.จี) ก๊าซโพรเพนเหลวและก๊าซที่คล้ายกัน หรือประเภทที่ ๐๑.๐๘ ก๊าซมีเทนเหลว ก๊าซ อีเทนเหลว ก๊าซบิวเทนเหลว ไอโซเมอร์ของบิวเทนในสภาพเหลว และก๊าซหรือของเหลวที่คล้ายกัน ส่วนสินค้าที่ จัดเก็บภาษีตามปริมาณโดยให้ถือตามปริมาณสุทธิของสินค้า เช่น สินค้าน้ำมันและผลิตภัณฑ์น้ำมันในตอนที่ ๑ ประเภทที่ ๐๑.๐๑ น้ำมันเบนซินและน้ำมันที่คล้ายกัน ประเภทที่ ๐๑.๐๔ น้ำมันเชื้อเพลิงสำหรับเครื่องบินไอพ่น ประเภทที่ ๐๑.๐๕ น้ำมันดีเซลและน้ำมันอื่น ๆ ที่คล้ายกัน และสินค้าเครื่องดื่มในตอนที่ ๒ เป็นต้น

โดยในเรื่องฐานในการคำนวณภาษีตามปริมาณที่กำหนดให้ถือตามน้ำหนักสุทธิของสินค้าหรือ ปริมาณสุทธิของสินค้าได้มีข้อยกเว้นอยู่ ๒ กรณี ได้แก่

๑. กรณีสินค้าประเภทอาหารที่บรรจุภาชนะโดยมีของเหลวหล่อเลี้ยงด้วยเพื่อประโยชน์ ในการ ถนอมอาหาร น้ำหนักที่ใช้เป็นเกณฑ์คำนวณภาษีให้ถือเอาน้ำหนักของเหลวที่ใช้ในการบรรจุภาชนะนั้นด้วย จะเห็น ได้ว่ากรณีนี้พระราชบัญญัตินี้กำหนดให้ถือเอาน้ำหนักของสินค้านับรวมกับของเหลวที่บรรจุ ในภาชนะเท่านั้น แต่ไม่ได้ กำหนดให้รวมน้ำหนักของภาชนะที่ใช้บรรจุ ซึ่งเมื่อพิจารณาประเภทสินค้าในบัญชีพิกัดอัตราภาษีสรรพสามิต ปัจจุบันยังไม่มีการจัดเก็บภาษีสรรพสามิตจากสินค้าประเภทอาหารในลักษณะนี้

๒. กรณีสินค้าที่บรรจุในหีบห่อหรือภาชนะใดเพื่อจำหน่ายทั้งหีบห่อหรือทั้งภาชนะและมี เครื่องหมายหรือป้ายแสดงปริมาณแห่งสินค้านั้นติดไว้ที่หีบห่อหรือภาชนะนั้น เช่น เครื่องดื่มบรรจุขวดหรือบรรจุ กระป๋องโดยมีการแสดงปริมาณของเครื่องดื่มนั้นไว้ หรือกรณีสินค้ายาสูบที่มีการแสดงปริมาณของยาสูบนั้นไว้ใน ห่อหรือซองบรรจุยาสูบ อธิบดีมีอำนาจที่จะถือว่าหีบห่อหรือภาชนะนั้นบรรจุสินค้าตามที่แสดงไว้ก็ได้

จะเห็นได้ว่ากรณีสินค้าที่บรรจุในหีบห่อหรือภาชนะโดยมีเครื่องหมายหรือป้ายแสดงปริมาณสินค้า ดังกล่าว ไม่ได้หมายความว่าปริมาณที่แสดงนั้นเป็นปริมาณที่ถูกตั้งที่จะต้องนำมาใช้เป็นฐานในการคำนวณภาษี

เสมอไป แต่ขึ้นอยู่กับว่าอธิบดีจะถือเอาปริมาณที่แสดงนั้นหรือไม่ ซึ่งหากอธิบดีเห็นว่าเพื่อประโยชน์ในการคำนวณภาษีอาจถือเอาปริมาณที่แสดงนั้นเป็นฐานในการคำนวณภาษีก็ได้ หรืออาจให้มีการตรวจสอบปริมาณสินค้าจริงในการรับชำระภาษีก็ได้

มาตรา ๒๑ ภายใต้บังคับมาตรา ๒๒ วรรคสอง มาตรา ๒๓ วรรคสอง และมาตรา ๒๔ ความรับผิดในอันจะต้องเสียภาษี มีดังต่อไปนี้

(๑) ในกรณีสินค้าที่ผลิตขึ้นในราชอาณาจักร

(ก) ถ้าสินค้าอยู่ในโรงอุตสาหกรรม ให้ถือว่าความรับผิดในอันจะต้องเสียภาษีเกิดขึ้นในเวลาที่นำสินค้าออกจากโรงอุตสาหกรรม เว้นแต่เป็นการนำสินค้าออกจากโรงอุตสาหกรรมไปเก็บไว้ในคลังสินค้าทัณฑ์บน คลังสินค้าทัณฑ์บนตามกฎหมายว่าด้วยศุลกากร เขตปลอดอากร หรือเขตประกอบการเสรี และถ้าผู้ประกอบการอุตสาหกรรมหรือบุคคลใดนำสินค้าดังกล่าวไปใช้ภายในโรงอุตสาหกรรมก็ให้ถือว่าเป็นการนำสินค้าออกจากโรงอุตสาหกรรม

(ข) ถ้าสินค้าที่เก็บอยู่ในคลังสินค้าทัณฑ์บน คลังสินค้าทัณฑ์บนตามกฎหมายว่าด้วยศุลกากร เขตปลอดอากร หรือเขตประกอบการเสรี ให้ถือว่าความรับผิดในอันจะต้องเสียภาษีเกิดขึ้นในเวลาที่นำสินค้าออกจากคลังสินค้าทัณฑ์บน คลังสินค้าทัณฑ์บนตามกฎหมายว่าด้วยศุลกากร เขตปลอดอากรหรือเขตประกอบการเสรี นั้น เว้นแต่เป็นการนำสินค้ากลับคืนไปเก็บไว้ในโรงอุตสาหกรรม หรือไปเก็บไว้ในคลังสินค้าทัณฑ์บน คลังสินค้าทัณฑ์บนตามกฎหมายว่าด้วยศุลกากร เขตปลอดอากร หรือเขตประกอบการเสรีอีกแห่งหนึ่ง และถ้าบุคคลใดนำสินค้าดังกล่าวไปใช้ภายในคลังสินค้าทัณฑ์บน คลังสินค้าทัณฑ์บนตามกฎหมายว่าด้วยศุลกากร เขตปลอดอากร หรือเขตประกอบการเสรี ก็ให้ถือว่าเป็นการนำสินค้าออกจากคลังสินค้าทัณฑ์บน คลังสินค้าทัณฑ์บนตามกฎหมายว่าด้วยศุลกากร เขตปลอดอากร หรือเขตประกอบการเสรี แล้วแต่กรณี

ในกรณีที่ความรับผิดในการเสียภาษีมูลค่าเพิ่มตามหมวด ๔ ในลักษณะ ๒ แห่งประมวลรัษฎากร ไม่ว่าทั้งหมดหรือบางส่วนเกิดขึ้นก่อนนำสินค้าออกจากโรงอุตสาหกรรม คลังสินค้าทัณฑ์บน คลังสินค้าทัณฑ์บนตามกฎหมายว่าด้วยศุลกากร เขตปลอดอากร หรือเขตประกอบการเสรี ให้ถือว่าความรับผิดในอันจะต้องเสียภาษีทั้งหมดเกิดขึ้นพร้อมกับความรับผิดในการเสียภาษีมูลค่าเพิ่ม

(๒) ในกรณีสินค้านำเข้า ให้ถือว่าความรับผิดในอันจะต้องเสียภาษีเกิดขึ้นในเวลาเดียวกับความรับผิดในอันจะต้องเสียอากรศุลกากรสำหรับของที่นำเข้ามาตามกฎหมายว่าด้วยศุลกากร เว้นแต่ในกรณีสินค้านำเข้ามาเพื่อนำเข้าไปในคลังสินค้าทัณฑ์บนตามกฎหมายว่าด้วยศุลกากร เขตปลอดอากร หรือเขตประกอบการเสรี ให้ถือว่าความรับผิดในอันจะต้องเสียภาษีเกิดขึ้นในเวลาที่น่าสินค้าออกจากคลังสินค้าทัณฑ์บนตามกฎหมายว่าด้วยศุลกากร เขตปลอดอากร หรือเขตประกอบการเสรีนั้น และถ้าผู้นำเข้าหรือบุคคลใดนำสินค้าดังกล่าวไปใช้

ภายในคลังสินค้าทัณฑ์บนตามกฎหมายว่าด้วยศุลกากรเขตปลอดอากร หรือเขตประกอบการเสรี ก็ให้ถือว่าเป็น การนำสินค้าออกจากคลังสินค้าทัณฑ์บนตามกฎหมายว่าด้วยศุลกากร เขตปลอดอากร หรือเขตประกอบการเสรี แล้วแต่กรณี

(๓) ในกรณีบริการ ให้ถือว่าความรับผิดในอันจะต้องเสียภาษีเกิดขึ้นเมื่อได้รับชำระราคาค่าบริการ

ในกรณีที่ความรับผิดในการเสียภาษีมูลค่าเพิ่มตามหมวด ๔ ในลักษณะ ๒ แห่งประมวลรัษฎากร ไม่ว่าทั้งหมดหรือบางส่วนเกิดขึ้นก่อนได้รับชำระราคาค่าบริการ ให้ถือว่าความรับผิดในอันจะต้องเสียภาษีทั้งหมด เกิดขึ้นพร้อมกับความรับผิดในการเสียภาษีมูลค่าเพิ่ม

คำอธิบาย

ความรับผิดในอันจะต้องเสียภาษีคือการเกิดขึ้นซึ่งหน้าที่ในการเสียภาษี โดยกำหนดให้รู้ว่าผู้ที่ พระราชบัญญัตินี้กำหนดให้มีหน้าที่เสียภาษีเสียภาษีนั้น มีจุดเริ่มในการเสียภาษีเมื่อใด และต้องเสียภาษี ในอัตรา ภาษีตามมูลค่าหรือตามปริมาณ หรือทั้งตามมูลค่าและตามปริมาณ เนื่องจากตามมาตรา ๑๖ แห่งพระราชบัญญัตินี้ ได้กำหนดให้ผู้ประกอบอุตสาหกรรม ผู้นำเข้า ผู้ประกอบกิจการสถานบริการ หรือผู้อื่นที่พระราชบัญญัตินี้กำหนดให้ เป็นผู้มีหน้าที่เสียภาษี มีหน้าที่เสียภาษีตามมูลค่าหรือตามปริมาณของสินค้าหรือบริการ หรือทั้งตามมูลค่าและตาม ปริมาณของสินค้าหรือบริการนั้น ไม่เกินอัตราที่ระบุไว้ในบัญชีพิกัดอัตราภาษีสรรพสามิตท้ายพระราชบัญญัตินี้ที่ใช้อยู่ ในเวลาที่ความรับผิดในอันจะต้องเสียภาษีเกิดขึ้นนั่นเอง

บทบัญญัติในเรื่องความรับผิดในอันจะต้องเสียภาษีตามมาตรานี้เป็นบททั่วไป เป็นการกำหนด ความรับผิดในอันจะต้องเสียภาษีกรณีสินค้าที่มีการผลิตในราชอาณาจักร สินค้านำเข้า ตลอดจนบริการในกรณี ตามปกติ แต่จะไม่ใช้บังคับกับมาตรา ๒๒ วรรคสอง มาตรา ๒๓ วรรคสอง และมาตรา ๒๔ ซึ่งเป็นเรื่องเฉพาะกรณี และพระราชบัญญัตินี้ก็ได้มีกำหนดความรับผิดในอันจะต้องเสียภาษีสำหรับมาตราดังกล่าวไว้โดยเฉพาะแล้ว ซึ่งจะ ได้อธิบายต่อไป

บทบัญญัติเรื่องความรับผิดในอันจะต้องเสียภาษีตามมาตราสามารถอธิบายได้ ดังนี้

๑. สินค้าที่ผลิตขึ้นในราชอาณาจักร

๑.๑ กรณีสินค้าอยู่ในโรงอุตสาหกรรม ให้ถือว่าความรับผิดในอันจะต้องเสียภาษีเกิดขึ้นใน เวลาที่นำสินค้าออกจากโรงอุตสาหกรรม ซึ่งเมื่อพิจารณาความหมายของคำว่า “โรงอุตสาหกรรม” ซึ่งหมายความว่า สถานที่ที่ใช้ในการผลิตสินค้า รวมตลอดทั้งบริเวณแห่งสถานที่นั้น ดังนั้นการนำออกจากโรงอุตสาหกรรมจึง มิได้หมายความว่านำออกจากสถานที่ผลิต แต่ต้องเป็นการนำออกจากบริเวณแห่งสถานที่นั้น ทั้งนี้ เนื่องจากภาษี สรรพสามิตเป็นภาษีขาย การกำหนดเรื่องความรับผิดในอันจะต้องเสียภาษีเพื่อเก็บภาษีดังกล่าวจะเก็บต่อเมื่อมี การขายออกไปจากโรงอุตสาหกรรมหรือนำออกจากโรงอุตสาหกรรมเพื่อการบริโภค จึงได้มีการยกเว้นว่าหากเป็น การนำสินค้าออกจากโรงอุตสาหกรรมไปเก็บไว้ในคลังสินค้าทัณฑ์บน คลังสินค้าทัณฑ์บนตามกฎหมายว่าด้วย ศุลกากร เขตปลอดอากร หรือเขตประกอบการเสรี จะถือว่ายังไม่เกิดความรับผิดในอันจะต้องเสียภาษี และโดยที่

ภาษีสรรพสามิตเป็นภาษีบริโภคซึ่งจัดเก็บจากสินค้าและบริการเฉพาะอย่างตามหลักการของภาษีสรรพสามิต ดังนั้นแม้สินค้าจะยังคงอยู่ในโรงอุตสาหกรรมแต่ได้มีการใช้สินค้านั้นในโรงอุตสาหกรรมไม่ว่าจะใช้โดยผู้ประกอบการอุตสาหกรรมหรือบุคคลอื่นก็ตาม โดยการใช้ตามความหมายในมาตรานี้ คือการใช้ตามปกติของการใช้หรือการบริโภคสินค้านั้น เช่น ผู้ประกอบอุตสาหกรรมผลิตรถยนต์กระบะ เมื่อผลิตเสร็จแล้วก็ได้ใช้รถยนต์กระบะนั้นในการขนส่งสินค้าระหว่างอาคารภายในโรงอุตสาหกรรม หรือกรณีผู้ประกอบอุตสาหกรรมเครื่องดื่มได้ใช้เครื่องดื่มที่ผลิตได้นั้นบริโภคภายในโรงอุตสาหกรรม เช่นนี้ ตามพระราชบัญญัตินี้ถือเป็นการนำสินค้าออกจากโรงอุตสาหกรรม ซึ่งมีผลให้ความรับผิดชอบในอันจะต้องเสียภาษีเกิดขึ้นสำหรับสินค้าที่ใช้ในโรงอุตสาหกรรมนั้น

๑.๒ กรณีสินค้าที่เก็บอยู่ในคลังสินค้าทัณฑ์บน คลังสินค้าทัณฑ์บนตามกฎหมายว่าด้วยศุลกากร เขตปลอดอากร หรือเขตประกอบการเสรี พระราชบัญญัตินี้ให้ถือว่าความรับผิดชอบในอันจะต้องเสียภาษีเกิดขึ้นในเวลาที่น่าสินค้าออกจากคลังสินค้าทัณฑ์บน คลังสินค้าทัณฑ์บนตามกฎหมายว่าด้วยศุลกากร เขตปลอดอากรหรือเขตประกอบการเสรีนั้น เว้นแต่เป็นการนำสินค้ากลับคืนไปเก็บไว้ในโรงอุตสาหกรรม หรือไปเก็บไว้ในคลังสินค้าทัณฑ์บน คลังสินค้าทัณฑ์บนตามกฎหมายว่าด้วยศุลกากร เขตปลอดอากร หรือเขตประกอบการเสรีอีกแห่งหนึ่ง ทั้งนี้ตามเหตุผลที่ได้กล่าวแล้วข้างต้นว่าการกำหนดเรื่องความรับผิดชอบในอันจะต้องเสียภาษีเพื่อเก็บภาษีดังกล่าวจะเก็บต่อเมื่อมีการนำออกจากโรงอุตสาหกรรมเพื่อการบริโภค แต่หากเป็นสินค้าที่อยู่ในคลังหรือในเขตดังกล่าวข้างต้น พระราชบัญญัตินี้ก็ถือตามหลักเกณฑ์เดียวกัน คือความรับผิดชอบในอันจะต้องเสียภาษีเกิดขึ้นเมื่อมีการนำออกจากคลังหรือเขตดังกล่าวเพื่อการบริโภค แต่หากเป็นการนำสินค้ากลับคืนไปเก็บไว้ในโรงอุตสาหกรรม หรือไปเก็บไว้ในคลังสินค้าทัณฑ์บน คลังสินค้าทัณฑ์บนตามกฎหมายว่าด้วยศุลกากร เขตปลอดอากร หรือเขตประกอบการเสรีอีกแห่งหนึ่งจะถือว่ายังไม่เกิดความรับผิดชอบในอันจะต้องเสียภาษี แต่ถ้าบุคคลใดนำสินค้านั้นไปใช้ภายในคลังสินค้าทัณฑ์บน คลังสินค้าทัณฑ์บนตามกฎหมายว่าด้วยศุลกากร เขตปลอดอากร หรือเขตประกอบการเสรี ก็ให้ถือว่าเป็นการนำสินค้าออกจากคลังสินค้าทัณฑ์บน คลังสินค้าทัณฑ์บนตามกฎหมายว่าด้วยศุลกากร เขตปลอดอากร หรือเขตประกอบการเสรี แล้วแต่กรณี ซึ่งมีผลให้ความรับผิดชอบในอันจะต้องเสียภาษีเกิดขึ้นสำหรับสินค้าที่ใช้ดังกล่าวเช่นเดียวกับการใช้สินค้าในโรงอุตสาหกรรม

บทบัญญัติในเรื่องความรับผิดชอบในอันจะต้องเสียภาษีตามพระราชบัญญัติ จะมีความเชื่อมโยงกับภาษีมูลค่าเพิ่มเนื่องจากโครงสร้างภาษีของประเทศไทยได้กำหนดให้ภาษีสรรพสามิตเป็นส่วนหนึ่งของฐานในการคำนวณภาษีมูลค่าเพิ่ม ซึ่งเมื่อเวลาที่ความรับผิดชอบในการเสียภาษีมูลค่าเพิ่มเกิดขึ้นก็ต้องมีการคำนวณภาษีมูลค่าเพิ่ม จึงมีความจำเป็นต้องทราบภาระภาษีสรรพสามิตเพื่อใช้เป็นฐานในการคำนวณภาษีมูลค่าเพิ่มดังกล่าว พระราชบัญญัตินี้จึงได้กำหนดให้ในกรณีที่ความรับผิดชอบในการเสียภาษีมูลค่าเพิ่มตามหมวด ๔ ในลักษณะ ๒ แห่งประมวลรัษฎากร ไม่ว่าจะทั้งหมดหรือบางส่วนเกิดขึ้นก่อนนำสินค้าออกจากโรงอุตสาหกรรม คลังสินค้าทัณฑ์บน คลังสินค้าทัณฑ์บนตามกฎหมายว่าด้วยศุลกากร เขตปลอดอากร หรือเขตประกอบการเสรี ให้ถือว่าความรับผิดชอบในอันจะต้องเสียภาษีทั้งหมดเกิดขึ้นพร้อมกับความรับผิดชอบในการเสียภาษีมูลค่าเพิ่ม โดยตามประมวลรัษฎากรได้กำหนดเรื่องความรับผิดชอบในการเสียภาษีมูลค่าเพิ่มไว้สรุปได้ ดังนี้

- กรณีขายสินค้า ความรับผิดชอบในการเสียภาษีทั้งหมดของผู้ขายจะเกิดขึ้นเมื่อมีการส่งมอบสินค้าให้แก่ผู้ซื้อ เว้นแต่กรณีที่ผู้ขายได้โอนกรรมสิทธิ์สินค้า หรือได้รับชำระราคาสินค้า หรือได้ออกใบกำกับภาษี ก่อนมีการส่งมอบสินค้า ความรับผิดชอบในการเสียภาษีของผู้ขายก็จะเกิดขึ้นตามส่วนของการกระทำที่เกิดขึ้นแล้วแต่กรณี

- กรณีขายสินค้าตามสัญญาให้เช่าซื้อหรือสัญญาซื้อขายผ่อนชำระที่กรรมสิทธิ์ในสินค้ายังไม่โอนไปยังผู้ซื้อเมื่อได้ส่งมอบ ความรับผิดชอบของผู้ขายจะเกิดขึ้นเมื่อถึงกำหนดชำระราคาตามงวดที่ถึงกำหนดชำระราคาในแต่ละงวด เว้นแต่กรณีที่ผู้ขายได้รับชำระราคาสินค้าหรือได้ออกใบกำกับภาษีก่อนที่จะถึงกำหนดชำระในแต่ละงวดความรับผิดชอบในการเสียภาษีของผู้ขายดังกล่าวจะเกิดตามส่วนของการกระทำที่เกิดขึ้นแล้วแต่กรณี

- กรณีขายสินค้าโดยมีการตั้งตัวแทนเพื่อขายและได้ส่งมอบสินค้าให้ตัวแทนแล้วตามหลักเกณฑ์ ที่อธิบดีกรมสรรพากรกำหนดโดยอนุมัติรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง ความรับผิดชอบในการเสียภาษีทั้งหมดของผู้ขายจะเกิดขึ้นเมื่อตัวแทนได้ส่งมอบสินค้าให้แก่ผู้ซื้อ เว้นแต่กรณีที่ตัวแทนได้โอนกรรมสิทธิ์สินค้าให้แก่ผู้ซื้อก่อน หรือได้รับชำระราคาสินค้าหรือได้ออกใบกำกับภาษีหรือนำสินค้าไปใช้ ซึ่งเป็นการกระทำที่เกิดขึ้นก่อนที่ตัวแทนจะส่งมอบสินค้าให้แก่ผู้ซื้อ ความรับผิดชอบในการเสียภาษีของผู้ขาย จะเกิดขึ้นตามส่วนของการกระทำนั้น ๆ แล้วแต่กรณี

- กรณีขายสินค้าโดยส่งออก โดยทั่วไป ความรับผิดชอบในการเสียภาษีมูลค่าเพิ่ม จะเกิดขึ้นพร้อมกันกับการชำระอากรขาออก หรือวันที่ได้มีการวางค้ำประกันอากรขาออก แล้วแต่กรณี และหากเป็นกรณีที่ไม่ต้องเสียหรือยกเว้นอากรขาออก ความรับผิดชอบจะเกิดขึ้นในวันที่มีการออกใบขนสินค้าขาออกตามกฎหมายว่าด้วยศุลกากร

- กรณีการให้บริการ ความรับผิดชอบในการเสียภาษีมูลค่าเพิ่มของผู้ให้บริการเกิดขึ้นเมื่อได้รับชำระราคาค่าบริการ เว้นแต่กรณีที่ผู้ให้บริการได้ออกใบกำกับภาษีให้แก่ลูกค้า หรือได้ใช้บริการนั้นเองก่อนมีการชำระค่าบริการ ความรับผิดชอบในการเสียภาษีมูลค่าเพิ่มจะเกิดขึ้นตามส่วนของการกระทำนั้น ๆ แล้วแต่กรณี

- กรณีการให้บริการตามสัญญาที่กำหนดค่าตอบแทนตามส่วนค่าบริการที่ทำความรับผิดชอบในการเสียภาษีมูลค่าเพิ่มของผู้ให้บริการเกิดขึ้นเมื่อได้รับชำระราคาค่าบริการตามส่วนค่าบริการที่สิ้นสุดลง เว้นแต่กรณีที่ผู้ให้บริการได้ออกใบกำกับภาษีให้แก่ลูกค้าหรือได้ใช้บริการนั้นเอง ก่อนมีการชำระค่าบริการ ความรับผิดชอบในการเสียภาษีมูลค่าเพิ่มจะเกิดขึ้นตามส่วนของการกระทำนั้น ๆ แล้วแต่กรณี

- กรณีนำเข้าสินค้า โดยทั่วไปความรับผิดชอบในการเสียภาษีมูลค่าเพิ่มของผู้นำเข้าจะเกิดขึ้นพร้อมกันกับการชำระอากรขาเข้าหรือเมื่อมีการวางค้ำประกันอากรขาเข้า แล้วแต่กรณี และหากเป็นกรณีไม่ต้องภาษีหรือยกเว้นอากรขาเข้าความรับผิดชอบจะเกิดขึ้นในวันที่การออกใบขนส่งสินค้าขาเข้าตามกฎหมายว่าด้วยศุลกากร

๒. ในกรณีสินค้าที่นำเข้า พระราชบัญญัตินี้กำหนดให้ความรับผิดชอบในอันจะต้องเสียอากรศุลกากรสำหรับของที่นำเข้าตามกฎหมายว่าด้วยศุลกากรคือ เวลาเดียวกับความรับผิดชอบในอันจะต้องเสียอากรศุลกากรสำหรับของที่นำเข้าตามกฎหมายว่าด้วยศุลกากรคือ เกิดขึ้นเมื่อนำของเข้าสำเร็จ เว้นแต่ในกรณีสินค้าที่นำเข้ามาเพื่อนำเข้าไปในคลังสินค้าทัณฑ์บนตามกฎหมายว่า

ด้วยศุลกากร เขตปลอดอากร หรือเขตประกอบการเสรี พระราชบัญญัตินี้ให้ถือว่าความรับผิดในอันจะต้องเสียภาษีเกิดขึ้นในเวลาที่น่าสินค้าออกจากคลังสินค้าทัณฑ์บนตามกฎหมายว่าด้วยศุลกากร เขตปลอดอากรหรือเขตประกอบการเสรีนั้น แต่ถ้าบุคคลใดนำสินค้านั้นไปใช้ภายในคลังสินค้าทัณฑ์บนตามกฎหมายว่าด้วยศุลกากร เขตปลอดอากร หรือเขตประกอบการเสรี ก็ให้ถือว่าเป็นการนำสินค้าออกจาก คลังสินค้าทัณฑ์บนตามกฎหมายว่าด้วยศุลกากร เขตปลอดอากร หรือเขตประกอบการเสรีแล้วแต่กรณี ซึ่งมีผลให้ความรับผิดในอันจะต้องเสียภาษีเกิดขึ้นสำหรับสินค้าที่ใช้ดังกล่าวเช่นกัน

๓. ในกรณีบริการ ให้ถือว่าความรับผิดในอันจะต้องเสียภาษีเกิดขึ้นเมื่อได้รับชำระราคาค่าบริการ แต่หากเป็นกรณีที่มีความรับผิดในการเสียภาษีมูลค่าเพิ่มตามหมวด ๔ ในลักษณะ ๒ แห่งประมวลรัษฎากร ไม่ว่าจะทั้งหมดหรือบางส่วนเกิดขึ้นตามที่ได้อธิบายแล้วข้างต้นก่อนได้รับชำระราคาค่าบริการให้ถือว่าความรับผิดในอันจะต้องเสียภาษีทั้งหมดเกิดขึ้นพร้อมกับความรับผิดในการเสียภาษีมูลค่าเพิ่ม

มาตรา ๒๒ ในกรณีสินค้าซึ่งในเวลานำเข้าได้รับยกเว้นหรือลดอัตราภาษีเพราะเหตุที่นำเข้ามาเพื่อใช้เองโดยบุคคลที่มีสิทธิเช่นนั้น หรือเพราะเหตุที่นำเข้ามาเพื่อใช้ประโยชน์อย่างใดที่กำหนดไว้โดยเฉพาะ ถ้าสินค้านั้นได้ออนไปเป็นของบุคคลที่ไม่มีสิทธิได้รับยกเว้นหรือลดอัตราภาษีหรือได้นำไปใช้ ในการอื่นนอกจากที่กำหนดไว้ หรือสิทธิที่ได้รับยกเว้นหรือลดอัตราภาษีสิ้นสุดลง สินค้านั้นจะต้องเสียภาษีโดยถือตามมูลค่าและปริมาณและอัตราภาษีที่เป็นอยู่ในวันโอนหรือนำไปใช้ในการอื่น หรือวันที่สิทธิได้รับยกเว้นหรือลดอัตราภาษีสิ้นสุดลงเป็นเกณฑ์ในการคำนวณภาษี

ความรับผิดในอันจะต้องเสียภาษีตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปดังต่อไปนี้

(๑) ในกรณีที่มีการโอน ให้เป็นความรับผิดร่วมกันของผู้โอนและผู้รับโอน

(๒) ในกรณีที่มีการนำไปใช้ในการอื่น ให้เป็นความรับผิดของผู้ที่ได้รับสิทธิยกเว้นหรือลดอัตราภาษี

(๓) ในกรณีที่มีสิทธิที่ได้รับยกเว้นหรือลดอัตราภาษีสิ้นสุดลง ให้เป็นความรับผิดของผู้ที่ได้รับสิทธิยกเว้นหรือลดอัตราภาษี

(๔) ในกรณีที่ผู้ได้รับสิทธิยกเว้นหรือลดอัตราภาษีถึงแก่ความตายในขณะที่เป็นเจ้าของ ให้เป็นความรับผิดของผู้จัดการมรดกหรือทายาทผู้ได้รับมรดกสินค้านั้น แล้วแต่กรณี

ในกรณีที่รัฐมนตรีโดยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรีได้ประกาศตามกฎหมายว่าด้วยพิกัดอัตราศุลกากร กำหนดให้สินค้าบางประเภทหรือบางชนิดตามวรรคหนึ่ง ไม่ต้องเสียอากรขาเข้า เมื่อสินค้านั้นได้ออนไปเป็นของบุคคลที่ไม่มีสิทธิได้รับยกเว้นหรือลดหย่อนอากร หรือนำไปใช้ในการอื่นนอกจากที่กำหนดไว้ หรือสิทธิที่

ได้รับยกเว้นหรือลดหย่อนอากรสิ้นสุดลง ก็ให้สินค้าประเภทและชนิดนั้นได้รับยกเว้นจากบทบัญญัติตามมาตรานี้ด้วย

คำอธิบาย

พระราชบัญญัตินี้ได้กำหนดให้มีการยกเว้นภาษีหรือลดอัตราภาษีสำหรับสินค้านำเข้ากรณีที่เป็น การนำเข้ามาเพื่อใช้เองโดยบุคคลที่ได้รับเอกสิทธิตามข้อผูกพันที่ประเทศไทยมีอยู่ต่อองค์การสหประชาชาติ หรือ ตามกฎหมายระหว่างประเทศ หรือตามสัญญาทึ่บับานาประเทศหรือทางการการชุตตามหลักถ้อยที่ถ้อยปฏิบัติต่อกัน เช่น ผู้ได้รับเอกสิทธิทางการชุตนำเข้าสินค้ารถยนต์เพื่อใช้เอง เช่นนี้จะได้รับสิทธิในการยกเว้นภาษีสรรพสามิต หรือกรณีการนำเข้าสินค้าเพื่อใช้ประโยชน์ตามวัตถุประสงค์ที่กฎหมายกำหนดให้ได้รับการยกเว้นหรือลดอัตราภาษี เช่น รัฐมนตรีโดยอนุมัติของคณะรัฐมนตรีออกประกาศกระทรวงการคลังยกเว้นภาษีรถยนต์นำเข้าเพื่อใช้ในการแข่งขันกีฬา ซึ่งหากภายหลังปรากฏว่าสินค้านั้นได้ออนไปยังบุคคลอื่นที่ไม่มีสิทธิได้รับยกเว้นภาษี หรือนำสินค้านั้นไปใช้ในวัตถุประสงค์อื่นนอกเหนือจากวัตถุประสงค์ที่ได้รับสิทธิยกเว้นภาษี หรือหากสิทธิในการยกเว้นภาษีสิ้นสุดลง เช่น ผู้ได้รับเอกสิทธิทางการชุตได้รับยกเว้นภาษีรถยนต์นำเข้าดังกล่าวแต่ภายหลังปรากฏว่าเอกสิทธิทางการชุต สิ้นสุดลง พระราชบัญญัตินี้ถือว่าสินค้าที่ได้รับยกเว้นภาษีกรณีดังกล่าวเกิดความรับผิดชอบในอันจะต้องเสียภาษี โดยฐานในการคำนวณภาษีให้ถือมูลค่า และปริมาณและอัตราภาษีที่เป็นอยู่ในวันโอนหรือนำไปใช้ในการอื่น หรือวันที่สิทธิได้รับยกเว้นหรือลดอัตราภาษีสิ้นสุดลงเป็นเกณฑ์ในการคำนวณภาษี และกำหนดผู้มีหน้าที่เสียภาษี ดังนี้

๑. กรณีสินค้าที่ได้รับการยกเว้นภาษีหรือลดอัตราภาษีของบุคคลที่ได้รับเอกสิทธิ์ หากมีการโอนสินค้าไปยังบุคคลอื่นที่ไม่มีสิทธิได้รับยกเว้นภาษีให้ผู้โอนและผู้รับโอนมีหน้าที่ร่วมกันในการเสียภาษี

๒. กรณีการนำเข้าสินค้าเพื่อใช้ประโยชน์ตามวัตถุประสงค์ที่กฎหมายกำหนดให้ได้รับการยกเว้นหรือลดอัตราภาษี หากมีการนำไปใช้ในวัตถุประสงค์อื่น ให้ผู้ที่ได้รับสิทธิยกเว้นหรือลดอัตราภาษีเป็นผู้มีหน้าที่ในการเสียภาษี

๓. กรณีการยกเว้นภาษีหรือลดอัตราภาษีแบบมีเงื่อนไขการสิ้นสุด หรือมีการกำหนดระยะเวลาสิ้นสุดไว้ และสิทธิที่ได้รับยกเว้นหรือลดอัตราภาษีสิ้นสุดลงตามเงื่อนไขหรือระยะเวลาดังกล่าว ให้ผู้ที่ได้รับสิทธิยกเว้นหรือลดอัตราภาษีเป็นผู้มีหน้าที่เสียภาษี

๔. ในกรณีที่ผู้ได้รับสิทธิยกเว้นหรือลดอัตราภาษีถึงแก่ความตายในขณะที่เป็นเจ้าของ ให้ผู้จัดการมรดกหรือทายาทผู้ได้รับมรดกสินค้านั้นแล้วแต่กรณี เป็นผู้มีหน้าที่เสียภาษี

อย่างไรก็ตามหลักความรับผิดชอบในอันจะต้องเสียภาษีตามมาตรานี้มีข้อยกเว้นอยู่ว่า หาก รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังโดยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรีอาศัยอำนาจตามกฎหมายว่าด้วยพิกัดอัตราศุลกากรประกาศให้สินค้านำเข้าดังกล่าวข้างต้นไม่ต้องเสียอากรขาเข้าเมื่อสินค้านำเข้าได้ออนไปเป็นของบุคคลที่ไม่มีสิทธิได้รับยกเว้นหรือลดหย่อนอากร ไม่ต้องเสียอากรขาเข้าเมื่อนำไปใช้ในการอื่น หรือไม่ต้องเสียภาษีศุลกากรเมื่อสิทธิได้รับ

ยกเว้นหรือลดหย่อนอากรสิ้นสุดลงก็ให้ผู้มีหน้าที่ต้องเสียภาษีตามมาตรา ๒๓ ไม่เกิดความรับผิดในอันจะต้องเสียภาษี และไม่ต้องเสียภาษีสรรพสามิต

มาตรา ๒๓ ในกรณีสินค้าซึ่งผู้ประกอบการอุตสาหกรรมได้รับคืนหรือยกเว้นภาษีตามมาตรา ๑๐๗ (๓) ถ้าสินค้านั้นได้ออนไปเป็นของบุคคลอื่นที่ไม่มีเอกสิทธิ์ หรือเอกสิทธิ์ของผู้ได้รับเอกสิทธิ์นั้นสิ้นสุดลงโดยเหตุอื่น นอกจากความตาย สินค้านั้นจะต้องเสียภาษีโดยถือตามมูลค่าและปริมาณและอัตราภาษีที่เป็นอยู่ในวันโอนหรือวันที่เอกสิทธิ์สิ้นสุดลงเป็นเกณฑ์ในการคำนวณภาษี

ความรับผิดในอันจะต้องเสียภาษีตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปดังต่อไปนี้

(๑) ในกรณีที่มีการโอน ให้เป็นความรับผิดร่วมกันของผู้โอนและผู้รับโอน

(๒) ในกรณีที่เอกสิทธิ์สิ้นสุดลง ให้เป็นความรับผิดของผู้ที่ได้รับเอกสิทธิ์

ให้รัฐมนตรีโดยอนุมัติคณะรัฐมนตรี มีอำนาจประกาศกำหนดให้สินค้าบางประเภทหรือบางชนิด ซึ่งผู้ประกอบการมีสิทธิได้รับคืนหรือยกเว้นภาษีตามวรรคหนึ่งได้รับยกเว้นจากบทบัญญัติตามมาตรา ๒๓ โดยจะกำหนดหลักเกณฑ์และเงื่อนไขใด ๆ ไว้ด้วยก็ได้

คำอธิบาย

พระราชบัญญัตินี้กำหนดให้มีการยกเว้นภาษีหรือคืนภาษีให้แก่ผู้ประกอบการที่ผลิตสินค้าในประเทศ กรณีที่ได้จำหน่ายสินค้าให้แก่ผู้ได้รับเอกสิทธิ์ตามข้อผูกพันที่ประเทศไทยมีอยู่ต่อองค์การสหประชาชาติ หรือตามกฎหมายระหว่างประเทศ หรือตามสัญญา กับนานาประเทศหรือทางการทูตตามหลักถ้อยที่ถ้อยปฏิบัติต่อกัน เช่นเดียวกับการยกเว้นภาษีหรือลดอัตราภาษีสินค้านำเข้าตามมาตรา ๒๒ แต่หากสินค้านั้นได้ออนไปเป็นของบุคคลอื่นที่ไม่มีเอกสิทธิ์ หรือเอกสิทธิ์ที่ผู้นั้นได้รับสิ้นสุดลงโดยเหตุอื่นนอกจากความตาย กรณีเช่นนี้ ผลตามกฎหมายถือว่าสินค้านั้นจะต้องเสียภาษีสรรพสามิตเช่นกัน โดยให้ถือมูลค่าและปริมาณและอัตราภาษีที่เป็นอยู่ในวันโอน หรือวันที่เอกสิทธิ์สิ้นสุดลงเป็นเกณฑ์ในการคำนวณภาษี และกำหนดผู้มีหน้าที่เสียภาษี ดังนี้

๑. กรณีสินค้าที่ได้รับการยกเว้นภาษีหรือลดอัตราภาษีของบุคคลที่ได้รับเอกสิทธิ์ หากมีการโอนสินค้าไปยังบุคคลอื่นที่ไม่มีสิทธิได้รับยกเว้นภาษีให้ผู้โอนและผู้รับโอนมีหน้าที่ร่วมกันในการเสียภาษี

๒. กรณีสินค้าที่ได้รับการยกเว้นภาษีหรือลดอัตราภาษีของบุคคลที่ได้รับเอกสิทธิ์ หากเอกสิทธิ์ดังกล่าวสิ้นสุดลง ให้ผู้ที่ได้รับเอกสิทธิ์นั้นเป็นผู้มีหน้าที่เสียภาษี

กรณีความรับผิดในอันจะต้องเสียภาษีตามมาตรา ๒๓ ก็ได้มีข้อยกเว้นเช่นเดียวกับการนำเข้ามาตามมาตรา ๒๓ เช่นกัน กล่าวคือรัฐมนตรีโดยอนุมัติของคณะรัฐมนตรี มีอำนาจประกาศกำหนดให้สินค้านั้นไม่ต้องเสียภาษีสรรพสามิตแม้จะมีการโอนไปยังบุคคลอื่นที่ไม่มีเอกสิทธิ์ หรือเอกสิทธิ์ของผู้นั้นสิ้นสุดลง โดย

จะกำหนดว่าจะต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ใด หรือจะกำหนดเงื่อนไขอย่างไรในการได้รับยกเว้นให้ไม่ต้องเสียภาษีสรรพสามิตในกรณีดังกล่าวด้วยก็ได้

มาตรา ๒๔ ในกรณีเป็นการนำสินค้าออกไปจากโรงอุตสาหกรรมหรือคลังสินค้าทัณฑ์บน เพื่อทดสอบประสิทธิภาพหรือตรวจวิเคราะห์สินค้าตามมาตรา ๒๖ (๓) ให้ความรับผิดในอันจะต้องเสียภาษีเกิดขึ้นพร้อมกับความรับผิดในการเสียภาษีมูลค่าเพิ่มตามหมวด ๔ ในลักษณะ ๒ แห่งประมวลรัษฎากร เว้นแต่ในกรณีที่มีการปฏิบัติฝ่าฝืนมาตรา ๒๖ (๓) ให้ความรับผิดในอันจะต้องเสียภาษีเป็นไปตามมาตรา ๒๑

คำอธิบาย

ตามบททั่วไปในพระราชบัญญัตินี้ ได้กำหนดให้ความรับผิดในอันจะต้องเสียภาษีกรณีสินค้าที่ผลิตในราชอาณาจักรกรณีสินค้าอยู่ในโรงอุตสาหกรรม ให้ถือว่าความรับผิดในอันจะต้องเสียภาษีเกิดขึ้นในเวลาที่นำสินค้าออกจากโรงอุตสาหกรรม โดยมีการยกเว้นว่าหากเป็นการนำสินค้าออกจากโรงอุตสาหกรรมไปเก็บไว้ในคลังสินค้าทัณฑ์บน คลังสินค้าทัณฑ์บนตามกฎหมายว่าด้วยศุลกากร เขตปลอดอากร หรือเขตประกอบการเสรี จะถือว่ายังไม่เกิดความรับผิดในอันจะต้องเสียภาษี แต่จะถือว่าความรับผิดในอันจะต้องเสียภาษีเกิดขึ้นในเวลาที่นำสินค้าออกจากคลังสินค้าทัณฑ์บน คลังสินค้าทัณฑ์บนตามกฎหมายว่าด้วยศุลกากร เขตปลอดอากรหรือเขตประกอบการเสรีนั้น อย่างไรก็ตามเนื่องจากตามมาตรา ๒๖ (๓) กำหนดให้ผู้ประกอบอุตสาหกรรมสามารถนำสินค้าออกจากโรงอุตสาหกรรมหรือคลังสินค้าทัณฑ์บนเพื่อทดสอบประสิทธิภาพหรือเพื่อตรวจวิเคราะห์ในระหว่างขั้นตอนการผลิตหรือขั้นตอนการจำหน่ายตามประเภทสินค้า หลักเกณฑ์ วิธีการ เงื่อนไข และระยะเวลาที่อธิบดีประกาศกำหนด ดังนั้นหากเป็นสินค้าที่นำออกไปเพื่อทดสอบประสิทธิภาพหรือตรวจวิเคราะห์ดังกล่าวยังไม่เกิดความรับผิดในอันจะต้องเสียภาษี เพราะยังมีใช้การนำสินค้าออกจากโรงอุตสาหกรรมในลักษณะของการขายหรือนำออกจากโรงอุตสาหกรรมเพื่อการบริโภค โดยพระราชบัญญัตินี้กำหนดให้ความรับผิดในอันจะต้องเสียภาษีในกรณีนี้เกิดขึ้นพร้อมกับความรับผิดในการเสียภาษีมูลค่าเพิ่ม ตามหมวด ๔ ลักษณะ ๒ แห่งประมวลรัษฎากร อย่างไรก็ตามหากมีการปฏิบัติผิดเงื่อนไขการนำสินค้าออกจากโรงอุตสาหกรรมหรือคลังสินค้าทัณฑ์บนเพื่อทดสอบประสิทธิภาพหรือตรวจวิเคราะห์ระหว่างขั้นตอนการผลิตหรือขั้นตอนการจำหน่าย ให้ความรับผิดในอันจะต้องเสียภาษีเกิดขึ้นโดยย้อนไปในขณะเมื่อนำออกจากโรงอุตสาหกรรมหรือคลังสินค้าทัณฑ์บนแล้วแต่กรณี เช่น ผู้ประกอบอุตสาหกรรมรถยนต์ ได้รับอนุญาตให้นำรถยนต์ที่ผลิตออกจากโรงอุตสาหกรรมเพื่อทดสอบประสิทธิภาพในขั้นตอนการผลิต เช่นนี้รถยนต์คันดังกล่าวจะเกิดความรับผิดในอันจะต้องเสียภาษีพร้อมกับความรับผิดในการเสียภาษีมูลค่าเพิ่ม หรือเมื่อมีการขายนั่นเอง แต่หากในระหว่างการทดสอบประสิทธิภาพนั้น ผู้ประกอบอุตสาหกรรมปฏิบัติผิดเงื่อนไขการอนุญาต เช่น ไม่นำรถยนต์ที่ได้รับอนุญาตกลับมาในโรงอุตสาหกรรมหรือคลังสินค้าทัณฑ์บน

ตามกำหนดเวลา ถือว่ารถยนต์คันดังกล่าวเกิดความรับผิดในอันจะต้องเสียภาษีในเวลาที่น่าออกจากโรง
อุตสาหกรรมไปทดสอบประสิทธิภาพ

มาตรา ๒๕ ในกรณีที่มีสินค้าหรือวัตถุดิบซึ่งเป็นสาระสำคัญของการผลิตสินค้าขาดไป จากบัญชี
คุมสินค้า ให้ถือว่าความรับผิดในอันจะต้องเสียภาษีเกิดขึ้นในเวลาที่ยังสินค้าหรือวัตถุดิบนั้นขาด หรือพบว่าขาดไป
จากบัญชีดังกล่าว และให้ผู้ประกอบอุตสาหกรรมเสียภาษีสำหรับสินค้าที่ขาดไปพร้อมกับเบี้ยปรับและเงินเพิ่ม เว้น
แต่จะพิสูจน์ได้ว่าสินค้าหรือวัตถุดิบนั้นสูญหายเพราะเหตุสุดวิสัยหรือเป็นเหตุผิดพลาดในการตรวจนับปริมาณ
สินค้าอันไม่ได้เกิดขึ้นโดยความจงใจหรือประมาทเลินเล่อของผู้ประกอบอุตสาหกรรม

คำอธิบาย

พระราชบัญญัตินี้ได้มีบทบัญญัติในการควบคุมทั้งสินค้าสำเร็จรูปและวัตถุดิบซึ่งเป็นสาระสำคัญใน
การผลิตสินค้า และหากสินค้าหรือวัตถุดิบดังกล่าวขาดไปจากบัญชีโดยไม่มีเหตุอันสมควร เช่น มีการตรวจสอบ
บัญชีสินค้าสำเร็จรูปและบัญชีวัตถุดิบของบริษัทผลิตรถยนต์ ปรากฏว่ามีรถยนต์ขาดไปจากบัญชีคุมสินค้าและมี
เครื่องยนต์ขาดไปจากบัญชีวัตถุดิบที่ใช้ในการผลิต กรณีเช่นนี้ถือว่ารถยนต์คันที่ขาดไปจากบัญชีสินค้า และรถยนต์
รุ่นที่ใช้เครื่องยนต์ที่ขาดหายไปจากบัญชีวัตถุดิบดังกล่าวต้องเสียภาษีสรรพสามิต สำหรับประเด็นว่าจะถือว่าเกิด
ความรับผิดในอันจะต้องเสียภาษีเมื่อใดนั้น เนื่องจากการเสียภาษีตามมาตรานี้มิใช่การเสียภาษีตามหลักการปกติ
แต่มักจะเกิดขึ้นจากการตรวจสอบทางบัญชี ซึ่งเป็นการยากที่จะระบุได้ว่าสินค้าหรือวัตถุดิบนั้นขาดไปจากบัญชี
เมื่อใด บทบัญญัติในมาตรานี้จึงได้กำหนดให้ความรับผิดในอันจะต้องเสียภาษีเกิดขึ้นในเวลาที่ยังสินค้าหรือวัตถุดิบนั้น
ขาดไปจากบัญชี เช่น ในการตรวจสอบบัญชีนั้นตรวจพบว่ามีการตัดบัญชีไม่ตรงกับการจ่ายสินค้าโดยสามารถระบุ
วันที่ขาดบัญชีได้แน่นอน เช่นนี้ถือว่าความรับผิดในอันจะต้องเสียภาษีเกิด ณ วันที่มีการตัดบัญชี ซึ่งก็คือวันที่ขาด
ไปจากบัญชีนั่นเอง แต่หากในการตรวจสอบบัญชีดังกล่าวจะระบุได้เพียงแค่ว่ามีสินค้าหรือวัตถุดิบซึ่งเป็นสาระสำคัญ
ในการผลิตสินค้าขาดไปจากบัญชีแต่ไม่สามารถระบุได้ว่าขาดไปเมื่อใด เช่นนี้ให้ถือว่าวันที่ตรวจพบว่าขาดไปจาก
บัญชีเป็นวันที่ความรับผิดในอันจะต้องเสียภาษีเกิดขึ้น และกำหนดให้ผู้ประกอบอุตสาหกรรมเป็นผู้มีหน้าที่เสียภาษี
พร้อมกับเบี้ยปรับสองเท่าของเงินภาษีและเงินเพิ่มร้อยละหนึ่งจุดห้าต่อเดือนหรือเศษของเดือนของจำนวนภาษีโดยไม่
รวมเบี้ยปรับ โดยมีข้อยกเว้นว่าหากผู้ประกอบอุตสาหกรรมพิสูจน์ได้ว่าสินค้าหรือวัตถุดิบนั้นสูญหายเพราะเหตุ
สุดวิสัย หรือเป็นเพียงความผิดพลาดในการตรวจนับปริมาณสินค้าซึ่งมิได้เกิดขึ้นโดยความจงใจหรือประมาท
เลินเล่อของผู้ประกอบอุตสาหกรรม เช่นนี้ถือว่าไม่เกิดความรับผิดในอันจะต้องเสียภาษีและไม่ต้องเสียภาษี

มาตรา ๒๖ ห้ามมิให้ผู้ใดนำสินค้าที่ยังมิได้เสียภาษีโดยถูกต้องและครบถ้วนออกไปจาก โรง
อุตสาหกรรม คลังสินค้าทัณฑ์บน คลังสินค้าทัณฑ์บนตามกฎหมายว่าด้วยศุลกากร เขตปลอดอากร หรือเขต
ประกอบการเสรี เว้นแต่

(๑) เป็นการนำสินค้าออกจากโรงอุตสาหกรรมไปเก็บไว้ในคลังสินค้าทัณฑ์บน คลังสินค้าทัณฑ์บน
ตามกฎหมายว่าด้วยศุลกากร เขตปลอดอากร หรือเขตประกอบการเสรี ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่
อธิบดีประกาศกำหนด

(๒) เป็นการนำสินค้าจากคลังสินค้าทัณฑ์บน คลังสินค้าทัณฑ์บนตามกฎหมายว่าด้วยศุลกากร เขต
ปลอดอากร หรือเขตประกอบการเสรี กลับคืนไปเก็บไว้ในโรงอุตสาหกรรม หรือจากคลังสินค้าทัณฑ์บน คลังสินค้าทัณฑ์
บนตามกฎหมายว่าด้วยศุลกากร เขตปลอดอากร หรือเขตประกอบการเสรีแห่งหนึ่งไปเก็บไว้ในคลังสินค้าทัณฑ์บน
คลังสินค้าทัณฑ์บนตามกฎหมายว่าด้วยศุลกากร เขตปลอดอากร หรือเขตประกอบการเสรีอีกแห่งหนึ่ง ทั้งนี้ ตาม
หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่อธิบดีประกาศกำหนด

(๓) เป็นการนำสินค้าออกไปจากโรงอุตสาหกรรมหรือคลังสินค้าทัณฑ์บน เพื่อทดสอบ
ประสิทธิภาพหรือตรวจวิเคราะห์ในระหว่างขั้นตอนการผลิตหรือขั้นตอนการจำหน่าย ทั้งนี้ ตามประเภทสินค้า
หลักเกณฑ์ วิธีการ เงื่อนไข และระยะเวลาที่อธิบดีประกาศกำหนด

(๔) เป็นสินค้าที่รัฐมนตรีประกาศกำหนดตามมาตรา ๕๘

(๕) เป็นสินค้าที่ได้รับยกเว้นภาษี

(๖) เป็นการนำสินค้าออกไปโดยอาศัยอำนาจตามกฎหมายหรือคำสั่งโดยชอบด้วยกฎหมาย

คำอธิบาย

บทบัญญัติในเรื่องการห้ามนำสินค้าที่ไม่เสียภาษีโดยถูกต้องครบถ้วนออกไปจากโรงอุตสาหกรรม
คลังสินค้าทัณฑ์บน คลังสินค้าทัณฑ์บนตามกฎหมายว่าด้วยศุลกากร เขตปลอดอากร หรือเขตประกอบการเสรี
เป็นการป้องกันการหลีกเลี่ยงภาษี เนื่องจากตามหลักการทั่วไปของพระราชบัญญัตินี้กำหนดให้ความรับผิดชอบในอัน
จะต้องเสียภาษีกรณีสินค้าที่ผลิตในราชอาณาจักรเกิดขึ้นในเวลาที่นำสินค้าออกจากโรงอุตสาหกรรม แต่หากสินค้า
ที่เก็บอยู่ในคลังสินค้าทัณฑ์บน คลังสินค้าทัณฑ์บนตามกฎหมายว่าด้วยศุลกากร เขตปลอดอากร หรือเขต
ประกอบการเสรี ให้ความรับผิดชอบในอันจะต้องเสียภาษีเกิดขึ้นในเวลาที่นำสินค้าออกจากคลังสินค้าทัณฑ์บน
คลังสินค้าทัณฑ์บนตามกฎหมายว่าด้วยศุลกากร เขตปลอดอากร หรือเขตประกอบการเสรี โดยจะต้องยื่นแบบ
รายการภาษีและชำระภาษีก่อนความรับผิดชอบ ในอันจะต้องเสียภาษีเกิดขึ้น ส่วนกรณีสินค้าที่นำเข้ามาให้ความรับผิดชอบ
ในอันจะต้องเสียภาษีเกิดขึ้นเมื่อนำเข้ามาสำเร็จตามกฎหมายว่าด้วยศุลกากร เว้นแต่ เป็นสินค้าที่นำเข้ามาเพื่อนำเข้าไป
ในคลังสินค้าทัณฑ์บนตามกฎหมายว่าด้วยศุลกากร เขตปลอดอากร หรือเขตประกอบการเสรี ให้ถือว่าความรับผิดชอบ
ในอันจะต้องเสียภาษีเกิดขึ้นเมื่อนำสินค้าออกจากคลังสินค้าทัณฑ์บนตามกฎหมายว่าด้วยศุลกากร เขตปลอดอากร
หรือเขตประกอบการเสรี โดยจะต้องยื่นแบบรายการภาษีและชำระภาษีในเวลาที่ยื่นแบบสินค้าให้ตามกฎหมาย

ว่าด้วยศุลกากร ดังนั้นหากมีการนำสินค้าที่ไม่ได้เสียภาษีโดยถูกต้องครบถ้วนออกจากโรงอุตสาหกรรม คลังสินค้า ทัณฑ์บน คลังสินค้าทัณฑ์บนตามกฎหมายว่าด้วยศุลกากร เขตปลอดอากร หรือเขตประกอบการเสรี พระราชบัญญัตินี้จึงกำหนดให้มีความผิด และกำหนดโทษสำหรับความผิดดังกล่าวไว้ในมาตรา ๑๘๖ ระวังโทษจำคุกไม่เกิน ๗ ปี หรือปรับตั้งแต่ห้าเท่าถึงยี่สิบเท่าของค่าภาษีที่ต้องเสียหรือทั้งจำทั้งปรับ

อย่างไรก็ตามในพระราชบัญญัตินี้มีบทบัญญัติที่เปิดช่องให้สามารถนำสินค้าออกจากโรงอุตสาหกรรม คลังสินค้า ทัณฑ์บน คลังสินค้าทัณฑ์บนตามกฎหมายว่าด้วยศุลกากร เขตปลอดอากร หรือเขตประกอบการเสรีได้โดยไม่ต้องเสียภาษี จึงนำมาบัญญัติเป็นข้อยกเว้นให้สามารถนำสินค้าที่ยังไม่ได้เสียภาษีโดยถูกต้องครบถ้วนออกจากโรงอุตสาหกรรม คลังสินค้า ทัณฑ์บน คลังสินค้าทัณฑ์บนตามกฎหมายว่าด้วยศุลกากร เขตปลอดอากร หรือเขตประกอบการเสรี ไว้ในมาตรานี้ ได้แก่

๑. เป็นการนำสินค้าออกจากโรงอุตสาหกรรมไปเก็บไว้ในคลังสินค้า ทัณฑ์บน คลังสินค้า ทัณฑ์บน ตามกฎหมายว่าด้วยศุลกากร เขตปลอดอากร หรือเขตประกอบการเสรี เนื่องจากภาษีสรรพสามิตเป็นภาษีขายการกำหนดเรื่องความรับผิดในอันจะต้องเสียภาษีเพื่อเก็บภาษีดังกล่าว จะเก็บต่อเมื่อมีการขายออกไปจากโรงอุตสาหกรรมหรือนำออกจากโรงอุตสาหกรรมเพื่อการบริโภค จึงได้มีการยกเว้นว่าหากเป็นการนำสินค้าออกจากโรงอุตสาหกรรมไปเก็บไว้ในคลังสินค้า ทัณฑ์บน คลังสินค้า ทัณฑ์บนตามกฎหมายว่าด้วยศุลกากร เขตปลอดอากร หรือเขตประกอบการเสรี จะถือว่ายังไม่เกิดความรับผิดในอันจะต้องเสียภาษี แต่การนำสินค้าออกจากโรงอุตสาหกรรมดังกล่าวจะต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่อธิบดีประกาศกำหนด จึงจะไม่มี ความผิดตามมาตรานี้

๒. เป็นการนำสินค้าจากคลังสินค้า ทัณฑ์บน คลังสินค้า ทัณฑ์บนตามกฎหมายว่าด้วยศุลกากร เขตปลอดอากร หรือเขตประกอบการเสรี กลับคืนไปเก็บไว้ในโรงอุตสาหกรรม หรือจากคลังสินค้า ทัณฑ์บน คลังสินค้า ทัณฑ์บนตามกฎหมายว่าด้วยศุลกากร เขตปลอดอากร หรือเขตประกอบการเสรีแห่งหนึ่งไปเก็บไว้ในคลังสินค้า ทัณฑ์บน คลังสินค้า ทัณฑ์บนตามกฎหมายว่าด้วยศุลกากร เขตปลอดอากร หรือเขตประกอบการเสรีอีกแห่งหนึ่ง ทั้งนี้ก็ด้วยเหตุผลเดียวกับการยกเว้นความผิดในกรณีนำสินค้าออกจากโรงอุตสาหกรรมไปเก็บไว้ในคลังสินค้า ทัณฑ์บน คลังสินค้า ทัณฑ์บนตามกฎหมายว่าด้วยศุลกากร เขตปลอดอากร หรือเขตประกอบการเสรี ตาม (๑) ว่าหากเป็นการนำสินค้าจากคลังสินค้า ทัณฑ์บน คลังสินค้า ทัณฑ์บนตามกฎหมายว่าด้วยศุลกากร เขตปลอดอากร หรือเขตประกอบการเสรี ในลักษณะของการย้ายที่เก็บสินค้า มิใช่การนำออกไปเพื่อขายหรือเพื่อการบริโภค จะยังไม่เกิดความรับผิดในอันจะต้อง เสียภาษี แต่การนำสินค้าออกจากคลังสินค้า ทัณฑ์บน คลังสินค้า ทัณฑ์บนตามกฎหมายว่าด้วยศุลกากร เขตปลอดอากร หรือเขตประกอบการเสรีดังกล่าว จะต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่อธิบดีประกาศกำหนดเช่นเดียวกัน จึงจะไม่มี ความผิดตามมาตรานี้

๓. เป็นการนำสินค้าออกไปจากโรงอุตสาหกรรมหรือคลังสินค้า ทัณฑ์บน เพื่อทดสอบประสิทธิภาพหรือตรวจวิเคราะห์ในระหว่างขั้นตอนการผลิตหรือขั้นตอนการจำหน่าย เนื่องจากตามพระราชบัญญัตินี้ ทั้งนี้ ตามประเภทสินค้า หลักเกณฑ์ วิธีการ เงื่อนไข และระยะเวลาที่อธิบดีประกาศกำหนด

๔. เป็นสินค้าที่ได้รับสิทธิชำระภาษีภายในวันที่สิบห้าของเดือนถัดจากเดือนที่นำสินค้า ออกจาก โรงอุตสาหกรรมหรือคลังสินค้าทัณฑ์บนโดยมีหลักประกัน เนื่องจากตามพระราชบัญญัตินี้ได้ให้อำนาจ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังที่จะประกาศกำหนดประเภทสินค้านำเข้าที่ผู้ประกอบการอุตสาหกรรมสามารถขอชำระ ภาษีภายในวันที่สิบห้าของเดือนถัดจากเดือนที่นำสินค้าออกจากโรงอุตสาหกรรมหรือคลังสินค้าทัณฑ์บนโดยมี หลักประกันได้ ซึ่งเมื่อได้รับอนุญาตให้สามารถชำระภาษีภายในวันที่สิบห้าของเดือนถัดไปดังกล่าว ผู้ประกอบ อุตสาหกรรมนั้นจะต้องยื่นแบบรายการภาษีพร้อมกับการชำระภาษีนั้นและปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และ เงื่อนไขที่อธิบดีประกาศกำหนด

๕. เป็นสินค้าที่ได้รับยกเว้นภาษี เนื่องจากไม่มีภาระภาษีจึงสามารถนำออกจากโรงอุตสาหกรรม หรือคลังสินค้าทัณฑ์บนโดยไม่ต้องเสียภาษี และไม่ต้องมีความผิดตามมาตรานี้

๖. เป็นการนำสินค้าออกไปโดยอาศัยอำนาจตามกฎหมายหรือคำสั่งโดยชอบด้วยกฎหมาย ทั้งนี้ นอกจากข้อยกเว้นดังกล่าวข้างต้นแล้ว หากมีเหตุอื่น หรือมีความจำเป็นด้วยประการอื่นที่ต้องนำสินค้าออกจากโรง อุตสาหกรรมโดยยังไม่ต้องเสียภาษี เช่น พนักงานเจ้าหน้าที่ เห็นว่ามีเหตุที่ต้องนำสินค้าในโรงอุตสาหกรรม คลังสินค้า ทัณฑ์บน ไปเป็นตัวอย่างเพื่อตรวจสอบ จึงมีคำสั่งให้ผู้ประกอบอุตสาหกรรมส่งมอบสินค้าดังกล่าว เช่นนี้ผู้ประกอบ อุตสาหกรรมสามารถนำสินค้าออกจากโรงอุตสาหกรรมได้โดยไม่มี ความผิดตามมาตรานี้

มาตรา ๒๗ ผู้ประกอบอุตสาหกรรมใดมีสินค้าอยู่ในโรงอุตสาหกรรมในวันที่พระราชบัญญัตินี้ ใช้บังคับ แก่สินค้านั้น ให้ยื่นแบบรายการแสดงชนิดและปริมาณของสินค้าดังกล่าวตามแบบที่อธิบดีกำหนดต่อเจ้าพนักงาน สรรพสามิต ณ สถานที่ตามมาตรา ๕๔ ก่อนหรือพร้อมกับการยื่นแบบรายการภาษีครั้งแรกตามมาตรา ๕๔

คำอธิบาย

การกำหนดให้ผู้ประกอบอุตสาหกรรมที่มีสินค้าอยู่ในโรงอุตสาหกรรมในวันที่พระราชบัญญัตินี้ ใช้ บังคับต้องยื่นแบบรายการแสดงชนิดและปริมาณสินค้า ก็เพื่อให้ทราบถึงจำนวนสินค้าที่มีอยู่ในโรงอุตสาหกรรม ทั้งนี้เพื่อประโยชน์ในการกำกับดูแลและตรวจสอบความถูกต้องของปริมาณสินค้า ที่เสียภาษีและนำออกจากโรง อุตสาหกรรม และปริมาณสินค้าที่คงเหลือในโรงอุตสาหกรรม ซึ่งจะทำให้การควบคุมผู้มีหน้าที่เสียภาษีตลอดจน บริหารการจัดเก็บภาษีได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยจะต้องแจ้งตามแบบรายการแสดงชนิดและปริมาณสินค้าที่ อธิบดีกำหนด ณ สำนักงานสรรพสามิตพื้นที่สาขาหรือสำนักงานสรรพสามิตพื้นที่แห่งท้องที่ที่โรงอุตสาหกรรมนั้น ตั้งอยู่ หรือแจ้งโดยช่องทางอื่นที่อธิบดีโดยอนุมัติรัฐมนตรีประกาศกำหนดก่อนการยื่นแบบรายการภาษีครั้งแรก หรืออย่างช้าต้องแจ้งพร้อมการยื่นแบบรายการภาษีครั้งแรก ซึ่งหากผู้ประกอบอุตสาหกรรมได้ไม่ปฏิบัติตาม

พระราชบัญญัตินี้กำหนดให้มีความผิด และกำหนดโทษสำหรับความผิดดังกล่าวไว้ในมาตรา ๑๘๔ ระวังโทษปรับไม่เกิน ๒๐,๐๐๐ บาท

มาตรา ๒๘ ในกรณีสินค้าที่นำเข้า รัฐมนตรีจะประกาศกำหนดให้กรมศุลกากรเรียกเก็บภาษี เพื่อกรมสรรพสามิตก็ได้ และให้รัฐมนตรีมีอำนาจประกาศกำหนดให้ชำระภาษีหรือวางเงินหรือหลักประกัน อย่างอื่น หรือจัดให้มีผู้ค้ำประกันเป็นประกันภาษีก่อนที่จะปล่อยสินค้าพ้นไปจากอารักขาของกรมศุลกากร

เพื่อประโยชน์ในการดำเนินการตามวรรคหนึ่ง ให้รัฐมนตรีมีอำนาจประกาศกำหนดให้มีการเชื่อมโยงประเภทสินค้าตามพระราชบัญญัตินี้กับพิกัดอัตราศุลกากร

คำอธิบาย

การจัดเก็บภาษีสรรพสามิตโดยทั่วไปแล้วเป็นอำนาจหน้าที่โดยตรงของกรมสรรพสามิต แต่เนื่องจากกรมศุลกากรซึ่งเป็นหน่วยงานของรัฐในสังกัดกระทรวงการคลัง มีอำนาจหน้าที่ในการกำกับดูแลและจัดเก็บภาษีศุลกากรจากสินค้านำเข้า ดังนั้นในการจัดเก็บภาษีสรรพสามิตจากสินค้านำเข้า หากมีการกำหนดให้กรมศุลกากรเป็นผู้ดำเนินการจัดเก็บภาษีสรรพสามิตในขั้นตอนเดียวกับการทำพิธีการศุลกากรและจัดเก็บภาษีศุลกากร ก็จะเป็นการอำนวยความสะดวกและลดขั้นตอนการปฏิบัติของผู้นำเข้า โดยไม่ต้อง ทำพิธีการสินค้านำเข้า และเสียภาษีศุลกากรกับกรมศุลกากร แล้วจึงมายื่นแบบรายการภาษี และชำระภาษีกับกรมสรรพสามิตอีกครั้ง พระราชบัญญัตินี้จึงได้ให้อำนาจรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังประกาศกำหนดให้กรมศุลกากรเรียกเก็บภาษีสรรพสามิตจากสินค้านำเข้าเพื่อกรมสรรพสามิตก็ได้

อนึ่ง ในการบริหารการจัดเก็บภาษีสรรพสามิตจากสินค้า เป็นไปได้ว่าในขณะที่ต้องยื่นแบบรายการภาษีและชำระภาษี อาจมีปัญหาข้อโต้แย้งหรือความไม่ชัดเจนเกี่ยวกับจำนวนเงินภาษีที่จะต้องเสีย พระราชบัญญัตินี้จึงได้ให้อำนาจรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังประกาศกำหนดให้ชำระภาษีหรือวางเงินหรือหลักประกันอย่างอื่น หรือจัด ให้มีผู้ค้ำประกันเป็นประกันภาษีก่อนที่จะปล่อยสินค้าพ้นจากอารักขาของกรมศุลกากรก็ได้

โดยในการจัดเก็บภาษีสรรพสามิตจากสินค้านำเข้าโดยการมอบหมายให้กรมศุลกากรเป็นผู้เรียกเก็บนั้น จะต้องมีการเชื่อมโยงฐานข้อมูลเพื่อให้กรมศุลกากรทราบได้ทันทีในขณะที่ตรวจสอบสินค้านำเข้าว่าเป็นสินค้าในบัญชีพิกัดอัตราภาษีสรรพสามิตหรือไม่ ต้องจัดเก็บภาษีสรรพสามิตในอัตราใด เพราะการกำหนดประเภทสินค้าในพิกัดอัตราภาษีสรรพสามิตจะมีความแตกต่างกับการกำหนดประเภทสินค้าในพิกัดอัตราศุลกากร เนื่องจากมีหลักการและวัตถุประสงค์ในการจัดเก็บภาษีแตกต่างกัน บทบัญญัติในมาตรานี้จึงได้กำหนดให้รัฐมนตรีว่าการ

กระทรวงการคลังมีอำนาจประกาศกำหนดให้มีการเชื่อมโยงประเภทสินค้าตามพิกัดอัตราภาษีสรรพสามิตกับพิกัดอัตราศุลกากรเพื่อประโยชน์ในการดำเนินการจัดเก็บภาษีสรรพสามิตสินค้านำเข้าของกรมศุลกากร

มาตรา ๒๙ ความรับผิดในอันจะต้องเสียภาษีสำหรับรถยนต์ดัดแปลง ให้เกิดขึ้นเมื่อการดัดแปลงสิ้นสุดลง

ให้ผู้ดัดแปลงเสียภาษีตามมูลค่าจากการดัดแปลงตามวรรคหนึ่ง โดยให้ถือราคาค่าจ้างแรงงานดัดแปลงบวกด้วยค่าวัสดุอุปกรณ์หรือค่าจ้างทำของซึ่งรวมค่าวัสดุอุปกรณ์อยู่ด้วย แต่ต้องไม่ต่ำกว่าเกณฑ์ขั้นต่ำสำหรับค่าใช้จ่ายในการดัดแปลงและค่าวัสดุอุปกรณ์ตามที่อธิบดีกำหนด

การชำระภาษีสำหรับรถยนต์ดัดแปลง ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่อธิบดีประกาศกำหนด

คำอธิบาย

ความรับผิดในอันจะต้องเสียภาษีสำหรับรถยนต์ดัดแปลงตามมาตรา นี้ กำหนดไว้เฉพาะการดัดแปลงโดยผู้ดัดแปลงที่มีได้ประกอบกิจการเป็นธุรกิจซึ่งไม่ถือเป็นการผลิตตามนิยามศัพท์คำว่า “ผลิต” ตามมาตรา ๔ เท่านั้น เช่น เจ้าของรถยนต์กระบะทำการดัดแปลงรถยนต์ของตัวเอง หรืออาจมีการว่าจ้างช่างให้เป็นผู้ทำการดัดแปลง ซึ่งจะต้องไม่ใช่การดำเนินการในลักษณะที่ทำเป็นธุรกิจการดัดแปลงรถยนต์ แต่หากเป็นการดำเนินการโดยผู้ดัดแปลงที่ดำเนินการดัดแปลงเป็นธุรกิจ การดัดแปลงนั้นก็ถือเป็นการผลิตก็จะต้อง ถือเรื่องความรับผิดในอันจะต้องเสียภาษีรวมทั้งเรื่องฐานในการคำนวณภาษีตามหลักการทั่วไป

โดยความรับผิดในอันจะต้องเสียภาษีสำหรับการดัดแปลงรถยนต์ที่มีได้ประกอบกิจการ เป็นธุรกิจ ให้เกิดเมื่อดัดแปลงสิ้นสุด สำหรับเรื่องมูลค่าที่ใช้เป็นฐานในการคำนวณภาษี หากการจ้างดัดแปลงเป็นลักษณะของการจ้างแรงงานให้ถือราคาค่าจ้างแรงงานรวมค่าวัสดุอุปกรณ์ หรือหากการว่าเป็นการจ้างดัดแปลงในลักษณะของสัญญาจ้างทำของ ก็ให้ถือค่าจ้างทำของรวมค่าวัสดุอุปกรณ์ อย่างไรก็ตามการจัดเก็บภาษีรถยนต์ดัดแปลงตามมาตรา นี้ อธิบดีกรมสรรพสามิตจะประกาศเกณฑ์ขั้นต่ำสำหรับค่าใช้จ่ายในการดัดแปลงและค่าวัสดุอุปกรณ์ โดยค่าจ้างรวมค่าอุปกรณ์ที่ใช้เป็นฐานในการคำนวณภาษีจะต้องไม่ต่ำกว่าเกณฑ์ขั้นต่ำที่อธิบดีประกาศกำหนด หากปรากฏว่าค่าจ้างรวมค่าอุปกรณ์ของผู้ดัดแปลงต่ำกว่าเกณฑ์ขั้นต่ำที่อธิบดีประกาศกำหนด ก็จะต้องใช้เกณฑ์ขั้นต่ำดังกล่าวเป็นฐานในการคำนวณภาษี

มาตรา ๓๐ ความรับผิดในอันจะต้องเสียภาษีสำหรับรถยนต์ที่แสดงหรือเก็บไว้ในสถานแสดงรถยนต์เพื่อขาย ให้เกิดขึ้นพร้อมกับความรับผิดในการเสียภาษีมูลค่าเพิ่มตามหมวด ๔ ในลักษณะ ๒ แห่งประมวลรัษฎากร

ให้ถือว่าสถานแสดงรถยนต์เพื่อขายเป็นคลังสินค้าทัณฑ์บนตามหมวด ๑ ส่วนที่ ๔ และให้นำบทบัญญัติมาตรา ๔๒ มาตรา ๔๓ มาตรา ๔๔ มาตรา ๔๘ และมาตรา ๕๐ รวมทั้งบทกำหนดโทษที่เกี่ยวข้องกับมาตรา ๔๒ และมาตรา ๔๓ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

คำอธิบาย

ตามที่ได้อธิบายในนิยามศัพท์ว่าในรูปแบบการประกอบอุตสาหกรรมผลิตรถยนต์ ผู้ผลิตมีความจำเป็นต้องนำรถยนต์ออกจากโรงอุตสาหกรรมไปเก็บไว้ ณ สถานที่ขาย (Showroom) หลังจากนั้นผู้บริโภคจึงไปซื้อรถยนต์ที่ผลิตนั้นจากสถานที่ขายดังกล่าวการซื้อขายจึงเกิดขึ้น ดังนั้นพระราชบัญญัตินี้จึงได้กำหนดให้ความรับผิดในอันจะต้องเสียภาษีสำหรับรถยนต์ที่แสดงหรือเก็บไว้ในสถานแสดงรถยนต์เพื่อขายเกิดขึ้นพร้อมกับความรับผิดในอันจะต้องเสียภาษีมูลค่าเพิ่ม

และด้วยเหตุที่สถานแสดงรถยนต์เพื่อขายเป็นสถานที่สามารถนำรถยนต์ซึ่งเป็นสินค้าที่ต้องเสียภาษีสรรพสามิตไปเก็บไว้ได้โดยยังไม่ต้องเสียภาษีในลักษณะเดียวกับการเก็บสินค้าในคลังสินค้าทัณฑ์บน พระราชบัญญัตินี้จึงให้ถือว่าสถานแสดงรถยนต์เพื่อขายเป็นคลังสินค้าทัณฑ์บนและให้นำบทบัญญัติในเรื่องการแสดงใบอนุญาตตั้งสถานแสดงรถยนต์เพื่อขายไว้ในที่เปิดเผยซึ่งเห็นได้ง่าย ณ สถานแสดงรถยนต์เพื่อขาย กรณีที่ใบอนุญาตชำรุดในสาระสำคัญหรือสูญหาย จะต้องยื่นคำขอรับใบแทนใบอนุญาตตั้งสถานแสดงรถยนต์เพื่อขายต่ออธิบดีหรือสรรพสามิตพื้นที่แห่งท้องที่ที่สถานแสดงรถยนต์เพื่อขายนั้นตั้งอยู่ภายในสิบห้าวัน การเสียค่าธรรมเนียมใบอนุญาตตั้งสถานแสดงรถยนต์เพื่อขายและค่าธรรมเนียมรายปี หรือค่าธรรมเนียมใบแทนใบอนุญาต ในกรณีที่รถยนต์ขาดไปจากบัญชีให้ถือว่าความรับผิดในอันจะต้องเสียภาษีเกิดขึ้นในเวลาที่ขาดหรือพบว่าขาดไปจากบัญชีโดยให้ผู้ประกอบอุตสาหกรรมเสียภาษีสำหรับสินค้าที่ขาดไปพร้อมกับเบี้ยปรับและเงินเพิ่ม เว้นแต่จะพิสูจน์ได้ว่าสินค้านั้นสูญหายเพราะเหตุสุดวิสัยหรือเป็นเหตุผิดพลาดในการตรวจนับปริมาณสินค้าอันไม่ได้เกิดขึ้นโดยความจงใจหรือประมาทเลินเล่อ และในกรณีประสงค์จะเลิกกิจการจะต้องขออนุญาตต่ออธิบดี

มาตรา ๓๑ เพื่อประโยชน์ในการจัดเก็บภาษีสำหรับรถยนต์ที่แสดงหรือเก็บไว้ในสถานแสดงรถยนต์เพื่อขาย ให้อธิบดีมีอำนาจ ดังต่อไปนี้

(๑) อนุญาตให้ผู้ประกอบอุตสาหกรรมมีสถานแสดงรถยนต์เพื่อขาย ทั้งนี้ ตามจำนวน หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง

(๒) กำหนดหลักเกณฑ์และเงื่อนไขเกี่ยวกับการนำรถยนต์ที่อยู่ในสถานแสดงรถยนต์เพื่อขาย ออกไปจากสถานแสดงรถยนต์เพื่อขาย เพื่อประโยชน์ในการทดลองเป็นการชั่วคราวสำหรับการจำหน่าย

(๓) กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการเกี่ยวกับการชำระภาษีรถยนต์ที่ความรับผิดในอันจะต้อง เสียภาษี เกิดขึ้นพร้อมกับความรับผิดในการเสียภาษีมูลค่าเพิ่มตามมาตรา ๓๐

คำอธิบาย

เนื่องจากสถานแสดงรถยนต์เพื่อขายเป็นสถานที่ที่ได้รับสิทธิประโยชน์ทางภาษี โดยผู้ประกอบการอุตสาหกรรมสามารถนำรถยนต์ของตนมาเก็บไว้ได้โดยยังไม่ต้องเสียภาษี และกำหนดให้ความรับผิดในอันจะต้อง เสียภาษีสำหรับรถยนต์ที่แสดงหรือเก็บไว้ในสถานแสดงรถยนต์เพื่อขายเกิดขึ้นพร้อมกับความรับผิดในอันจะต้อง เสียภาษีมูลค่าเพิ่ม ดังนั้นเพื่อประโยชน์ในการจัดเก็บภาษีสำหรับรถยนต์ ที่แสดงหรือเก็บไว้ในสถานแสดงรถยนต์ เพื่อขาย พระราชบัญญัตินี้จึงได้ให้อำนาจอธิบดี ดังต่อไปนี้

๑. อนุญาตให้ผู้ประกอบการอุตสาหกรรมมีสถานแสดงรถยนต์เพื่อขาย โดยในการพิจารณาอนุญาต ดังกล่าวจะต้องเป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง ทั้งในเรื่องจำนวนของสถานแสดงรถยนต์เพื่อขายที่อนุญาต หลักเกณฑ์ในการขออนุญาต และการดำเนินกิจการของสถานแสดงรถยนต์เพื่อขาย

๒. กำหนดหลักเกณฑ์และเงื่อนไขเกี่ยวกับการนำรถยนต์ที่อยู่ในสถานแสดงรถยนต์เพื่อขาย ออกไปจากสถานแสดงรถยนต์เพื่อขาย เพื่อประโยชน์ในการทดลองเป็นการชั่วคราวสำหรับการจำหน่าย ทั้งนี้ เนื่องจากสถานแสดงรถยนต์เพื่อขายเป็นทั้งสถานที่เก็บรถยนต์โดยยังไม่ต้องเสียภาษีและเป็นทั้งสถานที่ขาย จึง อาจมีความจำเป็นต้องนำรถยนต์ออกไปจากสถานแสดงรถยนต์เพื่อขายเพื่อทดลองขับ จึงต้องมีการกำหนด หลักเกณฑ์และเงื่อนไขเพื่อควบคุมการนำรถยนต์ออกไปจากสถานแสดงรถยนต์เพื่อขายดังกล่าว

๓. กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการเกี่ยวกับการชำระภาษีรถยนต์ที่อยู่ในสถานแสดงรถยนต์เพื่อขาย ที่ ความรับผิดในอันจะต้องเสียภาษีเกิดขึ้นพร้อมกับความรับผิดในการเสียภาษีมูลค่าเพิ่ม เนื่องจากความรับผิดในอัน จะต้องเสียภาษีสำหรับรถยนต์ที่อยู่ในสถานแสดงรถยนต์เพื่อขาย เกิดขึ้นพร้อมกับความรับผิดในการเสีย ภาษีมูลค่าเพิ่ม ซึ่งแตกต่างจากความรับผิดในอันจะต้องเสียภาษีกรณีทั่วไปที่เกิดขึ้นเมื่อนำออกจากโรงอุตสาหกรรม หรือคลังสินค้าทัณฑ์บน หลักเกณฑ์และวิธีการในการชำระภาษีตามวิธีการทั่วไป อาจไม่สอดคล้องกับการ ดำเนินการชำระภาษีสำหรับสถานแสดงรถยนต์เพื่อขาย

ส่วนที่ ๓

การจดทะเบียนสรรพสามิต

มาตรา ๓๒ การจดทะเบียนสรรพสามิต ให้กระทำในกรณี ดังต่อไปนี้

(๑) ในกรณีที่ผู้ประกอบการอุตสาหกรรม ผู้นำเข้า หรือผู้ประกอบการสถานบริการมีการประกอบอุตสาหกรรม นำเข้า หรือประกอบกิจการสถานบริการอยู่ก่อนพระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับแก่สินค้าหรือบริการนั้น และยังไม่ได้จดทะเบียนสรรพสามิต ให้ผู้ประกอบการอุตสาหกรรม ผู้นำเข้า หรือผู้ประกอบการสถานบริการดังกล่าวยื่นคำขอจดทะเบียนสรรพสามิตตามแบบที่อธิบดีกำหนดภายในสามสิบวัน นับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับแก่สินค้าหรือบริการนั้น

(๒) ในกรณีที่ผู้ประกอบการอุตสาหกรรม ผู้นำเข้า หรือผู้ประกอบการสถานบริการเริ่มประกอบอุตสาหกรรม เริ่มนำเข้า หรือเริ่มประกอบกิจการสถานบริการ เมื่อพระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับแก่สินค้าหรือบริการนั้นแล้ว ให้ผู้ประกอบการอุตสาหกรรม ผู้นำเข้า หรือผู้ประกอบการสถานบริการดังกล่าว ยื่นคำขอจดทะเบียนสรรพสามิตตามแบบที่อธิบดีกำหนดภายในสามสิบวันก่อนวันเริ่มผลิต หรือเริ่มนำเข้าสินค้า หรือเริ่มให้บริการ

ในกรณีที่ผู้ประกอบการอุตสาหกรรมหรือผู้ประกอบการสถานบริการมีโรงอุตสาหกรรมหรือสถานบริการหลายแห่ง ให้แยกยื่นคำขอเป็นรายโรงอุตสาหกรรมหรือสถานบริการ

ในกรณีที่ผู้นำเข้านำสินค้าติดตัวเข้ามา หรือนำสินค้าเข้ามาเพื่อเป็นตัวอย่างสินค้า หรือนำสินค้าเข้ามาโดยมิใช่เพื่อการค้า ให้อธิบดีมีอำนาจผ่อนผันการจดทะเบียนตามมาตรา นี้ ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่อธิบดีประกาศกำหนดโดยอนุมัติรัฐมนตรี

คำอธิบาย

การจดทะเบียนสรรพสามิตเป็นมาตรการเบื้องต้นในการควบคุมผู้มีหน้าที่เสียภาษีตามกฎหมายภาษีสรรพสามิตให้เข้าสู่ระบบการจัดเก็บภาษีเพื่อให้จ่ายต่อการตรวจสอบของภาครัฐ โดยกฎหมายได้กำหนดให้ผู้ประกอบการอุตสาหกรรม ผู้นำเข้า หรือผู้ประกอบการสถานบริการต้องดำเนินการจดทะเบียนสรรพสามิตตามกรอบระยะเวลาที่กฎหมายกำหนด โดยผู้ประกอบการอุตสาหกรรม ผู้นำเข้า หรือผู้ประกอบการสถานบริการ ที่ฝ่าฝืนไม่ดำเนินการตามที่กฎหมายกำหนดจะถือว่ามีความผิดตามมาตรา ๑๘๔ ซึ่งต้องระวางโทษปรับไม่เกินสองหมื่นบาท นอกจากนี้ ในกรณีที่ผู้ประกอบการ และผู้ประกอบการสถานบริการ มีโรงอุตสาหกรรม หรือสถานบริการหลายแห่ง กฎหมายยังได้กำหนดให้ต้องมีการแยกยื่นคำขอจดทะเบียนสรรพสามิตเป็นรายโรงอุตสาหกรรมหรือสถานบริการ ซึ่งมีข้อที่น่าสังเกตว่าการจดทะเบียนสรรพสามิตตามบทบัญญัติดังกล่าวเป็นการกำหนดให้มีการจดทะเบียนตามสถานะของผู้มีหน้าที่เสียภาษีเท่านั้น มิใช่การกำหนดให้ต้องจดทะเบียนตามประเภทสินค้าหรือ

ประเภทของสถานบริการแต่อย่างใด ซึ่งในเรื่องดังกล่าวนี้ผู้เขียนจะขอยกตัวอย่างเพื่อให้เกิดความเข้าใจที่ชัดเจนขึ้น ดังต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ ๑ นาย A เป็นผู้ผลิตรถยนต์ซึ่งได้จดทะเบียนสรรพสามิตเป็นผู้ประกอบอุตสาหกรรมต่อกรมสรรพสามิตไว้แล้ว แม้อ่อนนาย A จะได้ทำการผลิตสินค้าชนิดอื่นเพิ่มเติมภายในโรงอุตสาหกรรมเดียวกัน นาย A ก็ย่อมไม่จำเป็นต้องจดทะเบียนสรรพสามิตในฐานะผู้ประกอบการอุตสาหกรรมใหม่แต่อย่างใด เนื่องจากได้เคยจดทะเบียนสรรพสามิตไว้ตามสถานะผู้ประกอบการแล้ว

ตัวอย่างที่ ๒ นาย A เป็นผู้ผลิตรถยนต์ซึ่งได้จดทะเบียนสรรพสามิตเป็นผู้ประกอบอุตสาหกรรมต่อกรมสรรพสามิตไว้แล้ว หากต่อมานาย A ได้ทำการก่อสร้างโรงอุตสาหกรรมใหม่อีกแห่งหนึ่ง นาย A ก็ย่อมจำเป็นต้องจดทะเบียนสรรพสามิตเพิ่มเติมสำหรับโรงอุตสาหกรรมที่มีการสร้างขึ้นใหม่ เนื่องจากมาตรา ๓๒ วรรคสาม ได้กำหนดให้ในกรณีที่ผู้ประกอบการหรือผู้ประกอบการสถานบริการมีโรงอุตสาหกรรม หรือสถานบริการหลายแห่ง ให้แยกยื่นคำขอเป็นรายโรงอุตสาหกรรมหรือสถานบริการ

ตัวอย่างที่ ๓ นาย A เป็นผู้ผลิตรถยนต์ซึ่งได้จดทะเบียนสรรพสามิตเป็นผู้ประกอบอุตสาหกรรมต่อกรมสรรพสามิตไว้แล้ว หากต่อมานาย A ได้มีการนำเข้าสินค้า หรือประกอบกิจการสถานบริการ นาย A ก็จะต้องเข้าจดทะเบียนสรรพสามิตในฐานะผู้นำเข้าหรือผู้ประกอบการสถานบริการอีกครั้ง เนื่องจากยังมีได้เคยจดทะเบียนสรรพสามิตไว้ตามสถานะของผู้นำเข้าและผู้ประกอบการสถานบริการ

ทั้งนี้ กำหนดระยะเวลาในการจดทะเบียนสรรพสามิตของผู้ประกอบอุตสาหกรรม ผู้นำเข้า หรือผู้ประกอบการสถานบริการแต่ละรายจะแตกต่างกันไปตามระยะเวลาในการเริ่มประกอบกิจการ โดยแบ่งออกได้เป็น ๓ กรณี คือ

๑. กรณีผู้ประกอบการ หรือผู้ประกอบการสถานบริการ ที่ได้จดทะเบียนสรรพสามิตอยู่แล้วตามกฎหมายเดิม ไม่ต้องจดทะเบียนใหม่

๒. กรณีผู้ประกอบการ ผู้นำเข้า หรือผู้ประกอบการสถานบริการ ที่ดำเนินกิจการก่อนวันที่กฎหมายใช้บังคับแก่สินค้าหรือบริการนั้น แต่ไม่เคยจดทะเบียนสรรพสามิต ให้จดทะเบียนภายในสามสิบวันนับแต่วันที่กฎหมายใช้บังคับแก่สินค้าหรือบริการนั้น

๓. กรณีผู้ประกอบการ ผู้นำเข้า หรือผู้ประกอบการสถานบริการ รายใหม่ที่เริ่มดำเนินกิจการหลังวันที่กฎหมายใช้บังคับแก่สินค้าหรือบริการนั้น ให้เข้าจดทะเบียนภายในสามสิบวันก่อนเริ่มดำเนินกิจการ

อย่างไรก็ตาม สำหรับในกรณีของผู้นำเข้านั้น กฎหมายได้กำหนดให้อำนาจอธิบดีในการผ่อนผันการจดทะเบียนสำหรับผู้นำสินค้าติดตัวเข้ามาเพื่อเป็นตัวอย่าง หรือมิใช่เพื่อการค้า โดยจะต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่อธิบดีประกาศกำหนดโดยอนุมัติรัฐมนตรี

มาตรา ๓๓ ให้ผู้ประกอบการอุตสาหกรรม ผู้นำเข้า หรือผู้ประกอบการสถานบริการยื่นคำขอจดทะเบียนสรรพสามิตต่อสรรพสามิตพื้นที่ ณ สำนักงานสรรพสามิตพื้นที่แห่งท้องที่ที่โรงอุตสาหกรรม สถานประกอบการ หรือสถานบริการนั้นตั้งอยู่ แล้วแต่กรณี

การขอจดทะเบียนสรรพสามิตและการออกใบทะเบียนสรรพสามิตตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่อธิบดีประกาศกำหนด

คำอธิบาย

บทบัญญัติตามมาตรานี้เป็นการกำหนดถึงสถานที่ในการยื่นขอจดทะเบียนสรรพสามิต โดยกฎหมายได้กำหนดให้ผู้ประกอบการอุตสาหกรรม ผู้นำเข้า หรือผู้ประกอบการสถานบริการ ต้องยื่นคำขอจดทะเบียนสรรพสามิตต่อสรรพสามิตพื้นที่ ณ สำนักงานสรรพสามิตพื้นที่แห่งท้องที่ที่โรงอุตสาหกรรม สถานประกอบการ หรือสถานบริการนั้นตั้งอยู่ แล้วแต่กรณี โดยไม่เกี่ยวข้องกับภูมิลำเนาของผู้ประกอบการ ผู้นำเข้า หรือผู้ประกอบการสถานบริการ แต่อย่างใด ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความประสงค์อย่างชัดเจนของกฎหมายที่จะให้มีการจดทะเบียนสรรพสามิตโดยถือตามสถานที่ตั้งของโรงอุตสาหกรรม สถานประกอบการ หรือสถานบริการ เป็นสำคัญ ยกตัวอย่างเช่น นาย A เป็นผู้มีภูมิลำเนาอยู่ในจังหวัดฉะเชิงเทรา แต่มีโรงอุตสาหกรรมผลิตรถยนต์อยู่ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา นาย A จะไม่สามารถยื่นขอจดทะเบียนสรรพสามิตต่อสำนักงานสรรพสามิตพื้นที่ฉะเชิงเทราได้ แต่จะต้องจะยื่นขอจดทะเบียนสรรพสามิตต่อสำนักงานสรรพสามิตพื้นที่พระนครศรีอยุธยา เป็นต้น อย่างไรก็ตามการยื่นขอจดทะเบียนสรรพสามิตของผู้ประกอบการ ผู้นำเข้า หรือผู้ประกอบการสถานบริการ และการออกใบทะเบียนสรรพสามิตของเจ้าพนักงานสรรพสามิต จะต้องดำเนินการตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่อธิบดีได้ประกาศกำหนด

มาตรา ๓๔ ผู้ประกอบการอุตสาหกรรม ผู้นำเข้า หรือผู้ประกอบการสถานบริการต้องแสดงใบทะเบียนสรรพสามิตไว้ในที่เปิดเผยซึ่งเห็นได้ง่าย ณ โรงอุตสาหกรรม สถานประกอบการ หรือสถานบริการ เว้นแต่อยู่ในระหว่างการขอรับใบแทนใบทะเบียนสรรพสามิตตามมาตรา ๓๕ หรือนำส่งคืนใบทะเบียนสรรพสามิตตามมาตรา ๓๗

คำอธิบาย

บทบัญญัติตามมาตรานี้มีวัตถุประสงค์เพื่ออำนวยความสะดวกของเจ้าพนักงานสรรพสามิตและพนักงานเจ้าหน้าที่ในการตรวจสอบการจดทะเบียนสรรพสามิต โดยกฎหมายได้กำหนดให้ผู้ประกอบการ

ผู้นำเข้า หรือผู้ประกอบการสถานบริการต้องแสดงใบทะเบียนสรรพสามิตไว้ในที่เปิดเผย ซึ่งเห็นได้ง่าย ณ โรงอุตสาหกรรม สถานประกอบการ หรือสถานบริการ ซึ่งหากผู้ประกอบการอุตสาหกรรม ผู้นำเข้า หรือผู้ประกอบการสถานบริการฝ่าฝืนไม่ดำเนินการตามที่กฎหมายกำหนดจะถือว่ามีความผิดตามมาตรา ๑๘๔ ซึ่งต้องระวางโทษปรับไม่เกินสองหมื่นบาท โดยเมื่อพิจารณาถึงข้อความคำว่า “ที่เปิดเผย” จะเห็นได้ว่าโดยทั่วไปจะหมายถึงสถานที่สาธารณะหรือสถานที่ซึ่งบุคคลทั่วไปสามารถเข้าไปได้แม้ว่าการเข้าไบนั้นจะต้องดำเนินการขออนุญาตตามขั้นตอนก็ตาม และสถานที่ดังกล่าวจะต้องไม่เป็นสถานที่ซึ่งจำกัดหรือหวงห้ามโดยเด็ดขาดมิให้บุคคลใดเข้าไป ในขณะที่ข้อความคำว่า “ซึ่งเห็นได้ง่าย” โดยทั่วไปจะหมายถึงการแสดงใบทะเบียนสรรพสามิตดังกล่าวจะต้องไม่มีวัตถุหรือสิ่งหนึ่งสิ่งใดเข้าบดบังหรือทำให้ยากต่อการมองเห็น

ทั้งนี้ มีข้อที่น่าสังเกตประการหนึ่งว่า ประเด็นปัญหาว่าการแสดงใบทะเบียนสรรพสามิต ไว้ในสถานที่ใดจะถือเป็นสถานที่ที่เปิดเผยซึ่งเห็นได้ง่าย มีลักษณะเป็นปัญหาข้อเท็จจริงเนื่องจากการเปิดเผยซึ่งเห็นได้ง่ายดังกล่าวนี้ย่อมมีความแตกต่างกันไปตามโรงอุตสาหกรรม สถานประกอบการ หรือสถานบริการ ในแต่ละแห่ง

อย่างไรก็ตาม กฎหมายยังได้กำหนดข้อยกเว้นที่ผู้ประกอบการอุตสาหกรรม ผู้นำเข้า หรือผู้ประกอบการสถานบริการจะไม่ต้องแสดงใบทะเบียนสรรพสามิตไว้ในที่เปิดเผยซึ่งเห็นได้ง่าย โดยกรณีดังกล่าวจะต้องเป็นกรณีที่อยู่ในระหว่างการขอรับใบแทนใบทะเบียนสรรพสามิตตามมาตรา ๓๕ หรือการนำส่งคืนใบทะเบียนสรรพสามิตตามมาตรา ๓๗ ซึ่งเป็นกรณีที่ไม่สามารถแสดงใบทะเบียนสรรพสามิตได้ โดยสภาพ

มาตรา ๓๕ ในกรณีที่ใบทะเบียนสรรพสามิตชำรุดในสาระสำคัญหรือสูญหาย ให้ผู้ประกอบการอุตสาหกรรม ผู้นำเข้า หรือผู้ประกอบการสถานบริการยื่นคำขอรับใบแทนใบทะเบียนสรรพสามิตต่อสรรพสามิตพื้นที่ภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ทราบถึงการชำรุดในสาระสำคัญหรือการสูญหาย และให้นำบทบัญญัติมาตรา ๓๓ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

ใบแทนใบทะเบียนสรรพสามิตให้ถือเป็นใบทะเบียนสรรพสามิต

คำอธิบาย

การขอรับใบแทนใบทะเบียนสรรพสามิตตามบทบัญญัติดังกล่าวจะต้องเป็นกรณีที่ใบทะเบียนสรรพสามิตฉบับเดิมชำรุดในสาระสำคัญหรือสูญหายเท่านั้น ผู้ประกอบการอุตสาหกรรม ผู้นำเข้า หรือผู้ประกอบการสถานบริการ จะขอรับใบแทนใบทะเบียนสรรพสามิตในกรณีที่เกิดเหตุอื่น ๆ เช่น การนำใบทะเบียนสรรพสามิตไปใช้เป็นประกันการชำระหนี้ ไม่ได้ ทั้งนี้ การขอรับใบแทนใบทะเบียนสรรพสามิตในกรณีชำรุดนั้น กฎหมายได้กำหนดให้จะต้องเป็นการ “ชำรุดในสาระสำคัญ” ดังนั้น กรณีดังกล่าวจึงต้องเป็นกรณีที่ใบทะเบียน

สรรพสามิตเสียหายจนไม่สามารถอ่านรายละเอียดสำคัญในใบทะเบียนสรรพสามิตได้ เช่น กรณีที่ชื่อผู้ประกอบการอุตสาหกรรมหรือเลขทะเบียนสรรพสามิตชำรุดขาดหายไป เป็นต้น

การขอรับใบแทนใบทะเบียนสรรพสามิตในกรณีที่ใบทะเบียนสรรพสามิตชำรุดในสาระสำคัญหรือสูญหายดังกล่าวนั้น ผู้ประกอบการอุตสาหกรรม ผู้นำเข้า หรือผู้ประกอบการสถานบริการ จะต้องยื่นคำขอรับใบแทนใบทะเบียนสรรพสามิตต่อสำนักงานสรรพสามิตพื้นที่แห่งท้องที่ที่โรงอุตสาหกรรมสถานประกอบการ หรือสถานบริการนั้นตั้งอยู่ แล้วแต่กรณี ทั้งนี้ กฎหมายได้กำหนดระยะเวลาให้ผู้ประกอบการอุตสาหกรรม ผู้นำเข้า หรือผู้ประกอบการสถานบริการยื่นคำขอภายในสิบห้าวันนับตั้งแต่วันที่ทราบถึงการชำรุดในสาระสำคัญหรือการสูญหาย ซึ่งหากผู้ประกอบการอุตสาหกรรม ผู้นำเข้า หรือผู้ประกอบการสถานบริการฝ่าฝืนไม่ดำเนินการตามที่กฎหมายกำหนดจะถือว่ามีความผิดตามมาตรา ๑๘๔ ซึ่งต้องระวางโทษปรับไม่เกินสองหมื่นบาท

ทั้งนี้ มีข้อที่น่าสังเกตประการหนึ่งว่ากำหนดระยะเวลาการยื่นคำขอรับใบแทนใบทะเบียนสรรพสามิตตามที่กฎหมายกำหนด จะมีใช้เริ่มนับตั้งแต่วันที่ใบทะเบียนสรรพสามิตชำรุดหรือการสูญหาย แต่อย่างไรก็ดี เนื่องจากผู้ประกอบการอุตสาหกรรม ผู้นำเข้า หรือผู้ประกอบการสถานบริการ อาจไม่ทราบถึงการชำรุดหรือสูญหายของใบทะเบียนสรรพสามิต กฎหมายจึงได้กำหนดให้กำหนดระยะเวลาการยื่นคำขอรับใบแทนใบทะเบียนสรรพสามิต เริ่มนับตั้งแต่วันที่ “ทราบถึง” การชำรุดหรือสูญหาย เพื่อให้เกิดความเป็นธรรมแก่ผู้มีหน้าที่เสียภาษี ซึ่งเมื่อผู้ประกอบการอุตสาหกรรม ผู้นำเข้า หรือผู้ประกอบการสถานบริการ ได้มีการยื่นคำขอรับใบแทนใบทะเบียนสรรพสามิตพร้อมดำเนินการตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่อธิบดีประกาศกำหนดไว้โดยถูกต้องแล้ว สำนักงานสรรพสามิตพื้นที่แห่งท้องที่ที่โรงอุตสาหกรรม สถานประกอบการ หรือสถานบริการนั้นตั้งอยู่ แล้วแต่กรณี ก็จะออกใบแทนใบทะเบียนสรรพสามิตให้ โดยกฎหมายกำหนดให้นำบทบัญญัติการยื่นขอจดทะเบียนสรรพสามิตของผู้ประกอบการอุตสาหกรรม ผู้นำเข้า หรือผู้ประกอบการสถานบริการ และการออกใบทะเบียนสรรพสามิต ตามมาตรา ๓๓ มาบังคับใช้โดยอนุโลม

มาตรา ๓๖ ผู้ประกอบการอุตสาหกรรม ผู้นำเข้า หรือผู้ประกอบการสถานบริการที่ประสงค์จะย้ายโรงอุตสาหกรรม สถานประกอบการ หรือสถานบริการ ให้แจ้งย้าย ณ สถานที่ที่ได้จดทะเบียนสรรพสามิตไว้ก่อนวันย้ายไม่น้อยกว่าสิบห้าวัน และให้เจ้าพนักงานสรรพสามิตออกใบทะเบียนสรรพสามิตให้ใหม่

คำอธิบาย

การย้ายโรงอุตสาหกรรม สถานประกอบการ หรือสถานบริการ กฎหมายกำหนดให้ผู้ประกอบการอุตสาหกรรม ผู้นำเข้า หรือผู้ประกอบการสถานบริการ ต้องแจ้งการย้ายต่อสำนักงานสรรพสามิตพื้นที่ที่ตนได้จดทะเบียนสรรพสามิตไว้ล่วงหน้าก่อนวันย้ายไม่น้อยกว่าสิบห้าวัน ซึ่งหากผู้ประกอบการอุตสาหกรรม ผู้นำเข้า หรือผู้

ประกอบกิจการสถานบริการฝ่าฝืนไม่ดำเนินการตามที่กฎหมายกำหนดจะถือว่ามีความผิดตามมาตรา ๑๘๔ ซึ่งต้องระวางโทษปรับไม่เกินสองหมื่นบาท

ทั้งนี้ มีข้อที่น่าสังเกตประการหนึ่งว่า การที่กฎหมายกำหนดถ้อยคำว่า “...และให้เจ้าพนักงานสรรพสามิตออกใบทะเบียนสรรพสามิตให้ใหม่” นั้น เจ้าพนักงานสรรพสามิตผู้ที่จะออกใบทะเบียนสรรพสามิตให้ใหม่จะต้องเป็นเจ้าพนักงานสรรพสามิต ณ สำนักงานสรรพสามิตพื้นที่แห่งท้องที่ที่โรงอุตสาหกรรม สถานประกอบการ หรือสถานบริการแห่งใหม่นั้นตั้งอยู่ มิใช่เจ้าพนักงานสรรพสามิต ณ สำนักงานสรรพสามิตพื้นที่ที่ผู้ประกอบการ ผู้นำเข้า หรือผู้ประกอบการกิจการสถานบริการได้จดทะเบียนสรรพสามิตไว้ก่อนมีการย้ายโรงอุตสาหกรรม สถานประกอบการ หรือสถานบริการ แต่อย่างใด เนื่องจากในเรื่องของการจดทะเบียนสรรพสามิตนั้นกฎหมายมีความประสงค์ที่จะให้ถือตามสถานที่ตั้งของโรงอุตสาหกรรม สถานประกอบการ หรือสถานบริการ เป็นสำคัญ เพื่อประโยชน์ในการตรวจสอบและควบคุมของสำนักงานสรรพสามิตในแต่ละพื้นที่

ดังนั้น เมื่อมีการย้ายโรงอุตสาหกรรม สถานประกอบการ หรือสถานบริการแล้ว ผู้ประกอบการ ผู้นำเข้า หรือผู้ประกอบการกิจการสถานบริการ ก็จะต้องดำเนินการตามมาตรา ๓๓ กล่าวคือจะต้องยื่นคำขอจดทะเบียนสรรพสามิตต่อสรรพสามิตพื้นที่ ณ สำนักงานสรรพสามิตพื้นที่แห่งท้องที่ที่โรงอุตสาหกรรม สถานประกอบการ หรือสถานบริการแห่งใหม่นั้นตั้งอยู่ ซึ่งเมื่อผู้ประกอบการ ผู้นำเข้า หรือผู้ประกอบการกิจการสถานบริการ ได้มีการยื่นคำขอจดทะเบียนสรรพสามิตพร้อมดำเนินการตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่อธิบดีประกาศกำหนดไว้โดยถูกต้องแล้ว เจ้าพนักงานสรรพสามิต ณ สำนักงานสรรพสามิตพื้นที่แห่งท้องที่ที่โรงอุตสาหกรรม สถานประกอบการ หรือสถานบริการแห่งใหม่นั้นตั้งอยู่ ก็จะดำเนินการออกใบทะเบียนสรรพสามิตให้ใหม่ ยกตัวอย่างเช่น นาย A เป็นผู้ผลิตรถยนต์ซึ่งมีโรงอุตสาหกรรมอยู่ในจังหวัดฉะเชิงเทรา และได้จดทะเบียนสรรพสามิตต่อสำนักงานสรรพสามิตพื้นที่ฉะเชิงเทราไว้แล้ว หากต่อมานาย A ประสงค์จะย้ายโรงอุตสาหกรรมไปยังจังหวัดระยอง นาย A จะต้องแจ้งการย้ายต่อสำนักงานสรรพสามิตพื้นที่ฉะเชิงเทราซึ่งเป็นสถานที่ที่ได้จดทะเบียนสรรพสามิตไว้ล่วงหน้าก่อนวันย้ายไม่น้อยกว่าสิบห้าวัน และเมื่อนาย A ย้ายโรงอุตสาหกรรมเรียบร้อยแล้ว นาย A ก็จะต้องยื่นคำขอ จดทะเบียนสรรพสามิตต่อสำนักงานสรรพสามิตพื้นที่ระยองซึ่งเป็นพื้นที่ที่โรงอุตสาหกรรมใหม่ตั้งอยู่เพื่อขอรับใบทะเบียนสรรพสามิตใหม่

มาตรา ๓๗ ผู้ประกอบการอุตสาหกรรม ผู้นำเข้า หรือผู้ประกอบการกิจการสถานบริการที่ประสงค์จะเลิกหรือโอนกิจการ ให้แจ้งการเลิกหรือโอนกิจการตามแบบที่อธิบดีกำหนดต่อสรรพสามิตพื้นที่ ณ สถานที่ที่ได้จดทะเบียนสรรพสามิตไว้ก่อนวันเลิกหรือโอนกิจการไม่น้อยกว่าสิบห้าวัน และให้คืนใบทะเบียนสรรพสามิตแก่เจ้าพนักงานสรรพสามิต ณ สถานที่ที่ได้แจ้งเลิกหรือโอนกิจการนั้นภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่หยุดประกอบกิจการ

ให้ผู้รับโอนกิจการยื่นคำขอจดทะเบียนสรรพสามิตภายในเจ็ดวันนับแต่วันรับโอนกิจการ และให้ประกอบกิจการต่อเนื่องได้ในระหว่างรอรับใบทะเบียนสรรพสามิต ทั้งนี้ ให้นำบทบัญญัติมาตรา ๓๒ และมาตรา ๓๓ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

คำอธิบาย

การเลิกหรือโอนกิจการ กฎหมายกำหนดให้ผู้ประกอบอุตสาหกรรม ผู้นำเข้าหรือผู้ประกอบกิจการสถานบริการ ต้องแจ้งการเลิกหรือโอนกิจการตามแบบที่อธิบดีกำหนดต่อสำนักงานสรรพสามิตพื้นที่ที่ตนได้เคยมีการจดทะเบียนสรรพสามิตไว้ล่วงหน้าก่อนวันเลิกหรือโอนกิจการไม่น้อยกว่าสิบห้าวัน ซึ่งในกรณีดังกล่าว นั้นกฎหมายได้กำหนดให้ต้องมีการคืนใบทะเบียนสรรพสามิตแก่เจ้าพนักงานสรรพสามิต ณ สถานที่ที่ได้แจ้งเลิกหรือโอนกิจการนั้นภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่หยุดประกอบกิจการ ซึ่งหากผู้ประกอบอุตสาหกรรม ผู้นำเข้า หรือผู้ประกอบกิจการสถานบริการฝ่าฝืนไม่ดำเนินการตามที่กฎหมายกำหนดจะถือว่ามีความผิดตามมาตรา ๑๘๔ ซึ่งต้องระวางโทษปรับไม่เกินสองหมื่นบาท

ทั้งนี้ ในกรณีการโอนกิจการ กฎหมายกำหนดให้ผู้รับโอนกิจการนั้นจะต้องยื่นคำขอจดทะเบียนสรรพสามิตภายในเจ็ดวันนับแต่วันรับโอนกิจการ โดยกฎหมายกำหนดให้นำบทบัญญัติมาตรา ๓๒ และมาตรา ๓๓ มาใช้บังคับโดยอนุโลม ซึ่งมีข้อที่น่าสังเกตว่ามาตรา ๓๗ วรรคสองได้กำหนดไว้เป็นการเฉพาะแล้วว่าให้ผู้รับโอนกิจการยื่นคำขอจดทะเบียนสรรพสามิตภายในเจ็ดวันนับแต่วันรับโอนกิจการ ดังนั้น จึงไม่สามารถนำกำหนดระยะเวลาในการจดทะเบียนสรรพสามิตตามมาตรา ๓๒ วรรคแรกมาใช้บังคับได้แต่อย่างใด โดยบทบัญญัติที่จะถูกนำมาใช้บังคับโดยอนุโลมสำหรับมาตรา ๓๒ นั้น จะเป็นเฉพาะเรื่องของกรณีที่มีการโอนโรงอุตสาหกรรมหรือสถานบริการหลายแห่ง ซึ่งกฎหมายกำหนดให้ต้องมีการจดทะเบียนเป็นรายโรงอุตสาหกรรมหรือสถานบริการเท่านั้น ในขณะที่บทบัญญัติที่จะถูกนำมาใช้บังคับโดยอนุโลมสำหรับมาตรา ๓๓ นั้นจะเป็นเรื่องของการกำหนดสถานที่ในการยื่นขอจดทะเบียนสรรพสามิต รวมทั้งหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการขอจดทะเบียนสรรพสามิตและการออกใบทะเบียนสรรพสามิต ซึ่งถือเป็นหลักทั่วไปของการจดทะเบียนสรรพสามิต

นอกจากนั้น การที่มาตรา ๓๗ วรรคสองกำหนดให้ผู้รับโอนกิจการสามารถประกอบกิจการได้อย่างต่อเนื่องได้ในระหว่างที่รอรับใบทะเบียนสรรพสามิตก็มีวัตถุประสงค์เพื่อป้องกันมิให้ผู้รับโอนกิจการฝ่าฝืนมาตรา ๓๒ ที่กำหนดให้จะต้องมีการจดทะเบียนสรรพสามิตก่อนเริ่มประกอบกิจการ ซึ่งจะถือว่ามีความผิดตามมาตรา ๑๘๔ ซึ่งต้องระวางโทษปรับไม่เกินสองหมื่นบาท อย่างไรก็ตามหากผู้รับโอนกิจการฝ่าฝืนไม่ยื่นคำขอจดทะเบียนสรรพสามิตภายในเจ็ดวันนับแต่วันรับโอนกิจการก็จะถือว่ามีความผิดตามมาตรา ๑๘๔ ซึ่งต้องระวางโทษปรับไม่เกินสองหมื่นบาทเช่นเดียวกัน

มาตรา ๓๘ ในกรณีที่ผู้ประกอบการอุตสาหกรรม ผู้นำเข้า หรือผู้ประกอบการกิจการสถานบริการถึงแก่ความตาย ให้ทายาทหรือผู้จัดการมรดกยื่นคำขอจดทะเบียนสรรพสามิตตามมาตรา ๓๓ ภายในหกสิบวันนับแต่วันที่ผู้ประกอบการอุตสาหกรรม ผู้นำเข้า หรือผู้ประกอบการกิจการสถานบริการถึงแก่ความตาย

ในกรณีที่ทายาทหรือผู้จัดการมรดกไม่ประสงค์จะประกอบกิจการต่อไป ให้แจ้งยกเลิกใบทะเบียนสรรพสามิตต่อสรรพสามิตพื้นที่ ณ สถานที่ที่ได้จดทะเบียนสรรพสามิตไว้ภายในหกสิบวันนับแต่วันที่ผู้ประกอบการอุตสาหกรรม ผู้นำเข้า หรือผู้ประกอบการกิจการสถานบริการถึงแก่ความตาย

ในระหว่างระยะเวลาตามวรรคหนึ่ง ให้ใบทะเบียนสรรพสามิตเดิมยังคงใช้ได้ต่อไป

คำอธิบาย

การที่กฎหมายกำหนดบทบัญญัติดังกล่าวแสดงให้เห็นถึงวัตถุประสงค์ที่ให้การจดทะเบียนสรรพสามิตเป็นเรื่องเฉพาะตัวสำหรับผู้ประกอบการอุตสาหกรรม ผู้นำเข้า หรือผู้ประกอบการเท่านั้น เมื่อบุคคลดังกล่าวถึงแก่ความตาย กฎหมายจึงได้กำหนดให้บุคคลผู้เป็นทายาทหรือผู้จัดการมรดกยื่นคำขอจดทะเบียนสรรพสามิตใหม่ภายในหกสิบวันนับแต่วันที่ผู้ประกอบการอุตสาหกรรม ผู้นำเข้า หรือผู้ประกอบการกิจการสถานบริการถึงแก่ความตาย ซึ่งหากทายาทหรือผู้จัดการมรดกฝ่าฝืนไม่ดำเนินการตามที่กฎหมายกำหนดจะถือว่ามีความผิดตามมาตรา ๑๘๔ ซึ่งต้องระวางโทษปรับไม่เกินสองหมื่นบาท

ทั้งนี้ มีข้อที่น่าสังเกตประการหนึ่งว่าบทบัญญัติตามมาตรา ๓๘ นี้จะไม่สามารถใช้บังคับกับผู้จดทะเบียนสรรพสามิตที่เป็นนิติบุคคลได้ เนื่องจากมีเพียงบุคคลธรรมดาที่จะถึงแก่ความตายได้เท่านั้น นอกจากนี้ในระหว่างที่บุคคลผู้เป็นทายาทหรือผู้จัดการมรดกยื่นคำขอจดทะเบียนสรรพสามิตใหม่กฎหมายยังได้กำหนดให้ทะเบียนสรรพสามิตเดิมยังคงใช้ได้ต่อไป ซึ่งการที่กฎหมายได้กำหนดเงื่อนไขดังกล่าวก็มีวัตถุประสงค์เพื่อให้การประกอบกิจการของบุคคลผู้เป็นทายาทหรือผู้จัดการมรดกนั้นไม่สะดุดหยุดลง รวมทั้งเพื่อป้องกันมิให้บุคคลผู้เป็นทายาทหรือผู้จัดการมรดกฝ่าฝืนมาตรา ๓๒ ที่กำหนดให้จะต้องมีการจดทะเบียนสรรพสามิตก่อนเริ่มประกอบกิจการ ซึ่งจะถือว่ามีความรับผิดตามมาตรา ๑๘๔

อย่างไรก็ตามกฎหมายยังได้กำหนดให้ในกรณีที่ทายาทหรือผู้จัดการมรดกไม่ประสงค์จะประกอบกิจการต่อไป ให้บุคคลผู้เป็นทายาทหรือผู้จัดการมรดกแจ้งยกเลิกใบทะเบียนสรรพสามิตต่อสำนักงานสรรพสามิตพื้นที่ ณ สถานที่ที่ได้จดทะเบียนสรรพสามิตไว้ภายในหกสิบวันนับแต่วันที่ผู้ประกอบการอุตสาหกรรม ผู้นำเข้า หรือผู้ประกอบการกิจการสถานบริการถึงแก่ความตาย ซึ่งถือเป็นการที่กฎหมายกำหนดถึงหน้าที่ของบุคคลผู้เป็นทายาทหรือผู้จัดการมรดกเพิ่มเติมขึ้นมาจากกฎหมายเดิมโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อควบคุมมิให้มีใบทะเบียนสรรพสามิตสำหรับโรงอุตสาหกรรม หรือสถานบริการที่เลิกประกอบกิจการค้างอยู่ในระบบการจดทะเบียนของภาครัฐเป็นจำนวนมาก

มาตรา ๓๙ ในกรณีที่ผู้ประกอบการอุตสาหกรรม หรือผู้ประกอบการสถานบริการไม่ยื่นงบเดือน หรือผู้นำเข้าไม่ยื่นบัญชีรับจ่ายสินค้าที่นำเข้ามาในราชอาณาจักรติดต่อกันเป็นเวลาหกเดือนขึ้นไป อธิบดีมีอำนาจสั่งเพิกถอนการจดทะเบียนสรรพสามิตได้

คำอธิบาย

นอกจากหน้าที่ในการจดทะเบียนสรรพสามิตแล้ว มาตรา ๑๑๘ ยังได้กำหนดให้ผู้ประกอบการอุตสาหกรรม หรือผู้ประกอบการสถานบริการมีหน้าที่จัดทำบัญชีประจำวันและงบเดือน รวมทั้งกำหนดให้ผู้นำเข้ามีหน้าที่จัดทำบัญชีรับจ่ายสินค้าที่นำเข้ามาในราชอาณาจักร ตามแบบที่อธิบดีประกาศกำหนด ซึ่งผลแห่งการฝ่าฝืนไม่จัดบัญชีประจำวันและงบเดือนตามที่กฎหมายกำหนดจะถือว่ามีความรับผิดตามมาตรา ๑๘๘ ซึ่งต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือนหรือปรับไม่เกินสองหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ และหากเป็นกรณีที่ผู้ประกอบการอุตสาหกรรม หรือผู้ประกอบการสถานบริการไม่ยื่นงบเดือน หรือผู้นำเข้าไม่ยื่นบัญชีรับจ่ายสินค้าที่นำเข้ามาในราชอาณาจักรติดต่อกันเป็นเวลาหกเดือนขึ้นไป กฎหมายได้ให้อำนาจอธิบดีในการใช้ดุลพินิจในการสั่งเพิกถอนการจดทะเบียนสรรพสามิตได้ และจะส่งผลให้ผู้ประกอบการอุตสาหกรรม ผู้นำเข้า หรือผู้ประกอบการสถานบริการไม่สามารถประกอบกิจการต่อได้เนื่องจากไม่มีทะเบียนสรรพสามิต ซึ่งหากยังมีการประกอบกิจการต่อโดยไม่มีทะเบียนสรรพสามิตก็จะถือว่ามีความรับผิดตามมาตรา ๑๘๔ ซึ่งต้องระวางโทษปรับไม่เกินสองหมื่นบาทอีกประการหนึ่ง

ทั้งนี้ มีข้อที่น่าสังเกตประการหนึ่งว่าอำนาจในการสั่งเพิกถอนการจดทะเบียนสรรพสามิตขออธิบดีกรมสรรพสามิตตามที่บทบัญญัติมาตรานี้กำหนดไว้ นั้น กฎหมายได้ใช้ถ้อยคำว่า “อธิบดีมีอำนาจสั่งเพิกถอนการจดทะเบียนสรรพสามิตได้” ซึ่งเมื่อพิจารณาจากถ้อยคำดังกล่าวแล้วจะเห็นได้ว่ากฎหมายไม่ได้กำหนดอธิบดีต้องดำเนินการสั่งเพิกถอนทะเบียนสรรพสามิตเป็นการเด็ดขาด ดังนั้น บทบัญญัติดังกล่าวจึงถือเป็นอำนาจดุลพินิจของผู้เป็นอธิบดี ซึ่งอธิบดีอาจไม่สั่งให้มีการเพิกถอนการจดทะเบียนสรรพสามิตของผู้ประกอบการอุตสาหกรรม ผู้นำเข้า หรือผู้ประกอบการสถานบริการก็ได้

ส่วนที่ ๔

คลังสินค้าทัณฑ์บน

มาตรา ๔๐ ผู้ใดประสงค์จะตั้งคลังสินค้าทัณฑ์บน ให้ยื่นคำขออนุญาตต่ออธิบดี

การขออนุญาตและการอนุญาตตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง

คำอธิบาย

ตามคำนิยามที่กำหนดไว้ในมาตรา ๔ กำหนดให้ “คลังสินค้าคลังสินค้าทัณฑ์บน” หมายความว่า “สถานที่นอกโรงอุตสาหกรรมที่ได้รับอนุญาตตามพระราชบัญญัตินี้ให้ใช้เป็นที่ยกสินค้าได้โดยไม่ต้องเสียภาษี” ซึ่งการที่กฎหมายได้กำหนดให้สามารถมีการตั้งคลังสินค้าทัณฑ์บนได้ก็เนื่องมาจากในทางการดำเนินธุรกิจโดยทั่วไปแล้วผู้ประกอบการอุตสาหกรรมมักจะมีการผลิตสินค้าขึ้นครวละเป็นจำนวนมากโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อลดต้นทุนในการผลิตสินค้า ซึ่งมักส่งผลให้พื้นที่ภายในโรงอุตสาหกรรมไม่สามารถเก็บรักษาสินค้าไว้ได้อย่างเพียงพอ ผู้ประกอบการอุตสาหกรรมจึงมีความจำเป็นที่จะต้องนำสินค้าที่ผลิตขึ้นแต่ยังไม่มีการขายไปเก็บรักษาไว้ในสถานที่อื่นที่นอกเหนือจากโรงอุตสาหกรรม แต่โดยปกติแล้วความรับผิดชอบ ในอันจะต้องเสียภาษีสรรพสามิตสำหรับสินค้าที่มีการผลิตในราชอาณาจักรย่อมจะเกิดขึ้นเมื่อมีการนำสินค้าออกจากโรงอุตสาหกรรม ดังนั้น หากผู้ประกอบการอุตสาหกรรมมีการเคลื่อนย้ายสินค้าที่ตนผลิตออกจากโรงอุตสาหกรรมเพื่อไปเก็บรักษาในสถานที่อื่น ก็จะส่งผลให้สินค้าดังกล่าวมีภาระที่จะต้องเสียภาษีสรรพสามิตโดยทันที ซึ่งจะเป็นการสร้างความเป็นธรรมให้กับผู้มีหน้าที่เสียภาษี กฎหมายจึงได้กำหนดให้มีการจัดตั้งคลังสินค้าทัณฑ์บนขึ้นเพื่อให้ผู้ประกอบการสามารถใช้เพื่อกับรักษาสินค้าได้โดยที่ยังไม่ต้องเสียภาษีสรรพสามิต

ทั้งนี้ หากผู้ใดฝ่าฝืนตั้งคลังสินค้าทัณฑ์บนโดยไม่ได้รับอนุญาตจากอธิบดีจะถือว่ามีความผิดตามมาตรา ๑๘๔ ซึ่งต้องระวางโทษปรับไม่เกินสองหมื่นบาท

อย่างไรก็ตามในการขอตั้งคลังสินค้าทัณฑ์บนนั้น บทบัญญัติตามมาตรา ๑๙ ได้กำหนดให้ “ผู้ใดประสงค์จะตั้งคลังสินค้าทัณฑ์บน ให้ยื่นคำขออนุญาตต่ออธิบดี” ซึ่งการที่กฎหมายกำหนดถึงถ้อยคำดังกล่าวนี้ แสดงให้เห็นถึงว่าผู้ที่ขอตั้งคลังสินค้าทัณฑ์บนจะต้องขออนุญาตและต้องได้รับอนุญาตจากอธิบดีกรมสรรพสามิต ก่อนการดำเนินการ โดยกฎหมายมีวัตถุประสงค์เพื่อให้หน่วยงานภาครัฐสามารถตรวจสอบและควบคุมการตั้งคลังสินค้าทัณฑ์บนรวมทั้งการเคลื่อนย้ายสินค้าเข้าไปเก็บไว้ในคลังสินค้าทัณฑ์บนดังกล่าว ทั้งนี้ การขออนุญาตตั้งคลังสินค้าทัณฑ์บนและการให้อนุญาตของอธิบดีก็จะเป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขที่ได้กำหนดไว้ในกฎกระทรวง

มาตรา ๔๑ ในกรณีที่อธิบดีไม่ออกใบอนุญาตตั้งคลังสินค้าทัณฑ์บน ผู้ขออนุญาตมีสิทธิอุทธรณ์เป็นหนังสือต่อรัฐมนตรีภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับหนังสือแจ้งการไม่ออกใบอนุญาต

ให้รัฐมนตรีพิจารณาอุทธรณ์ให้แล้วเสร็จภายในหกสิบวันนับแต่วันที่ได้รับอุทธรณ์

คำวินิจฉัยของรัฐมนตรีให้เป็นที่สุด

คำอธิบาย

บทบัญญัติตามมาตรานี้เป็นการกำหนดสิทธิในการอุทธรณ์สำหรับผู้ที่ยื่นคำขอตั้งคลังสินค้าทัณฑ์บนแต่ไม่ได้รับอนุญาตจากอธิบดีกรมสรรพสามิต ซึ่งการไม่อนุญาตดังกล่าวนั้นอาจเกิดจากการที่ผู้ขออนุญาตไม่ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขที่ได้กำหนดไว้ในกฎกระทรวง แต่เนื่องจากการไม่อนุญาตดังกล่าวนี้มีลักษณะที่เป็นคำสั่งทางปกครองตามมาตรา ๕ แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ กฎหมายจึงได้กำหนดช่องทางในการอุทธรณ์การไม่อนุญาตให้ตั้งคลังสินค้าทัณฑ์บนดังกล่าวไว้โดยกำหนดให้ผู้ขออนุญาตต้องยื่นอุทธรณ์เป็นหนังสือต่อรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับหนังสือแจ้งการไม่ออกใบอนุญาต และเมื่อรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังพิจารณาและมีคำวินิจฉัยแล้วไม่ว่าจะเห็นด้วยกับคำอุทธรณ์ดังกล่าวหรือไม่ กฎหมายก็ยังได้กำหนดให้คำวินิจฉัยดังกล่าวของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังถือเป็นที่สุด ซึ่งมีข้อน่าสังเกตว่าคำว่า “ถึงที่สุด” ดังกล่าวนั้น หมายถึงการที่กระบวนการพิจารณาถึงที่สุดภายในฝ่ายบริหารเท่านั้น ซึ่งหากผู้ขอไม่เห็นด้วยกับคำวินิจฉัยดังกล่าวก็สามารถดำเนินการต่อไปคือฟ้องร้องต่อศาลปกครองได้

มาตรา ๔๒ เจ้าของคลังสินค้าทัณฑ์บนต้องแสดงใบอนุญาตตั้งคลังสินค้าทัณฑ์บนไว้ในที่เปิดเผยซึ่งเห็นได้ง่าย ณ คลังสินค้าทัณฑ์บน

คำอธิบาย

บทบัญญัติตามมาตรานี้มีวัตถุประสงค์เพื่ออำนวยความสะดวกของเจ้าพนักงานสรรพสามิตและพนักงานเจ้าหน้าที่ในการตรวจสอบการได้รับอนุญาตตั้งคลังสินค้าทัณฑ์บน เช่นเดียวกับในเรื่องของการแสดงใบทะเบียนสรรพสามิตตามมาตรา ๓๔ โดยกฎหมายได้กำหนดให้เจ้าของคลังสินค้าทัณฑ์บนต้องแสดงใบทะเบียนสรรพสามิตไว้ในที่เปิดเผยซึ่งเห็นได้ง่าย ณ คลังสินค้าทัณฑ์บน ซึ่งหากเจ้าของคลังสินค้าทัณฑ์บนฝ่าฝืนไม่ดำเนินการตามที่กฎหมายกำหนดจะถือว่ามีความผิดตามมาตรา ๑๘๔ ซึ่งต้องระวางโทษปรับ ไม่เกินสองหมื่นบาท

ทั้งนี้ เมื่อพิจารณาถึงข้อความคำว่า “ที่เปิดเผย” จะเห็นได้ว่าโดยทั่วไปจะหมายถึงสถานที่สาธารณะหรือสถานที่ซึ่งบุคคลทั่วไปสามารถเข้าไปได้แม้ว่าการเข้าไบนั้นจะต้องดำเนินการขออนุญาตตามขั้นตอนก็ตาม และสถานที่ดังกล่าวจะต้องไม่เป็นสถานที่ซึ่งจำกัดหรือหวงห้ามโดยเด็ดขาดมิให้บุคคลใดเข้าไป ในขณะที่ข้อความคำว่า “ซึ่งเห็นได้ง่าย” โดยทั่วไปจะหมายถึงการแสดงใบอนุญาตดังกล่าวจะต้องไม่มีวัตถุหรือสิ่งหนึ่งสิ่งใดเข้าบดบังหรือทำให้ยากต่อการมองเห็น ซึ่งหลักเกณฑ์ดังกล่าวนั้นก็ยังเป็นหลักเกณฑ์เช่นเดียวกับที่กำหนดไว้ใน

เรื่องของการแสดงใบทะเบียนสรรพสามิตตามมาตรา ๓๔ ดังนั้น ประเด็นปัญหาว่าการแสดงใบอนุญาตตั้งคลังสินค้าทัณฑ์บนไว้ในสถานที่ใดจะถือเป็นสถานที่ที่เปิดเผยซึ่งเห็นได้ง่าย จึงมีลักษณะเป็นปัญหาข้อเท็จจริงเช่นเดียวกัน เนื่องจากการเปิดเผยซึ่งเห็นได้ง่ายดังกล่าวนั้นย่อมมีความแตกต่างกันไปตามคลังสินค้าทัณฑ์บนในแต่ละแห่ง

มาตรา ๔๓ ในกรณีที่ใบอนุญาตตั้งคลังสินค้าทัณฑ์บนชำรุดในสาระสำคัญหรือสูญหาย ให้เจ้าของคลังสินค้าทัณฑ์บนยื่นคำขอรับใบแทนใบอนุญาตตั้งคลังสินค้าทัณฑ์บนต่ออธิบดีหรือสรรพสามิตพื้นที่แห่งท้องที่ที่คลังสินค้าทัณฑ์บนนั้นตั้งอยู่ภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ใบอนุญาตตั้งคลังสินค้าทัณฑ์บนชำรุดในสาระสำคัญหรือสูญหาย

ใบแทนใบอนุญาตตั้งคลังสินค้าทัณฑ์บน ให้ถือเป็นใบอนุญาตตั้งคลังสินค้าทัณฑ์บน

คำอธิบาย

การขอรับใบแทนใบอนุญาตตั้งคลังสินค้าทัณฑ์บนตามบทบัญญัติดังกล่าวจะต้องเป็นกรณีที่ใบอนุญาตตั้งคลังสินค้าทัณฑ์บนฉบับเดิมชำรุดในสาระสำคัญหรือสูญหายเท่านั้น เจ้าของคลังสินค้าทัณฑ์บนจะขอรับใบแทนใบอนุญาตตั้งคลังสินค้าทัณฑ์บนในกรณีที่เกิดเหตุอื่นไม่ได้ โดยหลักเกณฑ์ดังกล่าวถือเป็นหลักเกณฑ์เดียวกับที่กำหนดไว้ตามมาตรา ๓๕ ในเรื่องของการขอลอกใบแทนใบทะเบียนสรรพสามิต ซึ่งหากเจ้าของคลังสินค้าทัณฑ์บนฝ่าฝืนไม่ดำเนินการขอรับใบแทนใบอนุญาตตั้งคลังสินค้าทัณฑ์บนภายในระยะเวลาที่กฎหมายกำหนด ก็จะต้องมีความผิดตามมาตรา ๑๘๔ ซึ่งต้องระวางโทษปรับไม่เกินสองหมื่นบาท

ทั้งนี้ การขอรับใบแทนใบอนุญาตตั้งคลังสินค้าทัณฑ์บนในกรณีชำรุดนั้น กฎหมายได้กำหนดให้จะต้องเป็นการ “ชำรุดในสาระสำคัญ” ดังนั้น กรณีดังกล่าวจึงต้องเป็นกรณีที่ใบอนุญาตตั้งคลังสินค้าทัณฑ์บนเสียหายจนไม่สามารถอ่านรายละเอียดสำคัญในใบใบอนุญาตได้ เช่น กรณีที่ชื่อเจ้าของคลังสินค้าทัณฑ์บนหรือสถานที่ตั้งคลังสินค้าทัณฑ์บนชำรุด เป็นต้น

การขอรับใบแทนใบอนุญาตตั้งคลังสินค้าทัณฑ์บนในกรณีที่ใบอนุญาตตั้งคลังสินค้าทัณฑ์บนชำรุดในสาระสำคัญหรือสูญหายดังกล่าวนี้ เจ้าของคลังสินค้าทัณฑ์บนจะต้องยื่นคำขอรับใบแทนใบอนุญาตตั้งคลังสินค้าทัณฑ์บนต่ออธิบดีหรือสรรพสามิตพื้นที่แห่งท้องที่ที่คลังสินค้าทัณฑ์บนนั้นตั้งอยู่ ทั้งนี้ กฎหมายได้กำหนดระยะเวลาให้เจ้าของคลังสินค้าทัณฑ์บนยื่นคำขอภายในสิบห้าวันนับตั้งแต่วันที่ทราบถึงการชำรุดในสาระสำคัญหรือการสูญหาย ซึ่งประเด็นดังกล่าวเป็นที่น่าสังเกตว่ากำหนดระยะเวลาการยื่นคำขอขอรับใบแทนใบอนุญาตตั้งคลังสินค้าทัณฑ์บนตามที่กฎหมายกำหนด จะมีใช้เริ่มนับตั้งแต่วันที่ใบอนุญาตตั้งคลังสินค้าทัณฑ์บนชำรุดหรือการสูญหายแต่อย่างใด เนื่องจากเจ้าของคลังสินค้าทัณฑ์บนอาจไม่ทราบถึงการชำรุดหรือสูญหายของ

ใบอนุญาตตั้งคลังสินค้าทัณฑ์บน กฎหมายจึงได้กำหนดให้กำหนดระยะเวลาการยื่นคำขอขอรับใบแทนใบอนุญาตตั้งคลังสินค้าทัณฑ์บน เริ่มนับตั้งแต่วันที่ “ทราบถึง” การชำระหรือสูญหาย เพื่อให้เกิดความเป็นธรรม ซึ่งเมื่อเจ้าของคลังสินค้าทัณฑ์บนได้มีการยื่นคำขอรับใบแทนใบอนุญาตตั้งคลังสินค้าทัณฑ์บนแล้ว อธิบดีหรือสรรพสามิตพื้นที่แห่งท้องที่ที่คลังสินค้าทัณฑ์บนนั้นตั้งอยู่ ก็จะออกใบแทนใบอนุญาตตั้งคลังสินค้าทัณฑ์บนให้ ซึ่งใบแทนใบอนุญาตตั้งคลังสินค้าทัณฑ์บนดังกล่าว กฎหมายยังได้กำหนดให้ถือเป็นใบอนุญาตตั้งคลังสินค้าทัณฑ์ด้วย

มาตรา ๔๔ เจ้าของคลังสินค้าทัณฑ์บนต้องเสียค่าธรรมเนียมใบอนุญาตตั้งคลังสินค้าทัณฑ์บน ค่าธรรมเนียมคลังสินค้าทัณฑ์บนรายปี หรือค่าธรรมเนียมใบแทนใบอนุญาตตั้งคลังสินค้าทัณฑ์บนตามที่กำหนดไว้ในบัญชีอัตราค่าธรรมเนียมท้ายพระราชบัญญัตินี้

คำอธิบาย

ค่าธรรมเนียมใบอนุญาตที่เกี่ยวข้องกับการจัดตั้งคลังสินค้าทัณฑ์บนตามบทบัญญัติในมาตรานี้ จะสามารถแบ่งออกได้เป็น ๓ กรณี ได้แก่

๑. ค่าธรรมเนียมใบอนุญาตตั้งคลังสินค้าทัณฑ์บน ซึ่งจะต้องมีการชำระค่าธรรมเนียมต่อเมื่อได้รับอนุญาตจากอธิบดีกรมสรรพสามิตให้สามารถตั้งคลังสินค้าทัณฑ์บน โดยจะชำระเพียงแคครั้งเดียวตลอดอายุใบอนุญาต

๒. ค่าธรรมเนียมคลังสินค้าทัณฑ์บนรายปี ซึ่งจะต้องมีการชำระค่าธรรมเนียมต่อเนื่องทุกปี นับตั้งแต่ปีที่ได้รับใบอนุญาต

๓. ค่าธรรมเนียมใบแทนใบอนุญาตตั้งคลังสินค้าทัณฑ์บน ซึ่งจะต้องมีการชำระค่าธรรมเนียมต่อเมื่อมีการขอรับใบแทนใบอนุญาตตั้งคลังสินค้าทัณฑ์บนในกรณีที่ใบอนุญาตตั้งคลังสินค้าทัณฑ์บนชำระในสาระสำคัญหรือสูญหาย

ทั้งนี้ อัตราค่าธรรมเนียมใบอนุญาตที่เกี่ยวข้องกับการจัดตั้งคลังสินค้าทัณฑ์ทั้ง ๓ กรณีดังกล่าว ก็จะเป็นไปตามที่กำหนดไว้ในบัญชีอัตราค่าธรรมเนียมท้ายพระราชบัญญัติสรรพสามิต พ.ศ. ๒๕๖๐ ซึ่งได้แก่

๑. ค่าธรรมเนียมใบอนุญาตตั้งคลังสินค้าทัณฑ์บน ฉบับละ ๑๕๐,๐๐๐ บาท

๒. ค่าธรรมเนียมคลังสินค้าทัณฑ์บนรายปี ปีละ ๑๕,๐๐๐ บาท

๓. ค่าธรรมเนียมใบแทนใบอนุญาตตั้งคลังสินค้าทัณฑ์บน ฉบับละ ๑,๐๐๐ บาท

มาตรา ๔๕ เจ้าของคลังสินค้าทัณฑ์บนต้องใช้คลังสินค้าทัณฑ์บนเป็นที่เก็บสินค้าที่ยังไม่ได้เสียภาษีของผู้ประกอบอุตสาหกรรมเท่านั้น

การรับ การจ่าย การเก็บรักษาสินค้า และการทำบัญชีคุมสินค้าตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่อธิบดีประกาศกำหนด

คำอธิบาย

การที่กฎหมายกำหนดเงื่อนไขให้คลังสินค้าทัณฑ์บนสามารถเก็บสินค้าที่ยังไม่ได้เสียภาษีของผู้ประกอบอุตสาหกรรมเท่านั้น มีวัตถุประสงค์เพื่อป้องกันและควบคุมมิให้เกิดการหลีกเลี่ยงภาษี ซึ่งหากเจ้าของคลังสินค้าทัณฑ์บนฝ่าฝืนไม่ดำเนินการตามที่กฎหมายกำหนดจะถือว่ามีความผิดตามมาตรา ๑๘๗ ซึ่งต้องระวางโทษปรับไม่เกินสองหมื่นบาท

ทั้งนี้ มีข้อที่น่าสังเกตประการหนึ่งว่าสินค้าที่นำมาเก็บไว้ในคลังสินค้าทัณฑ์บนจะต้องเป็นสินค้าที่ยังไม่ได้เสียภาษีของผู้ประกอบอุตสาหกรรมเท่านั้น ดังนั้น หากเป็นกรณีสินค้าที่ยังไม่ได้เสียภาษี ของผู้นำเข้า ก็จะไม่สามารถนำมาเก็บไว้ในคลังสินค้าทัณฑ์บนได้ อย่างไรก็ตามในกรณีสินค้าที่ยังไม่ได้เสียภาษีของผู้นำเข้าสามารถนำไปเก็บไว้ในคลังสินค้าทัณฑ์บนของกรมศุลกากรซึ่งจะต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขตามที่กรมศุลกากรได้กำหนดไว้

มาตรา ๔๖ ผู้ใดประสงค์จะเปิดคลังสินค้าทัณฑ์บน ต้องได้รับอนุญาตจากเจ้าพนักงานสรรพสามิตซึ่งอยู่ประจำคลังสินค้าทัณฑ์บนนั้น หรือพนักงานเจ้าหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายจากอธิบดี

คำอธิบาย

การที่กฎหมายกำหนดเงื่อนไขให้การเปิดคลังสินค้าทัณฑ์บน ต้องได้รับอนุญาตจากเจ้าพนักงานสรรพสามิตซึ่งอยู่ประจำคลังสินค้าทัณฑ์บนนั้น หรือพนักงานเจ้าหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายจากอธิบดี มีวัตถุประสงค์เพื่อป้องกันและควบคุมมิให้เกิดการลักลอบนำสินค้าออกจากคลังสินค้าทัณฑ์บน เนื่องจากสินค้าที่เก็บไว้ในคลังสินค้าทัณฑ์บนถือเป็นสินค้าที่ยังไม่ได้มีการเสียภาษี โดยผู้ที่ฝ่าฝืนเปิดคลังสินค้าทัณฑ์บนโดยไม่ได้รับอนุญาตจากเจ้าพนักงานสรรพสามิตซึ่งอยู่ประจำคลังสินค้าทัณฑ์บนนั้น หรือพนักงานเจ้าหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายจากอธิบดี จะถือว่ามีความผิดตามมาตรา ๑๘๘ ซึ่งต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือน หรือปรับไม่เกินสองหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๔๗ ผู้ที่จะเข้าไปในคลังสินค้าทัณฑ์บนต้องเป็นผู้ที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องเท่านั้น และเข้าไปต่อหน้าเจ้าพนักงานสรรพสามิตซึ่งอยู่ประจำคลังสินค้าทัณฑ์บนนั้น หรือพนักงานเจ้าหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายจากอธิบดี

คำอธิบาย

การที่กฎหมายกำหนดเงื่อนไขให้ผู้ที่จะเข้าไปในคลังสินค้าทัณฑ์บนต้องเป็นผู้ที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องเท่านั้น และเข้าไปต่อหน้าเจ้าพนักงานสรรพสามิตซึ่งอยู่ประจำคลังสินค้าทัณฑ์บนนั้น หรือพนักงานเจ้าหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายจากอธิบดี นั้น เป็นเงื่อนไขที่กำหนดต่อจากเงื่อนไขในการเปิดคลังสินค้าทัณฑ์บนตามมาตรา ๔๖ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อป้องกันและควบคุมมิให้เกิดการลักลอบนำสินค้าออกจากคลังสินค้าทัณฑ์บน ซึ่งหากผู้ใดฝ่าฝืนไม่ดำเนินการตามที่กฎหมายกำหนดจะถือว่ามีความผิดตามมาตรา ๑๘๔ ซึ่งต้องระวางโทษปรับไม่เกินสองหมื่นบาท

ทั้งนี้ มีข้อที่น่าสังเกตประการหนึ่งว่าการที่กฎหมายกำหนดให้มีการเข้าไปต่อหน้าเจ้าพนักงานสรรพสามิตซึ่งอยู่ประจำคลังสินค้าทัณฑ์บนนั้น หรือพนักงานเจ้าหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายจากอธิบดี โดยหลักแล้วจะต้องเป็นการเข้าไปพร้อมหรือในเวลาเดียวกันกับเจ้าพนักงานสรรพสามิตซึ่งอยู่ประจำคลังสินค้าทัณฑ์บนนั้น หรือพนักงานเจ้าหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายจากอธิบดี มิใช่เป็นกรณีการเข้าไปโดยมีเจ้าหน้าที่เฝ้าดูจากระบบคอมพิวเตอร์หรือระบบกล้องวงจรปิดแต่อย่างใด

มาตรา ๔๘ ในกรณีที่มีสินค้าขาดไปจากบัญชีคุมสินค้า ให้ถือว่าความรับผิดชอบในอันจะต้องเสียภาษีเกิดขึ้นในเวลาที่สินค้านั้นขาดหรือพบว่าขาดไปจากบัญชีคุมสินค้า และให้เจ้าของคลังสินค้าทัณฑ์บนเสียภาษีสำหรับสินค้าที่ขาดไปพร้อมกับเบี้ยปรับและเงินเพิ่ม เว้นแต่จะพิสูจน์ได้ว่าสินค้านั้นสูญหายเพราะเหตุสุดวิสัยหรือเป็นเหตุผิดพลาดในการตรวจนับปริมาณสินค้าอันไม่ได้เกิดขึ้นโดยความจงใจหรือประมาทเลินเล่อของเจ้าของคลังสินค้าทัณฑ์บน

คำอธิบาย

การที่กฎหมายกำหนดเงื่อนไขให้เจ้าของคลังสินค้าทัณฑ์บนต้องเสียภาษีสำหรับสินค้าที่ขาดหายไปพร้อมกับเบี้ยปรับและเงินเพิ่มมีวัตถุประสงค์เพื่อป้องกันและควบคุมมิให้เกิดการลักลอบนำสินค้าออกจากคลังสินค้าทัณฑ์บน เนื่องจากสินค้านั้นยังไม่ได้มีการเสียภาษี นอกจากนั้น กฎหมายยังได้กำหนดไว้อย่างชัดเจนว่าให้ความรับผิดชอบในอันจะต้องเสียภาษีในกรณีดังกล่าวเกิดขึ้นในเวลาที่สินค้านั้นขาดหรือพบว่าขาดไปจากบัญชีคุมสินค้าซึ่งย่อมขึ้นอยู่กับข้อเท็จจริงในการตรวจสอบบัญชีและสินค้าว่าจะเป็นวันใด

อย่างไรก็ตาม กฎหมายได้กำหนดข้อยกเว้นที่เจ้าของคลังสินค้าทัณฑ์บนจะไม่ต้องรับผิดชอบเสียภาษีสำหรับสินค้าที่ขาดหายไปพร้อมกับเบียร์ปรับและเงินเพิ่ม โดยจะต้องเป็นกรณีที่เกิดการผิดพลาดในการตรวจนับปริมาณสินค้าเพื่อนำมาเก็บไว้ในคลังสินค้าทัณฑ์บนตั้งแต่แรกและมาทราบถึงความผิดพลาดจากการตรวจสอบบัญชีและสินค้าในภายหลัง ทั้งนี้ มีข้อที่น่าสังเกตว่าความผิดพลาดดังกล่าวจะต้องไม่เกิดขึ้นเพราะความจงใจหรือประมาทเลินเล่อด้วย

มาตรา ๔๙ ในกรณีที่เจ้าของคลังสินค้าทัณฑ์บนประสงค์จะโอนใบอนุญาตให้แก่บุคคลอื่น ให้เจ้าของคลังสินค้าทัณฑ์บนและผู้ประสงค์จะรับโอนใบอนุญาตขออนุญาตต่ออธิบดี

การขออนุญาตและการอนุญาตตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง

คำอธิบาย

นอกจากการขออนุญาตตั้งคลังสินค้าทัณฑ์บนใหม่ตามมาตรา ๔๐ แล้ว กฎหมายยังได้กำหนดให้เจ้าของคลังสินค้าทัณฑ์บนสามารถโอนกิจการคลังสินค้าทัณฑ์บนให้แก่ผู้ประสงค์จะรับโอน โดยผู้ประสงค์จะรับโอนไม่จำเป็นต้องยื่นขอใบอนุญาตตั้งคลังสินค้าทัณฑ์บนใหม่

อย่างไรก็ตามในการขอโอนใบอนุญาตตั้งคลังสินค้าทัณฑ์บนนั้น บทบัญญัติตามมาตรา ๔๐ ได้กำหนดให้ “เจ้าของคลังสินค้าทัณฑ์บนและผู้ประสงค์จะรับโอนใบอนุญาตขออนุญาตต่ออธิบดี” ซึ่งการที่กฎหมายกำหนดถึงถ้อยคำดังกล่าวนี้แสดงให้เห็นถึงว่าเจ้าของคลังสินค้าทัณฑ์บนและผู้ประสงค์จะรับโอนใบอนุญาตจะต้องขออนุญาตและต้องได้รับอนุญาตจากอธิบดีกรมสรรพสามิตก่อนการดำเนินการ โดยกฎหมายมีวัตถุประสงค์เพื่อต้องการให้หน่วยงานภาครัฐสามารถตรวจสอบคุณสมบัติของผู้รับโอนใบอนุญาต รวมทั้งตรวจสอบและควบคุมการดำเนินการของคลังสินค้าทัณฑ์บน ทั้งนี้ การขออนุญาตโอนใบอนุญาตตั้งคลังสินค้าทัณฑ์บนและการให้อนุญาตของอธิบดีก็จะเป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขตามที่ได้กำหนดไว้ในกฎกระทรวง

มาตรา ๕๐ ในกรณีที่เจ้าของคลังสินค้าทัณฑ์บนประสงค์จะเลิกกิจการให้ขออนุญาตต่ออธิบดีพร้อมกับแจ้งเป็นหนังสือให้ผู้ประกอบอุตสาหกรรมซึ่งนำสินค้าไปเก็บไว้ในคลังสินค้าทัณฑ์บนนั้นทราบ

เมื่อผู้ประกอบอุตสาหกรรมได้รับแจ้งตามวรรคหนึ่งแล้ว ให้ดำเนินการอย่างหนึ่งอย่างใดดังต่อไปนี้

(๑) นำสินค้าไปเก็บไว้ในโรงอุตสาหกรรมหรือในคลังสินค้าทัณฑ์บนอื่นตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่อธิบดีประกาศกำหนด

(๒) ชำระภาษีสำหรับสินค้านั้นภายในระยะเวลาที่อธิบดีกำหนด

อธิบดีจะอนุญาตให้เจ้าของคลังสินค้าทัณฑ์บนเล็กกิจการได้ต่อเมื่อผู้ประกอบการอุตสาหกรรมได้ดำเนินการตามวรรคสองแล้ว

คำอธิบาย

ในกรณีที่มีการเลิกกิจการคลังสินค้าทัณฑ์บน กฎหมายได้กำหนดถึงหน้าที่ของเจ้าของคลังสินค้า ทัณฑ์บนไว้ ๒ ประการ ได้แก่

๑. ขออนุญาตเลิกกิจการต่ออธิบดีกรมสรรพสามิต

๒. ทำหนังสือแจ้งให้ผู้ประกอบอุตสาหกรรมซึ่งนำสินค้าไปเก็บไว้ในคลังสินค้าทัณฑ์บนนั้นทราบ

มีข้อที่น่าสังเกตประการหนึ่งว่าการที่กฎหมายนั้นได้กำหนดให้เจ้าของคลังสินค้าทัณฑ์บนต้องแจ้ง ให้ผู้ประกอบอุตสาหกรรมซึ่งนำสินค้าไปเก็บไว้ในคลังสินค้าทัณฑ์บนนั้นทราบ เนื่องจากผู้ประกอบการมี หน้าที่สำคัญ ๒ ประการที่จะต้องดำเนินการอย่างหนึ่งอย่างใดเมื่อได้รับแจ้งการเลิกกิจการจากเจ้าของคลังสินค้า ทัณฑ์บน ซึ่งได้แก่

๑. นำสินค้าไปเก็บไว้ในโรงอุตสาหกรรมหรือในคลังสินค้าทัณฑ์บนอื่น ซึ่งจะต้องปฏิบัติตาม หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่ได้กำหนดไว้ในประกาศกรมสรรพสามิต หรือ

๒. ชำระภาษีสำหรับสินค้าที่มีการเก็บไว้ในคลังสินค้าทัณฑ์บนนั้นภายในระยะเวลาที่อธิบดีกรม สรรพสามิตกำหนด

ทั้งนี้ การปฏิบัติตามเงื่อนไขดังกล่าวที่กฎหมายกำหนดของผู้ประกอบอุตสาหกรรมถือเป็นปัจจัย สำคัญที่อธิบดีกรมสรรพสามิตจะอนุญาตให้เจ้าของคลังสินค้าทัณฑ์บนเล็กกิจการคลังสินค้าทัณฑ์บนได้ ซึ่งแม้ เจ้าของคลังสินค้าทัณฑ์บนจะได้ปฏิบัติตามหน้าที่ของตนโดยขออนุญาตเลิกกิจการต่ออธิบดี กรมสรรพสามิตและได้ทำ หนังสือแจ้งให้ผู้ประกอบอุตสาหกรรมซึ่งนำสินค้าไปเก็บไว้ในคลังสินค้าทัณฑ์บนนั้นทราบครบถ้วนแล้วก็ตาม แต่ หากผู้ประกอบการที่นำสินค้าไปเก็บไว้ในคลังสินค้าทัณฑ์บนไม่ดำเนินการตามหน้าที่ที่กฎหมายกำหนด อธิบดีกรมสรรพสามิตก็จะไม่อนุญาตให้เจ้าของคลังสินค้าทัณฑ์บนเล็กกิจการ

มาตรา ๕๑ ในกรณีที่ปรากฏว่าเจ้าของคลังสินค้าทัณฑ์บนฝ่าฝืนบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัตินี้ กฎกระทรวง หรือหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่อธิบดีกำหนดตามพระราชบัญญัตินี้ และการฝ่าฝืนดังกล่าวอาจ

ก่อให้เกิดความเสียหายอย่างร้ายแรง อธิบดีมีอำนาจสั่งเพิกถอนใบอนุญาตตั้งคลังสินค้าทัณฑ์บนได้ แต่ต้องแจ้งการเพิกถอนนั้นเป็นหนังสือให้เจ้าของคลังสินค้าทัณฑ์บนทราบล่วงหน้าอย่างน้อยสิบห้าวัน

เจ้าของคลังสินค้าทัณฑ์บนซึ่งถูกเพิกถอนใบอนุญาตตามวรรคหนึ่งมีสิทธิอุทธรณ์เป็นหนังสือต่อรัฐมนตรีภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ทราบคำสั่ง และให้มีสิทธิดำเนินการไปพลางก่อนได้ จนกว่าจะมีคำวินิจฉัยของรัฐมนตรี

ให้รัฐมนตรีพิจารณาอุทธรณ์ให้แล้วเสร็จภายในหกสิบวันนับแต่วันที่ได้รับอุทธรณ์
คำวินิจฉัยของรัฐมนตรีให้เป็นที่สุด

คำอธิบาย

นอกจากเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในใบอนุญาตตั้งคลังสินค้าทัณฑ์บนแล้ว กฎหมายยังได้ให้อำนาจอธิบดีกรมสรรพสามิตในการสั่งเพิกถอนใบอนุญาตตั้งคลังสินค้าทัณฑ์บนได้ในกรณีที่ปรากฏว่าเจ้าของคลังสินค้าทัณฑ์บนฝ่าฝืนบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ. ๒๕๖๐ หรือกฎกระทรวง กล่าวคืออธิบดีกรมสรรพสามิตมีอำนาจสั่งเพิกถอนใบอนุญาตตั้งคลังสินค้าทัณฑ์บนได้ โดยไม่จำกัดว่าเจ้าของคลังสินค้าทัณฑ์บนจะทำการฝ่าฝืนเฉพาะในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับคลังสินค้าทัณฑ์บนเท่านั้น แม้จะมีการฝ่าฝืนในเรื่องอื่น ๆ อธิบดีกรมสรรพสามิตก็มีอำนาจสามารถเพิกถอนใบอนุญาตตั้งคลังสินค้าทัณฑ์บนได้ แต่การฝ่าฝืนอันเป็นเหตุในการสั่งเพิกถอนดังกล่าวจะต้องอาจก่อให้เกิดความเสียหายอย่างร้ายแรง และอธิบดีกรมสรรพสามิตจะต้องแจ้งเป็นหนังสือให้เจ้าของคลังสินค้าทัณฑ์บนทราบล่วงหน้าอย่างน้อยสิบห้าวันก่อนที่จะมีการสั่งเพิกถอน

อย่างไรก็ตาม เจ้าของคลังสินค้าทัณฑ์บนที่ถูกเพิกถอนใบอนุญาตตั้งคลังสินค้าทัณฑ์บนสามารถขออุทธรณ์คำสั่งเพิกถอนได้โดยทำเป็นหนังสือยื่นต่อรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ทราบคำสั่ง และให้มีสิทธิดำเนินการไปพลางก่อนได้จนกว่าจะมีคำวินิจฉัยของรัฐมนตรี โดยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังจะต้องพิจารณาคำอุทธรณ์ให้แล้วเสร็จภายในหกสิบวัน และเมื่อรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังมีคำวินิจฉัยแล้ว กฎหมายก็ยังได้กำหนดให้คำวินิจฉัยดังกล่าวของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังถือเป็นที่สุดไม่ว่าจะวินิจฉัยยืนตามคำสั่งเพิกถอนใบอนุญาตตั้งคลังสินค้าทัณฑ์บนของอธิบดีกรมสรรพสามิตหรือให้เพิกถอนคำสั่งของอธิบดีกรมสรรพสามิตก็ตาม มีข้อที่น่าสังเกตว่ากำหนดระยะเวลาในการอุทธรณ์ตามที่กฎหมายกำหนดนั้นจะเริ่มนับจากวันที่เจ้าของคลังสินค้าทัณฑ์บนได้รับทราบถึงคำสั่งเพิกถอนใบอนุญาต มิใช่วันที่กำหนดให้ถูกเพิกถอนใบอนุญาตแต่อย่างใด นอกจากนั้น คำว่า “ถึงที่สุด” ดังกล่าวนั้นหมายถึงการที่กระบวนการพิจารณาถึงที่สุดภายในฝ่ายบริหารเท่านั้น ซึ่งหากเจ้าของคลังสินค้าทัณฑ์บนที่ถูกเพิกถอนใบอนุญาตไม่เห็นด้วยกับคำวินิจฉัยดังกล่าวก็สามารถดำเนินการต่อไปคือฟ้องร้องต่อศาลปกครองได้

มาตรา ๕๒ ในกรณีที่เจ้าของคลังสินค้าทัณฑ์บนละทิ้งคลังสินค้าทัณฑ์บนโดยเจ้าพนักงานสรรพสามิตไม่อาจติดต่อได้ หรือถูกเพิกถอนใบอนุญาตตามมาตรา ๕๑ อธิบดีมีอำนาจสั่งให้ผู้ประกอบอุตสาหกรรมซึ่งนำสินค้าไปเก็บไว้ในคลังสินค้าทัณฑ์บนนั้นปฏิบัติตามมาตรา ๕๐ วรรคสอง โดยอนุโลม

คำอธิบาย

ในกรณีที่เจ้าของคลังสินค้าทัณฑ์บนละทิ้งคลังสินค้าทัณฑ์บนโดยเจ้าพนักงานสรรพสามิตไม่อาจติดต่อได้ หรือถูกเพิกถอนใบอนุญาตตามมาตรา ๕๑ กล่าวคือมีการฝ่าฝืนบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ. ๒๕๖๐ หรือกฎกระทรวง หรือหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่ อธิบดีกำหนด และการฝ่าฝืนดังกล่าวอาจก่อให้เกิดความเสียหายอย่างร้ายแรง กฎหมายได้กำหนดให้อำนาจอธิบดีในการสั่งให้ผู้ประกอบอุตสาหกรรมซึ่งนำสินค้าไปเก็บไว้ในคลังสินค้าทัณฑ์บนปฏิบัติตามมาตรา ๕๐ วรรคสอง โดยอนุโลม

มีข้อที่น่าสังเกตประการหนึ่งว่าถ้อยคำว่า “ปฏิบัติตามมาตรา ๕๐ วรรคสอง โดยอนุโลม” นั้นหมายความว่า อธิบดีจะสามารถสั่งให้ผู้ประกอบอุตสาหกรรมซึ่งนำสินค้าไปเก็บไว้ในคลังสินค้าทัณฑ์บนเลือกที่จะดำเนินการอย่างหนึ่งอย่างใดได้ ดังต่อไปนี้

๑. นำสินค้าไปเก็บไว้ในโรงอุตสาหกรรมหรือในคลังสินค้าทัณฑ์บนอื่น ซึ่งจะต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขตามที่ได้กำหนดไว้ในประกาศกรมสรรพสามิต หรือ
๒. ชำระภาษีสำหรับสินค้าที่มีการเก็บไว้ในคลังสินค้าทัณฑ์บนนั้นภายในระยะเวลาที่ อธิบดีกรมสรรพสามิตกำหนด

มาตรา ๕๓ ในกรณีที่เจ้าของคลังสินค้าทัณฑ์บนประสงค์จะเลิกกิจการ ถูกเพิกถอนใบอนุญาตหรือละทิ้งคลังสินค้าทัณฑ์บน และผู้ประกอบอุตสาหกรรมซึ่งเก็บสินค้าไว้ในคลังสินค้าทัณฑ์บนนั้นไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๕๐ วรรคสอง ภายในระยะเวลาที่อธิบดีกำหนด ให้อธิบดีมีอำนาจสั่งให้เจ้าพนักงานสรรพสามิตนำสินค้าที่ตกค้างอยู่ในคลังสินค้าทัณฑ์บนนั้นออกขายทอดตลาดได้

เงินที่ได้จากการขายทอดตลาดตามวรรคหนึ่ง เมื่อหักใช้ค่าเก็บรักษา ค่าใช้จ่ายในการขายทอดตลาด และค่าภาษีแล้ว ยังมีเงินเหลืออยู่อีกเท่าใด ให้แจ้งให้ผู้ประกอบอุตสาหกรรมนั้นมารับคืน ถ้าไม่มารับคืนภายในหนึ่งปีนับแต่วันแจ้ง ให้เงินนั้นตกเป็นของแผ่นดิน

คำอธิบาย

บทบัญญัติมาตรานี้เป็นการที่กฎหมายกำหนดถึงกระบวนการที่ต่อเนื่องมาจากกรณีที่เจ้าของคลังสินค้าทัณฑ์บนประสงค์จะเลิกกิจการ (ตามมาตรา ๕๐ วรรคแรก) หรือเจ้าของคลังสินค้าทัณฑ์บนถูกเพิกถอน

ใบอนุญาตตั้งคลังสินค้าทัณฑ์บน (ตามมาตรา ๕๑ วรรคแรก) หรือเจ้าของคลังสินค้าทัณฑ์บนละทิ้งคลังสินค้าทัณฑ์บน (ตามมาตรา ๕๒) โดยหากผู้ประกอบการซึ่งเก็บสินค้าไว้ในคลังสินค้าทัณฑ์บนนั้นไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๕๐ วรรคสอง กล่าวคือไม่นำสินค้าไปเก็บไว้ในโรงอุตสาหกรรมหรือในคลังสินค้าทัณฑ์บนอื่น หรือไม่ชำระภาษีสำหรับสินค้าที่มีการเก็บไว้ในคลังสินค้าทัณฑ์บนนั้น ภายในระยะเวลาที่อธิบดีกรมสรรพสามิตกำหนด กฎหมายได้ให้อำนาจอธิบดีกรมสรรพสามิตในการสั่งให้ เจ้าพนักงานสรรพสามิตนำสินค้าของผู้ประกอบการที่ตกค้างอยู่ในคลังสินค้าทัณฑ์บนนั้นออกขายทอดตลาดได้ และเงินที่ได้จากการขายทอดตลาดดังกล่าวเมื่อหักใช้ค่าเก็บรักษา ค่าใช้จ่ายในการขายทอดตลาด และค่าภาษีแล้ว ยังมีเงินเหลืออยู่อีกเท่าใด จะต้องแจ้งให้ผู้ประกอบการซึ่งเป็นเจ้าของสินค้าที่ถูกขายทอดตลาดนั้นมารับคืน ถ้าผู้ประกอบการไม่มารับเงินดังกล่าวคืนภายในหนึ่งปีนับตั้งแต่วันที่เจ้าพนักงานสรรพสามิตแจ้ง ก็จะมีการริบเงินนั้นให้ตกเป็นของแผ่นดิน

มีข้อที่น่าสังเกตประการหนึ่งว่าระยะเวลาหนึ่งปีที่ผู้ประกอบการจะต้องมารับเงินที่ได้จากการขายทอดตลาดสินค้าที่ตกค้างอยู่ในคลังสินค้าทัณฑ์บนนั้น จะเริ่มนับจากวันที่เจ้าพนักงานสรรพสามิตได้แจ้ง มิใช่วันที่ผู้ประกอบการได้รับการแจ้ง ดังนั้น หากเจ้าพนักงานสรรพสามิตมีการไปยังผู้ประกอบการตั้งแต่วันที่ ๑ มีนาคม แต่ผู้ประกอบการรับทราบหรือค่าแจ้งนั้นไปถึงยังผู้ประกอบการในวันที่ ๕ มีนาคม ระยะเวลาหนึ่งปีก็ต้องเริ่มนับจากวันที่ ๑ มีนาคม มิใช่วันที่ ๕ มีนาคม แต่อย่างใด

ส่วนที่ ๕

การยื่นแบบรายการภาษีและการชำระภาษี

มาตรา ๕๔ การยื่นแบบรายการภาษีและการชำระภาษี ให้ดำเนินการดังต่อไปนี้

(๑) ในกรณีสินค้าที่ผลิตขึ้นในราชอาณาจักร ให้ผู้ประกอบการยื่นแบบรายการภาษีตามแบบที่อธิบดีกำหนดพร้อมกับชำระภาษีก่อนความรับผิดในอันจะต้องเสียภาษีเกิดขึ้น เว้นแต่ในกรณีที่ความรับผิดในอันจะต้องเสียภาษีเกิดขึ้นพร้อมกับความรับผิดในการเสียภาษีมูลค่าเพิ่มตามที่กำหนดในมาตรา ๒๑ (๑) วรรคสอง ก็ให้ผู้ประกอบการยื่นแบบรายการภาษีดังกล่าวพร้อมกับชำระภาษีภายในวันที่สิบห้าของเดือนถัดจากเดือนที่มีความรับผิดในอันจะต้องเสียภาษีเกิดขึ้นหรือก่อนการนำสินค้าออกจากโรงอุตสาหกรรม หรือคลังสินค้าทัณฑ์บน แล้วแต่กรณีใดจะเกิดขึ้นก่อน

(๒) ในกรณีสินค้าที่นำเข้า ให้ผู้นำเข้ายื่นแบบรายการภาษีตามแบบที่อธิบดีกำหนดพร้อมกับชำระภาษีในเวลาที่ยื่นแบบรายการภาษีให้ตามกฎหมายว่าด้วยศุลกากร

(๓) ในกรณีบริการ ให้ผู้ประกอบการกิจการสถานบริการยื่นแบบรายการภาษีตามแบบที่อธิบดีกำหนดพร้อมกับชำระภาษีภายในวันที่สิบห้าของเดือนถัดจากเดือนที่มีความรับผิดในอันจะต้องเสียภาษีเกิดขึ้น

(๔) ในกรณีอื่น ให้ผู้มีหน้าที่เสียภาษียื่นแบบรายการภาษีตามแบบที่อธิบดีกำหนดพร้อมกับชำระภาษีภายในวันที่สิบห้าของเดือนถัดจากเดือนที่มีความรับผิดในอันจะต้องเสียภาษีเกิดขึ้น

ในกรณีที่ผู้ประกอบการ ผู้นำเข้า หรือผู้ประกอบการกิจการสถานบริการ ได้รับสิทธิยกเว้นภาษี ให้ถือว่าไม่มีหน้าที่ยื่นแบบแสดงรายการภาษีสำหรับสินค้าหรือบริการที่ได้รับการยกเว้นภาษีนั้น

ในกรณีที่มีการเปลี่ยนแปลงอัตราภาษีอันเป็นเหตุให้การชำระภาษีตาม (๑) (๒) (๓) หรือ (๔) ขาดหรือเกินไปจากที่ได้ชำระไว้แล้ว ให้ผู้มีหน้าที่เสียภาษีชำระภาษีเพิ่มเติมให้ครบถ้วนตามอัตราที่เปลี่ยนแปลงนั้น หรือขอคืนเงินภาษีที่ได้ชำระไว้เกิน ทั้งนี้ ภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ที่มีการเปลี่ยนแปลงอัตราภาษีดังกล่าว

คำอธิบาย

การยื่นแบบรายการภาษีและการชำระภาษีตามบทบัญญัติมาตรานี้ สามารถแบ่งออกพิจารณาได้เป็น ๔ กรณี ดังนี้

๑. กรณีสินค้าที่ผลิตขึ้นในราชอาณาจักร ซึ่งกฎหมายกำหนดให้ผู้ประกอบการอุตสาหกรรมต้องยื่นแบบรายการภาษีตามแบบที่อธิบดีกำหนดพร้อมกับชำระภาษีก่อนความรับผิดในอันจะต้องเสียภาษีเกิดขึ้น ซึ่งโดยทั่วไปแล้วความรับผิดในอันจะต้องเสียภาษีสำหรับสินค้าที่ผลิตขึ้นในราชอาณาจักรก็จะเกิดขึ้นเมื่อนำสินค้าออกจากโรงอุตสาหกรรมหรือคลังสินค้าทัณฑ์บนตามมาตรา ๒๑ (๑) ดังนั้น ผู้ประกอบการอุตสาหกรรมซึ่งเป็นผู้มีหน้าที่เสียภาษีในกรณีดังกล่าวจึงต้องยื่นแบบรายการภาษีพร้อมกับชำระภาษีก่อนที่จะนำสินค้าออกจากโรงอุตสาหกรรมหรือคลังสินค้าทัณฑ์บน

อย่างไรก็ตาม บทบัญญัติมาตรานี้ได้กำหนดข้อยกเว้นไว้ในกรณีที่ความรับผิดในอันจะต้องเสียภาษีเกิดขึ้นพร้อมกับความรับผิดในการเสียภาษีมูลค่าเพิ่มตามที่กำหนดในมาตรา ๒๑ (๑) วรรคสอง ซึ่งในกรณีดังกล่าวกฎหมายได้กำหนดให้ผู้ประกอบการอุตสาหกรรมจะต้องยื่นแบบรายการภาษีดังกล่าวพร้อมกับชำระภาษีภายในวันที่สิบห้าของเดือนถัดจากเดือนที่มีความรับผิดในอันจะต้องเสียภาษีเกิดขึ้นหรือก่อนการนำสินค้าออกจากโรงอุตสาหกรรม หรือคลังสินค้าทัณฑ์บน แล้วแต่กรณีใดจะเกิดขึ้นก่อน ยกตัวอย่างเช่น ในเดือนมกราคมผู้ประกอบการอุตสาหกรรมได้ตกลงจำหน่ายสินค้าที่ยังอยู่ในโรงอุตสาหกรรมให้แก่ผู้ซื้อ ซึ่งจะทำให้ความรับผิดความรับผิดในการเสียภาษีมูลค่าเพิ่มเกิดขึ้นตามหมวด ๔ ในลักษณะ ๒ แห่งประมวลรัษฎากร และส่งผลให้ความรับผิดในอันจะต้องเสียภาษีสรรพสามิตเกิดขึ้นพร้อมกับความรับผิดในการเสียภาษีมูลค่าเพิ่ม ผู้ประกอบการอุตสาหกรรมซึ่งเป็นผู้มีหน้าที่เสียภาษียังมีหน้าที่จะต้องยื่นแบบรายการภาษีดังกล่าวพร้อมกับชำระภาษีอย่างช้าที่สุดภายในวันที่สิบห้าของเดือนถัดจากเดือนที่มีความรับผิดในอันจะต้องเสียภาษีเกิดขึ้น (ภายในวันที่ ๑๕ ของเดือนกุมภาพันธ์) แต่หาก

ในระหว่างนั้นผู้ประกอบการประสงค์ที่จะนำสินค้าออกจากโรงอุตสาหกรรมเพื่อส่งมอบให้กับผู้ซื้อ ก็จะต้องยื่นแบบรายการภาษีดังกล่าวพร้อมกับชำระภาษีก่อนที่จะมีการนำสินค้าออกจากโรงอุตสาหกรรม

ทั้งนี้ ข้อยกเว้นหลักเกณฑ์ทั่วไปซึ่งต้องยื่นแบบรายการภาษีตามแบบที่อธิบดีกำหนดพร้อมกับชำระภาษีก่อนความรับผิดในอันจะต้องเสียภาษีเกิดขึ้นตามกรณีนี้มีอยู่ ๒ กรณี คือ การขยายหรือเลื่อนกำหนดเวลาชำระภาษีตามที่กฎหมายกำหนดไว้ในมาตรา ๘ และการได้รับสิทธิชำระภาษีภายในวันที่สิบห้าของเดือนถัดจากเดือนที่นำสินค้าออกจากโรงอุตสาหกรรมหรือคลังสินค้าทัณฑ์บนโดยมีหลักประกันตามที่กฎหมายกำหนดไว้ในมาตรา ๕๘

๒. กรณีสินค้าที่นำเข้า ซึ่งกฎหมายกำหนดให้ผู้นำเข้าต้องยื่นแบบรายการภาษีตามแบบที่อธิบดีกำหนดพร้อมกับชำระภาษีในเวลาที่ยื่นใบขนสินค้าให้ตามกฎหมายว่าด้วยศุลกากร ดังนั้น การยื่นแบบรายการพร้อมกับชำระภาษีในกรณีดังกล่าวจึงต้องพิจารณาตามกฎหมายศุลกากร ซึ่งมาตรา ๑๓ วรรคสาม แห่งพระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ. ๒๕๖๐ กำหนดให้ผู้นำเข้าหรือผู้ส่งของออกมีหน้าที่เสียอากรเมื่อได้ยื่นใบขนสินค้าต่อพนักงานศุลกากรและพนักงานศุลกากรได้รับและออกเลขที่ใบขนสินค้าแล้ว มีข้อที่น่าสังเกตว่า ตามกรณีดังกล่าวหากผู้นำเข้ายังไม่ได้มีการยื่นใบขนสินค้าต่อพนักงานศุลกากรก็ยังไม่ต้องยื่นแบบรายการพร้อมกับชำระภาษีสรรพสามิตเช่นเดียวกัน แม้ความรับผิดในอันจะต้องเสียภาษีจะเกิดขึ้นตั้งแต่เมื่อนำเข้าสำเร็จตามมาตรา ๕๐ แห่งพระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ. ๒๕๖๐ แล้วก็ตาม ยกตัวอย่างเช่น เรือขนส่งสินค้าของผู้นำเข้าได้เข้ามาในเขตท่าที่มีชื่อส่งของถึงซึ่งถือเป็นการนำเข้าสำเร็จตามกฎหมายศุลกากร แต่หากผู้นำเข้ายังไม่ประสงค์จะให้มีการขนย้ายสินค้าและปล่อยให้อยู่ในอารักขา ของการทำเรือ ผู้นำเข้าก็ยังไม่ต้องยื่นแบบรายการภาษีพร้อมกับชำระภาษีแต่อย่างใด แต่หากต่อมาผู้นำเข้าได้ยื่นใบขนสินค้าต่อพนักงานศุลกากรและพนักงานศุลกากรได้รับและออกเลขที่ใบขนสินค้าแล้ว ผู้นำเข้าจึงมีหน้าที่ในการชำระอากรศุลกากรและภาษีสรรพสามิตพร้อมกัน

๓. กรณีบริการ ซึ่งกฎหมายกำหนดให้ผู้ประกอบกิจการสถานบริการต้องยื่นแบบรายการภาษีตามแบบที่อธิบดีกำหนดพร้อมกับชำระภาษีภายในวันที่สิบห้าของเดือนถัดจากเดือนที่มีความรับผิดในอันจะต้องเสียภาษีเกิดขึ้น ซึ่งโดยทั่วไปแล้วความรับผิดในอันจะต้องเสียภาษีสำหรับบริการจะเกิดขึ้นเมื่อได้รับชำระราคาค่าบริการ เว้นแต่ในกรณีที่ความรับผิดในการเสียภาษีมูลค่าเพิ่มตามหมวด ๔ ในลักษณะ ๒ แห่งประมวลรัษฎากรเกิดขึ้นก่อนได้รับชำระราคาค่าบริการ ก็ถือว่าความรับผิดในอันจะต้องเสียภาษีสรรพสามิตในกรณีดังกล่าวเกิดขึ้นพร้อมกับความรับผิดในการเสียภาษีมูลค่าเพิ่ม ดังนั้น เมื่อความรับผิดในอันจะต้องเสียภาษีได้เกิดขึ้นแล้วไม่ว่าจะด้วยเหตุใดก็ตาม ผู้ประกอบกิจการสถานบริการซึ่งเป็นผู้มีหน้าที่เสียภาษีในกรณีดังกล่าวก็ต้องยื่นแบบรายการภาษีพร้อมกับชำระภาษีภายในวันที่สิบห้าของเดือนถัดจากเดือนที่มีความรับผิดในอันจะต้องเสียภาษีเกิดขึ้น

๔. กรณีอื่น ๆ ซึ่งเป็นกรณีที่นอกเหนือจากกรณีดังกล่าวมาแล้วข้างต้น ยกตัวอย่างเช่น การยื่นแบบรายการภาษีและชำระภาษีสำหรับกรณีสินค้าขาดไปจากบัญชีคุมสินค้าตามมาตรา ๔๘ โดยกฎหมาย

กำหนดให้ผู้มีหน้าที่เสียภาษีจะต้องยื่นแบบรายการภาษีตามแบบที่อธิบดีกำหนดพร้อมทั้งชำระภาษีภายในวันที่สิบห้าของเดือนถัดจากเดือนที่มีความรับผิดชอบในอันจะต้องเสียภาษีเกิดขึ้น

ทั้งนี้ หากผู้ประกอบการอุตสาหกรรม ผู้นำเข้า ผู้ประกอบกิจการสถานบริการ หรือบุคคลอื่นที่กฎหมายกำหนดให้มีหน้าที่ในการต้องยื่นแบบรายการภาษีมีเจตนาที่จะไม่ยื่นแบบรายการภาษีเพื่อหลีกเลี่ยงหรือพยายามหลีกเลี่ยงการเสียภาษี ก็จะต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินสองแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ ตามมาตรา ๒๐๐ และในกรณีที่มีการเปลี่ยนแปลงอัตราภาษีอันเป็นเหตุให้การชำระภาษีทั้ง ๔ กรณีดังกล่าวขาดหรือเกินไปจากที่ได้ชำระไว้แล้ว กฎหมายก็ได้กำหนดช่องทางไว้ให้ผู้มีหน้าที่เสียภาษีสามารถขอคืนเงินภาษีที่ได้ชำระไว้เกิน หรือมีหน้าที่ต้องชำระภาษีเพิ่มให้ครบถ้วนตามอัตราที่เปลี่ยนแปลงไป ซึ่งผู้มีหน้าที่เสียภาษีจะต้องดำเนินการให้แล้วเสร็จภายในสามสิบวันนับแต่วันที่มีการเปลี่ยนแปลงอัตราภาษี

มาตรา ๕๕ ให้ผู้มีหน้าที่เสียภาษีตามมาตรา ๒๒ หรือมาตรา ๒๓ ยื่นแบบรายการภาษีและชำระภาษีภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ความรับผิดชอบในอันจะต้องเสียภาษีเกิดขึ้นต่อเจ้าพนักงานสรรพสามิต ณ สำนักงานสรรพสามิตพื้นที่สาขา หรือสำนักงานสรรพสามิตพื้นที่ที่มีหน้าที่เสียภาษีอยู่ในเขตท้องที่นั้น

แบบรายการภาษี ให้เป็นไปตามแบบที่อธิบดีกำหนด

คำอธิบาย

กรณีตามมาตรา ๒๒ เป็นกรณีที่เกี่ยวข้องกับสินค้าที่มีการนำเข้ามาในราชอาณาจักรโดยได้รับยกเว้นหรือลดอัตราภาษีเพราะเหตุที่นำเข้ามาเพื่อใช้เองโดยบุคคลที่กฎหมายให้สิทธิพิเศษหรือเอกสิทธิ์ในบางกรณี หรือนำเข้ามาเพื่อใช้ประโยชน์อย่างใดก็ตามที่กฎหมายกำหนดไว้เป็นการเฉพาะ หากสินค้านั้นได้ออนไปเป็นของบุคคลที่ไม่มีสิทธิได้รับยกเว้นหรือลดอัตราภาษีหรือได้นำไปใช้ในการอื่นนอกจากที่กฎหมายกำหนดไว้ หรือสิทธิที่ได้รับยกเว้นหรือลดอัตราภาษีสิ้นสุดลง กฎหมายก็ได้กำหนดให้จะต้องมีการเสียภาษีโดยถือตามมูลค่าและปริมาณและอัตราภาษีที่เป็นอยู่ในวันโอนหรือนำไปใช้ในการอื่น หรือวันที่สิทธิได้รับยกเว้นหรือลดอัตราภาษีสิ้นสุดลงเป็นเกณฑ์ในการคำนวณภาษี

ในขณะที่ในส่วนกรณีตามมาตรา ๒๓ เป็นกรณีที่ผู้ประกอบการได้รับคืน หรือยกเว้นภาษีตามมาตรา ๑๐๗ (๓) กล่าวคือเป็นสินค้าที่จำหน่ายให้แก่ผู้ได้รับเอกสิทธิ์ตามข้อผูกพันที่ประเทศไทยมีอยู่ต่อองค์การสหประชาชาติ หรือตามกฎหมายระหว่างประเทศ หรือตามสัญญา กับนานาประเทศหรือทางการทูตตามหลักถ้อยที่ถ้อยปฏิบัติต่อกัน หากสินค้านั้นได้ออนไปเป็นของบุคคลอื่นที่ไม่มีเอกสิทธิ์ หรือเอกสิทธิ์นั้นสิ้นสุดลงโดยเหตุอื่นนอกจากความตาย กฎหมายก็ได้กำหนดให้จะต้องมีการเสียภาษีโดยถือตามมูลค่าและปริมาณและอัตราภาษีที่เป็นอยู่ในวันโอนหรือวันที่เอกสิทธิ์สิ้นสุดลงเป็นเกณฑ์ในการคำนวณภาษี

ดังนั้น เมื่อกฎหมายได้กำหนดช่วงเวลาในการเกิดความรับผิดในอันจะต้องเสียภาษีไว้แล้ว ผู้มีหน้าที่เสียภาษีทั้งสองกรณีดังกล่าวจึงย่อมจะต้องมีหน้าที่ในการยื่นแบบรายการภาษีและชำระภาษีภายในระยะเวลาที่กฎหมายกำหนด ซึ่งในกรณีดังกล่าวกฎหมายได้กำหนดให้ต้องดำเนินการให้แล้วเสร็จภายในสามสิบวัน นับแต่วันที่ความรับผิดในอันจะต้องเสียภาษีเกิดขึ้น ซึ่งย่อมขึ้นอยู่กับข้อเท็จจริงในแต่ละกรณี โดยผู้มีหน้าที่เสียภาษีจะต้องยื่นแบบรายการภาษีและชำระภาษีต่อเจ้าพนักงานสรรพสามิต ณ สำนักงานสรรพสามิตพื้นที่สาขา หรือสำนักงานสรรพสามิตพื้นที่ที่มีหน้าที่เสียภาษีอยู่ในเขตท้องที่นั้น

ทั้งนี้ หากผู้มีหน้าที่เสียภาษีตามมาตรา ๒๒ หรือมาตรา ๒๓ มีเจตนาที่จะไม่ยื่นแบบรายการภาษีเพื่อหลีกเลี่ยงหรือพยายามหลีกเลี่ยงการเสียภาษี ก็จะต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินสองแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ ตามมาตรา ๒๐๐

มาตรา ๕๖ ในกรณีที่พนักงานเจ้าหน้าที่แจ้งการประเมินภาษีเป็นหนังสือต่อผู้มีหน้าที่เสียภาษี ให้ผู้มีหน้าที่เสียภาษีชำระภาษีภายในกำหนดเวลาดังต่อไปนี้

(๑) ในกรณีที่ได้ทำการประเมินก่อนที่ความรับผิดในอันจะต้องเสียภาษีเกิดขึ้นให้ชำระภาษีก่อนนำสินค้าออกจากโรงอุตสาหกรรมหรือคลังสินค้าทัณฑ์บน

(๒) ในกรณีอื่นนอกจาก (๑) ให้ชำระภาษีภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับแจ้ง

คำอธิบาย

การยื่นแบบรายการภาษีและชำระภาษีตามบทบัญญัติในมาตรานี้จะต้องมีการประเมินภาษีและแจ้งการประเมินเป็นหนังสือต่อผู้มีหน้าที่เสียภาษี ซึ่งโดยทั่วไปพนักงานเจ้าหน้าที่จะมีการประเมินภาษีภายหลังจากที่ระยะเวลาที่เกิดความรับผิดในอันจะต้องเสียภาษีได้ล่วงเลยไปแล้วและผู้มีหน้าที่เสียภาษีมิได้ยื่นแบบรายการภาษี หรือมีการยื่นแบบรายการภาษีไม่ถูกต้องหรือมีข้อผิดพลาดทำให้จำนวนภาษีที่ต้องเสียคลาดเคลื่อนไป ซึ่งกฎหมายก็ได้กำหนดให้ผู้มีหน้าที่เสียภาษีต้องชำระภาษีภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับแจ้งจากพนักงานเจ้าหน้าที่ตามที่กำหนดไว้ในมาตรา ๕๖ (๒)

อย่างไรก็ตามพนักงานเจ้าหน้าที่ก็อาจมีการประเมินภาษีก่อนระยะเวลาที่เกิดความรับผิดในอันจะต้องเสียภาษีจะเกิดขึ้นได้เช่นเดียวกัน เช่น ในกรณีที่ผู้มีหน้าที่เสียภาษีไม่ปฏิบัติตามหนังสือเรียกหรือคำสั่งของพนักงานเจ้าหน้าที่ตามมาตรา ๘๖ (๓) ซึ่งจะส่งผลให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจในการประเมินภาษีแม้ความรับผิดในอันจะต้องเสียภาษียังไม่เกิดขึ้นก็ตาม กล่าวคือยังมิได้มีการนำสินค้าออกจากโรงอุตสาหกรรมหรือคลังสินค้าทัณฑ์บน หรือยังมิมีความรับผิดในอันจะต้องเสียภาษีมูลค่าเพิ่มตามประมวลรัษฎากรสำหรับสินค้านั้น ซึ่งในกรณี

ดังกล่าวผู้มีหน้าที่เสียภาษีจะต้องชำระภาษีก่อนนำสินค้าออกจากโรงอุตสาหกรรมหรือคลังสินค้าทัณฑ์บนตามที่กำหนดไว้ในมาตรา ๕๖ (๑)

มาตรา ๕๗ ในกรณีที่มีการอุทธรณ์การประเมินภาษี เมื่อได้มีคำวินิจฉัยให้เสียภาษีเพิ่มขึ้นจากที่ได้ชำระไว้หรือที่ได้ประเมินแล้วตามมาตรา ๔๙ ให้ผู้ยื่นอุทธรณ์ชำระภาษีภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับแจ้งคำวินิจฉัยนั้น

คำอธิบาย

การชำระภาษีตามบทบัญญัติในมาตรานี้จะต้องเป็นกรณีที่ได้มีการประเมินภาษีจากพนักงานเจ้าหน้าที่และผู้มีหน้าที่เสียภาษีได้อุทธรณ์การประเมินภาษีดังกล่าวแล้ว หากได้มีคำวินิจฉัยอุทธรณ์ให้ผู้มีหน้าที่เสียภาษีต้องเสียภาษีเพิ่มขึ้นจากที่ได้ชำระไว้หรือที่ได้ประเมินแล้ว ผู้มีหน้าที่เสียภาษีซึ่งเป็นผู้ยื่นอุทธรณ์ก็ต้องชำระภาษีภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับแจ้งคำวินิจฉัยนั้น

อย่างไรก็ตาม มีข้อที่น่าสังเกตว่าในกรณีดังกล่าวแม้จะมีการประเมินภาษีจากพนักงานเจ้าหน้าที่และผู้มีหน้าที่เสียภาษีได้อุทธรณ์การประเมินภาษีดังกล่าวแล้ว แต่หากคำวินิจฉัยอุทธรณ์มิได้กำหนดให้ผู้มีหน้าที่เสียภาษีต้องเสียภาษีเพิ่มขึ้นจากที่ได้ชำระไว้หรือที่ได้ประเมินแล้ว ผู้มีหน้าที่เสียภาษีก็ไม่มีหน้าที่ต้องชำระภาษีตามมาตรา ๕๗ นี้แต่อย่างใด

มาตรา ๕๘ ให้รัฐมนตรีมีอำนาจประกาศกำหนดสินค้าใดให้เป็นสินค้าที่ผู้ประกอบการอุตสาหกรรมอาจขอชำระภาษีภายในวันที่สิบห้าของเดือนถัดจากเดือนที่นำสินค้าออกจากโรงอุตสาหกรรมหรือคลังสินค้าทัณฑ์บนโดยมีหลักประกันได้

การขอชำระภาษีตามวรรคหนึ่ง ให้ผู้ประกอบการยื่นแบบรายการภาษีพร้อมกับการชำระภาษีนั้นและปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่อธิบดีประกาศกำหนด

คำอธิบาย

กรณีตามบทบัญญัติในมาตรานี้จะเป็นกรณีของสินค้าที่มีการผลิตในราชอาณาจักร เช่นเดียวกับมาตรา ๕๔ (๑) ซึ่งโดยทั่วไปแล้วหลักเกณฑ์ทั่วไปในการยื่นแบบรายการภาษีพร้อมกับการชำระภาษีในกรณีดังกล่าวผู้ประกอบการซึ่งเป็นผู้มีหน้าที่เสียภาษีจะต้องยื่นแบบรายการภาษีตามแบบที่อธิบดีกำหนดพร้อมกับ

ชำระภาษีก่อนความรับผิดในอันจะต้องเสียภาษีเกิดขึ้น ซึ่งโดยทั่วไปแล้วความรับผิดในอันจะต้องเสียภาษีสำหรับสินค้าที่ผลิตขึ้นในราชอาณาจักรก็จะเกิดขึ้นเมื่อนำสินค้าออกจากโรงอุตสาหกรรมหรือคลังสินค้าทัณฑ์บนตามมาตรา ๒๑ (๑) ดังนั้น ผู้ประกอบอุตสาหกรรมซึ่งเป็นผู้มีหน้าที่เสียภาษีในกรณีดังกล่าวจึงต้องยื่นแบบรายการภาษีพร้อมกับชำระภาษีก่อนที่จะนำสินค้าออกจากโรงอุตสาหกรรมหรือคลังสินค้าทัณฑ์บน เว้นแต่ความรับผิดในอันจะต้องเสียภาษีเกิดขึ้นพร้อมกับความรับผิดในการเสียภาษีมูลค่าเพิ่มตามที่กำหนดในมาตรา ๒๑ (๑) วรรคสอง ซึ่งกฎหมายได้กำหนดให้ผู้ประกอบอุตสาหกรรมจะต้องยื่นแบบรายการภาษีดังกล่าวพร้อมกับชำระภาษีภายในวันที่สิบห้าของเดือนถัดจากเดือนที่มีความรับผิดในอันจะต้องเสียภาษีเกิดขึ้นหรือก่อนการนำสินค้าออกจากโรงอุตสาหกรรม หรือคลังสินค้าทัณฑ์บน แล้วแต่กรณีใดจะเกิดขึ้นก่อน ดังนั้น การที่กฎหมายกำหนดให้ผู้ประกอบอุตสาหกรรมสามารถขอชำระภาษีภายในวันที่สิบห้าของเดือนถัดจากเดือนที่นำสินค้าออกจากโรงอุตสาหกรรมจึงเป็นการยกเว้นหลักเกณฑ์ทั่วไปตามมาตรา ๕๔ (๑) โดยกฎหมายได้ให้อำนาจรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังในการออกประกาศเพื่อกำหนดสินค้าที่อาจได้รับสิทธิดังกล่าว

อย่างไรก็ตาม มีข้อที่น่าสังเกตว่ากรณีดังกล่าวนี้ผู้ประกอบอุตสาหกรรมจะต้องขอใช้สิทธิในการขอชำระภาษีภายในวันที่สิบห้าของเดือนถัดจากเดือนที่นำสินค้าออกจากโรงอุตสาหกรรม ซึ่งจะมีความแตกต่างจากการขยายหรือเลื่อนกำหนดเวลาชำระภาษีตามมาตรา ๘ ที่ผู้ประกอบอุตสาหกรรมจะได้สิทธิในการขยายหรือเลื่อนกำหนดเวลาชำระภาษีออกไปโดยไม่ต้องยื่นคำขอใช้สิทธิแต่อย่างใด

มาตรา ๕๙ ให้ผู้ประกอบอุตสาหกรรมหรือผู้ประกอบกิจการสถานบริการยื่นแบบรายการภาษีและชำระภาษีต่อเจ้าพนักงานสรรพสามิต ณ สำนักงานสรรพสามิตพื้นที่สาขาหรือสำนักงานสรรพสามิตพื้นที่แห่งท้องที่ที่โรงอุตสาหกรรมหรือสถานบริการนั้นตั้งอยู่

ในกรณีที่ผู้ประกอบอุตสาหกรรมหรือผู้ประกอบกิจการสถานบริการมีโรงอุตสาหกรรมหรือสถานบริการหลายแห่งอาจยื่นคำร้องต่ออธิบดีขอยื่นแบบรายการภาษีและชำระภาษีรวม ณ สำนักงานสรรพสามิตแห่งใดแห่งหนึ่งก็ได้

เพื่อประโยชน์ในการชำระภาษีตามมาตรา ๕๙ อธิบดีโดยอนุมัติรัฐมนตรีจะประกาศกำหนดให้ยื่นแบบรายการภาษีและชำระภาษีต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ ณ สถานที่อื่น หรือผ่านทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์ก็ได้

คำอธิบาย

บทบัญญัติมาตรานี้เป็นการกำหนดถึงสถานที่ในการยื่นแบบรายการภาษีและชำระภาษีสำหรับผู้ประกอบอุตสาหกรรมหรือผู้ประกอบกิจการสถานบริการ ซึ่งโดยทั่วไปแล้วจะถือตามสถานที่ตั้งของโรงอุตสาหกรรมหรือสถานบริการเป็นสำคัญ กล่าวคือ ถ้าโรงอุตสาหกรรมหรือสถานบริการตั้งอยู่ในพื้นที่ใด ก็ให้ยื่น

แบบรายการภาษีและชำระภาษี ณ สำนักงานสรรพสามิตพื้นที่สาขาหรือสำนักงานสรรพสามิตพื้นที่แห่งท้องที่ที่โรง
อุตสาหกรรมหรือสถานบริการนั้นตั้งอยู่ เว้นแต่ในกรณีที่ผู้ประกอบการอุตสาหกรรมหรือผู้ประกอบการสถานบริการมี
โรงอุตสาหกรรมหรือสถานบริการหลายแห่ง ยกตัวอย่างเช่น มีโรงอุตสาหกรรมหรือสถานบริการตั้งอยู่ในหลาย
จังหวัด หรืออยู่ในจังหวัดเดียวกันแต่ตั้งอยู่ในหลายเขตท้องที่ กฎหมายก็ได้กำหนดให้ผู้ประกอบการอุตสาหกรรมหรือผู้
ประกอบการสถานบริการซึ่งเป็นผู้มีหน้าที่เสียภาษีสามารถยื่นคำร้องต่ออธิบดีกรมสรรพสามิตเพื่อขอยื่นแบบ
รายการภาษีและชำระภาษีรวม ณ สำนักงานสรรพสามิตแห่งใดแห่งหนึ่งก็ได้

ทั้งนี้ มีข้อที่น่าสังเกตประการหนึ่งว่า เมื่อพิจารณาตามเจตนารมณ์ของกฎหมายแล้ว สำนักงาน
สรรพสามิตแห่งใดแห่งหนึ่งซึ่งผู้ประกอบการหรือผู้ประกอบการสถานบริการร้องขอ ต่ออธิบดีก็จะต้อง
เป็นท้องที่ที่โรงอุตสาหกรรมหรือสถานบริการแห่งใดแห่งหนึ่งตั้งอยู่ด้วย และหากผู้ประกอบการหรือผู้
ประกอบการสถานบริการไม่มีการยื่นคำร้องดังกล่าวต่ออธิบดีกรมสรรพสามิต สถานที่ในการยื่นแบบรายการ
ภาษีและชำระภาษีย่อมเป็นไปตามหลักทั่วไปที่กำหนดไว้ กล่าวคือ ถ้าโรงอุตสาหกรรมหรือสถานบริการตั้งอยู่ใน
พื้นที่ใด ก็ให้ยื่นแบบรายการภาษีและชำระภาษี ณ สำนักงานสรรพสามิตพื้นที่สาขาหรือสำนักงานสรรพสามิตพื้นที่
แห่งท้องที่ที่โรงอุตสาหกรรมหรือสถานบริการนั้นตั้งอยู่

นอกจากนั้น กฎหมายยังได้ให้อำนาจอธิบดีกรมสรรพสามิตโดยผ่านการอนุมัติจากรัฐมนตรีว่าการ
กระทรวงการคลังในการประกาศกำหนดให้ผู้ประกอบการอุตสาหกรรมหรือผู้ประกอบการสถานบริการสามารถยื่น
แบบรายการภาษีและชำระภาษีต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ ณ สถานที่อื่น หรือผ่านทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์ก็ได้

มาตรา ๖๐ ให้ผู้นำเข้ายื่นแบบรายการภาษีและชำระภาษีสำหรับสินค้าที่นำเข้าต่อพนักงาน
เจ้าหน้าที่ ณ สถานที่ที่อธิบดีประกาศกำหนด

คำอธิบาย

บทบัญญัติมาตรานี้เป็นการกำหนดถึงสถานที่ในการยื่นแบบรายการภาษีและชำระภาษีสำหรับผู้
นำเข้า ซึ่งกฎหมายกำหนดให้อำนาจอธิบดีกรมสรรพสามิตในการประกาศกำหนดสถานที่ยื่นแบบรายการภาษีและ
ชำระภาษีสำหรับสินค้าที่นำเข้าไว้เพื่อให้อธิบดีกรมสรรพสามิตใช้ดุลพินิจกำหนดสถานที่ได้ตามที่เห็นสมควร
อย่างไรก็ตาม เนื่องจากโดยทั่วไปแล้วสินค้านำเข้าจะต้องมีการชำระอากรขาเข้าตามพระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ.
๒๕๖๐ ด้วย ดังนั้น เพื่ออำนวยความสะดวกให้กับผู้นำเข้าซึ่งเป็นผู้มีหน้าที่เสียภาษี มาตรา ๒๘ จึงได้กำหนดให้
รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังประกาศกำหนดให้กรมศุลกากรเรียกเก็บภาษีเพื่อกรมสรรพสามิตก็ได้ และเมื่อ
รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังได้มีการออกประกาศกำหนดให้กรมศุลกากรเรียกเก็บภาษีเพื่อกรมสรรพสามิต
แล้ว ผู้นำเข้าก็ต้องยื่นแบบรายการภาษีและชำระภาษีสรรพสามิตพร้อมกับการชำระอากรขาเข้า

มาตรา ๖๑ ในกรณีที่ผู้มีหน้าที่เสียภาษีซึ่งเป็นบุคคลธรรมดาถึงแก่ความตายเป็นคนไร้ความสามารถ หรือคนเสมือนไร้ความสามารถ ให้ผู้จัดการมรดก ทายาท หรือผู้ครอบครองทรัพย์สินมรดก ผู้อนุบาล หรือผู้พิทักษ์ แล้วแต่กรณี มีหน้าที่ยื่นแบบรายการภาษีและชำระภาษีแทน

คำอธิบาย

ตามหลักเกณฑ์โดยทั่วไปแล้วกฎหมายจะกำหนดให้ผู้มีหน้าที่เสียภาษีเป็นผู้ที่มีหน้าที่ในการยื่นแบบรายการภาษีและชำระภาษีด้วยตนเอง แต่อย่างไรก็ตาม ในความเป็นจริงแล้วอาจเกิดเหตุการณ์ที่ผู้มีหน้าที่เสียภาษีไม่สามารถที่จะยื่นแบบรายการภาษีและชำระภาษีได้ด้วยตนเอง กฎหมายจึงได้กำหนดข้อยกเว้นหลักเกณฑ์โดยทั่วไปดังกล่าวและกำหนดให้ในกรณีที่ผู้มีหน้าที่เสียภาษีซึ่งเป็นบุคคลธรรมดาถึงแก่ความตาย หรือกลายเป็นคนไร้ความสามารถหรือคนเสมือนไร้ความสามารถ ให้ผู้จัดการมรดก ทายาท หรือผู้ครอบครองทรัพย์สินมรดก ผู้อนุบาล หรือผู้พิทักษ์ แล้วแต่กรณี มีหน้าที่ยื่นแบบรายการภาษี และชำระภาษีแทน ยกตัวอย่างเช่น นาย A เป็นผู้มีหน้าที่เสียภาษีสรรพสามิตสำหรับสินค้ารถยนต์ แต่ถึงแก่ความตายในระหว่างที่ยังค้างชำระภาษีสรรพสามิตอยู่ ดังนั้นผู้จัดการมรดกของนาย A หรือทายาทของนาย A หรือผู้ครอบครองทรัพย์สินมรดกของนาย A ก็จะกลายเป็นผู้มีหน้าที่เสียภาษีและมีหน้าที่ในการยื่นแบบรายการภาษีและชำระภาษีแทนนาย A ซึ่งถึงแก่ความตาย

ทั้งนี้ หากผู้จัดการมรดก ทายาท หรือผู้ครอบครองทรัพย์สินมรดก ผู้อนุบาล หรือผู้พิทักษ์ แล้วแต่กรณี มีเจตนาที่จะไม่ยื่นแบบรายการภาษีเพื่อหลีกเลี่ยงหรือพยายามหลีกเลี่ยงการเสียภาษีก็จะต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินสองแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ ตามมาตรา ๒๐๐

มาตรา ๖๒ ในกรณีที่ผู้ประกอบการอุตสาหกรรมหรือผู้ประกอบการสถานบริการควบเข้ากันหรือโอนกิจการให้แก่กัน ให้ผู้ประกอบการอุตสาหกรรมหรือผู้ประกอบการสถานบริการอันได้ตั้งขึ้นใหม่โดยการควบเข้ากัน หรือผู้ประกอบการอุตสาหกรรมหรือผู้ประกอบการสถานบริการที่รับโอนกับผู้ประกอบการอุตสาหกรรมหรือผู้ประกอบการสถานบริการเดิมมีหน้าที่ร่วมกันในการยื่นแบบรายการภาษีและชำระภาษีของกิจการเดิมที่ควบเข้ากันหรือกิจการที่โอนนั้น แล้วแต่กรณี

คำอธิบาย

หลักเกณฑ์ตามบทบัญญัติในมาตรานี้เป็นไปในแนวทางเดียวกับมาตรา ๖๑ ซึ่งเป็นการยกเว้นหลักเกณฑ์โดยทั่วไปในการกำหนดให้ผู้มีหน้าที่เสียภาษีเป็นผู้ที่มีหน้าที่ในการยื่นแบบรายการภาษีและชำระภาษีด้วยตนเอง โดยหากเป็นกรณีที่ผู้ประกอบการอุตสาหกรรมหรือผู้ประกอบการกิจการสถานบริการมีการควบรวมกิจการเข้าด้วยกันหรือมีการโอนกิจการให้แก่กัน กฎหมายได้กำหนดผู้ที่มีหน้าที่ในการยื่นแบบรายการภาษีและชำระภาษีไว้ ๒ กรณี ดังต่อไปนี้

๑. หากเป็นกรณีที่มีการควบรวมกิจการเข้าด้วยกัน กฎหมายกำหนดให้ผู้ประกอบการอุตสาหกรรมหรือผู้ประกอบการกิจการสถานบริการอื่นได้ตั้งขึ้นใหม่ เป็นผู้ที่มีหน้าที่ในการยื่นแบบรายการภาษีและชำระภาษี

๒. หากเป็นกรณีที่มีการโอนกิจการให้แก่กัน กฎหมายกำหนดให้ผู้ประกอบการอุตสาหกรรมหรือผู้ประกอบการกิจการสถานบริการที่รับโอน และผู้ประกอบการอุตสาหกรรมหรือผู้ประกอบการกิจการสถานบริการเดิม เป็นผู้ที่มีหน้าที่ร่วมกันในการยื่นแบบรายการภาษีและชำระภาษี

ทั้งนี้ หากผู้ที่กฎหมายกำหนดให้มีหน้าที่ยื่นแบบรายการภาษีตามที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้น มีเจตนาที่จะไม่ยื่นแบบรายการภาษีเพื่อหลีกเลี่ยงหรือพยายามหลีกเลี่ยงการเสียภาษีก็จะต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินสองแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ ตามมาตรา ๒๐๐

มาตรา ๖๓ ในกรณีที่ผู้ประกอบการอุตสาหกรรมหรือผู้ประกอบการกิจการซึ่งเป็นนิติบุคคลเลิกกิจการโดยมีการชำระบัญชี ให้ผู้ชำระบัญชีและกรรมการผู้อำนวยการหรือผู้จัดการซึ่งดำรงตำแหน่งอยู่ก่อนวันเลิกกิจการ มีหน้าที่ร่วมกันในการยื่นแบบรายการภาษีและชำระภาษี

ในกรณีที่ผู้ประกอบการอุตสาหกรรมหรือผู้ประกอบการกิจการซึ่งเป็นนิติบุคคลเลิกกิจการโดยไม่มีการชำระบัญชี ให้บุคคลผู้มีอำนาจจัดการมีหน้าที่ยื่นแบบรายการภาษีและชำระภาษี

คำอธิบาย

บทบัญญัติมาตรานี้เป็นการกำหนดหน้าที่พิเศษให้กับบุคคลอื่นที่มีใจเป็นผู้มีหน้าที่เสียภาษีเข้ามา มีหน้าที่ในการยื่นแบบรายการภาษีและชำระภาษี โดยในกรณีที่ผู้ประกอบการอุตสาหกรรมหรือผู้ประกอบการกิจการสถานบริการซึ่งเป็นนิติบุคคลเลิกกิจการโดยได้มีการชำระบัญชี กฎหมายได้กำหนดให้ผู้ชำระบัญชีและกรรมการผู้อำนวยการหรือผู้จัดการซึ่งดำรงตำแหน่งอยู่ก่อนวันเลิกกิจการมีหน้าที่ร่วมกันในการยื่นแบบรายการภาษีและชำระภาษี แต่หากเป็นกรณีที่ผู้ประกอบการอุตสาหกรรมหรือผู้ประกอบการกิจการซึ่งเป็นนิติบุคคลเลิกกิจการโดยไม่มีการชำระบัญชี ก็จะเป็นหน้าที่ของบุคคลผู้มีอำนาจจัดการในการยื่นแบบรายการภาษีและชำระภาษี

ทั้งนี้ หากผู้ที่กฎหมายกำหนดให้มีหน้าที่ยื่นแบบรายการภาษีตามที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้นมีเจตนาที่จะไม่ยื่นแบบรายการภาษีเพื่อหลีกเลี่ยงหรือพยายามหลีกเลี่ยงการเสียภาษีก็ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินสองแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ ตามมาตรา ๒๐๐

ส่วนที่ ๖

แสดมภ์สรรพสามิตและเครื่องหมายแสดงการเสียภาษี

มาตรา ๖๔ ให้รัฐมนตรีมีอำนาจประกาศกำหนดให้สินค้าใดเป็นสินค้าที่เสียภาษีโดยการใช้แสดมภ์สรรพสามิตหรือเครื่องหมายแสดงการเสียภาษี

การใช้แสดมภ์สรรพสามิตและเครื่องหมายแสดงการเสียภาษีเพื่อให้ปรากฏว่าได้เสียภาษีแล้ว ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง

คำอธิบาย

แม้แสดมภ์สรรพสามิตและเครื่องหมายแสดงการเสียภาษีจะเป็นสิ่งที่ใช้ควบคุมการจัดเก็บภาษีสรรพสามิตที่สำคัญอย่างหนึ่ง แต่แสดมภ์สรรพสามิตและเครื่องหมายแสดงการเสียภาษีก็ไม่สามารถที่จะใช้ได้กับสินค้าที่มีการจัดเก็บภาษีสรรพสามิตทุกประเภท ดังนั้น กฎหมายจึงได้ให้อำนาจแก่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังในการออกประกาศในราชกิจจานุเบกษาเพื่อกำหนดประเภทสินค้าที่สามารถเสียภาษีโดยการใช้แสดมภ์สรรพสามิตหรือเครื่องหมายแสดงการเสียภาษี ยกตัวอย่างเช่น ในกรณีของสินค้าเครื่องดื่มที่มีการประกาศให้เสียภาษีโดยการใช้เครื่องหมายแสดงการเสียภาษี เป็นต้น โดยการใช้แสดมภ์สรรพสามิตและเครื่องหมายแสดงการเสียภาษีดังกล่าวจะต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในกฎกระทรวง

มาตรา ๖๕ เครื่องหมายแสดงการเสียภาษีมี่ ๒ ประเภท คือ

(๑) เครื่องหมายแสดงการเสียภาษีของทางราชการ ซึ่งกรมสรรพสามิตทำหรือจัดให้มีขึ้น

(๒) เครื่องหมายแสดงการเสียภาษีจดทะเบียน ซึ่งผู้ประกอบการอุตสาหกรรมหรือผู้นำเข้าได้จดทะเบียนกับพนักงานเจ้าหน้าที่เพื่อใช้เครื่องหมายดังกล่าวแสดงการเสียภาษีสำหรับสินค้าของตนเอง

ให้ถือว่าเครื่องหมายแสดงการเสียภาษีของทางราชการเป็นแสตมป์รัฐบาลซึ่งใช้สำหรับการภาษีอากรตามประมวลกฎหมายอาญา

คำอธิบาย

บทบัญญัติมาตรานี้จะเป็นการกล่าวถึงรูปแบบของการเสียภาษีโดยการใช้เครื่องหมายแสดงการเสียภาษีตามมาตรา ๖๔ โดยเครื่องหมายแสดงการเสียภาษีดังกล่าวจะสามารถแยกออกได้เป็น ๒ กรณี ได้แก่

๑. เครื่องหมายแสดงการเสียภาษีของทางราชการ ซึ่งกรมสรรพสามิตทำหรือจัดให้มีขึ้น โดยเครื่องหมายแสดงการเสียภาษีดังกล่าวนั้น กฎหมายได้กำหนดให้จะต้องมีการกำหนดชนิดและลักษณะโดยออกเป็นกฎกระทรวงตามมาตรา ๖๖

๒. เครื่องหมายแสดงการเสียภาษีจดทะเบียน ซึ่งผู้ประกอบการอุตสาหกรรมหรือผู้นำเข้าได้จดทะเบียนกับพนักงานเจ้าหน้าที่เพื่อใช้เครื่องหมายดังกล่าวแสดงการเสียภาษีสำหรับสินค้าของตนเอง โดยเครื่องหมายแสดงการเสียภาษีดังกล่าวนี้จะไม่ต้องมีการกำหนดชนิดและลักษณะโดยออกเป็นกฎกระทรวง เช่นเดียวกับเครื่องหมายแสดงการเสียภาษีของทางราชการ โดยกฎหมายให้เปิดช่องให้ผู้ประกอบการและผู้นำเข้าที่ประสงค์จะเสียภาษีโดยการใช้เครื่องหมายแสดงการเสียภาษีสามารถขอจดทะเบียนชนิดและลักษณะต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ได้ตามมาตรา ๖๘

นอกจากนั้นกฎหมายยังได้กำหนดให้เครื่องหมายแสดงการเสียภาษีของทางราชการถือเป็นแสตมป์รัฐบาลซึ่งใช้สำหรับการภาษีอากรตามประมวลกฎหมายอาญาด้วย เนื่องจากแสตมป์สรรพสามิตย่อมถือเป็นแสตมป์รัฐบาลซึ่งใช้สำหรับการภาษีอากรตามประมวลกฎหมายอาญาอยู่แล้ว แต่เครื่องหมายแสดงการเสียภาษีของทางราชการมิใช่แสตมป์รัฐบาลซึ่งใช้สำหรับการภาษีอากรตามประมวลกฎหมายอาญา ดังนั้น การที่กฎหมายกำหนดให้เครื่องหมายแสดงการเสียภาษีของทางราชการถือเป็นแสตมป์รัฐบาลซึ่งใช้สำหรับการภาษีอากรตามประมวลกฎหมายอาญาด้วย ก็จะส่งผลให้หากผู้ใดทำแสตมป์สรรพสามิตหรือเครื่องหมายแสดงการเสียภาษีของทางราชการปลอมขึ้นก็จะต้องมีความรับผิดชอบระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงเจ็ดปี และปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทถึงหนึ่งแสนสี่หมื่นบาท ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๒๕๔

มาตรา ๖๖ แสตมป์สรรพสามิตหรือเครื่องหมายแสดงการเสียภาษีของทางราชการ ให้มีชนิดและลักษณะตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

คำอธิบาย

จากบทบัญญัติดังกล่าวแสดงว่า สรรพสามิตหรือเครื่องหมายแสดงการเสียภาษีของทางราชการที่จะใช้ในการจัดเก็บภาษีสรรพสามิตได้โดยชอบด้วยกฎหมายนั้น จะต้องมีการกำหนด “ชนิด” และ “ลักษณะ” ไว้ในกฎกระทรวง ดังนั้น สรรพสามิตหรือเครื่องหมายแสดงการเสียภาษีของทางราชการใดที่มีได้มีการออกกฎกระทรวงก็ย่อมที่จะไม่อาจถือเป็น สรรพสามิตหรือเครื่องหมายแสดงการเสียภาษีของทางราชการตามกฎหมาย

มาตรา ๖๗ ห้ามมิให้ผู้ใดเว้นแต่กรมสรรพสามิตทำหรือจัดให้มีขึ้นซึ่ง สรรพสามิตหรือเครื่องหมายแสดงการเสียภาษีของทางราชการ

คำอธิบาย

ตามบทบัญญัติมาตรานี้ เป็นการห้ามบุคคลใดทั้งบุคคลธรรมดาหรือนิติบุคคลในการ “ทำ” หรือ “จัดให้มีขึ้น” ซึ่ง สรรพสามิตหรือเครื่องหมายแสดงการเสียภาษีของทางราชการ เว้นแต่จะเป็นการ “ทำ” หรือ “จัดให้มีขึ้น” โดยกรมสรรพสามิต

อย่างไรก็ตาม มีข้อที่น่าสังเกตว่ากฎหมายได้ห้ามไว้เฉพาะแต่ในกรณีของ สรรพสามิตหรือเครื่องหมายแสดงการเสียภาษีของทางราชการเท่านั้น ดังนั้น หากเป็นกรณีของเครื่องหมายแสดงการเสียภาษีจดทะเบียนตามมาตรา ๖๕ (๒) ก็สามารถ “ทำ” หรือ “จัดให้มีขึ้น” โดยบุคคลอื่นนอกเหนือจากกรมสรรพสามิตได้โดยปฏิบัติตามบทบัญญัติในมาตรา ๖๘

มาตรา ๖๘ ผู้ประกอบอุตสาหกรรมหรือผู้นำเข้าที่ประสงค์จะใช้เครื่องหมายแสดงการเสียภาษีสำหรับสินค้าของตนเอง ให้ขอจดทะเบียนเครื่องหมายแสดงการเสียภาษีนั้นต่อพนักงานเจ้าหน้าที่

เครื่องหมายแสดงการเสียภาษีตามวรรคหนึ่ง ให้มีชนิดและลักษณะตามที่อธิบดีประกาศกำหนด

เมื่อพนักงานเจ้าหน้าที่เห็นว่าเครื่องหมายแสดงการเสียภาษีที่ขอจดทะเบียนตามวรรคหนึ่ง มีลักษณะถูกต้องตามที่กำหนดในประกาศและมีลักษณะเฉพาะของตน ก็ให้รับจดทะเบียนไว้ และให้อธิบดีประกาศในราชกิจจานุเบกษาซึ่งลักษณะเครื่องหมายแสดงการเสียภาษีนั้น

คำอธิบาย

เนื่องจากมาตรา ๖๘ ได้กำหนดห้ามมิให้ผู้ใดทำหรือจัดให้มีขึ้นซึ่งแสดมภ์สรรพสามิตหรือเครื่องหมายแสดงการเสียภาษีของทางราชการ เว้นแต่จะเป็นการทำหรือจัดให้มีขึ้นโดยกรมสรรพสามิต ซึ่งเป็นการห้ามไว้เฉพาะแต่ในส่วนของแสดมภ์สรรพสามิตหรือเครื่องหมายแสดงการเสียภาษีของทางราชการเท่านั้น ดังนั้น บทบัญญัติมาตรานี้จึงได้กำหนดให้สิทธิแก่ผู้ประกอบการหรือผู้นำเข้าที่ประสงค์จะใช้เครื่องหมายแสดงการเสียภาษีสำหรับสินค้าของตนเอง สามารถขอจดทะเบียนเครื่องหมายแสดงการเสียภาษีของตนต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ได้

อย่างไรก็ตาม มีข้อที่น่าสังเกตว่าเครื่องหมายแสดงการเสียภาษีที่ผู้ประกอบการหรือผู้นำเข้าขอจดทะเบียนนั้นจะต้องมีลักษณะถูกต้องตามที่อธิบดีได้ประกาศกำหนดไว้ และจะต้องมีลักษณะเฉพาะของตน กล่าวคือจะต้องไม่มีความซ้ำซ้อนกับเครื่องหมายแสดงการเสียภาษีอื่นที่ได้เคยมีการจดทะเบียนไว้แล้วไม่ว่าจะเป็นของผู้ประกอบการหรือผู้นำเข้าที่ได้เคยขอจดทะเบียนไว้แล้วเองหรือของผู้ประกอบการหรือผู้นำเข้ารายอื่นที่ได้จดทะเบียนไว้ด้วย

ทั้งนี้ หากพนักงานเจ้าหน้าที่ตรวจสอบแล้วเห็นว่าเครื่องหมายแสดงการเสียภาษีที่ผู้ประกอบการหรือผู้นำเข้าขอจดทะเบียนมีลักษณะถูกต้องตามที่อธิบดีกรมสรรพสามิตได้ประกาศกำหนดไว้ และจะต้องมีลักษณะเฉพาะของตน พนักงานเจ้าหน้าที่ก็จะรับจดทะเบียนไว้ และอธิบดีก็จะนำลักษณะเครื่องหมายแสดงการเสียภาษีออกประกาศในราชกิจจานุเบกษาต่อไป แต่หากพนักงานเจ้าหน้าที่ตรวจสอบแล้วเห็นว่าเครื่องหมายแสดงการเสียภาษีที่ผู้ประกอบการหรือผู้นำเข้าขอจดทะเบียนมีลักษณะไม่ถูกต้องตามที่อธิบดีได้ประกาศกำหนดไว้ หรือมีลักษณะที่ซ้ำซ้อนกับเครื่องหมายแสดงการเสียภาษีอื่นที่ได้เคยมีการจดทะเบียนไว้แล้ว พนักงานเจ้าหน้าที่ก็ไม่สามารถที่จะรับจดทะเบียนเครื่องหมายแสดงการเสียภาษีนั้นไว้ได้

มาตรา ๖๘ ผู้ประกอบการหรือผู้นำเข้าที่ประสงค์จะเลิกใช้เครื่องหมายแสดงการเสียภาษีที่ได้จดทะเบียนไว้แล้ว ให้แจ้งต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ทราบ และให้อธิบดีประกาศยกเลิกเครื่องหมายแสดงการเสียภาษีดังกล่าวในราชกิจจานุเบกษา

คำอธิบาย

บทบัญญัติมาตรานี้เป็นการกำหนดขั้นตอนภายหลังจากที่พนักงานเจ้าหน้าที่ได้รับจดทะเบียนเครื่องหมายแสดงการเสียภาษีของผู้ประกอบการหรือผู้นำเข้าไว้แล้วตามมาตรา ๖๘ ซึ่งหากต่อมาผู้ประกอบการหรือผู้นำเข้ามีความประสงค์ที่จะเลิกใช้เครื่องหมายแสดงการเสียภาษีที่ได้จดทะเบียนไว้แล้ว

ก็จะต้องดำเนินการแจ้งให้พนักงานเจ้าหน้าที่ทราบ ซึ่งอธิบดีก็จะมีการประกาศยกเลิกเครื่องหมายแสดงการเสียภาษีดังกล่าวในราชกิจจานุเบกษาต่อไป

มาตรา ๗๐ ผู้ใดประสงค์จะผลิตเครื่องหมายแสดงการเสียภาษีจดทะเบียนต้องได้รับอนุญาตจากอธิบดี

การขออนุญาตและการอนุญาตตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง

คำอธิบาย

เนื่องจากกฎหมายมิได้ห้ามผู้ใดในการ “ทำ” หรือ “จัดให้มีขึ้น” ซึ่งเครื่องหมายแสดงการเสียภาษีจดทะเบียนเช่นเดียวกับแสตมป์สรรพสามิตหรือเครื่องหมายแสดงการเสียภาษีของทางราชการ ดังนั้นบทบัญญัติมาตรานี้จึงให้สิทธิแก่ผู้ที่ประสงค์จะผลิตเครื่องหมายแสดงการเสียภาษีจดทะเบียนให้สามารถยื่นขออนุญาตผลิตเครื่องหมายแสดงการเสียภาษีจดทะเบียนต่ออธิบดีได้โดยจะต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง ซึ่งหากผู้ใดฝ่าฝืนทำการผลิตเครื่องหมายแสดงการเสียภาษีจดทะเบียนโดยไม่ได้รับอนุญาตก็จะมีควมผิดต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกิน สี่แสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ ตามที่กำหนดไว้ในมาตรา ๑๘๘

ทั้งนี้ มีข้อที่น่าสังเกตประการหนึ่งว่า การที่กฎหมายกำหนดถ้อยคำว่า “ผู้ใดประสงค์...” นั้น เป็นการกำหนดขอบเขตอย่างกว้างซึ่งผู้ที่ประสงค์จะผลิตเครื่องหมายแสดงการเสียภาษีจดทะเบียนดังกล่าวนั้นอาจจะเป็นผู้ประกอบอุตสาหกรรมหรือผู้นำเข้าที่เป็นเจ้าของเครื่องหมายแสดงการเสียภาษีนั่นเอง หรือบุคคลอื่นที่ได้รับมอบหมายจากผู้ประกอบอุตสาหกรรมหรือผู้นำเข้าให้ผลิตเครื่องหมายแสดงการเสียภาษีที่ตนได้จดทะเบียนไว้ก็ได้

มาตรา ๗๑ ใบอนุญาตที่ออกตามมาตรา ๗๐ มีอายุสามปีนับแต่วันออกใบอนุญาตถ้าผู้ได้รับอนุญาตประสงค์จะขอต่ออายุใบอนุญาต ให้ยื่นคำขอก่อนใบอนุญาตสิ้นอายุ

เมื่อได้ยื่นคำขอตกลงแล้ว ให้ประกอบกิจการต่อไปได้จนกว่าอธิบดีจะสั่งไม่ต่ออายุใบอนุญาตนั้น

การขอต่ออายุใบอนุญาตและการอนุญาตตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง

คำอธิบาย

บทบัญญัติมาตรานี้เป็นการกำหนดอายุของใบอนุญาตผลิตเครื่องหมายแสดงการเสียภาษีจัดทะเบียนตามมาตรา ๗๐ และขั้นตอนการขอต่ออายุใบอนุญาตดังกล่าว ซึ่งกฎหมายได้กำหนดให้ใบอนุญาตผลิตเครื่องหมายแสดงการเสียภาษีจัดทะเบียนตามมาตรา ๗๐ มีอายุสามปีนับแต่วันออกใบอนุญาต ซึ่งเมื่อใบอนุญาตใกล้จะสิ้นอายุหากผู้ได้รับอนุญาตผลิตเครื่องหมายแสดงการเสียภาษีจัดทะเบียนประสงค์จะขอต่ออายุใบอนุญาตก็จะต้องยื่นขอต่ออายุใบอนุญาตต่ออธิบดีกรมสรรพสามิตโดยปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง และเมื่อได้มีการยื่นขอต่ออายุใบอนุญาตแล้วก็จะมีสิทธิประกอบกิจการต่อไปได้จนกว่าอธิบดีจะสั่งไม่ต่ออายุใบอนุญาตนั้น ยกตัวอย่างเช่น ใบอนุญาตผลิตเครื่องหมายแสดงการเสียภาษีจัดทะเบียนของ นาย A จะหมดอายุในวันที่ ๓๑ ธันวาคม ได้ยื่นขอต่ออายุใบอนุญาตในวันที่ ๒๕ ธันวาคม และต่อมาอธิบดีกรมสรรพสามิตได้มีคำสั่งไม่ต่ออายุใบอนุญาตให้นาย A ในวันที่ ๒๐ มกราคม เช่นนี้ก็ถือว่านาย A ดำเนินการผลิตเครื่องหมายแสดงการเสียภาษีจัดทะเบียนโดยชอบด้วยกฎหมายในช่วงวันที่ ๑ มกราคม ถึงวันที่ ๑๙ มกราคม ซึ่งการที่กฎหมายได้กำหนดให้สามารถประกอบกิจการต่อไปได้ในเวลาหนึ่งจนกว่าอธิบดีจะสั่งไม่ต่ออายุใบอนุญาตนั้น ก็เพื่อเป็นการป้องกันมิให้ผู้ผลิตเครื่องหมายแสดงการเสียภาษีจัดทะเบียนต้องมีความผิดตามกฎหมาย เนื่องจากโดยทั่วไปแล้ว หากผู้ใดมีการผลิตเครื่องหมายแสดงการเสียภาษีจัดทะเบียนโดยไม่ได้รับอนุญาตหรือได้รับใบอนุญาตแต่ใบอนุญาตขาดอายุก็จะมีผลต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินสี่แสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ ตามที่กำหนดไว้ในมาตรา ๑๘๙

อย่างไรก็ตาม มีข้อที่น่าสังเกตว่ากฎหมายได้กำหนดไว้อย่างชัดเจนว่าการยื่นขอต่ออายุใบอนุญาตจะต้องกระทำก่อนที่ใบอนุญาตจะสิ้นอายุ ดังนั้น หากเป็นการกระทำหลังจากที่ใบอนุญาตได้สิ้นอายุไปแล้ว ก็จะไม่ใช่เป็นกรณีของการขอต่ออายุใบอนุญาตตามมาตรา ๗๐ แต่ผู้ผลิตเครื่องหมายแสดงการเสียภาษีจัดทะเบียนจะต้องยื่นขออนุญาตผลิตเครื่องหมายแสดงการเสียภาษีจัดทะเบียนต่ออธิบดีกรมสรรพสามิตใหม่ ตามที่กำหนดไว้ในมาตรา ๗๐ ซึ่งหากมีการฝ่าฝืนไม่ดำเนินการตามที่กฎหมายกำหนดไว้ก็จะต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินสี่แสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ ตามที่กำหนดไว้ในมาตรา ๑๘๙ เช่นเดียวกัน

มาตรา ๗๒ ในกรณีที่อธิบดีไม่ออกใบอนุญาตตามมาตรา ๗๐ หรือไม่อนุญาตให้ต่ออายุใบอนุญาตตามมาตรา ๗๑ ผู้ขออนุญาตหรือผู้ขอต่ออายุใบอนุญาตมีสิทธิอุทธรณ์เป็นหนังสือต่อรัฐมนตรีภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับหนังสือแจ้งการไม่ออกใบอนุญาตหรือไม่อนุญาตให้ต่ออายุใบอนุญาต

ให้รัฐมนตรีพิจารณาอุทธรณ์ให้แล้วเสร็จภายในหกสิบวันนับแต่วันที่รับอุทธรณ์

คำวินิจฉัยของรัฐมนตรีให้เป็นที่สุด

ในกรณีที่อธิบดีไม่อนุญาตให้ต่ออายุใบอนุญาต ก่อนที่รัฐมนตรีจะมีคำวินิจฉัยอุทธรณ์ ให้ประกอบกิจการต่อไปได้จนกว่าจะมีคำวินิจฉัยอุทธรณ์ของรัฐมนตรี

คำอธิบาย

บทบัญญัติตามมาตรานี้เป็นการกำหนดสิทธิในการอุทธรณ์สำหรับผู้ที่ยื่นขอใบอนุญาตผลิตเครื่องหมายแสดงการเสียภาษีจดทะเบียนตามมาตรา ๗๐ และผู้ที่ยื่นขอต่ออายุใบอนุญาตผลิตเครื่องหมายแสดงการเสียภาษีจดทะเบียนตามมาตรา ๗๑ เนื่องจากการไม่อนุญาตดังกล่าวนี้มีลักษณะที่เป็นคำสั่งทางปกครอง ตามตามมาตรา ๕ แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ กฎหมายจึงได้กำหนดช่องทางในการอุทธรณ์ไว้โดยกำหนดให้ผู้ที่ยื่นขอใบอนุญาตผลิตเครื่องหมายแสดงการเสียภาษีจดทะเบียนตามมาตรา ๗๐ และผู้ที่ยื่นขอต่ออายุใบอนุญาตผลิตเครื่องหมายแสดงการเสียภาษีจดทะเบียนตามมาตรา ๗๑ ต้องยื่นอุทธรณ์เป็นหนังสือต่อรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับหนังสือแจ้งการไม่ออกใบอนุญาตหรือไม่อนุญาตให้ต่ออายุใบอนุญาต และเมื่อรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังพิจารณาและมีคำวินิจฉัยแล้วไม่ว่าจะเห็นด้วยกับคำอุทธรณ์ดังกล่าวหรือไม่ กฎหมายก็ยังได้กำหนดให้คำวินิจฉัยดังกล่าวของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังถือเป็นที่สุด ซึ่งมีข้อน่าสังเกตว่าคำว่า “ถึงที่สุด” ดังกล่าวนั้น หมายถึงการที่กระบวนการพิจารณาถึงที่สุดภายในฝ่ายบริหารเท่านั้น ซึ่งหากผู้ขอไม่เห็นด้วยกับคำวินิจฉัยดังกล่าวก็สามารถดำเนินการกระบวนการต่อไปคือฟ้องร้องต่อศาลปกครองได้

อย่างไรก็ตาม หากเป็นกรณีของการยื่นขอต่ออายุใบอนุญาตผลิตเครื่องหมายแสดงการ เสียภาษีจดทะเบียนตามมาตรา ๗๑ กฎหมายได้กำหนดสิทธิของผู้ยื่นขอต่ออายุใบอนุญาตไว้ให้มีสิทธิประกอบกิจการต่อไปได้จนกว่าจะมีคำวินิจฉัยอุทธรณ์ของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง ยกตัวอย่างเช่น ใบอนุญาตผลิตเครื่องหมายแสดงการเสียภาษีจดทะเบียนของนาย A จะหมดอายุในวันที่ ๓๑ ธันวาคม ได้ยื่นขอต่ออายุใบอนุญาตในวันที่ ๒๕ ธันวาคม และต่อมาอธิบดีกรมสรรพสามิตได้มีคำสั่งไม่ต่ออายุใบอนุญาตให้นาย A ในวันที่ ๒๐ มกราคม และนาย A อุทธรณ์คำสั่งดังกล่าวของอธิบดีต่อรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังในวันที่ ๒๕ มกราคม และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังมีคำวินิจฉัยในวันที่ ๒๐ มีนาคม เห็นด้วยกับคำสั่งไม่ต่ออายุใบอนุญาตของอธิบดี เช่นนี้ก็จะถือว่านาย A ดำเนินการผลิตเครื่องหมายแสดงการเสียภาษีจดทะเบียนโดยชอบด้วยกฎหมายในช่วงวันที่ ๑ มกราคม ถึงวันที่ ๑๙ มีนาคม แต่หากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังเห็นด้วยกับคำอุทธรณ์ของผู้ยื่นขอต่ออายุใบอนุญาต ก็จะมีการเพิกถอนคำสั่งไม่อนุญาตให้ต่ออายุใบอนุญาตดังกล่าวและดำเนินการต่ออายุใบอนุญาตให้กับผู้ยื่นขอต่ออายุใบอนุญาตต่อไป ซึ่งการที่กฎหมายได้กำหนดให้สามารถประกอบกิจการต่อไปได้ในเวลาหนึ่งจนกว่าจะมีคำวินิจฉัยอุทธรณ์ของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังนั้นก็เพื่อเป็นการป้องกันมิให้ผู้ผลิตเครื่องหมายแสดงการเสียภาษีจดทะเบียนต้องมีความผิดตามกฎหมาย เนื่องจากโดยทั่วไปแล้ว หากมีการผลิตเครื่องหมายแสดงการเสียภาษีจดทะเบียนโดยไม่ได้รับอนุญาตหรือได้รับใบอนุญาตขาดอายุก็มีความผิดต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินสี่แสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ ตามที่กำหนดไว้ในมาตรา ๑๘๘

มาตรา ๗๓ ผู้ได้รับอนุญาตให้ผลิตเครื่องหมายแสดงการเสียภาษีจัดทะเบียนต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ ดังต่อไปนี้

(๑) ดำเนินการผลิตเครื่องหมายแสดงการเสียภาษีจัดทะเบียนภายใต้การควบคุมของเจ้าพนักงานสรรพสามิตโดยเสียค่าธรรมเนียมการควบคุมล่วงหน้าเป็นรายเดือนตามอัตราที่กำหนดในบัญชีอัตราค่าธรรมเนียมท้ายพระราชบัญญัตินี้

(๒) แจ้งเป็นหนังสือให้พนักงานเจ้าหน้าที่ทราบเวลาทำการหรือการเปลี่ยนแปลงเวลาทำการของโรงงานผลิตเครื่องหมายแสดงการเสียภาษีจัดทะเบียนเป็นการล่วงหน้าไม่น้อยกว่าสองวัน

(๓) แจ้งเป็นหนังสือให้พนักงานเจ้าหน้าที่ทราบจำนวนเครื่องหมายแสดงการเสียภาษีจัดทะเบียนที่จะผลิตเป็นการล่วงหน้าไม่น้อยกว่าสองวัน

(๔) ทำบัญชีประจำวันแสดงรายการเกี่ยวกับการผลิตและการจำหน่ายเครื่องหมายแสดงการเสียภาษีจัดทะเบียนตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และแบบที่อธิบดีประกาศกำหนด

คำอธิบาย

บทบัญญัติมาตรานี้เป็นการกำหนดหน้าที่ของผู้ได้รับอนุญาตให้ผลิตเครื่องหมายแสดงการเสียภาษีจัดทะเบียนเพื่อประโยชน์ในการตรวจสอบและควบคุมการผลิตเครื่องหมายแสดงการเสียภาษีของภาครัฐ โดยการที่กฎหมายกำหนดถ้อยคำว่า “ดำเนินการผลิตเครื่องหมายแสดงการเสียภาษีจัดทะเบียนภายใต้การควบคุมของเจ้าพนักงานสรรพสามิต...” นั้น แสดงให้เห็นถึงเจตนาที่จะให้มีเจ้าพนักงานสรรพสามิตไปควบคุมดำเนินการผลิตเครื่องหมายแสดงการเสียภาษีจัดทะเบียนที่โรงงานผลิตเครื่องหมายแสดงการเสียภาษีจัดทะเบียน โดยผู้ที่ได้รับอนุญาตให้ผลิตเครื่องหมายแสดงการเสียภาษีจัดทะเบียนจะต้องเสียค่าธรรมเนียมการควบคุมล่วงหน้าเป็นรายเดือนตามอัตราที่กำหนดในบัญชีอัตราค่าธรรมเนียมท้ายพระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ. ๒๕๖๐ นอกจากนี้ผู้ที่ได้รับอนุญาตให้ผลิตเครื่องหมายแสดงการเสียภาษีจัดทะเบียนยังต้องแจ้งให้พนักงานเจ้าหน้าที่ทราบเวลาทำการและการเปลี่ยนแปลงเวลาทำการของโรงงานผลิตเครื่องหมายแสดงการเสียภาษีจัดทะเบียน รวมทั้งจะต้องแจ้งจำนวนเครื่องหมายแสดงการเสียภาษีจัดทะเบียนที่จะผลิตเป็นการล่วงหน้าไม่น้อยกว่าสองวัน ตลอดจนจะต้องทำบัญชีประจำวันแสดงรายการเกี่ยวกับการผลิตและการจำหน่ายเครื่องหมายแสดงการเสียภาษีจัดทะเบียนตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และแบบที่อธิบดีได้ประกาศกำหนด ซึ่งหากผู้ได้รับอนุญาตให้ผลิตเครื่องหมายแสดงการเสียภาษีจัดทะเบียนฝ่าฝืนไม่ดำเนินการตามที่กฎหมายกำหนดก็มีความผิดต้องระวางโทษปรับไม่เกินสี่หมื่นบาทตามที่กำหนดไว้ในมาตรา ๑๘๗

อย่างไรก็ตาม มีข้อที่น่าสังเกตว่า การแจ้งให้พนักงานเจ้าหน้าที่ทราบตามบทบัญญัติมาตรานี้ กฎหมายได้กำหนดให้ผู้ได้รับอนุญาตให้ผลิตเครื่องหมายแสดงการเสียภาษีจดทะเบียนจะต้องกระทำเป็นหนังสือ เท่านั้นจะแจ้งให้ทราบด้วยวาจาหรือโดยวิธีการอื่นใดไม่ได้

มาตรา ๗๔ ผู้ได้รับอนุญาตให้ผลิตเครื่องหมายแสดงการเสียภาษีจดทะเบียนจะแก้ไข เปลี่ยนแปลง หรือใช้โรงงานผลิตเครื่องหมายแสดงการเสียภาษีหรือส่วนหนึ่งส่วนใดของโรงงานให้ผิดไปจากที่ได้รับ อนุญาตไว้แล้วไม่ได้ เว้นแต่จะได้รับอนุญาตเป็นหนังสือจากอธิบดี โดยอธิบดีจะกำหนดหลักเกณฑ์และเงื่อนไขไว้ใน หนังสืออนุญาตด้วยก็ได้

คำอธิบาย

โรงงานผลิตเครื่องหมายแสดงการเสียภาษีจดทะเบียนถือเป็นสถานที่ซึ่งจะต้องมีการควบคุมดูแล อย่างเคร่งครัดเนื่องจากอาจก่อให้เกิดโอกาสในการเกิดการรั่วไหลของเม็ดเงินภาษี ดังนั้น บทบัญญัติมาตรานี้จึงได้ กำหนดห้ามมิให้ผู้ได้รับอนุญาตให้ผลิตเครื่องหมายแสดงการเสียภาษีจดทะเบียนแก้ไข เปลี่ยนแปลง หรือใช้ โรงงานผลิตเครื่องหมายแสดงการเสียภาษีหรือส่วนหนึ่งส่วนใดของโรงงานให้ผิดไปจากที่ได้รับอนุญาตไว้แล้ว

อย่างไรก็ตาม มีข้อที่น่าสังเกตว่า การกำหนดข้อห้ามดังกล่าวนี้ยังมีถือเป็น การห้ามกระทำการ อย่างเด็ดขาด เนื่องจากกฎหมายก็ยังได้เปิดช่องทางไว้สำหรับผู้ได้รับอนุญาตให้ผลิตเครื่องหมายแสดงการเสียภาษี จดทะเบียนที่ประสงค์จะแก้ไข เปลี่ยนแปลง หรือใช้โรงงานผลิตเครื่องหมายแสดงการเสียภาษีหรือส่วนหนึ่งส่วนใด ของโรงงานให้ผิดไปจากที่ได้รับอนุญาตไว้ โดยผู้ได้รับอนุญาตให้ผลิตเครื่องหมายแสดงการเสียภาษีจดทะเบียน จะต้องได้รับอนุญาตเป็นหนังสือจากอธิบดีก่อนการดำเนินการ และจะต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่ อธิบดีกำหนดไว้ในหนังสืออนุญาตดังกล่าวนี้

ทั้งนี้ หากผู้ได้รับอนุญาตให้ผลิตเครื่องหมายแสดงการเสียภาษีจดทะเบียนฝ่าฝืนดำเนินการแก้ไข เปลี่ยนแปลง หรือใช้โรงงานผลิตเครื่องหมายแสดงการเสียภาษีหรือส่วนหนึ่งส่วนใดของโรงงานให้ผิดไปจากที่ได้รับ อนุญาตไว้แล้ว โดยไม่ได้ยื่นขออนุญาตจากอธิบดี หรือได้ยื่นขออนุญาตไว้แล้วแต่ยังไม่ได้รับการอนุญาตเป็นหนังสือ จากอธิบดี ก็จะมีผลผิดต้องระวางโทษปรับไม่เกินสี่หมื่นบาท ตามที่กำหนดไว้ในมาตรา ๑๘๗

มาตรา ๗๕ ผู้ได้รับอนุญาตให้ผลิตเครื่องหมายแสดงการเสียภาษีจดทะเบียนจะทำหรือรับจ้างทำสิ่งใดซึ่งมิใช่เครื่องหมายแสดงการเสียภาษีจดทะเบียนในโรงงานผลิตเครื่องหมายแสดงการเสียภาษีนั้นไม่ได้ เว้นแต่จะได้รับอนุญาตเป็นหนังสือจากอธิบดี โดยอธิบดีจะกำหนดหลักเกณฑ์และเงื่อนไขในหนังสืออนุญาตด้วยก็ได้

คำอธิบาย

เพื่อป้องกันมิให้เกิดการรั่วไหลของเม็ดเงินภาษี โดยทั่วไปแล้วโรงงานผลิตเครื่องหมายแสดงการเสียภาษีจดทะเบียนจึงควรที่จะต้องทำการผลิตเฉพาะเครื่องหมายแสดงการเสียภาษีจดทะเบียนที่ผู้ประกอบอุตสาหกรรมหรือผู้นำเข้าได้จดทะเบียนไว้เท่านั้น ดังนั้น บทบัญญัติมาตรานี้จึงห้ามมิให้ผู้ได้รับอนุญาตให้ผลิตเครื่องหมายแสดงการเสียภาษีจดทะเบียนทำหรือรับจ้างทำสิ่งใดซึ่งมิใช่เครื่องหมายแสดงการเสียภาษีจดทะเบียนในโรงงานผลิตเครื่องหมายแสดงการเสียภาษีนั้น

อย่างไรก็ตาม มีข้อที่น่าสังเกตว่า การกำหนดข้อห้ามดังกล่าวนี้ยังมีถือเป็นการห้ามกระทำการอย่างเด็ดขาดเช่นเดียวกับที่กำหนดไว้ในมาตรา ๗๔ เนื่องจากกฎหมายก็ยังได้เปิดช่องทางไว้สำหรับผู้ได้รับอนุญาตให้ผลิตเครื่องหมายแสดงการเสียภาษีจดทะเบียนที่ประสงค์จะทำหรือรับจ้างทำสิ่งใดซึ่งมิใช่เครื่องหมายแสดงการเสียภาษีจดทะเบียนในโรงงานผลิตเครื่องหมายแสดงการเสียภาษีนั้น โดยผู้ได้รับอนุญาตให้ผลิตเครื่องหมายแสดงการเสียภาษีจดทะเบียนจะต้องได้รับอนุญาตเป็นหนังสือจากอธิบดีกรมสรรพสามิตก่อนการดำเนินการ และจะต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่อธิบดีกรมสรรพสามิตกำหนดไว้ในหนังสืออนุญาตดังกล่าวนี้

ทั้งนี้ หากผู้ได้รับอนุญาตให้ผลิตเครื่องหมายแสดงการเสียภาษีจดทะเบียนฝ่าฝืนทำหรือรับจ้างทำสิ่งใดซึ่งมิใช่เครื่องหมายแสดงการเสียภาษีจดทะเบียนในโรงงานผลิตเครื่องหมายแสดงการเสียภาษีนั้น โดยไม่ขออนุญาตจากอธิบดีกรมสรรพสามิต หรือได้ยื่นขออนุญาตไว้แล้วแต่ยังไม่ได้รับการอนุญาตเป็นหนังสือจากอธิบดีกรมสรรพสามิต ก็จะมีผลผิดต้องต้องระวางโทษปรับไม่เกินสี่หมื่นบาท ตามที่กำหนดไว้ในมาตรา ๑๘๗

มาตรา ๗๖ ห้ามมิให้ผู้ใดนำเครื่องหมายแสดงการเสียภาษีของทางราชการหรือเครื่องหมายแสดงการเสียภาษีจดทะเบียนออกจากโรงงานผลิตเครื่องหมายแสดงการเสียภาษี เว้นแต่ผู้ที่ได้รับมอบหมายให้ผลิตเครื่องหมายแสดงการเสียภาษีของทางราชการนำออกเพื่อส่งให้แก่กรมสรรพสามิต หรือผู้ได้รับอนุญาตให้ผลิตเครื่องหมายแสดงการเสียภาษีจดทะเบียนจะนำออกเพื่อขายหรือจำหน่ายให้แก่ผู้ประกอบอุตสาหกรรมซึ่งได้จดทะเบียนเครื่องหมายแสดงการเสียภาษีนั้นไว้

คำอธิบาย

บทบัญญัติมาตรานี้เป็นการห้ามมิให้บุคคลใดทั้งบุคคลธรรมดาและนิติบุคคลนำเครื่องหมายความเสียหายของทางราชการหรือเครื่องหมายความเสียหายจดทะเบียนออกจากโรงงานผลิตเครื่องหมายความเสียหาย ซึ่งการที่กฎหมายกำหนดข้อห้ามดังกล่าวมีวัตถุประสงค์เพื่อป้องกันมิให้เกิดการลักลอบนำเครื่องหมายความเสียหายของทางราชการหรือเครื่องหมายความเสียหายจดทะเบียนไปใช้เพื่อหลบเลี่ยงการเสียภาษี มีข้อที่น่าสังเกตประการหนึ่งว่า การกำหนดข้อห้ามตามบทบัญญัติมาตรานี้เป็นการห้ามกระทำการอย่างเด็ดขาดซึ่งจะมีความแตกต่างจากการกำหนดข้อห้ามตามมาตรา ๗๔ และมาตรา ๗๕ ซึ่งยังสามารถกระทำการได้หากได้รับการอนุญาตเป็นหนังสือจากอธิบดีกรมสรรพสามิต

ทั้งนี้ หากผู้ใดฝ่าฝืนนำเครื่องหมายความเสียหายของทางราชการหรือเครื่องหมายความเสียหายจดทะเบียนออกจากโรงงานผลิตเครื่องหมายความเสียหายก็จะมีผลมีความผิดต้องระวางโทษต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินสี่แสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ ตามที่กำหนดไว้ในมาตรา ๑๘๙

อย่างไรก็ตาม แม้บทบัญญัติมาตรานี้จะเป็นการกำหนดข้อห้ามกระทำการอย่างเด็ดขาดและมีการกำหนดโทษสำหรับผู้ฝ่าฝืนไว้ แต่กฎหมายก็ไดยกเว้นความผิดไว้สำหรับผู้ให้นำเครื่องหมายความเสียหายของทางราชการหรือเครื่องหมายความเสียหายจดทะเบียนออกจากโรงงานผลิตเครื่องหมายความเสียหาย หากเป็นกรณีดังต่อไปนี้

๑. กรณีผู้ที่ได้รับมอบหมายให้ผลิตเครื่องหมายความเสียหายของทางราชการนำเครื่องหมายความเสียหายของทางราชการออกจากโรงงานผลิตเครื่องหมายความเสียหายเพื่อส่งมอบให้แก่กรมสรรพสามิต กล่าวคือ การนำเครื่องหมายความเสียหายของทางราชการออกจากโรงงานผลิตเครื่องหมายความเสียหายเสียภาษีตามกรณีดังกล่าวซึ่งจะได้รับการยกเว้นความผิดจะต้องมีวัตถุประสงค์เพื่อนำเครื่องหมายความเสียหายของทางราชการมาส่งมอบให้แก่กรมสรรพสามิตเท่านั้น หากเป็นไปเพื่อวัตถุประสงค์อื่นก็จะไม่ได้รับการยกเว้นความผิดและต้องระวางโทษต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินสี่แสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ ตามที่กำหนดไว้ในมาตรา ๑๘๙

๒. กรณีผู้ได้รับอนุญาตให้ผลิตเครื่องหมายความเสียหายจดทะเบียน นำเครื่องหมายความเสียหายจดทะเบียนออกโรงงานผลิตเครื่องหมายความเสียหายเพื่อขายหรือจำหน่ายให้แก่ผู้ประกอบการอุตสาหกรรมซึ่งได้จดทะเบียนเครื่องหมายความเสียหายนั้นไว้ ซึ่งในกรณีดังกล่าวนี้ มีข้อที่น่าสังเกตประการหนึ่งว่าการนำเครื่องหมายความเสียหายจดทะเบียนออกโรงงานผลิตเครื่องหมายความเสียหายซึ่งจะได้รับการยกเว้นความผิดตามบทบัญญัติมาตรานี้ จะต้องเป็นกรณีของการนำออกเพื่อขายหรือจำหน่ายให้กับผู้ประกอบการอุตสาหกรรมซึ่งได้จดทะเบียนเครื่องหมายความเสียหายนั้นไว้เท่านั้น หากเป็นการนำออกเพื่อขายหรือจำหน่ายให้กับบุคคลอื่น หรือเพื่อขายหรือจำหน่ายให้กับผู้ประกอบการรายอื่นซึ่งไม่ใช่ผู้ที่จดทะเบียนเครื่องหมายความเสียหายนั้นไว้ ก็จะมีผลมีความผิดต้องระวางโทษต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินสี่แสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ ตามที่กำหนดไว้ในมาตรา ๑๘๙

มาตรา ๗๗ ผู้ใดประสงค์จะนำเครื่องหมายแสดงการเสียภาษีจดทะเบียนเข้ามาในราชอาณาจักร ต้องได้รับอนุญาตเป็นหนังสือจากอธิบดี และต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่อธิบดีประกาศ กำหนด

คำอธิบาย

บทบัญญัติมาตรานี้เป็นการกำหนดถึงกรณีการนำเครื่องหมายแสดงการเสียภาษีจดทะเบียนเข้ามาในราชอาณาจักร ซึ่งผู้ที่ประสงค์จะนำเครื่องหมายแสดงการเสียภาษีจดทะเบียนเข้ามาในราชอาณาจักรจะต้องได้รับอนุญาตเป็นหนังสือจากอธิบดีกรมสรรพสามิตเช่นเดียวกับกรณีของการผลิตเครื่องหมายแสดงการเสียภาษีจดทะเบียนตามมาตรา ๗๐ แต่มีความแตกต่างกันตรงที่กรณีการนำเครื่องหมายแสดงการเสียภาษีจดทะเบียนเข้ามาในราชอาณาจักรตามบทบัญญัติในมาตรานี้ ผู้นำเครื่องหมายแสดงการเสียภาษีจดทะเบียนเข้ามาในราชอาณาจักรจะต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่อธิบดีกรมสรรพสามิตประกาศกำหนด ในขณะที่หากเป็นกรณีการผลิตเครื่องหมายแสดงการเสียภาษีจดทะเบียนตามมาตรา ๗๐ ผู้ผลิตเครื่องหมายแสดงการเสียภาษีจดทะเบียนจะต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง

ทั้งนี้ หากผู้ใดฝ่าฝืนนำเครื่องหมายแสดงการเสียภาษีจดทะเบียนเข้ามาในราชอาณาจักรโดยไม่ได้รับอนุญาตเป็นหนังสือจากอธิบดีจะถือว่ามีความผิดต้องระวางโทษต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินสี่แสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ ตามที่กำหนดไว้ในมาตรา ๑๘๙

อย่างไรก็ตาม มีข้อที่น่าสังเกตประการหนึ่งว่า ในกรณีของแสตมป์สรรพสามิตและเครื่องหมายแสดงการเสียภาษีของทางราชการนั้น เนื่องจากมาตรา ๖๗ กำหนดห้ามมิให้ผู้ใดทำหรือจัดให้มีขึ้นซึ่งแสตมป์สรรพสามิตหรือเครื่องหมายแสดงการเสียภาษีของทางราชการ เว้นแต่จะเป็นการทำหรือจัดให้มีขึ้นโดยกรมสรรพสามิต ดังนั้น จึงไม่มีกรณีของการนำแสตมป์สรรพสามิตหรือเครื่องหมายแสดงการเสียภาษีของทางราชการเข้ามาในราชอาณาจักรแต่อย่างใด

มาตรา ๗๘ ห้ามมิให้ผู้ประกอบอุตสาหกรรมหรือผู้นำเข้าซื้อหรือรับไว้ด้วยวิธีใดซึ่งแสตมป์สรรพสามิต หรือเครื่องหมายแสดงการเสียภาษีของทางราชการจากบุคคลซึ่งมิใช่กรมสรรพสามิตหรือผู้ที่กรมสรรพสามิตมอบหมาย

คำอธิบาย

บทบัญญัติมาตรานี้เป็นการกำหนดห้ามมิให้ผู้ประกอบอุตสาหกรรมหรือผู้นำเข้าซื้อหรือรับไว้ด้วยวิธีใดซึ่งแสดมภ์สรรพสามิต หรือเครื่องหมายแสดงการเสียภาษีของทางราชการจากบุคคลซึ่งมิใช่ กรมสรรพสามิต หรือผู้ที่กรมสรรพสามิตมอบหมาย เนื่องจากมาตรา ๖๗ กำหนดห้ามมิให้ผู้ใดทำหรือจัดให้มีขึ้นซึ่งแสดมภ์สรรพสามิตหรือเครื่องหมายแสดงการเสียภาษีของทางราชการ เว้นแต่จะเป็นการทำหรือจัดให้มีขึ้นโดยกรมสรรพสามิต ดังนั้น บุคคลอื่นนอกเหนือจากกรมสรรพสามิตหรือผู้ที่กรมสรรพสามิตมอบหมายจึงย่อมที่จะไม่มีสิทธิโดยชอบด้วยกฎหมายในการทำหรือจัดให้มีขึ้นซึ่งแสดมภ์สรรพสามิตหรือเครื่องหมายแสดงการเสียภาษีของทางราชการ และส่งผลให้ผู้ประกอบอุตสาหกรรมหรือผู้นำเข้าไม่มีสิทธิที่จะซื้อหรือรับไว้ด้วยวิธีใดซึ่งแสดมภ์สรรพสามิตหรือเครื่องหมายแสดงการเสียภาษีของทางราชการจากบุคคลเหล่านั้น

ทั้งนี้ หากผู้ประกอบอุตสาหกรรมหรือผู้นำเข้าฝ่าฝืนซื้อหรือรับไว้ด้วยวิธีใดซึ่งแสดมภ์สรรพสามิตหรือเครื่องหมายแสดงการเสียภาษีของทางราชการจากบุคคลซึ่งมิใช่กรมสรรพสามิตหรือผู้ที่ กรมสรรพสามิตมอบหมาย จะถือว่ามีความผิดต้องระวางโทษต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินสี่แสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ ตามที่กำหนดไว้ในมาตรา ๑๘๙

มาตรา ๗๙ ผู้ประกอบอุตสาหกรรมหรือผู้นำเข้าจะซื้อหรือสั่งซื้อเครื่องหมายแสดงการเสียภาษีจดทะเบียนได้เฉพาะจากผู้ได้รับอนุญาตให้ผลิตหรือนำเข้าซึ่งเครื่องหมายแสดงการเสียภาษีจดทะเบียนเท่านั้น การซื้อหรือสั่งซื้อเครื่องหมายแสดงการเสียภาษีจดทะเบียน ให้ปฏิบัติตามวิธีการและเงื่อนไขที่อธิบดีประกาศกำหนด

คำอธิบาย

เนื่องจากการผลิตเครื่องหมายแสดงการเสียภาษีจดทะเบียนและการนำเครื่องหมายแสดงการเสียภาษีจดทะเบียนเข้ามาในราชอาณาจักร กฎหมายมาตรา ๗๐ และมาตรา ๗๗ กำหนดให้ผู้ผลิตและผู้นำเข้าจะต้องได้รับอนุญาตจากอธิบดีกรมสรรพสามิต ดังนั้น ผู้ประกอบอุตสาหกรรมหรือผู้นำเข้าจึงจะสามารถซื้อหรือสั่งซื้อเครื่องหมายแสดงการเสียภาษีจดทะเบียนได้เฉพาะจากผู้ที่ได้รับอนุญาตให้ผลิตหรือนำเข้าซึ่งเครื่องหมายแสดงการเสียภาษีจดทะเบียนเท่านั้น หากผู้ประกอบอุตสาหกรรมหรือผู้นำเข้าฝ่าฝืนซื้อหรือสั่งซื้อเครื่องหมายแสดงการเสียภาษีจดทะเบียนจากบุคคลอื่นที่ไม่ใช่ผู้ได้รับอนุญาตก็ย่อมที่จะเป็นการกระทำที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย และต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินสี่แสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ ตามที่กำหนดไว้ในมาตรา ๑๘๙

อย่างไรก็ตาม นอกจากข้อห้ามในการซื้อหรือสั่งซื้อเครื่องหมายแสดงการเสียภาษีจดทะเบียนดังที่ได้กล่าวมาแล้ว กฎหมายยังได้กำหนดให้การซื้อหรือสั่งซื้อเครื่องหมายแสดงการเสียภาษีจดทะเบียนของผู้ประกอบ

อุตสาหกรรมหรือผู้นำเข้าจะต้องปฏิบัติตามวิธีการและเงื่อนไขที่อธิบดีกรมสรรพสามิตประกาศกำหนดด้วย ซึ่งหากผู้ประกอบการอุตสาหกรรมหรือผู้นำเข้าฝ่าฝืนไม่ปฏิบัติตามวิธีการและเงื่อนไขที่อธิบดีกรมสรรพสามิตประกาศกำหนด แม้ว่าการซื้อหรือสั่งซื้อเครื่องหมายแสดงการเสียภาษีจดทะเบียนดังกล่าวจะได้กระทำต่อผู้ได้รับอนุญาตให้ผลิตหรือให้นำเข้าซึ่งเครื่องหมายแสดงการเสียภาษีจดทะเบียน ผู้ประกอบการอุตสาหกรรมหรือผู้นำเข้าก็จะต้องต้องระวางโทษปรับไม่เกินสองหมื่นบาท ตามที่กำหนดไว้ในมาตรา ๑๘๔

มาตรา ๘๐ ห้ามมิให้ผู้ประกอบการอุตสาหกรรมนำเครื่องหมายแสดงการเสียภาษีจดทะเบียนออกจากโรงงานผลิตเครื่องหมายแสดงการเสียภาษีไปเก็บรักษาไว้ในโรงอุตสาหกรรมของตนโดยไม่มีใบขนตามแบบที่อธิบดีประกาศกำหนดกำกับไปด้วย

ผู้ประกอบการอุตสาหกรรมตามวรรคหนึ่ง ต้องเก็บรักษาเครื่องหมายแสดงการเสียภาษีจดทะเบียนไว้ ณ สถานที่เก็บที่ได้รับอนุญาตจากอธิบดีและอยู่ในโรงอุตสาหกรรมนั้น และต้องทำบัญชีประจำวันแสดงรายการเกี่ยวกับการใช้และการเก็บรักษาเครื่องหมายแสดงการเสียภาษีจดทะเบียนตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และแบบที่อธิบดีประกาศกำหนด

คำอธิบาย

นอกจากกฎหมายมาตรา ๗๖ จะกำหนดห้ามมิให้ผู้ใดนำเครื่องหมายแสดงการเสียภาษีจดทะเบียนออกจากโรงงานผลิตเครื่องหมายแสดงการเสียภาษี เว้นแต่เป็นกรณีที่ได้รับอนุญาตให้ผลิตเครื่องหมายแสดงการเสียภาษีจดทะเบียนจะนำเครื่องหมายแสดงการเสียภาษีจดทะเบียนดังกล่าวออกจากโรงงานผลิตเครื่องหมายแสดงการเสียภาษีเพื่อขายหรือจำหน่ายให้แก่ผู้ประกอบการซึ่งได้จดทะเบียนเครื่องหมายแสดงการเสียภาษีนั้นไว้ บทบัญญัติมาตรานี้ก็ยังได้กำหนดให้การนำเครื่องหมายแสดงการเสียภาษีจดทะเบียนออกจากโรงงานผลิตเครื่องหมายแสดงการเสียภาษีจะต้องมีใบขนตามแบบที่อธิบดีกรมสรรพสามิตประกาศกำหนดกำกับไปด้วย ซึ่งหากผู้ประกอบการฝ่าฝืนนำเครื่องหมายแสดงการเสียภาษีจดทะเบียนออกจากโรงงานผลิตเครื่องหมายแสดงการเสียภาษีไปเก็บรักษาไว้ในโรงอุตสาหกรรมของตนโดยไม่มีใบขนตามแบบที่อธิบดีประกาศกำหนดกำกับไปด้วย ก็จะต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินสี่แสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับตามที่กำหนดไว้ในมาตรา ๑๘๔

นอกจากนั้น การเก็บรักษาเครื่องหมายแสดงการเสียภาษีจดทะเบียนของผู้ประกอบการอุตสาหกรรม ก็จะต้องเก็บรักษาไว้ ณ สถานที่เก็บภายในโรงอุตสาหกรรมซึ่งผลิตสินค้าที่ต้องใช้เครื่องหมายแสดงการเสียภาษีจดทะเบียนนั้นและต้องได้รับอนุญาตจากอธิบดีกรมสรรพสามิต รวมทั้งผู้ประกอบการยังจะต้องมีหน้าที่ในการทำบัญชีประจำวันแสดงรายการเกี่ยวกับการใช้และการเก็บรักษาเครื่องหมายแสดงการเสียภาษีจดทะเบียน

ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และแบบที่อธิบดีกรมสรรพสามิตประกาศกำหนดด้วย ซึ่งหากผู้ประกอบการอุตสาหกรรมฝ่าฝืน นำเครื่องหมายแสดงการเสียภาษีจดทะเบียนไปเก็บรักษาไว้ ณ สถานที่อื่น หรือละเลยไม่ทำบัญชีประจำวันแสดงรายการเกี่ยวกับการใช้และการเก็บรักษาเครื่องหมายแสดงการเสียภาษีจดทะเบียนตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และแบบที่อธิบดีกรมสรรพสามิตประกาศกำหนด ก็จะต้องระวางโทษปรับไม่เกินสี่หมื่นบาท ตามที่กำหนดไว้ในมาตรา ๑๘๗

มาตรา ๘๑ ห้ามมิให้ผู้ใดขายหรือจำหน่าย หรือมีไว้เพื่อขายหรือจำหน่ายซึ่งเครื่องหมายแสดงการเสียภาษีจดทะเบียนที่ยังไม่ได้ใช้ เว้นแต่เป็นผู้ได้รับอนุญาตให้ผลิตหรือนำเข้าซึ่งเครื่องหมายแสดงการเสียภาษีจดทะเบียน

คำอธิบาย

เนื่องจากมาตรา ๗๐ และมาตรา ๗๗ กำหนดให้การผลิตเครื่องหมายแสดงการเสียภาษีจดทะเบียนและการนำเครื่องหมายแสดงการเสียภาษีจดทะเบียนเข้ามาในราชอาณาจักรจะต้องได้รับอนุญาตจากอธิบดีกรมสรรพสามิต รวมทั้งมาตรา ๗๙ กำหนดให้ผู้ประกอบการอุตสาหกรรมหรือผู้นำเข้าจะสามารถซื้อหรือสั่งซื้อเครื่องหมายแสดงการเสียภาษีจดทะเบียนได้เฉพาะจากผู้ได้รับอนุญาตให้ผลิตหรือนำเข้าซึ่งเครื่องหมายแสดงการเสียภาษีจดทะเบียนเท่านั้น ดังนั้น หากบุคคลซึ่งไม่ใช่ผู้ได้รับอนุญาตให้ผลิตหรือนำเข้าซึ่งเครื่องหมายแสดงการเสียภาษีจดทะเบียนมีการขายหรือจำหน่าย หรือมีไว้เพื่อขายหรือจำหน่ายซึ่งเครื่องหมายแสดงการเสียภาษีจดทะเบียนที่ยังไม่ได้ใช้ก็ย่อมจะเป็นการกระทำที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายและต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินสี่แสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ ตามที่กำหนดไว้ในมาตรา ๑๘๘

มาตรา ๘๒ ห้ามมิให้ผู้ใดมีไว้ในครอบครองซึ่งแสตมป์สรรพสามิตปลอมหรือแสตมป์สรรพสามิตที่ใช้แล้วเพื่อขายหรือจำหน่าย หรือเพื่อนำออกใช้ โดยรู้ว่าเป็นแสตมป์สรรพสามิตปลอมหรือแสตมป์สรรพสามิตที่ใช้แล้ว เว้นแต่เป็นการครอบครองแสตมป์สรรพสามิตที่ใช้แล้วเพื่อขายหรือจำหน่าย สำหรับการสะสม

คำอธิบาย

โดยทั่วไปแล้วแสตมป์สรรพสามิตที่มีการทำปลอมขึ้นย่อมจะเป็นสิ่งที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายโดยสภาพ การครอบครองแสตมป์สรรพสามิตปลอมดังกล่าวเพื่อขายหรือจำหน่าย หรือเพื่อนำออกใช้ โดยที่รู้อยู่แล้วว่า

เป็นแสตมป์สรรพสามิตที่มีการทำปลอมขึ้นจึงเป็นการกระทำที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย ในขณะที่แสตมป์สรรพสามิตที่ใช้แล้วแม้จะมีการผลิตขึ้นมาโดยชอบด้วยกฎหมายแต่บทบัญญัติมาตรานี้ก็ได้กำหนดให้ถือเป็นสิ่งที่ไม่สามารถครอบครองได้หากเป็นการครอบครองเพื่อขายหรือจำหน่าย หรือเพื่อนำออกใช้ โดยรู้ว่าเป็นแสตมป์สรรพสามิตปลอมหรือแสตมป์สรรพสามิตที่ใช้แล้ว เว้นแต่จะเป็นกรณีการครอบครองแสตมป์สรรพสามิตที่ใช้แล้วเพื่อขายหรือจำหน่าย สำหรับการสะสม ทั้งนี้ การที่กฎหมายกำหนดข้อห้ามดังกล่าวขึ้นนั้นมีวัตถุประสงค์เพื่อป้องกันมิให้มีการนำแสตมป์สรรพสามิตปลอมมาใช้เพื่อแสดงว่าได้มีการเสียภาษีแล้วรวมทั้งป้องกันมิให้นำแสตมป์สรรพสามิตที่ใช้แล้วมาใช้ซ้ำเพื่อหลีกเลี่ยงการเสียภาษี ซึ่งหากผู้ใดฝ่าฝืนมีไว้ในครอบครองซึ่งแสตมป์สรรพสามิตปลอมหรือแสตมป์สรรพสามิตที่ใช้แล้วเพื่อขายหรือจำหน่าย หรือเพื่อนำออกใช้ โดยรู้ว่าเป็นแสตมป์สรรพสามิตปลอมหรือแสตมป์สรรพสามิตที่ใช้แล้ว เว้นแต่เป็นการครอบครองแสตมป์สรรพสามิตที่ใช้แล้วเพื่อขายหรือจำหน่าย สำหรับการสะสม ก็จะต้องมีความผิดและต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินสี่แสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ ตามที่กำหนดไว้ในมาตรา ๑๘๘

อย่างไรก็ตาม มีข้อที่น่าสังเกตประการหนึ่งว่าแม้แสตมป์สรรพสามิตปลอมจะเป็นสิ่งที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายโดยสภาพแต่การครอบครองซึ่งจะถือเป็นการฝ่าฝืนบทบัญญัติมาตรานี้ นั้น จะต้องอาศัยเจตนาพิเศษ กล่าวคือ ผู้ครอบครองแสตมป์สรรพสามิตปลอมจะต้องครอบครองไว้เพื่อขายหรือจำหน่าย หรือเพื่อนำออกใช้ รวมทั้งผู้ครอบครองจะต้องรู้ว่าแสตมป์สรรพสามิตนั้นเป็นแสตมป์สรรพสามิตที่มีการทำปลอมขึ้นด้วย ดังนั้น หากเป็นกรณีที่ผู้ครอบครองแสตมป์สรรพสามิตปลอมมิได้มีเจตนา นำแสตมป์สรรพสามิตปลอมนั้นออกขายหรือจำหน่าย หรือนำออกใช้ รวมทั้งกรณีที่ผู้ครอบครองแสตมป์สรรพสามิตปลอมมีเจตนาที่จะนำแสตมป์สรรพสามิตปลอมนั้นออกขายหรือจำหน่าย หรือนำออกใช้ โดยไม่รู้ว่า เป็นแสตมป์สรรพสามิตปลอม ก็ไม่ถือเป็นการฝ่าฝืนบทบัญญัติมาตรานี้ซึ่งจะต้องรับโทษตามมาตรา ๑๘๘ แต่อย่างใด

มาตรา ๘๓ ห้ามมิให้ผู้ใดนำแสตมป์สรรพสามิต หรือเครื่องหมายแสดงการเสียภาษีที่ใช้ในการเสียภาษีแล้วมาใช้ซ้ำเพื่อแสดงว่าได้เสียภาษีแล้ว

คำอธิบาย

โดยทั่วไปแล้วการใช้แสตมป์สรรพสามิตหรือเครื่องหมายแสดงการเสียภาษีจะสามารถใช้ได้เพียงแค่ครั้งเดียว บทบัญญัติมาตรานี้จึงเป็นการกำหนดข้อห้ามมิให้มีการนำแสตมป์สรรพสามิตหรือเครื่องหมายแสดงการเสียภาษีที่ใช้ในการเสียภาษีแล้วมาใช้ซ้ำอีกโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อป้องกันมิให้เกิดการหลีกเลี่ยงภาษี ดังนั้น หากผู้ใดฝ่าฝืนนำแสตมป์สรรพสามิตหรือเครื่องหมายแสดงการเสียภาษีที่ใช้ในการเสียภาษีแล้วมาใช้ซ้ำอีกเพื่อ

แสดงให้เห็นว่าตนได้มีการเสียภาษีโดยถูกต้องแล้วจึงเป็นการกระทำที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย และต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินสี่แสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ ตามที่กำหนดไว้ในมาตรา ๑๘๘

ทั้งนี้ มีข้อที่น่าสังเกตประการหนึ่งว่า แสตมป์สรรพสามิตหรือเครื่องหมายแสดงการเสียภาษีตามบทบัญญัติมาตรานี้จะไม่ใช่ของที่มีการทำปลอมขึ้น นอกจากนั้น เครื่องหมายแสดงการเสียภาษีที่บทบัญญัติมาตรานี้ห้ามนำมาใช้ก็เพื่อแสดงว่าได้เสียภาษีแล้วนั้น จะเป็นการห้ามทั้งในกรณีของเครื่องหมายแสดงการเสียภาษีของทางราชการ ซึ่งกรมสรรพสามิตทำหรือจัดให้มีขึ้น และเครื่องหมายแสดงการเสียภาษีจดทะเบียน ซึ่งผู้ประกอบการหรือผู้นำเข้าได้จดทะเบียนกับพนักงานเจ้าหน้าที่เพื่อ ใช้เครื่องหมายดังกล่าวแสดงการเสียภาษีสำหรับสินค้าของตนเอง

มาตรา ๘๔ ในกรณีที่ปรากฏว่าผู้ได้รับอนุญาตให้ผลิตเครื่องหมายแสดงการเสียภาษีจดทะเบียนไม่ปฏิบัติหรือปฏิบัติไม่ถูกต้องตามบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัตินี้ กฎกระทรวงหรือประกาศ ที่ออกตามพระราชบัญญัตินี้ หรือเงื่อนไขที่ระบุไว้ในใบอนุญาต อธิบดีมีอำนาจสั่งพักใช้ใบอนุญาตได้ มีกำหนดครั้งละไม่เกินสามเดือน

คำอธิบาย

บทบัญญัติมาตรานี้เป็นการกำหนดมาตรการบังคับต่อผู้ได้รับอนุญาตให้ผลิตเครื่องหมายแสดงการเสียภาษีจดทะเบียนที่ไม่ปฏิบัติหรือปฏิบัติไม่ถูกต้องตามบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ. ๒๕๖๐ หรือกฎกระทรวงหรือประกาศที่ออกตามพระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ. ๒๕๖๐ ซึ่งนอกจากจะต้องระวางโทษในทางอาญาตามที่กฎหมายกำหนดสำหรับความผิดนั้น ๆ แล้ว กฎหมายยังได้กำหนดมาตรการทางปกครองเพื่อเป็นการลงโทษผู้ที่ได้รับอนุญาตให้ผลิตเครื่องหมายแสดงการเสียภาษีจดทะเบียนที่ไม่ปฏิบัติหรือปฏิบัติไม่ถูกต้องตามบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ. ๒๕๖๐ หรือกฎกระทรวงหรือประกาศที่ออกตามพระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ. ๒๕๖๐ อีกทางหนึ่งด้วย โดยกฎหมายได้ให้อำนาจอธิบดีกรมสรรพสามิตในการสั่งพักใช้ใบอนุญาตผลิตเครื่องหมายแสดงการเสียภาษีจดทะเบียนได้โดยมีกำหนดครั้งละไม่เกินสามเดือน

อย่างไรก็ตาม มีข้อที่น่าสังเกตประการหนึ่งว่าแม้กฎหมายจะไม่ได้กำหนดในเรื่องของการอุทธรณ์คำสั่งพักใช้ใบอนุญาตผลิตเครื่องหมายแสดงการเสียภาษีจดทะเบียนไว้เป็นการเฉพาะ แต่เนื่องจากคำสั่งพักใช้ใบอนุญาตในกรณีดังกล่าวนี้ถือเป็นการกระหนาบสิทธิของผู้ได้รับอนุญาตจึงมีลักษณะเป็นคำสั่งทางปกครองตามมาตรา ๕ แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ ดังนั้น ผู้ได้รับอนุญาตให้ผลิตเครื่องหมายแสดงการเสียภาษีจดทะเบียนจึงสามารถอุทธรณ์คำสั่งพักใช้ใบอนุญาตผลิตเครื่องหมายแสดงการเสีย

ภาษีจัดทะเบียนดังกล่าวได้ตามมาตรา ๔๕ แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ โดยทำเป็นหนังสือระบุข้อโต้แย้งและข้อเท็จจริงหรือข้อกฎหมายยื่นต่ออธิบดี กรมสรรพสามิตภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ได้รับแจ้งคำสั่ง

ทั้งนี้ ในระหว่างที่มีการอุทธรณ์คำสั่งพักใช้ใบอนุญาตตามบทบัญญัติมาตรานี้ ผู้อุทธรณ์ จะไม่มีสิทธิผลิตเครื่องหมายแสดงการเสียภาษีจัดทะเบียน ซึ่งจะมีความแตกต่างจากกรณีของการอุทธรณ์คำสั่งไม่ออกใบอนุญาตผลิตเครื่องหมายแสดงการเสียภาษีจัดทะเบียนและคำสั่งไม่อนุญาตให้ต่ออายุใบอนุญาตผลิตเครื่องหมายแสดงการเสียภาษีจัดทะเบียน ตามมาตรา ๗๒ ซึ่งผู้อุทธรณ์ยังคงสามารถประกอบกิจการต่อไปได้จนกว่าจะมีคำวินิจฉัยอุทธรณ์ของรัฐมนตรี

มาตรา ๘๕ อธิบดีมีอำนาจออกคำสั่งเพิกถอนใบอนุญาตเมื่อปรากฏว่าผู้รับใบอนุญาตให้ผลิตเครื่องหมายแสดงการเสียภาษีจัดทะเบียน

- (๑) ถูกสั่งพักใช้ใบอนุญาตตั้งแต่สองครั้งขึ้นไปและมีเหตุที่จะต้องถูกสั่งพักใช้ใบอนุญาตอีก
- (๒) ไม่ปฏิบัติหรือปฏิบัติไม่ถูกต้องตามบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัตินี้ กฎกระทรวงหรือประกาศที่ออกตามพระราชบัญญัตินี้ หรือเงื่อนไขที่ระบุไว้ในใบอนุญาต และการไม่ปฏิบัติหรือการปฏิบัติไม่ถูกต้องนั้นอาจก่อให้เกิดความเสียหายอย่างร้ายแรง

คำอธิบาย

บทบัญญัติมาตรานี้เป็นการกำหนดมาตรการบังคับต่อผู้ได้รับอนุญาตให้ผลิตเครื่องหมายแสดงการเสียภาษีจัดทะเบียน ซึ่งนอกจากจะต้องระวางโทษในทางอาญาตามที่กฎหมายกำหนดสำหรับความผิดนั้น ๆ รวมทั้งอาจถูกพักใช้ใบอนุญาตตามมาตรา ๘๔ แล้ว กฎหมายยังได้ให้อำนาจอธิบดีกรมสรรพสามิตในการออกคำสั่งเพิกถอนใบอนุญาตผลิตเครื่องหมายแสดงการเสียภาษีจัดทะเบียนเมื่อปรากฏเหตุ ดังต่อไปนี้

๑. ผู้ได้รับใบอนุญาตให้ผลิตเครื่องหมายแสดงการเสียภาษีจัดทะเบียนถูกสั่งพักใช้ใบอนุญาตตามมาตรา ๘๔ ตั้งแต่สองครั้งขึ้นไปและมีเหตุที่จะต้องถูกสั่งพักใช้ใบอนุญาตอีก ทั้งนี้ ในกรณีดังกล่าวมีข้อที่น่าสังเกตประการหนึ่งว่าแม้ผู้ได้รับใบอนุญาตให้ผลิตเครื่องหมายแสดงการเสียภาษีจัดทะเบียนจะถูกสั่งพักใช้ใบอนุญาตตามมาตรา ๘๔ ตั้งแต่สองครั้งขึ้นไปแล้ว แต่หากผู้ได้รับใบอนุญาตให้ผลิตเครื่องหมายแสดงการเสียภาษีจัดทะเบียนมิได้มีเหตุที่จะต้องถูกสั่งพักใช้ใบอนุญาตอีก อธิบดีกรมสรรพสามิตก็ไม่สามารถสั่งเพิกถอนใบอนุญาตผลิตเครื่องหมายแสดงการเสียภาษีจัดทะเบียนได้แต่อย่างใด

๒. ผู้ได้รับใบอนุญาตให้ผลิตเครื่องหมายแสดงการเสียภาษีจัดทะเบียนไม่ปฏิบัติหรือ ปฏิบัติไม่ถูกต้องตามบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ. ๒๕๖๐ กฎกระทรวงหรือประกาศที่ออกตาม

พระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ. ๒๕๖๐ หรือเงื่อนไขที่ระบุไว้ในใบอนุญาต และการไม่ปฏิบัติหรือการปฏิบัติไม่ถูกต้องนั้นอาจก่อให้เกิดความเสียหายอย่างร้ายแรง ทั้งนี้ ในกรณีดังกล่าวมีข้อที่น่าสังเกตประการหนึ่งว่า เมื่อพิจารณาจากถ้อยคำว่า “...และการไม่ปฏิบัติหรือการปฏิบัติไม่ถูกต้องนั้นอาจก่อให้เกิดความเสียหายอย่างร้ายแรง” จะเห็นได้ว่า แม้การไม่ปฏิบัติหรือการปฏิบัติไม่ถูกต้องดังกล่าวของผู้ได้รับใบอนุญาตจะยังไม่ก่อให้เกิดความเสียหายขึ้นจริง แต่สามารถเล็งเห็นได้ว่าอาจก่อให้เกิดความเสียหายอย่างร้ายแรง อธิบดีกรมสรรพสามิตก็มีอำนาจตามกฎหมายในการออกคำสั่งเพิกถอนใบอนุญาตผลิตเครื่องหมายแสดงการเสียภาษีจัดทะเบียนตามกรณีดังกล่าวแล้ว นอกจากนี้ แม้ผู้ได้รับใบอนุญาตให้ผลิตเครื่องหมายแสดงการเสียภาษีจัดทะเบียนจะไม่ปฏิบัติหรือปฏิบัติไม่ถูกต้องดังกล่าวนั้นไม่อาจก่อให้เกิดความเสียหาย หรืออาจก่อให้เกิดความเสียหายอย่างไม่ร้ายแรง อธิบดีกรมสรรพสามิตก็ไม่สามารถสั่งเพิกถอนใบอนุญาตผลิตเครื่องหมายแสดงการเสียภาษีจัดทะเบียนได้แต่อย่างใด

อย่างไรก็ตาม แม้บทบัญญัติมาตรานี้จะไม่ได้กำหนดในเรื่องของการอุทธรณ์คำสั่งเพิกถอนใบอนุญาตผลิตเครื่องหมายแสดงการเสียภาษีจัดทะเบียนไว้เป็นการเฉพาะ แต่เนื่องจากคำสั่งเพิกถอนใบอนุญาตในกรณีดังกล่าวนี้ถือเป็นการกระทบสิทธิของผู้ได้รับอนุญาตจึงมีลักษณะเป็นคำสั่งทางปกครองตามมาตรา ๕ แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ ดังนั้น ผู้ได้รับอนุญาตให้ผลิตเครื่องหมายแสดงการเสียภาษีจัดทะเบียนจึงสามารถอุทธรณ์คำสั่งเพิกถอนใบอนุญาตผลิตเครื่องหมายแสดงการเสียภาษีจัดทะเบียนดังกล่าวได้ตามมาตรา ๔๕ แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ โดยทำเป็นหนังสือระบุข้อโต้แย้งและข้อเท็จจริงหรือข้อกฎหมายยื่นต่ออธิบดีกรมสรรพสามิตภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ได้รับแจ้งคำสั่ง

ทั้งนี้ ในระหว่างที่มีการอุทธรณ์คำสั่งเพิกถอนใบอนุญาตตามมาตรา ๕ ผู้อุทธรณ์จะไม่มีสิทธิผลิตเครื่องหมายแสดงการเสียภาษีจัดทะเบียน ซึ่งจะมีความแตกต่างจากกรณีของการอุทธรณ์คำสั่งไม่ออกใบอนุญาตผลิตเครื่องหมายแสดงการเสียภาษีจัดทะเบียนและคำสั่งไม่อนุญาตให้ต่ออายุใบอนุญาตผลิตเครื่องหมายแสดงการเสียภาษีจัดทะเบียน ตามมาตรา ๗๒ ซึ่งผู้อุทธรณ์ยังคงสามารถประกอบกิจการต่อไปได้จนกว่าจะมีคำวินิจฉัยอุทธรณ์ของรัฐมนตรี

ส่วนที่ ๗

การประเมินและการวางประกันค่าภาษี

มาตรา ๘๖ พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจประเมินภาษี เบี้ยปรับ และเงินเพิ่มตามพระราชบัญญัตินี้

- เมื่อ
- (๑) ผู้มีหน้าที่เสียภาษีมิได้ยื่นแบบรายการภาษีภายในเวลาที่กฎหมายกำหนด
 - (๒) ผู้มีหน้าที่เสียภาษียื่นแบบรายการภาษีไว้ไม่ถูกต้อง หรือมีข้อผิดพลาดทำให้จำนวนภาษีที่ต้องเสียคลาดเคลื่อนไป
 - (๓) ผู้มีหน้าที่เสียภาษีไม่ปฏิบัติตามหนังสือเรียกหรือคำสั่งของพนักงานเจ้าหน้าที่หรือไม่ยอมตอบคำถามของพนักงานเจ้าหน้าที่อันเป็นสาระสำคัญเกี่ยวกับการประเมินภาษีโดยไม่มีเหตุอันสมควรหรือไม่สามารถแสดงหลักฐานเพื่อการคำนวณภาษี
 - (๔) สินค้าขาดจากบัญชีหรือวัตถุดิบซึ่งเป็นสาระสำคัญของการผลิตสินค้าขาดจากบัญชีตามมาตรา ๒๕ หรือมาตรา ๔๘

คำอธิบาย

การประเมินภาษีของพนักงานเจ้าหน้าที่คือมาตรการบังคับในกระบวนการจัดเก็บภาษีมีวัตถุประสงค์ให้การบริหารการจัดเก็บภาษีเป็นไปโดยถูกต้องและมีประสิทธิภาพ ถือเป็นเครื่องมือที่มีความสำคัญเป็นอย่างมากในระบบภาษีสรรพสามิต เพราะหากเกิดกรณีที่ผู้มีหน้าที่เสียภาษี ไม่เสียภาษีตามที่กฎหมายกำหนด หรือเสียภาษีไม่ถูกต้องครบถ้วนโดยที่รัฐไม่มีเครื่องมือหรือมาตรการในการบังคับผู้มีหน้าที่เสียภาษี ย่อมเกิดความเสียหายต่อระบบภาษีและสูญเสียรายได้ของรัฐ พระราชบัญญัตินี้จึงได้ให้อำนาจพนักงานเจ้าหน้าที่ในการประเมินภาษีตามอัตราภาษีที่กฎหมายกำหนด รวมถึงการกำหนดเบี้ยปรับและเงินเพิ่ม กรณีที่มีได้เสียภาษีภายในเวลาที่กฎหมายกำหนดอีกด้วย ซึ่งอำนาจการประเมินภาษีสรรพสามิต เบี้ยปรับ และเงินเพิ่มดังกล่าวจะเกิดขึ้นต่อเมื่อมีกรณี ดังต่อไปนี้

๑. ผู้มีหน้าที่เสียภาษีมิได้ยื่นแบบรายการภาษีภายในเวลาที่กฎหมายกำหนด เป็นกรณีที่มีความรับผิดชอบอันจะต้องเสียภาษีเกิดขึ้น และพระราชบัญญัตินี้ได้กำหนดระยะเวลาการยื่นแบบรายการภาษีและชำระภาษีไว้ และหากกำหนดเวลาในการยื่นแบบรายการภาษีสิ้นสุดลงโดยผู้มีหน้าที่เสียภาษีมิได้ยื่นแบบรายการภาษีภายในกำหนดเวลาดังกล่าว พนักงานเจ้าหน้าที่ก็จะมียอำนาจในการประเมินภาษี เบี้ยปรับและเงินเพิ่ม ทั้งนี้แม้บทบัญญัติในมาตรานี้จะกำหนดว่า “มิได้ยื่นแบบรายการภาษีภายในกำหนดเวลา” ไม่ได้ใช้คำว่า “มิได้ยื่นแบบรายการภาษีและชำระภาษีภายในกำหนดเวลา” แต่ก็เป็นที่ผู้เสียภาษีจะต้อง ยื่นแบบรายการภาษีและชำระภาษีภายในกำหนดเวลาดังกล่าว เนื่องจากบทบัญญัติในส่วนที่ ๕ (มาตรา ๕๔ ถึงมาตรา ๖๓) กำหนดให้การยื่นแบบ

รายการภาษีและการชำระภาษีต้องกระทำพร้อม ดังนั้นหากผู้มีหน้าที่เสียภาษียื่นแบบรายการภาษีภายในกำหนดเวลาแต่เพียงอย่างเดียวโดยมิได้ชำระภาษีก็นับว่า “มิได้ยื่นแบบรายการภาษีภายในกำหนดเวลา” พนักงานเจ้าหน้าที่ย่อมมีอำนาจในการประเมินภาษี เบี้ยปรับ และเงินเพิ่มได้ตามบทบัญญัตินี้

๒. ผู้มีหน้าที่เสียภาษียื่นแบบรายการภาษีไว้ไม่ถูกต้อง หรือมีข้อผิดพลาดทำให้จำนวนภาษี ที่ต้องเสียคลาดเคลื่อนไป คือกรณีที่ผู้เสียภาษีได้ยื่นแบบรายการภาษีภายในกำหนดเวลาแล้ว แต่ยื่นไม่ถูกต้อง หรือมีข้อผิดพลาด เช่น ระบุจำนวนสินค้าหรือมูลค่าสินค้าที่ใช้เป็นฐานในการคำนวณภาษีไม่ถูกต้อง หรือใช้อัตราภาษีไม่ถูกต้อง หรือเกิดความผิดพลาดในการคำนวณภาษีทำให้จำนวนภาษีที่ต้องเสียคลาดเคลื่อนไปจากจำนวนที่ควรจะต้องเสีย

๓. ผู้มีหน้าที่เสียภาษีไม่ปฏิบัติตามหนังสือเรียกหรือคำสั่งของพนักงานเจ้าหน้าที่หรือไม่ยอมตอบคำถามของพนักงานเจ้าหน้าที่อันเป็นสาระสำคัญเกี่ยวกับการประเมินภาษีโดยไม่มีเหตุอันสมควร หรือไม่สามารถแสดงหลักฐานเพื่อการคำนวณภาษี แบ่งออกเป็น ๔ กรณี ดังนี้

๓.๑ ผู้มีหน้าที่เสียภาษีไม่ปฏิบัติตามหนังสือเรียกของพนักงานเจ้าหน้าที่ กล่าวคือ เป็นกรณีที่พนักงานเจ้าหน้าที่ได้มีหนังสือสอบถามหรือเรียกบุคคลใดมาให้ถ้อยคำหรือให้ส่งบัญชี เอกสาร หลักฐาน หรือสิ่งอื่นที่จำเป็นมาประกอบการพิจารณา โดยให้เวลาผู้มีหน้าที่เสียภาษีไม่น้อยกว่าเจ็ดวันนับแต่วันที่รับคำสั่งนั้น แต่ผู้มีหน้าที่เสียภาษีไม่ปฏิบัติตามหนังสือเรียกดังกล่าว ซึ่งนอกจากผู้มีหน้าที่เสียภาษีจะถูกพนักงานเจ้าหน้าที่ประเมินภาษีสรรพสามิตแล้วยังมีความผิดอาญาตามมาตรา ๑๘๘ (๓) ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือน หรือปรับไม่เกินสองหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ อีกด้วย

๓.๒ ผู้มีหน้าที่เสียภาษีไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของพนักงานเจ้าหน้าที่ คำสั่งของพนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งผู้มีหน้าที่เสียภาษีไม่ปฏิบัติตามที่จะทำให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจในการประเมินภาษี เบี้ยปรับ และเงินเพิ่มนั้น จะต้องเป็นคำสั่งที่กฎหมายกำหนดให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจสั่งให้ผู้มีหน้าที่เสียภาษีต้องปฏิบัติ

๓.๓ ผู้มีหน้าที่เสียภาษีไม่ยอมตอบคำถามของพนักงานเจ้าหน้าที่อันเป็นสาระสำคัญเกี่ยวกับการประเมินภาษีโดยไม่มีเหตุอันสมควร คือกรณีที่พนักงานเจ้าหน้าที่มีหนังสือสอบถามหรือเรียกให้ผู้มีหน้าที่เสียภาษีไปให้ถ้อยคำ และผู้มีหน้าที่เสียภาษีไม่ยอมตอบคำถามอันเป็นสาระสำคัญเกี่ยวกับการประเมินภาษี พนักงานเจ้าหน้าที่ย่อมมีอำนาจในการประเมินภาษี นอกจากนี้ผู้มีหน้าที่เสียภาษียังมีความผิดอาญาตามมาตรา ๑๘๘ (๓) ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือน หรือปรับไม่เกินสองหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ ทั้งนี้ การไม่ยอมตอบคำถามในกรณีนี้จะต้องเป็น “คำถามอันเป็นสาระสำคัญเกี่ยวกับการประเมินภาษี” เช่น คำถามเรื่องฐานภาษี การยกเว้นภาษี การคืนภาษี การลดหย่อนภาษี หรือคำถามใด ๆ ที่มีผลเกี่ยวข้องกับการเรียกเก็บภาษี ย่อมถือว่าเป็นคำถามอันเป็นสาระสำคัญ เกี่ยวกับการประเมินภาษี

๓.๔ ผู้มีหน้าที่เสียภาษีไม่สามารถแสดงหลักฐานเพื่อการคำนวณภาษี โดยหลักฐานเพื่อการคำนวณภาษีที่สำคัญคือหลักฐานที่เกี่ยวกับฐานภาษี โดยเฉพาะที่เกี่ยวกับการกำหนดมูลค่าเพื่อเสียภาษี ถ้าเป็น

กรณีสินค้า เช่น หลักฐานเกี่ยวกับต้นทุนการผลิต ค่าบริหารจัดการ และกำไรมาตรฐานเป็นต้น ถ้าเป็นกรณีบริการ เช่น หลักฐานทางบัญชีเกี่ยวกับรายรับของสถานบริการ เป็นต้น ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับข้อเท็จจริงในแต่ละกรณี

๔. สินค้าหรือวัตถุดิบซึ่งเป็นสาระสำคัญของการผลิตสินค้าขาดไปจากบัญชีคุมสินค้าสินค้าในโรงอุตสาหกรรม หรือสินค้าในคลังสินค้าทัณฑ์บนขาดไปจากบัญชีคุมสินค้า ให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจประเมินภาษีกับผู้ประกอบอุตสาหกรรมหรือเจ้าของคลังสินค้าทัณฑ์บนแล้วแต่กรณี เว้นแต่จะพิสูจน์ได้ว่าสินค้าหรือวัตถุดิบนั้นสูญหายเพราะเหตุสุดวิสัยหรือเป็นเหตุผิดพลาดในการตรวจนับปริมาณสินค้าอันไม่ได้เกิดขึ้นโดยความจงใจหรือประมาทเลินเล่อของผู้ประกอบการอุตสาหกรรมหรือเจ้าของคลังสินค้าทัณฑ์บน

มาตรา ๘๗ ในการดำเนินการตามมาตรา ๘๖ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจ ดังต่อไปนี้

(๑) จัดทำรายการลงในแบบรายการภาษีตามหลักฐานที่เห็นว่าถูกต้องเมื่อมิได้มีการยื่นแบบรายการภาษี

(๒) แก้ไขเพิ่มเติมรายการในแบบรายการภาษีหรือในเอกสารอื่นที่ยื่นประกอบแบบรายการภาษี เพื่อให้ถูกต้อง

(๓) ประเมินภาษีตามหลักฐานที่พนักงานเจ้าหน้าที่มีอยู่หรือตามที่พนักงานเจ้าหน้าที่พิจารณาว่าถูกต้อง เมื่อมีกรณีตามมาตรา ๘๖ (๓) โดยไม่จำเป็นต้องปฏิบัติตาม (๑) หรือ (๒) ก็ได้

คำอธิบาย

บทบัญญัติในมาตรานี้เป็นการกำหนดวิธีการดำเนินการเกี่ยวกับการประเมินภาษีของพนักงานเจ้าหน้าที่เพื่อให้สามารถจัดเก็บภาษีได้อย่างถูกต้องและมีประสิทธิภาพ โดยกฎหมายกำหนดไว้ ๓ กรณี ได้แก่

๑. กรณีผู้มีหน้าที่เสียภาษีมิได้ยื่นแบบรายการภาษี พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจจัดทำรายการลงในแบบรายการภาษีตามหลักฐานที่เห็นว่าถูกต้องได้

๒. กรณีผู้มีหน้าที่จะเสียภาษียื่นแบบรายการภาษีไว้แล้วแต่ยื่นไม่ถูกต้องหรือมีข้อผิดพลาด พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจในแก้ไขเพิ่มเติมรายการในแบบรายการภาษีหรือในเอกสารอื่นที่ยื่นประกอบแบบรายการภาษีให้ถูกต้อง

๓. กรณีผู้มีหน้าที่เสียภาษีไม่ปฏิบัติตามหนังสือเรียกหรือคำสั่งของพนักงานเจ้าหน้าที่ หรือไม่ยอมตอบคำถามของพนักงานเจ้าหน้าที่อันเป็นสาระสำคัญเกี่ยวกับการประเมินภาษีโดยไม่มีเหตุอันสมควร หรือไม่แสดงหลักฐานเพื่อการคำนวณภาษี พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจในการประเมินภาษีตามหลักฐานที่มีอยู่หรือตามที่พิจารณาแล้วเห็นว่าถูกต้องก็ได้ เช่น พนักงานเจ้าหน้าที่มีหนังสือขอให้ ส่งเอกสารหลักฐานเกี่ยวกับการเสียภาษีแต่ผู้มีหน้าที่เสียภาษีไม่นำส่งภายในกำหนดเวลา เช่นนี้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจประเมินภาษีตาม

หลักฐานที่มี เช่น หากมีหลักฐานเป็นใบกำกับภาษีที่ผู้มีหน้าที่เสียภาษีขายสินค้าให้กับผู้ซื้อก็สามารถประเมินภาษีตามใบกำกับภาษีดังกล่าวได้ โดยไม่ต้องปฏิบัติตามข้อ ๑. หรือ ๒.

มาตรา ๘๘ เมื่อประเมินแล้ว ให้พนักงานเจ้าหน้าที่แจ้งการประเมินเป็นหนังสือต่อผู้มีหน้าที่เสียภาษี

คำอธิบาย

บทบัญญัติในมาตรานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้มีหน้าที่เสียภาษีได้ทราบถึงการประเมินภาษีของพนักงานเจ้าหน้าที่รวมถึงจำนวนเงินภาษีที่ต้องเสียเพื่อจะได้เสียภาษีได้ถูกต้องครบถ้วนภายในเวลาที่กฎหมายกำหนดไว้ โดยเมื่อพนักงานเจ้าหน้าที่ได้ประเมินภาษีตามวิธีการที่พระราชบัญญัตินี้กำหนดแล้ว ให้พนักงานเจ้าหน้าที่แจ้งการประเมินเป็นหนังสือต่อผู้มีหน้าที่เสียภาษี โดยส่งหนังสือตามวิธีการ ที่กำหนดไว้ในมาตรา ๑๑ ตามที่อธิบายแล้วข้างต้น เมื่อผู้มีหน้าที่เสียภาษีได้รับหนังสือแล้ว หากเป็นกรณีที่ได้ทำการประเมินก่อนที่ความรับผิดชอบอันจะต้องเสียภาษีเกิดขึ้น ให้ผู้มีหน้าที่เสียภาษีชำระภาษีก่อนนำสินค้าออกจากโรงอุตสาหกรรมหรือคลังสินค้า ทัณฑ์บน ส่วนในกรณีอื่น ๆ ให้ผู้มีหน้าที่เสียภาษีชำระภาษีภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับแจ้ง

มาตรา ๘๙ ในกรณีที่การประเมินของพนักงานเจ้าหน้าที่ตามมาตรา ๘๖ ไม่ถูกต้องหรือมีข้อผิดพลาด ทำให้จำนวนเงินภาษีที่ต้องเสียคลาดเคลื่อนไป พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจที่จะแก้ไขจำนวนเงินภาษีที่ได้ประเมินไปแล้วและแจ้งจำนวนเงินภาษีที่ถูกต้องไปยังผู้มีหน้าที่เสียภาษี

การแก้ไขจำนวนเงินภาษีที่ได้ประเมินไปแล้วตามวรรคหนึ่งให้ถือเป็นการประเมินตามมาตรา ๘๖

คำอธิบาย

บทบัญญัติในมาตรานี้เป็นเรื่องการแก้ไขการประเมินภาษีที่ไม่ถูกต้องหรือมีข้อผิดพลาดทำให้จำนวนเงินภาษีสูงกว่าหรือต่ำกว่าจำนวนที่ควรจะต้องเสีย กฎหมายให้อำนาจแก่พนักงานเจ้าหน้าที่ ในการแก้ไขการประเมินภาษีที่ไม่ถูกต้องหรือมีข้อผิดพลาดที่ได้ประเมินไปแล้วให้ถูกต้องได้ เมื่อแก้ไขให้ถูกต้องแล้ว พนักงานเจ้าหน้าที่มีหน้าที่จะต้องแจ้งจำนวนเงินภาษีจากการประเมินภาษีที่ถูกต้องนั้นให้ผู้มีหน้าที่เสียภาษีทราบ ทั้งนี้การแจ้งการประเมินภาษีใหม่ที่ถูกต้องนั้นจะต้องส่งหนังสือตามวิธีการที่กำหนด ในมาตรา ๑๑ ตามที่อธิบายแล้วข้างต้น ทั้งนี้กฎหมายกำหนดให้การแก้ไขการประเมินภาษีที่ได้ประเมินไปแล้วถือว่าเป็นการประเมินภาษีด้วย มีผล

ให้การแก้ไขการประเมินภาษีที่ได้ประเมินไปแล้วจะต้องปฏิบัติตามบทบัญญัติในส่วนที่ ๗ นี้ เช่น เรื่องวิธีการประเมินภาษี อายุความ และผู้มีหน้าที่เสียภาษีซึ่งได้รับแจ้งการแก้ไขการประเมินดังกล่าวมีสิทธิอุทธรณ์การแก้ไขการประเมินภาษีนั้นต่อคณะกรรมการพิจารณาอุทธรณ์ตามมาตรา ๑๙๔ ภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับการแก้ไขการประเมินของพนักงานเจ้าหน้าที่

มาตรา ๙๐ การประเมินของพนักงานเจ้าหน้าที่ ให้กระทำได้ภายในกำหนดเวลา ดังต่อไปนี้

(๑) สองปีนับแต่วันสุดท้ายแห่งกำหนดเวลายื่นแบบรายการภาษี หรือวันสุดท้ายแห่งกำหนดเวลาที่ยื่นภาษีหรือขยายออกไปแล้วแต่กรณี ทั้งนี้ เฉพาะในกรณีที่มีการยื่นแบบรายการภาษีภายในกำหนดเวลาดังกล่าว

(๒) สองปีนับแต่วันยื่นแบบรายการภาษี ทั้งนี้ เฉพาะในกรณีที่มีการยื่นแบบรายการภาษีภายหลังจากวันสุดท้ายแห่งกำหนดเวลาดังกล่าวใน (๑) แต่ต้องไม่เกินสิบปีนับแต่วันสุดท้ายแห่งกำหนดเวลายื่นแบบรายการภาษี

(๓) สิบปีนับแต่วันสุดท้ายแห่งกำหนดเวลายื่นแบบรายการภาษี ในกรณีที่ไม่มีกรณียื่นแบบรายการภาษี หรือมีการยื่นแบบรายการภาษีโดยแสดงมูลค่าของสินค้าหรือบริการขาดไปเกินกว่าร้อยละยี่สิบห้าของมูลค่าที่แสดงไว้ในแบบรายการภาษี

ในกรณีมีเหตุอันควรเชื่อว่าผู้มีหน้าที่เสียภาษียื่นแบบรายการภาษีไม่ถูกต้องตามความเป็นจริงหรือไม่สมบูรณ์ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่โดยอนุมัติอธิบดีประเมินภาษีได้ภายในกำหนดเวลาห้าปีนับแต่กำหนดเวลาตาม (๑) หรือภายในกำหนดเวลาห้าปีนับแต่วันยื่นแบบรายการภาษีตาม (๒) แล้วแต่กรณี

คำอธิบาย

บทบัญญัติในมาตรานี้เป็นการกำหนดเวลาในการประเมินภาษี ซึ่งถือเป็นอายุความการใช้สิทธิเรียกร้องหนี้ค่าภาษีของรัฐต่อผู้มีหน้าที่เสียภาษี โดยพนักงานเจ้าหน้าที่จะต้องประเมินภาษีภายในกำหนดเวลาที่กฎหมายกำหนดไว้เท่านั้น โดยกำหนดเวลาการประเมินภาษีตามพระราชบัญญัตินี้ เป็นดังนี้

๑. กรณีผู้มีหน้าที่เสียภาษีได้ยื่นแบบรายการภาษีภายในเวลาที่กฎหมายกำหนดแต่ยื่นไว้ไม่ถูกต้อง หรือมีข้อผิดพลาดทำให้จำนวนภาษีที่ต้องเสียคลาดเคลื่อนไป ให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจประเมินภาษีนั้นได้ภายในสองปีนับแต่วันสุดท้ายแห่งกำหนดเวลายื่นแบบรายการภาษีหรือวันสุดท้ายแห่งกำหนดเวลาที่ยื่นภาษีหรือขยายออกไป แล้วแต่กรณี เช่น ผู้ประกอบอุตสาหกรรมจะนำสินค้าออกจากโรงอุตสาหกรรมในวันที่ ๒๐ กันยายน ๒๕๖๐ จึงได้ทำการยื่นแบบรายการภาษีพร้อมกับชำระภาษีก่อนที่ความรับผิดชอบที่จะต้องเสียภาษีเกิดขึ้น (ก่อนนำสินค้าออกจากโรงอุตสาหกรรม) แต่ยื่นแบบรายการภาษีไว้ไม่ถูกต้องทำให้จำนวนภาษีที่ต้องเสีย

ตลาดเคลื่อนไป พนักงานเจ้าหน้าที่ย่อมมีอำนาจประเมินภาษีภายในสองปีนับแต่วันสุดท้ายแห่งกำหนดเวลายื่นแบบรายการภาษี คือต้องประเมินภายในวันที่ ๒๐ กันยายน ๒๕๖๒

๒. กรณีผู้มีหน้าที่เสียภาษีมิได้ยื่นแบบรายการภาษีภายในเวลาที่กฎหมายกำหนด แต่ต่อมาผู้มีหน้าที่เสียภาษีได้ยื่นแบบรายการภาษีภายหลังกำหนดเวลาดังกล่าว เช่นนี้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจประเมินภาษีนั้นได้ภายในสองปีนับแต่วันยื่นแบบรายการภาษี แต่ต้องไม่เกินสิบปีนับแต่วันสุดท้ายแห่งกำหนดเวลายื่นแบบรายการภาษี เช่น จากตัวอย่างข้างต้นผู้ประกอบการอุตสาหกรรมนำสินค้าออกจากโรงอุตสาหกรรมในวันที่ ๒๐ กันยายน ๒๕๖๐ โดยมิได้ยื่นแบบรายการภาษีก่อนนำออกจากโรงอุตสาหกรรม แต่ได้ยื่นแบบรายการภาษีและชำระภาษีในวันที่ ๒๕ มกราคม ๒๕๖๑ เช่นนี้พนักงานเจ้าหน้าที่ย่อมมีอำนาจประเมินภาษีภายในสองปีนับแต่วันยื่นแบบรายการภาษี คือ มีอำนาจประเมินภาษี ถึงวันที่ ๒๕ มกราคม ๒๕๖๓ แต่ต้องไม่เกินสิบปีนับแต่วันสุดท้ายแห่งกำหนดเวลายื่นแบบรายการภาษี (วันที่ ๒๐ กันยายน ๒๕๖๐) อายุความประเมินภาษีสิบปีนับแต่วันที่ ๒๐ กันยายน ๒๕๖๐

๓. ผู้มีหน้าที่เสียภาษีมิได้ยื่นแบบรายการภาษี หรือที่ผู้มีหน้าที่เสียภาษีได้ยื่นแบบรายการภาษีไว้แล้วแต่แสดงมูลค่าของสินค้าหรือบริการขาดไปเกินกว่าร้อยละยี่สิบห้าของมูลค่าที่แสดงไว้ในแบบรายการภาษี เช่น ราคาขายปลีกแนะนำของสินค้าที่ต้องเสียภาษีมีมูลค่าขึ้นละ ๒๐ บาท ผู้ประกอบการอุตสาหกรรมได้นำสินค้าออกไปจากโรงอุตสาหกรรมจำนวน ๑๐ ชิ้น มูลค่าที่ใช้เป็นฐานในการคำนวณภาษีสำหรับสินค้าทั้งหมดคือ ๒๐๐ บาท แต่ผู้ประกอบการอุตสาหกรรมได้แสดงมูลค่าสินค้าไว้ในแบบรายการภาษีเพียงขึ้นละ ๑๐ บาท มูลค่าสินค้าจึงขาดไปร้อยละห้าสิบของมูลค่าที่แท้จริง ทั้งสองกรณีดังกล่าว กฎหมายกำหนดให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจประเมินภาษีได้ภายในสิบปีนับแต่วันสุดท้ายแห่งกำหนดเวลายื่นแบบรายการภาษี

นอกจากการกำหนดเวลาการประเมินภาษีดังกล่าวข้างต้น กฎหมายยังกำหนดให้สิทธิแก่พนักงานเจ้าหน้าที่ในการขยายกำหนดเวลาการประเมินภาษีขึ้น ในกรณีที่พนักงานเจ้าหน้าที่มีเหตุอันควรเชื่อว่าผู้มีหน้าที่เสียภาษียื่นแบบรายการภาษีไม่ถูกต้องตามความเป็นจริงหรือไม่สมบูรณ์ เช่น พนักงานเจ้าหน้าที่มีเหตุอันควรเชื่อว่าผู้ประกอบการอุตสาหกรรมได้แสดงมูลค่าของสินค้าในแบบรายการสินค้าขาดไปร้อยละสิบของมูลค่าที่แท้จริง หรือแสดงการคำนวณภาษีที่ไม่ถูกต้อง ดังนี้ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่โดยอนุมัติอธิบดีกรมสรรพสามิตมีอำนาจประเมินภาษีได้ โดยกฎหมายได้กำหนดเวลาไว้ ๒ กรณี ได้แก่ กรณีการประเมินภาษีภายในกำหนดเวลาห้าปีนับแต่กำหนดเวลาตามมาตรา ๙๐ (๑) คือกรณีผู้มีหน้าที่ เสียภาษีได้ยื่นแบบรายการภาษีพร้อมกับชำระภาษีภายในกำหนดเวลา โดยพนักงานเจ้าหน้าที่เข้าใจว่ายื่นไว้ถูกต้องจึงไม่ได้ประเมินภาษี แต่ต่อมามีข้อเท็จจริงปรากฏแก่พนักงานเจ้าหน้าที่ในภายหลังซึ่งเป็นเหตุควรเชื่อว่ามีกรยื่นแบบรายการภาษีไม่ถูกต้องตามความเป็นจริงหรือไม่สมบูรณ์ ซึ่งโดยปกติพนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจประเมินภาษีภายในสองปีนับแต่วันสุดท้ายแห่งกำหนดเวลายื่นแบบรายการภาษีหรือนับแต่วันสุดท้ายแห่งกำหนดเวลาที่อธิบดีเลื่อนหรือขยายออกไป ซึ่งหากข้อเท็จจริงปรากฏในปีที่สามก็จะทำให้ไม่สามารถประเมินภาษีได้ กฎหมายจึงได้ ขยายกำหนดเวลาประเมินภาษีออกไปเป็นห้าปีนับแต่วันสุดท้ายแห่งกำหนดเวลายื่นแบบรายการภาษีหรือวันสุดท้ายแห่งกำหนดเวลาที่อธิบดีเลื่อนหรือขยายออกไป

และอีกกรณีหนึ่งคือการประเมินภาษีภายในกำหนดเวลาห้าปีนับแต่วันยื่นแบบรายการตามมาตรา ๙๐ (๒) คือกรณีผู้มีหน้าที่เสียภาษีมิได้ยื่นแบบรายการภาษีภายในกำหนดเวลา ต่อมาผู้มีหน้าที่เสียภาษีได้ยื่นแบบรายการภาษีภายหลังจากกำหนดเวลานั้นแล้ว หลังจากนั้นเมื่อเท็จจริงปรากฏแก่พนักงานเจ้าหน้าที่ ว่ามีเหตุควรเชื่อว่าผู้มีหน้าที่เสียภาษีได้ยื่นแบบรายการภาษีไม่ถูกต้องตามความเป็นจริงหรือไม่สมบูรณ์ ซึ่งโดยปกติพนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจประเมินภาษีภายใน สองปีนับแต่วันยื่นแบบรายการภาษี กฎหมายก็ได้เพิ่มกำหนดเวลาออกไปเป็นห้าปีนับแต่วันยื่นแบบรายการภาษีเช่นกัน

มาตรา ๙๑ ในกรณีที่มีปัญหาเกี่ยวกับจำนวนเงินภาษีที่ต้องชำระ ถ้าผู้ประกอบการอุตสาหกรรมประสงค์จะนำสินค้าออกจากโรงอุตสาหกรรมหรือคลังสินค้าทัณฑ์บน หรือผู้นำเข้าประสงค์จะนำสินค้าออกไปจากอารักขาของกรมศุลกากรก่อนการประเมินของพนักงานเจ้าหน้าที่ให้ผู้ประกอบการอุตสาหกรรมหรือผู้นำเข้าชำระภาษีตามจำนวนที่แสดงไว้ในแบบรายการภาษี พร้อมกับวางเงินเพิ่มเติมเป็นประกันจนครบจำนวนภาษีที่อาจจะต้องเสียสำหรับสินค้านั้น ทั้งนี้ ผู้ประกอบการอุตสาหกรรมหรือผู้นำเข้าจะขอให้อธิบดีรับการค้าประกันของธนาคารแทนการวางเงินเพิ่มเติมเป็นประกันโดยปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่อธิบดีประกาศกำหนดก็ได้

เพื่อวินิจฉัยปัญหาเกี่ยวกับจำนวนเงินภาษีตามวรรคหนึ่ง พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจนำสินค้าไปเป็นตัวอย่างได้พอสมควร

คำอธิบาย

บทบัญญัติในมาตรานี้เป็นการให้สิทธิแก่ผู้ประกอบการอุตสาหกรรมหรือผู้นำเข้า ในกรณีที่ผู้ประกอบการอุตสาหกรรมหรือผู้นำเข้าซึ่งเป็นผู้มีหน้าที่เสียภาษีมีปัญหาเกี่ยวกับจำนวนเงินภาษีที่จะต้องชำระว่าจำนวนภาษีที่ถูกต้องจะเป็นเท่าไร ซึ่งโดยปกติแล้วพนักงานเจ้าหน้าที่จะต้องประเมินภาษีสำหรับสินค้านั้นและจะต้องรอให้มีการประเมินภาษีจนเสร็จสิ้นเสียก่อน จึงจะสามารถนำสินค้าออกจากโรงอุตสาหกรรมหรือออกจากอารักขาของกรมศุลกากรได้ พระราชบัญญัตินี้จึงได้กำหนดให้ผู้ประกอบการอุตสาหกรรมหรือ ผู้นำเข้าสามารถนำสินค้าออกจากโรงอุตสาหกรรมหรือออกจากอารักขาของกรมศุลกากรก่อนได้ โดยจะต้องชำระภาษีตามจำนวนที่แสดงในแบบรายการภาษีพร้อมกับวางเงินเพิ่มเติมเป็นประกันจนครบจำนวนภาษี ที่อาจต้องเสียสำหรับสินค้านั้น โดยในการวางประกันค่าภาษีนั้น ตามพระราชบัญญัตินี้กำหนดให้วางเงินเพิ่มเติมเป็นประกัน อย่างไรก็ตามผู้ประกอบการอุตสาหกรรมหรือผู้นำเข้าจะขอให้อธิบดีกรมสรรพสามิตรับการค้าประกันของธนาคารแทนการวางเงินเพิ่มเติมเป็นประกันก็ได้ โดยจะต้องปฏิบัติตามเงื่อนไขที่อธิบดีกรมสรรพสามิตกำหนด ทั้งนี้เพื่อประโยชน์ในการวินิจฉัยปัญหาเกี่ยวกับจำนวนเงินภาษีดังกล่าว พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจ นำสินค้าจำนวนพอสมควรไปเป็นตัวอย่างเพื่อทำการตรวจสอบหรือตรวจวิเคราะห์ก็ได้

มาตรา ๙๒ ในกรณีที่มีการวางเงินหรือรับการค้ำประกันของธนาคารแทนการวางเงินประกันค่าภาษีตามมาตรา ๙๑ เมื่อพนักงานเจ้าหน้าที่ได้ประเมินให้เสียภาษีเพิ่มขึ้นจากจำนวนภาษีที่ได้ชำระไว้และแจ้งให้ผู้ประกอบอุตสาหกรรมหรือผู้นำเข้าทราบแล้ว ให้เก็บภาษีส่วนที่เพิ่มขึ้นจากเงินประกันดังกล่าวหรือแจ้งให้ธนาคารผู้ค้ำประกันชำระเงินตามสัญญาค้ำประกัน ถ้าเงินประกันไม่คุ้มค่าภาษีก็เรียกให้ผู้ประกอบอุตสาหกรรมหรือผู้นำเข้าชำระเพิ่มจนครบ แต่ถ้าได้เงินเกินค่าภาษี ให้คืนเงินส่วนที่เกินโดยมิชักช้า

คำอธิบาย

บทบัญญัติในมาตรานี้เป็นการบังคับชำระภาษีจากเงินประกันหรือการค้ำประกันของธนาคารกรณีผู้ประกอบอุตสาหกรรมหรือผู้นำเข้าได้วางเงินเพิ่มเติมเป็นประกันหรือให้ธนาคารค้ำประกันแทนการวางเงินประกันค่าภาษีตามบทบัญญัติมาตรา ๙๑ แล้ว หากพนักงานเจ้าหน้าที่ได้ประเมินภาษีให้เสียภาษีเพิ่มขึ้นจากจำนวนภาษีที่ผู้ประกอบอุตสาหกรรมหรือผู้นำเข้าได้ชำระไว้แล้ว กฎหมายกำหนดให้พนักงานเจ้าหน้าที่ต้องแจ้งให้ผู้ประกอบอุตสาหกรรมหรือผู้นำเข้าทราบถึงการเก็บภาษีส่วนที่เพิ่มขึ้นและจะต้องเก็บภาษีส่วนที่เพิ่มขึ้นจากเงินประกันค่าภาษีดังกล่าว หรือแจ้งให้ธนาคารผู้ค้ำประกันชำระเงินตามสัญญาค้ำประกัน โดยหากภาษีส่วนที่เพิ่มขึ้นนั้นมีจำนวนเกินกว่าเงินประกันหรือเกินกว่าการค้ำประกันของธนาคาร พนักงานเจ้าหน้าที่จะต้องเรียกให้ผู้ประกอบอุตสาหกรรมหรือผู้นำเข้ามาชำระภาษีส่วนที่เกินให้ครบถ้วน แต่หากภาษีส่วนที่เพิ่มขึ้นมีจำนวนน้อยกว่าเงินประกัน พนักงานเจ้าหน้าที่จะต้องคืนเงินประกันส่วนที่เหลือให้แก่ผู้ประกอบอุตสาหกรรมหรือผู้นำเข้าโดยมิชักช้า

ทั้งนี้ มีข้อน่าสังเกตว่า ในกรณีภาษีส่วนที่เพิ่มขึ้นมีน้อยกว่าเงินประกัน พนักงานเจ้าหน้าที่จะต้องคืนเงินประกันส่วนที่เหลือให้แก่ผู้ประกอบอุตสาหกรรมหรือผู้นำเข้าโดยมิชักช้าเฉพาะในกรณีที่ผู้ประกอบอุตสาหกรรมหรือผู้นำเข้าได้วางเงินเพิ่มเติมเป็นประกันเท่านั้น เนื่องจากกรณีที่ธนาคารเป็นผู้ค้ำประกันแทนการวางเงินประกันค่าภาษีนั้น ผู้ประกอบอุตสาหกรรมหรือผู้นำเข้าไม่ต้องนำเงินมาส่งมอบเป็นหลักประกันให้แก่พนักงานเจ้าหน้าที่ ดังนั้นกรณีการค้ำประกันของธนาคาร พนักงานเจ้าหน้าที่จึงไม่มีหน้าที่ต้องคืนเงินแก่ผู้ประกอบอุตสาหกรรมหรือผู้นำเข้า

ส่วนที่ ๘

การอุทธรณ์การประเมินภาษี

มาตรา ๙๓ ผู้มีหน้าที่เสียภาษีผู้ใดไม่เห็นด้วยกับผลการประเมินของพนักงานเจ้าหน้าที่ให้มีสิทธิอุทธรณ์ต่อคณะกรรมการพิจารณาอุทธรณ์ตามมาตรา ๙๔ ได้ ภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับแจ้งการประเมินของพนักงานเจ้าหน้าที่ ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่อธิบดีประกาศกำหนด

คำอธิบาย

บทบัญญัติตามมาตรานี้เป็นการให้สิทธิแก่ผู้มีหน้าที่เสียภาษีในการอุทธรณ์การประเมินภาษี เมื่อผู้มีหน้าที่เสียภาษีเห็นว่าพนักงานเจ้าหน้าที่ได้ทำการประเมินภาษีไม่ถูกต้องหรือไม่อำนาจประเมินภาษี ซึ่งการประเมินภาษีนับถือเป็นคำสั่งทางปกครองตามพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ เพราะเป็นการสร้างนิติสัมพันธ์ขึ้นระหว่างผู้มีหน้าที่เสียภาษีกับกรมสรรพสามิตซึ่งมีสถานะเป็นฝ่ายปกครองซึ่งมีผลกระทบต่อสิทธิของผู้มีหน้าที่เสียภาษี ผู้มีหน้าที่เสียภาษีจึงมีสิทธิอุทธรณ์คำสั่งดังกล่าว แต่เนื่องจากตามพระราชบัญญัตินี้ได้กำหนดเรื่องการอุทธรณ์การประเมินภาษีไว้โดยเฉพาะ ดังนั้นในเรื่องการอุทธรณ์การประเมินภาษีจึงต้องปฏิบัติตามบทบัญญัติในพระราชบัญญัตินี้คือต้องอุทธรณ์ต่อคณะกรรมการพิจารณาอุทธรณ์ภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับแจ้งการประเมินของพนักงานเจ้าหน้าที่ เช่น นาย ก. ได้ยื่นแบบรายการภาษีและเสียภาษีไว้แล้ว ซึ่งต่อมาพนักงานเจ้าหน้าที่เห็นว่าภาษีที่ได้เสียไว้ดังกล่าวต่ำกว่าที่ควรต้องเสีย จึงได้ประเมินภาษีเช่นนี้หากนาย ก. ได้รับแจ้งการประเมินภาษีในวันที่ ๑๐ มีนาคม ๒๕๖๐ แล้วไม่เห็นด้วยกับการประเมินภาษีดังกล่าว สามารถอุทธรณ์การประเมินภาษีต่อคณะกรรมการพิจารณาอุทธรณ์ได้จนถึงวันที่ ๙ เมษายน ๒๕๖๐ โดยในการอุทธรณ์ก็ต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่อธิบดีกรมสรรพสามิตประกาศกำหนด แต่หากเป็นการอุทธรณ์คำสั่งทางปกครองอื่น ๆ ที่ไม่ใช่การประเมินภาษี เช่น อุทธรณ์คำสั่งที่เจ้าพนักงานสรรพสามิตไม่ออกใบอนุญาตขายสุราให้กับผู้ขออนุญาต หรืออุทธรณ์กรณีอื่นที่พระราชบัญญัตินี้ไม่ได้กำหนดเรื่องอุทธรณ์ไว้ โดยเฉพาะ การอุทธรณ์ก็ต้องเป็นไปตามพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙

มาตรา ๙๔ ให้มีคณะกรรมการพิจารณาอุทธรณ์ ประกอบด้วยอธิบดีหรือผู้แทนเป็นประธานกรรมการ ผู้แทนกรมศุลกากร ผู้แทนกรมสรรพากร ผู้แทนสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา และผู้แทนสำนักงานอัยการสูงสุด เป็นกรรมการ

ให้อธิบดีแต่งตั้งข้าราชการสังกัดกรมสรรพสามิตเป็นเลขานุการและผู้ช่วยเลขานุการ

ในกรณีที่มีความจำเป็นและรัฐมนตรีเห็นเป็นการสมควรอาจกำหนดให้มีคณะกรรมการพิจารณาอุทธรณ์เพิ่มเติมอีกคณะหนึ่ง หรือหลายคณะก็ได้ ให้คณะกรรมการพิจารณาอุทธรณ์ดังกล่าวมีองค์ประกอบตามที่กำหนดไว้ในวรรคหนึ่ง

คำอธิบาย

บทบัญญัติในมาตรานี้ เป็นการกำหนดองค์ประกอบของคณะกรรมการพิจารณาอุทธรณ์มีวัตถุประสงค์ให้การพิจารณาอุทธรณ์การประเมินภาษีเป็นไปอย่างเป็นธรรมและรวดเร็ว โดยได้กำหนดให้มีคณะกรรมการพิจารณาอุทธรณ์ระดับกรมและกำหนดองค์ประกอบทั้งในด้านบุคคลที่มีความรู้ด้านภาษีเป็นการเฉพาะและบุคลากรในด้านกฎหมาย โดยประกอบด้วยอธิบดีกรมสรรพสามิตหรือผู้แทนเป็นประธานกรรมการ และผู้แทนจากส่วนราชการต่าง ๆ คือ ผู้แทนกรมศุลกากร ผู้แทนกรมสรรพากร ผู้แทนสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา และผู้แทนสำนักงานอัยการสูงสุด เป็นกรรมการ ทั้งนี้ เพื่อให้การพิจารณาเป็นไปด้วยความสะดวกรวดเร็ว แต่ยังคงไว้ซึ่งความเป็นธรรม มีความหลากหลายของคณะกรรมการเพื่อเป็นการถ่วงดุลอำนาจ ตลอดจนเพื่อให้พิจารณาในแง่มุมต่าง ๆ ได้อย่างครบถ้วน ทั้งนี้ เพื่อให้เกิดความสะดวกรวดเร็วและเพื่อประโยชน์ในการพิจารณาอุทธรณ์ อธิบดีกรมสรรพสามิตมีอำนาจแต่งตั้งข้าราชการสังกัดกรมสรรพสามิตเป็นเลขานุการและผู้ช่วยเลขานุการได้ แต่เลขานุการและผู้ช่วยเลขานุการ ไม่ใช่คณะกรรมการพิจารณาอุทธรณ์จึงไม่อาจใช้อำนาจในฐานะคณะกรรมการพิจารณาอุทธรณ์ตามพระราชบัญญัตินี้ นอกจากนี้หากเป็นกรณีจำเป็นเพื่อให้การพิจารณาอุทธรณ์เป็นไปอย่างรวดเร็ว และพิจารณาแล้วเสร็จตามเวลาที่กฎหมายกำหนด และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังเห็นสมควร อาจกำหนดให้มีคณะกรรมการพิจารณาอุทธรณ์หลายคณะได้ แต่ทุกคณะจะต้องมีองค์ประกอบตามที่กำหนดในมาตรานี้ด้วย

มาตรา ๙๕ การประชุมของคณะกรรมการพิจารณาอุทธรณ์ต้องมีกรรมการมาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมการทั้งหมดจึงจะเป็นองค์ประชุม ถ้าประธานกรรมการไม่มาประชุมหรือไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้กรรมการที่มาประชุมเลือกกรรมการคนหนึ่งเป็นประธานในที่ประชุม

การวินิจฉัยชี้ขาดของที่ประชุมให้ถือเสียงข้างมาก กรรมการคนหนึ่งให้มีเสียงหนึ่งในการลงคะแนน ถ้าคะแนนเสียงเท่ากันให้ประธานในที่ประชุมออกเสียงเพิ่มขึ้นได้อีกเสียงหนึ่งเป็นเสียงชี้ขาด

กรรมการที่มีส่วนได้เสียในเรื่องที่มีการพิจารณาจะเข้าร่วมประชุมหรือออกเสียงลงคะแนนในเรื่องดังกล่าวมิได้

คำอธิบาย

การพิจารณาอุทธรณ์การประเมินภาษีจะชอบด้วยกฎหมายก็ต่อเมื่อกรรมการในคณะกรรมการพิจารณาอุทธรณ์ ได้มาประชุมครบองค์ประชุม กล่าวคือ กรรมการจะต้องมาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมการทั้งหมด ดังนั้นเมื่อองค์ประกอบของคณะกรรมการดังกล่าวมีจำนวนทั้งสิ้น ๖ คน กึ่งหนึ่งคือ ๓ คน ซึ่งเมื่อบทบัญญัติในมาตรานี้ใช้คำว่า “ไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่ง” ดังนั้นกรรมการที่มาประชุมจะต้องมีจำนวนตั้งแต่ ๔ คนขึ้นไปจึงจะถือว่าครบองค์ประชุม และถ้าประธานกรรมการไม่มาประชุมก็ให้กรรมการที่มาประชุมเลือกกรรมการคนหนึ่งเป็นประธานในที่ประชุม สาเหตุที่ต้องให้มีประธานในที่ประชุมเนื่องจากประธานในที่ประชุมมีหน้าที่กำกับดูแลการประชุมให้เป็นไปอย่างเรียบร้อย โดยการวินิจฉัยชี้ขาดของที่ประชุมจะถือตามเสียงข้างมากและให้กรรมการคนหนึ่งมีเสียงหนึ่งเสียงในการลงคะแนน แต่ในบางกรณีอาจมีคะแนนเสียงเท่ากันจึงจำเป็นต้องให้ประธานในที่ประชุมออกเสียงเพิ่มขึ้นอีกเสียงหนึ่งเป็นเสียงชี้ขาด นอกจากนี้กรรมการที่จะเข้าร่วมประชุมหรือออกเสียงลงคะแนนในเรื่องใดจะต้องไม่มีส่วน ได้เสียในเรื่องนั้น เช่น หากผู้แทนกรมศุลกากรซึ่งเป็นกรรมการในคณะกรรมการพิจารณาอุทธรณ์ซึ่งจะต้องพิจารณาอุทธรณ์ในเรื่องที่ตนเป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งมีส่วนร่วมในการประเมินภาษีสรรพสามิตที่เรียกเก็บจากสินค้านำเข้า เช่นนี้ ผู้แทนกรมศุลกากรดังกล่าวจะเข้าร่วมประชุมไม่ได้ และออกเสียงลงคะแนนไม่ได้

มาตรา ๙๖ ให้คณะกรรมการพิจารณาอุทธรณ์มีอำนาจออกหนังสือเรียกผู้อุทธรณ์หรือบุคคลที่เกี่ยวข้องมาให้ถ้อยคำหรือสั่งให้บุคคลดังกล่าวส่งบัญชี เอกสาร หรือหลักฐานอื่นที่เกี่ยวข้องเพื่อประกอบการพิจารณาวินิจฉัยอุทธรณ์ได้ แต่ต้องให้เวลาล่วงหน้าไม่น้อยกว่าเจ็ดวันนับแต่วันได้รับหนังสือเรียกหรือคำสั่งบุคคลที่มาให้ถ้อยคำเป็นพยานตามหนังสือเรียก ให้ได้รับค่าป่วยการตามระเบียบที่อธิบดีประกาศกำหนด

คำอธิบาย

บทบัญญัติในมาตรานี้ เป็นเรื่องอำนาจของคณะกรรมการพิจารณาอุทธรณ์ในการออกหนังสือเรียกผู้อุทธรณ์หรือบุคคลที่เกี่ยวข้องมาให้ถ้อยคำ หรือสั่งให้บุคคลดังกล่าวส่งบัญชี เอกสาร หรือหลักฐานอื่นที่เกี่ยวข้อง มีวัตถุประสงค์เพื่อให้คณะกรรมการพิจารณาอุทธรณ์ได้รับข้อมูลและข้อเท็จจริงที่ครบถ้วนสมบูรณ์ใช้เป็นข้อมูลประกอบการพิจารณาและใช้เป็นหลักฐานประกอบการจัดทำคำวินิจฉัยอุทธรณ์ เพื่อให้การพิจารณาวินิจฉัยอุทธรณ์มีความถูกต้องและเป็นธรรมแก่ผู้อุทธรณ์ โดยในการออกหนังสือเรียกผู้อุทธรณ์หรือบุคคลที่เกี่ยวข้องมาให้ถ้อยคำหรือสั่งให้บุคคลดังกล่าวส่งบัญชี เอกสาร หรือหลักฐานอื่นที่เกี่ยวข้อง จะต้องให้เวลาล่วงหน้าแก่บุคคลที่ได้รับหนังสือเรียกหรือคำสั่งไม่น้อยกว่าเจ็ดวันนับแต่วันที่ได้รับหนังสือเรียก อีกทั้งหากเป็นการ

เรียกบุคคลเพื่อมาให้ถ้อยคำเป็นพยาน ผู้นั้นก็จะได้รับค่าป่วยการตามระเบียบที่อธิบดีกรมสรรพสามิตประกาศกำหนด

โดยที่การพิจารณาอุทธรณ์ของคณะกรรมการพิจารณาอุทธรณ์เป็นเรื่องที่มีความสำคัญ การรวบรวมข้อมูลและข้อเท็จจริงต่าง ๆ เป็นไปเพื่อการให้ความเป็นธรรมทางภาษี มีผลต่อการจัดเก็บรายได้ของรัฐ จึงต้องมีสภาพบังคับให้บุคคลตามหนังสือเรียกจะต้องปฏิบัติตาม และได้กำหนดโทษในเรื่องนี้ไว้ โดยหากบุคคลดังกล่าวฝ่าฝืนไม่ปฏิบัติตามหนังสือเรียกหรือคำสั่งถือมีความผิดตามมาตรา ๑๘๘ (๓) ซึ่งต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือน หรือปรับไม่เกินสองหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๙๗ ให้คณะกรรมการพิจารณาอุทธรณ์มีอำนาจแต่งตั้งคณะอนุกรรมการเพื่อปฏิบัติการอย่างหนึ่งอย่างใดตามที่มอบหมายแล้วรายงานต่อคณะกรรมการพิจารณาอุทธรณ์

ให้นำบทบัญญัติมาตรา ๙๕ มาใช้บังคับแก่การประชุมของคณะอนุกรรมการโดยอนุโลม

คำอธิบาย

นอกจากพระราชบัญญัตินี้จะกำหนดให้คณะกรรมการพิจารณาอุทธรณ์มีอำนาจในการออกหนังสือเรียกหรือคำสั่งตามบทบัญญัติมาตราก่อนแล้ว บทบัญญัติในมาตรานี้ยังได้กำหนดให้คณะกรรมการพิจารณาอุทธรณ์มีอำนาจในการแต่งตั้งคณะอนุกรรมการเพื่อปฏิบัติการอย่างหนึ่งอย่างใดตามที่มอบหมายอีกด้วย เพื่อเป็นการแบ่งเบาภาระงานของคณะกรรมการพิจารณาอุทธรณ์ เช่น การเดินทางออกไปนอกสถานที่เพื่อตรวจสอบสินค้า หรือตรวจสอบสถานบริการที่ถูกประเมินภาษีว่าเป็นไปตามข้อเท็จจริงของพนักงานเจ้าหน้าที่หรือของผู้อุทธรณ์หรือไม่ หรืออาจเป็นด้านการรวบรวมเอกสารหลักฐาน หรืองานเฉพาะทางด้านใดด้านหนึ่ง เป็นต้น ทั้งนี้พระราชบัญญัตินี้ได้กำหนดให้การประชุมของคณะอนุกรรมการตามมาตรา ๙๕ จะต้องมือนุกรรมการมาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมการทั้งหมดจึงจะเป็นองค์ประชุม ถ้าประธานอนุกรรมการไม่มาประชุมหรือไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ให้นุกรรมการที่มาประชุมเลือกอนุกรรมการคนหนึ่งเป็นประธานในที่ประชุม โดยการวินิจฉัยชี้ขาดของที่ประชุมให้ถือเสียงข้างมาก อนุกรรมการคนหนึ่งให้มีเสียงหนึ่งในการลงคะแนน ถ้าคะแนนเสียงเท่ากัน ให้ประธานในที่ประชุมออกเสียงเพิ่มขึ้นได้อีกเสียงหนึ่งเป็นเสียงชี้ขาด และกรณีอนุกรรมการที่มีส่วนได้เสียในเรื่องที่มีการพิจารณา จะเข้าร่วมประชุมหรือออกเสียงลงคะแนนในเรื่องดังกล่าวมิได้

มาตรา ๙๘ ในการปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวกับการพิจารณาอุทธรณ์ ให้กรรมการพิจารณาอุทธรณ์และอนุกรรมการเป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา

คำอธิบาย

การกำหนดให้กรรมการพิจารณาอุทธรณ์และอนุกรรมการเป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญาในการปฏิบัติหน้าที่ จะมีผลทางกฎหมายในกรณีที่มิบุคคลใดกระทำการใด ๆ ต่อกรรมการพิจารณาอุทธรณ์หรืออนุกรรมการ ซึ่งกฎหมายกำหนดให้เป็นความผิดต่อเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา เช่น ผู้ใดต่อสู้อหรือขัดขวางกรรมการพิจารณาอุทธรณ์และอนุกรรมการในการปฏิบัติหน้าที่ ก็จะมีผลความผิดและต้องรับโทษ และอีกกรณีหนึ่งหากกรรมการพิจารณาอุทธรณ์และอนุกรรมการ กระทำการใด ๆ ซึ่งเป็นความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ เช่น กรรมการพิจารณาอุทธรณ์และอนุกรรมการผู้ใดปฏิบัติหน้าที่หรือละเว้นหน้าที่โดยมิชอบเพื่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้ใดผู้หนึ่งก็จะมีผลความผิดตามประมวลกฎหมายอาญาและต้องรับโทษเช่นกัน

มาตรา ๙๙ คณะกรรมการพิจารณาอุทธรณ์ต้องพิจารณาอุทธรณ์ให้แล้วเสร็จภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่ได้รับอุทธรณ์และมีเอกสารหลักฐานที่เกี่ยวกับการอุทธรณ์นั้นครบถ้วน ระยะเวลาดังกล่าวจะขยายออกไปอีกก็ได้แต่ต้องไม่เกินเก้าสิบวัน เมื่อพ้นกำหนดเวลาดังกล่าวให้ผู้อุทธรณ์มีสิทธิฟ้องต่อศาลได้โดยไม่ต้องรอฟังผลการพิจารณาของคณะกรรมการพิจารณาอุทธรณ์ แต่ต้องยื่นฟ้องภายในสามสิบวันนับแต่วันที่พ้นกำหนดเวลาดังกล่าว ทั้งนี้ เมื่อผู้อุทธรณ์ได้ยื่นฟ้องต่อศาลแล้วให้คณะกรรมการพิจารณาอุทธรณ์ยุติการพิจารณาอุทธรณ์

การขยายระยะเวลาตามวรรคหนึ่ง ให้พิจารณาให้แล้วเสร็จก่อนสิ้นระยะเวลาหนึ่งร้อยแปดสิบวัน และมีหนังสือแจ้งให้ผู้อุทธรณ์ทราบภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่พิจารณาแล้วเสร็จ

คณะกรรมการพิจารณาอุทธรณ์มีอำนาจสั่งไม่รับอุทธรณ์ ยกอุทธรณ์ เพิกถอนการประเมิน หรือแก้การประเมินให้ผู้ยื่นอุทธรณ์เสียภาษีเพิ่มขึ้นหรือลดลงได้ ในกรณีที่สั่งไม่รับอุทธรณ์ ให้ถือว่าได้วินิจฉัยให้ยกอุทธรณ์

คำวินิจฉัยอุทธรณ์ให้ทำเป็นหนังสือ และแจ้งให้ผู้อุทธรณ์ทราบภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ม่คำวินิจฉัย

ผู้อุทธรณ์ผู้ใดไม่พอใจคำวินิจฉัยของคณะกรรมการพิจารณาอุทธรณ์ ให้มีสิทธิฟ้องต่อศาลได้ภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับทราบคำวินิจฉัยของคณะกรรมการพิจารณาอุทธรณ์

คำอธิบาย

บทบัญญัติมาตรานี้ได้กำหนดเรื่องเกี่ยวกับการพิจารณาอุทธรณ์ไว้ ๔ ประการ ได้แก่

๑. กำหนดระยะเวลาการพิจารณาอุทธรณ์ โดยมีวัตถุประสงค์ในการจำกัดเวลาการพิจารณาอุทธรณ์ เพื่อไม่ให้เกิดการพิจารณาอุทธรณ์เป็นไปโดยล่าช้า เพราะหากไม่กำหนดเวลาดังกล่าวไว้คณะกรรมการพิจารณาอุทธรณ์ จะทำการพิจารณาอุทธรณ์นานเพียงใดก็ได้ซึ่งจะก่อให้เกิดความไม่เป็นธรรมแก่ผู้อุทธรณ์ในเรื่องความไม่แน่นอนว่า ภาษีที่ตนได้ชำระไปนั้นถูกต้องหรือไม่และจะต้องเสียภาษีเพิ่มอีกหรือไม่ โดยพระราชบัญญัตินี้กำหนดให้ คณะกรรมการพิจารณาอุทธรณ์ต้องพิจารณาอุทธรณ์ให้แล้วเสร็จภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่ได้รับอุทธรณ์ และมีเอกสารหลักฐานที่เกี่ยวข้องกับการอุทธรณ์นั้นครบถ้วน คือต้องได้รับทั้งคำอุทธรณ์และเอกสารประกอบการ พิจารณาครบถ้วนระยะเวลาดังกล่าวจึงจะเริ่มนับ แต่หากได้รับเฉพาะคำอุทธรณ์แต่เพียงอย่างเดียว หรือได้รับคำ อุทธรณ์และเอกสารหลักฐานแค่บางส่วน เช่นนี้กำหนดเวลาดังกล่าวก็ยังไม่เริ่มนับ โดยเอกสารหลักฐานที่เกี่ยวข้องกับการ อุทธรณ์ เช่น เอกสารเกี่ยวกับการประเมินภาษี เอกสารเกี่ยวกับแบบรายการภาษี เอกสารเกี่ยวกับบัญชีสินค้าที่ระบุใน แบบรายการภาษี เป็นต้น

กรณีคณะกรรมการพิจารณาอุทธรณ์ไม่อาจมีคำวินิจฉัยภายในกำหนดเวลาหนึ่งร้อยแปดสิบวัน ดังกล่าว ให้คณะกรรมการพิจารณาอุทธรณ์สามารถขยายระยะเวลาการพิจารณาอุทธรณ์ออกไปอีกได้แต่ต้องไม่เกิน เก้าสิบวัน โดยการพิจารณาขยายเวลาดังกล่าวจะต้องแล้วเสร็จก่อนครบกำหนดหนึ่งร้อยแปดสิบวันและจะต้องมี หนังสือแจ้งให้ผู้อุทธรณ์ทราบถึงการขยายระยะเวลาดังกล่าวภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่พิจารณาขยายเวลาแล้วเสร็จ

๒. กำหนดอำนาจวินิจฉัยอุทธรณ์ของคณะกรรมการพิจารณาอุทธรณ์ ได้แก่

๒.๑ สิ่งไม่รับอุทธรณ์ คือกรณีที่ผู้อุทธรณ์ไม่ยื่นอุทธรณ์ภายในกำหนดเวลาหรือไม่ยื่นอุทธรณ์ ตามหลักเกณฑ์ที่อธิบดีกรมสรรพสามิตประกาศกำหนด

๒.๒ ยกอุทธรณ์ คือกรณีที่คณะกรรมการพิจารณาอุทธรณ์ได้ใช้ดุลพินิจในการพิจารณาเนื้อหา ของคำอุทธรณ์ทั้งในประเด็นข้อเท็จจริงและข้อกฎหมายแล้วเห็นว่าข้อเท็จจริงหรือข้อกฎหมายที่ยกขึ้นอ้างในคำ อุทธรณ์นั้นฟังไม่ขึ้น

๒.๓ เพิกถอนการประเมิน คือกรณีที่คณะกรรมการพิจารณาอุทธรณ์ได้ใช้ดุลพินิจในการ พิจารณาเนื้อหาของคำอุทธรณ์ทั้งในประเด็นข้อเท็จจริงและข้อกฎหมายแล้ว เห็นว่าการประเมินภาษีมิชอบด้วย กฎหมาย เช่น พนักงานเจ้าหน้าที่ได้ประเมินภาษีโดยไม่มีอำนาจ

๒.๔ แก้การประเมิน คือกรณีที่คณะกรรมการพิจารณาอุทธรณ์เห็นว่าการประเมินภาษี ของพนักงานเจ้าหน้าที่ไม่ถูกต้อง เช่น จำนวนภาษีที่ประเมินสูงหรือต่ำกว่าที่ควรจะต้องเสีย

ในกรณีที่คณะกรรมการพิจารณาอุทธรณ์ได้สิ่งไม่รับอุทธรณ์ ให้ถือว่าได้วินิจฉัยให้ยกอุทธรณ์ เหตุที่กำหนดเช่นนี้ เนื่องจากหากคณะกรรมการพิจารณาอุทธรณ์ได้มีคำวินิจฉัยให้ยกอุทธรณ์ย่อมเท่ากับว่า คณะกรรมการพิจารณาอุทธรณ์ได้พิจารณาในเนื้อหาของคำอุทธรณ์ทั้งในประเด็นข้อเท็จจริงและข้อกฎหมายแล้ว ซึ่ง จะส่งผลให้ผู้อุทธรณ์มีสิทธิฟ้องคดีต่อศาลต่อไปได้

๓. กำหนดให้การทำคำวินิจฉัยอุทธรณ์ให้ทำเป็นหนังสือและแจ้งให้ผู้อุทธรณ์ทราบภายในสิบห้าวัน นับแต่วันที่คำวินิจฉัย หากคำวินิจฉัยอุทธรณ์ไม่ได้ทำเป็นหนังสือมีผลทางกฎหมายว่ายังไม่ได้มี คำวินิจฉัย หรือ หากยังไม่แจ้งให้ผู้อุทธรณ์ทราบระยะเวลาต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการแจ้งคำวินิจฉัย หรือที่เกี่ยวข้องกับการรับทราบคำวินิจฉัยก็จะยังไม่เริ่มนับ

๔. กำหนดสิทธิของผู้อุทธรณ์ในการฟ้องคดีต่อศาล โดยแบ่งได้เป็น ๒ กรณี ได้แก่

๔.๑ คณะกรรมการพิจารณาอุทธรณ์ไม่มีคำวินิจฉัยอุทธรณ์ภายในกำหนดเวลาหนึ่งร้อยแปดสิบ วันหรือมีการขยายเวลาการพิจารณาอุทธรณ์แล้วแต่ก็ยังไม่มีการวินิจฉัยอุทธรณ์ภายในระยะเวลาที่มีการขยาย พระราชบัญญัตินี้กำหนดให้ผู้มีหน้าที่เสียภาษีมีสิทธิฟ้องคดีต่อศาลได้โดยไม่ต้องรอฟังผลการพิจารณาของ คณะกรรมการพิจารณาอุทธรณ์ แต่ต้องยื่นภายในสามสิบวันนับแต่วันที่พ้นกำหนดเวลาดังกล่าว เช่น หากเป็นกรณี ขยายเวลาการพิจารณาอุทธรณ์ ๙๐ วัน ผู้อุทธรณ์สามารถยื่นฟ้องคดีต่อศาลได้ตั้งแต่วันที่ ๙๑ เป็นต้นไป จนถึงวันที่ ๑๒๐ เป็นต้น

๔.๒ คณะกรรมการพิจารณาอุทธรณ์ได้มีคำวินิจฉัยอุทธรณ์แล้ว แต่ผู้อุทธรณ์ไม่พอใจคำวินิจฉัย อุทธรณ์ดังกล่าว พระราชบัญญัตินี้กำหนดให้ผู้อุทธรณ์มีสิทธิฟ้องต่อศาลได้ภายในสามสิบวัน นับแต่วันที่ได้ รับทราบคำวินิจฉัยของคณะกรรมการพิจารณาอุทธรณ์

มาตรา ๑๐๐ การอุทธรณ์ต่อคณะกรรมการพิจารณาอุทธรณ์ หรือการฟ้องคดีต่อศาลตาม พระราชบัญญัตินี้ไม่เป็นเหตุให้ทุเลาการชำระภาษี เว้นแต่ผู้อุทธรณ์ได้ยื่นคำร้องต่ออธิบดี ขอให้ทุเลาการชำระภาษี ไว้ก่อน ถ้าอธิบดีพิจารณาเห็นสมควรจะสั่งให้ทุเลาการชำระภาษีไว้ก่อนทั้งหมดหรือแต่บางส่วนก็ได้ และจะสั่งให้หา ประกันตามที่เห็นสมควรก็ได้

คำอธิบาย

เมื่อพนักงานเจ้าหน้าที่ได้ทำการประเมินภาษีและแจ้งการประเมินภาษีเป็นหนังสือต่อผู้มีหน้าที่ เสียภาษีแล้ว มีผลตามกฎหมายให้ผู้ถูกประเมินมีหน้าที่ต้องเสียภาษีตามการประเมิน โดยหากเป็นการประเมินโดย พนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งได้ทำการประเมินภาษีก่อนที่ความรับผิดชอบในอันจะต้องเสียภาษีเกิดขึ้น ผู้มีหน้าที่เสีย ภาษีจะต้องชำระภาษีก่อนนำสินค้าออกจากโรงอุตสาหกรรมหรือคลังสินค้าทัณฑ์บน แต่ถ้าเป็นกรณีอื่น ๆ ผู้มีหน้าที่เสีย ภาษีจะต้องชำระภาษีภายในสามสิบวันนับแต่วันที่รับแจ้งการประเมิน สำหรับในกรณีที่คณะกรรมการพิจารณา อุทธรณ์ได้มีคำวินิจฉัยให้เสียภาษีเพิ่มขึ้นจากที่ได้ชำระไว้หรือที่ได้ประเมินแล้ว ให้ผู้อุทธรณ์ชำระภาษีภายในสามสิบ วันนับแต่วันที่รับแจ้งคำวินิจฉัยนั้น บทบัญญัติมาตรานี้ จึงได้บัญญัติให้เกิดความชัดเจนว่ากรณีที่มีการยื่นอุทธรณ์ การประเมินภาษีหรือผู้อุทธรณ์ได้ยื่นฟ้องคดีต่อศาลจะไม่เป็นการทุเลาการชำระภาษี ทั้งนี้เพื่อป้องกันมิให้ผู้มีหน้าที่

เสียภาษีอาศัยช่องว่างของกฎหมายประวิงเวลาการชำระภาษีโดยการยื่นอุทธรณ์การประเมินภาษีหรือฟ้องคดีต่อศาล ซึ่งจะก่อให้เกิดความเสียหายต่อรายได้ของรัฐ

อย่างไรก็ดี บทบัญญัติในมาตรานี้ได้กำหนดข้อยกเว้นให้มีการทูลเกล้าทูลกระหม่อมขอพระราชทานชำระภาษีได้ในกรณีผู้ยื่นอุทธรณ์ได้ยื่นคำร้องต่ออธิบดีกรมสรรพสามิตขอให้ทูลเกล้าทูลกระหม่อมขอพระราชทานชำระภาษีไว้ในระหว่างการพิจารณาอุทธรณ์ของคณะกรรมการพิจารณาอุทธรณ์หรือระหว่างการพิจารณาคดีของศาล อธิบดีกรมสรรพสามิตมีอำนาจใช้ดุลพินิจในการพิจารณาตามที่เห็นสมควรสั่งให้ทูลเกล้าทูลกระหม่อมขอพระราชทานชำระภาษีไว้ก่อนทั้งหมดหรือแต่บางส่วนได้ และสั่งให้ผู้ยื่นคำร้องหาประกันตามที่เห็นสมควรก็ได้ ทั้งนี้ ในกรณีที่ผู้มีหน้าที่เสียภาษี ได้ฟ้องคดีต่อศาลแล้วและอยู่ในระหว่างการพิจารณาคดีของศาล นอกจากผู้มีหน้าที่เสียภาษีจะมีสิทธิยื่นคำร้องต่ออธิบดีกรมสรรพสามิตขอให้ทูลเกล้าทูลกระหม่อมขอพระราชทานชำระภาษีแล้ว ยังมีสิทธิในการยื่นคำร้องต่อศาลขอให้ทูลเกล้าทูลกระหม่อมขอพระราชทานชำระภาษีได้อีกด้วย ซึ่งถือเป็นวิธีการเพื่อคุ้มครองประโยชน์ของผู้มีหน้าที่เสียภาษีอีกประการหนึ่ง

มาตรา ๑๐๑ ในกรณีที่อธิบดีได้สั่งให้ทูลเกล้าทูลกระหม่อมขอพระราชทานชำระภาษีตามมาตรา ๑๐๐ ไว้แล้ว ถ้าต่อมามีพฤติการณ์ปรากฏว่าได้มีการกระทำเพื่อประวิงการชำระภาษี หรือได้มีการกระทำหรือตั้งใจจะกระทำการโอน ขาย จำหน่ายหรือยกย้ายทรัพย์สินเพื่อให้พ้นอำนาจการยึดหรืออายัด อธิบดีมีอำนาจเพิกถอนคำสั่งให้ทูลเกล้าทูลกระหม่อมขอพระราชทานชำระภาษีนั้นได้

คำอธิบาย

การทูลเกล้าทูลกระหม่อมขอพระราชทานชำระภาษี มีวัตถุประสงค์ที่จะบรรเทาความเดือดร้อนให้แก่ผู้มีหน้าที่เสียภาษีจากการถูกประเมินภาษีของพนักงานเจ้าหน้าที่หรือจากคำวินิจฉัยของคณะกรรมการพิจารณาอุทธรณ์ โดยให้ชะลอการชำระภาษีไว้ก่อนจนกว่าคดีจะถึงที่สุด แต่ถ้าข้อเท็จจริงปรากฏว่าผู้มีหน้าที่เสียภาษียกย้ายทรัพย์สินเพื่อประวิงการชำระภาษี หรือมีการกระทำหรือตั้งใจจะกระทำการโอน ขาย จำหน่าย หรือยกย้ายทรัพย์สินทั้งหมดหรือบางส่วนเพื่อให้พ้นจากการยึดหรืออายัดเพื่อชำระภาษี อธิบดีกรมสรรพสามิตมีอำนาจในการเพิกถอนคำสั่งให้ทูลเกล้าทูลกระหม่อมขอพระราชทานชำระภาษีนั้นได้

ส่วนที่ ๙

การยกเว้น การลดหย่อน การลดอัตรา และการคืนภาษี

มาตรา ๑๐๒ สินค้านำเข้าที่จำแนกประเภทไว้ในภาคที่ ๖ ด้วยของที่ได้รับยกเว้นอากรตามกฎหมายว่าด้วยพิกัดอัตราศุลกากร ให้ได้รับยกเว้นภาษีตามพระราชบัญญัตินี้ด้วย โดยถือตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขเดียวกับที่บัญญัติไว้ในกฎหมายว่าด้วยพิกัดอัตราศุลกากร

รัฐมนตรีโดยอนุมัติของคณะรัฐมนตรีมีอำนาจกำหนดให้สินค้าใดตามวรรคหนึ่งเป็นสินค้าที่ต้องเสียภาษีตามพระราชบัญญัตินี้ได้โดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา

คำอธิบาย

บทบัญญัติในมาตรานี้กำหนดเรื่องการยกเว้นภาษีสรรพสามิตสำหรับสินค้านำเข้าที่ได้รับยกเว้นอากรขาเข้าตามกฎหมายว่าด้วยพิกัดศุลกากร มีวัตถุประสงค์เพื่อให้สอดคล้องกับของที่ได้รับยกเว้นอากรขาเข้าตามกฎหมายว่าด้วยพิกัดศุลกากร เนื่องจากการยกเว้นอากรตามที่บัญญัติไว้ในกฎหมายว่าด้วยพิกัดอัตราศุลกากร เป็นกรณีการนำเข้าที่ไม่ใช่เพื่อการค้าหรือเพื่อการบริโภคตามปกติ และมีเหตุอันควรได้รับการยกเว้นอากรขาเข้าพระราชบัญญัตินี้จึงได้ยกเว้นภาษีสรรพสามิตให้แก่สินค้านำเข้าดังกล่าว เพื่อให้สอดคล้องกับการยกเว้นอากรขาเข้าด้วย สำหรับสินค้านำเข้าที่ได้รับยกเว้นภาษีในกรณีนี้จะต้องพิจารณาจาก“ของที่ได้รับยกเว้นอากร” ตามกฎหมายว่าด้วยพิกัดอัตราศุลกากร ภาค ๔ ซึ่งมีอยู่ทั้งสิ้น ๑๙ ประเภท แต่จะขอยกตัวอย่างเพียงบางประเภทที่อาจมีความเกี่ยวข้องกับการยกเว้นภาษีสรรพสามิต เช่น

ประเภทที่ ๑ ได้แก่ ของที่ส่งออกและของที่ส่งกลับออกไป ซึ่งนำกลับเข้ามาภายในหนึ่งปี โดยไม่เปลี่ยนแปลงลักษณะหรือรูปแต่ประการใด และในเวลาที่จะส่งออกนั้นได้รับใบสุทธิสำหรับนำกลับเข้ามาแล้ว

ประเภทที่ ๓ ได้แก่ ของที่นำเข้ามาพร้อมกับตนหรือนำเข้ามาเป็นการชั่วคราว และจะส่งกลับออกไปภายในไม่เกินหกเดือนนับตั้งแต่วันที่นำเข้ามา เช่น ของที่ใช้ในการแสดงละครหรือการแสดงอย่างอื่นที่คล้ายกันซึ่งผู้แสดงนำเข้ามา รถสำหรับเดินบนถนน เรือ และอากาศยานที่เจ้าของนำเข้ามาพร้อมกับตน เครื่องถ่ายรูปและเครื่องบันทึกเสียง ซึ่งบุคคลที่เข้ามาในราชอาณาจักรเป็นการชั่วคราวนำเข้ามาเพื่อใช้ถ่ายรูปหรือบันทึกเสียงต่าง ๆ

ประเภทที่ ๖ ได้แก่ ของที่ใช้ในบ้านเรือนที่ใช้แล้วที่เจ้าของนำเข้ามาพร้อมกับตนเนื่องในการย้ายภูมิลำเนา และมีจำนวนพอสมควรแก่ฐานะ ทั้งนี้ จะต้องนำของดังกล่าวมาถึงประเทศไทยไม่เกินหนึ่งเดือนก่อนที่ผู้นำของเข้ามาถึงหรือไม่เกินหกเดือนนับตั้งแต่วันที่ผู้นำของเข้ามาถึง แต่อธิบดีกรมศุลกากรมีอำนาจขยายกำหนดเวลาได้เมื่อเห็นว่ามีพฤติการณ์พิเศษ

ประเภทที่ ๘ ได้แก่ น้ำมันเชื้อเพลิง น้ำมันหยอดเครื่อง และสิ่งที่ใช้ในการหล่อลื่นที่นำเข้าซึ่งเดิมในอากาศยาน หรือในเรือที่มีขนาดเกินกว่าห้าร้อยตันกรอสส์ ซึ่งศุลกากรได้ปล่อยให้ไปต่างประเทศแล้ว

ประเภทที่ ๑๓ ได้แก่ ยุทโธปกรณ์ที่ใช้ในทางราชการ

ประเภทที่ ๑๔ ได้แก่ ตัวอย่างสินค้าที่ใช้ได้แต่เพียงเป็นตัวอย่างและไม่มีราคาในทางการค้า

อย่างไรก็ตาม “ของที่ได้รับยกเว้นอากร” ตามกฎหมายว่าด้วยพิกัดศุลกากร อาจต้องเสียภาษีสรรพสามิต หากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังโดยอนุมัติจากคณะรัฐมนตรีได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา กำหนดสินค้าประเภทใดประเภทหนึ่งหรือทุกประเภทที่ได้รับยกเว้นอากรในพิกัดอัตราศุลกากร ภาค ๔ เป็นสินค้าที่ต้องเสียภาษีสรรพสามิตก็ได้

การยกเว้นภาษีสรรพสามิตในกรณีนี้ เป็นการยกเว้นภาษีให้เฉพาะสินค้าที่ได้รับยกเว้นอากรขาเข้าตามพิกัดอัตราศุลกากร ภาค ๔ เท่านั้น แต่หากเป็นการยกเว้นอากรขาเข้าตามประกาศกระทรวงการคลังซึ่งเป็นอำนาจของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังโดยอนุมัติของคณะรัฐมนตรี จะไม่ได้รับการยกเว้นภาษีสรรพสามิตตามมาตรา

มาตรา ๑๐๓ สินค้าที่ส่งออกนอกราชอาณาจักรหรือนำเข้าไปในเขตปลอดอากรที่ได้รับยกเว้นหรือคืนภาษีหรือลดอัตราภาษี ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง

สินค้าตามวรรคหนึ่ง ถ้านำกลับเข้ามาในราชอาณาจักรหรือนำออกจากเขตปลอดอากรโดยมิใช่เพื่อการส่งออก ให้เสียภาษีตามอัตราที่ใช้อยู่ในเวลาที่นำสินค้ากลับเข้ามาหรือในเวลาที่นำสินค้าออกจากเขตปลอดอากร แต่ถ้าเป็นกรณีลดอัตราภาษีให้นำค่าภาษีที่ชำระไว้แล้วมาหักออกได้ เว้นแต่เป็นการนำสินค้ากลับเข้ามาหรือนำสินค้าออกจากเขตปลอดอากร เพื่อส่งกลับคืนโรงอุตสาหกรรม คลังสินค้าทัณฑ์บน คลังสินค้าทัณฑ์บนตามกฎหมายว่าด้วยศุลกากร เขตปลอดอากร หรือเขตประกอบการเสรีอื่น ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่อธิบดีประกาศกำหนด

คำอธิบาย

บทบัญญัติในมาตรานี้กำหนดเรื่องการยกเว้นภาษี คืนภาษี และลดอัตราภาษีให้กับสินค้าที่ส่งออกนอกราชอาณาจักรหรือนำเข้าไปในเขตปลอดอากร โดยหากผู้ส่งออกนอกราชอาณาจักรหรือนำเข้าไป ในเขตปลอดอากรเป็นผู้ประกอบอุตสาหกรรมที่ผลิตสินค้านั้นหรือเป็นบุคคลอื่นซึ่งสามารถขออนุญาตและปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ก่อนที่ความรับผิดชอบในอันจะต้องเสียภาษีเกิดขึ้นก็สามารถขอยกเว้นหรือลดอัตราภาษีตามมาตรานี้ได้ แต่หากเป็นสินค้าที่ได้เสียภาษีไว้แล้วในขณะที่เกิดความรับผิดชอบในอันจะต้องเสียภาษี ก็สามารถขอคืนภาษีที่ได้เสียไว้แล้วได้ ทั้งนี้ การยกเว้นภาษี คืนภาษี หรือลดอัตราภาษีตามมาตรานี้ เป็นการให้สิทธิแก่ “สินค้า” ดังนั้นไม่ว่าผู้ใดจะ

เป็นผู้ทำการส่งออกนอกราชอาณาจักรหรือนำเข้าไปในเขตปลอดอากรก็ย่อมได้รับสิทธิประโยชน์ตามมาตรา นี้ แต่ การจะได้สิทธิประโยชน์ตามมาตรา นี้ก็ต่อเมื่อได้ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง โดยถูกต้องครบถ้วน โดยพระราชบัญญัตินี้ได้ให้สิทธิประโยชน์สำหรับสินค้าที่ส่งออกป็นอกราชอาณาจักรหรือนำเข้าไปในเขตปลอดอากร ดังนี้

๑. ได้รับยกเว้นภาษี สำหรับกรณีสินค้าที่ขอส่งออกนอกราชอาณาจักรในขณะที่ยังไม่มี การชำระ ภาษีสำหรับสินค้านั้น

๒. ได้รับการคืนภาษี สำหรับกรณีในขณะที่ขอส่งสินค้าออกนอกราชอาณาจักรได้มีการชำระภาษี สำหรับสินค้านั้นแล้วในขณะที่เกิดความรับผิดชอบในอันจะต้องเสียภาษี

๓. การลดอัตราภาษี สำหรับกรณีการส่งสินค้าออกนอกราชอาณาจักรซึ่งกำหนดไว้เฉพาะกรณีว่า หากส่งออกสินค้าดังกล่าวจะได้รับสิทธิลดอัตราภาษีเท่านั้น

แต่หากมีการนำสินค้าที่ส่งออกดังกล่าวกลับเข้ามาในราชอาณาจักรหรือนำออกจากเขตปลอด อากรโดยมิใช่เพื่อการส่งออก ผู้นำเข้าจะต้องเสียภาษีตามอัตราที่ใช้อยู่ ณ วันที่นำเข้าหรือวันที่นำออกจากเขต ปลอดอากร แล้วแต่กรณี แต่ถ้าเป็นกรณีลดอัตราภาษีก็ให้นำค่าภาษีที่ได้ชำระไว้แล้วมาหักออกได้ แต่หากเป็นการ นำสินค้ากลับเข้ามาในราชอาณาจักรหรือนำออกจากเขตปลอดอากร เพื่อส่งกลับคืนโรงอุตสาหกรรม คลังสินค้า ทัณฑ์บน คลังสินค้าทัณฑ์บนตามกฎหมายว่าด้วยศุลกากร เขตปลอดอากร หรือเขตประกอบการเสรีอื่น ผู้นำเข้าก็ ไม่มีหน้าที่ต้องเสียภาษีสำหรับสินค้านั้น

มาตรา ๑๐๔ สินค้าที่นำออกจากคลังสินค้าทัณฑ์บนตามกฎหมายว่าด้วยศุลกากร หรือเขตปลอด อากร หรือเขตประกอบการเสรี หรือสินค้าที่นำออกจากคลังสินค้าทัณฑ์บน คลังสินค้าทัณฑ์บนตามกฎหมายว่าด้วย ศุลกากร หรือเขตปลอดอากร หรือเขตประกอบการเสรีแห่งหนึ่งเข้าไปในคลังสินค้าทัณฑ์บน คลังสินค้าทัณฑ์บน ตามกฎหมายว่าด้วยศุลกากร หรือเขตปลอดอากร หรือเขตประกอบการเสรีอีกแห่งหนึ่งซึ่งได้รับยกเว้นอากรตามที่ บัญญัติไว้ในกฎหมายว่าด้วยศุลกากร ให้ได้รับยกเว้นภาษีตามพระราชบัญญัตินี้

คำอธิบาย

บทบัญญัติในมาตรานี้กำหนดเรื่องการยกเว้นภาษีสรรพสามิตเพื่อให้สอดคล้องกับการยกเว้น อากรขาเข้าสำหรับสินค้าที่ได้รับยกเว้นอากรตามกฎหมายว่าด้วยศุลกากรในสองกรณี ได้แก่

๑. การนำสินค้าออกจากคลังสินค้าทัณฑ์บนตามกฎหมายว่าด้วยศุลกากร หรือเขตปลอดอากร หรือเขตประกอบการเสรี หากการนำสินค้าออกดังกล่าวได้รับยกเว้นอากรตามกฎหมายว่าด้วยศุลกากร ก็ให้ได้รับ สิทธิยกเว้นภาษีสรรพสามิตตามพระราชบัญญัตินี้ด้วย

๒. การนำสินค้าออกจากคลังสินค้าทัณฑ์บน คลังสินค้าทัณฑ์บนตามกฎหมายว่าด้วยศุลกากร หรือเขตปลอดอากร หรือเขตประกอบการเสรีแห่งหนึ่งเข้าไปในคลังสินค้าทัณฑ์บน คลังสินค้าทัณฑ์บนตามกฎหมายว่าด้วยศุลกากร หรือเขตปลอดอากร หรือเขตประกอบการเสรีอีกแห่งหนึ่ง หากการนำสินค้าออกดังกล่าว ได้รับยกเว้นอากรตามกฎหมายว่าด้วยศุลกากร ก็ให้ได้รับยกเว้นภาษีตามสรรพสามิตตามพระราชบัญญัตินี้ด้วย เช่นกัน

มาตรา ๑๐๕ ให้ผู้ประกอบการอุตสาหกรรมมีสิทธิขอลดหย่อนภาษีสำหรับสินค้าที่กำหนดในกฎกระทรวงได้ โดยนำจำนวนเงินภาษีที่เสียไปแล้วสำหรับสินค้าที่นำมาใช้เป็นวัตถุดิบหรือส่วนประกอบ ในการผลิตสินค้ามาหักออกจากจำนวนเงินภาษีที่ต้องเสียสำหรับสินค้านั้น

ในกรณีที่จำนวนเงินภาษีที่เสียไปแล้วสำหรับวัตถุดิบหรือส่วนประกอบที่ใช้ในการผลิตสินค้าที่ได้รับการลดหย่อนตามวรรคหนึ่งเกินกว่าจำนวนเงินภาษีที่ต้องเสีย ให้ผู้ประกอบการมีสิทธิได้รับคืนเงินภาษีนั้น

การยื่นคำร้องขอลดหย่อนภาษีตามวรรคหนึ่งและการคืนเงินภาษีตามวรรคสอง ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่อธิบดีประกาศกำหนด

คำวินิจฉัยของอธิบดีเกี่ยวกับจำนวนเงินภาษีที่ขอลดหย่อนให้เป็นที่สุด

คำอธิบาย

การลดหย่อนภาษีตามบทบัญญัติมาตรานี้ เป็นการนำจำนวนเงินภาษีของวัตถุดิบหรือส่วนประกอบที่เสียไว้ มาหักออกจากภาษีที่จะต้องเสียสำหรับสินค้าที่ผลิตขึ้นใหม่เพื่อไม่ให้มีการเก็บภาษีซ้ำซ้อน เพราะมีเช่นนั้นสินค้าขึ้นเดียวกันอาจต้องเสียภาษีสองครั้ง คือเสียภาษีในฐานของสินค้านั้นเองและถูกรวมเป็นมูลค่าของสินค้าที่ผลิตขึ้นใหม่เพื่อเสียภาษีสรรพสามิตอีกครั้ง โดยพระราชบัญญัตินี้กำหนดให้ผู้ประกอบการอุตสาหกรรมมีสิทธิขอลดหย่อนภาษี โดยการนำจำนวนเงินภาษีที่เสียไปแล้วสำหรับสินค้าที่นำมาใช้เป็นวัตถุดิบหรือส่วนประกอบในการผลิต มาหักออกจากจำนวนเงินภาษีที่ต้องเสียสำหรับสินค้าที่ผลิตขึ้นใหม่ แต่สินค้าที่ผลิตขึ้นใหม่ซึ่งจะได้รับสิทธิลดหย่อนภาษีตามมาตรานี้จะต้องเป็นสินค้าที่กำหนดในกฎกระทรวง เช่น มีการออกกฎกระทรวงกำหนดให้รถยนต์เป็นสินค้าที่ผู้ประกอบการสามารถขอลดหย่อนภาษีได้ เช่นนี้หากมีการนำแบตเตอรี่ที่เสียภาษีสรรพสามิตไว้ ๑,๐๐๐ บาท ไปใช้เป็นวัตถุดิบในการผลิตรถยนต์ซึ่งต้องเสียภาษีสรรพสามิต ๑๐๐,๐๐๐ บาท เช่นนี้ผู้ประกอบการผลิตรถยนต์สามารถนำภาษีแบตเตอรี่ที่เสียไว้แล้วมาลดหย่อนได้ ทำให้เสียภาษีสรรพสามิตสำหรับรถยนต์คันดังกล่าว ๙๙,๐๐๐ บาท แต่ผู้ประกอบการรถยนต์คันดังกล่าว

จะต้องยื่นคำร้องขอลดหย่อนภาษีต่ออธิบดีกรมสรรพสามิตและปฏิบัติตามเงื่อนไขที่อธิบดีกรมสรรพสามิตกำหนดด้วย

โดยในการพิจารณาเรื่องการลดหย่อนภาษีดังกล่าวหากมีปัญหาเกี่ยวกับจำนวนเงินที่ขอลดหย่อนพระราชบัญญัตินี้ให้อธิบดีกรมสรรพสามิตเป็นผู้มีอำนาจวินิจฉัย โดยคำวินิจฉัยของอธิบดีกรมสรรพสามิตให้ถือเป็นที่สุด โดยคำว่า “เป็นที่สุด” ตามพระราชบัญญัตินี้ หมายความว่า เป็นที่สุดในชั้นฝ่ายบริหาร ผู้ประกอบอุตสาหกรรมที่ขอลดหย่อนภาษีไม่เห็นด้วยกับคำวินิจฉัยของอธิบดี ไม่สามารถอุทธรณ์คำวินิจฉัยดังกล่าวได้ แต่ยังคงมีอำนาจฟ้องคดีต่อศาลได้ภายอายุความการฟ้องคดี

มาตรา ๑๐๖ อธิบดีมีอำนาจยกเว้นภาษีให้แก่ผู้มีหน้าที่เสียภาษี ในกรณีดังต่อไปนี้

(๑) สำหรับสินค้าที่นำไปใช้เป็นวัตถุดิบหรือส่วนประกอบในการผลิตสินค้าประเภทหรือชนิดเดิมหรืออีกประเภทหรืออีกชนิดหนึ่งซึ่งต้องเสียภาษีตามพระราชบัญญัตินี้

(๒) สำหรับสินค้าที่นำไปใช้เป็นวัตถุดิบหรือส่วนประกอบในการผลิตสินค้าเพื่อการส่งออก การยกเว้นภาษีตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง

คำอธิบาย

การยกเว้นภาษีตามมาตรานี้ เป็นการยกเว้นภาษีให้กับวัตถุดิบหรือส่วนประกอบซึ่งใช้ในการผลิตสินค้าที่ต้องเสียภาษีสรรพสามิต เนื่องจากท้ายที่สุดมูลค่าของวัตถุดิบหรือส่วนประกอบดังกล่าวก็จะถูกรวมอยู่ในมูลค่าของสินค้าที่ผลิตขึ้นใหม่ ทั้งนี้ก็เพื่อไม่ให้มีการเก็บภาษีซ้ำซ้อน โดยบทบัญญัติในมาตรานี้มีการยกเว้นภาษีวัตถุดิบหรือส่วนประกอบในการผลิตสินค้าสองกรณี ดังนี้

๑. ยกเว้นภาษีสำหรับสินค้าที่นำไปใช้เป็นวัตถุดิบหรือส่วนประกอบในการผลิตสินค้าประเภทหรือชนิดเดิมหรืออีกประเภทหรืออีกชนิดหนึ่งซึ่งต้องเสียภาษีตามพระราชบัญญัตินี้ เช่น หากผู้ประกอบอุตสาหกรรมแบตเตอรี่ ประสงค์จะนำแบตเตอรี่ที่ผลิตได้ไปใช้เป็นส่วนประกอบในการผลิตรถยนต์ ก็สามารถขอยกเว้นภาษีแบตเตอรี่ดังกล่าวได้ เพราะท้ายที่สุดก็ต้องนำไปรวมเป็นมูลค่าในการเสียภาษีรถยนต์

๒. ยกเว้นภาษีสำหรับสินค้าที่นำไปใช้เป็นวัตถุดิบหรือส่วนประกอบในการผลิตสินค้าในบัญชีพิกัดอัตราภาษีสรรพสามิตเพื่อการส่งออก โดยพระราชบัญญัตินี้ไม่ต้องการให้สินค้าในบัญชีพิกัดอัตราภาษีสรรพสามิตที่ส่งออกมีภาระภาษีสรรพสามิตไม่ว่าจะเป็นภาษีสำหรับสินค้านั้นเองหรือภาษีที่แฝงอยู่ในวัตถุดิบหรือส่วนประกอบของสินค้านั้น จึงได้กำหนดให้ยกเว้นภาษีสำหรับสินค้าที่นำไปใช้เป็นวัตถุดิบหรือส่วนประกอบในการผลิตสินค้าเพื่อการส่งออกดังกล่าว อย่างไรก็ตาม สินค้าส่งออกที่มีสิทธิได้รับยกเว้นภาษีสำหรับวัตถุดิบหรือส่วนประกอบตาม

มาตรานี้ จะต้องเป็นสินค้าในบัญชีพิกัดอัตราภาษีสรรพสามิตด้วย เช่น ผู้ประกอบอุตสาหกรรมผลิตรถยนต์กระบะ เพื่อการส่งออกสามารถขอยกเว้นภาษีเบ็ดเตล็ดที่ใช้เป็นส่วนประกอบตามมาตรานี้ได้ แต่หากเป็นผู้ผลิตตุ๊กตาเพื่อ การส่งออกจะไม่สามารถขอยกเว้นภาษีเบ็ดเตล็ดที่ใช้เป็นส่วนประกอบตามมาตรานี้

มาตรา ๑๐๗ ผู้ประกอบอุตสาหกรรมหรือผู้นำเข้ามีสิทธิได้รับคืนหรือยกเว้นภาษี ในกรณี ดังต่อไปนี้

(๑) สินค้าตามที่กำหนดในกฎกระทรวงที่บริจาคนแก่ประชาชนเป็นการสาธารณกุศล โดยผ่าน ส่วนราชการในราชการส่วนกลาง ราชการส่วนภูมิภาค หรือราชการส่วนท้องถิ่น หรือโดยผ่านองค์การสาธารณ กุศลที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด

(๒) สินค้าตามที่กำหนดในกฎกระทรวงที่บริจาคนแก่สาธารณประโยชน์แก่ส่วนราชการ ใน ราชการส่วนกลาง ราชการส่วนภูมิภาค หรือราชการส่วนท้องถิ่น หรือแก่องค์การสาธารณกุศลที่รัฐมนตรีประกาศ กำหนด

(๓) สินค้าที่จำหน่ายให้แก่ผู้ได้รับเอกสิทธิ์ตามข้อผูกพันที่ประเทศไทยมีอยู่ต่อองค์การ สหประชาชาติ หรือตามกฎหมายระหว่างประเทศ หรือตามสัญญากับนานาประเทศหรือทางการทูตตามหลักถ้อยที ถ้อยปฏิบัติต่อกัน

(๔) น้ำมันและผลิตภัณฑ์น้ำมันที่เติมในอากาศยานหรือเรือที่มีขนาดเกินกว่าห้าร้อยตันกรอสส์ ซึ่ง พนักงานศุลกากรได้ปล่อยให้ไปต่างประเทศแล้ว

การขอรับคืนหรือการยกเว้นภาษีตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่ กำหนดในกฎกระทรวง

คำอธิบาย

บทบัญญัติตามมาตรานี้กำหนดเรื่องการยกเว้นหรือคืนภาษีให้กับสินค้าบริจาคนหรือสินค้าที่ จำหน่ายให้แก่ผู้ได้รับเอกสิทธิ์ หรือน้ำมันและผลิตภัณฑ์น้ำมันที่เติมในอากาศยานหรือเรือ โดยอาจแบ่งเป็น ๓ กรณี ได้แก่

๑. ยกเว้นหรือคืนภาษีให้แก่สินค้าที่บริจาคน เนื่องจากผู้ประกอบอุตสาหกรรมหรือผู้นำเข้าไม่ได้ ขายสินค้าของตนเพื่อแสวงหากำไร แต่กลับนำไปบริจาคนเป็นการสาธารณกุศล พระราชบัญญัตินี้จึงได้ปลดเปลื้อง ภาระภาษีสำหรับสินค้านี้ดังกล่าวไว้ แต่จะต้องเป็นการบริจาคนให้แก่ประชาชนโดยมีเงื่อนไขว่า ต้องบริจาคนผ่านส่วน ราชการในราชการส่วนกลาง ราชการส่วนภูมิภาค หรือราชการส่วนท้องถิ่น หรือผ่านองค์การสาธารณกุศลที่ รัฐมนตรีประกาศกำหนด ทั้งนี้ ก็เพื่อป้องกันการแอบอ้างว่าบริจาคนให้แก่ประชาชน แต่ในความเป็นจริงกลับมีการ

คิดราคาสินค้ากันในภายหลัง หรือหากเป็นการบริจาคสินค้าเพื่อสาธารณประโยชน์ให้แก่ส่วนราชการในราชการส่วนกลาง ราชการส่วนภูมิภาค หรือราชการส่วนท้องถิ่น หรือแก่องค์การสาธารณกุศล ที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด ก็สามารถยกเว้นหรือคืนภาษีในกรณีนี้ได้แต่ต้องเป็นสินค้าที่กำหนดในกฎกระทรวงเท่านั้น

๒. ยกเว้นหรือคืนภาษีให้แก่สินค้าที่จำหน่ายให้แก่ผู้ได้รับเอกสิทธิ์ตามข้อผูกพันที่ประเทศไทยมีอยู่ต่อองค์การสหประชาชาติ หรือตามกฎหมายระหว่างประเทศ หรือตามสัญญาฉบับนานาชาติหรือทางการทูตตามหลักถ้อยที่ถ้อยปฏิบัติต่อกัน โดยการยกเว้นภาษีในกรณีนี้ไม่จำกัดว่าจะต้องเป็นสินค้าใด โดยหากผู้ประกอบการอุตสาหกรรมหรือผู้นำเข้าจำหน่ายให้แก่ผู้ได้รับเอกสิทธิ์ดังกล่าว ก็ย่อมมีสิทธิที่จะได้รับการยกเว้นหรือคืนภาษี

๓. การยกเว้นหรือคืนภาษีสินค้าน้ำมันและผลิตภัณฑ์น้ำมันที่เติมในอากาศยานหรือเรือที่มีขนาดเกินกว่าห้าร้อยตันกรอสส์ โดยมีข้อกำหนดว่าต้องเป็นอากาศยานหรือเรือที่พนักงานศุลกากรได้ปล่อยให้ไปต่างประเทศ เนื่องจากถือว่าน้ำมันและผลิตภัณฑ์น้ำมันที่เติมในอากาศยานหรือเรือที่มีขนาดเกินกว่าห้าร้อยตันกรอสส์ดังกล่าว ไม่ได้มีการบริโภคภายในประเทศ จึงไม่ควรถูกเสียภาษีสรรพสามิต โดยในการขอรับคืนหรือการยกเว้นภาษีทั้งสามกรณีดังกล่าว ผู้ประกอบการอุตสาหกรรม และผู้นำเข้าจะต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวงโดยถูกต้องครบถ้วนด้วย

มาตรา ๑๐๘ ผู้ประกอบกิจการสถานบริการมีสิทธิได้รับคืนหรือยกเว้นภาษี ในกรณีดังต่อไปนี้

(๑) การบริการตามที่กำหนดในกฎกระทรวงที่บริจาคขายรับให้แก่ประชาชนเป็นการสาธารณกุศล โดยผ่านส่วนราชการในราชการส่วนกลาง ราชการส่วนภูมิภาค หรือราชการส่วนท้องถิ่น หรือโดยผ่านองค์การสาธารณกุศลที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด

(๒) การบริการตามที่กำหนดในกฎกระทรวงที่บริจาคขายรับเป็นสาธารณประโยชน์แก่ส่วนราชการในราชการส่วนกลาง ราชการส่วนภูมิภาค หรือราชการส่วนท้องถิ่น หรือแก่องค์การสาธารณกุศลที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด

การขอรับคืนหรือการยกเว้นภาษีตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง

คำอธิบาย

การกำหนดให้ผู้ประกอบกิจการสถานบริการมีสิทธิได้รับคืนหรือยกเว้นภาษีในการบริจาคขายรับ ก็เป็นการปลดเปลื้องภาระภาษีในลักษณะเดียวกับผู้ประกอบการและผู้นำเข้าตามมาตรา ๑๐๗ โดยเงื่อนไขการบริจาคก็เป็นลักษณะเดียวกัน ได้แก่ ต้องบริจาคขายรับให้แก่ประชาชนโดยมีเงื่อนไข ว่าต้องบริจาคผ่านส่วนราชการในราชการส่วนกลาง ราชการส่วนภูมิภาค หรือราชการส่วนท้องถิ่น หรือผ่านองค์การสาธารณกุศล

ที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด หรือเป็นการบริจากรายรับเพื่อสาธารณประโยชน์ให้แก่ส่วนราชการในราชการส่วนกลาง ราชการส่วนภูมิภาค หรือราชการส่วนท้องถิ่น หรือแก่องค์การสาธารณกุศลที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด โดยจะต้องเป็นบริการที่กำหนดในกฎกระทรวงเช่นกัน

มาตรา ๑๐๙ รัฐมนตรีโดยอนุมัติของคณะรัฐมนตรีมีอำนาจประกาศลดอัตราหรือยกเว้นภาษีสรรพสามิตตามพระราชบัญญัตินี้ เพื่อประโยชน์แก่การเศรษฐกิจของประเทศหรือเพื่อความผาสุกของประชาชน ทั้งนี้ จะกำหนดหลักเกณฑ์และเงื่อนไขไว้ด้วยก็ได้

คำอธิบาย

บทบัญญัติในมาตรานี้ เป็นการลดอัตราและยกเว้นภาษีเพื่อประโยชน์แก่การเศรษฐกิจของประเทศหรือเพื่อความผาสุกของประชาชน โดยให้อำนาจแก่ฝ่ายบริหารได้แก่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังโดยอนุมัติคณะรัฐมนตรีที่จะพิจารณาลดอัตราภาษีหรือยกเว้นภาษีได้ตามเหตุผลและความจำเป็นทางด้านเศรษฐกิจและสังคม ถือเป็นกรให้ดุลพินิจแก่ฝ่ายบริหารที่ค่อนข้างกว้าง อีกทั้งยังสามารถกำหนดให้ลดอัตราหรือยกเว้นภาษีโดยมีเงื่อนไขหรือไม่ก็ได้ เช่น ลดอัตราภาษีน้ำมันดีเซลที่มีคุณสมบัติตามที่รัฐมนตรีกำหนดเพื่อลดภาระแก่ภาคการขนส่งหรือภาคการผลิตเพื่อประโยชน์ต่อเศรษฐกิจของประเทศ หรือยกเว้นภาษีรถยนต์พยาบาลโดยมีเงื่อนไขว่าจะต้องมีอุปกรณ์ในการปฐมพยาบาลและรักษาผู้ป่วยเบื้องต้นตามหลักเกณฑ์ที่รัฐมนตรีกำหนดเพื่อความผาสุกของประชาชน เป็นต้น

มาตรา ๑๑๐ ให้ผู้ประกอบการอุตสาหกรรมหรือผู้นำเข้ามีสิทธิขอคืนภาษีที่ได้เสียไว้แล้วสำหรับสินค้าที่พิสูจน์ได้ว่าเสียหายหรือเสื่อมคุณภาพจนใช้การไม่ได้

สินค้าที่มีสิทธิขอคืนภาษีและการพิสูจน์ลักษณะความเสียหายหรือเสื่อมคุณภาพของสินค้าจนใช้การไม่ได้ตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง

การขอคืนภาษีตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่อธิบดีประกาศกำหนด

คำอธิบาย

การคืนภาษีให้แก่ผู้ประกอบการอุตสาหกรรมและผู้นำเข้าในกรณีนี้ เป็นการให้ความเป็นธรรม ทางภาษีแก่ผู้มีหน้าที่เสียภาษีซึ่งได้เสียภาษีไว้แล้ว ต่อมาภายหลังปรากฏว่าสินค้าที่ได้เสียภาษีไว้แล้วนั้น เกิดความเสียหายหรือเสื่อมคุณภาพจนใช้การไม่ได้โดยที่ยังไม่ได้มีการใช้งานหรือยังไม่ได้บริโภค โดยสินค้าที่จะได้รับคืนภาษีตามมาตรานี้จะต้องเป็นสินค้าที่กำหนดในกฎกระทรวงเท่านั้น

ทั้งนี้ การคืนภาษีตามมาตรานี้เป็นเรื่องที่ต้องดำเนินการด้วยความรอบคอบ รัดกุม ไม่เปิดช่องว่างให้มีการขอคืนภาษีที่ไม่ถูกต้อง ดังนั้นจึงต้องกำหนดหลักเกณฑ์ในการที่จะพิจารณาหรือพิสูจน์ว่าสินค้านั้นเสียหายหรือเสื่อมคุณภาพไว้ในกฎกระทรวง แต่สำหรับหลักเกณฑ์ในการขอคืนซึ่งเป็นรายละเอียดในการปฏิบัติ เช่น สถานที่ยื่นคำขอ เอกสารประกอบคำขอ ขั้นตอนการพิจารณาคืนภาษี ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่อธิบดีกรมสรรพสามิตประกาศกำหนด

มาตรา ๑๑๑ สินค้าที่นำเข้าซึ่งได้เสียภาษีแล้วหากส่งกลับออกไป ให้คืนภาษีให้แก่ผู้นำเข้าตามหลักเกณฑ์ วิธีการ เงื่อนไข และในอัตราส่วนเดียวกับการคืนเงินอากรขาเข้าตามกฎหมายว่าด้วยศุลกากร

คำอธิบาย

การคืนภาษีในกรณีนี้เป็นการคืนภาษีให้แก่ผู้นำเข้าที่ได้นำสินค้าเข้ามาในราชอาณาจักรและได้เสียภาษีสรรพสามิตไว้แล้วซึ่งต่อมาได้มีการส่งของนั้นกลับออกไป กรณีเช่นนี้ผู้นำเข้ามีสิทธิได้รับคืน ภาษีที่ได้เสียไว้สำหรับสินค้านั้น และเนื่องจากการคืนภาษีกรณีนี้เป็นบทบัญญัติที่กำหนดให้สอดคล้องกับการคืนอากรขาเข้าตามกฎหมายว่าด้วยศุลกากร ดังนั้นหลักเกณฑ์ วิธีการ เงื่อนไข และอัตราส่วนในการคืนภาษี จึงต้องถือปฏิบัติเช่นเดียวกับการคืนเงินอากรขาเข้าตามกฎหมายว่าด้วยศุลกากร โดยปัจจุบันกฎหมายว่าด้วยศุลกากรได้กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ เงื่อนไข และอัตราส่วนในการคืนเงินอากรขาเข้ากรณีนี้ไว้ว่าจะต้องพิสูจน์เป็นที่พอใจอธิบดีหรือผู้ที่อธิบดีมอบหมายว่าเป็นของรายเดียวกันกับที่นำเข้ามาในราชอาณาจักรและเสียอากรแล้ว ถ้าส่งกลับออกไปยังเมืองต่างประเทศหรือส่งกลับไปเป็นของใช้สิ้นเปลืองในเรือเดินทางไปเมืองต่างประเทศ ให้คืนเงินอากรขาเข้าให้แก่ผู้นำของเข้าเก่าในสิบส่วนหรือส่วนที่เกินหนึ่งพันบาทของจำนวนที่ได้เรียกเก็บไว้โดยคำนวณตามใบขนสินค้าขาออกแต่ละฉบับ แล้วแต่จำนวนใดจะสูงกว่า ภายใต้เงื่อนไขดังต่อไปนี้

๑. ระหว่างที่อยู่ในราชอาณาจักร ของนั้นมีได้ใช้ประโยชน์ด้วยประการใด ๆ เว้นแต่เพื่อวัตถุประสงค์ในการส่งของนั้นกลับออกไป และมีได้เปลี่ยนแปลงรูปลักษณะใด ๆ
๒. ของนั้นได้ส่งกลับออกไปทางท่าหรือที่สำหรับการส่งออกซึ่งของที่ขอคืนอากรขาเข้า
๓. ของนั้นได้ส่งกลับออกไปภายในหนึ่งปีนับแต่วันนำเข้า และ

๔. ต้องขอคืนเงินอากรภายในหกเดือนนับแต่วันที่ส่งของนั้นกลับออกไป

โดยอธิบดีกรมศุลกากรมีอำนาจออกข้อบังคับว่าด้วยการพิสูจน์ของ การส่งของกลับออกไป การจัดทำ และยื่นเอกสารต่าง ๆ การคำนวณเงินอากรที่พึงคืนให้ และวิธีการอื่น ๆ เกี่ยวกับการขอคืนเงินอากรดังกล่าว

มาตรา ๑๑๒ กรณีสินค้าที่นำเข้ามาในราชอาณาจักรซึ่งได้เสียภาษีแล้ว และมีการนำสินค้านั้นไปผลิตเป็นสินค้าส่งออกนอกราชอาณาจักร ให้คืนภาษีสำหรับสินค้านำเข้านั้นให้แก่ผู้นำเข้าตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขเกี่ยวกับการคืนเงินอากรขาเข้าตามกฎหมายว่าด้วยศุลกากร

คำอธิบาย

การคืนภาษีในกรณีนี้เป็นการคืนภาษีให้แก่ผู้นำเข้าที่ได้นำสินค้าเข้ามาในราชอาณาจักรและได้เสียภาษีสรรพสามิตไว้แล้วซึ่งต่อมาได้มีการนำสินค้านั้นไปผลิตสินค้าที่ต้องเสียภาษีสรรพสามิตและส่งออกนอกราชอาณาจักร เช่น นำแบตเตอรี่เข้ามาในราชอาณาจักรโดยเสียภาษีสรรพสามิตไว้แล้ว ต่อมานำแบตเตอรี่นั้นไปใช้เป็นส่วนประกอบในการผลิตรถยนต์เพื่อการส่งออก พระราชบัญญัตินี้จึงได้กำหนดให้คืนภาษีสำหรับสินค้านำเข้าดังกล่าว และเนื่องจากการคืนภาษีกรณีนี้เป็นบทบัญญัติที่กำหนดให้สอดคล้องกับการคืนอากรขาเข้าตามกฎหมายว่าด้วยศุลกากรเช่นเดียวกับการคืนภาษีตามมาตรา ๑๑๑ ดังนั้นหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการคืนภาษีจึงต้องถือปฏิบัติเช่นเดียวกับการคืนเงินอากรขาเข้าตามกฎหมายว่าด้วยศุลกากร โดยปัจจุบันกฎหมายว่าด้วยศุลกากรได้กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไข ในการคืนเงินอากรขาเข้ากรณีนี้ไว้ว่าของที่ส่งออกไปยังเมืองต่างประเทศหรือส่งไปเป็นของใช้สิ้นเปลืองในเรือเดินทางไปเมืองต่างประเทศ ถ้าพิสูจน์เป็นที่พอใจแก่อธิบดีหรือผู้ที่อธิบดีมอบหมายว่าได้ผลิตหรือผสม หรือประกอบ หรือบรรจุด้วยของที่นำเข้ามาในราชอาณาจักร ให้คืนเงินอากรขาเข้าสำหรับของดังกล่าวที่ได้เรียกเก็บไว้แล้วให้แก่ผู้นำเข้าของเข้า ตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขดังต่อไปนี้

๑. ของที่นำเข้ามานั้นมีไซของที่กฎกระทรวงระบุห้ามคืนเงินอากร

๒. ปริมาณของที่นำเข้าซึ่งใช้ในการผลิต หรือผสม หรือประกอบ หรือบรรจุ เป็นของที่ส่งออกไปให้ถือตามหลักเกณฑ์ที่อธิบดีเห็นชอบหรือประกาศกำหนด

๓. ของนั้นได้ส่งออกไปทางท่าหรือที่สำหรับการส่งออกซึ่งของที่ขอคืนอากรขาเข้า

๔. ของนั้นได้ส่งออกไปภายในหนึ่งปีนับแต่วันที่นำของซึ่งใช้ในการผลิต ผสม หรือประกอบเป็นของที่ส่งออกไปหรือใช้บรรจุของที่ส่งออกไปเข้ามาในราชอาณาจักรเว้นแต่ในกรณีมีเหตุสุดวิสัยทำให้ไม่อาจส่งออกไปภายในกำหนดเวลาดังกล่าวได้ อธิบดีอาจขยายเวลาออกไปได้อีกไม่เกินหกเดือน และ

๕. ต้องขอคืนเงินอากรภายในหกเดือนนับแต่วันที่ส่งของนั้นออกไป แต่อธิบดีกรมศุลกากร จะขยายเวลาออกไปตามที่เห็นสมควรก็ได้

โดยอธิบดีกรมศุลกากรมีอำนาจออกข้อบังคับเกี่ยวกับการพิสูจน์ของ การส่งออก การจัดทำ และยื่นเอกสารต่าง ๆ การคำนวณเงินอากรที่จะต้องคืน และวิธีการอื่น ๆ เกี่ยวกับการขอคืนเงินอากรนี้

มาตรา ๑๑๓ ผู้ใดเสียภาษีโดยไม่มีหน้าที่ต้องเสียหรือเสียเกินกว่าที่ควรต้องเสีย และการเสียภาษีนั้นไม่ใช่เป็นการเสียภาษีตามการประเมินของพนักงานเจ้าหน้าที่ ผู้นั้นมีสิทธิได้รับเงินคืน

การขอรับเงินคืนให้ยื่นคำร้องต่ออธิบดีภายในสามปีนับแต่วันชำระภาษี ในการนี้ให้ผู้ยื่นคำร้องส่งเอกสารหลักฐาน หรือคำชี้แจงใด ๆ ประกอบคำร้องด้วย เมื่ออธิบดีเห็นว่าผู้ยื่นคำร้องมีสิทธิได้รับเงินคืน ให้คืนเงินภาษีให้แล้วเสร็จภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ตรวจสอบแล้วเสร็จ

ในกรณีที่อธิบดีพิจารณาเห็นสมควร จะส่งคืนเงินให้แก่ผู้เสียภาษีตามวรรคหนึ่ง โดยไม่ต้องมีคำร้องก็ได้ แต่ต้องส่งคืนภายในเวลาสามปีนับแต่วันชำระภาษี

คำอธิบาย

การคืนภาษีตามมาตรานี้ เป็นกรณีที่ผู้เสียภาษีดำเนินการยื่นแบบรายการภาษีและเสียภาษี ด้วยตนเองแต่ปรากฏว่าการเสียภาษีนั้นเป็นการเสียโดยไม่มีหน้าที่ต้องเสียหรือเสียเกินกว่าที่ควรต้องเสียจึงต้องให้ความเป็นธรรมโดยการคืนเงินที่เสียดังกล่าวให้แก่ผู้เสียภาษี เนื่องจากภาษีที่เสียไว้โดยไม่มีหน้าที่เสียหรือเสียเกินกว่าที่ควรต้องเสียดังกล่าวเป็นกรณีที่รัฐไม่มีมูลหนี้ภาษีตามกฎหมายที่จะเรียกเก็บจากผู้นั้น โดยเหตุที่จะขอคืนภาษีตามมาตรานี้ได้มีสองกรณี ดังนี้

๑. เสียภาษีโดยไม่มีหน้าที่ต้องเสีย คือกรณีที่มีการเสียภาษีไว้โดยบุคคลที่ไม่มีหน้าที่เสียภาษี ตามกฎหมาย โดยอาจเกิดจากความเข้าใจผิด เช่น นาย A เสียภาษีสรรพสามิตสำหรับรถยนต์โดยสารที่มีที่นั่ง ๑๑ คน ทั้งที่รถยนต์โดยสารดังกล่าวไม่เป็นสินค้าในบัญชีพิกัดอัตราภาษีสรรพสามิตและไม่ต้องเสียภาษีสรรพสามิต

๒. เสียภาษีเกินกว่าที่ควรต้องเสีย คือกรณีที่มีการเสียภาษีไว้โดยบุคคลที่มีหน้าที่เสียภาษีตามกฎหมายแต่มีการเสียภาษีเกินกว่าที่กฎหมายกำหนดให้จัดเก็บจากสินค้านั้น เช่น ผู้ผลิตรถยนต์นั่งได้ยื่นแบบรายการและเสียภาษีแต่ได้คำนวณภาษีโดยใช้อัตราภาษีสูงกว่าที่กฎหมายกำหนดให้จัดเก็บจากรถยนต์นั่งดังกล่าว

การคืนภาษีทั้งสองกรณีดังกล่าวโดยปกติแล้วจะต้องมีการขอคืนโดยจะต้องยื่นคำร้องเพื่อขอรับเงินคืนภายในสามปีนับแต่วันชำระภาษี และจะต้องส่งเอกสาร หลักฐาน ตลอดจนชี้แจงข้อเท็จจริงเพื่อใช้ประกอบการพิจารณาคืนภาษี ซึ่งเมื่ออธิบดีกรมสรรพสามิตเห็นว่าผู้ยื่นคำร้องมีสิทธิได้รับเงินคืน ก็จะต้องคืนเงินภาษีให้แล้วเสร็จภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ตรวจสอบแล้วเสร็จ อย่างไรก็ตามหากอธิบดีเห็นว่าการเสียภาษีโดยไม่มีหน้าที่ต้องเสียหรือ

เสียเกินกว่าที่ควรต้องเสียสมควรได้รับเงินคืนโดยไม่ต้องมีคำร้องขอคืนภาษี เช่น ปรากฏข้อเท็จจริงโดยชัดเจนตามแบบรายการภาษีว่ามีการเสียภาษีเกินกว่าอัตราที่กำหนดในบัญชีพิกัดอัตราภาษีสรรพสามิต เช่น นี้อธิบติจะสั่งจะสั่งคืนเงินให้แก่ผู้เสียภาษีตามวรรคหนึ่ง โดยไม่ต้องมีคำร้องก็ได้ แต่ต้องสั่งคืนภายในเวลาสามปีนับแต่วันชำระภาษีเช่นกัน

มาตรา ๑๑๔ ในกรณีที่พนักงานเจ้าหน้าที่ได้ทำการประเมินภาษีตามมาตรา ๘๖ แล้ว ปรากฏว่าภาษีที่ชำระแล้วได้ชำระโดยไม่มีหน้าที่ต้องเสียหรือเสียภาษีเกินกว่าที่ควรต้องเสีย ให้คืนเงินภาษีให้แล้วเสร็จภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ตรวจสอบแล้วเสร็จ

คำอธิบาย

การคืนภาษีตามมาตรา ๑๑๔ เป็นกรณีที่พนักงานเจ้าหน้าที่ใช้อำนาจตามพระราชบัญญัตินี้ประเมินภาษีและผู้ถูกประเมินก็ได้เสียภาษีตามการประเมินของพนักงานเจ้าหน้าที่นั้นแล้ว แต่ปรากฏต่อมาว่าการเสียภาษีตามการประเมินนั้น แท้จริงแล้วผู้ถูกประเมินไม่มีหน้าที่ต้องเสียหรือจำนวนเงินภาษีที่ประเมินเกินกว่าที่ควรต้องเสีย จึงต้องให้ความเป็นธรรมโดยการคืนเงินที่เสียดังกล่าวให้แก่ผู้เสียภาษีเช่นเดียวกับการคืนเงินจากการเสียภาษีด้วยตนเองซึ่งเป็นการเสียโดยไม่มีหน้าที่ต้องเสียหรือเสียเกินกว่าที่ควรต้องเสียตามมาตรา ๑๑๓

เนื่องจากการคืนเงินที่เสียไว้โดยไม่มีหน้าที่ต้องเสียหรือเสียเกินกว่าที่ควรต้องเสียตามมาตรา ๑๑๔ มีเหตุมาจากการประเมินโดยใช้อำนาจตามกฎหมายของพนักงานเจ้าหน้าที่ เป็นการเสียตามมาตราการบังคับของกฎหมาย ดังนั้นเมื่อปรากฏว่าการเสียตามมาตราการบังคับนั้นเป็นการเสียโดยไม่มีหน้าที่ต้องเสียหรือเสียเกินกว่าที่ควรต้องเสีย พระราชบัญญัตินี้จึงกำหนดให้คืนภาษีโดยไม่ต้องมีคำขอและไม่จำกัดระยะเวลาในการคืนเงิน โดยมีเพียงการเร่งรัดให้เงินดังกล่าวโดยเร็ว ซึ่งจะต้องคืนเงินให้แล้วเสร็จภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ตรวจสอบแล้วเสร็จ

มาตรา ๑๑๕ ในกรณีที่มีคำวินิจฉัยอุทธรณ์ถึงที่สุดให้คืนภาษี ให้คืนเงินภาษีให้แล้วเสร็จภายในสามสิบวันนับแต่วันที่มิคำวินิจฉัยอุทธรณ์

คำอธิบาย

การคืนเงินตามมาตรานี้ เป็นกรณีที่พนักงานเจ้าหน้าที่ใช้อำนาจตามกฎหมายประเมินภาษี จากผู้มีหน้าที่เสียภาษี โดยผู้ถูกประเมินไม่เห็นด้วยกับผลการประเมินจึงได้อุทธรณ์การประเมินต่อคณะกรรมการพิจารณาอุทธรณ์ โดยหากคณะกรรมการพิจารณาอุทธรณ์มีคำวินิจฉัยให้คืนภาษี และคำวินิจฉัยนั้นได้ถึงที่สุดโดยไม่มีการฟ้อง

คดีต่อศาล กรณีเช่นนี้ย่อมถือเป็นที่ยุติโดยไม่ต้องมีการพิจารณาในเรื่องจำนวนเงินที่จะต้องคืน จึงได้กำหนดให้คืนเงินภาษีให้แล้วเสร็จภายในสามสิบวันนับแต่วันที่มิคำวินิจฉัยอุทธรณ์

มาตรา ๑๑๖ ในกรณีที่พนักงานเจ้าหน้าที่ได้ทำการประเมินภาษีตามมาตรา ๘๖ แล้ว ปรากฏว่าต้องมีการคืนเงินภาษีตามมาตรา ๑๑๔ หรือมาตรา ๑๑๕ แล้วแต่กรณี ให้ผู้ได้รับคืนเงินภาษีมีสิทธิได้รับดอกเบี้ยในอัตราร้อยละเจ็ดครึ่งต่อปีโดยไม่คิดทบต้น ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง ดอกเบี้ยตามวรรคหนึ่ง มิให้เกินกว่าจำนวนเงินที่ได้รับคืนและให้จ่ายจากเงินภาษีที่จัดเก็บได้ตามพระราชบัญญัตินี้

คำอธิบาย

บทบัญญัติในมาตรานี้เป็นการให้ดอกเบี้ยอันสืบเนื่องจากการคืนเงินภาษี ตามที่อธิบายแล้ว ในมาตรา ๑๑๓ และมาตรา ๑๑๔ สรุปได้ว่าการเสียภาษีโดยไม่มีหน้าที่ต้องเสียหรือเสียเกินกว่าที่ควรต้องเสียมีได้ทั้งสองกรณี คือ กรณีผู้เสียภาษีเป็นผู้ยื่นแบบรายการและเสียภาษีด้วยตนเอง และการเสียภาษีตามที่พนักงานเจ้าหน้าที่ใช้อำนาจตามกฎหมายประเมินภาษี โดยหากเป็นการเสียโดยผู้เสียภาษีเองพระราชบัญญัตินี้จะคืนให้เฉพาะเงินที่เสียเกินโดยไม่ให้ดอกเบี้ย แต่หากเป็นการเสียตามการประเมินของพนักงานเจ้าหน้าที่แล้วปรากฏว่าการเสียภาษีตามการประเมินนั้นเป็นการเสียโดยไม่มีหน้าที่ต้องเสียหรือ เสียเกินกว่าที่ควรต้องเสีย หรือหากมีการอุทธรณ์การประเมินต่อคณะกรรมการพิจารณาอุทธรณ์และคณะกรรมการพิจารณาอุทธรณ์มีคำวินิจฉัยให้คืนภาษีและคำวินิจฉัยนั้นได้ถึงที่สุดโดยไม่มีการฟ้องคดีต่อศาล ให้ผู้ได้รับคืนเงินภาษีมีสิทธิได้รับดอกเบี้ยในอัตราร้อยละเจ็ดครึ่งต่อปี แต่ดอกเบี้ยที่ให้นั้นจะไม่คิดทบต้น

ทั้งนี้ เนื่องจากการคืนภาษีเป็นเรื่องที่มีความสำคัญ กระทบต่อรายได้รัฐ จึงต้องมีการกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการคืนเงินไว้ในกฎกระทรวง

มาตรา ๑๑๗ ให้รัฐมนตรีโดยอนุมัติของคณะรัฐมนตรีมีอำนาจประกาศกำหนดสินค้าใดซึ่งบุคคลที่ได้รับสิทธิยกเว้นภาษีนำเข้าเข้ามาเพื่อใช้เองให้ได้รับยกเว้นจากบทบัญญัติตามมาตรา ๒๒

คำอธิบาย

บทบัญญัติในมาตรานี้ กำหนดให้รัฐมนตรีมีอำนาจยกเว้นภาษีให้แก่สินค้าที่ต้องเสียภาษีตามบทบัญญัติในมาตรา ๒๒ ซึ่งเป็นเรื่องความรับผิดชอบในอันจะต้องเสียภาษีกรณีสินค้านำเข้าที่ได้รับสิทธิยกเว้นภาษีหรือลดอัตราภาษีเนื่องจากจำหน่ายให้แก่บุคคลที่มีสิทธิเช่นนั้นหรือเนื่องจากได้รับสิทธิตามวัตถุประสงค์ของการนำเข้า แต่ต่อมาภายหลังปรากฏว่าสินค้านั้นได้ออนไปเป็นของบุคคลที่ไม่มีสิทธิได้รับยกเว้นหรือลดอัตราภาษีหรือได้นำไปใช้ในการอื่นนอกจากที่กำหนดไว้ หรือสิทธิที่ได้รับยกเว้นหรือลดอัตราภาษีสิ้นสุดลง โดยตามมาตรา ๒๒ ได้กำหนดให้สินค้านั้นจะต้องเสียภาษี และได้มีการกำหนดเรื่องความรับผิดชอบในอันจะต้องเสียภาษีและกำหนดผู้มีหน้าที่เสียภาษีไว้เป็นกรณีเฉพาะ แต่หากรัฐมนตรีโดยอนุมัติของคณะรัฐมนตรีตามมาตรา ๒๒ ประกาศกำหนดให้สินค้านี้ต้องเสียภาษีดังกล่าวไม่ต้องเสียภาษีสรรพสามิต สินค้านั้น ๆ ก็จะได้รับยกเว้นไม่ต้องเสียภาษีสรรพสามิต

ส่วนที่ ๑๐

บัญชีหลักฐานและการปฏิบัติ

มาตรา ๑๑๘ ให้ผู้ประกอบอุตสาหกรรมและผู้ประกอบกิจการสถานบริการทำบัญชีประจำวัน และงบเดือน ตามแบบที่อธิบดีประกาศกำหนด

ให้ผู้นำเข้าทำบัญชีรับจ่ายสินค้าที่นำเข้ามาในราชอาณาจักร ตามแบบที่อธิบดีประกาศกำหนด บัญชีประจำวันให้ทำไว้แล้วเสร็จภายในสามวันนับแต่วันที่เหตุที่จะต้องลงรายการนั้นเกิดขึ้น งบเดือนและบัญชีรับจ่ายสินค้าที่นำเข้ามาในราชอาณาจักรให้ยื่นต่อเจ้าพนักงานสรรพสามิต ณ สถานที่ที่ระบุไว้ในมาตรา ๕๘ และมาตรา ๖๐ ภายในวันที่สิบห้าของเดือนถัดไป

บัญชีประจำวัน เอกสารการลงบัญชี สำเนางบเดือน และบัญชีรับจ่ายสินค้าที่นำเข้ามาในราชอาณาจักร ให้เก็บรักษาไว้ไม่น้อยกว่าห้าปีที่โรงอุตสาหกรรม สถานประกอบการ สถานบริการ หรือสถานที่อื่นใด ซึ่งเจ้าพนักงานสรรพสามิตสามารถเรียกมาตรวจสอบได้

การทำบัญชีประจำวัน งบเดือน และบัญชีรับจ่ายสินค้าที่นำเข้ามาในราชอาณาจักรและการยื่นงบเดือนตามมาตรา ๑๑๘ อธิบดีจะอนุญาตให้กระทำโดยใช้วิธีการอื่นใด และจะอนุญาตให้ยื่นทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ก็ได้

อธิบดีมีอำนาจผ่อนผันการปฏิบัติตามความในมาตรานี้ได้ ในกรณีที่ผู้นำเข้านำสินค้าติดตัวเข้ามา หรือนำสินค้าเข้ามาเพื่อเป็นตัวอย่างสินค้า หรือนำสินค้าเข้ามาโดยมิใช่เพื่อการค้า ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่อธิบดีประกาศกำหนดโดยอนุมัติรัฐมนตรี

คำอธิบาย

การทำบัญชีคือมาตรการควบคุมการจัดเก็บภาษี โดยพระราชบัญญัตินี้กำหนดให้ผู้มีหน้าที่เสียภาษีจัดทำบัญชีตามแบบที่อธิบดีกำหนด โดยกำหนดให้ผู้ประกอบอุตสาหกรรมซึ่งผลิตสินค้าในประเทศจัดทำบัญชีประจำวันเพื่อให้ทราบถึงการเคลื่อนไหวของสินค้าในแต่ละวัน และจัดทำบัญชีงบเดือนเพื่อให้ ทราบการเคลื่อนไหวของสินค้าเป็นรายเดือน โดยเฉพาะปริมาณสินค้าที่นำออกจากโรงอุตสาหกรรมหรือใช้ในโรงอุตสาหกรรมซึ่งเป็นสินค้าที่เกิดความรับผิดชอบอันจะต้องเสียภาษี ตลอดจนสินค้าคงเหลือที่ยกไปในเดือนถัดไป กรณีของผู้นำเข้า พระราชบัญญัตินี้กำหนดให้จัดทำบัญชีรับจ่ายสินค้าที่นำเข้ามาในราชอาณาจักร ทั้งนี้ก็เนื่องมาจากการประกอบกิจการของผู้นำเข้านั้นจะมีความไม่แน่นอนในเรื่องระยะเวลาการนำสินค้าเข้ามาในราชอาณาจักร การกำหนดให้จัดทำบัญชีเป็นรายวันและงบเดือนอาจไม่สอดคล้องกับการประกอบกิจการของผู้นำเข้า พระราชบัญญัตินี้จึงได้กำหนดให้ผู้นำเข้าจัดทำบัญชีต่อเมื่อมีการรับจ่ายสินค้าที่นำเข้ามาในราชอาณาจักร สำหรับกรณีของ ผู้ประกอบกิจการสถานบริการ พระราชบัญญัตินี้กำหนดให้จัดทำบัญชีประจำวันเพื่อให้ทราบถึงรายรับและรายจ่ายในแต่ละวัน และจัดทำบัญชีงบเดือนเพื่อให้ทราบรายรับและรายจ่ายรวมในแต่ละเดือน เนื่องจากฐานในการคำนวณภาษีสรรพสามิตตามมูลค่าของสถานบริการพระราชบัญญัตินี้ให้ถือตามรายรับของสถานบริการ โดยการทำบัญชีประจำวันผู้ประกอบอุตสาหกรรมและผู้ประกอบกิจการสถานบริการจะต้องทำให้เสร็จเรียบร้อยภายในสามวันนับแต่วันที่มีเหตุต้องบันทึกบัญชี เช่น ผู้ประกอบอุตสาหกรรมขายสินค้า หรือผู้ประกอบกิจการสถานบริการได้รับชำระค่าบริการในวันที่ ๑ ก็จะต้องบันทึกในบัญชีประจำวันภายในวันที่ ๔ เป็นต้น โดยบัญชีประจำวันและเอกสารการลงบัญชี สำเนาบเดือน และบัญชีรับจ่ายสินค้าที่นำเข้ามาในราชอาณาจักร ให้เก็บรักษาไว้ไม่น้อยกว่าห้าปีที่โรงอุตสาหกรรม สถานประกอบการของผู้นำเข้า หรือสถานประกอบการ อย่างไรก็ตามเนื่องจากรูปแบบการประกอบธุรกิจในปัจจุบันได้มีการพัฒนาเปลี่ยนแปลงไป โดยหลาย ๆ กิจการอาจมีการว่าจ้างให้ผู้อื่นจัดทำบัญชี หรืออาจมีกรณีใด ๆ ที่ผู้ประกอบอุตสาหกรรม ผู้นำเข้าหรือผู้ประกอบกิจการสถานบริการประสงค์จะจัดเก็บบัญชีและเอกสารต่าง ๆ ไว้ ณ สถานที่อื่นก็สามารถกระทำได้แต่จะต้องให้เจ้าพนักงานสรรพสามิตเรียกมาตรวจสอบได้

ตามที่ได้อธิบายแล้วข้างต้นว่าการจัดทำบัญชีเป็นมาตรการควบคุมการจัดเก็บภาษี พระราชบัญญัตินี้จึงได้กำหนดให้ผู้ประกอบอุตสาหกรรม และผู้ประกอบกิจการสถานบริการยื่นงบเดือน และให้ผู้นำเข้ายื่นบัญชีรับจ่ายสินค้าที่นำเข้ามาในราชอาณาจักร ภายในวันที่สิบห้าของเดือนถัดไป โดยการยื่นงบเดือน ให้ผู้ประกอบอุตสาหกรรมและผู้ประกอบกิจการสถานบริการยื่นต่อเจ้าพนักงานสรรพสามิต ณ สำนักงานสรรพสามิตพื้นที่สาขาหรือสำนักงานสรรพสามิตพื้นที่แห่งท้องที่ที่โรงอุตสาหกรรมหรือสถานประกอบการตั้งอยู่ สำหรับการยื่นบัญชีรับจ่ายสินค้าที่นำเข้ามาในราชอาณาจักรของผู้นำเข้านั้น ให้ยื่นต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ ณ สถานที่ที่อธิบดีประกาศกำหนดให้เป็นสถานที่ยื่นแบบรายการภาษี แต่หากอธิบดีประกาศกำหนดสถานที่ยื่นบัญชีรับจ่ายสินค้าที่นำเข้ามาในราชอาณาจักรไว้เป็นการเฉพาะ ก็ให้ยื่น ณ สถานที่ที่อธิบดีประกาศ

อย่างไรก็ตาม เพื่อเป็นการอำนวยความสะดวกให้แก่ ผู้ประกอบอุตสาหกรรม ผู้นำเข้า และผู้ประกอบกิจการสถานบริการ พระราชบัญญัตินี้จึงได้กำหนดให้การจัดทำบัญชีประจำวัน งบเดือนและบัญชีรับจ่ายสินค้าที่นำเข้ามาในราชอาณาจักร นอกจากการจัดทำโดยวิธีบันทึกในสมุดบัญชีตามปกติแล้ว อธิบดีสามารถอนุญาตให้ทำโดยวิธีการอื่นเพื่อความสะดวกแก่ผู้ประกอบการได้ เช่น อาจบันทึกบัญชีในเครื่องคอมพิวเตอร์ เป็นต้น สำหรับการยื่นงบเดือนและบัญชีรับจ่ายสินค้าที่นำเข้ามาในราชอาณาจักรก็เช่นเดียวกัน นอกจากยื่นต่อเจ้าพนักงานสรรพสามิตหรือต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ดังกล่าวข้างต้นแล้ว ยังสามารถยื่นทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์ก็ได้

มาตรการควบคุมในเรื่องการจัดทำบัญชีมีวัตถุประสงค์ประสงค์ในการควบคุมและตรวจสอบความถูกต้องในการเสียภาษีของผู้ประกอบอุตสาหกรรม ผู้ประกอบกิจการสถานบริการ และผู้นำเข้าในลักษณะที่ประกอบการเป็นธุรกิจ มีการนำเข้ามาอย่างต่อเนื่อง จึงให้อำนาจอธิบดีผ่อนผันให้ไม่ต้องจัดทำและการยื่นบัญชีรับจ่ายสินค้าที่นำเข้ามาในราชอาณาจักรให้แก่ผู้นำเข้าที่นำสินค้าติดตัวเข้ามา หรือนำสินค้าเข้ามาเพื่อเป็นตัวอย่างสินค้า หรือการนำสินค้าเข้ามาโดยมิใช่เพื่อการค้าได้ อย่างไรก็ตามเนื่องจากการผ่อนผันดังกล่าวเป็นเรื่องที่มีความสำคัญ จึงต้องมีการกำหนดหลักเกณฑ์การผ่อนผันที่อธิบดีประกาศกำหนด โดยอนุมัติรัฐมนตรี

มาตรา ๑๑๙ ผู้ประกอบกิจการสถานบริการใดประสงค์จะใช้เครื่องบันทึกการเก็บเงินออกหลักฐานการรับเงินให้ขออนุมัติต่ออธิบดี และต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่อธิบดีประกาศกำหนด

คำอธิบาย

การออกหลักฐานการรับเงินหรือใบเสร็จรับเงินของผู้ประกอบกิจการสถานบริการเป็นเรื่องที่มีความสำคัญ เนื่องจากรายรับของสถานบริการจะใช้เป็นฐานในการคำนวณภาษีตามมูลค่าของสถานบริการนั้น ๆ ซึ่งตามปกติจะต้องมีการออกหลักฐานหรือใบเสร็จรับเงินที่เป็นเอกสาร อย่างไรก็ตามหากผู้ประกอบการสถานบริการประสงค์จะใช้เครื่องบันทึกการรับเงินเพื่อออกหลักฐานการรับเงิน ก็สามารถกระทำได้โดยจะต้องขออนุมัติและได้รับอนุมัติจากอธิบดีก่อนเท่านั้น โดยในการใช้เครื่องบันทึกดังกล่าวจะต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่อธิบดีประกาศกำหนด

มาตรา ๑๒๐ เพื่อประโยชน์ในการจัดเก็บภาษี ให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจติดตั้งอุปกรณ์หรือเครื่องมือใด ๆ ในโรงอุตสาหกรรมหรือสถานบริการ

ให้ผู้ประกอบอุตสาหกรรมหรือผู้ประกอบการสถานบริการมีหน้าที่ดูแลรักษาอุปกรณ์หรือเครื่องมือตามวรรคหนึ่ง รวมทั้งตราหรือสิ่งที่ติดอยู่กับอุปกรณ์หรือเครื่องมือดังกล่าวให้อยู่ในสภาพเรียบร้อยตลอดเวลาโดยใช้ความระมัดระวังและฝีมือดั่งเช่นที่พึงปฏิบัติในการประกอบกิจการของตน

ในกรณีที่อุปกรณ์หรือเครื่องมือตามวรรคหนึ่ง ตราหรือสิ่งที่ติดอยู่กับอุปกรณ์หรือเครื่องมือดังกล่าว สูญหาย บุปสลาย หรือชำรุด ให้ผู้ประกอบอุตสาหกรรมหรือผู้ประกอบการสถานบริการแจ้งให้เจ้าพนักงานสรรพสามิตแห่งท้องที่ที่โรงอุตสาหกรรมหรือสถานบริการนั้นตั้งอยู่ทราบโดยมิชักช้า และหากการสูญหาย บุปสลาย หรือชำรุดได้เกิดขึ้นเพราะผู้ประกอบอุตสาหกรรมหรือผู้ประกอบการสถานบริการ มิได้ใช้ความระมัดระวังและฝีมือดั่งเช่นที่พึงปฏิบัติในการประกอบกิจการของตนแล้ว ให้อธิบดีดำเนินการให้ผู้ประกอบอุตสาหกรรมหรือผู้ประกอบการสถานบริการชดใช้ค่าเสียหายที่เกิดขึ้น ทั้งนี้ ตามระเบียบที่อธิบดีกำหนด

คำอธิบาย

การติดตั้งอุปกรณ์หรือเครื่องมือในการควบคุมการจัดเก็บภาษี เป็นมาตรการควบคุมการจัดเก็บภาษีอีกรูปแบบหนึ่งซึ่งจะทำให้การจัดเก็บภาษีถูกต้องครบถ้วน มีประสิทธิภาพ พระราชบัญญัตินี้จึงได้กำหนดเพื่อประโยชน์ในการจัดเก็บภาษี พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจติดตั้งอุปกรณ์หรือเครื่องมือใด ๆ ในโรงอุตสาหกรรมหรือสถานบริการได้ เช่น การติดตั้งมาตรวัดในโรงอุตสาหกรรมผลิตน้ำมันและผลิตภัณฑ์น้ำมัน หรือการติดตั้งมาตรวัดในโรงอุตสาหกรรมผลิตเบียร์ เป็นต้น ซึ่งหากมีการติดตั้งอุปกรณ์หรือเครื่องมือดังกล่าวแล้ว ผู้ประกอบอุตสาหกรรมหรือผู้ประกอบการสถานบริการมีหน้าที่ดูแลอุปกรณ์ เครื่องมือ รวมทั้งตราหรือสิ่งที่ติดอยู่กับอุปกรณ์ดังกล่าวให้อยู่ในสภาพเรียบร้อยตลอดเวลา โดยใช้ความระมัดระวังและฝีมือเช่นเดียวกับที่ใช้ในการดูแลอุปกรณ์หรือเครื่องมือของผู้ประกอบอุตสาหกรรมหรือผู้ประกอบการสถานบริการเอง ดังตัวอย่างดังกล่าวข้างต้น หากในการดำเนินกิจการโรงอุตสาหกรรมผลิตน้ำมันและผลิตภัณฑ์น้ำมันหรือโรงอุตสาหกรรมผลิตเบียร์ จะต้องมีการติดตั้งมาตรวัดของตนเช่นกัน ผู้ประกอบอุตสาหกรรมก็จะต้องดูแลและระมัดระวังมาตรวัดที่พนักงานเจ้าหน้าที่ติดตั้งเช่นเดียวกับการดูแลและระมัดระวังมาตรวัดของตนเอง เป็นต้น

หากอุปกรณ์หรือเครื่องมือ ตราหรือสิ่งที่ติดอยู่กับอุปกรณ์หรือเครื่องมือดังกล่าว สูญหาย บุปสลาย ชำรุด ผู้ประกอบอุตสาหกรรมหรือผู้ประกอบการสถานบริการจะต้องแจ้งให้เจ้าพนักงานสรรพสามิตแห่งท้องที่ที่โรงอุตสาหกรรมตั้งอยู่ทราบโดยเร็ว ซึ่งหากการสูญหาย บุปสลาย หรือชำรุดดังกล่าวเกิดขึ้นเพราะผู้ประกอบอุตสาหกรรมหรือผู้ประกอบการสถานบริการไม่ได้ดูแลโดยใช้ความระมัดระวังและฝีมือเช่นเดียวกับที่ใช้ในการดูแลอุปกรณ์หรือเครื่องมือของผู้ประกอบอุตสาหกรรมหรือผู้ประกอบการสถานบริการเอง ให้อธิบดีดำเนินการให้ผู้ประกอบอุตสาหกรรมหรือผู้ประกอบการสถานบริการชดใช้ค่าเสียหายที่เกิดขึ้น โดยในการเรียกให้ชดใช้ค่าเสียหายที่เกิดขึ้นนั้นจะต้องเป็นไปตามระเบียบที่อธิบดีกำหนด

มาตรา ๑๒๑ ห้ามมิให้ผู้ใดเคลื่อนย้าย เปลี่ยนแปลง หรือกระทำด้วยประการใด ๆ ให้อุปกรณ์ เครื่องมือ ตรา หรือสิ่งติดอยู่กับอุปกรณ์หรือเครื่องมือดังกล่าวที่พนักงานเจ้าหน้าที่ได้จัดทำไว้ตามมาตรา ๑๒๐ บุปสลาย ชำรุด หรือใช้การไม่ได้

คำอธิบาย

เนื่องจากการติดตั้งอุปกรณ์ เครื่องมือ ตรา หรือสิ่งติดอยู่กับอุปกรณ์หรือเครื่องมือเป็นมาตรการควบคุมการจัดเก็บภาษีตามที่ได้อธิบายแล้ว พระราชบัญญัตินี้จึงได้ห้ามเคลื่อนย้าย เปลี่ยนแปลง หรือทำให้ อุปกรณ์ เครื่องมือ ตรา หรือสิ่งติดอยู่กับอุปกรณ์หรือเครื่องมือที่พนักงานเจ้าหน้าที่ติดตั้งหรือจัดทำไว้ให้บุปสลาย ชำรุด หรือใช้การไม่ได้ ซึ่งหากผู้ใดฝ่าฝืนก็จะมีผลต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปีหรือปรับ ไม่เกินสี่แสน บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ โดยความผิดตามมาตรานี้จะมิใช่สองกรณีคือการเคลื่อนย้าย เปลี่ยนแปลงอุปกรณ์ เครื่องมือ ตรา หรือสิ่งติดอยู่กับอุปกรณ์หรือเครื่องมือ แม้การเคลื่อนย้ายดังกล่าวจะไม่ทำให้เกิดการบุปสลาย ชำรุด หรือใช้การไม่ได้ ก็ยังคงเป็นความผิด ดังนั้นหากมีความจำเป็นต้องเคลื่อนย้ายหรือเปลี่ยนแปลงดังกล่าว เช่น จะมีการปรับเปลี่ยนสายการผลิต หรือปรับเปลี่ยนสถานที่เก็บสินค้า ทำให้มีความจำเป็นต้องเคลื่อนย้ายจุดติดตั้ง อุปกรณ์หรือเครื่องมือที่พนักงานเจ้าหน้าที่ติดตั้งไว้ ก็จะต้องแจ้งให้เจ้าพนักงานสรรพสามิตเป็นผู้ดำเนินการย้าย เท่านั้น ผู้ประกอบอุตสาหกรรมหรือผู้ประกอบการสถานบริการจะทำได้เองโดยพลกาลไม่ได้ สำหรับความผิดอีกกรณีหนึ่งคือทำให้อุปกรณ์ เครื่องมือ ตรา หรือสิ่งติดอยู่กับอุปกรณ์หรือเครื่องมือจนถึงขนาดที่ทำให้เกิดการ บุปสลาย ชำรุด หรือใช้การไม่ได้ จึงจะเป็นความผิดในกรณีนี้

มาตรา ๑๒๒ ในกรณีที่มีการติดตั้งอุปกรณ์หรือเครื่องมือใด ๆ ในโรงอุตสาหกรรม หรือสถาน บริการตามมาตรา ๑๒๐ พนักงานเจ้าหน้าที่จะใช้ปริมาณสินค้าหรือปริมาณรายรับที่คำนวณได้จากอุปกรณ์หรือ เครื่องมือดังกล่าวเป็นเกณฑ์ในการจัดเก็บภาษีก็ได้

คำอธิบาย

หากมีการติดตั้งอุปกรณ์ เครื่องมือ ตรา หรือสิ่งติดอยู่กับอุปกรณ์หรือเครื่องมือเพื่อควบคุมการจัดเก็บภาษีในโรงอุตสาหกรรมหรือสถานบริการแล้ว พระราชบัญญัตินี้ก็ได้ให้อำนาจพนักงานเจ้าหน้าที่ในการ พิจารณาในเรื่องปริมาณสินค้าหรือรายรับที่คำนวณได้จากอุปกรณ์หรือเครื่องมือดังกล่าวก็ได้ หรือจะใช้เป็นเพียง

ประกอบการพิจารณาโดยยังคงถือสอบปริมาณสินค้าหรือรายรับตามที่ปรากฏในบัญชี หรือเอกสารหลักฐานต่าง ๆ ตามวิธีการเสียภาษีปกติ มาใช้ในการคำนวณภาษีก็ได้

ส่วนที่ ๑๑ พนักงานเจ้าหน้าที่

มาตรา ๑๒๓ ในการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจดังต่อไปนี้

(๑) เข้าไปในโรงอุตสาหกรรมหรือคลังสินค้าทัณฑ์บน สถานประกอบการ หรือสถานบริการในระหว่างเวลาทำการ เพื่อตรวจสอบหรือควบคุมให้การเป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้

(๒) ค้นสถานที่หรือยานพาหนะใด ๆ ที่มีเหตุอันควรสงสัยว่ามีการกระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ หรือมีสินค้าที่หลีกเลี่ยงการเสียภาษีชุกซ่อนอยู่ ในเวลาระหว่างพระอาทิตย์ขึ้นถึงพระอาทิตย์ตก เว้นแต่การค้นในเวลาดังกล่าวยังไม่แล้วเสร็จจะกระทำต่อไปก็ได้ หรือในกรณีฉุกเฉินอย่างยิ่ง เมื่อได้รับอนุมัติจากอธิบดีแล้วจะค้นในเวลาใดก็ได้

(๓) มีหนังสือสอบถามหรือเรียกบุคคลใดมาให้ถ้อยคำหรือให้ส่งบัญชี เอกสาร หลักฐาน หรือสิ่งอื่นที่จำเป็นมาประกอบการพิจารณาได้ ทั้งนี้ ต้องให้เวลาบุคคลนั้นไม่น้อยกว่าเจ็ดวันนับแต่วันที่รับคำสั่งนั้น

(๔) นำสินค้าในโรงอุตสาหกรรม คลังสินค้าทัณฑ์บน หรือสถานประกอบการ ในปริมาณพอสมควรไปเป็นตัวอย่างเพื่อตรวจสอบ

คำอธิบาย

บทบัญญัติมาตรานี้ เป็นการบัญญัติอำนาจของพนักงานเจ้าหน้าที่ไว้เป็นการเฉพาะ อันเป็นอำนาจที่มีลักษณะพิเศษต่างหากจากบทบัญญัติทั่วไปเพื่อให้ปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ ดังนั้น หากไม่มีบทบัญญัติอื่นบัญญัติไว้เป็นกรณีเฉพาะแล้ว อำนาจของพนักงานเจ้าหน้าที่ต้องอาศัยตามบทบัญญัตินี้ ดังนี้

๑. การเข้าทำการตรวจสอบ หรือควบคุมโรงอุตสาหกรรมหรือคลังสินค้าทัณฑ์บน สถานประกอบการ หรือสถานบริการ ในระหว่างเวลาทำการโดยไม่จำเป็นต้องพิจารณาว่าเป็นเวลากลางวันหรือกลางคืน หากสถานที่ดังกล่าวเปิดทำการ พนักงานเจ้าหน้าที่สามารถเข้าทำการตรวจสอบหรือควบคุมได้ สำหรับเวลาทำการของสถานที่นั้น ได้แก่ เวลาทำการที่ผู้ประกอบการอุตสาหกรรม ผู้นำเข้า ผู้ประกอบกิจการสถานบริการได้แจ้งไว้ตามบทบัญญัติแห่งมาตรา ๑๕ นั้นเอง หากมีการแจ้งขยายเวลาทำการ การเข้าตรวจสอบย่อมสามารถทำได้ตามเวลาดังกล่าวได้

การเข้าทำการตรวจสอบหรือควบคุมของพนักงานเจ้าหน้าที่ ไม่สามารถอาศัยบทบัญญัติแห่งมาตรานี้ในการเข้าตรวจสอบหรือควบคุมโรงงานผลิตเครื่องหมายความแสดงการเสียภาษีจดทะเบียนของผู้ได้รับอนุญาตได้

๒. การค้นสถานที่หรือยานพาหนะใด ๆ ที่มีเหตุอันควรสงสัยว่ามีการกระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ หรือมีสินค้าที่หลีกเลี่ยงการเสียภาษีชุกซ่อนอยู่ ในเวลาระหว่างพระอาทิตย์ขึ้นถึงพระอาทิตย์ตก เว้นแต่การค้นในเวลาดังกล่าวยังไม่แล้วเสร็จจะกระทำต่อไปก็ได้ หรือในกรณีฉุกเฉินอย่างยิ่ง เมื่อได้รับอนุมัติจากอธิบดีแล้วจะค้นในเวลาใดก็ได้ โดยบทบัญญัตินี้เป็นการปฏิบัติการทางอาญาเท่านั้น ไม่เกี่ยวข้องกับทางแพ่งหรือการตรวจสอบภาษีแต่อย่างใด

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๓๓^๑ บัญญัติให้การค้นเคหสถานหรือที่รโหฐานจะต้องมีคำสั่งหรือหมายของศาล หรือมีเหตุอย่างอื่นตามที่กฎหมายบัญญัติไว้ก็ตาม แต่ในการค้นของพนักงานเจ้าหน้าที่สามารถค้นสถานที่หรือยานพาหนะใด ๆ โดยสถานที่นั้นจะเป็นที่รโหฐานหรือไม่ก็สามารถทำการค้นได้ โดยไม่จำเป็นต้องมีหมายค้นหรือคำสั่งของศาล^๒ ตามมาตรา ๙๒^๓ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ซึ่งเรื่องนี้คณะกรรมการกฤษฎีกาได้เคยให้ความเห็นโดยให้เหตุผลว่าการพิจารณาว่ากฎหมายใดเข้าข่ายยกเว้นดังกล่าวหรือไม่จะต้องคำนึงถึงการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของบุคคลตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย และกฎหมายจะต้องกำหนดเหตุยกเว้นไว้เท่าที่จำเป็นและไม่กระทบกระเทือนสาระสำคัญแห่งสิทธิและเสรีภาพของบุคคล รวมทั้งการฝ่าฝืนกฎหมายประเภทนั้นจะต้องมีผลกระทบอย่างร้ายแรงต่อการรักษาความสงบเรียบร้อยและความมั่นคงของชาติในด้านเศรษฐกิจหรือสังคม และจะต้องมีบทบัญญัติควบคุมการใช้อำนาจของพนักงานเจ้าหน้าที่ในการเข้าค้น

การใช้อำนาจของพนักงานเจ้าหน้าที่ สามารถทำการตรวจค้นได้เฉพาะเวลาพระอาทิตย์ขึ้นถึงพระอาทิตย์ตกเท่านั้น ไม่อาจใช้อำนาจเข้าทำการตรวจค้นในเวลากลางคืนแม้จะเป็นเวลาเปิดทำการปกติของสถานที่นั้นก็ตาม เว้นแต่กรณีตรวจค้นเวลากลางวันไม่แล้วเสร็จและเป็นการค้นต่อเนื่อง หรือมีกรณีฉุกเฉินอย่างยิ่ง จึงจะสามารถเข้าทำการตรวจค้นในเวลากลางคืนได้ แต่ถ้าได้รับอนุมัติจากอธิบดีกรมสรรพสามิตจะเข้าทำการตรวจค้นในเวลาใดก็ได้

^๑ มาตรา ๓๓ บุคคลย่อมมีเสรีภาพในเคหสถาน

การเข้าไปในเคหสถานโดยปราศจากความยินยอมของผู้ครอบครอง หรือการค้นเคหสถานหรือที่รโหฐานจะกระทำมิได้ เว้นแต่มีคำสั่งหรือหมายของศาลหรือมีเหตุอย่างอื่นตามที่กฎหมายบัญญัติ

^๒ ความเห็นคณะกรรมการกฤษฎีกา เรื่องเสรีที่ ๑๙๖/๒๕๔๒ บันทึก เรื่อง อำนาจเข้าตรวจหรือค้นในที่รโหฐานของเจ้าพนักงานหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัติไฟ พุทธศักราช ๒๔๘๖ พระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. ๒๔๙๓ พระราชบัญญัติยาสูบ พ.ศ. ๒๕๐๙ และพระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ. ๒๕๒๗

^๓ มาตรา ๙๒ “ห้ามมิให้ค้นในที่รโหฐานโดยไม่มีหมายค้นหรือคำสั่งของศาล เว้นแต่พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจเป็นผู้ค้น และในกรณีดังต่อไปนี้.....”

เหตุที่จะเข้าทำการค้นของพนักงานเจ้าหน้าที่ที่ตามมาตรา ๒๒๖ นี้ จะต้องมีเหตุอันควรสงสัยว่ามีการกระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ หรือมีสินค้าที่หลีกเลี่ยงการเสียภาษีชุกซ่อนอยู่ กรณีที่มีเหตุอันควรสงสัย^๔ นั้น จะต้องมีเหตุผลสนับสนุนว่าเพราะเหตุใด จึงเกิดความสงสัยมิใช่เป็นข้อสงสัยที่อยู่บนพื้นฐานของความรู้สึกรู้สึกของพนักงานเจ้าหน้าที่นั้นเพียงอย่างเดียว

๓. การให้อำนาจพนักงานเจ้าหน้าที่ในการออกคำสั่งเป็นหนังสือต้องมีวัตถุประสงค์เพื่อ

๓.๑ สอบถามบุคคลใด ๆ ให้ตอบคำถาม โดยบุคคลนั้นจะตอบมาในช่องทางใดก็ได้

๓.๒ เรียกบุคคลใดมาให้ถ้อยคำ ซึ่งบุคคลที่ได้รับคำสั่งนั้น จะต้องเดินทางมาให้ถ้อยคำต่อพนักงานเจ้าหน้าที่

๓.๓ ให้ส่งบัญชี เอกสาร หลักฐาน หรือสิ่งอื่นที่จำเป็นมาประกอบการพิจารณาได้

การเรียกให้ส่งบัญชี เอกสาร หลักฐานนี้ จะใช้เพื่อการพิจารณาทางอาญา หรือกระบวนการเกี่ยวกับการตรวจสอบภาษี แต่ไม่อาจใช้อำนาจตามมาตรา ๒๒๖ นี้ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการบังคับชำระภาษีค้าง เนื่องจากในการบังคับชำระภาษีค้างได้มีบทบัญญัติตามมาตรา ๑๔๘ บัญญัติไว้เป็นกรณีต่างหากแล้ว

๔. นำสินค้าในโรงอุตสาหกรรม คลังสินค้าทัณฑ์บน หรือสถานประกอบการ ในปริมาณพอสมควรไปเป็นตัวอย่างเพื่อตรวจสอบ

การนำสินค้าไปเป็นตัวอย่างเพื่อตรวจสอบตามมาตรา ๒๒๖ นี้ เป็นการดำเนินการต่อสินค้าที่อยู่ในโรงอุตสาหกรรม คลังสินค้าทัณฑ์บน หรือสถานประกอบการ ซึ่งการนำไปตรวจสอบ กฎหมายมิได้บัญญัติไว้ว่าเป็นการตรวจสอบเพื่อวัตถุประสงค์ใด หรือเพื่อการใด ดังนั้น การนำสินค้าไปตรวจสอบตามมาตรา ๒๒๖ นี้ อาจจะเป็นการนำไปตรวจสอบเพื่อประโยชน์ในทางการประเมินภาษี การดำเนินคดีทางอาญา ก็ได้ แต่ทั้งนี้ต้องมีใช่เป็นการนำไปเป็นตัวอย่างซึ่งบัญญัติไว้เป็นการเฉพาะตามมาตรา ๑๒๔

กรณีการค้นยานพาหนะ แมื่อยานพาหนะจะไม่ใช่ที่รโหฐานเนื่องจากยานพาหนะไม่ใช่สถานที่ แต่เป็นเพียงทรัพย์สินเท่านั้น หากยานพาหนะนั้นอยู่ในที่รโหฐานและพนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจโดยชอบที่จะเข้าไปทำการค้นที่รโหฐานนั้นได้โดยชอบ ย่อมสามารถทำการตรวจค้นยานพาหนะที่อยู่ในที่รโหฐานนั้น แต่ถ้ายานพาหนะนั้นอยู่ในที่สาธารณะหรือทางสาธารณะและพนักงานเจ้าหน้าที่มีเหตุอันควรสงสัยว่าจะมีสินค้าที่มีได้เสียภาษีอันหมายรวมถึงการเสียภาษีไม่ครบถ้วนด้วย ย่อมมีอำนาจที่จะเรียกตรวจยานพาหนะนั้นได้ โดยไม่

^๔ คำพิพากษาฎีกาที่ ๘๗๒๒/๒๕๕๕ บริเวณที่เกิดเหตุอยู่บนถนนสุขุมวิทไม่ใช่อาคารหลังขอยโรงถ่านที่มีอาชญากรรมประเภทความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พระราชบัญญัติอาวุธปืนฯ และความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สินเป็นประจำ และจำเลยไม่มีท่าทางเป็นพิรุธคงเพียงแต่นั่งโทรศัพท์อยู่ การที่สืบตำรวจโท ก. และสืบตำรวจตรี พ. อ้างว่าเกิดความสงสัยในตัวจำเลยจึงขอตรวจค้น โดยไม่มีเหตุผลสนับสนุนว่าเพราะเหตุใดจึงเกิดความสงสัยในตัวจำเลย จึงเป็นข้อสงสัยที่อยู่บนพื้นฐานของความรู้สึกรู้สึกเพียงอย่างเดียว ถือไม่ได้ว่ามีเหตุอันควรสงสัยตามกฎหมายตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๘๓ ที่จะทำการตรวจค้นได้ การตรวจค้นตัวจำเลยจึงไม่ชอบด้วยกฎหมาย จำเลยซึ่งถูกกระทำโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายย่อมมีสิทธิโต้แย้งและตอบโต้เพื่อป้องกันสิทธิของตนตลอดจนเพิกเฉยไม่ปฏิบัติตามคำสั่งใด ๆ อันสืบเนื่องจากการปฏิบัติที่ไม่ชอบได้ จำเลยจึงไม่มีความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๓๖ มาตรา ๑๓๘ วรรคสอง และมาตรา ๓๖๗

ต้องใช้หมายหรือคำสั่งของศาลแต่อย่างใด โดยถือว่าการค้นยานพาหนะเสมือนหนึ่งเป็นการค้นตัวบุคคลที่ครอบครองรถยนต์นั้นในที่สาธารณะสถาน การค้นรถยนต์ในที่สาธารณะสถานย่อมไม่แตกต่างอะไรกับการค้นกระเป๋าใส่เอกสาร หรือกระเป๋าใส่เสื้อผ้า

มาตรา ๑๒๔ เพื่อประโยชน์ในการตรวจสอบการเสียภาษี พนักงานเจ้าหน้าที่ที่มีอำนาจสั่งให้ผู้ประกอบอุตสาหกรรม เจ้าของคลังสินค้าทัณฑ์บน หรือผู้นำเข้าเปิดหีบห่อหรือภาชนะบรรจุสินค้าเพื่อตรวจสอบสินค้า ในขณะที่นำออกจากหรือเตรียมการจะนำออกจากโรงอุตสาหกรรม คลังสินค้าทัณฑ์บน หรืออารักขาของกรมศุลกากร และจะนำสินค้าในปริมาณพอสมควรออกจากหีบห่อหรือภาชนะบรรจุสินค้านั้นไปเป็นตัวอย่างเพื่อตรวจสอบหรือวิเคราะห์ก็ได้

การส่งคืนและการทำลายสินค้าที่นำมาตรวจสอบหรือวิเคราะห์ตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่อธิบดีประกาศกำหนด

คำอธิบาย

บทบัญญัติมาตรานี้เป็นกรณีที่สั่งให้ผู้ประกอบอุตสาหกรรม เจ้าของคลังสินค้าทัณฑ์บนหรือผู้นำเข้าเปิดหีบห่อหรือภาชนะบรรจุสินค้าเพื่อตรวจสอบสินค้านั้น ขณะที่นำออกหรือเตรียมการนำออก มิใช่เป็นการตรวจสอบสินค้าที่เก็บรักษาอยู่ในโรงอุตสาหกรรม คลังสินค้าทัณฑ์บน หรืออารักขาของกรมศุลกากร ดังนั้น การตรวจสอบสินค้าตามมาตรานี้ เป็นการตรวจสอบสินค้าที่พร้อมจะนำส่งให้กับบุคคลอื่น รวมตลอดถึงการนำสินค้าออกจากโรงอุตสาหกรรมไปเก็บยังคลังสินค้าทัณฑ์บน หรือนำออกจากคลังสินค้าทัณฑ์บนจากแห่งหนึ่งไปอีกแห่งหนึ่ง หรือจากคลังสินค้าทัณฑ์บนกลับไปยังโรงอุตสาหกรรมด้วย โดยเจตนารมณ์ของมาตรานี้ เป็นกรณีที่พนักงานเจ้าหน้าที่กระทำเพื่อประโยชน์ในการตรวจสอบการภาษีเท่านั้น มิใช่เป็นการปฏิบัติการทางอาญาแต่อย่างใด

ในการตรวจสอบสินค้าของพนักงานเจ้าหน้าที่ตามมาตรา นี้ โดยปกติจะเป็นการตรวจสอบทางกายภาพเบื้องต้น แต่ถ้าพนักงานเจ้าหน้าที่ประสงค์ที่ทำการตรวจสอบหรือวิเคราะห์ตัวของสินค้าก็สามารถเก็บตัวอย่างของสินค้านั้นไปได้ สำหรับสินค้าที่ได้เก็บไปทำการตรวจสอบนั้น หากเป็นสินค้าที่คงรูปหลังจากตรวจสอบแล้วก็ให้ดำเนินการส่งคืน เช่น รถจักรยานยนต์ หากเป็นสินค้าที่เสียสภาพเมื่อมีการเปิดเพื่อทำการตรวจสอบหรือวิเคราะห์ เช่น เครื่องดื่ม ก็ให้ดำเนินการทำลายสินค้านั้นได้ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่อธิบดีกรมสรรพสามิตประกาศ

สินค้าที่จะนำมาทำการตรวจสอบหรือวิเคราะห์นั้น กฎหมายบัญญัติให้นำไปในปริมาณพอสมควรซึ่งต้องพิจารณาจากมูลค่าของสินค้า ความจำเป็นที่จะต้องใช้ ซึ่งอาจจะกำหนดในระเบียบว่าต้องเก็บตัวอย่างจำนวนเท่าใดในการวิเคราะห์ เป็นต้น

มาตรา ๑๒๕ ในการคั้นหรือเปิดหีบห่อหรือภาชนะบรรจุสินค้า พนักงานเจ้าหน้าที่ต้องใช้ความระมัดระวังเพื่อมิให้เกิดความเสียหายต่อสินค้า

คำอธิบาย

การคั้นตามบทบัญญัติแห่งมาตรานี้ เป็นกรณีการคั้นตามมาตรา ๑๒๓ (๒) หรือการเปิดหีบห่อหรือภาชนะบรรจุสินค้าตามมาตรา ๑๒๔ และให้หมายรวมถึงการเปิดหีบห่อหรือภาชนะบรรจุสินค้าเพื่อทำการตรวจคั้นตามมาตรา ๑๒๓ (๒) ด้วย ซึ่งบัญญัติให้พนักงานเจ้าหน้าที่ที่ทำการคั้นหรือเปิดหีบห่อต้องใช้ความระมัดระวังมิให้เกิดความเสียหายต่อสินค้า

กรณีทำการคั้นตามมาตรา ๑๒๓ (๒) แม้จะบัญญัติให้ระมัดระวังมิให้เกิดความเสียหายต่อตัวสินค้าเพียงอย่างเดียว มิได้บัญญัติว่ามิให้เกิดความกระจัดกระจาย แต่อย่างไรก็ตาม การคั้นจำเป็นต้องมีให้สิ่งของอื่นใดเสียหายและต้องมิให้กระจัดกระจายด้วยเช่นกัน มิใช่ระมัดระวังเฉพาะตัวสินค้ามิให้เสียหายหรือกระจัดกระจายเท่านั้น เนื่องจากการคั้นตามมาตรา ๑๒๓ (๒) ให้ถือเป็นการปฏิบัติในการคั้นตามมาตรา ๑๒๓ (๒) ด้วย ซึ่งบทบัญญัติมาตรา ๑๒๓ (๒) มิได้บัญญัติให้กระทำการคั้นต่อสินค้าเพียงอย่างเดียวเท่านั้น ดังนั้น เมื่อบทบัญญัติมาตรานี้มิได้กำหนดเกี่ยวกับแนวปฏิบัติในการคั้นไว้ จึงต้องอาศัยแนวทางการปฏิบัติเกี่ยวกับการคั้นตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๙๙^๕ มาใช้ในการคั้นด้วย

บทบัญญัตินี้ใช้คำว่า “ความระมัดระวัง”^๖ ซึ่งแตกต่างจากเงื่อนไขในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาซึ่งใช้คำว่า “พยายาม”^๗ ซึ่งการพยายามเป็นการบากบั่นในการปฏิบัติที่จะทำ กล่าวคือ มีความมุ่งหวังที่จะทำมิให้เกิดความเสียหาย แต่ความระมัดระวัง เป็นกรณีต้องดูแลให้ปลอดภัย หรือไม่ให้เกิดความผิดพลาดถึง ดังนั้น ความระมัดระวังย่อมเป็นการกระทำที่เป็นการป้องกันมิให้เกิดความเสียหาย โดยไม่แน่ว่าจะเกิดความเสียหายหรือไม่ แต่การพยายาม เป็นกรณีที่บังคับมิให้เกิดความเสียหาย ซึ่งคาดเดาได้ว่าความเสียหายนั้นอาจจะต้องเกิด

การคั้นตามมาตรา ๑๒ แห่งพระราชบัญญัตินี้ ซึ่งให้อำนาจอธิบดีในการเข้าตรวจคั้น หรือออกคำสั่งเป็นหนังสือให้เจ้าพนักงานสรรพสามิตเข้าไปตรวจคั้นในสถานที่ ยานพาหนะใด ๆ ถือเป็นการตรวจคั้นเช่นเดียวกัน ซึ่งในบทบัญญัติมาตรา ๑๒ มิได้กล่าวถึงวิธีการตรวจคั้นไว้ ดังนั้น แนวทางในการปฏิบัติเกี่ยวกับการ

^๕ มาตรา ๙๙ ในการคั้นนั้น เจ้าพนักงานต้องพยายามมิให้มีการเสียหายและกระจัดกระจายเท่าที่จะทำได้

^๖ พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน หมายความว่า ดูแลให้ปลอดภัย, ดูแลอย่างรอบคอบไม่ให้ผิดพลาด (<http://www.royin.go.th/dictionary/>)

^๗ พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน หมายความว่า ทำโดยมานะบากบั่น (<http://www.royin.go.th/dictionary/>)

ตรวจค้น ย่อมต้องนำบทบัญญัติมาตรา ๑๒๕ แห่งพระราชบัญญัตินี้และบทบัญญัติมาตรา ๙๙ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามาใช้บังคับด้วยเช่นกัน

มาตรา ๑๒๖ ในการค้นสถานที่หรือยานพาหนะตามมาตรา ๑๒๓ (๒) ก่อนลงมือค้นให้พนักงานเจ้าหน้าที่ผู้ค้นแสดงความบริสุทธิ์เสียก่อน และให้ค้นต่อหน้าผู้ประกอบอุตสาหกรรม เจ้าของคลังสินค้าที่ฉันทบน ผู้นำเข้า ผู้ประกอบกิจการสถานบริการ ผู้ครอบครองสถานที่ บุคคลที่ทำงานในสถานที่นั้น หรือผู้ครอบครองยานพาหนะ แล้วแต่กรณี ถ้าหาบุคคลดังกล่าวไม่ได้ ให้ค้นต่อหน้าบุคคลอื่นอย่างน้อยสองคนซึ่งพนักงานเจ้าหน้าที่ได้ร้องขอมาเป็นพยาน

คำอธิบาย

เงื่อนไขในการค้นสถานที่หรือยานพาหนะตามบทบัญญัติมาตรานี้ เป็นไปในลักษณะคล้ายกันกับประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๐๒^๘ ประกอบด้วย

๑. ผู้ที่ทำการค้นต้องเป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ และมีอำนาจหน้าที่ที่จะกระทำได้นั้น มิใช่ว่าบุคคลที่ได้รับการแต่งตั้งจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังตามมาตรา ๔ ให้เป็นพนักงานเจ้าหน้าที่แล้วจะสามารถใช้อำนาจตามหมวดนี้ได้ทั้งสิ้น โดยกรอบการใช้อำนาจของพนักงานเจ้าหน้าที่จำเป็นต้องพิจารณาจากขอบเขตงานของตำแหน่งที่ตนดำรงอยู่ ว่าตนมีหน้าที่เกี่ยวข้องกับเรื่องนั้นหรือไม่

๒. ต้องเป็นกรณีมีเหตุอันควรสงสัยว่ามีการกระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ หรือมีสินค้าที่หลีกเลี่ยงการเสียภาษีซ่อนอยู่

๓. พนักงานเจ้าหน้าที่ที่ทำการค้น ต้องแสดงความบริสุทธิ์ก่อนทำการค้น ว่ามิได้มีสิ่งผิดกฎหมายหรือสิ่งของต้องห้ามอย่างใด ๆ ติดตัวมากับพนักงานเจ้าหน้าที่ที่ทำการค้น

๔. การค้นต้องกระทำต่อหน้า^๙

^๘ มาตรา ๑๐๒ วรรคแรก “การค้นในที่รโหฐานนั้น ก่อนลงมือค้นให้เจ้าพนักงานผู้ค้นแสดงความบริสุทธิ์เสียก่อน และเท่าที่สามารถจะทำได้ ให้ค้นต่อหน้าผู้ครอบครองสถานที่หรือบุคคลในครอบครัวของผู้นั้น หรือถ้าหาบุคคลเช่นกล่าวนั้นไม่ได้ ก็ให้ค้นต่อหน้าบุคคลอื่นอย่างน้อยสองคนซึ่งเจ้าพนักงานได้ขอร้องมาเป็นพยาน”

^๙ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๔๕๕/๒๕๔๔ ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๙๗ และมาตรา ๑๐๒ วรรคหนึ่ง การค้นโดยมีหมายค้นจะต้องดำเนินการโดยเจ้าพนักงานตำรวจผู้กระบุชื่อในหมายค้น และทำการค้นต่อหน้าเจ้าของหรือบุคคลในครอบครัวของเจ้าของสถานที่ที่จะค้นหรือมีฉันทบนก็ค้นต่อหน้าบุคคลอื่นสองคนที่ขอให้มาเป็นพยาน ก็ได้ร้อยตำรวจเอก พ. ผู้กระบุชื่อในหมายค้นเป็นหัวหน้าในการตรวจค้นและทำการตรวจค้นต่อหน้าจำเลยซึ่งเป็นบุตรของเจ้าของบ้าน จึงถือว่าเป็นบุคคลในครอบครัวตามที่ระบุในมาตรา ๑๐๒ วรรคหนึ่ง แม้จำเลยจะยังไม่บรรลุนิติภาวะแต่ก็เป็นผู้เข้าใจในสาระของการกระทำและมีความรู้สึกผิดชอบเพียงพอที่จะให้ความยินยอมโดยชอบแล้ว ดังนั้น การค้นจึงชอบด้วยกฎหมาย

๔.๑ ผู้ประกอบอุตสาหกรรม เจ้าของคลังสินค้าทัณฑ์บน ผู้นำเข้า ผู้ประกอบกิจการสถานบริการ ผู้ครอบครองสถานที่ บุคคลที่ทำงานในสถานที่นั้น ผู้ครอบครองยานพาหนะ แล้วแต่กรณี

๔.๒ กรณีที่ไม่มีบุคคลดังกล่าวข้างต้น¹⁰ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ทำการค้นต่อหน้าบุคคลอื่นอย่างน้อยสองคนซึ่งพนักงานเจ้าหน้าที่ได้ร้องขอมาเป็นพยาน โดยจะต้องร้องขอให้บุคคลดังกล่าวมาเป็นพยานก่อนการค้น หากทำการตรวจค้นเสร็จสิ้นแล้วจึงมีการเชิญบุคคลอื่นมาเป็นพยาน ถือว่าไม่ชอบ¹¹

บทบัญญัตินี้ไม่บังคับรวมถึงการค้นโดยเจ้าพนักงานสรรพสามิตตามคำสั่งของอธิบดีกรมสรรพสามิตตามมาตรา ๑๒ แต่อย่างไร

มาตรา ๑๒๗ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ผู้ค้นบันทึกรายละเอียดแห่งการค้นและทำบัญชีรายละเอียดสิ่งของที่ค้น ยึด หรืออายัดไว้

บันทึกรายละเอียดแห่งการค้นและบัญชีดังกล่าวในวรรคหนึ่ง ให้อ่านให้ผู้ประกอบอุตสาหกรรม เจ้าของคลังสินค้าทัณฑ์บน ผู้นำเข้า ผู้ประกอบกิจการสถานบริการ ผู้ครอบครองสถานที่ บุคคลที่ทำงานในสถานที่นั้น ผู้ครอบครองยานพาหนะ หรือพยานฟัง แล้วแต่กรณี และให้บุคคลดังกล่าว ลงลายมือชื่อรับรองไว้ ถ้าไม่ยอมลงลายมือชื่อรับรอง ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ผู้ค้นบันทึกไว้

คำอธิบาย

เงื่อนไขในการจัดทำบันทึกรายละเอียดแห่งการค้นตามบทบัญญัติมาตรานี้ เป็นไปในลักษณะคล้ายกันกับประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๐๓¹²

¹⁰ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๓๙๕/๒๕๑๙ การที่เจ้าพนักงานตำรวจค้นบ้านผู้ต้องหาต่อหน้าคนในบ้านคนหนึ่งซึ่งตาบอดทั้งสองข้างและหูหนวก กับบุคคลอีกคนหนึ่งที่ได้เชิญมาเป็นพยานในการตรวจค้นด้วยนั้น เมื่อไม่ได้ความว่าเจ้าพนักงานตำรวจสามารถทำการค้นต่อหน้าคนอื่นนอกจากที่กล่าวแล้วได้ จึงอาจเป็นกรณีที่เจ้าพนักงานตำรวจกระทำเท่าที่สามารถจะกระทำได้ และไม่อาจจะหาบุคคลอื่นใดมาเป็นพยานในการค้นมากไปกว่านั้น ถือได้ว่าเป็นการค้นที่ชอบด้วยประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๐๒

¹¹ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๔๗๙๓/๒๕๕๙ การค้นพบธนบัตรของกลางในช่องปลาที่แขวนอยู่ข้างบ้านทิศตะวันออก นอกจากมิได้กระทำต่อหน้าจำเลยหรือสามจำเลย ทั้ง ๆ ที่จำเลยก็ถูกจับและควบคุมตัวอยู่ที่หน้าบ้านนั่นเองแล้ว ยังได้ความว่าการพบธนบัตรในช่องปลาก็เป็นเรื่องที่เกิดขึ้นแรกสืบตำรวจตี พ. ค้นพบเพียงคนเดียวก่อน แล้วจึงเรียกกำนันที่เชิญมาเป็นพยานในการค้นมาดู หาใช่ว่าเป็นการค้นพบธนบัตรของกลางที่พบต่อหน้าบุคคลอื่นอย่างน้อยสองคน ซึ่งเจ้าพนักงานได้ขอร้องมาเป็นพยานดังที่ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๐๒ ได้กำหนดหลักเกณฑ์ไว้ไม่ พยานหลักฐานโจทก์เกี่ยวกับการค้นพบธนบัตรของกลางซึ่งเจ้าพนักงานผู้ตรวจค้นมิได้ปฏิบัติให้ถูกต้องตามหลักเกณฑ์ ที่กฎหมายกำหนด จึงไม่มีน้ำหนักเพียงพอที่ศาลจะรับฟัง

บันทึกรายละเอียดแห่งการค้นและบัญชีรายละเอียดสิ่งของที่ค้นได้ กฎหมายบัญญัติให้พนักงานเจ้าหน้าที่ผู้ทำการค้นต้องทำการอ่านให้กับผู้ที่เกี่ยวข้องทราบ และให้ลงลายมือชื่อรับทราบในบันทึกรายละเอียดแห่งการค้นและบัญชีรายละเอียดสิ่งของที่ค้นได้ หากไม่ยินยอมลงลายมือชื่อให้พนักงานเจ้าหน้าที่บันทึกไว้ โดยพนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งเป็นผู้อ่าน ไม่จำเป็นต้องเป็นคนคนเดียวกับพนักงานเจ้าหน้าที่ที่ทำหน้าที่บันทึก แต่ในท้ายบันทึกต้องระบุให้ชัดเจนว่าพนักงานเจ้าหน้าที่บุคคลใดเป็นผู้อ่าน ผู้บันทึก

กรณีที่ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการค้น ไม่ประสงค์จะให้พนักงานเจ้าหน้าที่อ่านให้ฟัง แต่ประสงค์จะอ่านบันทึกนั้นด้วยตนเอง แม้บทบัญญัติของกฎหมายจะมีได้บัญญัติให้กระทำได้ แต่เจตนาของกฎหมายที่ให้พนักงานเจ้าหน้าที่อ่านข้อความดังกล่าวให้ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการค้นรับฟัง เพื่อให้ผู้เกี่ยวข้องกับการค้นทราบข้อความที่อยู่ในบันทึก ดังนั้น หากผู้ที่เกี่ยวข้องกับการค้นมีความประสงค์จะอ่านข้อความนั้นด้วยตนเองย่อมสามารถทำได้ แต่พนักงานเจ้าหน้าที่ที่ทำการค้นจะต้องบันทึกไว้เป็นหมายเหตุด้านท้ายบันทึกว่าพนักงานเจ้าหน้าที่ได้อ่านข้อความให้บุคคลผู้เกี่ยวข้องกับการค้นทราบ แต่บุคคลผู้เกี่ยวข้องกับการค้นประสงค์จะอ่านข้อความนั้นด้วยตนเอง

คำว่า “บันทึก” ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๒ (๒๐) หมายความว่า หนังสือใดที่พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจจัดไว้เป็นหลักฐานในการสอบสวนความผิดอาญา รวมทั้งบันทึกคำร้องทุกข์และคำกล่าวโทษด้วย บันทึกตามมาตรา ๒ นี้จึงถือว่าเป็นบันทึกตามความหมายแห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา แต่บทบัญญัติมาตรานี้ได้บัญญัติเป็นกรณีเฉพาะว่าจะต้องบันทึกโดยพนักงานเจ้าหน้าที่เท่านั้น จึงไม่อาจบันทึกโดยเจ้าพนักงาน¹³ ได้

มาตรา ๑๒๘ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจยึดหรืออายัดสินค้า บัญชี เอกสาร ยานพาหนะ หรือสิ่งใด ๆ ที่เกี่ยวข้องหรือที่มีเหตุอันควรสงสัยว่าเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ไว้เป็นหลักฐานในการสืบสวน สอบสวน และการดำเนินคดีจนกว่าพนักงานอัยการสั่งเด็ดขาดไม่ฟ้องคดี หรือจนกว่าคดีจะถึงที่สุด ทั้งนี้ ไม่ว่าจะเป็นผู้กระทำความผิดหรือของผู้มีเหตุอันควรสงสัยว่าเป็นผู้กระทำความผิดหรือไม่

ทรัพย์สินที่ยึดไว้ตามวรรคหนึ่ง ถ้าพนักงานอัยการสั่งเด็ดขาดไม่ฟ้องคดี หรือศาลไม่พิพากษาให้ริบ และผู้เป็นเจ้าของหรือผู้ครอบครองมิได้ขอรับคืนภายในกำหนดหนึ่งร้อยยี่สิบวันนับแต่วันที่มีคำสั่งเด็ดขาดไม่ฟ้องคดีหรือวันที่มีคำพิพากษาถึงที่สุด แล้วแต่กรณี ให้ตกเป็นของกรมสรรพสามิต

¹² มาตรา ๑๐๓ ให้เจ้าพนักงานผู้ค้นบันทึกรายละเอียดแห่งการค้น และสิ่งของที่ค้นได้นั้นต้องมีบัญชีรายละเอียด บันทึกการค้นและบัญชีสิ่งของนั้นให้อ่านให้ผู้ครอบครองสถานที่ บุคคลในครอบครอง ผู้ต้องหา จำเลย ผู้แทนหรือพยานฟัง แล้วแต่กรณีแล้วให้ผู้นั้นลงลายมือชื่อรับรองไว้

¹³ ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๒ (๑๖) “เจ้าพนักงาน” หมายความว่า บุคคลซึ่งกฎหมายบัญญัติว่าเป็นเจ้าพนักงานหรือได้รับแต่งตั้งตามกฎหมายให้ปฏิบัติหน้าที่ราชการ ไม่ว่าจะเป็นประจำหรือครั้งคราว และไม่ว่าจะได้รับค่าตอบแทนหรือไม่

ทรัพย์สินที่ยึดไว้ตามวรรคหนึ่ง ถ้าในขณะที่ยึดไม่ปรากฏตัวเจ้าของหรือผู้ครอบครองและไม่มีผู้ใดมาแสดงตนเป็นเจ้าของเพื่อขอรับคืนภายในกำหนดหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันยึด ให้ตกเป็นของกรมสรรพสามิต

ทรัพย์สินที่อายัดไว้ตามวรรคหนึ่ง ถ้าพนักงานอัยการสั่งเด็ดขาดไม่ฟ้องคดีหรือศาลไม่พิพากษาให้ริบ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ถอนการอายัดทรัพย์สินนั้นโดยมิชักช้า

คำอธิบาย

“ยึด” หมายความว่า พนักงานเจ้าหน้าที่ได้นำทรัพย์สินที่ได้ยึดนั้น มาอยู่ในการเก็บรักษาหรือในความครอบครองของพนักงานเจ้าหน้าที่

“อายัด” หมายความว่า พนักงานเจ้าหน้าที่ได้มีคำสั่งให้ผู้ถูกอายัดทรัพย์สิน หรือบุคคลอื่นเป็นผู้เก็บรักษาหรือครอบครองแทนพนักงานเจ้าหน้าที่ โดยมีได้นำทรัพย์สินนั้นมาแต่อย่างใด

เงื่อนไขที่ต้องพิจารณา คือ

๑. การยึดหรืออายัดตามบทบัญญัติมาตรานี้ เป็นการปฏิบัติการของพนักงานเจ้าหน้าที่ในทางอาญาเท่านั้น มิได้หมายความรวมถึงการยึดหรืออายัดเพื่อการตรวจสอบภาษี หรือการบังคับชำระภาษีค้างแต่อย่างใด

๒. สิ่งของที่สามารถยึดหรืออายัดตามมาตรานี้ คือสิ่งของทุกสิ่ง แต่ต้องเกี่ยวข้องกับหรือที่มีเหตุอันควรสงสัยว่าเกี่ยวข้องกับกระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้

๓. การยึดหรืออายัดสิ่งของดังกล่าวจะต้องเป็นการยึดหรืออายัดไว้เพื่อเป็นหลักฐานในการสืบสวน สอบสวน และการดำเนินคดี เท่านั้น .

๔. ระยะเวลาในการยึดหรืออายัด สามารถกระทำการยึดหรืออายัดไว้ได้จนกว่าพนักงานอัยการสั่งเด็ดขาดไม่ฟ้องคดี หรือจนกว่าคดีจะถึงที่สุด เว้นแต่จะเข้าเงื่อนไขตามมาตรา ๑๓๐ หรือมาตรา ๑๓๑

“จนกว่าคดีจะถึงที่สุด” หมายความว่า การสิ้นสุดของคดีอันหมายความรวมถึงกรณีที่คดีอาญาเลิกกันตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๗ ซึ่งการเปรียบเทียบคดีอันเป็นเหตุให้คดีถึงที่สุดนั้นต้องเป็นการเปรียบเทียบคดีโดยชอบด้วยกฎหมายด้วย หรือถึงที่สุดด้วยผลของคำพิพากษาของศาล แล้วแต่กรณี

๕. สิ่งของที่ยึดหรืออายัดไว้นั้น ไม่ว่าจะเป็นผู้กระทำความผิดหรือเป็นของผู้มีเหตุอันควรสงสัยว่าเป็นผู้กระทำความผิดหรือไม่ พนักงานเจ้าหน้าที่สามารถยึดหรืออายัดได้ทั้งสิ้น

การขอรับคืนซึ่งสิ่งของที่ยึดไว้ตามมาตรานี้ แยกพิจารณาได้ ดังนี้

๑. ทรัพย์สินที่ยึดไว้ตามมาตรานี้ ถ้าพนักงานอัยการสั่งเด็ดขาดไม่ฟ้องคดี หรือศาลไม่พิพากษาให้ริบ และผู้เป็นเจ้าของหรือผู้ครอบครองมิได้ขอรับคืนภายในกำหนดหนึ่งร้อยยี่สิบวันนับแต่วันที่มีคำสั่งเด็ดขาดไม่ฟ้องคดีหรือวันที่มีคำพิพากษาถึงที่สุด แล้วแต่กรณี ให้ตกเป็นของกรมสรรพสามิต

๑.๑ “พนักงานอัยการสั่งเด็ดขาดไม่ฟ้องคดี” ได้แก่

๑.๑.๑ คำสั่งของอัยการสูงสุดไม่ฟ้องคดีตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๔๓ วรรคท้าย¹⁴

๑.๑.๒ กรณีพนักงานฝ่ายปกครองเป็นพนักงานสอบสวน พนักงานอัยการมีคำสั่งไม่ฟ้อง โดยไม่ใช่คำสั่งของอัยการสูงสุด และผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ รองผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติหรือผู้ช่วยผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติสำหรับในเขตกรุงเทพมหานคร หรือผู้ว่าราชการจังหวัดสำหรับเขตจังหวัดอื่นแล้วแต่กรณี มีความเห็นแย้งกับคำสั่งของพนักงานอัยการ ต่อามีคำสั่งของอัยการสูงสุดชี้ขาดไม่ฟ้องคดี ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๔๕ วรรคสอง¹⁵

๑.๑.๓ กรณีตำรวจเป็นพนักงานสอบสวน พนักงานอัยการออกคำสั่งไม่ฟ้อง โดยไม่ใช่คำสั่งของอัยการสูงสุด และผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ รองผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติหรือผู้ช่วยผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติสำหรับในเขตกรุงเทพมหานคร ผู้บัญชาการหรือรองผู้บัญชาการตำรวจภูธรภาค ซึ่งเป็นผู้บังคับบัญชาของพนักงานสอบสวนในจังหวัดอื่นแล้วแต่กรณี มีความเห็นแย้งกับคำสั่งของพนักงานอัยการ ต่อามีคำสั่งของอัยการสูงสุดชี้ขาดไม่ฟ้องคดี ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๔๕/๑ วรรคสอง¹⁶ ซึ่งคำชี้ขาดของอัยการสูงสุดถือเป็นที่สุด และอัยการสูงสุดไม่มีอำนาจที่จะทำการชี้ขาดเพื่อยกกลับคำชี้ขาดของอัยการสูงสุดได้อีก¹⁷

๑.๒ คำพิพากษาถึงที่สุด หมายความว่า ผลแห่งคดีที่ถึงที่สุดย่อมต้องเป็นไปตามคำพิพากษาของศาลนับแต่วันที่ศาลได้อ่านคำพิพากษานั้น โดยแบ่งพิจารณาได้ ดังนี้

¹⁴ มาตรา ๑๔๓ วรรคสาม “ในคดีฆาตกรรมซึ่งผู้ตายถูกเจ้าพนักงานซึ่งอ้างว่าปฏิบัติราชการตามหน้าที่ฆาตตาย หรือตายในระหว่างอยู่ในความควบคุมของเจ้าพนักงานซึ่งอ้างว่าปฏิบัติราชการตามหน้าที่ อธิบดีกรมอัยการหรือผู้รักษาราชการแทนท่านั้น มีอำนาจออกคำสั่งฟ้องหรือไม่ฟ้อง”

¹⁵ มาตรา ๑๔๕ วรรคสอง “ในกรณีที่อธิบดีกรมตำรวจ หรือรองอธิบดีกรมตำรวจหรือผู้ช่วยอธิบดีกรมตำรวจ ในนครหลวงกรุงเทพมหานคร หรือผู้ว่าราชการจังหวัดในจังหวัดอื่น แยกคำสั่งของพนักงานอัยการให้ส่งสำนวนพร้อมกับความเห็นที่แย้งกันไปยังอธิบดีกรมอัยการเพื่อชี้ขาด แต่ถ้าคดีจะขาดอายุความหรือมีเหตุอย่างอื่นอันจำเป็นจะต้องรีบฟ้อง ก็ให้ฟ้องคดีนั้นตามความเห็นของอธิบดีกรมตำรวจ รองอธิบดีกรมตำรวจ ผู้ช่วยอธิบดีกรมตำรวจ หรือผู้ว่าราชการจังหวัดไปก่อน”

¹⁶ มาตรา ๑๔๕/๑ วรรคสอง “ในกรณีที่ผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ รองผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ หรือผู้ช่วยผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติในกรุงเทพมหานคร หรือผู้บัญชาการหรือรองผู้บัญชาการซึ่งเป็นผู้บังคับบัญชาของพนักงานสอบสวน ผู้รับผิดชอบในจังหวัดอื่น แยกคำสั่งของพนักงานอัยการ ให้ส่งสำนวนพร้อมความเห็นที่แย้งไปยังอัยการสูงสุดเพื่อชี้ขาด แต่ถ้าคดีจะขาดอายุความ หรือมีเหตุอย่างอื่นอันจำเป็น จะต้องรีบฟ้อง ก็ให้ฟ้องคดีนั้นตามความเห็นของผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ รองผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ หรือผู้ช่วยผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติในกรุงเทพมหานคร หรือผู้บัญชาการหรือรองผู้บัญชาการแล้วแต่กรณีไปก่อน”

¹⁷ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๓๒๗๘/๒๕๒๒ เมื่ออธิบดีกรมอัยการชี้ขาดให้ฟ้องคดีตามความเห็นแย้งของอธิบดี กรมตำรวจ แล้ว คำสั่งชี้ขาดให้ฟ้องคดีของอธิบดีกรมอัยการเป็นอันถึงที่สุด ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๔๕ พนักงานอัยการต้องฟ้องคดีไปตามนั้น เมื่อไม่มีบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ให้อำนาจอธิบดีกรมอัยการหรือพนักงานอัยการอื่นชี้ขาดใหม่ได้ อธิบดีกรมอัยการจึงไม่มีอำนาจที่จะชี้ขาดกลับคำสั่งของตนได้อีก (ฎีกาที่ ๒๐๔๐ - ๒๐๔๑/๒๕๒๓ ได้วินิจฉัยไว้แนวเดียวกัน)

๑.๒.๑ กรณีที่ศาลชั้นต้นได้มีการอ่านคำพิพากษาเสร็จเด็ดขาดในคดี และคู่ความไม่ว่าฝ่ายโจทก์หรือจำเลยมิได้ใช้สิทธิอุทธรณ์ต่อศาลอุทธรณ์ภายในหนึ่งเดือนนับแต่วันที่อ่านคำพิพากษา¹⁸

๑.๒.๒ กรณีที่คู่ความได้ยื่นอุทธรณ์คำพิพากษาของศาลชั้นต้นต่อศาลอุทธรณ์ ต่อมาศาลอุทธรณ์ได้มีคำพิพากษาเสร็จเด็ดขาดในคดี และคู่ความไม่ว่าฝ่ายโจทก์หรือจำเลยมิได้ใช้สิทธิฎีกาต่อศาลฎีกาภายในหนึ่งเดือนนับแต่วันที่ศาลชั้นต้นได้อ่านคำพิพากษา¹⁹ หรือกรณีศาลฎีกาได้มีคำสั่งไม่อนุญาตให้ฎีกา ให้คำพิพากษาของศาลอุทธรณ์เป็นที่สุดตั้งแต่วันที่ศาลชั้นต้นได้อ่านคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลฎีกานั้น²⁰

๑.๒.๓ กรณีที่คู่ความได้ยื่นฎีกาคำพิพากษาของศาลอุทธรณ์ต่อศาลฎีกา ต่อมาศาลฎีกาได้มีคำพิพากษาเสร็จเด็ดขาดในคดี²¹ และศาลชั้นต้นได้อ่านคำพิพากษา

ข้อสังเกต การนับระยะเวลาหนึ่งเดือนในการยื่นอุทธรณ์หรือฎีกามีให้นับวันที่ได้อ่านคำพิพากษานั้นรวมเข้าในระยะเวลาในการอุทธรณ์หรือฎีกานั้นด้วย²²

¹⁸ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๒๒๙ “การอุทธรณ์นั้น ให้ทำเป็นหนังสือยื่นต่อศาลชั้นต้น ซึ่งมีคำพิพากษาหรือคำสั่งภายในกำหนดหนึ่งเดือนนับแต่วันที่ได้อ่านคำพิพากษาหรือคำสั่งนั้น...”

¹⁹ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๒๔๗ “การฎีกาคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลอุทธรณ์ ให้กระทำได้เมื่อได้รับอนุญาตจากศาลฎีกา

การขออนุญาตฎีกา ให้ยื่นคำร้องพร้อมกับคำฟ้องฎีกาต่อศาลชั้นต้นที่มีคำพิพากษาหรือคำสั่งในคดีนั้นภายในกำหนดหนึ่งเดือนนับแต่วันที่ได้อ่านคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลอุทธรณ์แล้ว ให้ศาลชั้นต้นรับส่งคำร้องพร้อมคำฟ้องฎีกาดังกล่าวไปยังศาลฎีกา และให้ศาลฎีกาพิจารณาวินิจฉัยคำร้องให้เสร็จสิ้นโดยเร็ว”

²⁰ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๒๔๙ วรรคสี่ “ในกรณีที่ศาลฎีกามีคำสั่งไม่อนุญาตให้ฎีกา ให้คำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลอุทธรณ์เป็นที่สุดตั้งแต่วันที่ได้อ่านคำพิพากษาหรือคำสั่งนั้น”

²¹ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๒๒๒๔/๒๕๔๗ ในคดีอาญาโจทก์และจำเลยจะขอให้ศาลฎีกาพิจารณาพิพากษาตามยอมหาได้ไม่ คดีทั้งสองสำนวนเป็นคดีอาญาความผิดต่อส่วนตัว โจทก์จะถอนฟ้องในเวลาใดก่อนคดีถึงที่สุดก็ได้ เมื่อจำเลยทั้งสองไม่คัดค้านจึงอนุญาตให้โจทก์ทั้งสองสำนวนถอนฟ้องได้ สิทธินาคดีอาญามาฟ้องย่อมระงับไปตาม ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๓๙ (๒) และมีผลให้คำพิพากษาศาลล่างทั้งสองระงับไปด้วยในตัว

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๘๕๓/๒๕๔๐ คำพิพากษาศาลอุทธรณ์ ซึ่งไม่มีฝ่ายใดฎีกาคัดค้านและไม่มีการยื่นฎีกา จะเปลี่ยนแปลงคำพิพากษาศาลอุทธรณ์ฉบับนั้นได้ ต้องถือว่าถึงที่สุด เมื่ออ่านให้คู่ความฟังแล้ว ในคดีความผิดส่วนตัว เมื่อศาลอุทธรณ์พิพากษาลงโทษจำเลยแล้ว ผู้เสียหายยื่นคำร้องขอถอนคำร้อง แต่คดีไม่มีการยื่นฎีกานั้น ศาลจะสั่งให้คดีระงับไม่ได้ โดยถือว่าคดีถึงที่สุดแล้ว

²² คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๘๖๕๙/๒๕๔๘ “ศาลชั้นต้นอ่านคำพิพากษาให้จำเลยฟังในวันที่ ๑๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๗ จำเลยต้องยื่นอุทธรณ์ภายในหนึ่งเดือนนับแต่วันที่ได้อ่านคำพิพากษา ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๙๘ วรรคหนึ่ง ซึ่งการนับระยะเวลาเริ่มต้นต้องนับวันรุ่งขึ้นเป็นวันแรกตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๙๗/๓ วรรคสอง โดยเริ่มนับแต่วันที่ ๑๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๗ ส่วนวันครบกำหนดยื่นอุทธรณ์นั้น ต้องบังคับตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๙๗/๕ เมื่อวันที่ ๑๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๗ มิได้เป็นวันต้นแห่งเดือนกำหนดระยะเวลาเป็นเดือนจึงไม่อาจคำนวณตามปฏิทินได้ ระยะเวลาสิ้นสุดยอมเป็นวันที่ ๑๘ มีนาคม ๒๕๔๗ ซึ่งเป็นวันก่อนหน้าจะถึงวันแห่งเดือนสุดท้ายอันเป็นวันตรงกับวันเริ่มระยะเวลามิใช่ต้องนับระยะเวลาเดือนกุมภาพันธ์ ๒๕๔๗ มีกำหนด ๑๑ วัน และเดือนมีนาคม ๒๕๔๗ มีกำหนด ๑๙ วัน เป็น ๓๐ วัน ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๙๗/๖ วรรคหนึ่งและวรรคสาม เนื่องจากบทบัญญัติดังกล่าวเป็นการนับระยะเวลาที่กำหนดเป็นเดือนและวัน หรือกำหนดเป็นเดือนและส่วนของเดือน มิได้กำหนดระยะเวลาเป็นเดือน”

ดังนั้น หากพนักงานอัยการ หรือศาลได้มีคำสั่งหรือคำพิพากษาจำหน่ายคดีด้วยเหตุอื่น เช่น ผู้ต้องหาถึงแก่ความตาย หรือคดีขาดอายุความ สิทธินาคดีอาญามาฟ้องย่อมระงับไปตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๓๙ ไม่ถือว่าเป็นคำสั่งเด็ดขาดไม่ฟ้องคดีหรือเป็นคำพิพากษาไม่รับ

๒. ทรัพย์สินที่ยึดไว้ตามวรรคหนึ่ง ถ้าในขณะที่ยึดไม่ปรากฏตัวเจ้าของหรือผู้ครอบครองและไม่มีผู้ใดมาแสดงตนเป็นเจ้าของเพื่อขอรับคืนภายในกำหนดหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันยึดให้ตกเป็นของกรมสรรพสามิต

ทรัพย์สินที่พนักงานเจ้าหน้าที่ได้ยึดมาในกรณีนี้จะตกเป็นของกรมสรรพสามิต เมื่อพ้นกำหนดระยะเวลาหนึ่งร้อยแปดสิบวัน หากไม่มีผู้ใดแสดงตัวว่าเป็นเจ้าของ โดยกฎหมายบัญญัติว่า “เจ้าของ” ดังนั้น ผู้ที่จะขอรับคืนได้ต้องเป็นเจ้าของในฐานะผู้มีกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินนั้น ไม่อาจเป็นเพียงผู้ครอบครองหรือผู้ยึดถือไว้ ย่อมตกเป็นของกรมสรรพสามิตทันที โดยไม่ต้องพิจารณาว่าคดีอาญาจะหมดอายุความแล้วหรือไม่ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๙๕^{๒๓} หรือต้องครบห้าปีตามที่บัญญัติไว้ตามมาตรา ๑๓๒๗ วรรคหนึ่ง^{๒๔} แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ เนื่องจากบทบัญญัติแห่งมาตรานี้เป็นบทบัญญัติที่เป็นลักษณะของกฎหมายพิเศษ อันจะต้องบังคับใช้ก่อนกฎหมายทั่วไป

๓. กรณีที่ทรัพย์สินนั้น มิได้ถูกยึดแต่ได้ถูกอายัดไว้แทน หากพนักงานอัยการสั่งเด็ดขาด ไม่ฟ้องคดีหรือศาลไม่พิพากษาให้รับ พนักงานเจ้าหน้าที่ต้องถอนคำสั่งอายัด โดยต้องพิจารณามาตรา ๑๓๙ ประกอบด้วยสำหรับการอายัดนี้ไม่มีการกำหนดกรอบระยะเวลาที่จะให้ทรัพย์สินนั้นตกเป็นของกรมสรรพสามิต ไม่เหมือนกับกรณีการยึดทรัพย์สินซึ่งกำหนดกรอบระยะเวลาให้ทรัพย์สินนั้นตกเป็นของกรม

ข้อสังเกตเกี่ยวกับของกลางในคดี ในกรณีที่พนักงานเจ้าหน้าที่ได้ทำการยึดทรัพย์สิน มาจากผู้กระทำความผิดและนำตัวผู้กระทำความผิดนั้นไปส่งให้กับพนักงานสอบสวน ต่อมาพนักงานสอบสวนได้ส่งของกลางมาเก็บรักษาไว้ที่กรมสรรพสามิต ระหว่างการสอบสวนดำเนินคดีพนักงานสอบสวนได้ปล่อยตัวชั่วคราวผู้ต้องหา เมื่อพนักงานสอบสวนได้ดำเนินการสอบสวนเสร็จสิ้นและมีความเห็นสั่งฟ้องผู้ต้องหา จึงได้ส่งสำนวนไปยังพนักงานอัยการ โดยพนักงานอัยการมีความเห็นสั่งฟ้องตามความเห็นของพนักงานสอบสวน เมื่อถึงเวลาสั่งฟ้องคดี

^{๒๓} มาตรา ๙๕ ในคดีอาญา ถ้ามิได้ฟ้องและได้ตัวผู้กระทำความผิดมายังศาลภายในกำหนดดังต่อไปนี้ นับแต่วันกระทำความผิด เป็นอันขาดอายุความ

(๑) ๖๓๖

(๓) สิบปี สำหรับความผิดต้องระวางโทษจำคุกกว่าหนึ่งปีถึงเจ็ดปี

(๔) ห้าปี สำหรับความผิดต้องระวางโทษจำคุกกว่าหนึ่งเดือนถึงหนึ่งปี

(๕) หนึ่งปี สำหรับความผิดต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งเดือนลงมา หรือต้องระวางโทษอย่างอื่น

๖๓๖

^{๒๔} มาตรา ๑๓๒๗ วรรคหนึ่ง “ภายใต้บังคับแห่งกฎหมายอาชญา กรรมสิทธิ์แห่งสิ่งใด ๆ ซึ่งได้ใช้ในการกระทำความผิด หรือได้มาโดยการกระทำความผิด หรือเกี่ยวกับการกระทำความผิดโดยประการอื่น และได้ส่งไว้ในความรักษาของกรมในรัฐบาลนั้น ท่านว่าตกเป็นของแผ่นดิน ถ้าเจ้าของมิได้เรียกเอาภายในหนึ่งปีนับแต่วันส่ง หรือถ้าได้ฟ้องคดีอาญาต่อศาลแล้วนับแต่วันที่คำพิพากษาถึงที่สุด แต่ถ้าไม่ทราบตัวเจ้าของท่านให้ผ่อนเวลาออกไปเป็นห้าปี”

ต่อศาล ปรากฏว่าผู้ต้องหาซึ่งได้รับการปล่อยตัวชั่วคราวได้หลบหนีประกันไม่มาพบพนักงานสอบสวน อันเป็นเหตุให้ไม่สามารถฟ้องคดีต่อศาลได้ ทรัพย์สินที่พนักงานเจ้าหน้าที่ได้ยึดไว้ จึงไม่อาจจะตกเป็นของกรมสรรพสามิตโดยอาศัยบทบัญญัติตามมาตรา ๑๒๘ เนื่องจากไม่เข้าเงื่อนไขตามมาตรา ๑๒๘ ทั้งวรรคสองและวรรคสาม ดังนั้น จึงต้องอาศัยบทบัญญัติทั่วไปมาใช้บังคับ คือ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๓๒๗ วรรคหนึ่ง

การถอนคำสั่งอายัดทรัพย์สินตามบทบัญญัติมาตรา ๑๒๘ เป็นอำนาจของพนักงานเจ้าหน้าที่ ในการออกคำสั่งถอนการอายัดนั้น ทั้งนี้ต้องพิจารณาตรา ๑๒๘ แห่งพระราชบัญญัตินี้ประกอบด้วย ในกรณีที่พนักงานเจ้าหน้าที่ผู้ออกคำสั่งอายัดทรัพย์สินไม่อาจออกคำสั่งถอนการอายัดทรัพย์สินนั้นได้ เช่น เสียชีวิต อำนาจในการถอนคำสั่งอายัดนั้น ย่อมเป็นอำนาจของพนักงานเจ้าหน้าที่อื่นซึ่งเป็นผู้มีอำนาจและหน้าที่เช่นเดียวกับพนักงานเจ้าหน้าที่ที่ออกคำสั่ง หรือผู้บังคับบัญชาของพนักงานเจ้าหน้าที่นั้น ๆ และผู้บังคับบัญชาของพนักงานเจ้าหน้าที่นั้น จำต้องเป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ตามกฎหมายนี้ด้วยเป็นผู้ทำคำสั่งถอนการอายัด

กรณีพนักงานเจ้าหน้าที่ได้ออกคำสั่งยึดทรัพย์สินของผู้กระทำความผิดมาเก็บรักษาไว้ในความครอบครองของพนักงานเจ้าหน้าที่ หากต้องคืนทรัพย์สินดังกล่าวให้กับผู้กระทำความผิดหรือเจ้าของซึ่งได้ร้องขอทรัพย์สินนั้นคืน ไม่จำเป็นต้องออกคำสั่งถอนการยึด เพียงจัดทำบันทึกให้ผู้ร้องขอทรัพย์สินนั้นคืน ลงลายมือชื่อก็เพียงพอแล้ว

กรณีพนักงานเจ้าหน้าที่ผู้ออกคำสั่งอายัดทรัพย์สิน ตกเป็นบุคคลไร้ความสามารถตามคำสั่งของศาล ผู้อนุบาลก็ไม่สามารถทำการแทนพนักงานเจ้าหน้าที่ผู้ไร้ความสามารถ เนื่องจากผู้อนุบาลมิได้เป็นพนักงานเจ้าหน้าที่

สำหรับกรณีพนักงานเจ้าหน้าที่ผู้ออกคำสั่งอายัดทรัพย์สิน ต่อมาได้เกษียณอายุราชการก่อนที่จะมีการถอนคำสั่ง ย่อมถือได้ว่าพนักงานเจ้าหน้าที่ผู้ออกคำสั่งอายัดนั้น สิ้นสภาพการเป็นพนักงานเจ้าหน้าที่แล้ว ไม่มีอำนาจที่จะถอนคำสั่งอายัดซึ่งตนได้ออกไว้ได้แต่อย่างใด

มาตรา ๑๒๘ เพื่อประโยชน์ในการบังคับชำระภาษี สินค้าที่พนักงานเจ้าหน้าที่ยึดหรืออายัดไว้ ตามมาตรา ๑๒๘ ถ้าพนักงานอัยการสั่งเด็ดขาดไม่ฟ้องคดีหรือศาลไม่พิพากษาให้ริบ และปรากฏว่าสินค้านั้นยังไม่ได้เสียภาษี ให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจยึดหรืออายัดต่อไปจนกว่าจะได้รับชำระภาษีครบถ้วน

คำอธิบาย

เงื่อนไขที่ต้องพิจารณาตามมาตรา ๑๒๘

๑. เป็นทรัพย์สินที่พนักงานเจ้าหน้าที่ได้ยึดหรืออายัดไว้แล้วโดยการปฏิบัติการเพื่อประโยชน์ในทางอาญา และจะต้องเป็นสินค้าเท่านั้น

๒. การยึดหรืออายัดตามมาตรา ๑๒๘ ต้องเป็นการปฏิบัติการเพื่อประโยชน์ในการบังคับชำระภาษี
ค้าง

๓. พนักงานอัยการสั่งเด็ดขาดไม่ฟ้องคดีหรือศาลไม่พิพากษาให้รับตามมาตรา ๑๒๘ วรรคสี่ กล่าวคือ หากพนักงานอัยการสั่งเด็ดขาดไม่ฟ้องคดีหรือศาลไม่พิพากษาให้รับ
เป็นกรณีชี้ขาดว่าสินค้านั้นไม่ต้องเสียภาษี จะต้องคืนหรือถอนการอายัดตามมาตรา ๑๒๘ วรรคสี่ แต่ถ้าเป็นการ
สั่งหรือพิพากษาโดยเหตุว่าไม่มีเจตนาที่จะกระทำความผิด พนักงานเจ้าหน้าที่ยังคงมีอำนาจที่จะยึดหรืออายัด
ต่อไปจนกว่าจะมีการชำระภาษีสำหรับสินค้านั้นครบถ้วน

อย่างไรก็ตาม การสั่งหรือพิพากษาดังกล่าวด้วยเหตุผู้ต้องหาถึงแก่ความตาย หรือคดีขาดอายุความ
สิทธินำคดีอาญามาฟ้องย่อมระงับไปตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๓๙ ย่อมไม่อยู่ในบังคับ
ของมาตรา ๑๒๘ และทรัพย์สินนั้นจะตกเป็นของกรมสรรพสามิตได้ด้วยเหตุแห่งมาตรา ๑๓๒๗ แห่งประมวลกฎหมาย
แพ่งและพาณิชย์เท่านั้น ไม่อาจตกเป็นของกรมสรรพสามิตด้วยเหตุตามมาตรา ๑๒๘ วรรคสอง หรือวรรคสามได้

๔. สินค้านั้นถือว่าเป็นสินค้านี้ยังมีได้เสียภาษี ซึ่งหมายความรวมถึงสินค้านี้เสียภาษีไม่ครบถ้วน
ด้วย

มาตรา ๑๓๐ ทรัพย์สินที่ยึดไว้ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่เก็บรักษาตามระเบียบที่อธิบดีกำหนด

ทรัพย์สินที่ยึดไว้ตามวรรคหนึ่ง ถ้าเป็นของเสียได้ง่าย หรือถ้าเก็บรักษาไว้จะเป็นการเสี่ยงต่อความ
เสียหายหรือจะเสียค่าใช้จ่ายในการเก็บรักษาเกินค่าของทรัพย์สิน อธิบดีจะจัดการขายหรือจำหน่ายทรัพย์สินนั้น
ก่อนถึงกำหนดตามมาตรา ๑๒๘ ก็ได้ และได้เงินเป็นจำนวนสุทธิเท่าใดให้ยึดไว้แทนทรัพย์สินนั้น

การขายหรือจำหน่ายทรัพย์สินตามวรรคสอง ให้เป็นไปตามระเบียบที่อธิบดีกำหนด

คำอธิบาย

ข้อพิจารณา สำหรับมาตรา ๑๓๐

๑. ของที่ยึดตามมาตรา ๑๒๘ คือทรัพย์สินทุกชนิดที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดหรือสงสัยว่า
เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิด โดยให้หมายความถึงสินค้าในความหมายตามพระราชบัญญัตินี้ด้วย สำหรับ
ทรัพย์สินอื่นที่มีใช้สินค้า เช่น วัตถุดิบที่ใช้ในการผลิตสุรา หรือยาสูบซึ่งได้ยึดมาจากผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับการ
ผลิตสินค้าโดยไม่ได้รับอนุญาตจากอธิบดี

๒. ทรัพย์สินที่ยึดไว้ มีลักษณะอย่างใดอย่างหนึ่ง ดังต่อไปนี้

๒.๑ เป็นของเสียได้ง่าย ซึ่งจะต้องพิจารณาจากสภาพของของนั้นเป็นหลัก โดยของที่เสียง่าย
จะมีอายุการใช้งานที่สั้น โดยส่วนใหญ่จะเป็นของสด หมายความรวมถึงของที่มิวันสิ้นอายุกำหนดไว้อย่างแน่นอน

หากการเก็บรักษาของนั้นไว้เนิ่นนานออกไปจะทำให้ของนั้นลึนอายุลง และเกิดความเสียหายแก่ของนั้น หรือไม่มีกำหนดวันหมดอายุลงอย่างชัดเจนที่ทรัพย์สินนั้น แต่การเก็บรักษาไว้เป็นเวลานาน อาจจะไม่เหมาะสมต่อการบริโภค เช่น สุราแช่ชนิดเบียร์

๒.๒ การเก็บรักษาไว้จะเป็นการเสี่ยงต่อความเสียหายของทรัพย์สิน จะเป็นทรัพย์สินที่มีลักษณะเสียหายง่ายในตัวเอง โดยมีได้เสื่อมคุณภาพลงแต่อย่างใด เช่น น้ำมันเชื้อเพลิงที่มีการระเหยได้ง่าย หากเก็บรักษาไว้แม้คุณภาพของน้ำมันจะไม่เสื่อมสภาพลง แต่ปริมาณอาจสูญเสียน้อย รวมตลอดจนอาจก่อให้เกิดความเสียหายต่อทรัพย์สินอื่นที่มีใช้ตัวทรัพย์สินที่ได้ยึดอายัดมาด้วย

๒.๓ เสียค่าใช้จ่ายในการเก็บรักษาเกินค่าของทรัพย์สิน เช่น ทรัพย์สินที่ยึดหรืออายัดไว้มีมูลค่าไม่สูง แต่จำเป็นต้องเช่าสถานที่เพื่อเก็บรักษาเป็นระยะเวลายาวนานจนกว่าคดีจะเสร็จสิ้น ซึ่งค่าเช่าสถานที่เพื่อเก็บรักษาสูงกว่ามูลค่าของทรัพย์สินนั้น

๓. ขายหรือจำหน่ายทรัพย์สินนั้นก่อนถึงกำหนดตามมาตรา ๑๒๘ ซึ่งกำหนดระยะเวลาตาม มาตรา ๑๒๘ เป็นกำหนดระยะเวลาที่พนักงานเจ้าหน้าที่จะยึดหรืออายัดไว้จนกว่าคดีจะถึงที่สุดไม่ว่าจะด้วยเหตุที่พนักงานอัยการสั่งเด็ดขาดไม่ฟ้อง ศาลมีคำพิพากษาไม่รับ หรือระยะเวลาที่ให้เจ้าของสามารถขอรับคืนได้ก็ตาม

๔. ได้เงินเป็นจำนวนสุทธิเท่าใดให้ยึดไว้แทนทรัพย์สินนั้น บทบัญญัตินี้มีได้กำหนดให้มีการหักค่าใช้จ่ายในการเก็บรักษา ค่าใช้จ่ายในการขายทอดตลาดไว้ ดังนั้น แม้บทบัญญัติแห่งกฎหมายจะกำหนดให้ยึดเงินสุทธิไว้แทนทรัพย์สิน แต่จำนวนเงินดังกล่าวไม่อาจหักค่าใช้จ่ายในการเก็บรักษาหรือค่าใช้จ่ายในการขายทอดตลาดก่อนได้ จำเป็นต้องเก็บเงินที่ได้จากการขายทอดตลาดได้เต็มจำนวน เว้นแต่การขายทอดตลาดนั้นมีค่าใช้จ่ายอื่นใดที่นอกเหนือจากค่าใช้จ่ายดังกล่าว และเป็นหน้าที่ของผู้ขายทอดตลาดจะต้องรับผิดชอบ อธิบดีสามารถหักค่าใช้จ่ายนั้นออกจากเงินที่ขายทอดตลาดทรัพย์สินนั้นได้

๕. ตามบทบัญญัตินี้อธิบดีต้องวางระเบียบในเรื่องเกี่ยวกับการเก็บรักษา และการขายหรือจำหน่ายทรัพย์สิน โดยอธิบดีจะวางระเบียบเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าวแยกออกต่างหากอย่างละฉบับ หรือรวมกันในฉบับเดียวกัน หรือรวมไว้กับระเบียบในเรื่องทำนองเดียวกันก็ได้

ข้อสังเกต กรณีที่เจ้าของทรัพย์สินนั้นจะขอทรัพย์สินดังกล่าวคืนก่อนกำหนดเวลาอันเนื่องจากทรัพย์สินนั้นได้ถูกส่งมาจากพนักงานสอบสวนเพื่อให้กรมสรรพสามิตเก็บรักษาแทน หรือเป็นกรณีที่เจ้าของทรัพย์สินที่แท้จริงซึ่งไม่มีส่วนรู้เห็นกับการกระทำความผิดนั้น มีความประสงค์จะขอคืนระหว่างการพิจารณาคดีโดยยื่นคำขอผ่านพนักงานสอบสวน หรือพนักงานอัยการ ไม่อยู่ในอำนาจของอธิบดีที่จะสั่งให้มีการขายทอดตลาดตามมาตรา ๑๒๘ หากอธิบดีมีเหตุที่จะต้องขายทอดตลาดก่อนเวลาจะต้องขอความเห็นชอบจากพนักงานสอบสวนหรือพนักงานอัยการก่อนที่จะดำเนินการ เนื่องจากกรมสรรพสามิตเป็นเพียงผู้เก็บรักษาทรัพย์สินนั้นแทนพนักงานสอบสวนเท่านั้น

มาตรา ๑๓๑ ทรัพย์สินที่ยึดหรืออายัดไว้ตามมาตรา ๑๒๘ วรรคหนึ่ง ถ้าไม่จำเป็นต้องใช้เป็นพยานหลักฐานในการสืบสวน สอบสวน และการดำเนินคดีอันเกี่ยวกับทรัพย์สินนั้น ให้พนักงานเจ้าหน้าที่โดยอนุมัติอธิบดีคืนทรัพย์สินดังกล่าว หรือเงินที่ได้จากการขายหรือจำหน่ายทรัพย์สินตามมาตรา ๑๓๐ วรรคสองให้แก่ผู้ครอบครองซึ่งถูกยึดทรัพย์สินนั้นมา หรือถอนการอายัดทรัพย์สินนั้นก่อนถึงกำหนดเวลาตามมาตรา ๑๒๘ วรรคหนึ่ง ทั้งนี้ ให้หักค่าใช้จ่ายในการเก็บรักษาและการขายหรือจำหน่ายทรัพย์สินตามมาตรา ๑๓๐ วรรคสอง ก่อนคืนเงินให้แก่ผู้ครอบครองซึ่งถูกยึดทรัพย์สินนั้นมาด้วย

ในการคืนทรัพย์สินที่ยึดตามวรรคหนึ่ง ถ้าปรากฏว่าผู้ครอบครองได้ทรัพย์สินนั้นมาจากเจ้าของ โดยการกระทำความผิดทางอาญา ก็ให้คืนแก่เจ้าของนั้น

คำอธิบาย

ข้อพิจารณาสำหรับบทบัญญัติมาตรานี้

๑. ไม่จำเป็นต้องใช้เป็นพยานหลักฐานในการสืบสวน สอบสวน และการดำเนินคดีโดยทรัพย์สินที่พนักงานเจ้าหน้าที่ได้ยึดหรืออายัดนั้น ไม่ต้องใช้เป็นพยานหลักฐานในคดีอีกต่อไป กล่าวคือ ทรัพย์สินนั้นในภายหลังพบว่าไม่เกี่ยวข้องกับคดีนั้น ๆ แต่ขณะที่พนักงานเจ้าหน้าที่ได้เข้าทำการตรวจค้น ได้ยึดมาไว้ก่อนเพื่อประกอบการสืบสวน สอบสวน หรือการดำเนินคดี

๒. พนักงานเจ้าหน้าที่โดยอนุมัติอธิบดีคืนทรัพย์สิน กรณีอธิบดีใช้อำนาจในการสั่งคืนทรัพย์สินนั้น หากอธิบดีได้รับการแต่งตั้งให้เป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ ย่อมสามารถสั่งให้คืนทรัพย์สินนั้นได้โดยทันที

๓. ทรัพย์สินดังกล่าว หรือเงินที่ได้จากการขายหรือจำหน่ายทรัพย์สิน หมายความว่าหากทรัพย์สินที่ยึดหรืออายัดนั้นยังมิได้มีการขายทอดตลาดและเก็บเงินไว้แทน ก็ให้คืนทรัพย์สินนั้น แต่ถ้าได้มีการขายทอดตลาดทรัพย์สินนั้นไปแล้วตามมาตรา ๑๓๐ ก็ให้คืนเงินสุทธิที่ได้จากการขายทอดตลาดให้กับผู้ครอบครอง

๔. ให้หักค่าใช้จ่ายในการเก็บรักษาและการขายหรือจำหน่ายทรัพย์สินตามมาตรา ๑๓๐ วรรคสอง ก่อนคืนเงินให้แก่ผู้ครอบครองซึ่งถูกยึดทรัพย์สินนั้นมา

๕. ถ้าปรากฏว่าผู้ครอบครองได้ทรัพย์สินนั้นมาจากเจ้าของโดยการกระทำความผิดทางอาญา ก็ให้คืนแก่เจ้าของ ในกรณีต้องเป็นกรณีที่ทรัพย์สินนั้นมีไซ้สิ่งของที่มีไว้เป็นความผิด หากสิ่งของนั้นมีไว้เป็นความผิดแล้ว เจ้าของที่แท้จริงอาจร้องขอคืนได้แต่จำเป็นต้องเสียภาษีให้ครบถ้วน เช่น สินค้าที่ยังมิได้เสียภาษีของผู้ประกอบอุตสาหกรรมถูกผู้กระทำความผิดลักจากโรงอุตสาหกรรมหรือคลังสินค้าทัณฑ์บน เจ้าของสินค้านั้นสามารถร้องขอคืนได้แต่ต้องชำระภาษีให้ครบถ้วน แต่ถ้าสิ่งของนั้นเป็นทรัพย์สินที่ใช้ในการกระทำความผิดและเจ้าของทรัพย์สินนั้นมิได้รู้เห็นเป็นใจในการกระทำความผิดด้วย สามารถคืนให้กับเจ้าของที่แท้จริงได้

๖. กรณีทรัพย์สินที่มีไซ้ทรัพย์สินที่มีไว้เป็นความผิด ซึ่งพนักงานสอบสวนได้ส่งทรัพย์สินนั้นให้กรมสรรพสามิตดูแลรักษาแทน แบ่งการพิจารณาออกเป็น

๖.๑ กรณีขอคืนตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๖²⁵ แต่ผู้ขอคืนทรัพย์สินดังกล่าวต้องเป็นเจ้าของทรัพย์สินนั้นในขณะที่ยังไม่มีคำพิพากษาถึงที่สุดแล้วเท่านั้น²⁶

๖.๒ กรณีขอคืนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๘๕/๑ วรรคหนึ่ง²⁷ ผู้ร้องขอต้องร้องขอต่อพนักงานสอบสวนหรือพนักงานอัยการเท่านั้น ไม่อาจยื่นคำร้องขอคืนจากกรมสรรพสามิตในฐานะผู้เก็บรักษาได้โดยตรง²⁸

²⁵ มาตรา ๓๖ ในกรณีที่ศาลสั่งให้ริบทรัพย์สินตามมาตรา ๓๓ หรือมาตรา ๓๔ ไปแล้ว หากปรากฏในภายหลังโดยคำเสนอของเจ้าของแท้จริงว่า ผู้เป็นเจ้าของแท้จริงมิได้รู้เห็นเป็นใจด้วยในการกระทำความผิด ก็ให้ศาลสั่งให้คืนทรัพย์สิน ถ้าทรัพย์สินนั้นยังคงมีอยู่ในความครอบครองของเจ้าพนักงาน แต่คำเสนอของเจ้าของแท้จริงนั้นจะต้องกระทำต่อศาลภายในหนึ่งปีนับแต่วันคำพิพากษาถึงที่สุด

²⁶ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๑๒๗๗/๒๕๕๓ ผู้เป็นเจ้าของที่แท้จริงที่มีสิทธิยื่นคำร้องขอคืนของกลางตาม ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๖ หมายถึง เจ้าของทรัพย์สินขณะที่มีการกระทำความผิด มิใช่เจ้าของทรัพย์สินหลังการกระทำความผิดคดีนี้ข้อเท็จจริงปรากฏว่า ผู้ร้องเช่าซื้อรถจักรยานยนต์ของกลางจากผู้ให้เช่าซื้อตั้งแต่ก่อนศาลชั้นต้นสั่งริบรถจักรยานยนต์ของกลาง แต่ผู้ร้องรับโอนกรรมสิทธิ์รถจักรยานยนต์ของกลางภายหลังเวลาที่จำเลยกระทำความผิดและศาลชั้นต้นพิพากษาให้ริบรถจักรยานยนต์ของกลางให้ตกเป็นของแผ่นดินแล้ว โดยไม่มีคู่ความฝ่ายใดอุทธรณ์ฎีกา คำพิพากษาดังกล่าวจึงเป็นอันถึงที่สุด และกรรมสิทธิ์ในรถจักรยานยนต์ของกลางตกเป็นของแผ่นดินแล้ว ผู้ร้องจึงไม่มีสิทธิยื่นคำร้องขอคืนรถจักรยานยนต์ของกลาง

²⁷ มาตรา ๘๕/๑ วรรคหนึ่ง “ในระหว่างการสอบสวน สิ่งของที่เจ้าพนักงานยึดไว้ซึ่งมิใช่ทรัพย์สินที่กฎหมายบัญญัติไว้ว่าผู้ใดทำหรือมีไว้เป็นความผิด ถ้ายังไม่ได้นำสืบหรือแสดงเป็นพยานหลักฐานในการพิจารณาคดี เจ้าของหรือผู้ซึ่งมีสิทธิเรียกร้องคืนสิ่งของที่เจ้าพนักงานยึดไว้ อาจยื่นคำร้องต่อพนักงานสอบสวนหรือพนักงานอัยการ แล้วแต่กรณี เพื่อขอรับสิ่งของนั้นไปดูแลรักษาหรือใช้ประโยชน์โดยไม่มีประกัน หรือมีประกัน หรือมีประกันและหลักประกันก็ได้”

²⁸ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๒๓๑๑/๒๕๔๓ แม้พระราชบัญญัติป่าไม้ มาตรา ๖๔ บัญญัติให้อำนาจของเจ้าหน้าที่ของจำเลยที่ ๒ ไว้ให้ถือว่าพนักงานเจ้าหน้าที่เป็นพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาย่อมมีความหมายว่า เจ้าหน้าที่ของจำเลยที่ ๒ มีอำนาจสืบสวน ตรวจค้น จับกุมและยึดสิ่งของใดที่มีไว้ ได้มา ได้ใช้หรือสงสัยว่าได้ใช้ในการกระทำความผิดตามพระราชบัญญัติป่าไม้ ก่อนมี การสอบสวนเท่านั้นไม่มีกฎหมายใดบัญญัติให้มีอำนาจหน้าที่ในการสอบสวนด้วย จึงไม่ใช่พนักงานสอบสวนแต่เป็นอำนาจหน้าที่ของพนักงานสอบสวนในเขตท้องที่ที่มีการกระทำความผิดเกิดขึ้นและตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๘๕ วรรคสาม มิได้หมายความว่า เจ้าพนักงานหรือเจ้าหน้าที่คนใดหรือหน่วยงานใดเป็นผู้ยึดสิ่งของนั้นไว้ตั้งแต่แรกจะต้องเป็นผู้ยึดไว้จนกว่าคดีถึงที่สุดด้วยไม่ โดยขั้นตอนต่อไปในการดำเนินคดีอาญาแก่ผู้กระทำหลังจากมีการยึดสิ่งของที่สงสัยว่าได้มาหรือมีไว้โดยผิดกฎหมายแล้ว ย่อมต้องไปร้องทุกข์ต่อพนักงานสอบสวน พนักงานสอบสวนก็จะมีอำนาจหน้าที่ ทำการสอบสวนคดีที่ได้ร้องทุกข์ไว้และถ้าเห็นว่าสิ่งของของผู้จับกุมหรือ ตรวจค้นยึดได้นั้น อาจใช้เป็นพยานหลักฐานในการดำเนินคดีแก่ผู้กระทำผิดได้ ก็จะต้องส่งยึดเป็นของกลางในคดีนั้นต่อไป กรณีเช่นนี้เจ้าพนักงานผู้ยึดสิ่งของนั้นไว้ในชั้นตรวจค้นหรือจับกุมก็ไม่มีอำนาจใดที่จะยึดสิ่งของนั้นไว้อีกได้ ส่วนข้อตกลงระหว่างกระทรวงมหาดไทยผู้ดูแลราชการกรมตำรวจในขณะนั้นกับกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ผู้ดูแลราชการกรมป่าไม้ เรื่อง การปฏิบัติเกี่ยวกับของกลางในคดีความผิดเกี่ยวกับการป่าไม้ และระเบียบกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ว่าด้วยการปฏิบัติเกี่ยวกับของกลางในคดีความผิดเกี่ยวกับการป่าไม้ พ.ศ. ๒๕๓๓ ที่ตกลงให้จำเลยที่ ๒ เป็นผู้ดูแลรักษาและจัดการตามระเบียบของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์สำหรับของกลางที่ตรวจยึดได้ในคดีความผิดเกี่ยวกับการป่าไม้ทุกชนิด ยกเว้นของกลาง ที่เกี่ยวกับกฎหมายว่าด้วยอาวุธปืน ต้องมอบให้พนักงานสอบสวนเก็บรักษาและดำเนินการ มิใช่กฎหมายเป็นเพียงข้อตกลงที่กำหนดขึ้นเพื่อความสะดวกในการปฏิบัติงานระหว่างหน่วยราชการซึ่งต้องปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวข้องต่อกันและ สอดคล้องกับกฎหมายที่ใช้บังคับอยู่แม้กฎหมายและระเบียบกำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของจำเลยที่ ๒ ในการคืนของกลางให้แก่เจ้าของเมื่อพนักงานอัยการ มีคำสั่งไม่ฟ้อง หรือให้จำเลยที่ ๒ ดำเนินการกับของกลางในส่วนที่ศาล มีคำ

๗. กรณีของกลางที่พนักงานสอบสวนได้ส่งให้กรมสรรพสามิตเก็บรักษาแทน ต่อมาศาลได้มีคำพิพากษาให้ริบเป็นของกรมสรรพสามิต โดยทรัพย์สินดังกล่าวอยู่ในการครอบครองของกรมสรรพสามิตอยู่แล้ว จึงไม่จำเป็นต้องมีการส่งมอบการครอบครองจากพนักงานสอบสวนมายังกรมสรรพสามิตแต่อย่างใด สำหรับวิธีการปฏิบัติเกี่ยวกับของกลางในทางเอกสาร เป็นกระบวนการภายในระหว่างกรมสรรพสามิตและพนักงานสอบสวนที่จะปฏิบัติระหว่างกัน

ข้อสังเกต กรณีที่พนักงานเจ้าหน้าที่ของกรมสรรพสามิตเป็นผู้ทำการอายัดทรัพย์สินนั้นไว้ หากพนักงานสอบสวนหรือพนักงานอัยการมีความเห็นให้คืนทรัพย์สินนั้นแก่ผู้ร้องขอตามมาตรา ๘๕/๑ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ซึ่งบัญญัติให้พนักงานสอบสวนหรือพนักงานอัยการคืนทรัพย์สินที่ยึดเพียงอย่างเดียว พนักงานสอบสวนหรือพนักงานอัยการจะสามารถส่งคืนทรัพย์สินที่ได้ทำการอายัดไว้โดยพนักงานเจ้าหน้าที่หรือไม่เห็น ว่า ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มิได้มีบทบัญญัติเกี่ยวกับการอายัดอันเกี่ยวกับความผิดทางอาญาไว้ มีเพียงมาตรา ๑๑๙ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา เท่านั้นที่ได้บัญญัติไว้ในกรณีการวางหลักประกันในการขอลปล่อยชั่วคราว ทรัพย์สินที่ได้วางไว้เป็นประกันไม่อาจถูกอายัดเพื่อนำไปชำระหนี้แก่เจ้าหนี้อื่นซึ่งเป็นกรณีทางแพ่ง และเป็นกรณีที่ผิดสัญญาประกันเป็นเหตุให้ถูกบังคับตามสัญญาซึ่งกฎหมายบัญญัติให้เจ้าพนักงานบังคับคดีมีอำนาจยึดหรืออายัดทรัพย์สินนั้นเพื่อขายทอดตลาดบังคับตามสัญญาค้ำประกัน ดังนั้น คำว่า “ยึด” ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ย่อมหมายความรวมถึงการ “อายัด” ด้วย²⁹

มาตรา ๑๓๒ ทรัพย์สินที่ตกเป็นของกรมสรรพสามิตตามมาตรา ๑๒๘ หรือที่ศาลพิพากษาให้ริบเป็นของกรมสรรพสามิต ให้จัดการตามระเบียบที่อธิบดีกำหนด

พิพากษาถึงที่สุดให้ริบหรือไม่ริบของกลางก็เป็นกระบวนการในการบังคับคดี ไม่เกี่ยวกับการยึดของกลางไว้ในชั้นสอบสวนและในชั้นพิจารณาของศาล การที่จำเลยที่ ๒ ดูแลรักษาไม่ของกลางในระหว่างการสอบสวน จึงเป็นการกระทำการแทนพนักงานสอบสวน

²⁹ ความเห็นคณะกรรมการกฤษฎีกา เรื่องเสรีที่ ๕๒๙/๒๕๔๗ ประกอบกับคำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๔๓๗/๒๕๔๒ ปลัดอำเภอตรวจพบจำเลยมีข้าวไว้ในครอบครองโดยไม่แจ้งปริมาณและสถานที่เก็บจึงมอบให้จำเลยเป็นผู้เก็บและดูแลรักษา จำเลยยกยอกเอาข้าวที่อายัดไปขายส่วนหนึ่ง พนักงานสอบสวนจึงสอบสวนผู้ต้องหาในความผิดฐานยกยอกทรัพย์สินที่ต้องอายัด และพนักงานอัยการฟ้องผู้ต้องหาต่อศาลในความผิดฐานนี้ ศาลชั้นต้นยกฟ้องโจทก์ในข้อเท็จจริง ศาลอุทธรณ์ยกฟ้องโจทก์ในข้อกฎหมายว่า ไม่มีบทบัญญัติใดให้อำนาจปลัดอำเภออายัดทรัพย์สินได้โดยพลการ เมื่อปลัดอำเภออายัดไม่ได้ ข้าวนั้นจึงไม่ตกอยู่ในอายัดตามกฎหมาย เมื่อจำเลยเอาไปจำเลยจึงไม่มีความผิด ศาลฎีกาวินิจฉัยว่า ปลัดอำเภอ (พนักงานสอบสวน) มีอำนาจยึดหรืออายัดข้าวของกลางได้ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๓๒ (๔)

คำอธิบาย

สำหรับมาตรานี้ เป็นบทบัญญัติเกี่ยวกับการจัดการทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับคดีและตกเป็นของกรมสรรพสามิตแล้วในกรณี ดังนี้

๑. ตกเป็นของกรมสรรพสามิตด้วยผลของกฎหมายตามมาตรา ๑๒๘ วรรคสอง มาตรา ๑๒๘ วรรคสามและมาตรา ๒๐๗ วรรคสาม แห่งพระราชบัญญัตินี้

๒. ตกเป็นของกรมสรรพสามิตด้วยผลของคำพิพากษาตามมาตรา ๒๐๗³⁰ แห่งพระราชบัญญัตินี้

๓. ตกเป็นของกรมสรรพสามิตด้วยผลของคำพิพากษาตามมาตรา ๓๒³¹ หรือมาตรา ๓๓³² แห่งประมวลกฎหมายอาญา

๔. ตกเป็นของกรมสรรพสามิตด้วยผลของกฎหมายตามมาตรา ๑๓๒๗ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

ทรัพย์สินที่ไม่สามารถจัดการขายทอดตลาดโดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งมาตรา ๑๓๒ แห่งพระราชบัญญัตินี้ แต่ต้องจัดการตามระเบียบหรือประกาศที่อธิบดีกรมสรรพสามิตได้ประกาศไว้เป็นการเฉพาะ ได้แก่

๑. ทรัพย์สินซึ่งตกมาอยู่ในการครอบครองของกรมสรรพสามิตด้วยการยึดหรืออายัดของพนักงานเจ้าหน้าที่ ตามมาตรา ๑๒๘ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัตินี้ และเป็นของกลางระหว่างคดี ซึ่งจำเป็นต้องขายทอดตลาดตามมาตรา ๑๓๐ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัตินี้

๒. ทรัพย์สินซึ่งตกมาอยู่ในการครอบครองของกรมสรรพสามิตด้วยการยึดหรืออายัดเพื่อชำระภาษีค้าง ตามมาตรา ๑๔๓ แห่งพระราชบัญญัตินี้

๓. ทรัพย์สินซึ่งตกมาเป็นของกรมสรรพสามิต ตามมาตรา ๒๐๖ วรรคสาม แห่งพระราชบัญญัตินี้

๔. ทรัพย์สินซึ่งตกมาอยู่ในการครอบครองของกรมสรรพสามิตด้วยการยึดหรืออายัดของพนักงานเจ้าหน้าที่ ตามมาตรา ๑๒๘ วรรคหนึ่ง หรือยึดอายัดโดยพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจซึ่งเป็นความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ ซึ่งได้ร้องทุกข์กล่าวโทษต่อพนักงานสอบสวนและมอบหมายทรัพย์สินนั้น ให้พนักงานสอบสวนเพื่อดำเนินคดี จึงเป็นของกลางระหว่างคดีที่พนักงานสอบสวนส่งมาเก็บรักษาตามข้อบังคับการเก็บรักษาของกลางกระทรวงมหาดไทย พ.ศ. ๒๔๘๐ ซึ่งกรมสรรพสามิตทำหน้าที่เก็บรักษาแทนพนักงานสอบสวน

³⁰ โปรดดูคำอธิบายมาตรา ๒๐๗

³¹ มาตรา ๓๒ ทรัพย์สินใดที่กฎหมายบัญญัติไว้ว่า ผู้ใดทำหรือมีไว้เป็นความผิด ให้ริบเสียทั้งสิ้น ไม่ว่าเป็นของผู้กระทำความผิด และมีผู้ถูกลงโทษตามคำพิพากษาหรือไม่

³² มาตรา ๓๓ ในการรับทรัพย์สิน นอกจากศาลจะมีอำนาจรับตามกฎหมายที่บัญญัติไว้โดยเฉพาะแล้ว ให้ศาลมีอำนาจสั่งให้รับทรัพย์สินดังต่อไปนี้อีกด้วย คือ

(๑) ทรัพย์สินซึ่งบุคคลได้ใช้ หรือมีไว้เพื่อใช้ในการกระทำความผิด หรือ

(๒) ทรัพย์สินซึ่งบุคคลได้มาโดยได้กระทำความผิด

เว้นแต่ทรัพย์สินเหล่านี้เป็นทรัพย์สินของผู้อื่นซึ่งมิได้รู้เห็นเป็นใจด้วยในการกระทำความผิด

ในการออกระเบียบหรือประกาศเพื่อดำเนินการจัดการของกลางตามพระราชบัญญัตินี้ ไม่ว่าจะด้วยวิธีการทำลาย ขายทอดตลาด หรือจัดการด้วยวิธีการอื่นใดตามที่อธิบดีกำหนดนั้น แม้บทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัตินี้จะบัญญัติแยกกันไว้หลายมาตรา แต่อธิบดีกรมสรรพสามิตมีอำนาจที่จะออกระเบียบหรือประกาศแล้วแต่กรณี โดยกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขต่าง ๆ ในฉบับเดียวย่อมสามารถทำได้

ข้อสังเกต กรณีที่สินค้าหรือทรัพย์สินที่ได้มีการคืนให้กับเจ้าของหรือผู้ครอบครองซึ่งได้ร้องขอให้คืนระหว่างการสอบสวนไปแล้ว หากต่อมาศาลได้มีคำพิพากษาให้รับทรัพย์สินหรือสินค้านั้น ผู้ที่รับคืนทรัพย์สินหรือสินค้านั้นจะต้องนำมาส่งให้กับพนักงานสอบสวนเพื่อทำการปฏิบัติตามคำพิพากษา³³

มาตรา ๑๓๓ ในการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ พนักงานเจ้าหน้าที่ต้องแสดงบัตรประจำตัวต่อบุคคลซึ่งเกี่ยวข้อง และให้บุคคลซึ่งเกี่ยวข้องอำนวยความสะดวกตามสมควร บัตรประจำตัวพนักงานเจ้าหน้าที่ ให้เป็นไปตามแบบที่กำหนดในกฎกระทรวง

คำอธิบาย

การปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ หมายความว่ารวมถึงการปฏิบัติหน้าที่ในฐานะพนักงานเจ้าหน้าที่ทุกกรณี มิได้บังคับเฉพาะการปฏิบัติหน้าที่ในส่วนที่ ๑๑ เท่านั้น โดยการแสดงบัตรประจำตัวพนักงานเจ้าหน้าที่ ต้องแสดงกับบุคคลที่เกี่ยวข้องก่อนเริ่มการปฏิบัติหน้าที่ ซึ่งเป็นหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่ที่ต้องแสดงต่อบุคคลที่เกี่ยวข้องโดยไม่ต้องให้บุคคลที่เกี่ยวข้องร้องขอให้แสดงแต่อย่างใด หากพนักงานเจ้าหน้าที่ได้ทำการแสดงบัตรประจำตัวพนักงานเจ้าหน้าที่หลังจากปฏิบัติหน้าที่เสร็จสิ้นแล้ว หรืออยู่ระหว่างการปฏิบัติหน้าที่ ย่อมไม่ถือว่าเป็นการแสดงบัตรประจำตัวที่ขอบด้วยบทบัญญัติมาตรานี้

ในการปฏิบัติหน้าที่ที่พนักงานเจ้าหน้าที่ที่ต้องแสดงบัตรประจำตัวนั้น เป็นกรณีที่พนักงานเจ้าหน้าที่ได้ปฏิบัติการต่อบุคคลอื่น เช่น การเข้าตรวจค้นสถานที่หรือยานพาหนะ หรือกรณีเข้าไปในโรงอุตสาหกรรม คลังสินค้าทัณฑ์บน ฯลฯ เพื่อตรวจสอบหรือควบคุม ตามมาตรา ๑๒๓ (๑) (๒) เป็นกรณีที่พนักงานเจ้าหน้าที่จะต้องแสดงบัตรประจำตัวก่อนเข้าปฏิบัติการ แต่มิได้หมายความว่ารวมถึงการที่บุคคลอื่นปฏิบัติการต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ หรือเป็นการปฏิบัติหน้าที่ในฐานะพนักงานเจ้าหน้าที่อันเป็นลักษณะของงานประจำ เช่น การรับแบบรายการภาษีและชำระภาษีสำหรับสินค้าที่นำเข้ามาจากผู้นำเข้า ตามมาตรา ๖๐ หรือรับหนังสือแจ้งของผู้

³³ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๓๗๗/๒๕๐๖ ประมวลกฎหมายอาญาซึ่งบัญญัติเรื่องการรับทรัพย์สินนั้น มิได้บัญญัติให้รับเฉพาะทรัพย์สินที่นำมาอยู่ในอำนาจของศาลหรือเจ้าพนักงานเท่านั้น แต่มุ่งหมายถึงทรัพย์สินที่บุคคลได้ใช้หรือมีไว้เพื่อใช้ในการกระทำความผิดเป็นสาระสำคัญ ฉะนั้น ทรัพย์สินที่ใช้ในการกระทำความผิดแม้จะไม่มีอยู่ที่เจ้าพนักงานก็ตาม ศาลก็สั่งให้รับได้

ได้รับอนุญาตให้ผลิตเครื่องหมายแสดงการเสียภาษีจดทะเบียนเกี่ยวกับวันเวลา ทำการหรือการเปลี่ยนแปลงเวลา ทำการตามมาตรา ๗๓ เป็นต้น

การแสดงบัตรประจำตัวพนักงานเจ้าหน้าที่ไม่จำกัดว่าจะต้องเป็นการปฏิบัติหน้าที่นอกสถานที่ทำการปกติของพนักงานเจ้าหน้าที่นั้น ในบางกรณีแม้การปฏิบัติงานในสถานที่ทำการปกติของพนักงานเจ้าหน้าที่ยังคงต้องแสดงบัตรประจำตัวพนักงานเจ้าหน้าที่ต่อบุคคลที่เกี่ยวข้อง เช่น การเรียกบุคคลให้มาให้ถ้อยคำตามมาตรา ๑๒๓ (๓) เมื่อบุคคลตามหนังสือเรียกมาพบพนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งทำการปกติของพนักงานเจ้าหน้าที่แล้ว พนักงานเจ้าหน้าที่มีหน้าที่แสดงบัตรประจำตัวต่อบุคคลดังกล่าวก่อนสอบถามถ้อยคำ

บัตรประจำตัวเจ้าหน้าที่ของรัฐมิใช่บัตรประจำตัวพนักงานเจ้าหน้าที่ จึงไม่อาจใช้แทนกันได้ในการปฏิบัติหน้าที่ ดังนั้น ในการปฏิบัติหน้าที่จำเป็นต้องแสดงบัตรประจำตัวพนักงานเจ้าหน้าที่ต่อบุคคลที่เกี่ยวข้องก่อนลงมือปฏิบัติหน้าที่ หากบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติหน้าที่ร้องขอให้แสดงบัตรประจำตัวเจ้าหน้าที่ของรัฐ พนักงานเจ้าหน้าที่จำเป็นต้องแสดงร่วมกับบัตรประจำตัวพนักงานเจ้าหน้าที่เช่นกัน

กรณีบัตรประจำตัวพนักงานเจ้าหน้าที่สิ้นอายุลง ย่อมถือได้ว่าพนักงานเจ้าหน้าที่นั้นยังคงมีอำนาจหน้าที่เช่นเดิมเนื่องจากได้รับการแต่งตั้งเป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ตามประกาศกระทรวงการคลังโดยชอบแล้ว แต่การปฏิบัติหน้าที่ซึ่งบทบัญญัติมาตรานี้กำหนดให้แสดงบัตรประจำตัวพนักงานเจ้าหน้าที่ต่อบุคคลที่เกี่ยวข้องถือว่าเป็นการปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบในส่วนนี้

กรณีที่มีการย้ายสังกัด เปลี่ยนแปลงตำแหน่ง เลื่อนระดับ เป็นต้น หากบัตรประจำตัวพนักงานเจ้าหน้าที่ยังไม่สิ้นอายุ และตำแหน่งหรือสังกัดที่พนักงานเจ้าหน้าที่นั้น ๆ ย้ายไปดำรงตำแหน่งยังมีสภาพเป็นพนักงานเจ้าหน้าที่อยู่ตามประกาศกระทรวงการคลัง ย่อมถือได้ว่าพนักงานเจ้าหน้าที่นั้นยังคงมีอำนาจหน้าที่และเป็นการปฏิบัติหน้าที่ที่ชอบด้วยกฎหมาย

กรณีบัตรประจำตัวพนักงานเจ้าหน้าที่ที่ได้ออกตามพระราชบัญญัติภาชีสรรพสามิต พ.ศ. ๒๕๒๗ ซึ่งต่อมาพระราชบัญญัติดังกล่าวได้ถูกยกเลิกโดยพระราชบัญญัติภาชีสรรพสามิต พ.ศ. ๒๕๖๐ ให้ถือว่าบัตรประจำตัวพนักงานเจ้าหน้าที่ดังกล่าวยังคงใช้ได้อยู่ตามอำนาจแห่งบทเฉพาะกาลมาตรา ๒๑๑ แห่งพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๑๓๔ ในการปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่เป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา

คำอธิบาย

เจ้าพนักงาน ได้มีการบัญญัติความหมายโดยประมวลกฎหมายอาญา (เพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ ๒๒) พ.ศ. ๒๕๕๘) มาตรา ๑ (๑๖) เพื่อให้มีความหมายของคำว่าเจ้าพนักงานได้อย่างชัดเจน เนื่องจากเดิมประมวลกฎหมายอาญามีได้บัญญัติความหมายของคำว่าเจ้าพนักงานไว้ มีเพียงคำพิพากษาฎีกาซึ่งได้วินิจฉัยเป็นบรรทัดฐานไว้เท่านั้น โดยบทบัญญัติตามประมวลกฎหมายอาญา แยกเจ้าพนักงานออกเป็น ๒ กรณี คือ

๑. บุคคลซึ่งกฎหมายบัญญัติว่าเป็นเจ้าพนักงาน หมายถึง บุคคลผู้ปฏิบัติหน้าที่ราชการโดยได้รับแต่งตั้งตามกฎหมาย กล่าวคือ ในการแต่งตั้งนั้นมีกฎหมายระบุถึงวิธีการแต่งตั้งไว้ และได้มีการแต่งตั้งถูกต้องตามกฎหมายที่ระบุไว้ เช่น ข้าราชการพลเรือนในกระทรวง ทบวงกรมต่าง ๆ ข้าราชการทหาร^{๓๔} ข้าราชการตำรวจ ตุลาการศาลปกครอง ตุลาการศาลทหาร รวมถึงผู้พิพากษาในศาลยุติธรรม^{๓๕} แต่ในส่วนลูกจ้างของกระทรวง ทบวงกรมต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็ลูกจ้างชั่วคราวหรือประจำ ไม่เป็ลเจ้าพนักงาน^{๓๖} แต่มีข้อยกเว้นว่าเป็นกรณีที่มีกฎหมายบัญญัติไว้ชัดเจนว่าให้ถือเป็ลเจ้าพนักงาน เช่น พนักงานเก็บเงินค่าผ่านทางด่วน เป็ลเจ้าพนักงานของการทางพิเศษแห่งประเทศไทย^{๓๗}

^{๓๔} คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๕๓๓๓/๒๕๔๕ การที่บุคคลใดจะเป็ลข้าราชการหรือไม่ ต้องเป็ลไปตามบทบัญญัติของกฎหมาย หาใช่ว่าบุคคลใดที่ต้งไปปฏิบัติราชการแล้ว จะมีฐานะเป็ลข้าราชการเสมอไป ซึ่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการทหาร พ.ศ. ๒๕๒๑ มาตรา ๔ บัญญัติว่า "ข้าราชการทหาร" หมายความว่า ทหารประจำการและข้าราชการกลาโหมพลเรือนที่บรรจุในตำแหน่งอัตราทหาร ส่วนคำว่า "ทหารกองประจำการ" หมายความว่า ทหารกองประจำการตามกฎหมายว่าด้วยการรับราชการทหาร และพระราชบัญญัติรับราชการทหาร พ.ศ. ๒๔๗๙ มาตรา ๔ (๓) บัญญัติว่า "ทหารกองประจำการ" หมายความว่า ผู้ซึ่งขึ้นทะเบียนกองประจำการและได้เข้ารับราชการในกองประจำการจนกว่าจะปลด และมาตรา ๔ (๘) บัญญัติว่า "ทหารประจำการ" หมายความว่า ทหารซึ่งรับราชการตามที่กระทรวงกลาโหมกำหนดซึ่งไม่ใช่ทหารกองประจำการ จึงเห็นได้ว่าตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการทหารฯ และพระราชบัญญัติรับราชการทหารฯ ได้แยกทหารประจำการ และ ทหารกองประจำการไว้ต่างหากจากกัน เฉพาะทหารประจำการเท่านั้นที่ถือวาเป็ลข้าราชการ จะแปลความให้หมายความรวมถึงจำเลยที่ ๒ ซึ่งเป็นทหารกองประจำการวาเป็ลข้าราชการ อันจะต้องรับโทษหนักขึ้นเป็ลสามเท่า ตามพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดฯ มาตรา ๑๐ ด้วย หาได้ไม่

^{๓๕} คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๗๘๗/๒๕๒๔ เจ้าพนักงานย่อมหมายถึงบุคคลผู้ปฏิบัติหน้าที่ราชการโดยได้รับแต่งตั้งตามกฎหมาย กล่าวคือในการแต่งตั้งนั้นมีกฎหมายระบุถึงวิธีการแต่งตั้งไว้ และได้มีการแต่งตั้งถูกต้องตามกฎหมายที่ระบุไว้ จำเลยที่ ๑ เป็ลกำนัน จำเลยที่ ๒ เป็ลแพทย์ประจำตำบล จำเลยที่ ๓ เป็ลผู้ใหญ่บ้านโดยได้รับการแต่งตั้งตามพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ฯ จำเลยทั้งสามจึงมีฐานะเป็ลเจ้าพนักงาน

^{๓๖} คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๔๖๑/๒๕๒๒ จำเลยเป็ลลูกจ้างประจำสังกัดกรมธนารักษ์เบิกเงินค่าจ้างในงงานจัดทรัพย์สินของรัฐ กรมธนารักษ์ โดยได้รับค่าจ้างเป็ลรายเดือน มีตำแหน่งเป็ลพนักงานเก็บเงินที่มีผู้ชำระต่อราชพัสดุจังหวัดเท่านั้น จึงมิใช่เป็ลข้าราชการที่ได้รับการบรรจุและแต่งตั้งตามกฎหมาย คำสั่งจ้างจำเลยระบุเพียงวาให้จ้างจำเลยเข้าเป็ลลูกจ้างประจำสังกัดกรมธนารักษ์ มิได้อ้างวาแต่งตั้งจำเลยโดยอาศัยอำนาจของกฎหมายใด แม้จำเลยจะมีหน้าที่เก็บเงิน ค่าเช่าอาคารราชพัสดุก็มีฐานะเป็ลเพียงลูกจ้าง หาใช่เป็ลเจ้าพนักงานตามกฎหมาย

^{๓๗} คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๕๓/๒๕๔๕ การทางพิเศษแห่งประเทศไทยมีการตรวจสอบการปฏิบัติงานของพนักงานเก็บเงินทุกคน โดยให้พนักงานเก็บเงินกดแป้นพิมพ์เครื่องคอมพิวเตอร์ตามประเภทของรถที่ผ่านและประเภทของการจ่ายเงิน หากไม่กดจะไม่มีการจ่ายเงินปรากฏในเครื่องคอมพิวเตอร์แต่เครื่องตรวจจับที่พื้นถนนจะเป็ลตัวฟ้องวามีรถผ่านโดยมิเสียสัญญาณดั่งขึ้น

๒. บุคคลซึ่ง

๒.๑ ได้รับแต่งตั้งตามกฎหมายให้ปฏิบัติหน้าที่ราชการ ตามปกติข้าราชการทั่วไป ถือว่าเป็นเจ้าพนักงานอยู่แล้วตามอำนาจหน้าที่ของตน แต่อาจมีกรณีที่ได้รับแต่งตั้งให้ปฏิบัติหน้าที่อื่น ก็ยังถือว่าเป็นเจ้าพนักงาน^{๓๘} แต่อย่างไรก็ตาม ผู้แต่งตั้งต้องมีอำนาจในการแต่งตั้งด้วย มิฉะนั้น ผู้ถูกแต่งตั้งก็ไม่ใช่เจ้าพนักงาน เช่น นายอำเภอตั้งราษฎรควบคุมตัวผู้ต้องหา ไม่ทำให้ราษฎรเป็นเจ้าพนักงาน ราษฎรปล่อยตัวผู้ต้องหา ไม่เป็นความผิดฐานเป็นเจ้าพนักงานปล่อยผู้ต้องขังให้หลบหนี^{๓๙} หรือแต่งตั้งผู้ใหญ่บ้านเป็นเจ้าพนักงานเก็บภาษี ผู้ใหญ่บ้านเอาเงินภาษีไป ย่อมไม่ผิดฐานเป็นเจ้าพนักงานยกยอกทรัพย์ตามมาตรา ๑๔๗^{๔๐}

จะต้องแต่งตั้งให้ปฏิบัติหน้าที่ราชการ เช่น จำเลยเป็นอาจารย์มีหน้าที่สอนหนังสือ ได้รับแต่งตั้งให้ทำหน้าที่ทางธุรการและการเงิน ย่อมถือได้ว่าเป็นเจ้าพนักงานและได้ปฏิบัติราชการตามที่ได้รับมอบหมาย เมื่อมีเจตนาทุจริตเบียดบังเอาเงินที่ได้รับไว้ตามหน้าที่ จึงเป็นความผิดฐานเป็นเจ้าพนักงานเบียดบัง

และพนักงานควบคุมจะทราบเพราะเครื่องทำงานไม่ครบวงจร ดังนั้น การที่จำเลยรับเงินจากรถที่ วิ่งผ่านทางด่วนแล้วไม่กดแป้นพิมพ์เครื่องคอมพิวเตอร์ หรือกดแป้นพิมพ์แล้วเครื่องคอมพิวเตอร์ไม่ทำงานตามที่จำเลยกล่าวอ้าง เครื่องตรวจจับที่พื้นถนนจะตรวจนับจำนวนรถที่วิ่งผ่านเอง แต่เมื่อนำข้อมูลดังกล่าวมาเปรียบเทียบกันแล้วปรากฏว่าจำเลยส่งเงินขาดจำนวน ๘ ครั้ง แม้ว่าจะไม่มีการเบียดบังเงินค่าผ่านทาง แต่เมื่อจำเลยซึ่งเป็นเจ้าพนักงานมีหน้าที่รักษาเงินโดยชอบแม้จะเป็นระยะเวลาอันสั้น รวมทั้งเป็นผู้รับเงินและรวบรวมนำส่งต่อไปอันถือว่าการจัดการทรัพย์ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๔๗ ได้รับเงินค่าผ่านทางมาแล้วและไม่ส่งเงินให้ครบ จึงถือว่าการเบียดบังเอาทรัพย์นั้นเป็นของตนโดยทุจริตแล้ว

^{๓๘} คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๓๑๐/๒๕๓๐ ประกาศกระทรวงมหาดไทย กำหนดให้เฉพาะแต่นายอำเภอหรือปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้าประจำกิ่งอำเภอหรือผู้รักษาการแทนเท่านั้น เป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัติบัตรประจำตัวประชาชน พ.ศ. ๒๕๐๕ เมื่อปรากฏว่า อ. เป็นเพียงปลัดอำเภอและมีได้เป็นผู้รักษาการแทนนายอำเภอ แม้นายอำเภอจะมีคำสั่งแต่งตั้งให้มีหน้าที่เกี่ยวกับการออกบัตรประจำตัวประชาชน อ. ก็มีฐานะเป็นเพียงผู้ทำการแทนนายอำเภอเท่านั้น หากไซ้เป็นผู้รักษาการแทนนายอำเภอตามความหมายของประกาศกระทรวงมหาดไทยฉบับดังกล่าวไม่ อ. จึงไม่เป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัติบัตรประจำตัวประชาชน ดังนั้น การที่จำเลยยื่นคำขอรับบัตรประจำตัวประชาชนโดยแจ้งข้อความอันเป็นเท็จแก่ อ. จึงไม่เป็นความผิดตามพระราชบัญญัติบัตรประจำตัวประชาชน พ.ศ. ๒๕๐๕ มาตรา ๑๗ แต่การที่ อ. ทำการแทนนายอำเภอดังกล่าวนั้น เป็นการปฏิบัติหน้าที่ราชการตามที่ได้รับมอบหมายจากผู้บังคับบัญชา ถือได้ว่า อ. มีฐานะเป็นเจ้าพนักงานผู้กระทำการตามหน้าที่ ดังนั้น การที่จำเลยแจ้งข้อความอันเป็นเท็จแก่ อ. และ อ. จดข้อความที่แจ้งลงในเอกสารราชการ ซึ่งมีวัตถุประสงค์สำหรับใช้เป็นพยานหลักฐาน จึงเป็นความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๓๗ และมาตรา ๒๖๗

^{๓๙} คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๒๔๔/๒๕๓๔ จำเลยเป็นราษฎรถูกนายอำเภอใช้ให้คุมตัวผู้ต้องหาว่าทำผิดไปส่งจังหวัดจำเลยปล่อยให้ผู้ต้องหาหนีไป ไม่ถือว่าจำเลยเป็นเจ้าพนักงานตามกฎหมาย เพราะนายอำเภอไม่มีอำนาจตั้งใครเป็นเจ้าพนักงาน

^{๔๐} คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๔๗๑/๒๕๒๓ พระราชบัญญัติภาษีบำรุงท้องที่ พ.ศ. ๒๕๐๘ มาตรา ๒๔ มิได้บัญญัติให้อำนาจนายอำเภอแต่งตั้งผู้ใหญ่บ้านเป็นเจ้าพนักงานจัดเก็บภาษีบำรุงท้องที่แต่อย่างใด การที่นายอำเภอมีคำสั่งให้จำเลยซึ่งเป็นผู้ใหญ่บ้านเป็นเจ้าพนักงานสำรวจสำหรับเขตหมู่บ้านและแต่งตั้งให้มีเจ้าหน้าที่จัดเก็บภาษีบำรุงท้องที่ในหมู่บ้านที่ตนปกครองรับผิดชอบคำสั่งดังกล่าวจึงไม่มีผลให้จำเลยเป็นเจ้าพนักงานผู้มีหน้าที่จัดเก็บภาษีบำรุงท้องที่ แมต่อนายอำเภอได้จัดเก็บเงินภาษีบำรุงท้องที่จากราษฎร แล้วเบียดบังเอาเงินดังกล่าวเป็นของตนโดยทุจริต จำเลยก็ไม่มีผิดฐานเป็นเจ้าพนักงานทุจริตต่อหน้าที่

ทรัพย์โดยทุจริต⁴¹ อย่างไรก็ตาม หากเป็นการแต่งตั้งให้ปฏิบัติหน้าที่ราชการไม่ถือเป็นเจ้าพนักงาน เช่น ตั้งเป็นกรรมการจำหน่ายบัตรในงานเทศกาลปีใหม่ และถูกทำร้าย ไม่ถือเป็นการทำร้ายเจ้าพนักงาน⁴²

๒.๒ ไม่ว่าจะเป็นประจำหรือครั้งคราว เจ้าพนักงานไม่จำเป็นต้องเป็นตำแหน่งหน้าที่ประจำ แม้เป็นหน้าที่ชั่วคราวก็เป็นผิด⁴³ เช่น ข้าราชการได้รับแต่งตั้งเป็นกรรมการตรวจรับการจ้าง เมื่อรายงานเท็จ ย่อมเป็นความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา⁴⁴

๒.๓ ไม่ว่าจะได้รับค่าตอบแทนหรือไม่⁴⁵

พนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ. ๒๕๖๐ ถือว่าเป็นเจ้าพนักงานด้วยเหตุที่กฎหมายอาญาบัญญัติไว้โดยตรง เหตุที่ต้องมีการบัญญัติให้เป็นเจ้าพนักงานซ้ำอีกนั้น เนื่องจากพนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ มิได้กำหนดไว้เฉพาะบุคคลที่เป็นข้าราชการเท่านั้น ยังหมายรวมถึงบุคคลอื่นซึ่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังแต่งตั้งด้วย เช่น เจ้าหน้าที่ของธนาคารกรุงไทย จำกัด (มหาชน) ดังนั้นพนักงานของธนาคารกรุงไทย จึงถือว่าเป็นเจ้าพนักงานเนื่องจากการแต่งตั้งให้เป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ตามประกาศกระทรวงการคลัง

⁴¹ คำพิพากษาศาลฎีกา ๔๒๐/๒๕๒๙ จำเลยเป็นครูโรงเรียนวิสุทธิกษัตริย์สังกัดกรมสามัญศึกษา ไม่ได้สังกัดกรมการศึกษา นอกโรงเรียน แต่จำเลยได้รับแต่งตั้งให้ทำหน้าที่ทางธุรการและการเงินของโรงเรียนผู้ใหญ่วิสุทธิกษัตริย์ สังกัดกรมการศึกษานอกโรงเรียนซึ่งเป็นหน่วยราชการด้วยกัน ย่อมถือได้ว่าเป็นเจ้าพนักงานและได้ปฏิบัติราชการตามที่ได้รับมอบหมาย เมื่อจำเลยมีเจตนาทุจริตเบียดบังเอาเงินที่ได้รับไว้ตามหน้าที่ ไม่จัดการนำส่งประธานกรรมการเก็บรักษาเงินตามระเบียบจึงเป็นความผิดฐานเป็นเจ้าพนักงานเบียดบังทรัพย์โดยทุจริต

⁴² คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๒๐๒๙/๒๕๐๖ พนักงานที่ดินอำเภอได้รับแต่งตั้งจากนายอำเภอให้เป็นเจ้าหน้าที่จัดงานปีใหม่ และเป็นกรรมการจำหน่ายบัตรผ่านประตู หากทำให้ผู้เสียหายมีฐานะเป็นเจ้าพนักงานกระทำการตามหน้าที่โดยชอบด้วยกฎหมายไม่ แต่เป็นเรื่องช่วยเหลือนายอำเภอปฏิบัติงานพิเศษเป็นการส่วนตัวเท่านั้น

⁴³ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๕๑๕/๒๕๘๐ เสมียนอำเภอซึ่งมีหน้าที่เขียนและรับเงินเกี่ยวกับตัวพิมพ์รูปพรรณสัตว์ได้ปลอมใบนำส่งเงินซึ่งจำเลยมีหน้าที่จะต้องส่งให้เจ้าหน้าที่สรรพากรนั้นถือเป็นการกระทำในหน้าที่ ต้องมีผิดฐานปลอมหนังสือตาม ม. ๒๒๙ ซึ่งความผิดในเรื่องเจ้าพนักงานกระทำผิดในตำแหน่งหน้าที่นั้นไม่จำเป็นต้องเป็นตำแหน่งหน้าที่ประจำแม้เป็นหน้าที่ชั่วคราวก็เป็นผิด

⁴⁴ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๘๗๐/๒๕๒๒ ข้าราชการกรมชลประทานที่ได้รับแต่งตั้งเป็นกรรมการตรวจรับมอบงานจ้างตัดไม้ในบริเวณที่ทำเขื่อน ไม่มีหน้าที่รักษาเขื่อน ลงชื่อในหนังสือรับมอบงานโดยไม่ได้ไปตรวจสอบงาน แต่ไม่ปรากฏว่าทุจริตต่อไม้และต้นไม้ที่ถูกตัดคงเหลืออยู่ในบริเวณอ่างเก็บน้ำไม่ทำให้น้ำเน่าเขื่อน และอ่างเก็บน้ำไม่เสียหาย ไม่เป็นความผิดตาม มาตรา ๑๕๑ มาตรา ๑๕๗ แต่เป็นความผิดตาม มาตรา ๑๖๒ เฉพาะตัวผู้รับเงินจากผู้รับจ้างเป็นทุจริตเป็นความผิดตาม มาตรา ๑๕๗

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๒๐๘/๒๕๒๓ จำเลยเป็นข้าราชการตำแหน่งหัวหน้าธุรการของโรงพยาบาลและเป็นกรรมการตรวจการจ้างการก่อสร้างตึก จำเลยทราบตัวว่าการก่อสร้างผิดรายการตามแบบแปลนแต่เพิกเฉยเสีย แล้วทำบันทึกตรวจการจ้างรับรองเป็นหลักฐานว่า ผู้รับจ้างทำการก่อสร้างแล้วเสร็จบริบูรณ์ตามสัญญาจ้างจนทางราชการได้อนุมัติจ่ายค่าจ้างให้ผู้รับจ้างไปครบถ้วนซึ่งเป็นความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๕๗ และมาตรา ๑๖๒ (๑)

⁴⁵ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๓๙๗ - ๑๓๙๘/๒๕๐๐ จำเลยเป็นผู้แทนราษฎร กฎหมายรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๔๙๒ มาตรา ๘๐ ห้ามมิให้รับตำแหน่งหรือหน้าที่ใด ๆ จากรัฐโดยมีประโยชน์ตอบแทน จำเลยได้รับแต่งตั้งจากนายอำเภอให้เป็นหัวหน้าการชลประทานราษฎร แต่ไม่ปรากฏว่าเป็นตำแหน่งที่ได้รับประโยชน์ตอบแทน เช่นนี้จึงไม่ขัดต่อรัฐธรรมนูญ ถือว่าจำเลยเป็นเจ้าพนักงานโดยชอบด้วยกฎหมาย

ข้อสังเกต บทบัญญัติตามพระราชบัญญัตินี้ มิได้บัญญัติให้เจ้าพนักงานสรรพสามิตเป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา เนื่องจากเจ้าพนักงานสรรพสามิต เป็นเจ้าพนักงานโดยอำนาจและหน้าที่อยู่แล้ว ไม่จำเป็นต้องมีการบัญญัติแต่งตั้งให้เป็นเจ้าพนักงานซ้ำอีกแต่อย่างใด

การเป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา มีผลดังนี้คือ

๑. ได้รับการคุ้มครองในการปฏิบัติหน้าที่ หากมีผู้ใดกระทำการต่อเจ้าพนักงานโดยมิชอบด้วยกฎหมาย อาจจะเป็นความผิดทางอาญาในฐานความผิดต่อเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา ลักษณะ ๒ หมวด ๑ ตามมาตรา ๑๓๖ ถึงมาตรา ๑๔๖ อันเป็นเหตุให้ถูกลงโทษได้

๒. กรณีพนักงานเจ้าหน้าที่กระทำการอันมิชอบด้วยกฎหมาย อาจจะต้องรับโทษในกรณีที่กระทำความผิดต่อหน้าที่ราชการซึ่งเป็นบทกำหนดโทษไว้เป็นการเฉพาะ ตามประมวลกฎหมายอาญา ลักษณะ ๒ หมวด ๑ ตามมาตรา ๑๔๗ ถึงมาตรา ๑๖๖

มาตรา ๑๓๕ เพื่อประโยชน์ในการจับกุมและปราบปรามผู้กระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่เป็นพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

คำอธิบาย

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๒ (๑๖) ได้บัญญัติความหมายของ “พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจ” ว่าหมายความว่าถึงเจ้าพนักงานซึ่งกฎหมายให้อำนาจและหน้าที่รักษาความสงบเรียบร้อยของประชาชน ให้รวมทั้งพศติ เจ้าพนักงานกรมสรรพสามิต กรมศุลกากร กรมเจ้าท่า พนักงานตรวจคนเข้าเมือง และเจ้าพนักงานอื่น ๆ ในเมื่อทำการอันเกี่ยวกับการจับกุมปราบปรามผู้กระทำความผิดกฎหมาย ซึ่งตนมีหน้าที่ต้องจับกุมหรือปราบปราม ซึ่งพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจจะมีอำนาจในการสืบสวนคดีอาญาตามที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๗^{๔๖} มีอำนาจในการค้น จับ และควบคุมตัวผู้ต้องหาตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา แต่ไม่มีอำนาจในการสอบสวน

การปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ. ๒๕๖๐ ของพนักงานเจ้าหน้าที่ ย่อมทำให้พนักงานเจ้าหน้าที่เป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญาในทุกกรณี แต่พนักงานเจ้าหน้าที่จะเป็นพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจได้นั้น จะต้องเป็นการปฏิบัติหน้าที่เพื่อประโยชน์ในการจับกุมและปราบปรามผู้กระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้เท่านั้น เหตุที่ต้องมีการบัญญัติกำหนดให้พนักงานเจ้าหน้าที่เป็นพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจ เนื่องจากมีบุคคลอื่นใด หรือข้าราชการของส่วนราชการอื่นที่รัฐมนตรีแต่งตั้งให้เป็น

^{๔๖} มาตรา ๑๗ พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจ มีอำนาจทำการสืบสวนคดีอาญาได้

พนักงานเจ้าหน้าที่ ดังนั้น หากพนักงานเจ้าหน้าที่ที่ได้รับการแต่งตั้งถูกกำหนดให้มีอำนาจในการจับกุมปราบปราม ผู้กระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ พนักงานเจ้าหน้าที่นั้นย่อมเป็นพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาโดยทันทีเช่นกัน

บทบัญญัตินี้ มิได้บัญญัติให้เจ้าพนักงานสรรพสามิตเป็นพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจ เช่นเดียวกับพนักงานเจ้าหน้าที่ เนื่องจากเจ้าพนักงานสรรพสามิตเป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา โดยเป็นข้าราชการพลเรือนสังกัดกรมสรรพสามิตอยู่แล้ว หากได้รับการแต่งตั้งให้ทำหน้าที่เกี่ยวกับการจับกุมปราบปรามผู้กระทำความผิดกฎหมายแล้ว ย่อมจะเป็นพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๒ (๑๖) โดยทันที ไม่จำเป็นต้องมีการบัญญัติให้เป็นโดยกฎหมายเฉพาะอีก ซึ่งจะเห็นได้จากบทบัญญัติมาตรา ๑๓๘ ที่บัญญัติไว้ว่า “กรณีที่พนักงานเจ้าหน้าที่หรือเจ้าพนักงานสรรพสามิตเป็นผู้จับกุมผู้ต้องหา” ซึ่งแสดงให้เห็นว่าผู้มีอำนาจจับกุมตามพระราชบัญญัตินี้เป็นได้ทั้งพนักงานเจ้าหน้าที่และเจ้าพนักงานสรรพสามิต

เมื่อพิจารณาถึงบทบัญญัติมาตรา ๑๓๓ ว่าพนักงานเจ้าหน้าที่จะต้องแสดงบัตรประจำตัวต่อบุคคลที่เกี่ยวข้อง หากในการปฏิบัติงานของพนักงานเจ้าหน้าที่นั้นไม่อาจแสดงบัตรประจำตัวพนักงานเจ้าหน้าที่ได้ด้วยเหตุต่าง ๆ เช่น กรณีเข้าทำการจับกุมปราบปรามเหตุซึ่งหน้าอันเป็นเหตุฉุกเฉิน ทำให้ไม่สามารถแสดงบัตรประจำตัวได้ทัน หรือเนื่องจากยังมีบัตรประจำตัวพนักงานเจ้าหน้าที่ หรือเนื่องจากยังมิได้รับการแต่งตั้งเป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ด้วยเหตุหนึ่งเหตุใด แต่ได้ดำรงตำแหน่งที่มีอำนาจและหน้าที่ในการจับกุมและปราบปรามผู้กระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ จะสามารถทำการจับกุมได้โดยชอบหรือไม่นั้น เห็นว่าการจับกุมผู้กระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ มิได้จำกัดว่าจะต้องเป็นการจับกุมโดยพนักงานเจ้าหน้าที่เท่านั้น ฉะนั้น หากบุคคลใดที่เป็นพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจและมีหน้าที่ในการจับกุมปราบปรามผู้กระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ ย่อมมีอำนาจในการจับกุมเสมอ แต่ทั้งนี้จะต้องเป็นไปตามหลักทั่วไปของกฎหมายและข้อบังคับทั้งหลายซึ่งว่าด้วยอำนาจและหน้าที่ด้วย⁴⁷ ดังนั้น เจ้าพนักงานสรรพสามิตที่มีอำนาจและหน้าที่ในการจับกุมและปราบปราม ไม่ต้องจำเป็นต้องเป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ และไม่ต้องอยู่ในบังคับตามมาตรา ๑๓๓ แห่งพระราชบัญญัตินี้

⁴⁷ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๖ อำนาจศาล อำนาจผู้พิพากษา อำนาจพนักงานอัยการและอำนาจพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจ ในการที่จะปฏิบัติตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายนี้ต้องเป็นไปตามกฎหมายและข้อบังคับทั้งหลายอันว่าด้วยการจัดตั้งศาลยุติธรรม และระบุนอำนาจและหน้าที่ของผู้พิพากษา หรือซึ่งว่าด้วยอำนาจและหน้าที่ของพนักงานอัยการหรือพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจนั้น ๆ

ส่วนที่ ๑๒

การเปรียบเทียบคดี

มาตรา ๑๓๖ ในกรณีที่ต้องมีการเปรียบเทียบคดี ให้ใช้ราคาขายปลีกแนะนำตามมาตรา ๑๗ (๑) ในการกำหนดค่าปรับ แต่ในกรณีที่ไม่มีราคาขายปลีกแนะนำตามมาตรา ๑๗ (๑) ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ประเมินมูลค่าของสินค้าเพื่อกำหนดค่าปรับ โดยให้ถือมูลค่าของสินค้าชนิดเดียวกันซึ่งได้เสียภาษีโดยถูกต้องแล้วในเวลาหรือใกล้เคียงเวลาที่กระทำความผิดนั้น ถ้าไม่มีสินค้าชนิดเดียวกัน ให้ถือมูลค่าของสินค้าที่มีลักษณะใกล้เคียงกันตามที่ซื้อขายกันในเวลาดังกล่าว

ในกรณีที่ไม้อาจหามูลค่าของสินค้าตามวรรคหนึ่งได้หรือสินค้าดังกล่าวมีหลายราคา ให้อธิบดีมีอำนาจประกาศมูลค่าของสินค้าเพื่อถือเป็นเกณฑ์ในการกำหนดค่าปรับ

คำอธิบาย

บทกำหนดโทษตามพระราชบัญญัตินี้ จะแบ่งออกเป็นความผิดที่สามารถเปรียบเทียบคดีเพื่อให้คดีอาญาเล็กน้อยได้ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๗ (๔) โดยให้เป็นอำนาจของอธิบดีหรือคณะกรรมการเปรียบเทียบคดี และคดีที่จะต้องฟ้องต่อศาลเพื่อให้พิพากษาลงโทษ ซึ่งคดีที่สามารถเปรียบเทียบคดีได้ สามารถแบ่งออกเป็นความผิดที่มีโทษปรับสถานเดียว และคดีที่มีโทษปรับและหรือโทษจำคุกรวมอยู่ด้วย ซึ่งโทษจำคุกต้องไม่เกินกว่าอำนาจที่กฎหมายบัญญัติให้มีอำนาจในการเปรียบเทียบคดี

อัตราโทษในส่วนของจำนวนค่าปรับออกเป็น ๔ ประเภท คือ

๑. โทษที่มีการกำหนดจำนวนเงินค่าปรับขั้นสูงสำหรับความผิดนั้น ๆ เช่น มาตรา ๑๔๗ ซึ่งบัญญัติอัตราโทษไว้ว่าปรับไม่เกินสองพันบาท

๒. โทษที่มีการกำหนดอัตราค่าปรับเป็นจำนวนเงินขั้นต่ำและขั้นสูงสำหรับความผิดนั้น ๆ เช่น มาตรา ๑๔๘ ซึ่งบัญญัติอัตราโทษไว้ว่าปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทถึงห้าแสนบาท

๓. โทษที่มีการกำหนดอัตราค่าปรับไว้เป็นเท่าของค่าภาษีที่จะต้องเสียหรือที่ยังขาดอยู่สำหรับความผิดนั้น ๆ เพียงอัตราเดียว เช่น มาตรา ๑๔๙ ซึ่งบัญญัติอัตราโทษไว้ว่าปรับตามจำนวนไฟของกลางเป็นเงินสี่เท่าของราคาไฟที่กรมสรรพสามิตขายในประเภทเดียวกัน

๔. โทษที่มีการกำหนดอัตราค่าปรับไว้เป็นเท่าของค่าภาษีที่จะต้องเสียหรือที่ยังขาดอยู่สำหรับความผิดนั้น ๆ เป็นจำนวนเท่าขั้นต่ำและขั้นสูงสำหรับความผิดนั้น ๆ เช่น มาตรา ๒๐๓ ซึ่งบัญญัติอัตราโทษไว้ว่าปรับตั้งแต่สองเท่าถึงสิบเท่าของค่าภาษีที่จะต้องเสียหรือที่เสียไม่ครบถ้วน

ดังนั้น การกำหนดค่าปรับเพื่อลงโทษผู้กระทำความผิดสำหรับการกำหนดอัตราค่าปรับเป็นเท่าของค่าภาษีที่จะต้องเสียหรือที่ยังขาดอยู่ จำเป็นต้องมีการกำหนดราคาขายปลีกแนะนำเพื่อเป็นฐานในการคำนวณ

ค่าภาษี ซึ่งบทบัญญัติมาตรานี้กำหนดให้ใช้ราคาขายปลีกแนะนำ ตามมาตรา ๑๗ (๑) โดยผู้พิสูจน์ของกลางต้องใช้ราคาตามที่กำหนดไว้ตามลำดับของมาตรานี้ ดังนี้

๑. ใช้ราคาขายปลีกแนะนำตามมาตรา ๑๗ (๑) โดยให้หมายรวมถึงราคาขายปลีกแนะนำที่อธิบดีกรมสรรพสามิตประกาศเพื่อถือเป็นเกณฑ์ในการคำนวณภาษี ตามมาตรา ๑๗ (๑) วรรคสาม มาเป็นราคาขายปลีกแนะนำตามความหมายนี้ด้วย

๒. กรณีที่ไม่มีราคาขายปลีกแนะนำตามมาตรา ๑๗ (๑) ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ประเมินมูลค่าของสินค้าเพื่อใช้ในการกำหนดค่าปรับ โดยให้ถือปฏิบัติตามลำดับ (เว้นแต่จะอธิบดีจะได้มีประกาศมูลค่าของสินค้าเพื่อถือเป็นเกณฑ์ในการกำหนดค่าปรับไว้แล้วตามมาตรา ๑๓๖ วรรคสอง) ดังนี้

๒.๑ มูลค่าของสินค้าชนิดเดียวกันซึ่งได้เสียภาษีโดยถูกต้องแล้วในเวลาหรือใกล้เคียงเวลาที่กระทำความผิด หมายถึง ราคาขายปลีกแนะนำของสินค้าชนิดเดียวกันกับสินค้าที่เป็นความผิด ที่ได้มีการยื่นเสียภาษีโดยผู้ประกอบการ หรือผู้นำเข้าในเวลาเดียวกันหรือใกล้เคียงกันกับเวลาที่กระทำความผิด

สินค้าชนิดเดียวกัน หมายถึง สินค้าที่มีขนาด ปริมาณ คุณลักษณะ รุ่นที่ผลิต แหล่งผลิต ค่าการตลาด ชื่อเสียงของสินค้าอย่างเดียวกัน

๒.๒ มูลค่าของสินค้าที่มีลักษณะใกล้เคียงกันตามที่ยกขายกันในเวลาดังกล่าว โดยกรณีนี้ให้ถือราคาขายที่ซื้อขายกันในท้องตลาด ตามร้านค้าปลีกทั่วไป มิใช่ราคาที่เป็นราคาขายปลีกแนะนำ โดยนำราคาของสินค้าที่ขายแท้จริงหักด้วยภาษีมูลค่าเพิ่ม มาเป็นมูลค่าในการคำนวณภาษี

สินค้าที่มีลักษณะใกล้เคียงกัน หมายถึง สินค้าที่อยู่ในกลุ่มเดียวกันที่มีขนาด ปริมาณ คุณลักษณะ รุ่นที่ผลิต แหล่งผลิต ค่าการตลาด ชื่อเสียงของสินค้า และราคาขายปลีกที่ใกล้เคียงกันมากที่สุด

๓. ในกรณีที่ไม่มีอาจหามูลค่าของสินค้าตามวรรคหนึ่งได้หรือสินค้านี้มีหลายราคาให้อธิบดีมีอำนาจประกาศมูลค่าของสินค้าเพื่อถือเป็นเกณฑ์ในการกำหนดค่าปรับ ซึ่งเป็นบทบัญญัติที่เพิ่มขึ้น เพื่อเป็นการกำหนดกรอบในการใช้ดุลพินิจของผู้พิสูจน์ของกลางในการกำหนดมูลค่าของสินค้า (ราคาขายปลีกแนะนำ) กรณีที่สินค้ามีขนาดบรรจุ ปริมาณ คุณสมบัติที่คล้ายกัน แต่มีความแตกต่างกันในเรื่องของค่าการตลาด ชื่อเสียง แหล่งการผลิตรวมถึงจำนวนเครื่องหมายการค้าของสินค้า อันเป็นเหตุให้ราคาขายปลีกแนะนำมีความแตกต่างกัน ประกอบกับสินค้าบางชนิดไม่มีการยื่นชำระภาษีสรรพสามิต อันเนื่องมาจากไม่มีการผลิตหรือการนำเข้ามาราชาอาณาจักร โดยราคาตามที่อธิบดีประกาศนี้ ไม่จำเป็นต้องเป็นราคาของผู้ประกอบการหรือผู้นำเข้ารายใด กำหนดให้เป็นราคาขายปลีกแนะนำแต่อย่างใด ดังนั้น ราคาที่อธิบดีประกาศตามวรรคนี้อาจจะมีมูลค่าที่สูงหรือต่ำกว่าราคาขายปลีกของสินค้าชนิดใกล้เคียงกันที่มีการเสียภาษีโดยถูกต้องแล้วก็ได้ เนื่องจากเป็นมูลค่าที่กำหนดขึ้นเพื่อลงโทษทางอาญา มิได้เป็นมูลค่าที่กำหนดเพื่อใช้ในการจัดเก็บภาษีเป็นกรณีปกติแต่อย่างใด

กรณีที่อธิบดีใช้อำนาจตามมาตรา ๑๓๖ วรรคสอง ประกาศกำหนดมูลค่าของสินค้าเพื่อถือเป็นเกณฑ์ในการกำหนดค่าปรับไว้แล้ว ผู้พิสูจน์ของกลางไม่อาจใช้ราคาโดยวิธีการตามมาตรา ๑๓๖ วรรคหนึ่งตามลำดับ แต่จะต้องใช้ราคาที่อธิบดีประกาศตามมาตรา ๑๓๖ วรรคสองเท่านั้น

มาตรา ๑๓๗ ถ้าอธิบดีหรือคณะกรรมการเปรียบเทียบคดีเห็นว่าผู้ต้องหาไม่ควรได้รับโทษถึงจำคุกหรือไม่ควรถูกฟ้องร้อง ให้มีอำนาจเปรียบเทียบ ดังต่อไปนี้

(๑) สำหรับความผิดที่มีโทษปรับสถานเดียว หรือความผิดที่มีโทษปรับหรือโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือน ให้เป็นอำนาจของอธิบดี

(๒) สำหรับความผิดที่มีโทษปรับหรือโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน

(ก) ในเขตพื้นที่กรุงเทพมหานคร ให้เป็นอำนาจของคณะกรรมการเปรียบเทียบคดี ซึ่งประกอบด้วยปลัดกระทรวงการคลัง อธิบดีกรมสรรพสามิต และผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ

(ข) ในเขตพื้นที่จังหวัดอื่น ให้เป็นอำนาจของคณะกรรมการเปรียบเทียบคดี ซึ่งประกอบด้วยผู้ว่าราชการจังหวัด สรรพสามิตพื้นที่แห่งท้องที่ที่รับผิดชอบ และผู้บังคับการตำรวจภูธรจังหวัด เมื่อผู้ต้องหาได้ชำระเงินค่าปรับตามจำนวนที่เปรียบเทียบภายในสามสิบวัน ให้ถือว่าคดีเลิกกันตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

ถ้าผู้ต้องหาไม่ยินยอมตามที่เปรียบเทียบ หรือเมื่อยินยอมแล้วไม่ชำระเงินค่าปรับภายในกำหนดเวลาดังกล่าว ให้ดำเนินคดีต่อไป

คำอธิบาย

๑. องค์ประกอบของการเปรียบเทียบคดีตามมาตรา ๑๓๗ ต้องเข้าเงื่อนไขครบถ้วน ดังต่อไปนี้

๑.๑ อธิบดีหรือคณะกรรมการเปรียบเทียบคดี ต้องมีความเห็นว่าผู้ต้องหาไม่ควรได้รับโทษจำคุกหรือไม่ควรถูกฟ้องร้อง หากอธิบดีหรือคณะกรรมการเปรียบเทียบคดีเห็นว่าผู้ต้องหากระทำผิดซ้ำ หรือการกระทำความผิดนั้นสมควรให้ศาลพิจารณาคความผิดเพื่อให้ถูกลงโทษถึงขั้นจำคุก แม้จะอยู่ในอำนาจที่จะทำการเปรียบเทียบคดีได้ อธิบดีหรือคณะกรรมการเปรียบเทียบคดีอาจไม่ทำการเปรียบเทียบคดีและส่งคดีนั้นไปยังพนักงานสอบสวนเพื่อทำการสอบสวนพิจารณาดำเนินคดีก่อนก็ได้

๑.๒ อัตราโทษสูงสุดที่จะลงกับผู้ต้องหาในฐานความผิดนั้น ๆ จะต้องอยู่ในอำนาจที่สามารถทำการเปรียบเทียบได้ ซึ่งพิจารณาเพียงอัตราโทษจำคุกเท่านั้น เนื่องจากอำนาจในการเปรียบเทียบคดีจำกัดเพียงโทษจำคุก ไม่จำกัดจำนวนเงินค่าปรับต่อคดีไว้

๑.๓ โดยหลักผู้ต้องหาและผู้เสียหาย จะต้องยินยอมให้ทำการเปรียบเทียบ แต่ในกรณีรัฐเป็นผู้เสียหาย ผู้เสียหายไม่จำเป็นต้องให้ความยินยอมแต่ผู้ต้องหายังคงต้องให้ความยินยอมให้ทำการเปรียบเทียบ

๒. กรณีที่ผู้ต้องหาได้รับทราบการเปรียบเทียบของอธิบดีหรือคณะกรรมการเปรียบเทียบคดีซึ่งได้กำหนดค่าปรับที่จะต้องชำระ จะต้องชำระเงินค่าปรับเปรียบเทียบภายใน ๓๐ วัน ให้ถือว่าคดีอาญาเลิกกันตาม

มาตรา ๓๗ (๔)⁴⁸ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา และถือว่าสิทธินำคดีอาญามาฟ้องย่อมระงับไปตามมาตรา ๓๙ (๓)⁴⁹ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

ข้อสังเกต ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๓๘ (๑)⁵⁰ ได้กำหนดระยะเวลาให้ชำระค่าปรับภายในกำหนดระยะเวลาไว้เพียง ๑๕ วันเท่านั้น แต่เนื่องจากพระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ. ๒๕๖๐ ถือได้ว่าเป็นกฎหมายพิเศษ ดังนั้น จึงจะต้องบังคับตามกฎหมายพิเศษก่อน หากไม่มีกฎหมายพิเศษบัญญัติไว้จึงจะใช้กฎหมายทั่วไปในการบังคับตามหลักที่ว่า “กฎหมายพิเศษตัดกฎหมายทั่วไป” หรือ “กฎหมายพิเศษมาก่อนกฎหมายทั่วไป” ซึ่งตรงกับหลักในภาษาลาตินที่ว่า “Specialis generalibus” ประกอบกับคำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๓๖๖๗/๒๕๔๕ (ประชุมใหญ่ ครั้งที่ ๔/๒๕๔๕)⁵¹

⁴⁸ มาตรา ๓๗ คดีอาญาเล็กน้อยได้ ดังต่อไปนี้

(๑) ในคดีมีโทษปรับสถานเดียว เมื่อผู้กระทำความผิดยินยอมเสียค่าปรับในอัตราอย่างสูงสำหรับความผิดนั้นแก่พนักงานเจ้าหน้าที่ก่อนศาลพิจารณา

(๒) ในคดีความผิดที่เป็นลหุโทษหรือความผิดที่มีอัตราโทษไม่สูงกว่าความผิดลหุโทษหรือคดีอื่นที่มีโทษปรับสถานเดียวอย่างสูงไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือความผิดต่อกฎหมายเกี่ยวกับภาษีอากรซึ่งมีโทษปรับอย่างสูงไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท เมื่อผู้ต้องหาชำระค่าปรับตามที่พนักงานสอบสวนได้เปรียบเทียบแล้ว

(๓) ในคดีความผิดที่เป็นลหุโทษหรือความผิดที่มีอัตราโทษไม่สูงกว่าความผิดลหุโทษหรือคดีที่มีโทษปรับสถานเดียวอย่างสูงไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท ซึ่งเกิดในกรุงเทพมหานครเมื่อผู้ต้องหาชำระค่าปรับตามที่นายตำรวจประจำท้องที่ตั้งแต่ตำแหน่งสารวัตรขึ้นไป หรือนายตำรวจชั้นสัญญาบัตรผู้ทำการในตำแหน่งนั้น ๆ ได้เปรียบเทียบแล้ว

(๔) ในคดีซึ่งเปรียบเทียบได้ตามกฎหมายอื่น เมื่อผู้ต้องหาได้ชำระค่าปรับตามค่าเปรียบเทียบของพนักงานเจ้าหน้าที่แล้ว

⁴⁹ มาตรา ๓๙ (๓) “เมื่อคดีเล็กน้อยตามมาตรา ๓๗”

⁵⁰ มาตรา ๓๘ ความผิดตามอนุมาตรา (๒)(๓) และ (๔) แห่งมาตรา ก่อน ถ้าเจ้าพนักงานดังกล่าวในมาตรานั้นเห็นว่าผู้ต้องหาไม่ควรได้รับโทษถึงจำคุก ให้มีอำนาจเปรียบเทียบดังนี้

(๑) ให้กำหนดค่าปรับซึ่งผู้ต้องหาจะพึงชำระ ถ้าผู้ต้องหาและผู้เสียหายยินยอมตามนั้น เมื่อผู้ต้องหาได้ชำระเงินค่าปรับตามจำนวนที่เจ้าหน้าที่กำหนดให้ภายในเวลาอันสมควร แต่ไม่เกินสิบห้าวันแล้ว คดีนั้นเป็นอันเสร็จเด็ดขาด

ถ้าผู้ต้องหาไม่ยินยอมตามที่เปรียบเทียบ หรือเมื่อยินยอมแล้ว ไม่ชำระเงินค่าปรับภายในเวลากำหนดในวรรคก่อน ให้ดำเนินคดีต่อไป

(๒) ฯลฯ

⁵¹ พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๖ บัญญัติให้นำบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามาใช้บังคับแก่คดีเยาวชนและครอบครัวเท่าที่ไม่ขัดหรือแย้งกับบทแห่งพระราชบัญญัตินี้ เมื่อตามพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนฯ ได้มีบทบัญญัติในมาตรา ๘๓ ว่า ในศาลที่มีอำนาจพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว จำเลยจะมีทนายความแก่คดีแทนไม่ได้ แต่ให้จำเลยมีที่ปรึกษากฎหมายเพื่อปฏิบัติหน้าที่ทำนองเดียวกันกับทนายความได้ ในกรณีที่จำเลยไม่มีที่ปรึกษากฎหมาย ให้ศาลแต่งตั้งที่ปรึกษากฎหมายให้ เว้นแต่จำเลยนั้นไม่ต้องการและศาลเห็นว่า ไม่จำเป็นแก่คดี จะไม่แต่งตั้งที่ปรึกษากฎหมายก็ได้ ดังนั้น การแต่งตั้งที่ปรึกษากฎหมายจึงต้องบังคับตามบทบัญญัติดังกล่าว มิอาจนำประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๗๓ มาใช้บังคับได้

สำหรับคดีอาญาเล็กน้อย จะต้องเป็นการเปรียบเทียบคดีที่ชอบด้วยกฎหมายแล้วเท่านั้น กรณีการเปรียบเทียบคดีในฐานความผิดที่มีอัตราโทษต่ำ ย่อมไม่ระงับฐานความผิดที่มีอัตราโทษที่สูงกว่า แต่อย่างไร⁵²

๓. กรณีผู้ต้องหาไม่ยินยอมตามที่เปรียบเทียบ หรือเมื่อยินยอมแล้วไม่ชำระเงินค่าปรับภายในกำหนดเวลาดังกล่าว ให้ดำเนินคดีต่อไป คือการนำตัวผู้ต้องหานั้นไปส่งยังพนักงานสอบสวนแห่งท้องที่ที่เกิดเหตุเพื่อดำเนินคดีในชั้นศาลต่อไป

กรณีผู้ต้องหาไม่ยินยอมตามที่เปรียบเทียบ เป็นกรณีที่ผู้ต้องหาไม่ยอมรับว่าตนกระทำความผิดตามที่กล่าวหาที่จะทำการเปรียบเทียบ หรือไม่ยอมรับจำนวนของกลาง หรือจำนวนค่าปรับ หรือกรณีอย่างใดอย่างหนึ่งอันเป็นเหตุไม่สามารถทำการเปรียบเทียบได้

อำนาจเปรียบเทียบคดีตามมาตรา ๑๓๕ ของอธิบดีหรือคณะกรรมการเปรียบเทียบ มิได้เป็นบทตัดอำนาจของพนักงานสอบสวนผู้รับคดี หรือพนักงานอัยการเจ้าของสำนวนที่จะเลือกที่จะส่งคดีนั้นเข้าสู่กระบวนการพิจารณาในชั้นศาล ดังนั้น คดีที่เจ้าพนักงานสรรพสามิตหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งได้ทำการจับกุมผู้กระทำความผิดซึ่งสามารถเปรียบเทียบคดีได้ตามพระราชบัญญัตินี้ แต่ผู้ต้องหาไม่ยินยอมให้เปรียบเทียบคดี หรือเป็นความผิดที่ไม่อาจทำการเปรียบเทียบคดีได้ทันที ตามมาตรา ๑๓๕ เนื่องจากอัตราโทษอย่างสูงเกินกว่าจำนวนที่กฎหมายกำหนด และได้นำตัวผู้ต้องหาส่งพนักงานสอบสวนแห่งท้องที่ทำการจับกุม หากพนักงานสอบสวนทำการสอบสวนและส่งสำนวนไปยังพนักงานอัยการโดยไม่ส่งกลับทำการเปรียบเทียบคดี หรือพนักงานอัยการมีความเห็นฟ้องคดีต่อศาลโดยไม่แจ้งให้พนักงานสอบสวนดำเนินการส่งให้ทำการเปรียบเทียบคดีตามมาตรา ๑๓๕ ย่อมสามารถกระทำได้

มาตรา ๑๓๕ ในกรณีที่พนักงานเจ้าหน้าที่หรือเจ้าพนักงานสรรพสามิตเป็นผู้จับกุมผู้ต้องหาในความผิดที่เปรียบเทียบได้ตามพระราชบัญญัตินี้และเป็นความผิดที่มีอัตราโทษปรับอย่างสูงไม่เกินห้าหมื่นบาท ถ้าผู้ต้องหายินยอมให้เปรียบเทียบ ให้ผู้จับกุมควบคุมผู้ต้องหาไปยังที่ทำการของผู้ที่มีอำนาจเปรียบเทียบคดีเพื่อดำเนินการเปรียบเทียบคดี ทั้งนี้ ต้องเปรียบเทียบคดีให้เสร็จสิ้นภายในสิบสองชั่วโมงนับแต่ผู้ต้องหาถึงที่ทำการของผู้มีอำนาจทำการเปรียบเทียบคดี

⁵² คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๒๘๔๔/๒๕๔๐ จำเลยขับรถในขณะที่เมาสุราและโดยประมาทหรือน่าหวาดเสียวอันอาจเกิดอันตรายแก่บุคคลหรือทรัพย์สิน เป็นการกระทำความผิดเป็นความผิดต่อกฎหมายหลายบท ต้องใช้กฎหมายที่มีโทษหนักที่สุดลงโทษ พนักงานสอบสวนจึงไม่มีอำนาจเปรียบเทียบปรับจำเลยในความผิดฐานขับรถโดยประมาทตามพระราชบัญญัติจราจรทางบก พ.ศ. ๒๕๒๒ มาตรา ๔๓ (๔) มาตรา ๑๕๗ ซึ่งเป็นความผิดที่มีโทษเบากว่าความผิดฐาน ขับรถในขณะที่เมาสุราเพื่อให้ความผิดทั้งหมดเล็กน้อยตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๓๗ ได้ แม้พนักงานสอบสวนจะเปรียบเทียบปรับจำเลยไปแล้วก็ไม่ชอบ คดีไม่เล็กน้อยศาลชั้นต้นจึงมีอำนาจลงโทษจำเลยในความผิดฐานขับรถในขณะที่เมาสุราตามพระราชบัญญัติจราจรทางบก พ.ศ. ๒๕๒๒ มาตรา ๔๓ (๒) มาตรา ๑๖๐ วรรคสาม ตามฟ้องได้

ถ้าผู้ต้องหาหรือผู้มีประโยชน์เกี่ยวข้องร้องขอ อธิบดีจะปล่อยชั่วคราวผู้ต้องหาในระหว่างรอการเปรียบเทียบหรือรอการชำระเงินค่าปรับโดยมีประกัน หรือมีประกันและหลักประกันก็ได้ ทั้งนี้ ให้นำบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามาใช้บังคับโดยอนุโลม

การเปรียบเทียบตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามระเบียบที่อธิบดีกำหนด

คำอธิบาย

ในบทบัญญัติมาตรานี้ มีข้อที่จะต้องพิจารณา คือ

๑. บัญญัติขึ้นโดยมีเจตนาที่จะผ่อนคลายการปฏิบัติตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๘๓ ในการนำตัวผู้กระทำความผิดซึ่งถูกจับกุมโดยพนักงานเจ้าหน้าที่หรือเจ้าพนักงานของกรมสรรพสามิตไปยังที่ทำการของพนักงานสอบสวน โดยต้องประกอบด้วยเงื่อนไขคือ

๑.๑ เป็นคดีที่สามารถเปรียบเทียบปรับได้ หมายถึง คดีที่มีโทษปรับสถานเดียว หรือมีโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือนอันเป็นอำนาจเปรียบเทียบของอธิบดี และคดีที่มีโทษปรับหรือมีโทษจำคุกไม่เกินหกเดือนอันเป็นอำนาจของคณะกรรมการเปรียบเทียบคดี

๑.๒ มีอัตราโทษปรับอย่างสูงไม่เกินห้าหมื่นบาท แบ่งพิจารณาออกเป็น ๒ กรณี คือ

๑.๒.๑ กรณีข้อกล่าวหาที่จะทำการเปรียบเทียบมีบทบัญญัติกำหนดโทษขั้นสูงไว้อย่างชัดเจน เช่น มาตรา ๑๙๑ ซึ่งบัญญัติให้ลงโทษปรับไม่เกินห้าหมื่นบาท ถือว่าเป็นความผิดที่มีอัตราโทษปรับอย่างสูงไม่เกินห้าหมื่นบาท

๑.๒.๒ กรณีข้อกล่าวหากำหนดอัตราโทษปรับเป็นเท่าของค่าภาษีที่ต้องเสียหรือยังขาดอยู่ เช่น มาตรา ๒๐๓ ซึ่งบัญญัติให้รับสองถึงสิบเท่าของค่าภาษีที่ต้องเสียหรือยังขาดอยู่ ในกรณีเช่นนี้จำนวนเงินค่าปรับอย่างสูงที่ใช้พิจารณาว่าจะต้องปฏิบัติตามมาตรา ๘๓ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาหรือไม่ นั้น ให้พิจารณาจากภาษีที่ต้องเสียหรือยังขาดอยู่คูณด้วยอัตราสูงสุดที่กฎหมายบัญญัติให้สามารถกำหนดเป็นค่าปรับได้ สำหรับกรณีนี้คือสิบเท่า เมื่อคำนวณได้เป็นจำนวนเท่าใดจึงจะมาพิจารณาว่าจะต้องส่งพนักงานสอบสวนหรือไม่ โดยไม่ต้องคำนึงว่าการเปรียบเทียบคดีที่แท้จริงจะเปรียบเทียบคดีเป็นจำนวนเงินเท่าใด

๑.๓ ผู้ต้องหาต้องยินยอมให้เปรียบเทียบคดี ซึ่งเป็นหลักในการระงับคดีทางอาญา ซึ่งผู้เสียหายและผู้ต้องหาต้องยินยอมให้ทำการเปรียบเทียบคดี

๒. ต้องถูกจับกุมโดยพนักงานเจ้าหน้าที่หรือเจ้าพนักงานสรรพสามิต⁵³ เท่านั้น พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจซึ่งสังกัดหน่วยงานอื่น แม้มีอำนาจจับกุมความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ แต่ไม่สามารถใช้บทบัญญัตินี้เป็นข้อยกเว้นในการปฏิบัติตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๘๓ ได้ ดังนั้น หาก

⁵³ โปรดดูคำอธิบายเพิ่มเติมในมาตรา ๑๓๕

คดีที่เจ้าหน้าที่ตำรวจ เจ้าหน้าที่ปกครองหรือเจ้าหน้าที่ทหารที่มีอำนาจในการจับกุมและปราบปราม จับกุมคดีที่ผิดต่อพระราชบัญญัตินี้ ยังคงต้องดำเนินการส่งตัวผู้ต้องหาไปยังที่ทำการของพนักงานสอบสวนเช่นเดิม

ในกรณีที่พนักงานเจ้าหน้าที่หรือเจ้าพนักงานสรรพสามิตเข้าทำการจับกุมโดยร่วมกับพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจในสังกัดหน่วยงานอื่น หากผู้ต้องหายินยอมชำระค่าปรับและอัตราโทษปรับอย่างสูงไม่เกินห้าหมื่นบาท ถือว่าการจับกุมกรณีดังกล่าว เข้าหลักเกณฑ์ข้อยกเว้นไม่ต้องปฏิบัติตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาตามมาตรานี้

๓. ต้องเปรียบเทียบคดีให้เสร็จสิ้นภายในสิบสองชั่วโมงนับแต่ผู้ต้องหาถึงที่ทำการของผู้มีอำนาจทำการเปรียบเทียบคดี การเปรียบเทียบคดีให้แล้วเสร็จภายในสิบสองชั่วโมงมิได้หมายความว่า จะต้องดำเนินการเปรียบเทียบและให้ผู้ต้องหาชำระเงินค่าปรับตามที่ผู้มีอำนาจเปรียบเทียบกำหนดจำนวนค่าปรับที่ต้องชำระ แต่หมายรวมถึงกรณีที่ผู้มีอำนาจเปรียบเทียบได้กำหนดจำนวนเงินค่าปรับเปรียบเทียบ ที่ผู้ต้องหาพึงชำระ และผู้ต้องหายังสามารถนำเงินค่าปรับมาชำระได้ภายในกำหนดเวลาสามสิบวันตามมาตรา ๑๓๗ อีกด้วย แต่ทั้งนี้ ต้องปฏิบัติตามมาตรา ๑๓๘ วรรคสองประกอบด้วย

ที่ทำการของผู้มีอำนาจทำการเปรียบเทียบคดี ให้หมายความรวมถึงกรณี ที่อธิบดีกรมสรรพสามิตจะกำหนดให้สถานที่อื่นเป็นสถานที่ทำการเปรียบเทียบคดีกรณีที่เป็นการเปรียบเทียบคดีนอกสถานที่ตั้งปกติของผู้มีอำนาจเปรียบเทียบคดีด้วย โดยสถานที่ที่ใช้ในการเปรียบเทียบปรับคดีนอกสถานที่ตั้งจะถูกกำหนดไว้ในระเบียบที่อธิบดีจะออกใช้โดยอาศัยอำนาจตามมาตรา ๑๓๘ วรรคสาม

๔. ถ้าผู้ต้องหาหรือผู้มีประโยชน์เกี่ยวข้องร้องขอ อธิบดีจะปล่อยชั่วคราวผู้ต้องหาในระหว่างการเปรียบเทียบหรือการชำระเงินค่าปรับโดยมีประกัน หรือมีประกันและหลักประกันก็ได้ ทั้งนี้ ให้นำบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามาใช้บังคับโดยอนุโลม

การปล่อยชั่วคราว หมายถึง การอนุญาตให้ผู้ต้องหาหรือจำเลยพ้นจากการควบคุมของเจ้าพนักงานหรือศาลตามระยะเวลาที่กำหนด เพื่อผู้ต้องหาหรือจำเลยจะไม่ต้องถูกควบคุมตัวไว้นานเกินความจำเป็นเนื่องจากรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๒๙ วรรคสอง^{๕๔} ได้บัญญัติรับรองสิทธิของผู้ต้องหาหรือจำเลยไว้ โดยให้สันนิษฐานว่าผู้ต้องหาหรือจำเลยไม่มีความผิด จึงปฏิบัติต่อบุคคลนั้นเสมือนเป็นผู้กระทำความผิดไม่ได้ ในส่วนของการปล่อยชั่วคราวของอธิบดีกรมสรรพสามิต

เงื่อนไขของมาตรานี้ ประกอบด้วย

๔.๑ ผู้ต้องหาหรือผู้มีประโยชน์เกี่ยวข้องร้องขอ หมายความว่า การขอให้ปล่อยชั่วคราวตามมาตรา ๒๙ ต้องมีการร้องขอจากผู้ต้องหาหรือผู้มีประโยชน์เกี่ยวข้อง แต่มิได้มีบทบัญญัติในการตัดอำนาจอธิบดีที่จะสั่งให้มีการปล่อยชั่วคราวโดยไม่มี การร้องขอ แบ่งการพิจารณาออกเป็น ๒ กรณี คือ

^{๕๔} มาตรา ๒๙ วรรคสอง “ในคดีอาญา ให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าผู้ต้องหาหรือจำเลยไม่มีความผิด และก่อนมีคำพิพากษาอันถึงที่สุดแสดงว่าบุคคลใดได้กระทำความผิด จะปฏิบัติต่อบุคคลนั้นเสมือนเป็นผู้กระทำความผิดได้”

๔.๑.๑ กรณีที่อยู่ระหว่างการรอการเปรียบเทียบ เป็นกรณีที่ต้องหาพร้อมที่จะชำระค่าปรับเปรียบเทียบ แต่ผู้พิสูจน์ของกลางยังไม่สามารถกำหนดมูลค่าของของกลางเพื่อคำนวณค่าภาษีได้ เป็นเหตุให้ผู้มีอำนาจเปรียบเทียบไม่อาจกำหนดค่าปรับได้ จำเป็นต้องรอการกำหนดมูลค่าของของกลางจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น จำเป็นต้องรอผลการวิเคราะห์ทางวิทยาศาสตร์เพื่อกำหนดชนิดของสินค้า เป็นต้น

๔.๑.๒ กรณีการรอชำระค่าปรับ เป็นกรณีที่ต้องหายินยอมที่จะชำระค่าปรับตามที่มีอำนาจเปรียบเทียบคดีได้กำหนดค่าปรับที่ต้องพึงชำระให้ผู้ต้องหาทราบ แต่ผู้ต้องหายังไม่มีเงินเพียงพอที่จะชำระค่าปรับ โดยผู้มีอำนาจเปรียบเทียบได้กำหนดระยะเวลาให้ผู้นั้นนำเงินค่าปรับมาชำระภายในกำหนดระยะเวลาตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๑๓๗

๔.๒ กรณีมีประกัน หรือมีประกันและหลักประกันที่จะต้องวาง ต้องเป็นไปตามที่อธิบดีกำหนดในระเบียบการเปรียบเทียบคดี

๔.๒.๑ การปล่อยชั่วคราวโดยมีประกัน หมายความว่า การปล่อยผู้ต้องหาโดยผู้ต้องหา หรือผู้ประกันทำสัญญาประกันและลงลายมือชื่อไว้ในสัญญาประกันว่าจะปฏิบัติตามกำหนดนัด หากฝ่าฝืนจะถูกปรับเป็นจำนวนเงินเท่าที่ระบุไว้ในสัญญาประกัน

๔.๒.๒ การปล่อยชั่วคราวโดยมีประกันและหลักประกัน หมายความว่า การปล่อยผู้ต้องหา โดยผู้ประกันหรือผู้เป็นหลักประกันต้องลงลายมือชื่อไว้ในสัญญาประกันว่าจะปฏิบัติตามกำหนดนัด และมีการวางหลักประกันไว้เพื่อที่จะสามารถบังคับเอาหลักประกันดังกล่าวได้ตามจำนวนที่ระบุไว้ เมื่อมีการผิดสัญญาประกัน

๔.๓ ให้นำบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาบังคับโดยอนุโลม เช่น การพิจารณาสั่งให้ปล่อยหรือไม่ให้ปล่อยชั่วคราว การกำหนดเงื่อนไขเกี่ยวกับที่อยู่หรือเงื่อนไขใดให้ผู้ถูกปล่อยชั่วคราวปฏิบัติ การกำหนดจำนวนประกันหรือหลักประกัน การสิ้นสุดของสัญญาประกัน เป็นต้น

จำนวนภาษีที่นำมาเป็นฐานในการคำนวณค่าปรับเพื่อเปรียบเทียบคดี ให้ใช้เฉพาะภาษีสรรพสามิตที่คำนวณได้จากราคาขายปลีกแนะนำเพียงอย่างเดียว โดยไม่ต้องนำเงินภาษีเพิ่มเพื่อส่วนราชการส่วนท้องถิ่น เงินเก็บเพิ่มเพื่อกองทุนต่าง ๆ มารวมเป็นฐานในการคำนวณค่าปรับแต่อย่างใด

มาตรา ๑๓๙ ในกรณีที่พนักงานสอบสวนพบว่าผู้ใดกระทำความผิดที่เปรียบเทียบได้ตามพระราชบัญญัตินี้ และผู้นั้นยินยอมให้เปรียบเทียบ ให้พนักงานสอบสวนส่งเรื่องให้อธิบดีหรือคณะกรรมการเปรียบเทียบคดี แล้วแต่กรณี ภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่ผู้นั้นแสดงความยินยอมให้เปรียบเทียบ ทั้งนี้ ให้นำบทบัญญัติมาตรา ๑๓๘ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

คำอธิบาย

กรณีของพนักงานสอบสวน ได้รับคำร้องทุกข์กล่าวโทษ และทำการสอบสวนแล้วพบว่ามีการกระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ ไม่ว่าจะการร้องทุกข์กล่าวโทษจะเกิดจากพนักงานเจ้าหน้าที่หรือเจ้าพนักงานสรรพสามิตหรือไม่ก็ตาม โดยเป็นความผิดที่สามารถเปรียบเทียบได้เพื่อให้คดีอาญาเลิกกันตามมาตรา ๓๗ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา หากผู้ต้องหาในคดีนั้นยินยอมให้ทำการเปรียบเทียบ พนักงานสอบสวนจะต้องส่งไปยังผู้มีอำนาจเปรียบเทียบ ณ ท้องที่ที่เกิดเหตุภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่ผู้ต้องหายินยอมให้เปรียบเทียบ ซึ่งอาจจะเป็นวันเดียวกันกับวันที่ผู้ต้องหาถูกจับกุมหรือภายหลังจากการสอบสวน

การส่งตัวผู้ต้องหาที่ยินยอมให้ทำการเปรียบเทียบนั้น หมายรวมถึงกรณีที่พนักงานสอบสวนได้ส่งสำนวนไปยังพนักงานอัยการแล้ว ต่อมาผู้ต้องหายินยอมให้ทำการเปรียบเทียบในชั้นของพนักงานอัยการ เมื่อพนักงานอัยการแจ้งความยินยอมของผู้ต้องหาที่จะให้ทำการเปรียบเทียบมายังพนักงานสอบสวน พนักงานสอบสวนยังคงต้องนำผู้ต้องหามาส่งยังผู้มีอำนาจเปรียบเทียบเพื่อระงับคดีตามมาตรา ๓๗

กรณีที่กฎหมายบัญญัติให้ปฏิบัติตามมาตรา ๑๓๘ แห่งพระราชบัญญัตินี้มาใช้บังคับโดยอนุโลม เป็นกรณีของผู้มีอำนาจเปรียบเทียบจะนำมาบังคับใช้ หาได้บังคับกับพนักงานสอบสวนแต่อย่างใด หากระหว่างการสอบสวนหรือระหว่างรอการส่งเรื่องมายังผู้มีอำนาจเปรียบเทียบเพื่อทำการเปรียบเทียบ ผู้ต้องหาได้ยื่นคำร้องขอประกันตัวเพื่อให้ปล่อยตัวชั่วคราว พนักงานสอบสวนจะต้องปฏิบัติตามระเบียบของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ มิใช่ใช้บทบัญญัติมาตรา ๑๓๘ แต่อย่างใด

การระงับคดีตามมาตรา ๓๗ (๒) แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาซึ่งเป็นอำนาจของพนักงานสอบสวนสามารถเปรียบเทียบคดีเกี่ยวกับคดีภาษีอากรที่มีจำนวนเงินค่าปรับไม่เกิน หนึ่งหมื่นบาท ไม่อาจนำมาใช้กับพระราชบัญญัตินี้ได้ เนื่องจากมาตรา ๑๓๘ เป็นบทตัดอำนาจของพนักงานสอบสวนไว้โดยตรง ว่าคดีที่สามารถเปรียบเทียบได้ตามพระราชบัญญัตินี้ พนักงานสอบสวนจะต้องส่งมาให้อธิบดีหรือคณะกรรมการเปรียบเทียบคดีทำการเปรียบเทียบคดี ดังนั้น จึงไม่จำเป็นต้องพิจารณาว่ามีจำนวนเงินค่าปรับเท่าใด และอยู่ในอำนาจของพนักงานสอบสวนหรือไม่

ส่วนที่ ๑๓ เบี้ยปรับและเงินเพิ่ม

มาตรา ๑๔๐ ผู้มีหน้าที่เสียภาษีต้องเสียเบี้ยปรับในกรณี ดังต่อไปนี้

(๑) ในกรณีที่ได้ยื่นแบบรายการภาษีและไม่ชำระภาษีภายในกำหนดเวลาตามส่วนที่ ๕ ให้เสียเบี้ยปรับอีกสองเท่าของเงินภาษี

(๒) ในกรณีที่ได้ยื่นแบบรายการภาษีไว้ไม่ถูกต้องหรือมีข้อผิดพลาด ทำให้จำนวนภาษีที่ต้องเสียขาดไป ให้เสียเบี้ยปรับหนึ่งเท่าของเงินภาษีที่เสียขาดไปนั้น แต่ในกรณีที่ยื่นแบบรายการภาษีไว้ไม่ถูกต้องหรือมีข้อผิดพลาดทำให้จำนวนภาษีที่ต้องเสียขาดไปเกินกว่าร้อยละสิบห้าของจำนวนภาษีให้เสียเบี้ยปรับสองเท่าของเงินภาษีที่เสียขาดไปนั้น

(๓) ในกรณีที่มีสินค้าหรือวัตถุดิบซึ่งเป็นสาระสำคัญของการผลิตสินค้าขาดไปจากบัญชีคุมสินค้า ตามมาตรา ๒๕ หรือมาตรา ๔๘ ให้เสียเบี้ยปรับอีกสองเท่าของเงินภาษี

เบี้ยปรับอาจงดหรือลดลงได้ตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดในกฎกระทรวง

คำอธิบาย

การคิดเบี้ยปรับซึ่งเป็นผลจากการประเมินภาษีสรรพสามิต ไม่ว่าจะเป็นกรณีที่มีหน้าที่เสียภาษีทำการประเมินตนเอง หรือถูกพนักงานเจ้าหน้าที่ทำการประเมิน โดยเบี้ยปรับนี้ ไม่จำเป็นต้องมีจำนวนภาษีที่ต้องเสียเหลืออยู่ขณะที่ทำการประเมิน แต่ต้องมีจำนวนภาษีที่ต้องเสียเกิดขึ้นก่อน เช่น กรณีผู้มีหน้าที่เสียภาษียื่นแบบเกินกว่าเวลาที่กฎหมายกำหนด แม้ขณะที่ทำการยื่นแบบรายการภาษีจะได้ทำการชำระภาษีที่ตนพึงต้องชำระครบถ้วนแล้ว หน้าที่ที่จะต้องชำระเบี้ยปรับยังคงอยู่ แต่อาจจะยื่นของดหรือลดได้ตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้ในกฎกระทรวงได้ ซึ่งสามารถแยกพิจารณาได้ ดังนี้

๑. กรณีคิดเบี้ยปรับสองเท่าของค่าภาษี

๑.๑ กรณีมิได้ยื่นแบบรายการภาษีและไม่ชำระภาษีภายในกำหนดเวลาตามส่วนที่ ๕^{๕๕} ดังนั้น แม้จะมีการยื่นแบบรายการภาษีไว้ในระยะเวลาที่กำหนดเวลาตามส่วนที่ ๕ โดยมีจำนวนภาษีที่ต้องชำระเป็นศูนย์ ต่อมาภายหลังมีเหตุที่จะต้องชำระภาษีสำหรับการยื่นแบบรายการในครั้งนั้น ๆ แต่เกินกว่าระยะเวลาที่กำหนดตามส่วนที่ ๕ แล้ว การชำระภาษีภายหลังดังกล่าวนี้ ให้ถือเสมือนว่ามิได้มีการยื่นแบบรายการภาษีมาตั้งแต่ต้น เช่น สถานบริการได้ยื่นแบบรายการภาษีโดยให้เหตุว่าได้รับการยกเว้นภาษี แต่ต่อมาเหตุแห่งการยกเว้นภาษีนั้น ไม่อาจอ้างให้เป็นเหตุยกเว้นภาษีได้ เป็นเหตุให้สถานบริการดังกล่าว มีหน้าที่ต้องชำระภาษี ให้ถือเสมือนว่ามิได้มีการยื่นแบบรายการภาษีแต่อย่างใด

การคิดเบี้ยปรับในกรณีนี้ต้องเป็นการไม่ยื่นแบบตามระยะเวลาที่กำหนดไว้ในส่วนที่ ๕ ของพระราชบัญญัตินี้เท่านั้น หากเป็นกรณีเป็นผู้มีหน้าที่ยื่นแบบรายการภาษีและชำระภาษีตามบทบัญญัติตามมาตราอื่นแห่งพระราชบัญญัตินี้ หากไม่ยื่นแบบรายการภาษีภายในระยะเวลาดังกล่าวก็ไม่เป็นเหตุให้ต้องเสียเบี้ยปรับตามมาตรานี้

^{๕๕} โปรดดูคำอธิบายส่วนที่ ๕ การยื่นแบบรายการภาษีและชำระภาษี มาตรา ๕๔ - ๖๓

๑.๒ กรณีที่ได้ยื่นแบบรายการภาษีไว้ไม่ถูกต้องหรือมีข้อผิดพลาด ทำให้จำนวนภาษีที่ต้องเสียขาดไปเกินกว่าร้อยละยี่สิบห้าของจำนวนภาษี ตามมาตรา ๑๔๐ (๒) โดยผู้มีหน้าที่เสียภาษีจะต้องยื่นแบบรายการภาษีภายในกำหนดเวลาที่จะต้องยื่นแบบรายการภาษี และได้ชำระภาษีที่ต้องชำระนั้นขาดจำนวนไปเกินกว่าร้อยละ ๒๕ ของจำนวนภาษีที่ต้องเสีย โดยจำนวนภาษีที่ถือเป็นจำนวนในการคำนวณนั้น ให้ถือจำนวนเงินภาษีสรรพสามิตเพียงอย่างเดียว ดังนั้น แม้เงินภาษีที่เก็บเพิ่มขึ้นเพื่อราชการส่วนท้องถิ่นก็ไม่อยู่ในความหมายที่จะเป็นเงินภาษีตามความหมายของบทบัญญัตินี้ เนื่องจากภาษีตามพระราชบัญญัตินี้เป็นเงินที่เก็บจากสินค้าและบริการที่ระบุไว้ในบัญชีที่กีดอัตราภาษีสรรพสามิตท้ายพระราชบัญญัติ แต่ภาษีที่เก็บเพิ่มขึ้นเพื่อราชการส่วนท้องถิ่นเป็นเงินที่เก็บจากเงินภาษีที่เรียกเก็บจากสินค้าหรือบริการ แต่ไม่ได้เรียกเก็บจากสินค้าหรือบริการโดยตรง สำหรับเบี้ยปรับและเงินเพิ่มแม้พระราชบัญญัตินี้จะถือว่าเป็นเงินภาษี แต่ก็ได้จัดเก็บโดยตรงจากสินค้าบริการเช่นเดียวกัน หากแต่เป็นเงินภาษีที่ได้จากการลงโทษผู้มีหน้าที่เสียภาษีที่เสียภาษีไม่ถูกต้องครบถ้วน

สำหรับกำหนดระยะเวลาในยื่นแบบรายการภาษีตามมาตรา ๑๔๐ (๒) จะเห็นได้ว่ามิได้มีบทบัญญัติกำหนดว่าเป็นกำหนดระยะเวลาในการยื่นแบบตามระยะเวลาที่กำหนดไว้ตามส่วนที่ ๕ ดังนั้น ผู้มีหน้าที่เสียภาษีที่มีหน้าที่ยื่นแบบด้วยเหตุอื่น หากมีการยื่นแบบรายการภาษีและชำระภาษีโดยจำนวนภาษีที่ได้ชำระขาดจากจำนวนที่จะต้องชำระ ย่อมเป็นเหตุให้ถูกประเมินและต้องมีหน้าที่ชำระเบี้ยปรับตามนัยแห่งมาตรานี้ด้วย

๑.๓ กรณีสินค้าหรือวัตถุดิบซึ่งเป็นสาระสำคัญของการผลิตสินค้าขาดไปจากบัญชีคุมสินค้าตามมาตรา ๒๕ หรือมาตรา ๔๘ เป็นกรณีที่ขาดไปจากบัญชีของโรงอุตสาหกรรมตามมาตรา ๒๕ หรือจากคลังสินค้าทัณฑ์บนตามมาตรา ๔๘ แต่ในส่วนของวัตถุดิบซึ่งเป็นสาระสำคัญของการผลิตสินค้าขาดไปจากบัญชีนั้น เป็นกรณีของการขาดไปจากบัญชีของโรงอุตสาหกรรมเท่านั้น มิได้เกี่ยวข้องกับคลังสินค้าทัณฑ์บนแต่อย่างใด ดังนั้น หากวัตถุดิบซึ่งเป็นสาระสำคัญของการผลิตสินค้าที่อยู่ในคลังสินค้าทัณฑ์บนขาดไปจากบัญชีย่อมไม่เป็นเหตุให้ถูกประเมิน เนื่องจากวัตถุดิบซึ่งเป็นสาระสำคัญของการผลิตสินค้า มิใช่สินค้าที่จะต้องเสียภาษีตามพระราชบัญญัตินี้ แต่กรณีขาดไปจากโรงอุตสาหกรรม บทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัตินี้ให้ถือเป็นเหตุให้มีการประเมินภาษีและคิดเบี้ยปรับได้เท่านั้น แต่มิได้ทำให้วัตถุดิบซึ่งเป็นสาระสำคัญของการผลิตสินค้าจะกลายมาเป็นสินค้าที่ต้องเสียภาษีตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายนี้แต่อย่างใด⁵⁶

๒. กรณีคิดเบี้ยปรับหนึ่งเท่าของค่าภาษี เป็นกรณีที่ได้ยื่นแบบรายการภาษีไว้ไม่ถูกต้องหรือมีข้อผิดพลาด ทำให้จำนวนภาษีที่ต้องเสียขาดไป รายละเอียดเป็นไปเช่นเดียวกับกรณีจำนวนภาษีที่ต้องเสียขาดไปเกินกว่าร้อยละยี่สิบห้าของจำนวนภาษี

สำหรับจำนวนภาษีที่เป็นฐานในการคำนวณเบี้ยปรับตามมาตรา ๒๕ นี้ คือจำนวนเงินภาษีสรรพสามิตที่คำนวณจากสินค้าหรือบริการเท่านั้น ไม่หมายรวมถึง เงินภาษีที่เก็บเพิ่มขึ้นเพื่อราชการส่วนท้องถิ่น

⁵⁶ โปรดดูคำอธิบายมาตรา ๒๕

มาตรา ๑๔๑ ผู้มีหน้าที่เสียภาษีผู้ใดไม่ชำระภาษีภายในกำหนดเวลาหรือชำระขาดจากจำนวนภาษีที่ต้องเสีย ให้เสียเงินเพิ่มอีกร้อยละหนึ่งจุดห้าต่อเดือนหรือเศษของเดือนของเงินภาษีที่ต้องชำระโดยไม่รวมเบี้ยปรับ และการคำนวณเงินเพิ่มดังกล่าวมิให้คิดทบต้น

เงินเพิ่มตามมาตรา ๑๔๑ นี้ มีให้เกินกว่าจำนวนภาษีที่ต้องชำระโดยไม่รวมเบี้ยปรับและอาจลดลงได้ตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดในกฎกระทรวง

คำอธิบาย

เงินเพิ่มที่เรียกเก็บตามบทบัญญัติมาตรานี้ ไม่ถือว่าเป็นดอกเบี้ยตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ แม้จะมีลักษณะที่คล้ายกับดอกเบี้ยก็ตาม คือ ดอกเบี้ยและเงินเพิ่มต่างก็เป็นสิ่งที่ทดแทนการไม่ชำระหนี้หรือชำระหนี้ไม่ถูกต้อง และมีการกล่าวถึงการคิดอัตราในลักษณะทบต้นไว้

ในส่วนของความแตกต่างระหว่างดอกเบี้ยและเบี้ยปรับ ประการแรกดอกเบี้ยเป็นค่าตอบแทนที่บุคคลหนึ่งต้องใช้ให้แก่บุคคลอีกคนหนึ่ง เพื่อการที่ได้ใช้เงินของบุคคลนั้น แต่เงินเพิ่มเป็นจำนวนเงินที่ผู้มีหน้าที่เสียภาษีต้องจ่ายเพื่อชดเชยการเสียโอกาสที่ได้ใช้เงินภาษีนั้นของรัฐ ประการที่สอง คือ อัตราที่จะใช้เรียกเก็บต่อกัน ดอกเบี้ยจำเป็นต้องอยู่ภายใต้บทบัญญัติของประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ คือ ไม่อาจเรียกเก็บได้เกินกว่าร้อยละ ๑๕ ซึ่งต่างจากเงินเพิ่มซึ่งกฎหมายได้บัญญัติให้เรียกเก็บได้ร้อยละ ๑.๕ ต่อเดือนหรือร้อยละ ๑๘ ต่อปี ประการที่สาม คือ ระยะเวลาในการคำนวณดอกเบี้ย กรณีเป็นเศษของเดือนการเรียกเก็บอัตราดอกเบี้ยให้คำนวณตามระยะเวลาที่แท้จริงเป็นวัน แต่กรณีของเงินเพิ่ม เศษของหนึ่งเดือนแม้เพียงวันเดียว ก็ให้คำนวณเต็มเท่ากับหนึ่งเดือน ประการที่สี่ คือ การคิดทบต้น ในการคำนวณดอกเบี้ยอาจจะคิดทบต้นหรือไม่ก็ได้แล้วแต่จะตกลงกันระหว่างคู่สัญญาภายใต้บังคับของกฎหมาย แต่เงินเพิ่มไม่อาจคำนวณโดยการทบต้นได้ และประการสุดท้าย คือ ดอกเบี้ยบางจำพวกไม่มีจำนวนสูงสุด ที่จะเรียกเก็บ แต่เงินเพิ่มไม่อาจเรียกเก็บได้เกินกว่าจำนวนของเงินภาษีโดยไม่รวมเบี้ยปรับ

สำหรับจำนวนภาษีที่เป็นฐานในการคำนวณเงินเพิ่มตามมาตรา ๑๔๑ นี้ คือจำนวนเงินภาษีสรรพสามิตที่คำนวณจากสินค้าหรือบริการเท่านั้น ไม่หมายรวมถึง เบี้ยปรับหรือเงินภาษีที่เก็บเพิ่มขึ้นเพื่อราชการส่วนท้องถิ่น

การคิดเงินเพิ่มร้อยละ ๑.๕ ต่อเดือนนี้ จะคิดตลอดเวลาที่ยังไม่มีการจ่ายชำระค่าภาษีสรรพสามิตที่ค้างอยู่จนกว่าจะมีจำนวนเงินเพิ่มเท่ากับจำนวนภาษีสรรพสามิตที่จะต้องจ่าย แม้ผู้ถูกประเมินภาษีจะได้รับการทุเลาการชำระภาษีต่างจากอธิบดีกรมสรรพสามิตโดยการวางเงินประกันไว้เต็มจำนวน ค่าภาษี หรืออยู่ระหว่างการพิจารณาอุทธรณ์ต่อคณะกรรมการพิจารณาอุทธรณ์ หรืออยู่ระหว่างการพิจารณาของศาลภาษีอากร ก็ไม่เป็นเหตุให้เงินเพิ่มสะดุดหยุดลง

มาตรา ๑๔๒ เบี้ยปรับและเงินเพิ่ม ให้ถือเป็นเงินภาษี**คำอธิบาย**

การที่กฎหมายบัญญัติให้เบี้ยปรับและเงินเพิ่มเป็นเงินภาษี จะทำให้เกิดผล ดังนี้

๑. เบี้ยปรับและเงินเพิ่ม ถือเป็นหนี้ค่าภาษีอากร หากผู้มีหน้าที่เสียภาษีไม่ยินยอมชำระ ค่าภาษี จะทำให้กลายเป็นหนี้ภาษีค้าง และเข้าสู่กระบวนการบังคับชำระภาษีค้าง^{๕๗}

๒. เป็นหนี้บุริมสิทธิตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๒๕๓^{๕๘}

๓. ผู้เสียภาษีที่ต้องเสียเบี้ยปรับและเงินเพิ่ม มีหน้าที่เสียภาษีเพิ่มขึ้นเพื่อราชการส่วนท้องถิ่นตามมาตรา ๑๕๐ วรรคแรก แห่งพระราชบัญญัตินี้จากจำนวนเบี้ยปรับและเงินเพิ่มที่ต้องเสียนั้นด้วย

๔. ผู้เสียภาษีที่ต้องเสียเบี้ยปรับและเงินเพิ่ม ไม่ต้องเสียเงินเพิ่มจากเบี้ยปรับและเงินเพิ่มที่ถูกประเมินนี้ ตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายอื่นที่ได้บัญญัติให้มีการจัดเก็บภาษีจากภาษีสรรพสามิตซึ่งปัจจุบัน ได้แก่ พระราชบัญญัติกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ พ.ศ. ๒๕๔๔ พระราชบัญญัติองค์การกระจายเสียงและแพร่ภาพสาธารณะแห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๕๑ และพระราชบัญญัติการกีฬาแห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๕๘ และกฎหมายอื่นซึ่งจะพึงมีใช้ในอนาคต

ส่วนที่ ๑๔**การบังคับชำระภาษีค้าง**

มาตรา ๑๔๓ เพื่อให้ได้รับชำระภาษีค้าง ให้อธิบดีมีอำนาจออกคำสั่งเป็นหนังสือ ยึดและขายทอดตลาดทรัพย์สินของผู้ค้างชำระภาษีได้โดยมิต้องขออำนาจศาล

^{๕๗} โปรดดูคำอธิบายส่วนที่ ๑๔ การบังคับชำระภาษีค้าง

^{๕๘} มาตรา ๒๕๓ ถ้าหนี้มีอยู่เป็นคุณแก่บุคคลใดในมูลอย่างหนึ่งอย่างใดตั้งจะกล่าวต่อไปนี้ บุคคลผู้นั้นย่อมมีบุริมสิทธิเหนือทรัพย์สินทั้งหมดของลูกหนี้ คือ

(๑) ๗๓๗

(๓) ค่าภาษีอากร และเงินที่ลูกจ้างมีสิทธิได้รับเพื่อการทำงานที่ได้ทำให้แก่ลูกหนี้ซึ่งเป็นนายจ้าง

(๔) ๗๓๗

การยึดทรัพย์สินตามวรรคหนึ่ง จะกระทำได้อีกเมื่อได้ส่งคำเตือนเป็นหนังสือให้ผู้มีหน้าที่เสียภาษีชำระภาษีที่ค้างภายในกำหนดไม่น้อยกว่าสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับหนังสือนั้น

การขายทอดตลาดทรัพย์สินจะกระทำมิได้ในระหว่างระยะเวลาอุทธรณ์ตามมาตรา ๘๓ หรือระยะเวลาที่ยื่นฟ้องคดีต่อศาลตามมาตรา ๘๔ และตลอดระยะเวลาที่ทำการพิจารณาอุทธรณ์หรือพิจารณาคดีของศาล เว้นแต่เป็นของสดของเสียได้ให้อธิบดีมีอำนาจที่จะขายได้ทันทีโดยวิธีขายทอดตลาดหรือวิธีอื่นที่สมควร และได้เงินเป็นจำนวนสุทธิเท่าใดให้ยึดไว้แทนทรัพย์สินนั้น

ผู้ค้างชำระภาษีตามวรรคหนึ่ง ให้หมายความรวมถึงผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทไม่จำกัดความรับผิดชอบในห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลด้วย

คำอธิบาย

หลักเกณฑ์ของบทบัญญัติมาตรานี้

๑. เป็นบทบัญญัติพิเศษที่ให้อำนาจของอธิบดีในการออกคำสั่งเป็นหนังสือเพื่อทำการยึดทรัพย์สินของผู้ค้างชำระภาษีนามาขายทอดตลาดโดยไม่ต้องขออำนาจศาล เพื่อให้ได้มาซึ่งเงินเพื่อชดใช้ค่าภาษีที่ค้างชำระโดยทรัพย์สินที่ยึดจากผู้ค้างชำระภาษีจะต้องเป็นของผู้ค้างชำระภาษีหรือผู้ค้างชำระภาษี มีกรรมสิทธิ์หรือเป็นเจ้าของร่วมอย่างแท้จริง

๒. การออกคำสั่งยึดทรัพย์สิน จะต้องเป็นกรณีที่พ้นกำหนดให้ชำระภาษีตามที่กำหนดไว้ในส่วนที่ ๕ แล้ว เช่น มาตรา ๕๖ กรณีที่พนักงานเจ้าหน้าที่ได้แจ้งการประเมินเป็นหนังสือ ผู้มีหน้าที่เสียภาษีต้องชำระภาษีตามหนังสือแจ้งการประเมินภายในสามสิบวันนับแต่วันที่แจ้ง ซึ่งระยะเวลาตามมาตรา ๕๖ นี้ ยังไม่ถือว่าเป็นภาษีที่ค้างชำระแต่อย่างใด อธิบดีไม่อาจออกคำสั่งเพื่อยึดทรัพย์สินของผู้ค้างชำระภาษีได้ เมื่อพ้นระยะเวลาสามสิบวัน จึงถือว่าเป็นภาษีค้างชำระและสามารถเข้าสู่กระบวนการยึดทรัพย์สินเพื่อชำระภาษีค้างได้

ในการออกคำสั่งยึดทรัพย์สินนั้น อธิบดียังไม่สามารถออกคำสั่งทำการยึดทรัพย์สินได้ในทันทีที่เป็นภาษีค้างชำระ แต่จะต้องมีหนังสือแจ้งเตือนไปยังผู้มีหน้าที่เสียภาษีโดยกำหนดระยะเวลาให้นำเงินมาชำระภาษีที่ค้าง แต่ต้องไม่น้อยกว่า ๓๐ วันนับแต่วันที่ได้รับหนังสือ โดยบทบัญญัติมาตรานี้มิได้กำหนดระยะเวลานำเงินมาชำระอย่างสูงภายในกี่วัน ซึ่งเป็นดุลพินิจของอธิบดีที่จะให้ระยะเวลาในการนำเงินมาชำระ

๓. ระหว่างที่ผู้มีหน้าที่เสียภาษีที่ค้างชำระภาษีได้ยื่นอุทธรณ์การประเมินต่อคณะกรรมการพิจารณาอุทธรณ์ ระหว่างการพิจารณาอุทธรณ์ของคณะกรรมการพิจารณาอุทธรณ์ ระหว่างการยื่นฟ้องคดีต่อศาลภาษีอากรหรืออุทธรณ์คำพิพากษาของศาลภาษีอากรต่อศาลฎีกาแผนกคดีภาษีอากร หรืออยู่ระหว่างการพิจารณาคดีของศาลภาษีอากรหรือศาลฎีกาแผนกคดีภาษีอากร อธิบดีสามารถออกคำสั่งเป็นหนังสือเพื่อทำการยึดทรัพย์สินของผู้มีหน้าที่เสียภาษีที่ค้างชำระภาษีนั้นได้โดยตลอดเวลาดังกล่าว เว้นแต่ผู้มีหน้าที่เสียภาษีที่ค้างชำระภาษีนั้นได้ยื่นคำขอและได้รับอนุมัติให้ทุเลาการชำระภาษี โดยจะถือว่าจำนวนหนี้ภาษีที่ได้รับการอนุมัติให้ทุเลาการชำระภาษีของผู้ค้างชำระภาษี จะไม่อยู่ในการบังคับชำระภาษีค้าง แต่จำนวนที่มีได้ขอทุเลาหรือมิได้รับการทุเลาการชำระ

ภาษีค้ำ ย่อมตกอยู่ในบังคับของการบังคับชำระภาษีค้ำเช่นเดิม แต่อย่างไรก็ตามทรัพย์สินที่ยึดไว้ดังกล่าวยังไม่สามารถขายได้ในระหว่างนี้ เว้นแต่ทรัพย์สินที่ยึดมานั้นจะเป็นของสดของเสียได้ อธิบดีสามารถขายทอดตลาดหรือจัดการด้วยวิธีอื่นแล้วเก็บรักษาเงินไว้แทนทรัพย์สินดังกล่าว

ของสด ได้แก่ของที่มีอายุในการใช้งานหรือบริโภคสั้น เน่าเสียได้ง่าย ของเสียได้ ได้แก่ของที่มีอายุในการใช้งานสั้นหากไม่บริโภคจะหมดอายุ หรือไม่เหมาะสมต่อการบริโภค

๔. การบัญญัติให้ผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทไม่จำกัดความรับผิดชอบในห้างหุ้นส่วนนิติบุคคล หมายความว่า ผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทไม่จำกัดความรับผิดชอบทุกคนที่เป็นหุ้นส่วน มิได้หมายความว่าผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทไม่จำกัดความรับผิดชอบที่ทำหน้าที่เป็นหุ้นส่วนผู้จัดการเท่านั้น โดยห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มีสองจำพวกคือห้างหุ้นส่วนสามัญนิติบุคคล และห้างหุ้นส่วนจำกัด หุ้นส่วนประเภทไม่จำกัดความรับผิดชอบเป็นหุ้นส่วนที่รับผิดชอบในหนี้ของห้างแบบไม่จำกัดจำนวน หากห้างเป็นผู้ค้างชำระภาษี และรัฐประสงค์จะบังคับเอาหนี้ภาษีจากหุ้นส่วนประเภทไม่จำกัดความรับผิดชอบ ก็ต้องฟ้องหุ้นส่วนประเภทไม่จำกัดความรับผิดชอบเป็นคดีแพ่งเพื่อให้รับผิดชอบในหนี้ภาษีของห้างนั้น ดังนั้น จึงได้มีการบัญญัติมาตรานี้ขึ้นมาเพื่อให้การประเมินภาษีห้างสามารถบังคับเอากับทรัพย์สินของหุ้นส่วนประเภทไม่จำกัดความรับผิดชอบได้ทันที โดยไม่ต้องฟ้องเป็นคดีต่อศาลอีกแต่อย่างใด

มาตรา ๑๔๔ ในกรณีที่ผู้ค้างชำระภาษีมีสิทธิเรียกร้องต่อบุคคลภายนอกให้ชำระเงิน หรือส่งมอบทรัพย์สิน ให้อธิบดีมีอำนาจออกคำสั่งเป็นหนังสืออายัดสิทธิเรียกร้องนั้นได้ โดยสั่งให้ผู้ค้างชำระภาษีงดเว้นการจำหน่ายสิทธิเรียกร้องและห้ามบุคคลภายนอกนั้นชำระเงินหรือส่งมอบทรัพย์สินนั้นให้แก่ผู้ซึ่งค้างชำระภาษี แต่ให้ชำระหรือส่งมอบให้แก่พนักงานเจ้าหน้าที่ภายในเวลาที่กำหนดไว้ในคำสั่ง

ในกรณีที่บุคคลภายนอกที่ได้รับคำสั่งอายัดนั้นปฏิเสธหรือโต้แย้งหนี้ที่เรียกร้องเอาแก่ตน ให้กรมสรรพสามิตฟ้องคดีต่อศาล แต่ทั้งนี้คำสั่งห้ามชำระเงินหรือส่งมอบทรัพย์สินตามวรรคหนึ่ง ยังคงมีผลอยู่จนกว่าศาลจะพิพากษาเป็นอย่างอื่น

อธิบดีมีอำนาจนำทรัพย์สินที่พนักงานเจ้าหน้าที่ได้รับตามวรรคหนึ่งออกขายทอดตลาดได้ โดยให้นำมาตรา ๑๔๓ วรรคสาม มาใช้บังคับโดยอนุโลม

ผู้ค้างชำระภาษีตามวรรคหนึ่ง ให้หมายความรวมถึงผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทไม่จำกัดความรับผิดชอบในห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลด้วย

คำอธิบาย

บทบัญญัติมาตรานี้ มีลักษณะหรือองค์ประกอบคล้ายกับมาตรา ๑๔๓ โดยเป็นบทบัญญัติที่ต่อเนื่องจากมาตรา ๑๔๓ โดยในมาตรา ๑๔๓ เป็นกรณีที่อธิบดีออกคำสั่งยึดทรัพย์สินของผู้ค้างชำระภาษี แต่ในมาตรานี้ เป็นเรื่องของอธิบดีออกคำสั่งอายัดทรัพย์สินหรือสิทธิเรียกร้องที่ผู้ค้างชำระภาษีมีต่อบุคคลภายนอก โดยมีหลักเกณฑ์ ดังนี้

๑. การออกคำสั่งอายัดทรัพย์สินต่อบุคคลภายนอกซึ่งผู้ค้างชำระภาษีมีสิทธิเรียกร้อง แม้บทบัญญัติมาตรานี้จะมีได้กำหนดเกี่ยวกับการส่งหนังสือเตือนให้ผู้เสียภาษีที่ค้างชำระนำเงินมาชำระภาษีที่ค้างก่อนที่จะดำเนินการอายัดสิทธิเรียกร้องที่ผู้ค้างชำระภาษีมีต่อบุคคลภายนอก แต่จะเห็นได้ว่ามาตรา ๑๔๓ ได้กำหนดให้มีการแจ้งเตือนให้ผู้ค้างชำระภาษีนำเงินมาชำระภาษีที่ค้างก่อนจะทำการออกคำสั่งยึดทรัพย์สิน ดังนั้นอำนาจอธิบดีในการออกคำสั่งอายัดสิทธิเรียกร้องที่ผู้ค้างชำระภาษีมีต่อบุคคลภายนอก ย่อมเป็นการออกคำสั่งที่ต่อเนื่องจากการยึดทรัพย์สินของผู้ค้างชำระภาษีแล้ว ดังนั้น การออกคำสั่งอายัดทรัพย์สินจึงจำเป็นที่จะต้องปฏิบัติตามบทบัญญัติแห่งมาตรา ๑๔๓ ให้เสร็จสิ้นแล้ว

๒. สิทธิเรียกร้องที่ผู้ค้างชำระภาษีมีต่อบุคคลภายนอก อาจจะเป็นเงินหรือทรัพย์สินก็ได้

๓. ในการอายัดทรัพย์สินนั้น ๆ อธิบดีต้องมีคำสั่ง

๓.๑ แจ้งให้ผู้ค้างชำระภาษีงดเว้นการจำหน่ายสิทธิเรียกร้อง

๓.๒ อายัดทรัพย์สินไปยังบุคคลภายนอก ห้ามมิให้ชำระเงินหรือส่งมอบทรัพย์สินให้แก่ผู้ค้างชำระภาษี แต่ให้ชำระหรือส่งมอบให้แก่พนักงานเจ้าหน้าที่ภายในเวลาที่กำหนดไว้ในคำสั่ง

๔. บุคคลภายนอกที่ได้รับคำสั่งอายัดทรัพย์สินของอธิบดี สามารถโต้แย้งหรือปฏิเสธตามคำสั่งอายัดนั้นได้ หากกรมสรรพสามิตจะบังคับให้บุคคลภายนอกปฏิบัติตามคำสั่งอายัดนั้น จะต้องฟ้องคดีต่อศาล ซึ่งในกรณีนี้เป็นกรณีที่เกี่ยวข้องกับค่าภาษีอากร จึงต้องฟ้องคดีต่อศาลภาษีอากรตามพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลภาษีอากรและวิธีพิจารณาคดีภาษีอากร พ.ศ. ๒๕๒๘ มาตรา ๗ (๒)⁵⁹

การปฏิเสธหรือโต้แย้งคำสั่งอายัดทรัพย์สินของบุคคลภายนอก ไม่เป็นเหตุให้เงินหรือทรัพย์สินนั้นพ้นไปจากการอายัดแต่อย่างใด จนกว่าจะมีคำพิพากษาของศาลจะพิพากษาเป็นอย่างอื่น ดังนั้น หากกรมสรรพสามิตไม่ยื่นฟ้องคดีต่อศาลก็ไม่อาจบังคับตามคำสั่งอายัดทรัพย์สินนั้นได้แต่อย่างใด ในทางกลับกัน แม้กรมสรรพสามิตจะไม่สามารถบังคับตามคำสั่งอายัดทรัพย์สินนั้นได้ แต่บุคคลภายนอกก็ไม่อาจจัดการเงินหรือทรัพย์สินนั้นได้เช่นเดียวกัน

⁵⁹ มาตรา ๗ ศาลภาษีอากรมีอำนาจพิจารณาคดีพิพากษาคดีแพ่งในเรื่องต่อไปนี้

๑) ๑) ๑)

(๒) คดีพิพาทเกี่ยวกับสิทธิเรียกร้องของรัฐในหนี้ค่าภาษีอากร

๑) ๑)

มาตรา ๑๔๕ การยึด การอายัด และการขายทอดตลาดทรัพย์สินเพื่อให้ได้รับชำระภาษีที่ค้างให้นำบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาใช้บังคับเท่าที่ไม่ขัดหรือแย้งกับบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัตินี้

ให้อธิบดีมีอำนาจวางระเบียบปฏิบัติเกี่ยวกับการยึด การอายัด และการขายทอดตลาดทรัพย์สินตามวรรคหนึ่ง

คำอธิบาย

การยึด อายัดหรือการขายทอดตลาด พระราชบัญญัตินี้ได้มีการบัญญัติไว้เป็นกรณีพิเศษ เช่น การยึด อายัด สามารถกระทำได้โดยไม่จำเป็นต้องฟ้องคดีต่อศาลเพื่อให้ศาลมีคำพิพากษาและบังคับคดี แต่มีบางกรณีที่พระราชบัญญัตินี้มิได้มีบทบัญญัติไว้ จึงจำเป็นต้องนำกฎหมายกลางคือประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาใช้บังคับเพิ่มเติม โดยบทบัญญัติที่จะนำมาใช้บังคับให้นำมาใช้เฉพาะในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการยึด อายัดหรือขายทอดตลาดเท่านั้น ซึ่งบทบัญญัติทั่วไปตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งที่สำคัญอันจะต้องนำมาใช้ในการยึดอายัดและขายทอดตลาด ได้แก่ บทบัญญัติเกี่ยวกับทรัพย์สิน ที่ยึดอายัดและการขายทรัพย์สิน ระยะเวลาในการยึดอายัด จำนวนทรัพย์สินที่จะทำการยึดอายัด ทรัพย์สินหรือสิทธิเรียกร้องที่ไม่สามารถทำการยึดอายัดได้ วิธีการยึดสังหาริมทรัพย์ที่มีรูปร่าง อสังหาริมทรัพย์ผลของคำสั่งยึดทรัพย์สิน วิธีการขายทอดตลาด การโอนกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินที่ขายทอดตลาด เป็นต้น

มาตรา ๑๔๖ เมื่อได้มีคำสั่งยึดหรืออายัดตามมาตรา ๑๔๓ และมาตรา ๑๔๔ แล้ว ห้ามมิให้ผู้ใดทำลาย ย้ายไปเสีย ซ่อนเร้น หรือโอนไปให้แก่บุคคลอื่นซึ่งทรัพย์สินหรือสิทธิเรียกร้องที่ถูกยึดหรืออายัดดังกล่าว

คำอธิบาย

ตามมาตรา ๑๔๑⁶⁰ แห่งประมวลกฎหมายอาญาซึ่งบัญญัติบทกำหนดโทษไว้ ก็เป็นเพียงการกระทำต่อทรัพย์สินที่ถูกยึดหรืออายัดตามคำสั่งของเจ้าพนักงานเพื่อประโยชน์ในทางอาญาเท่านั้น ดังนั้น การยึดอายัดที่ใช้บังคับเพื่อประโยชน์ในทางภาษีหรือแพ่ง จึงไม่อาจนำบทบัญญัติการลงโทษตามประมวล

⁶⁰ มาตรา ๑๔๑ ผู้ใดถอน ทำให้เสียหาย ทำลายหรือทำให้ไร้ประโยชน์ซึ่งตราหรือเครื่องหมายอันเจ้าพนักงานได้ประทับหรือหมายไว้ที่สิ่งใด ๆ ในการปฏิบัติกรตามหน้าที่ เพื่อเป็นหลักฐานในการยึด อายัดหรือรักษาสิ่งนั้น ๆ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปี หรือปรับไม่เกินสี่หมื่นบาทหรือทั้งจำทั้งปรับ

กฎหมายอาญามาลงโทษได้ ดังนั้น จึงจำเป็นต้องบัญญัติมาตรานี้เพื่อประสงค์ที่จะลงโทษทางอาญาแก่บุคคลซึ่งได้กระทำการทำลาย ย้ายไปเสีย ซ่อนเร้น หรือโอนไปให้แก่บุคคลอื่นซึ่งทรัพย์สินหรือสิทธิเรียกร้องที่ถูกยึดหรืออายัด เพื่อให้รัฐได้รับชำระภาษีค้างจากผู้ค้างชำระภาษี

มาตรา ๑๔๗ เงินที่ได้จากการขายทอดตลาดทรัพย์สินให้หักไว้เป็นค่าใช้จ่ายในการยึด อายัด และขายทอดตลาด เหลือเท่าใดให้ชำระเป็นค่าภาษี ถ้ายังมีเงินเหลืออยู่อีกให้คืนแก่เจ้าของทรัพย์สินนั้น

คำอธิบาย

การขายทอดตลาดทรัพย์สินในกรณีนี้ เป็นการขายทรัพย์สินที่ได้ยึด อายัดไว้เพื่อชำระภาษีค้างเท่านั้น โดยจำนวนเงินที่ได้จากการขายทอดตลาดจะต้องหักเป็นค่าใช้จ่ายตามลำดับ คือ

๑. ค่าใช้จ่ายในการยึด หรืออายัด หมายรวมถึงค่าใช้จ่ายอื่นอันเกี่ยวข้องกับการยึดอายัดนั้นด้วย เช่น ค่าเก็บรักษา ค่าขนย้ายทรัพย์สิน ค่าจ้างบุคคลอื่นดูแลรักษากรณีที่มีมอบหมายให้บุคคลอื่นดูแลรักษาแทน ค่าใช้จ่ายในการเช่าสถานที่เพื่อเก็บรักษา ค่าธรรมเนียมที่จะต้องจ่ายให้กับหน่วยงานที่ดำเนินการยึดอายัดตามที่กฎหมายบังคับ เป็นต้น

๒. ค่าใช้จ่ายในการขายทอดตลาด หมายรวมถึงค่าฤชาธรรมเนียมต่าง ๆ ที่พึงต้องเสียในการขายทอดตลาด (ถ้ามี)

๓. ค่าภาษีในบทบัญญัตินี้ หมายความว่า ค่าภาษีสรรพสามิตทั้งปวงเท่านั้น

ข้อสังเกต กรณีทรัพย์สินที่ขายทอดตลาดนั้น หากมีภาระภาษีอื่นที่จะต้องชำระ หรือมีภาระที่จะต้องดำเนินการก่อนรับโอนทรัพย์สินนั้นไป เช่น ภาษีโรงเรือนและที่ดิน ภาษีธุรกิจเฉพาะ อันจะต้องเสีย หรือจำเป็นต้องได้รับใบอนุญาตเป็นการเฉพาะจึงมีสิทธิรับโอนทรัพย์สินนั้นไป ผู้ที่ขายทอดตลาดมีหน้าที่ที่จะต้องประกาศสงวนสิทธิไว้ในการขายทอดตลาดเพื่อให้ทราบถึงภาระหรือเงื่อนไขนั้นไว้ในประกาศขายทอดตลาดด้วย

มาตรา ๑๔๘ เพื่อประโยชน์ในการดำเนินการตามมาตรา ๑๔๓ และมาตรา ๑๔๔ ให้อธิบดีมีอำนาจ ดังต่อไปนี้

(๑) ออกหนังสือเรียกผู้ค้างชำระภาษีและบุคคลใด ๆ ที่เกี่ยวข้องกับผู้ค้างชำระภาษีนั้นที่มีเหตุอันควรเชื่อว่าจะเป็นประโยชน์แก่การจัดเก็บภาษีค้างมาให้ถ้อยคำ

(๒) สั่งบุคคลใน (๑) ให้นำบัญชี เอกสารหรือหลักฐานอื่นอันจำเป็นแก่การจัดเก็บภาษีค้างมาตรวจสอบ

(๓) ออกคำสั่งเป็นหนังสือให้เจ้าพนักงานสรรพสามิตหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ทำการตรวจค้นหรือยึดบัญชีเอกสารหรือหลักฐานอื่นของบุคคลดังกล่าวใน (๑)

การดำเนินการตาม (๑) และ (๒) ต้องใช้เวลาล่วงหน้าไม่น้อยกว่าเจ็ดวันนับแต่วันที่ได้รับหนังสือเรียกหรือคำสั่ง และการปฏิบัติตาม (๓) ต้องเป็นไปตามระเบียบที่อธิบดีกำหนด

คำอธิบาย

บทบัญญัตินี้ให้อำนาจอธิบดี มีอำนาจกระทำการเพื่อให้การยึดทรัพย์สินของผู้ค้างชำระภาษี หรือการอายัดสิทธิเรียกร้องของผู้ค้างชำระภาษีที่มีต่อบุคคลภายนอก สามารถดำเนินการไปได้โดยสะดวก มีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล แบ่งออกเป็น ๒ ลักษณะ คือ

๑. ออกคำสั่งเป็นหนังสือให้ผู้ค้างชำระภาษีและบุคคลอื่นที่เกี่ยวข้องกับผู้ค้างชำระภาษีมาให้ถ้อยคำ หรือส่งเอกสารหลักฐานที่เกี่ยวข้องกับการค้างชำระภาษีมาทำการตรวจสอบโดยใช้เวลาล่วงหน้าไม่น้อยกว่าเจ็ดวันนับแต่วันที่ได้รับหนังสือเรียกหรือคำสั่ง

บุคคลอื่นที่เกี่ยวข้องกับผู้ค้างชำระภาษี จะเห็นได้ว่ากฎหมายบัญญัติถึงบุคคลที่เกี่ยวข้องกับผู้ค้างชำระภาษี มิได้บัญญัติว่าเกี่ยวข้องกับการค้างชำระภาษี ดังนั้น แม้บุคคลอื่นที่เกี่ยวข้องจะมีมีส่วนเกี่ยวข้องในการค้างชำระภาษีของผู้ค้างชำระภาษี แต่หากอธิบดีเห็นว่าการให้การหรือการจัดส่งเอกสารของบุคคลดังกล่าวอาจเป็นประโยชน์ในการจัดเก็บภาษีค้างจากผู้ค้างชำระภาษีแล้ว ย่อมมีอำนาจที่จะออกคำสั่งไปยังบุคคลดังกล่าวได้

๒. ออกคำสั่งเป็นหนังสือให้เจ้าพนักงานสรรพสามิตหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ทำการตรวจค้นหรือยึดบัญชีเอกสารหรือหลักฐานอื่นจากผู้ค้างชำระภาษีและบุคคลอื่นที่เกี่ยวข้อง โดยอธิบดีจะต้องออกระเบียบในการปฏิบัติเกี่ยวกับการค้นหรือยึดนั้น ๆ

การตรวจค้นเพื่อยึดหรืออายัดตามมาตรานี้ สามารถกระทำต่อเอกสารหรือหลักฐานเท่านั้น ไม่อาจกระทำต่อตัวทรัพย์สิน และสามารถยึดได้จากผู้ค้างชำระภาษีและบุคคลอื่นที่เกี่ยวข้องกับผู้ค้างชำระภาษีได้ หากพิจารณาแล้วจะเห็นได้ว่า การตรวจค้นหรือยึดตามมาตรานี้ เป็นการดำเนินการเพื่อปฏิบัติการในการบังคับชำระภาษีค้างเท่านั้น ไม่อาจหมายความรวมถึงการตรวจค้นหรือยึดของเจ้าพนักงานเพื่อประโยชน์ในการตรวจสอบภาษีตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๑๒ วรรคหนึ่ง^{๖๑} หรือการตรวจค้นหรือยึดของพนักงานเจ้าหน้าที่เพื่อประโยชน์ใน

^{๖๑} มาตรา ๑๒ วรรคหนึ่ง เมื่อมีเหตุอันควรเชื่อว่ามีภัยเสี่ยงการเสียภาษี ให้อธิบดีมีอำนาจเข้าไปหรือออกคำสั่งเป็นหนังสือให้เจ้าพนักงานสรรพสามิตเข้าไปในสถานที่ หรือยานพาหนะใด ๆ เพื่อทำการตรวจค้น ยึด หรืออายัดบัญชี เอกสารหรือหลักฐานอื่นที่เกี่ยวข้องหรือสันนิษฐานว่าเกี่ยวข้องกับภาษีที่จะต้องเสียได้ทั่วราชอาณาจักร

การดำเนินคดีทางอาญาตามมาตรา ๑๒๓ (๒)⁶² ดังนั้น การปฏิบัติการตามมาตราที่พนักงานเจ้าหน้าที่จึงต้องมีคำสั่งเป็นหนังสือจากอธิบดีเสมอจึงจะดำเนินการตรวจค้นหรือยึดตามมาตรานี้ได้ ไม่อาจอ้างเหตุเข้าทำการตรวจค้นตามมาตรา ๑๒๓ (๒) เข้าดำเนินการแต่อย่างใด

ข้อสังเกต กรณีที่อธิบดีมีคำสั่งยึดทรัพย์สินของผู้ค้างชำระภาษี หรือมีคำสั่งอายัดสิทธิเรียกร้องของบุคคลภายนอกที่มีต่อผู้ค้างชำระภาษี หากเป็นกรณีของทรัพย์สินที่มีทะเบียน ย่อมไม่มีปัญหาในการปฏิบัติ เนื่องจากอธิบดีสามารถส่งคำสั่งยึดหรืออายัดไปยังเจ้าพนักงานผู้มีหน้าที่เกี่ยวกับทะเบียนทรัพย์สินนั้นให้ดำเนินการยึด อายัดให้กับกรมสรรพสามิตได้โดยตรง แต่สำหรับกรณีที่เป็ทรัพย์สินอื่นที่ไม่มีทะเบียน เมื่ออธิบดีออกคำสั่งให้ทำการยึดทรัพย์สินแล้ว เจ้าพนักงานหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ไม่อาจอาศัยบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัตินี้เข้าทำการยึดทรัพย์สินนั้นได้ เนื่องจากมิได้มีบทบัญญัติใดในพระราชบัญญัตินี้ให้อำนาจไว้ ดังนั้น การเข้ายึดทรัพย์สินของผู้ค้างชำระภาษี ย่อมอาศัยอำนาจตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

มาตรา ๑๔๙ เมื่อได้มีการยึดทรัพย์สินไว้แล้ว ถ้าได้มีการชำระเงินค่าใช้จ่ายในการยึด และค่าภาษีที่ค้างชำระโดยครบถ้วนก่อนการขายทอดตลาด ให้อธิบดีส่งถอนคำสั่งยึดนั้น

เมื่อได้มีการอายัดสิทธิเรียกร้องไว้แล้ว ถ้าได้มีการชำระเงินค่าใช้จ่ายในการอายัด และค่าภาษีที่ค้างชำระโดยครบถ้วนก่อนที่พนักงานเจ้าหน้าที่จะได้รับชำระเงินจากบุคคลภายนอก หรือก่อนการขายทอดตลาดทรัพย์สินที่ได้ส่งมอบให้แก่พนักงานเจ้าหน้าที่ ให้อธิบดีส่งถอนคำสั่งอายัดนั้น

คำอธิบาย

การออกคำสั่งถอนคำสั่งยึด หรืออายัดตามมาตรา

๑. เป็นอำนาจของอธิบดีกรมสรรพสามิต เนื่องจากในการออกคำสั่งยึดอายัดทรัพย์สินไว้เพื่อบังคับชำระภาษีค้างกระทำโดยอำนาจของอธิบดี ดังนั้น การออกคำสั่งถอนการยึดอายัดย่อมเป็นอำนาจของอธิบดี

๒. ผู้ค้างชำระภาษีได้การชำระเงินก่อนที่มีการขายทอดตลาดตามคำสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สินหรือก่อนที่พนักงานเจ้าหน้าที่จะได้รับชำระเงินจากบุคคลภายนอกตามคำสั่งอายัดทรัพย์สินเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการยึดหรืออายัดและค่าภาษีสรรพสามิตทั้งปวงที่ค้างชำระ รวมตลอดถึงภาษีเพิ่มขึ้นเพื่อราชการส่วนท้องถิ่นด้วย แต่มิได้หมายความรวมถึงเงินที่จัดเก็บเพิ่มเพื่อกองทุนอื่นแต่อย่างใด

⁶² มาตรา ๑๒๓ (๒) ค้นสถานที่หรือยานพาหนะใด ๆ ที่มีเหตุอันควรสงสัยว่ามีการกระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ หรือมีสินค้าที่หลีกเลี่ยงการเสียภาษีซ่อนอยู่ ในเวลาระหว่างพระอาทิตย์ขึ้นถึงพระอาทิตย์ตก เว้นแต่การค้นในเวลาดังกล่าวยังไม่แล้วเสร็จจะกระทำต่อไปก็ได้ หรือในกรณีฉุกเฉินอย่างยิ่ง เมื่อได้รับอนุมัติจากอธิบดีแล้วจะค้นในเวลาใดก็ได้

การชำระเงินก่อนการขายทอดตลาดทรัพย์สิน หมายความว่ารวมถึงการชำระเงินที่กระทำขณะที่ได้มีการประกาศขายทอดตลาดทรัพย์สินแล้วแต่ยังมีได้มีการขายทอดตลาด หรือได้มีการประกาศขายทอดตลาด และได้ทำการขายทอดตลาดทรัพย์สินนั้นแล้ว แต่ไม่มีผู้ใดสุ้ราคาขณะการประมูลทรัพย์สินและได้ไปซึ่งทรัพย์สินนั้น

ในการถอนคำสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สินของอธิบดีนั้น จะสามารถกระทำได้เมื่อมีการชำระเงินค่าใช้จ่ายในการยึดหรืออายัดแล้วแต่กรณี พร้อมด้วยค่าภาษีที่ค้างชำระโดยครบถ้วนแล้วเท่านั้น หากผู้ค้างชำระประสงค์จะเข้าทำการชำระหนี้ภาษีค้างบางส่วน หรือขอฟ่อนชำระภาษีนั้น ไม่เป็นเหตุให้อธิบดีมีอำนาจถอนคำสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สิน เว้นแต่ คำสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สินนั้นจะได้ออกโดยไม่ชอบ หรือยึดอายัดทรัพย์สินหรือสิทธิเรียกร้องที่มีได้เกี่ยวข้องกับผู้ค้างชำระภาษี

ส่วนที่ ๑๕

การจัดเก็บเงินภาษีเพิ่มขึ้นเพื่อราชการส่วนท้องถิ่น

มาตรา ๑๕๐ ให้ผู้มีหน้าที่เสียภาษีตามพระราชบัญญัตินี้มีหน้าที่เสียภาษีเพิ่มขึ้นเพื่อราชการส่วนท้องถิ่นสำหรับสินค้าหรือบริการ ตามอัตราที่กำหนดในพระราชกฤษฎีกา แต่ไม่เกินร้อยละสิบของภาษีภาษีที่จะต้องเสียเพิ่มขึ้นตามวรรคหนึ่ง ถ้ามีเศษของหนึ่งสตางค์ให้ปัดทิ้ง

คำอธิบาย

บทบัญญัติมาตรานี้ เป็นการนำเอาการจัดเก็บภาษีเพิ่มขึ้นเพื่อราชการส่วนท้องถิ่นซึ่งเดิมได้ตราเป็นพระราชบัญญัติไว้ต่างหากจากพระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต โดยจัดเก็บเฉพาะสินค้าและบริการที่อยู่ในพระราชบัญญัติพิกัดอัตราภาษีสรรพสามิตเท่านั้น มีเพียงสินค้าประเภทสุราเท่านั้นที่มีได้เป็นสินค้าที่อยู่ในพระราชบัญญัติพิกัดอัตราภาษีสรรพสามิต แต่ต้องเสียภาษีเพิ่มขึ้นเพื่อราชการส่วนท้องถิ่น ดังนั้น เมื่อมีการบัญญัติให้ผู้มีหน้าที่เสียภาษีตามพระราชบัญญัตินี้ มีหน้าที่ต้องเสียภาษีเพิ่มขึ้นเพื่อราชการส่วนท้องถิ่นสำหรับสินค้าและบริการตามอัตราที่กำหนด ย่อมเป็นเหตุให้สินค้าและบริการทุกอย่างซึ่งอยู่ภายใต้บทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัตินี้ต้องเสียภาษีเพิ่มขึ้น ซึ่งแต่เดิมไม่มีหน้าที่ที่จะต้องเสีย ได้แก่ ยาสูบ และไฟ

การจัดเก็บภาษีเพิ่มขึ้นเพื่อราชการส่วนท้องถิ่นนี้ สามารถจะเรียกเก็บ หรือไม่เรียกเก็บจากสินค้าหรือบริการใดก็ได้ที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัตินี้ โดยอัตราที่จัดเก็บสามารถกำหนดได้แต่ต้องไม่เกินร้อยละสิบของภาษีที่เรียกเก็บจากสินค้าหรือบริการ โดยการกำหนดประเภทสินค้าหรือบริการที่จะเรียกเก็บหรือไม่เรียกเก็บตลอดจนอัตราที่จะเรียกเก็บให้ออกเป็นพระราชกฤษฎีกา

บทบัญญัติมาตรานี้บัญญัติให้ภาษีเก็บเพิ่มขึ้นเพื่อราชการส่วนท้องถิ่นพิเศษของหนึ่งสแตงค์ทั้งไปหมายความว่า จำนวนเงินที่คำนวณได้ให้คิดทศนิยมเพียงสองตำแหน่งเท่านั้น หากทศนิยมจำนวนเงินของภาษีเก็บเพิ่มขึ้นเพื่อราชการส่วนท้องถิ่นในหลักที่ ๓ ไม่ว่าจะจะมีจำนวนเท่าใด ให้ปัดทิ้งทั้งสิ้น โดยให้คำนวณภาษีเก็บเพิ่มขึ้นเพื่อราชการส่วนท้องถิ่นจากยอดรวมสุดท้ายของค่าภาษีสรรพสามิตในการ ยื่นแบบแต่ละครั้ง มิใช่แยกคำนวณเป็นรายรายการสินค้า หรือคำนวณเป็นรายชิ้นของสินค้า

ข้อสังเกต

๑. จำนวนค่าภาษีที่ใช้เป็นฐานเพื่อประโยชน์ในการคำนวณค่าปรับเพื่อเปรียบเทียบคดี ตามมาตรา ๑๓๖ ไม่นำภาษีเก็บเพิ่มขึ้นเพื่อราชการส่วนท้องถิ่นไปรวมเป็นฐานในการคำนวณค่าปรับ เนื่องจากภาษีเก็บเพิ่มขึ้นเพื่อราชการส่วนท้องถิ่นมิใช่ภาษีที่เรียกเก็บจากสินค้าและบริการตามความหมายของคำว่า “ภาษี” ซึ่งบัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๔⁶³ แต่เป็นภาษีที่เก็บเพิ่มจากภาษีสรรพสามิตอีกทอดหนึ่ง

๒. การชำระภาษีสรรพสามิตตามมาตรา ๒๐๖ วรรคหนึ่ง ผู้กระทำความผิดตามมาตรา ๒๐๓ หรือมาตรา ๒๐๔ จะต้องชำระภาษีเก็บเพิ่มขึ้นเพื่อราชการส่วนท้องถิ่นด้วย เนื่องจากเป็นการชำระภาษีสรรพสามิตมิใช่การชำระค่าปรับเปรียบเทียบคดี จึงต้องชำระภาษีเก็บเพิ่มขึ้นเพื่อราชการส่วนท้องถิ่นเช่นเดียวกับการเสียภาษีสรรพสามิตตามปกติ

๓. ภาษีเก็บเพิ่มขึ้นเพื่อราชการส่วนท้องถิ่นตามมาตรานี้ จัดเก็บเพิ่มเฉพาะจากภาษีสรรพสามิตเท่านั้น ไม่เก็บเพิ่มจากเงินที่กฎหมายอื่นบัญญัติให้จัดเก็บเพิ่มเพื่อกองทุนต่าง ๆ

๔. ภาษีเก็บเพิ่มขึ้นเพื่อราชการส่วนท้องถิ่นถือเป็นฐานในการคำนวณราคาขายปลีกแนะนำสำหรับการแจ้งโครงสร้างราคาด้วย

๕. การคำนวณเบี้ยปรับตามมาตรา ๑๔๐ และเงินเพิ่มตามมาตรา ๑๔๑ จากการประเมินภาษีสรรพสามิต ตามมาตรา ๘๖ ให้เสียภาษีเก็บเพิ่มขึ้นเพื่อราชการส่วนท้องถิ่นจากจำนวนภาษีสรรพสามิตเท่านั้น ไม่คิดเบี้ยปรับและเงินเพิ่มจากเงินนำส่งเข้ากองทุนซึ่งกฎหมายอื่นบัญญัติให้ต้องเสีย

มาตรา ๑๕๑ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่หรือเจ้าพนักงานสรรพสามิต ส่งมอบเงินภาษีที่เก็บเพิ่มขึ้นตามมาตรา ๑๕๐ ให้แก่กระทรวงมหาดไทย โดยหักค่าใช้จ่ายไว้ร้อยละห้าของเงินภาษีที่เก็บเพิ่มขึ้นได้

⁶³ “ภาษี” หมายความว่า ภาษีสรรพสามิตที่เรียกเก็บจากสินค้าและบริการตามพระราชบัญญัตินี้

คำอธิบาย

บทบัญญัตินี้กำหนดหน้าที่ให้พนักงานเจ้าหน้าที่หรือเจ้าพนักงานสรรพสามิต แล้วแต่กรณีที่เป็นผู้จัดเก็บภาษีเก็บเพิ่มขึ้นเพื่อราชการส่วนท้องถิ่น จะต้องนำภาษีเก็บเพิ่มขึ้นเพื่อราชการส่วนท้องถิ่นที่จัดเก็บได้ นำส่งเป็นรายได้ของกระทรวงมหาดไทยเพื่อนำไปจัดสรรให้กับราชการส่วนท้องถิ่นต่าง ๆ โดยในการนี้ให้หักค่าใช้จ่ายในการจัดเก็บภาษีเก็บเพิ่มขึ้นเพื่อราชการส่วนท้องถิ่นไว้ร้อยละห้าของเงินภาษีเก็บเพิ่มขึ้นเพื่อราชการส่วนท้องถิ่น ให้กับกรมสรรพสามิต ซึ่งจำนวนเงินที่หักเป็นค่าใช้จ่ายจะเป็นอัตราตายตัว ไม่ว่าภาษีเก็บเพิ่มขึ้นเพื่อราชการส่วนท้องถิ่นจะมีพระราชกฤษฎีกาจัดเก็บร้อยละเท่าใดก็ตาม และไม่มีจำนวนเพดานสูงสุดของเงินค่าใช้จ่ายที่สามารถหักไว้เป็นค่าใช้จ่าย

หมวด ๒

ใบอนุญาตสำหรับสินค้าสุรา ยาสูบ และไฟ

ส่วนที่ ๑

สุรา

มาตรา ๑๕๒ ในส่วนนี้

“สุรา” ให้ความหมายรวมถึงวัตถุทั้งหลายหรือของผสมที่มีแอลกอฮอล์ ซึ่งสามารถดื่มกินได้ เช่นเดียวกับน้ำสุรา หรือซึ่งดื่มกินไม่ได้แต่เมื่อได้ผสมกับน้ำหรือของเหลวอย่างอื่นแล้วสามารถดื่มกินได้เช่นเดียวกับน้ำสุรา แต่ไม่รวมถึงเครื่องดื่มที่มีปริมาณแอลกอฮอล์ไม่เกินศูนย์จุดห้าดีกรี

“สุราแช่” หมายความว่า สุราที่ไม่ได้กลั่น และให้ความหมายรวมถึงสุราแช่ที่ได้ผสมกับสุรากลั่นแล้ว แต่ยังมีแรงแอลกอฮอล์ไม่เกินสิบห้าดีกรีด้วย

“สุรากลั่น” หมายความว่า สุราที่ได้กลั่นแล้ว และให้ความหมายรวมถึงสุรากลั่นที่ได้ผสมกับสุราแช่แล้ว แต่มีแรงแอลกอฮอล์เกินกว่าสิบห้าดีกรีด้วย

คำอธิบาย

จากนิยามของ “สุรา” ตามพระราชบัญญัตินี้ สามารถพิจารณาความหมายของสุราได้ ดังนี้

๑. สุรา หมายถึง น้ำสุรา

จากพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๕๔ “สุรา” เป็นคำนามหมายถึงเหล้า ซึ่ง “เหล้า” ก็หมายถึงน้ำเมาที่กลั่นหรือหมักแล้ว ดังนั้น สุราหรือน้ำสุรา จึงเป็นที่เข้าใจได้ของคนทั่วไป ได้ว่าหมายถึงเหล้าหรือน้ำเมานั้นเอง

๒. สุรา ให้หมายความรวมถึง วัตถุทั้งหลายหรือของผสมที่มีแอลกอฮอล์ ซึ่งสามารถดื่มกินได้ เช่นเดียวกับน้ำสุรา

นอกจาก “สุรา” จะหมายถึง น้ำสุราแล้ว “สุรา” ยังหมายความรวมถึงวัตถุทั้งหลายหรือของผสมที่มีแอลกอฮอล์ ซึ่งสามารถดื่มกินได้เช่นเดียวกับน้ำสุราด้วย โดยความหมายนี้เป็นความที่ยกมาจากพระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. ๒๔๙๓ โดยวัตถุทั้งหลายหรือของผสมที่มีแอลกอฮอล์นั้นอาจอยู่ในรูปของยา หรือวัตถุอย่างอื่น เช่น ยาน้ำแก้ไอ ยาสตรี ยาน้ำขับลม ยาธาตุน้ำแดง ยาธาตุน้ำขาว ยาแผนโบราณต่าง ๆ น้ำยาบ้วนปาก น้ำยาฆ่าเชื้อ น้ำหอม เป็นต้น สำหรับคำว่า “ซึ่งสามารถดื่มกินได้เช่นเดียวกับน้ำสุรา” หมายถึงวัตถุหรือของผสมแอลกอฮอล์ที่ดื่มกินได้เช่นเดียวกับสุราทั่ว ๆ ไป และเมื่อดื่มแล้วต้องมีผลต่อร่างกายเช่นเดียวกับการดื่มสุรา ต้องมีเมาเช่นเดียวกับการดื่มสุรา แต่หากมีวัตถุประสงค์ในการดื่มกิน เพื่อรักษาโรค มีการจำกัดปริมาณในการดื่มกินจนไม่สามารถดื่มกินได้ในปริมาณมากเช่นเดียวกับสุราทั่วไป มีข้อห้ามหรือข้อระวังในการดื่มกินมากกว่าการดื่มสุราโดยทั่วไป หรือต้องดื่มกินตามคำแนะนำของแพทย์ ลักษณะเช่นนี้ย่อมมิใช่วัตถุหรือของผสมที่มีแอลกอฮอล์ “ซึ่งสามารถดื่มกินได้เช่นเดียวกับน้ำสุรา”

๓. สุรา ให้หมายความรวมถึงวัตถุทั้งหลายหรือของผสมที่มีแอลกอฮอล์ ซึ่งดื่มกินไม่ได้ แต่เมื่อได้ผสมกับน้ำหรือของเหลวอย่างอื่นแล้วสามารถดื่มกินได้เช่นเดียวกับน้ำสุรา

นอกจากความหมายตาม (๑) และ (๒) แล้ว “สุรา” ยังหมายถึง วัตถุทั้งหลายหรือของผสมที่มีแอลกอฮอล์ ซึ่งดื่มกินไม่ได้แต่เมื่อได้ผสมกับน้ำหรือของเหลวอย่างอื่นแล้วสามารถดื่มกินได้เช่นเดียวกับ น้ำสุรา คำว่า “ซึ่งดื่มกินไม่ได้แต่เมื่อได้ผสมกับน้ำหรือของเหลวอย่างอื่นแล้วสามารถดื่มกินได้เช่นเดียวกับ น้ำสุรา” นั้นหมายความว่า วัตถุหรือของผสมที่มีแอลกอฮอล์ แม้จะไม่อยู่ในรูปลักษณะที่เป็นของเหลวพร้อมดื่มกินเช่นเดียวกับน้ำสุรา แต่สิ่งนั้นก็จัดเป็นสุราได้หากนำไปผสมกับน้ำหรือของเหลวอย่างอื่นแล้วสามารถดื่มกินได้เช่นเดียวกับน้ำสุรา ตัวอย่างเช่น เบียร์ผง อุ (ปลายข้าวและกลบผสมกับแป้งเชื้อแล้วหมักไว้) เป็นต้น

อย่างไรก็ตาม “สุรา” ตามพระราชบัญญัตินี้ไม่รวมถึงเครื่องดื่มที่มีปริมาณแอลกอฮอล์ไม่เกินศูนย์จุดห้าดีกรี โดยกรณีสุราที่บรรจุอยู่ในภาชนะบรรจุสุราย่อมไม่มีประเด็นในการพิจารณาเกี่ยวกับปริมาณแอลกอฮอล์ แต่มีประเด็นพิจารณาต่อไปว่ากรณีวัตถุหรือของผสมที่มีแอลกอฮอล์ซึ่งดื่มกินไม่ได้ แต่เมื่อได้ผสมกับน้ำหรือของเหลวอย่างอื่นแล้วสามารถดื่มกินได้เช่นเดียวกับน้ำสุรา จะพิจารณาปริมาณแอลกอฮอล์ในขณะที่ยังไม่ผสมน้ำหรือของเหลวอย่างอื่น หรือพิจารณาภายหลังจากการผสมน้ำหรือของเหลวอย่างอื่นแล้ว นั้น ในการพิจารณาปริมาณแอลกอฮอล์กรณีดังกล่าว กรมสรรพสามิตจะพิจารณาจากอัตราสูตรส่วนผสมที่กำหนดไว้ในฉลากสุราว่าวัตถุหรือของผสมที่มีแอลกอฮอล์ซึ่งดื่มกินไม่ได้ดังกล่าวเมื่อผสมกับน้ำหรือของเหลวอย่างอื่นตามสูตรส่วนผสมแล้วมีปริมาณแอลกอฮอล์เป็นเท่าใด ดังนั้น กรณีที่มีการผลิตหรือนำเข้าเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์แต่ปริมาณแอลกอฮอล์ไม่เกิน

ศูนย์จุดห้าดีกรี ก็ไม่ถือเป็นการผลิตหรือนำเข้าสุรา ไม่ต้องขอใบอนุญาตผลิตหรือใบอนุญาตนำเข้าสุรา แต่ต้องจดทะเบียนสรรพสามิตในฐานะเป็น ผู้ประกอบอุตสาหกรรมหรือผู้นำเข้าสินค้าเครื่องดื่มตาพระราชบัญญัตินี้

คำว่า “สุราแช่” ตามพระราชบัญญัตินี้ สามารถพิจารณาความหมาย ได้ดังนี้

๑. สุราแช่ หมายความว่า สุราที่ไม่ได้กลั่น

สุราที่ไม่ได้กลั่น นั้น คือสุราที่เกิดจากการหมักของวัตถุดิบต่าง ๆ จนเกิดรสเปรี้ยว หวาน หรือฝาดขม แล้วแต่ชนิดของวัตถุดิบนำมาผสมกันและมีแรงแอลกอฮอล์เกิดขึ้น ใช้ดื่มกินได้โดยไม่ต้องนำไปกลั่น เช่น น้ำตาลเมาหรือน้ำกระแช่ น้ำข้าว อุ สาโท เบียร์ ไวน์ เป็นต้น ซึ่งสุราที่หมักได้โดยไม่ต้องนำไปกลั่น แม้จะมีแอลกอฮอล์มากหรือน้อยกว่าสิบห้าดีกรีย่อมถือเป็นสุราแช่ตามพระราชบัญญัตินี้

๒. สุราแช่ หมายความว่า สุราแช่ที่ได้ผสมกับสุรากลับแล้ว แต่ยังมีแรงแอลกอฮอล์ไม่เกินสิบห้าดีกรี

นอกจากสุราแช่จะหมายถึงสุราที่ไม่ได้กลั่น ตาม (๑) แล้ว สุราแช่ยังหมายความรวมถึงสุราแช่ที่นำไปผสมกับสุรากลับแล้ว แต่ภายหลังการผสมยังมีแรงแอลกอฮอล์ไม่เกินสิบห้าดีกรีอีกด้วย ซึ่งกรณีนี้ผสมแล้วหากมีแอลกอฮอล์เกินกว่าสิบห้าดีกรีสุรานั้นจะเป็นสุรากลับ

คำว่า “สุรากลับ” ตามพระราชบัญญัตินี้ สามารถพิจารณาความหมาย ได้ดังนี้

๑. สุรากลับ หมายความว่า สุราที่ได้กลั่นแล้ว

สุราที่ได้กลั่นแล้ว เป็นสุราที่เกิดจากการหมักวัตถุดิบจำพวกน้ำตาลและแป้งกับเชื้อสุราเกิดเป็นน้ำสาหมักมีแอลกอฮอล์ แล้วนำไปกลั่น เมื่อกลั่นแล้วจะได้สุราที่มีปริมาณแอลกอฮอล์มากกว่า ๑๕ ดีกรี เช่น สุราสามทับ สุราขาว สุราผสม สุราปรุงพิเศษ สุราพิเศษ เป็นต้น

๒. สุรากลับ หมายความว่ารวมถึงสุรากลับที่ได้ผสมกับสุราแช่แล้ว แต่มีแรงแอลกอฮอล์เกินกว่าสิบห้าดีกรีด้วย

นอกจากสุรากลับจะหมายถึงสุราที่ได้กลั่นแล้ว ตาม (๑) สุรากลับยังหมายความรวมถึงสุรากลับที่นำไปผสมกับสุราแช่แล้ว แต่ภายหลังการผสมยังมีแรงแอลกอฮอล์เกินกว่าสิบห้าดีกรีอีกด้วย อาทิเช่น ไวน์เดือด เป็นต้น

มาตรา ๑๕๓ ผู้ใดประสงค์จะผลิตสุราหรือมีเครื่องกลั่นสำหรับผลิตสุราไว้ในครอบครอง ให้ยื่นคำขออนุญาตต่ออธิบดี และต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่อธิบดีประกาศกำหนด

การขออนุญาตและการออกใบอนุญาตตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง

ใบอนุญาตที่ออกตามมาตรา นี้ให้มีอายุสามปีนับแต่วันที่ได้รับอนุญาต

คำอธิบาย

เนื่องจาก “สุรา” เป็นสินค้าในพิกัดอัตราภาษีสรรพสามิต ตอนที่ ๑๓ ทั่วยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ ดังนั้น ผู้ผลิตสุราย่อมเป็นผู้ประกอบอุตสาหกรรมที่มีสิทธิและหน้าที่ต่าง ๆ ตามที่พระราชบัญญัตินี้กำหนดไว้สำหรับผู้ประกอบอุตสาหกรรม นอกจากนี้ เนื่องจากสุราเป็นสินค้าที่มีผลต่อสุขภาพอนามัยของผู้บริโภคมากกว่าสินค้าทั่วไป อีกทั้งยังเป็นสาเหตุอันดับต้น ๆ ที่ก่อให้เกิดอุบัติเหตุทางถนน รวมถึงการก่ออาชญากรรมต่าง ๆ การใช้อำนาจรัฐในการควบคุมเกี่ยวกับสุรามากกว่าสินค้าทั่วไป อาทิเช่น การผลิต การนำเข้า การขาย การครอบครอง การโฆษณา เป็นต้น รวมถึงการใช้มาตรการทางภาษีเป็นเครื่องมือในการลดการบริโภคสุรา จึงเป็นเรื่องที่จำเป็น และในประเทศต่าง ๆ ก็ได้มีการใช้อำนาจในลักษณะดังกล่าวเช่นเดียวกัน ดังนั้น มาตรา ๑๕๓ นี้จึงเป็นบทบัญญัติที่กำหนดหน้าที่เพิ่มขึ้นสำหรับผู้ประกอบอุตสาหกรรมที่มีความประสงค์จะผลิตสินค้าสุรารวมถึงผู้ที่ประสงค์จะครอบครองเครื่องกลั่นสำหรับผลิตสุรา โดยมีหน้าที่เกี่ยวกับการขออนุญาตที่ต้องปฏิบัติเพิ่มขึ้นจากผู้ประกอบอุตสาหกรรมที่ผลิตสินค้าอื่น ๆ ในพระราชบัญญัตินี้ ดังนี้

๑. ผู้ประกอบอุตสาหกรรมที่มีความประสงค์จะผลิตสินค้าสุรารวมถึงผู้ที่ประสงค์จะครอบครองเครื่องกลั่นสำหรับผลิตสุรา จะต้องยื่นคำขออนุญาตต่ออธิบดีกรมสรรพสามิต โดยในการยื่น คำขออนุญาตต้องปฏิบัติตามกฎกระทรวงที่กำหนดเกี่ยวกับหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการขออนุญาตและการออกใบอนุญาตผลิตหรือครอบครองเครื่องกลั่นสำหรับผลิตสุรา ซึ่งผู้ผลิตสุราหรือผู้ที่ครอบครองเครื่องกลั่นสำหรับผลิตสุราโดยไม่ได้รับใบอนุญาต จะต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ ตามมาตรา ๑๕๓

๒. เมื่อได้รับใบอนุญาตให้ผลิตสุราหรือใบอนุญาตให้ครอบครองเครื่องกลั่นสำหรับผลิตสุราแล้ว จะต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่อธิบดีกรมสรรพสามิตประกาศกำหนด อาทิเช่น หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขเกี่ยวกับกรรมวิธีการผลิตสุรา การใช้วัตถุดิบ ระยะเวลาและวิธีการเก็บรักษาสุรา ชนิดของสุรา และแรงแอลกอฮอล์ของสุรา การครอบครองและการใช้เครื่องกลั่นในการผลิตสุรา เป็นต้น ซึ่งหากผู้ได้รับใบอนุญาตไม่ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่อธิบดีกรมสรรพสามิตประกาศกำหนดดังกล่าว จะต้องระวางโทษปรับไม่เกินห้าหมื่นบาท ตามมาตรา ๑๕๔ ซึ่งลักษณะที่เป็นความผิดอาทิเช่น อธิบดีกรมสรรพสามิตประกาศกำหนดเกี่ยวกับขนาดของเครื่องต้มกลั่นสุราไม่เกิน ๕ แรงม้า และแรงงานของคนไม่เกิน ๗ คน สำหรับโรงอุตสาหกรรมสุราชุมชน ซึ่งในขณะที่ได้รับใบอนุญาตผู้ผลิตปฏิบัติตามประกาศฉบับดังกล่าว แต่ต่อมาภายหลังปรากฏว่าสุราที่ผลิตขึ้นเป็นที่ต้องการของผู้บริโภค จึงมีการเพิ่มขนาดของเครื่องต้มกลั่นสุราจนถึง ๑๐๐ แรงม้า และจ้างแรงงานคนถึง ๒๐ คน เพื่อเพิ่มกำลังการผลิต เช่นนี้ย่อมเป็นการไม่ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่อธิบดีกรมสรรพสามิตประกาศกำหนด ซึ่งมีความผิดและต้องระวางโทษตามที่กฎหมายกำหนดดังกล่าวแล้ว

๓. การผลิตสุราหรือการครอบครองเครื่องกลั่นเพื่อผลิตสุรา สามารถกระทำได้เฉพาะในกำหนดเวลาตามที่กำหนดในใบอนุญาต โดยใบอนุญาตที่ออกตามมาตรานี้จะมีอายุสามปีนับแต่วันที่ได้รับอนุญาต หากมีการผลิตสุราหรือครอบครองเครื่องกลั่นสำหรับผลิตสุราหลังจากใบอนุญาตหมดอายุแล้วย่อมเป็นการผลิตสุราหรือครอบครองเครื่องกลั่นสำหรับผลิตสุราโดยไม่ได้รับใบอนุญาต จะต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ ตามมาตรา ๑๙๓

มาตรา ๑๕๔ ผู้ใดประสงค์จะนำสุราเข้ามาในราชอาณาจักร ให้ยื่นคำขออนุญาตต่ออธิบดี การขออนุญาตและการออกใบอนุญาตตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง

การนำสุราเข้ามาตามวรรคหนึ่งเพื่อเป็นตัวอย่างสินค้าหรือมีใช้เพื่อการค้า อธิบดีมีอำนาจผ่อนผันให้นำเข้ามาได้โดยไม่ต้องขอรับใบอนุญาต ทั้งนี้ ตามจำนวนและทางด่านศุลกากรที่อธิบดีประกาศกำหนด

บทบัญญัติในมาตรานี้มิให้ใช้บังคับแก่ผู้ทำการตามหน้าที่ผู้ขนส่งโดยสุจริต หรือกรณีการนำเข้าเพื่อการผ่านแดนหรือการถ่ายลำตามกฎหมายว่าด้วยศุลกากร ทั้งนี้ ให้อธิบดีมีอำนาจกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการกำกับดูแลสินค้าตามมาตรานี้ได้ตามที่เห็นสมควร

คำอธิบาย

ผู้ที่ประสงค์จะนำสุราเข้ามาในราชอาณาจักร มีหน้าที่เพิ่มเติมจาก “ผู้นำเข้า” สินค้าอื่น ๆ ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๑๕๔ โดยผู้ประสงค์จะนำสุราเข้ามาในราชอาณาจักร ต้องยื่นคำขออนุญาตต่ออธิบดี กรมสรรพสามิต ซึ่งในการยื่นคำขออนุญาตต้องปฏิบัติตามกฎกระทรวงที่กำหนดเกี่ยวกับหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการขออนุญาตและการออกใบอนุญาตในการนำสุราเข้ามาในราชอาณาจักร หากมีการนำสุราเข้ามาในราชอาณาจักรโดยไม่ได้รับใบอนุญาต ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๑๙๕

อย่างไรก็ตาม มาตรา ๑๕๔ วรรคสามและวรรคสี่ ได้กำหนดข้อยกเว้นให้นำสุราเข้ามาในราชอาณาจักรไม่ต้องขอรับใบอนุญาตได้ ในกรณีดังนี้

๑. กรณีที่อธิบดีกรมสรรพสามิตประกาศผ่อนผันให้นำสุราเข้ามาในราชอาณาจักรเพื่อเป็นตัวอย่างสินค้าหรือมีใช้เพื่อการค้าโดยไม่ต้องขอรับใบอนุญาตนำเข้า แต่จะต้องนำเข้าไม่เกินปริมาณที่อธิบดีกรมสรรพสามิตประกาศกำหนด และนำเข้าทางด่านศุลกากรที่อธิบดีกรมสรรพสามิตประกาศกำหนดเท่านั้น หากปฏิบัติไม่ถูกต้องตามที่อธิบดีกรมสรรพสามิตประกาศผ่อนผัน อาทิเช่น นำสุราเข้ามาเกินกว่าจำนวนที่ได้รับการผ่อนผันให้นำเข้าโดยไม่

ต้องขอรับใบอนุญาต หรือนำสุราเข้าทางด่านศุลกากรอื่น ๆ นอกเหนือจากที่ประกาศกำหนด เช่นนี้ผู้นำเข้าย่อมมีความผิดฐานนำสุราเข้ามาในราชอาณาจักรโดยไม่ได้รับใบอนุญาต ตามที่กำหนดไว้ในมาตรา ๑๕๕

๒. ผู้ทำการตามหน้าที่ผู้ขนส่งโดยสุจริต หรือกรณีการนำเข้าเพื่อการผ่านแดนหรือการถ่ายลำตามกฎหมายว่าด้วยศุลกากร ไม่อยู่ในบังคับต้องขอใบอนุญาตนำสุราเข้ามาในราชอาณาจักร แต่อธิบดีกรมสรรพสามิตก็มีอำนาจในการกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขเพื่อกำกับดูแลสินค้าดังกล่าวได้ด้วย

มาตรา ๑๕๕ ผู้ใดประสงค์จะขายสุรา ให้ยื่นคำขออนุญาตต่อเจ้าพนักงานสรรพสามิต การขออนุญาตและการออกใบอนุญาตตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง

ใบอนุญาตที่ออกตามมาตรานี้มีอายุหนึ่งปีนับแต่วันที่ได้รับอนุญาต

บทบัญญัติตามวรรคหนึ่ง มิให้ใช้บังคับกับการขายสุรา ในกรณีดังต่อไปนี้

(๑) การขายทั้งหมดในคราวเดียวภายใต้ความควบคุมของเจ้าพนักงานสรรพสามิต ในกรณีที่ได้รับใบอนุญาตตายหรือถูกเพิกถอนใบอนุญาต

(๒) การขายในการบังคับคดี

(๓) การขายโดยคำสั่งของอธิบดีกรมศุลกากรตามกฎหมายว่าด้วยศุลกากร

(๔) กรณีอื่นตามที่อธิบดีประกาศกำหนด

คำอธิบาย

มาตรา ๑๕๕ เป็นบทบัญญัติที่กำหนดเกี่ยวกับการขอใบอนุญาตขายสุรา โดยกำหนดให้ผู้ประสงค์จะขายสุราต้องยื่นคำขออนุญาตต่อเจ้าพนักงานสรรพสามิต โดยในการขออนุญาตและการออกใบอนุญาตให้ปฏิบัติ ตามกฎกระทรวงที่กำหนดเกี่ยวกับหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการขออนุญาตและการออกใบอนุญาตขายสุรา เมื่อได้รับใบอนุญาตขายสุราแล้ว ผู้ได้รับใบอนุญาตขายสุราจึงจะขายสุราได้โดยชอบด้วยกฎหมาย

ใบอนุญาตขายสุราที่มีอายุหนึ่งปีนับแต่วันที่ได้รับอนุญาต หากผู้ได้รับใบอนุญาตขายสุราประสงค์จะขายสุราต่อไปจะต้องไปขอรับใบอนุญาตขายสุราใหม่ สำหรับผู้ที่ขายสุราโดยไม่ได้รับใบอนุญาตขายสุราก่อนดำเนินการ ย่อมมีความผิดฐานขายสุราโดยไม่ได้รับใบอนุญาต ต้องระวางโทษปรับไม่เกินห้าพันบาท ตามมาตรา ๑๕๖

อย่างไรก็ตาม มาตรา ๑๕๕ ได้กำหนดข้อยกเว้นให้ขายสุราไม่ต้องมีใบอนุญาตขายสุราได้ ในกรณีดังต่อไปนี้

(๑) การขายทั้งหมดในคราวเดียวภายใต้ความควบคุมของเจ้าพนักงานสรรพสามิต ในกรณีที่ ผู้ได้รับใบอนุญาตตายหรือถูกเพิกถอนใบอนุญาต

- (๒) การขายในการบังคับคดี
- (๓) การขายโดยคำสั่งของอธิบดีกรมศุลกากรตามกฎหมายว่าด้วยศุลกากร
- (๔) กรณีอื่นตามที่อธิบดีประกาศกำหนด

มาตรา ๑๕๖ ใบอนุญาตขายสุรามี ๒ ประเภท คือ

- (๑) ใบอนุญาตขายสุราประเภทที่ ๑ สำหรับการขายสุราทุกชนิด ครั้งหนึ่งจำนวนตั้งแต่ สิบลิตรขึ้นไป
- (๒) ใบอนุญาตขายสุราประเภทที่ ๒ สำหรับการขายสุราทุกชนิด ครั้งหนึ่งจำนวนต่ำกว่า สิบลิตร

คำอธิบาย

ในการยื่นขอใบอนุญาตขายสุราต่อเจ้าพนักงานสรรพสามิต ตามมาตรา ๑๕๕ ผู้ประสงค์จะขายสุราจะต้องขอใบอนุญาตขายสุราให้ตรงกับปริมาณสุราที่ประสงค์จะขายในแต่ละครั้ง โดยในมาตรา ๑๕๖ ได้กำหนดประเภทของใบอนุญาตขายสุราไว้ ๒ ประเภท โดยพิจารณากำหนดจากปริมาณสุราที่ประสงค์จะขายในแต่ละครั้ง ดังนี้

- (๑) ใบอนุญาตขายสุราประเภทที่ ๑ สำหรับการขายสุราทุกชนิด ครั้งหนึ่งจำนวนตั้งแต่ สิบลิตรขึ้นไป
- (๒) ใบอนุญาตขายสุราประเภทที่ ๒ สำหรับการขายสุราทุกชนิด ครั้งหนึ่งจำนวนต่ำกว่า สิบลิตร

ใบอนุญาตขายสุราประเภทที่ ๑ ใช้สำหรับการขายสุราเป็นจำนวนมากในแต่ละครั้งของการขาย กล่าวคือเป็นจำนวนตั้งแต่สิบลิตรขึ้นไป อาทิเช่น การขายจากผู้ผลิตหรือผู้นำเข้าสุราไปยังผู้ขายส่ง การขายสุราจากผู้ขายส่งไปยังผู้ขายปลีก เป็นต้น ใช้สำหรับการขายสุราทุกชนิดทั้งสุรากลั่นและสุราแช่ทั้งสุราที่ผลิตในราชอาณาจักรและที่นำเข้ามาในราชอาณาจักร

ใบอนุญาตขายสุราประเภทที่ ๒ ใช้สำหรับการขายสุราจำนวนต่ำกว่าสิบลิตรในแต่ละครั้งของการขาย อาทิเช่น การขายปลีกสุราเพื่อนำไปบริโภค การขายสุราเพื่อดื่ม ณ สถานที่ขาย เป็นต้น ใช้สำหรับการขายสุราทุกชนิดทั้งสุรากลั่นและสุราแช่ ทั้งสุราที่ผลิตในราชอาณาจักรและที่นำเข้ามาในราชอาณาจักร

ดังนั้น กรณีที่มีการขายสุราครั้งหนึ่งสิบลิตรขึ้นไปและต่ำกว่าสิบลิตรปะปนกันไป ผู้ขายสุราจะต้องขอรับใบอนุญาตขายสุราทั้ง ๒ ประเภท มิเช่นนั้นย่อมจะมีความผิดฐานเป็นผู้ได้รับใบอนุญาตขายสุราทำการขายไม่ตรงตามประเภทของใบอนุญาต ต้องระวางโทษปรับไม่เกินสองพันบาท ตามมาตรา ๑๙๗

มาตรา ๑๕๗ ห้ามมิให้ผู้ใดเปลี่ยนแปลงภาชนะบรรจุสุราเพื่อการค้า เว้นแต่เป็นผู้ได้รับใบอนุญาตให้ผลิตสุรา หรือเป็นผู้ได้รับใบอนุญาตขายสุราประเภทที่ ๒ เฉพาะกรณีผู้ซื้อได้ร้องขอให้เปลี่ยนแปลงภาชนะบรรจุสุราเพื่อดื่มในขณะนั้น

คำอธิบาย

ลักษณะการเปลี่ยนแปลงภาชนะบรรจุสุราเพื่อการค้า คือการเปลี่ยนถ่ายสุราจากภาชนะหนึ่งไปใส่ในอีกภาชนะหนึ่งหรือหลายภาชนะเพื่อการค้า ไม่ว่าจะเป็นภาชนะประเภทเดียวกันหรือคนละประเภทก็ตาม อาทิเช่น การแบ่งบรรจุสุราจากขวดใหญ่ไปใส่ในขวดเล็ก การแบ่งขายสุราจากขวดไปบรรจุใส่ถุงพลาสติก แก้ว หรือภาชนะต่าง ๆ เป็นต้น ซึ่งบทบัญญัติในมาตรานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อห้ามมิให้มีการเปลี่ยนแปลงภาชนะบรรจุสุราเพื่อการค้า เนื่องจากสุราที่ได้มีการผลิตจากโรงอุตสาหกรรมและเสียภาษีครบถ้วนถูกต้องแล้ว ถือเป็นสุราที่ชอบด้วยกฎหมาย หากมีการยินยอมให้มีการเปลี่ยนแปลงภาชนะบรรจุสุราได้โดยอิสระ ย่อมจะทำให้เกิดความเสียหายทั้งต่อผู้ผลิตสุรา ผู้บริโภค รวมทั้งภาครัฐ อาทิเช่น อาจเปลี่ยนแปลงภาชนะบรรจุสุรานอกโรงอุตสาหกรรมอาจมีการปนเปื้อนไม่ถูกสุขลักษณะหรือไม่ได้มาตรฐาน ซึ่งอาจทำให้ผู้ผลิตสุราที่ปฏิบัติตามมาตรฐานการผลิตเสียชื่อเสียงเนื่องจากน้ำสุราถูกปลอมปนหรือปนเปื้อน ไม่ได้มาตรฐาน ทำให้ผู้บริโภคเกิดอันตรายจากการบริโภคสุราดังกล่าว รวมทั้งทำให้ภาครัฐต้องมีภาระดูแลรักษาผู้ที่บริโภคสุราที่มีการปนเปื้อนไม่ถูกสุขลักษณะหรือไม่ได้มาตรฐาน ดังนั้น จึงต้องมีมาตรการควบคุมไม่ให้มีการเปลี่ยนแปลงภาชนะบรรจุสุราได้โดยอิสระ

อย่างไรก็ตาม มาตรานี้ได้มีข้อยกเว้นที่ให้มีการเปลี่ยนแปลงภาชนะบรรจุสุราเพื่อการค้า ได้ใน ๒ กรณี ดังนี้

๑. การเปลี่ยนแปลงภาชนะบรรจุสุราเพื่อการค้า ซึ่งกระทำโดยผู้ได้รับใบอนุญาตให้ผลิตสุรา และเนื่องจากใบอนุญาตให้ผลิตสุราใช้ได้เฉพาะในสถานที่ที่ได้รับอนุญาตซึ่งก็คือโรงอุตสาหกรรมสุรา ดังนั้น การเปลี่ยนแปลงภาชนะบรรจุสุราเพื่อการค้าในกรณีนี้ จึงเป็นการเปลี่ยนแปลงสุรารภายในโรงอุตสาหกรรมสุราโดยผู้ได้รับอนุญาตให้ผลิตสุรานั้น ไม่รวมถึงผู้นำเข้าสุราหรือผู้ได้รับใบอนุญาตขายสุราซึ่งมิได้เป็นผู้ได้รับใบอนุญาตให้ผลิตสุรา

๒. การเปลี่ยนแปลงภาชนะบรรจุสุราเพื่อการค้า ซึ่งกระทำโดยผู้ได้รับใบอนุญาตขายสุราประเภทที่ ๒ (ขายสุราทุกชนิดครั้งหนึ่งต่ำกว่าสิบลิตร) เฉพาะในกรณีที่ผู้ซื้อสุราได้ร้องขอให้เปลี่ยนแปลงภาชนะบรรจุสุราเพื่อดื่มในขณะนั้น ซึ่งโดยปกติแล้วผู้ได้รับใบอนุญาตขายสุราประเภทที่ ๒ ไม่สามารถเปลี่ยนแปลงภาชนะบรรจุสุราเพื่อการค้าได้ ต้องขายสุราที่บรรจุอยู่ในภาชนะที่ผลิตจากโรงอุตสาหกรรมสุรา แต่หากผู้ซื้อได้ขอให้ผู้ได้รับใบอนุญาตขายสุราประเภทที่ ๒ เปลี่ยนแปลงภาชนะบรรจุสุราเพื่อจะดื่ม ในขณะนั้น เช่น เทสุราจากขวดใส่แก้วเพื่อให้ผู้ซื้อ

สุราดื่มในขณะนั้น เช่นนี้ผู้ได้รับใบอนุญาตขายสุราประเภทที่ ๒ จึงจะเปลี่ยนแปลงภาชนะบรรจุสุราได้ แต่ถ้าผู้ซื้อร้องขอให้เปลี่ยนแปลงภาชนะสุราเพื่อวัตถุประสงค์อื่นไม่ใช่เพื่อดื่มในขณะนั้น เช่น การแบ่งสุราจากขวดใหญ่ใส่ขวดเล็กหรือใส่ภาชนะอื่น ๆ เพื่อนำไปดื่มในสถานที่อื่น การขอให้เทสุราจากขวดใส่กล่องแล้วนำไปแช่ตู้เย็นให้แข็งแล้วให้ตักใส่ถ้วยเพื่อรับประทานอย่างไอศกรีม หรือการขอให้เปลี่ยนแปลงภาชนะเพื่อนำไปใช้ทำสิ่งอื่น เช่นนี้ผู้ได้รับใบอนุญาตขายสุราย่อมไม่สามารถเปลี่ยนแปลงภาชนะบรรจุสุราได้โดยชอบ ต้องระวางโทษปรับไม่เกินห้าพันบาท ตามมาตรา ๑๙๖

ข้อน่าสังเกตประการหนึ่งคือ หากผู้ซื้อสุราเป็นผู้เปลี่ยนแปลงภาชนะบรรจุสุรากรณีเช่นนี้ย่อมสามารถทำได้เนื่องจากมิใช่การเปลี่ยนแปลงภาชนะบรรจุเพื่อการค้า แต่หากมีการเปลี่ยนแปลงภาชนะบรรจุสุราเพื่อแบ่งขายให้แก่ผู้อื่นด้วย เช่นนี้ย่อมเป็นการฝ่าฝืนบทบัญญัติในเรื่องการเปลี่ยนแปลงภาชนะบรรจุสุราและยังเป็นการขายสุราโดยไม่ได้รับใบอนุญาตขายสุราอีกด้วย

มาตรา ๑๕๘ ห้ามมิให้ผู้ใดเปลี่ยนแปลงสุรา โดยนำสุราอื่นใด หรือน้ำ หรือของเหลว หรือวัตถุอื่นใดเจือปนลงในสุราเพื่อการค้า เว้นแต่เป็นผู้ได้รับใบอนุญาตให้ผลิตสุรา หรือเป็นผู้ได้รับใบอนุญาตขายสุราประเภทที่ ๒ เฉพาะกรณีผู้ซื้อได้ร้องขอให้เปลี่ยนแปลงสุราเพื่อดื่มในขณะนั้น ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง

คำอธิบาย

ลักษณะของการเปลี่ยนแปลงสุรตามมาตรานี้ อาจทำโดยนำสุราอื่นใด หรือน้ำ หรือของเหลว หรือวัตถุอื่นใดเจือปนลงในสุรา ซึ่งพิจารณาได้ ดังนี้

๑. การเปลี่ยนแปลงสุรา โดยการนำสุราอื่นใดเจือปนลงในสุรา การเปลี่ยนแปลงสุราในลักษณะนี้คือการนำสุรามารวมหรือผสมกับสุรา ซึ่งจะเป็นสุราประเภทหรือชนิดเดียวกัน หรือต่างประเภทหรือชนิดก็ถือเป็นการเปลี่ยนแปลงสุราได้ ซึ่งการเปลี่ยนแปลงสุราในลักษณะนี้จะทำให้อาจทำให้สุราที่ผสมแล้วมีลักษณะเป็นสุราประเภทหรือชนิดเดิมหรือเปลี่ยนแปลงไปจากเดิมก็ได้ อาทิเช่น อาจทำให้สุราแช่กลายเป็นสุรากลั่น ทำให้สุรากลั่นกลายเป็นสุราแช่ หรือทำให้สุราขาวกลายเป็นสุราผสม เป็นต้น

๒. การเปลี่ยนแปลงสุรา โดยนำน้ำเจือปนลงในสุรา การเปลี่ยนแปลงสุราในลักษณะนี้อาจทำให้สุราที่มีแรงแอลกอฮอล์สูงจนไม่สามารถดื่มกินได้เปลี่ยนเป็นสุราที่มีแรงแอลกอฮอล์น้อยลงและเหมาะสมสำหรับการดื่มกินได้ เช่น การเติมน้ำลงในสุราสามทับ เป็นต้น

๓. การเปลี่ยนแปลงสุราโดยนำของเหลวเจือปนลงในสุรา อาทิเช่น การเติมหรือผสมน้ำโซดา น้ำผลไม้ น้ำอัดลม หรือของเหลวอื่น ๆ (นอกจากน้ำ) ลงในสุรา การเปลี่ยนแปลงสุราในลักษณะนี้อาจทำให้สุรามีรสชาติ กลิ่น หรือแรงแอลกอฮอล์เปลี่ยนแปลงไปจากสุราเดิมได้

๔. การเปลี่ยนแปลงสุราโดยนำวัตถุดิบใดเจือปนลงในสุรา อาทิเช่น การเติมผงยาตองลงในสุรา การนำซากพืชหรือสัตว์ต่าง ๆ ลงตองในน้ำสุรา การเติมน้ำผลไม้และน้ำแข็งปั่นกับน้ำสุรา การเติมผงเยลลี่ลงในน้ำสุรา เป็นต้น ซึ่งการเปลี่ยนแปลงสุราในลักษณะนี้อาจทำให้สุรมีลักษณะทางกายภาพเปลี่ยนแปลงไปได้ เช่น เปลี่ยนเป็นวุ้น เยลลี่ เกล็ดน้ำแข็ง หรือมีวัตถุดิบ ๆ ผสมอยู่ รวมถึงอาจมีการเปลี่ยนแปลงสี กลิ่น รสชาติต่าง ๆ ซึ่งขึ้นกับวัตถุดิบนำมาผสมกับสุรา

มาตรานี้มีการกำหนดห้ามมิให้ผู้ใดเปลี่ยนแปลงสุราเพื่อการค้าในลักษณะต่าง ๆ ดังที่ได้พิจารณาไว้ข้างต้น แต่มีข้อยกเว้นที่กำหนดให้การเปลี่ยนแปลงสุราเพื่อการค้าสามารถดำเนินการได้ใน ๒ กรณี ดังนี้

๑. การเปลี่ยนแปลงสุรา โดยนำสุราอื่นใด หรือน้ำ หรือของเหลว หรือวัตถุดิบใดเจือปนลงในสุราเพื่อการค้า ซึ่งกระทำโดยผู้ได้รับใบอนุญาตให้ผลิตสุรา และเนื่องจากใบอนุญาตให้ผลิตสุราใช้ได้เฉพาะในสถานที่ที่ได้รับอนุญาต ดังนั้น การเปลี่ยนแปลงสุราเพื่อการค้ากรณีนี้จึงต้องทำในโรงอุตสาหกรรมสุราและต้องทำโดยผู้ได้รับใบอนุญาตให้ผลิตสุราเท่านั้น ไม่รวมถึงผู้นำเข้าสุราและผู้ได้รับใบอนุญาตขายสุรา ซึ่งมีได้เป็นผู้ได้รับใบอนุญาตให้ผลิตสุรา

๒. การเปลี่ยนแปลงสุราโดยนำสุราอื่นใด หรือน้ำ หรือของเหลว หรือวัตถุดิบใดเจือปนลงในสุราเพื่อการค้า ซึ่งกระทำโดยผู้ได้รับใบอนุญาตขายสุราประเภทที่ ๒ เฉพาะกรณีผู้ซื้อได้ร้องขอให้เปลี่ยนแปลงสุราเพื่อดื่มในขณะนั้น และต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง หากเป็นกรณีที่ได้รับใบอนุญาตขายสุราประเภทที่ ๒ ได้เปลี่ยนแปลงสุราไว้ก่อนได้รับการร้องขอจากผู้ซื้อ แม้จะทำได้เพื่อขายให้แก่ผู้ซื้อ เช่นนี้ก็ถือเป็นการฝ่าฝืนมาตรา ๑๕๘ ต้องระวางโทษปรับ ไม่เกินห้าพันบาท ตามมาตรา ๑๙๖

ส่วนที่ ๒

ยาสูบ

มาตรา ๑๕๙ ในส่วนนี้

“ต้นยาสูบ” หมายความว่า พืชชนิดเขียนาตาแบกุ่ม (NICOTIANATABACUM)

“ใบยา” หมายความว่า ใบยาสดหรือใบยาแห้งของต้นยาสูบ

“ยาสูบ” หมายความว่า บุหรี่ซิการ์เรต บุหรี่ซิการ์ บุหรี่อื่น ยาเส้น ยาเส้นปรุง ยาเคี้ยว และให้หมายความรวมถึงผลิตภัณฑ์อื่นใดที่บริโภคได้เช่นเดียวกับยาสูบตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

“บุหรี่ซิการ์เรต” หมายความว่า ยาเส้นหรือยาเส้นปรุง ไม่ว่าจะมียาเฝ้งหรือยาอัดเจือปนหรือไม่ ซึ่งมวนด้วยกระดาษหรือวัตถุที่ทำขึ้นใช้แทนกระดาษ หรือใบยาเฝ้งหรือยาอัด

“บุหรี่ซิการ์” หมายความว่า ใบยาเฝ้งหรือยาอัด ซึ่งมวนด้วยใบยาเฝ้งหรือยาอัด

“บุหรี่อื่น” หมายความว่า ยาเส้นหรือยาเส้นปรุง ซึ่งมวนด้วยใบตอง กลิบบัว กาบหมาก ใบมะกา ใบจาก หรือวัตถุอื่นที่ไม่มีกระดาษหรือวัตถุที่ทำขึ้นใช้แทนกระดาษและที่ไม่มีใบยาเฝ้งหรือยาอัด

“ยาเส้น” หมายความว่า ใบยาหรือยาอัด ซึ่งได้หั่นเป็นเส้นและเฝ้งแล้ว

“ยาเส้นปรุง” หมายความว่า ใบยาหรือยาอัด ซึ่งได้หั่นเป็นเส้นและปรุงหรือปนด้วยวัตถุอื่นนอกจากน้ำ

“ยาเคี้ยว” หมายความว่า ส่วนใดส่วนหนึ่งของใบยาเฝ้ง ซึ่งได้ปรุงหรือปนด้วยวัตถุอื่นนอกจากน้ำเพื่ออมหรือเคี้ยว

“ยาอัด” หมายความว่า ส่วนใดส่วนหนึ่งของต้นยาสูบซึ่งได้ปั่นหรือย่อยและทำเป็นแผ่นโดยมีวัตถุอื่นเจือปนด้วยหรือไม่ก็ตาม

“ผู้เพาะปลูกต้นยาสูบ” หมายความว่า ผู้ได้รับอนุญาตให้ทำการเพาะปลูกต้นยาสูบ

“ผู้บ่มใบยา” หมายความว่า ผู้ทำการบ่มใบยาสดเป็นใบยาเฝ้ง

“ซอง” ให้หมายความรวมถึงห่อ กระป๋อง กล่อง ขวด หรือสิ่งบรรจุอื่นซึ่งใช้บรรจุหรือผูกมัดยาสูบ

คำอธิบาย

ในมาตรานี้จะกำหนดความหมายของคำต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับมาตรการควบคุมยาสูบและมีคำศัพท์ย่อยที่อธิบายความหมายของแต่ละคำให้มีความชัดเจนยิ่งขึ้น อาทิเช่น คำว่า “ยาสูบ” ตามพระราชบัญญัตินี้ หมายความว่า บุหรี่ซิการ์เรต บุหรี่ซิการ์ บุหรี่อื่น ยาเส้น ยาเส้นปรุง ยาเคี้ยว และให้หมายความรวมถึงผลิตภัณฑ์อื่นใด ที่บริโภคได้เช่นเดียวกับยาสูบตามที่กำหนดในกฎกระทรวง และหากมีข้อสงสัยต่อไปว่า “บุหรี่ซิการ์เรต” ที่อยู่ในความหมายของคำว่า “ยาสูบ หมายความว่าอย่างไรก็ไปพิจารณาความหมายของคำว่า “บุหรี่ซิการ์เรต” ซึ่งหมายความว่า ยาเส้นหรือยาเส้นปรุง ไม่ว่าจะมียาเฝ้งหรือยาอัดเจือปนหรือไม่ ซึ่งมวนด้วยกระดาษหรือวัตถุที่ทำขึ้นใช้แทนกระดาษ หรือใบยาเฝ้งหรือยาอัด ซึ่งเมื่อพิจารณาแล้วเกิดข้อสงสัยต่อไปว่า “ยาเส้น” “ยาเส้นปรุง” “ยาอัด” หมายความว่าอย่างไรก็สามารถพิจารณาความหมายแต่ละคำเพื่อประกอบการทำความเข้าใจได้ หรือในการพิจารณาว่าของสิ่งหนึ่งเป็นยาสูบที่ต้องขออนุญาตผลิตและต้องเสียภาษีสรรพสามิตหรือไม่ ก็จะพิจารณาว่าของสิ่งนั้นอยู่ในความหมายของ “ยาสูบ” แต่ละประเภทหรือไม่ อาทิเช่น

(ก) มีลักษณะเป็นแผ่นบาง ๆ คล้ายกระดาษขนาด A๔ มีสีน้ำตาลเข้ม และพบชิ้นส่วนของ ก้านใบของต้นยาสูบชิ้นเล็ก ๆ บดผสมอยู่ บรรจุอยู่ในกล่องกระดาษปิดด้วยเทปกาว เมื่อแกะกล่องและลองสูดดมกลิ่น

พบว่า (ก) มีกลิ่นฉุนเหมือนยาสูบ ซึ่งเมื่อพิจารณาเทียบกับความหมายของแต่ละคำในนิยามศัพท์จะพบว่า (ก) มีลักษณะตรงกับความหมายของคำว่า “ยาอัด” ซึ่งหมายความว่า ส่วนใดส่วนหนึ่งของต้นยาสูบซึ่งได้ป่นหรือย่อยและทำเป็นแผ่นโดยมีวัตถุอื่นเจือปนด้วยหรือไม่ก็ตาม แต่ “ยาอัด” ไม่อยู่ในความหมายของคำว่า “ยาสูบ” ดังนั้น (ก) จึงมิใช่ “ยาสูบ” ตามพระราชบัญญัตินี้ หากจะผลิต (ก) จึงไม่ต้องขอใบอนุญาตผลิตยาสูบ และไม่ต้องเสียภาษีสรรพสามิตสำหรับ (ก) ที่ผลิตขึ้น อย่างไรก็ตาม แม้พระราชบัญญัตินี้จะไม่ควบคุมการผลิต “ยาอัด” แต่มาตรา ๑๖๖ กำหนดให้การนำเข้ามาในหรือส่งออกไปนอกราชอาณาจักรซึ่งยาอัด จะต้องได้รับอนุญาตจากอธิบดี การนำเข้า (ก) จึงต้องได้รับใบอนุญาตให้นำเข้าก่อน

(ข) มีลักษณะเป็นเส้นสีน้ำตาลบรรจุอยู่ในถุงสีทึบปิดสนิท โดยได้จากการนำ (ก) มาหั่นให้เป็นเส้นสั้น ๆ ปรงแต่งด้วยกลั่นเมนทอล แล้วบรรจุในถุงสีทึบปิดสนิท ซึ่งเมื่อพิจารณาเทียบกับความหมายของแต่ละคำในนิยามศัพท์จะพบว่า (ข) เกิดจากการนำ (ก) ซึ่งก็คือยาอัดมาหั่นเป็นเส้น ก็จะเข้าลักษณะเป็น “ยาเส้น” ที่หมายความว่า ใบยาหรือยาอัด ซึ่งได้หั่นเป็นเส้นและแห้งแล้ว อันจัดเป็นยาสูบประเภทหนึ่งตามพระราชบัญญัตินี้ และเมื่อนำ “ยาเส้น” ไปปรงแต่งด้วยกลั่นเมนทอล ก็จะเข้าลักษณะเป็นการปรงหรือป่นด้วยวัตถุอื่นนอกจากน้ำ ที่เข้าลักษณะเป็น “ยาเส้นปรง” ตามพระราชบัญญัตินี้ ดังนั้น การผลิต “ยาเส้นปรง” จึงเป็นการผลิต “ยาสูบ” ประเภทหนึ่ง ต้องขอใบอนุญาตผลิตยาสูบและเสียภาษีสรรพสามิตสำหรับยาสูบประเภท “ยาเส้นปรง” ที่ผลิตขึ้น

(ค) มีลักษณะเป็นเนื้อผลไม้แห้งผสมใบแห้งของพืชชนิดหนึ่งสีน้ำตาลซึ่งมิใช่ใบยาสูบหั่นฝอยและผสมสารนิโคตินสังเคราะห์ บริโภคโดยนำไปมวนกับใบตองหรือกระดาษแล้วจุดไฟ แล้วสูดดมควันที่เกิดขึ้น ซึ่ง (ค) มีลักษณะคล้ายกับยาเส้นปรงและบริโภคในลักษณะเดียวกับยาเส้นปรง เพียงแต่ไม่มีส่วนผสมของใบยาสูบหั่นเป็นเส้นจึงไม่เข้าลักษณะของยาเส้นปรง อย่างไรก็ตาม พระราชบัญญัตินี้ได้กำหนดให้ยาสูบหมายความรวมถึงผลิตภัณฑ์อื่นใดที่บริโภคได้เช่นเดียวกับยาสูบตามที่กำหนดในกฎกระทรวง ดังนั้น หากมีกฎกระทรวงกำหนด (ค) เป็นผลิตภัณฑ์อื่นใดที่บริโภคได้เช่นเดียวกับยาสูบ (ค) ก็จะถือเป็นยาสูบประเภทหนึ่งตามพระราชบัญญัตินี้ได้

มาตรา ๑๖๐ ผู้ใดประสงค์จะทำการเพาะปลูกต้นยาสูบ ให้ยื่นคำขออนุญาตต่อเจ้าพนักงานสรรพสามิต

การขออนุญาตและการออกใบอนุญาตตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่อธิบดีประกาศกำหนด

ใบอนุญาตที่ออกตามมาตรานี้ให้มีอายุหนึ่งปีนับแต่วันที่ได้รับอนุญาต

คำอธิบาย

มาตรานี้เป็นบทบัญญัติที่กำหนดให้ผู้ประสงค์จะเพาะปลูกต้นยาสูบ (พืชนิโคเชีย นาทาแบกุ่ม) ทุกพันธุ์ ต้องยื่นคำขออนุญาตต่อเจ้าพนักงานสรรพสามิต โดยปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่อธิบดีกรมสรรพสามิตประกาศกำหนดเกี่ยวกับการขออนุญาตและการออกใบอนุญาต และเมื่อได้รับใบอนุญาตจากเจ้าพนักงานสรรพสามิตแล้วจึงดำเนินการเพาะปลูกต้นยาสูบได้ โดยใบอนุญาตให้เพาะปลูกต้นยาสูบจะมีอายุหนึ่งปี นับแต่วันที่ได้รับอนุญาต

เหตุที่ภาครัฐต้องมีมาตรการในการกำกับดูแลการเพาะปลูกต้นยาสูบนั้น แม้ว่าขั้นตอนการเพาะปลูกต้นยาสูบจะไม่ถือเป็นการผลิตยาสูบและผู้เพาะปลูกต้นยาสูบจะไม่ถือเป็นผู้ประกอบอุตสาหกรรมตามพระราชบัญญัตินี้ แต่เนื่องจากต้นยาสูบเป็นวัตถุดิบสำคัญของการผลิตยาสูบ อีกทั้งต้นยาสูบที่ปลูกทั่วไปมีมากกว่า ๖๐ พันธุ์ ซึ่งแต่ละพันธุ์ก็จะมีลักษณะจำเพาะทั้งปริมาณสารประกอบ สี กลิ่น รสต่าง ๆ ความหอม และความฉุนแตกต่างกันไป อาทิเช่น ใบยาสูบพันธุ์เวอร์จิเนียจะมีปริมาณน้ำตาลสูง มีปริมาณสารนิโคตินปานกลาง ใบยาสูบพันธุ์เบอร์เลย์จะมีปริมาณไนโตรเจนและนิโคตินสูงแต่มีปริมาณน้ำตาลต่ำ ส่วนใบยาสูบพันธุ์เตอร์กิชจะมีปริมาณสารหอมระเหยสูง เป็นต้น นอกจากนี้ ส่วนต่าง ๆ ของต้นยาสูบก็จะองค์ประกอบทางเคมี และคุณสมบัติอื่น ๆ เช่น กลิ่น และรสแตกต่างกัน อุตสาหกรรมผลิตยาสูบจึงต้องมีผสมใบยาสูบพันธุ์ต่าง ๆ เข้าด้วยกัน ตามสัดส่วน เพื่อให้ได้กลิ่นและรสเป็นที่พอใจของผู้บริโภค (ข้อมูลจากเว็บไซต์วิกิพีเดีย สารานุกรมเสรี) ดังนั้น จึงจำเป็นต้องมีการกำกับดูแลการเพาะปลูกต้นยาสูบอันวัตถุดิบ ต้นทางของอุตสาหกรรมยาสูบประเภทต่าง ๆ เพื่อให้ทราบถึงแหล่งเพาะปลูกต้นยาสูบแต่ละชนิดพันธุ์ รวมถึงปริมาณการเพาะปลูกต้นยาสูบในแต่ละปี และเนื่องจากต้นยาสูบเป็นพรรณไม้ล้มลุกที่มีอายุเพียงปีเดียว จึงมีการกำหนดให้ใบอนุญาตให้เพาะปลูกต้นยาสูบมีอายุหนึ่งปีนับแต่วันที่ได้รับอนุญาต

มาตรา ๑๖๑ ผู้ใดประสงค์จะซื้อใบยาแห้ง ให้ยื่นคำขออนุญาตต่อเจ้าพนักงานสรรพสามิต การขออนุญาตและการออกใบอนุญาตตามวรรคหนึ่ง ตลอดทั้งการทำบัญชีให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่อธิบดีประกาศกำหนด ใบอนุญาตที่ออกตามมาตรา นี้ให้มีอายุหนึ่งปีนับแต่วันที่ได้รับอนุญาต

คำอธิบาย

มาตรานี้เป็นบทบัญญัติที่กำหนดเกี่ยวกับการรับซื้อใบยาแห้ง เนื่องจากใบยาสดเมื่อผ่านการบ่มจนเป็นใบยาแห้งแล้วสามารถนำไปผลิตเป็นยาสูบประเภทต่าง ๆ ได้โดยง่าย อาทิเช่น ใบยาแห้งนำไปมวนด้วยใบยาแห้งหรือยาอัดจะได้ยาสูบประเภท “ซิการ์” ใบยาแห้งนำไปหั่นเป็นเส้นจะได้ยาสูบประเภท “ยาเส้น” และถ้านำยา

เส้นไปปรุงหรือปนด้วยวัตถุอื่นนอกจากน้ำก็ได้เป็น “ยาเส้นปรุง” หรือส่วนใด ส่วนหนึ่งของใบยาแห้งเมื่อได้ปรุงหรือปนด้วยวัตถุอื่นนอกจากน้ำเพื่ออมหรือเคี้ยวก็จะเป็นยาสูบประเภท “ยาเคี้ยว” ดังนั้น ผู้ที่ประสงค์จะซื้อใบยาแห้งต้องขออนุญาตต่อเจ้าพนักงานสรรพสามิต ซึ่งในการขออนุญาตจะต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไข ที่กำหนดไว้ในประกาศกรมสรรพสามิต และเมื่อได้รับใบอนุญาตให้ซื้อใบยาแห้งแล้ว ผู้ได้รับใบอนุญาตให้ซื้อใบยาแห้งจะต้องทำบัญชีตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขตามที่กำหนดไว้ในประกาศกรมสรรพสามิตด้วย โดยใบอนุญาตให้ซื้อใบยาแห้งมีอายุหนึ่งปีนับแต่วันที่ได้รับอนุญาต

มาตรา ๑๖๒ เมื่อเจ้าพนักงานสรรพสามิตต้องการทราบชนิดและปริมาณของ เมล็ดพันธุ์ยาสูบ ใบยา ยาสูบ หรือต้องการทราบรายละเอียดในการดำเนินงานเกี่ยวกับการเพาะปลูกต้นยาสูบ การผลิตยาสูบ ให้ผู้เพาะปลูกต้นยาสูบ ผู้บ่มใบยา หรือผู้ประกอบการ แล้วแต่กรณี แจ้งให้เจ้าพนักงานสรรพสามิตทราบ

คำอธิบาย

มาตรานี้เป็นบทบัญญัติที่กำหนดให้ผู้เพาะปลูกต้นยาสูบ ผู้บ่มใบยา หรือผู้ประกอบการมีหน้าที่จะต้องแจ้งชนิดและปริมาณของเมล็ดพันธุ์ยาสูบ ใบยา ยาสูบ หรือรายละเอียดในการดำเนินงานเกี่ยวกับการเพาะปลูกต้นยาสูบ การผลิตยาสูบ ให้เจ้าพนักงานสรรพสามิตทราบ เมื่อเจ้าพนักงานสรรพสามิตสอบถาม กรณีที่ผู้เพาะปลูกต้นยาสูบ ผู้บ่มใบยา หรือผู้ประกอบการทราบข้อมูลดังกล่าวแต่ไม่แจ้งข้อมูลให้เจ้าพนักงานสรรพสามิตทราบ ผู้นั้นมีความผิด ต้องระวางโทษปรับไม่เกินห้าพันบาท ตามที่กำหนดไว้ในมาตรา ๑๙๖ อาทิเช่น ผู้เพาะปลูกต้นยาสูบยอมต้องทราบข้อมูลเกี่ยวกับเมล็ดพันธุ์ยาสูบที่เพาะปลูก ปริมาณต้นยาสูบที่เพาะปลูก รวมถึงรายละเอียดในการดำเนินงานเกี่ยวกับการเพาะปลูกต้นยาสูบ เป็นต้น ผู้ประกอบการยาสูบยอมต้องทราบถึงรายละเอียดต่าง ๆ ในการดำเนินงานเกี่ยวกับการผลิตยาสูบ ส่วนกรณีผู้บ่มใบยานั้นแม้จะตามกฎหมายนี้จะไม่ได้อำนาจให้ผู้บ่มใบยาจะต้องขอใบอนุญาตก่อนบ่มใบยา แต่ได้กำหนดหน้าที่ให้ผู้บ่มใบยาจะต้องแจ้งข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการบ่มใบยาในกรณีเจ้าพนักงานสรรพสามิตสอบถาม เช่น ข้อมูลเกี่ยวกับชนิด ปริมาณ และแหล่งที่มาของใบยาสด รวมถึงชนิดและปริมาณใบยาแห้งที่อยู่ในความครอบครองผู้บ่มใบยา เป็นต้น

มาตรา ๑๖๓ ผู้ใดประสงค์จะผลิตยาสูบ ให้ยื่นคำขออนุญาตต่ออธิบดี และต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่อธิบดีประกาศกำหนด

การขออนุญาตและการออกใบอนุญาตตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง

ใบอนุญาตที่ออกตามมาตรานี้ให้มีอายุสามปีนับแต่วันที่ได้รับอนุญาต

คำอธิบาย

“ยาสูบ” เป็นสินค้าในพิกัดอัตราภาษีสรรพสามิตที่มีลักษณะพิเศษและมีผลกระทบต่อผู้บริโภคมากกว่าสินค้าทั่วไป รัฐจึงต้องมีข้อกำหนดที่ผู้ประสงค์จะผลิตยาสูบจะต้องปฏิบัติเพิ่มเป็นพิเศษมากกว่าการเป็นผู้ประกอบอุตสาหกรรมที่ผลิตสินค้าโดยทั่วไป ซึ่งการ “ผลิต” นั้นได้มีกำหนดความหมายไว้ในมาตรา ๔ โดยคำว่า “ผลิต” หมายความว่า ทำ ประกอบ ปรับปรุง แปรรูป หรือแปรสภาพสินค้าหรือทำการอย่างใดอย่างหนึ่งให้มีขึ้นซึ่งสินค้าไม่ว่าด้วยวิธีใด ๆ แต่สำหรับการผลิตยาสูบนั้นกฎหมายบัญญัติมิให้หมายความรวมถึงการผลิตยาสูบจำนวนไม่เกินห้าร้อยกรัมหรือยาสูบประเภทยาเส้นจำนวนไม่เกินหนึ่งกิโลกรัมเพื่อบริโภคเอง ดังนั้น การผลิตยาสูบกรณีอื่น ๆ นอกจากการผลิตเพื่อบริโภคเองสำหรับจำนวนยาสูบไม่เกินห้าร้อยกรัมหรือยาสูบประเภทยาเส้นจำนวนไม่เกินหนึ่งกิโลกรัม จะต้องยื่นขอใบอนุญาตต่ออธิบดีตามมาตรานี้ และต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่อธิบดีประกาศกำหนดเกี่ยวกับการผลิตยาสูบด้วย ซึ่งรวมถึงกรณีผลิตเพื่อขายแม้จะผลิตยาสูบในจำนวนไม่เกินห้าร้อยกรัมหรือยาสูบประเภทยาเส้นจำนวนไม่เกินหนึ่งกิโลกรัมก็ต้องยื่นขอใบอนุญาตผลิตยาสูบเช่นเดียวกัน โดยในการขออนุญาตและการออกใบอนุญาตผลิตยาสูบจะต้องปฏิบัติตามกฎกระทรวงที่กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการขออนุญาตและการออกใบอนุญาตผลิตยาสูบ และใบอนุญาตให้ผลิตยาสูบมีอายุสามปี นับแต่วันที่ได้รับอนุญาต

ประเด็นที่จะต้องพิจารณาต่อไปคือ การผลิตยาสูบจำนวนไม่เกินห้าร้อยกรัมหรือยาสูบประเภทยาเส้นจำนวนไม่เกินหนึ่งกิโลกรัมเพื่อบริโภคเอง ที่ไม่ถือเป็นการผลิตและไม่ต้องขอใบอนุญาตผลิตยาสูบ ความว่า “ยาสูบจำนวนไม่เกินห้าร้อยกรัม” หรือ “ยาสูบประเภทยาเส้นจำนวนไม่เกินหนึ่งกิโลกรัม” มีความหมายอย่างไร นั้น ในมาตรา ๑๕๙ กำหนดให้ “ยาสูบ” หมายความว่า บุหรี่ซิการ์แรต บุหรี่ซิการ์ บุหรี่อื่น ยาเส้น ยาเส้นปรุง ยาเคี้ยว และให้หมายความรวมถึงผลิตภัณฑ์อื่นใดที่บริโภคได้เช่นเดียวกับยาสูบตามที่กำหนดในกฎกระทรวง ซึ่ง “ยาเส้น” เป็นประเภทหนึ่งของยาสูบด้วย ดังนั้น “ยาสูบจำนวนไม่เกิน ห้าร้อยกรัม” จึงหมายถึงยาสูบประเภทอื่น ยกเว้นยาเส้น และ “ยาสูบประเภทยาเส้นจำนวนไม่เกินหนึ่งกิโลกรัม” จึงหมายถึงเฉพาะยาเส้นเพียงอย่างเดียว ไม่ได้หมายรวมถึงยาเส้นปรุงด้วย หากผลิตยาเส้นปรุงเพื่อบริโภคเองโดยไม่ต้องขอใบอนุญาตผลิตยาสูบ จึงผลิตได้เพียงจำนวนไม่เกินห้าร้อยกรัมเท่านั้นไม่ใช่หนึ่งกิโลกรัม หากพิจารณาต่อไปว่า จำนวนยาสูบและยาสูบประเภทยาเส้นที่ผลิตเพื่อบริโภคเองซึ่งไม่ถือเป็นการผลิตและไม่ต้องขอใบอนุญาตนี้ จะพิจารณาต่อครั้งของการผลิตหนึ่งครั้ง หรือหลายครั้งแล้วนับจำนวนรวมกันไม่เกินจำนวนที่กฎหมายกำหนด ในมาตรา ๔ ไม่ได้กำหนดว่าเป็นการผลิตหลายครั้ง หรือครั้งเดียว แต่จะพิจารณาจากจำนวนที่ผลิตขึ้นได้เป็นสำคัญเมื่อนับรวมกันแล้วยาสูบหรือยาเส้นที่ได้จากการผลิตทุกครั้งจะต้องไม่เกินจำนวนที่กฎหมายกำหนด เช่น นาย ก. ผลิตยาสูบบริโภคเอง โดยนำใบยาแห้ง

มาหั่นเป็นเส้น ๆ วันละประมาณ ๒๐๐ กรัม จนรวมกันได้จำนวน ๑ กิโลกรัม แล้วแบ่งยาเส้นจำนวน ๓๐๐ กรัม มาปรุงแต่งกลิ่นและรสเมนทอล ถือเป็นการผลิตขึ้นซึ่งยาเส้นปรุง การกระทำของนาย ก. เป็นการผลิตขึ้นซึ่งยาสูบประเภทยาเส้น ๗๐๐ กรัม และยาเส้นปรุง ๓๐๐ กรัม ซึ่งยังไม่เกินจำนวนที่กฎหมายกำหนด ดังนั้น การผลิตยาสูบของนาย ก. จึงไม่ต้องขอใบอนุญาตผลิตยาสูบ แต่หากข้อเท็จจริงปรากฏว่า นาย ก. ประสงค์จะนำยาเส้นที่ตนเองหั่นได้จำนวน ๑ กิโลกรัมมาปรุงแต่งกลิ่นรส จนได้เป็นยาเส้นปรุงจำนวน ๑ กิโลกรัม เช่นนี้แม้จะทำขึ้นเพื่อบริโภคเอง แต่นาย ก. ก็ต้องขอใบอนุญาตผลิตยาสูบ เนื่องจากเป็นการผลิตยาสูบเกินจำนวนที่กฎหมายกำหนดให้ผลิตเพื่อบริโภคเองได้

สำหรับการพิจารณาว่า “ยาสูบ” ที่จะขอใบอนุญาตผลิตตามมาตรานี้ได้แก่ยาสูบประเภทใดบ้าง นั้น ตามมาตรา ๑๕๙ ได้กำหนดความหมายของ “ยาสูบ” หมายความว่า บุหรี่ซิการ์ แรต บุหรี่ซิการ์ บุหรี่อื่น ยาเส้น ยาเส้นปรุง ยาเคี้ยว และให้หมายความรวมถึงผลิตภัณฑ์อื่นใดที่บริโภคได้เช่นเดียวกับยาสูบตามที่กำหนดในกฎกระทรวง ดังนั้น การผลิตยาสูบทุกประเภทจึงต้องขอใบอนุญาตผลิตยาสูบก่อน อย่างไรก็ตาม ได้มีบทบัญญัติในมาตรา ๑๖๔ กำหนดให้การผลิตบุหรี่ยิการ์แรตเป็นกิจการผูกขาดของรัฐ บุคคลทั่วไป จึงไม่สามารถผลิตยาสูบชนิดบุหรี่ยิการ์แรตได้ รวมถึงอธิบดีกรมสรรพสามิตก็ไม่มีอำนาจในการออกใบอนุญาตผลิตบุหรี่ยิการ์แรตตามมาตรา นี้ให้แก่บุคคลทั่วไปได้ทั้งกรณีนิติบุคคลและบุคคลธรรมดา

มาตรา ๑๖๔ การผลิตบุหรี่ยิการ์แรตเป็นกิจการผูกขาดของรัฐ

คำอธิบาย

มาตรานี้เป็นการกำหนดให้การผลิตบุหรี่ยิการ์แรตเป็นกิจการผูกขาดของรัฐ ซึ่งหมายความว่าบุคคลทั่วไปทั้งบุคคลธรรมดาและนิติบุคคลไม่สามารถเป็นผู้ประกอบอุตสาหกรรมที่ผลิตยาสูบประเภทบุหรี่ยิการ์แรตได้โดยชอบด้วยกฎหมาย และในขณะเดียวกันอธิบดีกรมสรรพสามิตซึ่งเป็นผู้มีอำนาจตามกฎหมายในการออกใบอนุญาตผลิตยาสูบประเภทอื่น ๆ (นอกจากบุหรี่ยิการ์แรต) ก็ไม่มีอำนาจในการพิจารณาและออกใบอนุญาตให้ผลิตบุหรี่ยิการ์แรตให้แก่บุคคลใด ๆ นอกจากกิจการที่เป็นของรัฐ

มาตรา ๑๖๕ ห้ามมิให้ผู้ใดครอบครองยาสูบที่มีได้เสียภาษีตามพระราชบัญญัตินี้เกินกว่าห้าร้อยกรัม หรือยาสูบประเภทยาเส้นที่มีได้เสียภาษีตามพระราชบัญญัตินี้เกินกว่าหนึ่งกิโลกรัม เว้นแต่เป็นผู้ประกอบอุตสาหกรรมที่ได้รับใบอนุญาตให้ผลิตยาสูบมิไว้ในโรงอุตสาหกรรมหรือคลังสินค้าทัณฑ์บน

คำอธิบาย

บทบัญญัติในมาตรานี้เป็นการกำหนดเกี่ยวกับการครอบครองยาสูบ ซึ่งการครอบครองยาสูบที่เสียภาษีโดยถูกต้องครบถ้วนอันเป็นยาสูบที่ชอบด้วยกฎหมาย ผู้ครอบครองสามารถครอบครองได้โดยไม่มีข้อจำกัดเกี่ยวกับจำนวนยาสูบที่ครอบครอง แต่หากเป็นการครอบครองยาสูบที่มีได้เสียภาษีหรือ เสียภาษีไม่ครบถ้วนจะครอบครองได้ไม่เกินจำนวนที่กฎหมายกำหนด มิเช่นนั้นแล้วผู้ครอบครองย่อมจะมีความผิด และต้องระวางโทษตามกฎหมาย อย่างไรก็ตาม การครอบครองยาสูบที่มีได้เสียภาษีหรือยาสูบที่เสียภาษีไม่ครบถ้วนนี้ มีข้อยกเว้นที่ผู้ครอบครองจะไม่ถือว่ามีความผิดหากครอบครองยาสูบที่มีได้เสียภาษีตามพระราชบัญญัตินี้ไม่เกินห้าร้อยกรัม หรือยาสูบประเภทยาเส้นที่มีได้เสียภาษีตามพระราชบัญญัตินี้ไม่เกินหนึ่งกิโลกรัม เว้นแต่เป็นผู้ประกอบอุตสาหกรรมที่ได้รับใบอนุญาตให้ผลิตยาสูบมีไว้ในโรงอุตสาหกรรมหรือคลังสินค้าทัณฑ์บน กล่าวคือ หากเป็นผู้ประกอบอุตสาหกรรมที่ได้รับใบอนุญาตให้ผลิตยาสูบสามารถเก็บยาสูบที่ผลิตขึ้นและยังไม่เสียภาษีหรือยังเสียภาษีไม่ครบถ้วนไว้ในโรงอุตสาหกรรมหรือคลังสินค้าทัณฑ์บนได้โดยไม่มีจำกัดจำนวน แต่หากเป็นบุคคลอื่นสามารถครอบครองยาสูบซึ่งหมายถึงบุหรี่ยี่สิบห้ากรัม บุหรี่ซิการ์ บุหรี่อื่น ยาเส้นปรุง ยาเคี้ยว และผลิตภัณฑ์อื่นใดที่บริโภคได้เช่นเดียวกับยาสูบตามที่กำหนดในกฎกระทรวง ที่ยังไม่เสียภาษีหรือเสียภาษีไม่ครบถ้วนได้ไม่เกิน ๕๐๐ กรัม หรือครอบครองยาสูบประเภทยาเส้นได้ไม่เกิน ๑ กิโลกรัม โดยไม่มีความผิด

มาตรา ๑๖๖ ผู้ใดประสงค์จะนำเข้ามาในหรือส่งออกป็นอกราชอาณาจักรซึ่งใบยา ยาอัด หรือยาสูบ ให้ยื่นคำขออนุญาตต่ออธิบดี

การขออนุญาตและการออกใบอนุญาตตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง

การนำเข้ามาในหรือส่งออกป็นอกราชอาณาจักรซึ่งใบยา ยาอัด หรือยาสูบตามวรรคหนึ่ง เพื่อเป็นตัวอย่างสินค้าหรือมิใช่เพื่อการค้า อธิบดีมีอำนาจผ่อนผันได้โดยไม่ต้องขอรับใบอนุญาต ทั้งนี้ ตามจำนวนและทางด่านศุลกากรที่อธิบดีประกาศกำหนด

บทบัญญัติในมาตรานี้มิให้ใช้บังคับแก่ผู้ทำการตามหน้าที่ผู้ขนส่งโดยสุจริต หรือกรณีการนำเข้าเพื่อการผ่านแดนหรือการถ่ายลำตามกฎหมายว่าด้วยศุลกากร ทั้งนี้ ให้อธิบดีมีอำนาจกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการกำกับดูแลสินค้าตามมาตรานี้ได้ตามที่เห็นสมควร

คำอธิบาย

บทบัญญัติในมาตรานี้เป็นการกำหนดเกี่ยวกับการนำเข้าและการส่งออก ไบยา ยาอัด หรือยาสูบ โดยกำหนดให้ผู้ประสงค์จะนำเข้าหรือส่งออกไบยา ยาอัด หรือยาสูบ จะต้องยื่นคำขออนุญาตต่ออธิบดี ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง ซึ่งการนำเข้าหรือส่งออกที่จะต้องได้รับใบอนุญาตตามมาตรานี้กำหนดไว้เพียง ไบยา ยาอัด และยาสูบ เท่านั้น หากเป็นการนำเข้าหรือส่งออกเมล็ดพันธุ์ยาสูบ ก้านยาสูบ ลำต้นยาสูบ รากต้นยาสูบ เช่นนี้ย่อมไม่ต้องขอรับใบอนุญาตก่อน แต่หากเป็นการนำเข้าหรือส่งออกต้นยาสูบทั้งต้น ที่มีไบยาสูบอยู่ด้วยไม่ว่าจะเป็นต้นยาสูบสดหรือแห้งแล้ว เช่นนี้ย่อมต้องขอใบอนุญาตนำเข้าหรือส่งออกไบยาสูบ ด้วย และเนื่องจากนิยามคำว่า “ยาสูบ” ในมาตรา ๑๕๙ หมายความรวมถึงผลิตภัณฑ์อื่นใดที่บริโภคได้เช่นเดียวกับ ยาสูบตามที่กำหนดในกฎกระทรวง ซึ่งหากมีการออกกฎกระทรวงกำหนดผลิตภัณฑ์อื่นใดที่บริโภคได้เช่นเดียวกับ ยาสูบ ผลิตภัณฑ์ดังกล่าวย่อมจัดเป็น “ยาสูบ” ที่จะต้องขอใบอนุญาตนำเข้าหรือส่งออกด้วย อย่างไรก็ตาม มาตรา นี้ได้กำหนดให้อธิบดีมีอำนาจผ่อนผันให้สามารถนำเข้าหรือส่งออกได้โดยไม่ต้องขอใบอนุญาต สำหรับกรณีนำเข้า หรือส่งออกเพื่อเป็นตัวอย่างสินค้าหรือมิใช่เพื่อการค้า แต่ต้องนำเข้าหรือส่งออกตามจำนวนและทางด้านศุลกากรที่ อธิบดีประกาศกำหนด

ทั้งนี้ การขอใบอนุญาตนำเข้าหรือส่งออกตามมาตรา ๑๖๗ นี้ไม่ใช้บังคับกับกรณีผู้ทำการตามหน้าที่ ผู้ขนส่งโดยสุจริต หรือกรณีการนำเข้าเพื่อการผ่านแดนหรือการถ่ายลำตามกฎหมายว่าด้วยศุลกากร

มาตรา ๑๖๗ ผู้ใดประสงค์จะขายยาสูบ ให้ยื่นคำขออนุญาตต่อเจ้าพนักงานสรรพสามิต การขออนุญาตและการออกใบอนุญาตตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และ เงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง

ใบอนุญาตที่ออกตามมาตรา ๑๖๗ นี้ให้มีอายุหนึ่งปีนับแต่วันที่ได้รับอนุญาต

ให้นำบทบัญญัติมาตรา ๑๕๕ วรรคสี่ มาใช้บังคับกับการขายยาสูบด้วยโดยอนุโลม

คำอธิบาย

บทบัญญัติในมาตรานี้เป็นการกำหนดให้ผู้ประสงค์จะขายยาสูบต้องขอใบอนุญาตขายยาสูบต่อ เจ้าพนักงานสรรพสามิตก่อนการขายยาสูบ โดยต้องปฏิบัติตามกฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไข เกี่ยวกับการขออนุญาตและการออกใบอนุญาตขายยาสูบ เหตุที่ต้องกำหนดให้การขายยาสูบจะต้องขายโดยผู้ที่ ได้รับใบอนุญาตขายยาสูบ เนื่องจากยาสูบเป็นสินค้าที่มีผลต่อสุขภาพร่างกายของผู้บริโภคมากกว่าการบริโภค สินค้าโดยทั่วไป ซึ่งรัฐได้มีมาตรการต่าง ๆ เพื่อลดจำนวนการบริโภคยาสูบและลดจำนวนผู้บริโภคนายาสูบหน้าใหม่ อย่างต่อเนื่อง อาทิเช่น การกำหนดอายุขั้นต่ำของผู้ซื้อยาสูบ การห้ามโฆษณาขายยาสูบ การห้ามขายยาสูบในบาง

สถานที่ เป็นต้น การกำหนดให้ต้องขอใบอนุญาตขายยาสูบจึงเป็นมาตรการอย่างหนึ่งที่รัฐใช้ในการควบคุมการเข้าถึงบริโภคนยาสูบของประชาชน และเมื่อได้รับใบอนุญาตขายยาสูบแล้ว ผู้ขายยาสูบก็ยังคงมีหน้าที่อื่น ๆ ที่ต้องปฏิบัติตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องกำหนด เช่น จะต้องขายยาสูบเฉพาะภายในสถานที่ที่ได้รับใบอนุญาตเท่านั้น จะต้องขายยาสูบ ไม่เกินจำนวนที่กำหนดไว้ในใบอนุญาตขายแต่ละประเภท จะต้องขายยาสูบให้ผู้ที่มิอายุ ๒๐ ปีขึ้นไป จะต้องขายยาสูบทั้งสองห้ามแบ่งขาย รวมถึงจะขายยาสูบได้เฉพาะภายในอายุของใบอนุญาตเท่านั้น ซึ่งในมาตรานี้กำหนดให้ใบอนุญาตขายยาสูบมีอายุหนึ่งปีนับแต่วันที่ได้รับอนุญาต หากผู้ขายยาสูบประสงค์จะขายยาสูบต่อไปจะต้องไปยื่นขอใบอนุญาตขายยาสูบใหม่

วรรคท้ายของมาตรา ๑๖๗ การกำหนดให้นำบทบัญญัติมาตรา ๑๕๕ วรรคสี่ ซึ่งเป็นบทบัญญัติที่เกี่ยวกับการขายสุราได้โดยไม่ต้องมีใบอนุญาตขายสุรามาใช้บังคับกับการขายยาสูบด้วยโดยอนุโลม ซึ่งจะมีผลทำให้การขายยาสูบในกรณีดังต่อไปนี้ สามารถดำเนินการขายได้โดยไม่ต้องมีใบอนุญาตขายยาสูบจากเจ้าพนักงานสรรพสามิตก่อนการขาย

(๑) การขายยาสูบทั้งหมดในคราวเดียวภายใต้ความควบคุมของเจ้าพนักงานสรรพสามิตในกรณีที่ผู้ได้รับใบอนุญาตตายหรือถูกเพิกถอนใบอนุญาต

(๒) การขายยาสูบในการบังคับคดี

(๓) การขายยาสูบโดยคำสั่งของอธิบดีกรมศุลกากรตามกฎหมายว่าด้วยศุลกากร

(๔) การขายยาสูบกรณีอื่นตามที่อธิบดีประกาศกำหนด

มาตรา ๑๖๘ ใบอนุญาตขายยาสูบมี ๓ ประเภท คือ

(๑) ใบอนุญาตขายยาสูบประเภทที่ ๑ สำหรับการขายส่งยาสูบ ครั้งหนึ่งจำนวนหนึ่งพันมวนขึ้นไป ถ้าเป็นยาสูบประเภทยาเส้นครั้งหนึ่งจำนวนสองกิโลกรัมขึ้นไป ยาสูบประเภทยาเส้นปรุงหรือยาเคี้ยว ครั้งหนึ่งจำนวนสองร้อยกรัมขึ้นไป

(๒) ใบอนุญาตขายยาสูบประเภทที่ ๒ สำหรับการขายปลีกยาสูบ ครั้งหนึ่งจำนวนต่ำกว่าหนึ่งพันมวน ถ้าเป็นยาสูบประเภทยาเส้นครั้งหนึ่งจำนวนต่ำกว่าสองกิโลกรัม ยาสูบประเภทยาเส้นปรุงหรือยาเคี้ยว ครั้งหนึ่งจำนวนต่ำกว่าสองร้อยกรัม

(๓) ใบอนุญาตขายยาสูบประเภทที่ ๓ สำหรับการขายผลิตภัณฑ์ยาสูบอื่น

คำอธิบาย

บทบัญญัติในมาตรานี้เป็นการกำหนดประเภทของใบอนุญาตขายยาสูบ โดยแบ่งใบอนุญาตขายยาสูบออกเป็น ๓ ประเภท ดังนี้

(๑) ใบอนุญาตขายยาสูบประเภทที่ ๑ ใช้สำหรับการขายส่งยาสูบ ซึ่งเป็นการขายยาสูบครั้งหนึ่งในจำนวน ดังนี้

(๑.๑) ถ้าเป็นการขายบุหรีชิกาแรต บุหรีชิการ์ หรือบุหรีอื่น ครั้งหนึ่งจำนวนหนึ่งพันมวนขึ้นไป

(๑.๒) ถ้าเป็นการขายยาสูบประเภทยาเส้น ครั้งหนึ่งจำนวนสองกิโลกรัมขึ้นไป

(๑.๓) ถ้าเป็นการขายยาสูบประเภทยาเส้นปรุงหรือยาเคี้ยว ครั้งหนึ่งจำนวนสองร้อยกรัมขึ้นไป

(๒) ใบอนุญาตขายยาสูบประเภทที่ ๒ ใช้สำหรับการขายปลีกยาสูบ ซึ่งเป็นการขายยาสูบครั้งหนึ่งในจำนวน ดังนี้

(๒.๑) ถ้าเป็นการขายบุหรีชิกาแรต บุหรีชิการ์ หรือบุหรีอื่น ครั้งหนึ่งจำนวนต่ำกว่าหนึ่งพันมวน

(๒.๒) ถ้าเป็นยาสูบประเภทยาเส้นครั้งหนึ่งจำนวนต่ำกว่าสองกิโลกรัม

(๒.๓) ถ้าเป็นยาสูบประเภทยาเส้นปรุงหรือยาเคี้ยว ครั้งหนึ่งจำนวนต่ำกว่าสองร้อยกรัม

(๓) ใบอนุญาตขายยาสูบประเภทที่ ๓ ใช้สำหรับการขายผลิตภัณฑ์ยาสูบอื่น หากมีกฎกระทรวงกำหนดให้ผลิตภัณฑ์อื่นที่บริโภคได้เช่นเดียวกับยาสูบเป็นยาสูบ ตามมาตรา ๑๕๙ ซึ่งใบอนุญาตขายประเภทที่ ๓ นี้ไม่ได้กำหนดปริมาณยาสูบที่จะขาย เพียงแต่กำหนดประเภทยาสูบที่จะขาย โดยกำหนดให้ใช้เฉพาะสำหรับการขายผลิตภัณฑ์อื่นที่บริโภคได้เช่นเดียวกับยาสูบเท่านั้น

มาตรา ๑๖๙ การขายยาสูบต้องขายตามขนาดของที่ได้เสียภาษีแล้ว ห้ามแบ่งขาย

คำอธิบาย

บทบัญญัติในมาตรานี้เป็นการกำหนดให้ขายยาสูบต้องขายตามขนาดของที่ได้เสียภาษีแล้ว ห้ามแบ่งขาย อาทิเช่น ยาสูบประเภทบุหรีชิกาแรตของหนึ่งมีจำนวน ๒๐ มวน เสียภาษีแล้วโดยการปิดแสตมป์บนของยาสูบดังกล่าว ผู้ขายยาสูบจะต้องขายบุหรีชิกาแรตทั้งสอง ห้ามมิให้มีการแบ่งขายเป็นมวน ๆ ให้แก่ผู้ซื้อ หรือกรณียาสูบประเภทยาเส้นบรรจุในซองหรือกล่องเสียภาษีโดยการปิดแสตมป์ในซองบรรจุหรือบนกล่องยาสูบดังกล่าว ผู้ขายยาสูบจะต้องขายยาสูบทั้งสองหรือกล่องที่ได้เสียภาษีไว้ ห้ามมิให้แบ่งยาเส้นขายเป็นกิโลกรัมหรือแบ่งขายเป็นกรัม ๆ

ส่วนที่ ๓

ไฟ

มาตรา ๑๗๐ ในส่วนนี้

“ไฟ” หมายความว่า สิ่งที่สามารถใช้เล่นการพนันมีลักษณะเป็นแผ่นบาง ๆ มีเครื่องหมายแสดงแต้มต่าง ๆ ซึ่งทำด้วยกระดาษ พลาสติก หนังหรือวัตถุเทียมหนัง หรือวัตถุอื่นตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

คำอธิบาย

บทบัญญัติในมาตรานี้เป็นการกำหนดความหมายของสินค้า “ไฟ” ตามพระราชบัญญัตินี้ โดยกำหนดให้ “ไฟ” ต้องมีลักษณะ ๔ ประการ ดังนี้

๑. เป็นสิ่งที่สามารถใช้เล่นการพนันได้

“ไฟ” ต้องเป็นสิ่งที่สามารถใช้เล่นการพนันได้ เช่น การเล่นใช้เพื่อเอาเงิน ประโยชน์ หรือสิ่งอื่นใดด้วยการเสี่ยงโชค โดยการทํานายหรือคาดเดาผลที่เกิดขึ้นในอนาคต รวมถึงการแข่งขัน เป็นต้น ซึ่งพระราชบัญญัติการพนัน พุทธศักราช ๒๔๗๘ แบ่งการเล่นการพนันออกเป็น ๒ ประเภท คือ การพนันประเภทห้ามเด็ดขาด ตามบัญชี ก. ท้ายพระราชบัญญัติ กำหนดไว้ ๒๘ ชนิด เช่น หวย โปป๋น กำถั่ว แปะก๊วย จับยี่กี ต่อแต้ม เบี้ยโบกหรือคู่คี่หรืออีจั้ง ไฟสามใบ ไม้สามอัน ช้างงาหรือป็อก น้ำเต้าทุก ๆ อย่าง ไฮโลว์ บั้นแปะ บาการา สล็อตแมชชีน เป็นต้น และการพนันประเภทเล่นได้โดยต้องได้รับอนุญาตก่อน ตามบัญชี ข. ท้ายพระราชบัญญัติ กำหนดไว้ ๒๘ ชนิด เช่น การเล่นเกมต่าง ๆ ที่ให้สัตว์ต่อสู้หรือแข่งขัน ชกมวย มวยปล้ำ แข่งเรือฟอง แข่งเรือล้อย โยนห่วง ตกเบ็ด จับสลากโดยวิธีใด ๆ ยิงเป้า บิงโก สลากกินแบ่ง สลากกินรวบ หรือ การเล่นเกมใดที่เสี่ยงโชคให้เงินหรือประโยชน์อย่างอื่นแก่ผู้เล่นคนใดคนหนึ่ง บิลเลียด ฟุตบอลโต๊ะ เป็นต้น หากไม่สามารถใช้ในการเล่นการพนันได้ แม้จะได้ชื่อเรียกว่า ไฟ ก็ย่อมไม่เข้าลักษณะเป็น “ไฟ” ตามพระราชบัญญัตินี้ อาทิเช่น ไฟสำหรับแสดงมายากล ซึ่งมีลักษณะเป็นแผ่นบาง ๆ ทำด้วยพลาสติก มีเครื่องหมายแสดงแต้มด้านหนึ่ง อีกด้านหนึ่งเป็นรูปภาพฟิกหรือลวดลายซึ่งแต่ละใบ จะมีจุดหรือสัญลักษณ์ที่แสดงความแตกต่างของไฟแต่ละใบได้เพื่อใช้สำหรับแสดงมายากล ไม่สามารถใช้ในการเล่นการพนันได้ หรือไฟยิปซีหรือไฟทาโรห์ที่มีรูปภาพและสัญลักษณ์ต่าง ๆ เพื่อใช้ทำนายดวงชะตา แต่ไม่สามารถใช้เล่นการพนันได้ เช่นนี้แม้จะได้ชื่อว่าไฟ แต่ไม่จัดเป็น “ไฟ” ตามพระราชบัญญัตินี้

๒. มีลักษณะเป็นแผ่นบาง ๆ

“ไฟ” ต้องมีลักษณะเป็นแผ่นบาง ๆ หากไม่มีลักษณะเป็นแผ่นบาง ๆ ย่อมไม่จัดเป็นไฟ แม้ว่าจะเข้าลักษณะตามข้ออื่น ๆ เช่น ลูกเต๋า เป็นสิ่งที่สามารถใช้ในการเล่นการพนันประเภทไฮโลว์ได้ มีเครื่องหมาย แสดงแต้มต่าง ๆ ในแต่ละด้านทั้ง ๖ ด้าน และทำด้วยพลาสติก แต่ไม่ได้มีลักษณะเป็นแผ่นบาง ๆ เนื่องจากมีลักษณะเป็นลูกบาศก์ ลูกเต๋วจึงมิใช่ “ไฟ” ตามพระราชบัญญัตินี้ หรือกรณีหนังสือเล่มหนึ่งสามารถใช้

เล่นการพนันได้ โดยให้ผู้แข่งขันเปิดหนังสือ ๑ ครั้งผู้ที่เปิดได้เลขหลักหน่วยของหน้าหนังสือสูงสุดเป็นผู้ชนะ (แม้ว่าหนังสือจะไม่ได้มีวัตถุประสงค์ในการจัดทำขึ้นเพื่อใช้เล่นพนัน) หนังสือแต่ละหน้ามีตัวเลขแสดงแต้มต่าง ๆ และหนังสือทำด้วยกระดาษ แต่หนังสือ ๑ เล่ม มีลักษณะเป็นเล่มหนาไม่ได้มีลักษณะเป็นแผ่นบาง ๆ หนังสือจึงไม่จัดเป็น “ไฟ” ตามพระราชบัญญัตินี้ เป็นต้น

๓. มีเครื่องหมายแสดงแต้มต่าง ๆ

“ไฟ” จะต้องมีเครื่องหมายแสดงแต้มต่าง ๆ ซึ่งการแสดงแต้มไม่จำเป็นต้องอยู่ในรูปแบบของตัวเลข อาจอยู่ในลักษณะที่เป็นรูป ภาพ หรือสัญลักษณ์ใด ๆ ที่สามารถแสดงถึงจำนวนหรือความสูงต่ำของแต้มได้ ก็จัดเป็นการแสดงแต้มต่าง ๆ เช่นเดียวกัน อาทิเช่น อักษร A J Q K ที่ปรากฏในไพ่โป๊กเกอร์ แม้จะไม่ปรากฏตัวเลขแสดงแต้มโดยตรง แต่ผู้เล่นสามารถเข้าใจความสูงต่ำของแต้มจากอักษรดังกล่าวได้ เช่นนี้ย่อมถือเป็นเครื่องหมายแสดงแต้มเช่นเดียวกัน

๔. ทำด้วยกระดาษ พลาสติก หนังหรือวัตถุเทียมหนัง หรือวัตถุอื่นตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

“ไฟ” ตามพระราชบัญญัตินี้ จะต้องทำด้วยกระดาษ พลาสติก หนังหรือวัตถุเทียมหนัง หรือวัตถุอื่นตามที่กำหนดในกฎกระทรวง หากทำด้วยวัสดุอื่น ๆ หรือแสดงอยู่ในรูปแบบอื่น ย่อมมิใช่ “ไฟ” ตามพระราชบัญญัตินี้ อาทิเช่น ไฟที่อยู่รูปแบบอิเล็กทรอนิกส์ซึ่งปรากฏในคอมพิวเตอร์หรืออุปกรณ์ต่าง ๆ แม้จะสามารถใช้เล่นการพนันได้ (ผ่านคอมพิวเตอร์หรืออุปกรณ์ต่าง ๆ) มีลักษณะที่ปรากฏเป็นแผ่นบาง ๆ มีเครื่องหมายแสดงแต้มต่าง ๆ แต่ไม่ได้ทำด้วยกระดาษ พลาสติก หนัง หรือวัตถุเทียมหนัง หรือวัตถุอื่นตามที่กำหนดในกฎกระทรวง เช่นนี้ย่อมไม่เป็น “ไฟ” แต่หากมีการพิมพ์รูปของไฟจากคอมพิวเตอร์หรืออุปกรณ์ดังกล่าวลงบนแผ่นกระดาษ พลาสติก หนัง หรือวัตถุเทียมหนัง หรือวัตถุอื่นตามที่กำหนดในกฎกระทรวง จนสามารถนำไปใช้เล่นการพนันได้ เช่นนี้สิ่งที่ได้ย่อมจัดเป็น “ไฟ” ตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๑๗๑ ผู้ใดประสงค์จะผลิตไฟ ให้ยื่นคำขออนุญาตต่ออธิบดี

การขออนุญาตและการออกใบอนุญาตตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง

ใบอนุญาตที่ออกตามมาตรา นี้ให้มีอายุสามปีนับแต่วันที่ได้รับอนุญาต

คำอธิบาย

พระราชบัญญัตินี้กำหนดให้ “ไฟ” เป็นสินค้าที่ต้องเสียภาษีสรรพสามิต โดยปกติผู้ผลิตสินค้าที่ต้องเสียภาษีสรรพสามิตจะต้องจดทะเบียนสรรพสามิตและโรงงานที่ผลิตสินค้านั้นเป็นโรงอุตสาหกรรมตามกฎหมาย แต่เนื่องจากไฟเป็นสินค้าที่มีวัตถุประสงค์เพื่อใช้ในการเล่นการพนัน รัฐจึงมีการควบคุมเป็นพิเศษมากกว่าสินค้าทั่วไป

โดยกำหนดให้ผู้ประสงค์จะผลิตไฟฟ้มีหน้าที่เพิ่มจากผู้ประกอบอุตสาหกรรมที่ผลิตสินค้าอื่น ๆ กล่าวคือผู้ประสงค์จะผลิตไฟฟ้จะต้องมีใบอนุญาตผลิตไฟฟ้ก่อนดำเนินการผลิตไฟฟ้ได้ ซึ่งในการขอรับใบอนุญาตผลิตไฟฟ้ ผู้ประสงค์จะผลิตไฟฟ้ต้องยื่นคำขออนุญาตต่ออธิบดีกรมสรรพสามิต โดยปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวงเกี่ยวกับการขออนุญาตและการออกใบอนุญาตผลิตไฟฟ้ ซึ่งเมื่อได้รับใบอนุญาตผลิตไฟฟ้แล้วจึงดำเนินการผลิตไฟฟ้ได้ โดยใบอนุญาตผลิตไฟฟ้ที่ออกให้จะมีอายุ ๓ ปี นับแต่วันที่ได้รับใบอนุญาต สำหรับกรณีผลิตไฟฟ้โดยไม่ได้รับใบอนุญาตก่อนดำเนินการ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๑๙๓

มาตรา ๑๗๒ ห้ามมิให้ผู้ใดมีไว้ในครอบครองซึ่งแม่พิมพ์สำหรับพิมพ์ไฟฟ้ เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากอธิบดี

การขออนุญาตและการอนุญาตตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่อธิบดีประกาศกำหนด

คำอธิบาย

ในมาตรา ๑๗๑ แห่งพระราชบัญญัตินี้มีการกำหนดให้ผู้ประสงค์จะผลิตไฟฟ้ จะต้องได้รับใบอนุญาตไฟฟ้ก่อนดำเนินการผลิตไฟฟ้ และในการผลิตไฟฟ้ต้องมีแม่พิมพ์สำหรับพิมพ์ไฟฟ้ ซึ่งแม่พิมพ์สำหรับพิมพ์ไฟฟ้จัดเป็นเครื่องมือสำคัญในการผลิตไฟฟ้ ดังนั้น รัฐจึงจำเป็นต้องมีข้อกำหนดในการครอบครองแม่พิมพ์สำหรับพิมพ์ไฟฟ้ไว้เป็นการเฉพาะ เพื่อป้องกันมิให้มีการลักลอบพิมพ์ไฟฟ้โดยมิชอบด้วยกฎหมาย โดยกำหนดห้ามมิให้ผู้ใดมีไว้ในครอบครองซึ่งแม่พิมพ์สำหรับพิมพ์ไฟฟ้ เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากอธิบดี โดยผู้ประสงค์จะมีไว้ในครอบครองซึ่งแม่พิมพ์สำหรับพิมพ์ไฟฟ้จะต้องยื่นขออนุญาตต่ออธิบดี และปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่อธิบดีประกาศกำหนด หากบุคคลใดครอบครองแม่พิมพ์สำหรับพิมพ์ไฟฟ้โดยไม่ได้รับอนุญาต ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงเจ็ดปี และปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทถึงห้าแสนบาท ตามที่กำหนดไว้ในมาตรา ๑๙๘ นอกจากนี้ศาลยังมีอำนาจสั่งริบแม่พิมพ์สำหรับพิมพ์ไฟฟ้ดังกล่าวให้เป็นของกรมสรรพสามิตได้ ตามมาตรา ๒๐๗ (๗)

มาตรา ๑๗๓ ห้ามมิให้ผู้ใดมีไฟฟ้ที่ยังมิได้เสียภาษีไว้ในครอบครองเกินกว่าหนึ่งร้อยยี่สิบใบ เว้นแต่ไฟฟ้เป็นไฟฟ้ซึ่งกรมสรรพสามิตทำขึ้น หรือเป็นไฟฟ้ที่มีเครื่องหมายแสดงการเสียภาษีของกรมสรรพสามิต

คำอธิบาย

โดยปกติผู้มีไว้ในครอบครองซึ่งสินค้าที่เป็นสินค้าที่มีได้เสียภาษีหรือเสียภาษีไม่ครบถ้วนจะต้องระวางโทษตามกฎหมาย แต่สำหรับสินค้าไฟบัพัญญัติในมาตรานี้กำหนดห้ามมิให้ผู้ใดมีไฟที่ยังมิได้เสียภาษีไว้ในครอบครองเกินกว่าหนึ่งร้อยยี่สิบใบ หรือกล่าวได้อีกนัยหนึ่งว่าบุคคลสามารถครอบครองไฟที่ยังมิได้เสียภาษีได้ไม่เกินหนึ่งร้อยยี่สิบใบ โดยไม่ความผิดตามกฎหมาย แต่หากเป็นครอบครองไฟที่ชอบด้วยกฎหมายกล่าวคือเป็นไฟซึ่งกรมสรรพสามิตทำขึ้น หรือเป็นไฟที่มีเครื่องหมายแสดงการเสียภาษีของกรมสรรพสามิต สามารถครอบครองได้โดยไม่จำกัดจำนวน

เป็นที่น่าสังเกตว่า เหตุใดจึงกำหนดให้ครอบครองไฟที่ยังมิได้เสียภาษีได้จำนวน ๑๒๐ ใบ ซึ่งหากพิจารณาจากจำนวนของไฟแต่ละชนิดใน ๑ สำหรับ จะพบว่ามีจำนวนไม่เท่ากัน เช่น ไฟป๊อ ๑ สำหรับ มี ๕๒ ใบ (หากนับรวมจ๊ิกเกอร์จะมี ๕๔ ใบ) ไฟจีนสี่สี ๑ สำหรับมี ๑๑๒ ใบ ไฟผ่องจีน ๑ สำหรับ มี ๑๑๖ ใบ ไฟผ่องไทย ๑ สำหรับ มี ๑๒๐ ใบ ซึ่งจากไฟชนิดต่าง ๆ ดังกล่าวไฟผ่องไทย ๑ สำหรับมีจำนวนมากที่สุดคือ ๑๒๐ ใบ ดังนั้น ในการให้ครอบครองไฟที่ยังมิได้เสียภาษีได้ จึงถือเอาจำนวนไฟใน ๑ สำหรับที่มีจำนวนมากที่สุดเป็นเกณฑ์ นั่นคือจำนวน ๑๒๐ ใบ

มาตรา ๑๗๔ ห้ามมิให้ผู้ใดตัดแปลงแก้ไขหรือกระทำด้วยประการอื่นใดแก่ไฟซึ่งกรมสรรพสามิตทำขึ้น เพื่อขายอย่างไร

ห้ามมิให้ผู้ใดขายหรือมีไว้เพื่อขายซึ่งไฟที่กระทำขึ้นโดยฝ่าฝืนบทบัญญัติในวรรคหนึ่ง

คำอธิบาย

บทบัญญัติในมาตรานี้กำหนดขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อป้องกันมิให้ผู้ใดตัดแปลงแก้ไขหรือกระทำด้วยประการอื่นใดแก่ไฟซึ่งกรมสรรพสามิตทำขึ้น เพื่อขายอย่างไร ทั้งนี้ เพื่อรักษาไว้ซึ่งคุณภาพและมาตรฐานของไฟที่กรมสรรพสามิตทำขึ้น เช่น การนำไฟซึ่งกรมสรรพสามิตทำขึ้นไปเปลี่ยนแปลงลวดลายบนไฟให้เป็นรูปภาพที่ไม่เหมาะสมหรือขัดต่อศีลธรรม เพื่อนำออกขายอย่างไร เป็นต้น ซึ่งนอกจากจะห้ามมิให้ตัดแปลงแก้ไขหรือกระทำด้วยประการอื่นใดแก่ไฟซึ่งกรมสรรพสามิตทำขึ้น เพื่อขายอย่างไรแล้วในมาตรานี้ยังกำหนดห้ามมิให้ผู้ใดขายหรือมีไว้เพื่อขายซึ่งไฟที่ตัดแปลงแก้ไขหรือกระทำด้วยประการอื่นใดแก่ไฟซึ่งกรมสรรพสามิตทำขึ้นดังกล่าวอีกด้วย โดยบทบัญญัติในมาตรานี้เป็นบทกำหนดที่ห้ามมิให้กระทำ แม้ผู้ประสงค์จะดัดแปลงไฟจะมายื่นขออนุญาตก็ไม่สามารถกระทำได้ และกรมสรรพสามิตก็ไม่สามารถอนุญาตให้ผู้ใดตัดแปลงไฟที่กรมสรรพสามิตทำขึ้นได้

อย่างไรก็ตาม หากเป็นการนำไฟที่กรมสรรพสามิตทำขึ้นไปดัดแปลงหรือทำเป็นสินค้าอย่างอื่นแล้วนำออกขายในฐานะที่เป็นสินค้าอย่างอื่นซึ่งมิใช่ในฐานะที่เป็นสินค้าไฟ ย่อมไม่มีความผิดตามมาตรานี้ เช่น นำ

ไฟที่กรมสรรพสามิตทำขึ้นไปทำเป็นคอมไฟฟ้าและนำออกขายอย่างคอมไฟฟ้า หรือนำไฟที่กรมสรรพสามิตทำขึ้นไปตัดเพื่อทำเป็นเครื่องประดับและนำออกขายในฐานะที่เป็นเครื่องประดับ เช่นนี้ผู้กระทำความผิดไม่มีความผิดตามมาตรา

มาตรา ๑๗๕ ผู้ใดประสงค์จะนำไฟเข้ามาในราชอาณาจักร ให้ยื่นคำขออนุญาตต่ออธิบดี การขออนุญาตและการออกใบอนุญาตตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง

การนำไฟเข้ามาตามวรรคหนึ่งเพื่อเป็นตัวอย่างสินค้าหรือมิใช่เพื่อการค้า อธิบดีมีอำนาจผ่อนผันให้นำเข้ามาได้โดยไม่ต้องขอรับใบอนุญาต ทั้งนี้ ตามจำนวนและทางด้านศุลกากรที่อธิบดีประกาศกำหนด

บทบัญญัติในมาตรานี้มิให้ใช้บังคับแก่ผู้ทำการตามหน้าที่ผู้ขนส่งโดยสุจริต หรือกรณีการนำเข้าเพื่อการผ่านแดนหรือการถ่ายลำตามกฎหมายว่าด้วยศุลกากร ทั้งนี้ ให้อธิบดีมีอำนาจกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการกำกับดูแลสินค้าตามมาตรานี้ได้ตามที่เห็นสมควร

คำอธิบาย

บทบัญญัติในมาตรานี้เป็นการกำหนดเกี่ยวกับการนำเข้าสินค้าไฟ โดยกำหนดให้ผู้ประสงค์จะนำเข้าไฟ จะต้องยื่นคำขออนุญาตต่ออธิบดี ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง อย่างไรก็ตาม มาตรานี้ได้กำหนดให้อธิบดีมีอำนาจผ่อนผันให้สามารถนำเข้าไฟได้โดยไม่ต้องขอใบอนุญาต สำหรับกรณีนำไฟเข้ามาเพื่อเป็นตัวอย่างสินค้าหรือมิใช่เพื่อการค้า แต่ต้องนำเข้าตามจำนวนและทางด้านศุลกากรที่อธิบดีประกาศกำหนด อีกทั้งการขอใบอนุญาตนำเข้าไฟตามมาตราไม่ใช้บังคับกับกรณีผู้ทำการตามหน้าที่ผู้ขนส่งโดยสุจริต หรือกรณีการนำเข้าเพื่อการผ่านแดนหรือการถ่ายลำตามกฎหมายว่าด้วยศุลกากร แต่ผู้นำเข้ากรณีดังกล่าวจะต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่อธิบดีกำหนดในการกำกับดูแลสินค้าด้วย

สำหรับกรณีส่งออกไฟนั้น ไม่มีการกำหนดให้ผู้ประสงค์จะส่งออกไฟต้องขอรับใบอนุญาตส่งออกก่อนดำเนินการส่งออกไฟ แต่หากผู้ประสงค์จะส่งออกไฟโดยได้รับสิทธิประโยชน์ด้านภาษีตามที่กำหนดไว้ พระราชบัญญัตินี้ ผู้ประสงค์จะส่งออกไฟ จะต้องปฏิบัติตามบทบัญญัติดังกล่าวอย่างเคร่งครัดเช่นเดียวกับกรณีการส่งออกสินค้าอื่นตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๑๗๖ ผู้ใดประสงค์จะขายไฟ ให้ยื่นคำขออนุญาตต่อเจ้าพนักงานสรรพสามิต การขออนุญาตและการออกใบอนุญาตตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง

ใบอนุญาตที่ออกตามมาตรา นี้ให้มีอายุหนึ่งปีนับแต่วันที่ได้รับอนุญาต

ให้นำบทบัญญัติมาตรา ๑๕๕ วรรคสี่ มาใช้บังคับกับการขายไฟด้วยโดยอนุโลม

คำอธิบาย

เนื่องจาก “ไฟ” เป็นสินค้าที่สามารถนำไปเล่นการพนันได้ ดังนั้น รัฐจึงมีมาตรการควบคุมการขายไฟไว้เข้มงวดมากกว่าการขายสินค้าโดยทั่วไป โดยกำหนดให้ผู้ประสงค์จะขายไฟต้องยื่น คำขออนุญาตต่อเจ้าพนักงานสรรพสามิต และต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขเกี่ยวกับการขออนุญาตและการออกใบอนุญาตตามที่กำหนดในกฎกระทรวง และเมื่อได้รับใบอนุญาตขายไฟจากเจ้าพนักงานสรรพสามิตแล้ว ผู้นั้นจึงจะดำเนินการขายไฟได้โดยชอบ โดยใบอนุญาตขายไฟที่เจ้าพนักงานสรรพสามิตออกให้มีอายุหนึ่งปีนับแต่วันที่ได้รับอนุญาต

อย่างไรก็ตาม มาตรา นี้ได้กำหนดข้อยกเว้นให้ขายไฟได้ไม่ต้องมีใบอนุญาตขายไฟในกรณีดังต่อไปนี้

๑. การขายไฟทั้งหมดในคราวเดียวภายใต้ความควบคุมของเจ้าพนักงานสรรพสามิตในกรณีที่ได้รับใบอนุญาตตายหรือถูกเพิกถอนใบอนุญาต
๒. การขายไฟในการบังคับคดี
๓. การขายไฟโดยคำสั่งของอธิบดีกรมศุลกากรตามกฎหมายว่าด้วยศุลกากร
๔. การขายไฟในกรณีอื่นตามที่อธิบดีประกาศกำหนด

มาตรา ๑๗๗ ใบอนุญาตขายไฟมี ๒ ประเภท คือ

(๑) ใบอนุญาตขายไฟประเภทที่ ๑ สำหรับการขายไฟ ครั้งหนึ่งจำนวนตั้งแต่สี่สิบสำหรับ ขึ้นไป

(๒) ใบอนุญาตขายไฟประเภทที่ ๒ สำหรับการขายไฟ ครั้งหนึ่งจำนวนต่ำกว่าสี่สิบสำหรับ

คำอธิบาย

บทบัญญัติในมาตรา นี้กำหนดให้ใบอนุญาตขายไฟ มี ๒ ประเภท โดยแบ่งแยกตามจำนวนสำหรับของไฟที่ขายต่อหนึ่งครั้ง โดยใบอนุญาตขายไฟประเภทที่ ๑ ใช้สำหรับการขายไฟครั้งหนึ่งจำนวนตั้งแต่สี่สิบสำหรับ ขึ้นไป และใบอนุญาตขายไฟประเภทที่ ๒ ใช้สำหรับการขายไฟ ครั้งหนึ่งจำนวน ต่ำกว่าสี่สิบสำหรับ ซึ่งผู้ได้รับ

ใบอนุญาตขายไฟจะต้องขายไฟในจำนวนที่ตรงตามประเภทของใบอนุญาต ในกรณีที่ประสงค์จะขายไฟทั้งกรณีที่ครั้งหนึ่งต่ำกว่า ๔๐ สำหรับ หรือครั้งหนึ่งตั้งแต่ ๔๐ สำหรับขึ้นไป ผู้ประสงค์จะขายไฟดังกล่าวจะต้องขอใบอนุญาตขายไฟทั้ง ๒ ประเภท หากผู้ได้รับใบอนุญาตขายไฟทำการขายไม่ตรงตามประเภทของใบอนุญาต ต้องระวางโทษปรับไม่เกินสองพันบาท ตามที่กำหนดไว้ในมาตรา ๑๙๗

ส่วนที่ ๔

การแสดงใบอนุญาต การเปลี่ยนแปลงสถานที่ และการโอนใบอนุญาต

มาตรา ๑๙๘ ใบอนุญาตผลิตหรือขายสุรา ยาสูบ และไฟซึ่งออกตามมาตรา ๑๕๓ มาตรา ๑๕๕ มาตรา ๑๖๓ มาตรา ๑๖๗ มาตรา ๑๗๑ และมาตรา ๑๗๖ ให้ใช้ได้เฉพาะในสถานที่ที่ระบุไว้ในใบอนุญาต และต้องแสดงใบอนุญาตไว้ในที่เปิดเผย

ในกรณีที่ใบอนุญาตสูญหายหรือชำรุดในสาระสำคัญ ให้ผู้ได้รับใบอนุญาตขอใบแทนใบอนุญาตจากผู้มีอำนาจออกใบอนุญาตภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ใบอนุญาตสูญหายหรือชำรุดในสาระสำคัญ ใบแทนใบอนุญาตตามวรรคสอง ให้ถือเป็นใบอนุญาต

คำอธิบาย

มาตรานี้เป็นบทบัญญัติที่กำหนดให้ผู้ได้รับใบอนุญาตผลิตหรือขายสุรา ยาสูบ และไฟ มีหน้าที่จะต้องปฏิบัติ ๓ ประการ คือ

๑. จะต้องผลิตหรือขายสุรา ยาสูบ และไฟ เฉพาะในสถานที่ที่ระบุไว้ในใบอนุญาตเท่านั้น ไม่สามารถนำใบอนุญาต ผลิตหรือขายสุรา ยาสูบ และไฟ ไปใช้ในการผลิตหรือขายสุรา ยาสูบ และไฟ ในสถานที่อื่นได้ ซึ่งสามารถพิจารณาได้ ดังนี้

๑.๑ กรณีผู้ได้รับใบอนุญาตผลิตหรือขายสุรา ยาสูบ หรือไฟ ๑ ราย มีสถานที่ที่จะใช้ ในการผลิตหรือขายสุรา ยาสูบ หรือไฟ หลายแห่ง เช่นนี้ บุคคลดังกล่าวจะต้องขอรับใบอนุญาตสำหรับสถานที่ผลิตหรือขายสุรา ยาสูบ หรือไฟ ให้ครบทุกแห่ง หากสถานที่ใดไม่มีใบอนุญาตผลิตหรือขายสุรา ยาสูบ หรือไฟ แล้วแต่กรณี สถานที่นั้นย่อมถือเป็นสถานที่ที่ผลิตหรือขายสุรา ยาสูบ หรือไฟ โดยไม่ได้รับอนุญาต ผู้ดำเนินการผลิตหรือขายย่อมมีความผิดตามที่กฎหมายบัญญัติไว้ ไม่สามารถกล่าวอ้างได้ว่าเป็นผู้ได้รับอนุญาตแล้วในสถานที่อื่น เนื่องจากตามมาตรานี้กำหนดให้ใบอนุญาตผลิตหรือขายสุรา ยาสูบ หรือไฟ สามารถใช้ได้เฉพาะในสถานที่ที่ระบุไว้ในใบอนุญาตเท่านั้น

๑.๒ กรณีสถานที่ผลิตสุรา ยาสูบ หรือไฟ อยู่ในบริเวณเดียวกันแต่มีหลายอาคาร เช่นนี้ผู้ขอรับใบอนุญาตผลิตสุรา ยาสูบ หรือไฟ สามารถขอรับใบอนุญาตเพียงใบเดียวได้ เนื่องจากเป็นสถานที่เดียวกัน เว้นแต่ในใบอนุญาตกำหนดสถานที่แยกจากกันไว้อย่างชัดเจน เช่นนี้ผู้ขอรับใบอนุญาต ก็ต้องขอใบอนุญาตสำหรับแต่ละสถานที่แยกจากกัน

๑.๓ กรณีมีสถานที่ขาย ๑ ร้าน ซึ่งมีการขายทั้งสุรา ยาสูบ และไฟ และขายทั้งประเภทปลีกและส่ง เช่นนี้ ผู้ประสงค์จะขายทั้งสุรา ยาสูบ และไฟ จะต้องขอใบอนุญาตขายทั้งสุรา ยาสูบ และไฟ และจะต้องขอใบอนุญาตในประเภทที่ตรงกับจำนวนของสินค้าสุรา ยาสูบ และไฟ ที่จะขายในแต่ละครั้ง ให้ครบถ้วน จึงจะเป็นการขายที่ชอบด้วยกฎหมาย

๑.๔ กรณีสถานที่ขายสุรา ยาสูบ หรือไฟ หลายร้านตั้งอยู่ภายในเลขที่เดียวกัน อาทิเช่น ในห้างสรรพสินค้าหรือโรงแรมซึ่งแบ่งพื้นที่ให้เช่าเพื่อขายสุรา ยาสูบ หรือไฟ จำนวน ๑๐ ร้าน เช่นนี้ย่อมถือว่ามีสถานที่ขายสุรา ยาสูบ หรือไฟ จำนวน ๑๐ สถานที่ ซึ่งทุกสถานที่จะต้องมีใบอนุญาตขายแยกต่างหากจากกัน แม้จะอยู่ภายในอาคารเลขที่เดียวกันก็ตาม

๑.๕ กรณีสถานที่ขายสุรา ยาสูบ หรือไฟ เป็นบริเวณเดียวกับสถานที่บุคคลหนึ่งได้รับใบอนุญาตแล้ว แต่มีอีกบุคคลหนึ่งประสงค์จะใช้สถานที่ดังกล่าวขายสุรา ยาสูบ หรือไฟ คนละวันหรือคนละเวลา หรือใช้สถานที่ขายร่วมกัน เช่นนี้บุคคลทั้ง ๒ รายดังกล่าวย่อมถือเป็นผู้ประสงค์จะขายสุรา ยาสูบ หรือไฟ ต่างรายกัน แม้สถานที่ขายจะอยู่ในสถานที่เดียวกันก็ไม่สามารถใช้ใบอนุญาตขายของผู้อื่นไปใช้ในการขายสุรา ยาสูบ หรือไฟ ของตนเองได้ ดังนั้น บุคคลทั้ง ๒ รายดังกล่าวต่างมีหน้าที่ที่จะต้องขอรับใบอนุญาตสำหรับขายสุรา ยาสูบ หรือไฟ ของตน

๑.๖ กรณีบุคคลหนึ่ง (นายเอ) ประสงค์จะขายสุราประเภทที่ ๒ ในแห่งสถานที่เดียวกัน โดยในการเปิดขายเวลากลางวันจะขายโดยตั้งชื่อร้านว่า ร้านนายเอ ส่วนในการเปิดขายเวลากลางคืนจะใช้ชื่อร้านว่า ร้านเอเอ เช่นนี้ นายเอมีหน้าที่ขอใบอนุญาตขายสุราประเภทที่ ๒ เพียงใบเดียว เนื่องจากเป็นการขายสุรารภายในสถานที่เดียวกันก็คือสถานที่ที่ระบุไว้ในใบอนุญาต

๒. ผู้ได้รับใบอนุญาตผลิตหรือขายสุรา ยาสูบ และไฟ มีหน้าที่ที่จะต้องแสดงใบอนุญาตไว้ในที่เปิดเผย ซึ่งที่ที่เปิดเผยดังกล่าวหมายถึงบริเวณที่บุคคลทั่วไปสามารถมองเห็นได้ เช่น การแสดงไว้บริเวณผนังของร้านขาย สุรา ยาสูบ หรือไฟ เป็นบริเวณอาคารโรงงานผลิตสุรา ยาสูบ หรือไฟ เป็นต้น

๓. ในกรณีที่ใบอนุญาตสูญหายหรือชำรุดในสาระสำคัญ ผู้ได้รับใบอนุญาตจะต้องขอใบแทนใบอนุญาตจากผู้มีอำนาจออกใบอนุญาต ภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ใบอนุญาตสูญหายหรือชำรุดในสาระสำคัญ และใบแทนใบอนุญาตนั้น ๆ กฎหมายให้ถือว่าเป็นใบอนุญาต

กรณีที่ผู้ได้รับใบอนุญาตผลิตหรือขายสุรา ยาสูบ และไฟ ใช้ใบอนุญาตไม่ตรงกับสถานที่ ที่ระบุไว้ในใบอนุญาต ไม่แสดงใบอนุญาตไว้ในที่เปิดเผย หรือไม่ขอใบแทนใบอนุญาตจากผู้มีอำนาจออกใบอนุญาต

ภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ใบอนุญาตสูญหายหรือชำรุดในสาระสำคัญ ต้องระวางโทษปรับตามที่กำหนดไว้ใน มาตรา ๒๐๕

มาตรา ๑๗๙ การเปลี่ยนแปลงสถานที่ที่ระบุไว้ในใบอนุญาตผลิตหรือขายสุรา ยาสูบ และไฟ ซึ่ง ออกตามมาตรา ๑๕๓ มาตรา ๑๕๕ มาตรา ๑๖๓ มาตรา ๑๖๗ มาตรา ๑๗๑ และมาตรา ๑๗๖ จะต้องได้รับ อนุญาตเป็นหนังสือจากผู้มีอำนาจออกใบอนุญาต

การขอและการอนุญาตตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไข ที่อธิบดีประกาศกำหนด

คำอธิบาย

บทบัญญัติในมาตรา ๑๗๙ ได้กำหนดให้ใบอนุญาตผลิตหรือขายสุรา ยาสูบ และไฟ ใช้ได้เฉพาะ ในสถานที่ที่ระบุไว้ในใบอนุญาต ซึ่งในกรณีที่ผู้ได้รับใบอนุญาตผลิตหรือขายสุรา ยาสูบ และไฟ ประสงค์จะ เปลี่ยนแปลงสถานที่ที่ระบุไว้ในใบอนุญาต ไปผลิตหรือขายสุรา ยาสูบ และไฟในสถานที่อื่น มาตรานี้กำหนดให้ผู้ ประสงค์จะเปลี่ยนแปลงสถานที่จะต้องขออนุญาตต่อผู้ออกใบอนุญาตโดยปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และ เงื่อนไขที่อธิบดีประกาศกำหนด เมื่อได้รับอนุญาตเป็นหนังสือจากผู้มีอำนาจออกใบอนุญาตแล้ว จึงเปลี่ยนแปลง สถานที่ที่ระบุไว้ในใบอนุญาตได้

มาตรา ๑๘๐ การโอนใบอนุญาตตามหมวดนี้จะกระทำต่อเมื่อได้รับอนุญาตเป็นหนังสือจากผู้มี อำนาจออกใบอนุญาต

การขอและการอนุญาตตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไข ที่อธิบดีประกาศกำหนด

คำอธิบาย

ใบอนุญาตเกี่ยวกับสุรา ยาสูบ และไฟ โดยปกติจะต้องมีการพิจารณาถึงคุณสมบัติของผู้ได้รับ ใบอนุญาตรวมถึงสถานที่ที่ขอรับใบอนุญาตก่อนการออกใบอนุญาต ดังนั้น ในกรณีที่ได้รับใบอนุญาตแล้ว แต่ผู้ ได้รับใบอนุญาตประสงค์จะโอนสิทธิและหน้าที่ตามใบอนุญาตให้แก่บุคคลอื่น มาตรานี้จึงกำหนดให้การโอน ดังกล่าวจะกระทำต่อเมื่อได้รับอนุญาตเป็นหนังสือจากผู้มีอำนาจออกใบอนุญาต เนื่องจากจะต้องมีการพิจารณา

ถึงคุณสมบัติหรือข้อห้ามของผู้รับโอน ก่อนการอนุญาตให้โอนด้วย โดยในการขออนุญาตโอนใบอนุญาตจะต้องตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่อธิบดีประกาศกำหนดเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าว

ส่วนที่ ๕

การพักใช้และการเพิกถอนใบอนุญาต

มาตรา ๑๘๑ ในกรณี ที่ปรากฏว่าผู้ได้รับอนุญาตตามหมวดนี้ไม่ปฏิบัติหรือปฏิบัติไม่ถูกต้องตามบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัตินี้ กฎกระทรวงหรือประกาศที่ออกตามพระราชบัญญัตินี้หรือตามข้อกำหนดในใบอนุญาต ให้ผู้ออกใบอนุญาตมีอำนาจสั่งพักใช้ใบอนุญาตได้มีกำหนดครั้งละไม่เกินหกเดือน

คำอธิบาย

มาตรานี้เป็นการกำหนดให้ผู้ออกใบอนุญาตเกี่ยวกับสุรา ยาสูบ และไฟ มีอำนาจพักใช้ใบอนุญาตที่ออกให้แก่ผู้ได้รับใบอนุญาต ในกรณีที่ผู้ได้รับใบอนุญาตไม่ปฏิบัติหรือปฏิบัติไม่ถูกต้อง ดังนี้

๑. ไม่ปฏิบัติหรือปฏิบัติไม่ถูกต้องตามบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัตินี้ ซึ่งไม่ได้จำกัดไว้เฉพาะบทบัญญัติที่เกี่ยวข้องกับการอนุญาตในเรื่องนั้น ๆ หรือเฉพาะบทบัญญัติในหมวดนี้ แต่รวมถึงบทบัญญัติตามพระราชบัญญัตินี้ทั้งหมดที่บุคคลดังกล่าวมีหน้าที่จะต้องปฏิบัติตามด้วย อาทิเช่น ผู้ได้รับใบอนุญาตผลิตสุราซึ่งเป็นผู้ประกอบอุตสาหกรรมตามพระราชบัญญัตินี้ มีหน้าที่ต้องยื่นงบเดือนสำหรับโรงอุตสาหกรรมผลิตสุราทุกเดือน แต่ผู้ประกอบการรายดังกล่าวไม่ได้ยื่นงบเดือนเป็นเวลา ๒ เดือนติดต่อกัน เจ้าหน้าที่ได้แจ้งเตือนให้ยื่นงบเดือนแล้ว แต่ผู้ประกอบการรายดังกล่าวก็เพิกเฉย เช่นนี้ย่อมถือเป็นกรณีผู้ได้รับใบอนุญาตผลิตสุราไม่ปฏิบัติตามบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัตินี้ อธิบดีผู้มีอำนาจออกใบอนุญาตผลิตสุราจึงมีอำนาจพักใช้ใบอนุญาตดังกล่าวได้ โดยมีกำหนดครั้งละไม่เกินหกเดือน

๒. ไม่ปฏิบัติหรือปฏิบัติไม่ถูกต้องตามกฎหมายหรือประกาศที่ออกตามพระราชบัญญัตินี้ หมายความว่าถึงกรณีผู้ได้รับอนุญาตไม่ปฏิบัติหลักเกณฑ์และเงื่อนไขต่าง ๆ ที่กำหนดไว้ตามกฎหมายหรือประกาศที่ออกตามพระราชบัญญัตินี้ ไม่รวมถึงการไม่ปฏิบัติตามกฎหมายหรือประกาศที่ออกโดยอาศัยอำนาจตามกฎหมายอื่น ๆ เว้นแต่จะได้กำหนดให้การปฏิบัติตามกฎหมายหรือประกาศที่ออกโดยอาศัยอำนาจตามกฎหมายอื่น เป็นข้อกำหนดในใบอนุญาต เมื่อไม่ปฏิบัติตามข้อกำหนดในใบอนุญาตดังกล่าว ผู้มีอำนาจออกใบอนุญาตจึงจะพักใช้ใบอนุญาตดังกล่าวได้ ซึ่งจะอธิบายต่อไปในข้อ ๓.

๓. ไม่ปฏิบัติหรือปฏิบัติไม่ถูกต้องตามข้อกำหนดในใบอนุญาต ซึ่งการไม่ปฏิบัติตามข้อกำหนดในใบอนุญาตจะทำให้ถูกพักใช้ตามมาตรานี้ หมายความว่าถึงเฉพาะข้อกำหนดในใบอนุญาตที่จะถูกพักใช้เท่านั้น ไม่รวมถึงข้อกำหนดในใบอนุญาตประเภทอื่น ๆ ของผู้ได้รับอนุญาต อาทิเช่น นายเอ เป็นผู้ได้รับใบอนุญาตขายสุรាយาสูบ และไฟ ในสถานที่เดียวกัน นายเอปฏิบัติไม่ถูกต้องตามข้อกำหนดในใบอนุญาตขายสุร่า กำหนดห้ามมิให้ขายสุร่าโดยฝ่าฝืนกฎหมายว่าด้วยการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ โดยนายเอขายสุร่าในวันสำคัญทางศาสนาอันเป็นการฝ่าฝืนกฎหมายว่าด้วยการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ การกระทำของนายเอจึงเป็นการไม่ปฏิบัติตามข้อกำหนดในใบอนุญาตขายสุร่า ซึ่งเจ้าพนักงานสรรพสามิตผู้มีอำนาจออกใบอนุญาตขายสุร่าให้แก่นายเอมีอำนาจพักใช้ใบอนุญาตขายสุร่าของนายเอได้โดยมีกำหนดครั้งละไม่เกินหกเดือน แต่เจ้าพนักงานสรรพสามิตไม่มีอำนาจพักใช้ใบอนุญาตขายยาสูบและไฟของนายเอที่ขายอยู่ในสถานที่ดังกล่าวได้ เนื่องจากนายเอไม่ได้ปฏิบัติไม่ถูกต้องตามข้อกำหนดในใบอนุญาตขายยาสูบ และข้อกำหนดในใบอนุญาตขายไฟ

มาตรา ๑๘๒ ให้ผู้ออกใบอนุญาตมีอำนาจออกคำสั่งเพิกถอนใบอนุญาต เมื่อปรากฏว่าผู้รับใบอนุญาตตามหมวดนี้

(๑) ถูกสั่งพักใช้ใบอนุญาตตั้งแต่สองครั้งขึ้นไปและมีเหตุที่จะต้องถูกสั่งพักใช้ใบอนุญาตอีก

(๒) ไม่ปฏิบัติหรือปฏิบัติไม่ถูกต้องตามบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัตินี้ กฎกระทรวง หรือประกาศที่ออกตามพระราชบัญญัตินี้ หรือตามข้อกำหนดในใบอนุญาต และการไม่ปฏิบัติหรือการปฏิบัติไม่ถูกต้องนั้นก่อให้เกิดความเสียหายอย่างร้ายแรง

คำอธิบาย

มาตรานี้เป็นบทบัญญัติที่กำหนดให้ผู้ออกใบอนุญาตมีอำนาจออกคำสั่งเพิกถอนใบอนุญาตได้ ในกรณีดังต่อไปนี้

๑. ผู้รับใบอนุญาตถูกสั่งพักใช้ใบอนุญาตตั้งแต่สองครั้งขึ้นไปและมีเหตุที่จะต้องถูกสั่งพักใช้ใบอนุญาตอีก ซึ่งหมายถึงเฉพาะใบอนุญาตใบเดียวกัน ไม่รวมถึงใบอนุญาตประเภทอื่นหรือใบอนุญาตประเภทเดียวกันที่หมดอายุใบอนุญาตแล้ว อาทิเช่น นายเอ ผู้ได้รับใบอนุญาตผลิตสุร่า โดยมีอายุใบอนุญาต ๓ ปี ตั้งแต่วันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๖๐ ถึงวันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๖๓ นายเอไม่ส่งงบเดือนติดต่อกัน ๒ เดือน ซึ่งเป็นการปฏิบัติไม่ถูกต้องตามพระราชบัญญัตินี้ นายเอถูกอธิบดีสั่งพักใช้ใบอนุญาตผลิตสุร่า เป็นเวลา ๑ เดือน ระหว่างวันที่ ๑ - ๓๑ ธันวาคม ๒๕๖๐ ต่อมาในเดือนกุมภาพันธ์ ๒๕๖๒ นายเอปฏิบัติไม่ถูกต้องตามข้อกำหนดในใบอนุญาตผลิตสุร่า นายเอจึงถูกพักใช้ใบอนุญาตผลิตสุร่าเป็นเวลา ๒ เดือน ระหว่างวันที่ ๑ มีนาคม - ๓๐ เมษายน ๒๕๖๒ ในเดือนพฤษภาคม ๒๕๖๒ ปรากฏว่านายเอผู้ได้รับใบอนุญาตผลิตสุร่าซึ่งมีใบอนุญาตขายสุร่าประเภทที่ ๑ ซึ่งต้องขายสุร่า

ครั้งหนึ่งตั้งแต่ ๑๐ ลิตรขึ้นไป ได้ทำการขายสุราให้ นายปี ๕ ลิตร ซึ่งเป็นการไม่ปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้ นายเอจึงถูกพักใช้ใบอนุญาตขายสุรา ๑ เดือน กรณีนี้ นายเอถูกพักใช้ใบอนุญาตผลิตสุรามานี้แล้ว ๒ ครั้งในใบอนุญาตเดียวกัน หากมีเหตุที่จะต้องถูกพักใช้ใบอนุญาตผลิตสุราอีกครั้งหนึ่งในระหว่างอายุใบอนุญาตผลิตสุราฉบับนี้ นายเออาจถูกผู้มีอำนาจออกใบอนุญาตผลิตสุราใช้อำนาจเพิกถอนใบอนุญาตผลิตสุราได้ เนื่องจากถูกสั่งพักใช้ใบอนุญาตตั้งแต่สองครั้ง ขึ้นไป และมีเหตุที่จะต้องถูกสั่งพักใช้ใบอนุญาตอีก สำหรับกรณีที่นายเอถูกพักใช้ใบอนุญาตขายสุรานั้นจะไม่ถูกนำมานับรวมเป็นการถูกพักใช้ใบอนุญาตผลิตสุรา เนื่องจากเป็นใบอนุญาตคนละประเภท และเมื่อใบอนุญาตผลิตสุราของนายเอหมดอายุเมื่อพ.น.ที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๖๓ โดยนายเอได้รับใบอนุญาตฉบับใหม่ นับแต่วันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๖๓ ถึงวันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๖๖ การถูกพักใช้ใบอนุญาตผลิตสุราของนายเอตามใบอนุญาตผลิตสุรา ตั้งแต่วันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๖๐ ถึงวันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๖๓ จะไม่ถูกนำมานับรวมในใบอนุญาตผลิตสุราฉบับใหม่

๒. ผู้รับใบอนุญาตไม่ปฏิบัติหรือปฏิบัติไม่ถูกต้องตามบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัตินี้ กฎกระทรวงหรือประกาศที่ออกตามพระราชบัญญัตินี้ หรือตามข้อกำหนดในใบอนุญาต และการไม่ปฏิบัติหรือการปฏิบัติไม่ถูกต้องนั้น ก่อให้เกิดความเสียหายอย่างร้ายแรง เหตุที่จะถูกเพิกถอนใบอนุญาตในกรณีนี้เป็นการพิจารณาจากผลของการไม่ปฏิบัติหรือปฏิบัติไม่ถูกต้องตามบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัตินี้ กฎกระทรวงหรือประกาศที่ออกตามพระราชบัญญัตินี้ หรือตามข้อกำหนดในใบอนุญาต หากการไม่ปฏิบัติหรือการปฏิบัติไม่ถูกต้องนั้น ก่อให้เกิดความเสียหายอย่างร้ายแรง ผู้มีอำนาจออกใบอนุญาตมีอำนาจออกคำสั่งเพิกถอนใบอนุญาตได้ โดยไม่จำเป็นต้องสั่งพักใช้ใบอนุญาต ตามมาตรา ๑๘๑ หรือตามมาตรา ๑๘๒ (๑) ก่อน ซึ่งการไม่ปฏิบัติหรือการปฏิบัติไม่ถูกต้องที่ก่อให้เกิดความเสียหายอย่างร้ายแรง กล่าวคือ เกิดความเสียหายที่กระทบต่อเงินภาษี อาทิเช่น เป็นผู้ได้รับใบอนุญาตขายสุรา ยาสูบ หรือไฟ นำสุรา ยาสูบ หรือไฟ ที่รู้ว่ามิได้เสียภาษีหรือเสียภาษีไม่ครบถ้วนมาขายในร้านค้า เป็นต้น ในกรณีเช่นนี้ผู้มีอำนาจออกใบอนุญาตมีอำนาจออกคำสั่งเพิกถอนใบอนุญาตได้ โดยไม่จำเป็นต้องสั่งพักใช้ใบอนุญาตก่อน

มาตรา ๑๘๓ ผู้ใดถูกเพิกถอนใบอนุญาตตามมาตรา ๑๘๒ แล้ว จะขออนุญาตใหม่อีกไม่ได้จนกว่าจะพ้นกำหนดหนึ่งปีนับแต่วันที่ได้ทราบคำสั่ง

คำอธิบาย

บทบัญญัติในมาตรานี้เป็นการกำหนดห้ามมิให้ผู้ถูกเพิกถอนใบอนุญาตตามมาตรา ๑๘๒ ขออนุญาตใหม่ จนกว่าจะพ้นกำหนดหนึ่งปีนับแต่วันที่ได้ทราบคำสั่ง ซึ่งในมาตรานี้มีประเด็นที่พิจารณา ดังนี้

๑. คำว่า “ผู้ใด” ถูกเพิกถอนใบอนุญาต ซึ่งคำว่า “ผู้ใด” ย่อมมีความหมายถึงบุคคลซึ่งหมายถึง บุคคลธรรมดา และนิติบุคคล ดังนั้น กรณีที่บุคคลธรรมดาหรือนิติบุคคลถูกเพิกถอนใบอนุญาต บุคคลดังกล่าวไม่สามารถขอใบอนุญาตใหม่อีกไม่ได้จนกว่าจะพ้นกำหนดหนึ่งปีนับแต่วันที่ได้ทราบคำสั่ง กรณีที่บุคคลนั้นมีใบอนุญาตประเภทเดียวกันนั้นหลายใบ อาทิเช่น บริษัท บี จำกัด เปิดร้านขายยาสูบ จำนวน ๕ สาขา และร้านขายสุรารายงาน ๑๐๐ สาขา ซึ่งทุกร้านได้รับใบอนุญาตถูกต้อง แต่ต่อมาร้านขายสุรารายงานที่ ๑๐ ของบริษัท บี จำกัด ได้มีการ ลักลอบขายสุราเถื่อน ทำให้ร้านสาขาที่ ๑๐ ของบริษัท บี จำกัด ถูกเพิกถอนใบอนุญาตขายสุรา เช่นนี้ บริษัท บี จำกัด ไม่สามารถไปขอใบอนุญาตขายสุราสำหรับ ร้านขายสุรารายงานที่ถูกลักลอบใบอนุญาต รวมถึงร้านขายสุรา สาขาอื่นอีก ๙๙ สาขาดังกล่าวหลังใบอนุญาตสิ้นอายุได้ จนกว่าจะพ้นกำหนดหนึ่งปีนับแต่วันที่ได้ทราบคำสั่ง เนื่องจากบริษัท บี จำกัด เป็นผู้ถูกเพิกถอนใบอนุญาตขายสุราตามมาตรา ๑๘๒ แต่บริษัท บี จำกัด ยังสามารถยื่นขอใบอนุญาตขายยาสูบสำหรับร้านขายยาสูบ จำนวน ๕ สาขา ต่อไปได้ เนื่องจากเป็นใบอนุญาตคนละประเภทกับ ใบอนุญาตขายสุรา บริษัท บี จำกัด จึงไม่อยู่ในฐานะผู้ถูกเพิกถอนใบอนุญาตขายยาสูบ ตามมาตรา ๑๘๒

๒. ใบอนุญาตที่ต้องห้ามมิให้ขอใหม่จนกว่าจะพ้นกำหนดหนึ่งปีนับแต่วันที่ได้ทราบคำสั่ง หมายถึง เฉพาะใบอนุญาตประเภทเดียวกับที่ถูกเพิกถอนเท่านั้น ไม่รวมถึงใบอนุญาตประเภทอื่น ๆ เช่น ถูกเพิกถอน ใบอนุญาตขายสุราประเภทที่ ๑ สามารถขอใบอนุญาตขายสุราประเภทที่ ๒ ได้ ไม่อยู่ภายใต้ข้อจำกัดมาตรานี้แต่อย่างใด หรือถูกเพิกถอนใบอนุญาตขายยาสูบประเภทที่ ๒ ก็ไม่ต้องห้ามขอใบอนุญาตขายสุราประเภทที่ ๑ และ ประเภทที่ ๒ เป็นต้น

๓. การนับระยะเวลาหนึ่งปีต้องเริ่มนับแต่วันที่ผู้ถูกเพิกถอนใบอนุญาตได้ทราบคำสั่งมิได้เริ่มนับ จากวันที่ออกคำสั่ง เว้นแต่วันที่ทราบคำสั่งจะเป็นวันเดียวกับวันที่ออกคำสั่ง

หมวด ๓ บทกำหนดโทษ

มาตรา ๑๘๔ ผู้ใดกระทำการดังต่อไปนี้ต้องระวางโทษปรับไม่เกินสองหมื่นบาท

(๑) ไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๑๕ วรรคหนึ่งหรือวรรคสอง มาตรา ๑๘ วรรคหนึ่งหรือวรรคสอง มาตรา ๑๙ วรรคหนึ่งหรือวรรคสอง มาตรา ๒๗ มาตรา ๓๒ วรรคหนึ่ง มาตรา ๓๔ มาตรา ๓๕ วรรคหนึ่ง มาตรา ๓๖ มาตรา ๓๗ มาตรา ๓๘ วรรคหนึ่ง มาตรา ๔๐ มาตรา ๔๒ มาตรา ๔๓ วรรคหนึ่ง มาตรา ๔๗ หรือมาตรา ๑๒๐ วรรคสองหรือวรรคสาม

(๒) ไม่ปฏิบัติตามวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวงตามมาตรา ๖๔ วรรคสอง หรือวิธีการและเงื่อนไขที่อธิบดีประกาศกำหนดตามมาตรา ๗๙ วรรคสอง

(๓) ฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามระเบียบที่อธิบดีออกตามมาตรา ๖ (๒) (๓) (๔) หรือ (๕)

(๔) ไม่อำนวยความสะดวกแก่เจ้าพนักงานสรรพสามิตหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งปฏิบัติการตามหน้าที่ตามมาตรา ๑๔ วรรคสอง หรือมาตรา ๑๓๓

คำอธิบาย

บทกำหนดโทษตามมาตรา นี้ แบ่งออกได้ ดังนี้

๑. ไม่ปฏิบัติตามบทบัญญัติที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัตินี้

๑.๑ กรณีตามมาตรา ๑๕ วรรคหนึ่งหรือวรรคสอง เกี่ยวกับการทำให้ผู้ประกอบการ ผู้นำเข้า ผู้ประกอบกิจการสถานบริการ แจ้งวันเวลาทำการตามปกติ และวันเวลาหยุดทำการของโรงอุตสาหกรรม สถานประกอบการหรือสถานบริการ และการแจ้งเมื่อเพิ่มเวลาทำการโดยเร่งด่วนหรือต้องหยุดงานโดยมีเหตุจำเป็น

๑.๒ กรณีตามมาตรา ๑๘ วรรคหนึ่งหรือวรรคสอง เกี่ยวกับการทำให้ผู้ประกอบการ ผู้นำเข้า แจ้งราคาขายปลีกแนะนำและโครงสร้างราคาขายปลีกแนะนำ และแจ้งเปลี่ยนแปลงราคาขายปลีกแนะนำ และโครงสร้างราคาขายปลีกแนะนำ

๑.๓ กรณีตามมาตรา ๑๙ วรรคหนึ่งหรือวรรคสอง เกี่ยวกับการทำให้ผู้ประกอบการสถานบริการ แจ้งราคาค่าบริการที่เรียกเก็บในการประกอบกิจการ และแจ้งเปลี่ยนแปลงราคา

๑.๔ กรณีตามมาตรา ๒๗ เกี่ยวกับการให้ผู้ประกอบการยื่นแบบรายการ แสดงชนิดและปริมาณสินค้าที่มีอยู่ในโรงอุตสาหกรรมในวันที่พระราชบัญญัติบังคับใช้

๑.๕ กรณีตามมาตรา ๓๒ วรรคหนึ่ง เกี่ยวกับการให้ผู้ประกอบการ ผู้นำเข้า ผู้ประกอบกิจการสถานบริการ ดำเนินการจดทะเบียนสรรพสามิต

๑.๖ กรณีตามมาตรา ๓๔ เกี่ยวกับการให้ผู้ประกอบการ ผู้นำเข้า ผู้ประกอบกิจการสถานบริการ แสดงใบทะเบียนไว้ในที่เปิดเผย

๑.๗ กรณีตามมาตรา ๓๕ วรรคหนึ่ง เกี่ยวกับการให้ผู้ประกอบการ ผู้นำเข้า ผู้ประกอบกิจการสถานบริการ ยื่นขอใบแทนใบทะเบียนสรรพสามิต กรณีใบทะเบียนชำรุดในสาระสำคัญ หรือใบทะเบียนสูญหาย

๑.๘ กรณีตามมาตรา ๓๖ เกี่ยวกับการให้ผู้ประกอบการ ผู้นำเข้า ผู้ประกอบกิจการสถานบริการ แจ้งย้ายโรงอุตสาหกรรม สถานประกอบการ หรือสถานบริการ

๑.๙ กรณีตามมาตรา ๓๗ เกี่ยวกับการให้ผู้ประกอบการ ผู้นำเข้า ผู้ประกอบกิจการสถานบริการ แจ้งเลิกกิจการหรือโอนกิจการ

๑.๑๐ กรณีตามมาตรา ๓๘ วรรคหนึ่ง เกี่ยวกับการให้ทายาทหรือผู้จัดการมรดกของผู้ประกอบอุตสาหกรรม ผู้นำเข้า ผู้ประกอบกิจการสถานบริการที่ประสงค์จะประกอบกิจการต่อ ยื่นคำขอจดทะเบียนสรรพสามิต

๑.๑๑ กรณีตามมาตรา ๔๐ เกี่ยวกับการยื่นคำขอตั้งคลังสินค้าทัณฑ์บน

๑.๑๒ กรณีตามมาตรา ๔๒ เกี่ยวกับการให้เจ้าของคลังสินค้าทัณฑ์บนแสดงใบอนุญาตตั้งคลังสินค้าทัณฑ์บนไว้ในที่เปิดเผย

๑.๑๓ กรณีตามมาตรา ๔๓ วรรคหนึ่ง เกี่ยวกับการให้เจ้าของคลังสินค้าทัณฑ์บนขอใบแทนใบอนุญาตตั้งคลังสินค้าทัณฑ์บน กรณีใบอนุญาตตั้งคลังสินค้าทัณฑ์บนชำรุดในสาระสำคัญ หรือใบอนุญาตตั้งคลังสินค้าทัณฑ์บนสูญหาย

๑.๑๔ กรณีตามมาตรา ๔๗ เกี่ยวกับการเข้าไปในคลังสินค้าทัณฑ์บนของบุคคล มาตรานี้แบ่งการพิจารณาได้ ดังนี้

๑.๑๔.๑ บทบัญญัตินี้มุ่งประสงค์ที่จะลงโทษต่อบุคคลที่เข้าไปในคลังมีใช้ลงโทษต่อเจ้าของคลังสินค้าทัณฑ์บน

๑.๑๔.๒ ข้อยกเว้นที่สามารถไปในคลังสินค้าทัณฑ์บนได้โดยชอบ จะต้อง

- เป็นบุคคลผู้มีหน้าที่เกี่ยวข้อง และ

- เข้าไปต่อหน้าเจ้าพนักงานสรรพสามิตซึ่งอยู่ประจำคลังสินค้าทัณฑ์บนหรือต่อหน้าพนักงานเจ้าหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายจากอธิบดี

๑.๑๕ กรณีตามมาตรา ๑๒๐ วรรคสองหรือวรรคสาม เกี่ยวกับการให้ผู้ประกอบอุตสาหกรรม หรือผู้ประกอบกิจการสถานบริการ ดูแลรักษาอุปกรณ์ เครื่องมือ ตราหรือสิ่งติดอยู่กับอุปกรณ์หรือเครื่องมือที่พนักงานเจ้าหน้าที่ได้ติดตั้งไว้ในโรงอุตสาหกรรมหรือสถานบริการเพื่อประโยชน์ในการจัดเก็บภาษี รวมถึงการแจ้งให้เจ้าพนักงานแห่งท้องที่ที่โรงอุตสาหกรรมหรือสถานบริการทราบถึงความชำรุดบกพร่องของอุปกรณ์ เครื่องมือ ตราหรือสิ่งติดอยู่กับอุปกรณ์หรือเครื่องมือที่

๒. ไม่ปฏิบัติตามวิธีการที่กำหนดไว้ในกฎกระทรวงซึ่งออกตามมาตรา ๖๔ วรรคสอง เกี่ยวกับการใช้แสตมป์สรรพสามิตและเครื่องหมายแสดงการเสียภาษีเพื่อให้ปรากฏว่าได้เสียภาษีแล้ว

เครื่องหมายแสดงการเสียภาษีนี้ หมายความว่า เครื่องหมายที่ใช้แสดงการเสียภาษีแทนแสตมป์สรรพสามิต ประกอบด้วยเครื่องหมายแสดงการเสียภาษีจดทะเบียน และเครื่องหมายแสดงการเสียภาษีของทางราชการ

๓. ไม่ปฏิบัติตามวิธีการและเงื่อนไขที่อธิบดีประกาศกำหนดซึ่งออกตามมาตรา ๗๙ วรรคสอง เกี่ยวกับการซื้อหรือสั่งซื้อเครื่องหมายแสดงการเสียภาษีจดทะเบียน แต่ไม่รวมถึงเครื่องหมายแสดงการเสียภาษีของทางราชการ

๔. ผ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามระเบียบที่อธิบดีประกาศกำหนดซึ่งออกตามพระราชบัญญัตินี้

๔.๑ มาตรา ๖ (๒) การบรรจุภาชนะ ชนิด และลักษณะของภาชนะ การระบุข้อความหรือเครื่องหมายบนภาชนะ และการแสดงปริมาณสินค้าที่บรรจุในภาชนะ

๔.๒ มาตรา ๖ (๓) การเก็บและการขนย้ายสินค้า

๔.๓ มาตรา ๖ (๔) การเก็บ การขนย้าย และการใช้วัตถุติด เครื่องจักรและอุปกรณ์ที่ใช้ในการผลิตสินค้า

๔.๔ มาตรา ๖ (๕) การประกอบกิจการสถานบริการ

“ฝ่าฝืน” หมายความว่า กรณีที่มีบทบัญญัติห้ามมิให้กระทำการอย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลายอย่าง แต่บุคคลนั้นฝ่าฝืนกระทำ

“ไม่ปฏิบัติตาม” หมายความว่า กรณีที่มีบทบัญญัติให้กระทำการอย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลายอย่าง แต่บุคคลนั้นไม่ยอมกระทำ

๕. ไม่อำนวยความสะดวกแก่เจ้าพนักงานสรรพสามิตหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งปฏิบัติกิจการตามหน้าที่

๕.๑ มาตรา ๑๔ วรรคสอง เป็นกรณีที่ไม่อำนวยความสะดวกแก่เจ้าพนักงานสรรพสามิตที่ประจำอยู่ที่โรงอุตสาหกรรมหรือคลังสินค้าทัณฑ์บน เพื่อควบคุมและตรวจสอบการปฏิบัติงานของผู้ประกอบอุตสาหกรรมหรือเจ้าของคลังสินค้าทัณฑ์บน โดยหมายความถึงเฉพาะเจ้าของโรงอุตสาหกรรมหรือเจ้าของคลังสินค้าทัณฑ์บนเท่านั้น หากการไม่อำนวยความสะดวกเป็นบุคคลอื่นที่ไม่ได้มีส่วนเกี่ยวข้องแล้ว ย่อมไม่ถือว่าเป็นการไม่อำนวยความสะดวกตามบทบัญญัตินี้ ดังนั้น การไม่อำนวยความสะดวกในการตรวจค้นของเจ้าพนักงานสรรพสามิตตามมาตรา ๑๒ ย่อมไม่ถือว่าเป็นความผิดฐานไม่อำนวยความสะดวกแก่เจ้าพนักงานสรรพสามิตเช่นกัน

๕.๒ มาตรา ๑๓๓ เป็นกรณีที่ไม่อำนวยความสะดวกในการปฏิบัติงานของพนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ หมายความว่า ไม่ว่าพนักงานเจ้าหน้าที่จะปฏิบัติหน้าที่ตามบทบัญญัติมาตราใด ๆ ในพระราชบัญญัตินี้ ผู้ที่เกี่ยวข้องจะต้องอำนวยความสะดวกทั้งสิ้น มิใช่ว่าจะต้องเป็นผู้ประกอบอุตสาหกรรม ผู้ประกอบกิจการสถานบริการ ผู้นำเข้า หรือจะต้องเป็นการปฏิบัติหน้าที่ตามส่วนที่ ๑๑ เท่านั้น ดังนั้น หากผู้ค้างชำระภาษีหรือบุคคลที่เกี่ยวข้องกับผู้ค้างภาษีไม่อำนวยความสะดวกแก่พนักงานเจ้าหน้าที่ตามมาตรา ๑๔๘ (๓) ย่อมถือได้ว่าเป็นความผิดตามมาตรานี้แล้ว

การไม่อำนวยความสะดวกนั้น ต้องเป็นกรณีที่มีถึงขนาดเป็นการขัดขวางการปฏิบัติงานของเจ้าพนักงานหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ ซึ่งการไม่อำนวยความสะดวกกับการขัดขวางนั้นย่อมต้องพิจารณาพฤติการณ์เป็นกรณี เช่น พนักงานเจ้าหน้าที่เข้าทำการตรวจสอบเอกสารหลักฐานแต่เจ้าของโรงอุตสาหกรรมไม่จัดเตรียมโต๊ะหรือสถานที่เพื่อให้พนักงานเจ้าหน้าที่ทำการตรวจสอบได้ ถือได้ว่าเป็นการไม่อำนวยความสะดวก แต่ถ้าเจ้าของโรงอุตสาหกรรมไม่ยินยอมเปิดตู้เอกสารที่จัดเก็บเอกสารหลักฐาน ย่อมถือได้ว่าเป็นการขัดขวางแล้ว เป็นต้น

มาตรา ๑๘๕ ผู้ใดขัดขวางเจ้าพนักงานสรรพสามิตหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งปฏิบัติการตามหน้าที่ตามมาตรา ๑๒ วรรคหนึ่ง มาตรา ๑๔ วรรคหนึ่ง มาตรา ๑๒๐ วรรคหนึ่ง หรือมาตรา ๑๒๓ (๑) (๒) หรือ (๔) ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินแปดหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

คำอธิบาย

บทบัญญัตินี้เป็นกรณีที่บุคคลใดทำการขัดขวางเจ้าพนักงานสรรพสามิตหรือพนักงานเจ้าหน้าที่แบ่งพิจารณาได้ ดังนี้

๑. มาตรา ๑๒ วรรคหนึ่ง เป็นกรณีขัดขวางเจ้าพนักงานสรรพสามิตซึ่งได้รับคำสั่งจากอธิบดีให้เข้าไปในสถานที่ หรือยานพาหนะใด ๆ เพื่อทำการตรวจค้น ยึด หรืออายัดบัญชี เอกสารหรือหลักฐานที่เกี่ยวข้อง หรือสันนิษฐานว่าเกี่ยวกับภาษีที่จะต้องเสีย ระหว่างพระอาทิตย์ขึ้นถึงพระอาทิตย์ตกหรือในระหว่างเวลาทำการของผู้ประกอบกิจการ เว้นแต่การตรวจค้น ยึดหรืออายัดไม่แล้วเสร็จในเวลาดังกล่าว จะกระทำต่อไปก็ได้

๒. มาตรา ๑๔ วรรคหนึ่ง เป็นกรณีขัดขวางเจ้าพนักงานสรรพสามิตที่อธิบดีได้จัดให้ประจำอยู่ที่โรงอุตสาหกรรมหรือคลังสินค้าทัณฑ์บน เพื่อควบคุมและตรวจสอบการปฏิบัติงานของผู้ประกอบอุตสาหกรรมหรือเจ้าของคลังสินค้าทัณฑ์บน

๓. มาตรา ๑๒๐ วรรคหนึ่ง เป็นการขัดขวางพนักงานเจ้าหน้าที่ในการไม่ยอมให้ดำเนินการติดตั้งอุปกรณ์หรือเครื่องมือใด ๆ เพื่อประโยชน์ในการจัดเก็บภาษีในโรงอุตสาหกรรมหรือสถานบริการ

๔. มาตรา ๑๒๓ (๑) เข้าไปในโรงอุตสาหกรรมหรือคลังสินค้าทัณฑ์บน สถานประกอบการ หรือสถานบริการในระหว่างเวลาทำการ เพื่อตรวจสอบหรือควบคุมให้การเป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้

๕. มาตรา ๑๒๓ (๒) ค้นสถานที่หรือยานพาหนะใด ๆ ที่มีเหตุอันควรสงสัยว่ามีการกระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ หรือมีสินค้าที่หลีกเลี่ยงการเสียภาษีชุกซ่อนอยู่ ในเวลาระหว่างพระอาทิตย์ขึ้นถึงพระอาทิตย์ตก เว้นแต่การค้นในเวลาดังกล่าวยังไม่แล้วเสร็จจะกระทำต่อไปก็ได้ หรือในกรณีฉุกเฉินอย่างยิ่ง เมื่อได้รับอนุมัติจากอธิบดีแล้วจะค้นในเวลาใดก็ได้

๖. มาตรา ๑๒๓ (๔) นำสินค้าในโรงอุตสาหกรรม คลังสินค้าทัณฑ์บน หรือสถานประกอบการ ในปริมาณพอสมควรไปเป็นตัวอย่างเพื่อตรวจสอบ

ข้อสังเกต

๑. ในบทบัญญัตินี้ใช้คำว่า “ผู้ใด” ดังนั้น ผู้ทำการขัดขวางเจ้าพนักงานสรรพสามิตหรือพนักงานเจ้าหน้าที่จึงไม่จำเป็นต้องเป็นผู้ประกอบอุตสาหกรรม ผู้ประกอบกิจการสถานบริการ หรือผู้นำเข้าแต่อย่างใด

๒. การปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าพนักงานสรรพสามิตหรือพนักงานเจ้าหน้าที่จะต้องเป็นการปฏิบัติตามหน้าที่ที่ระบุไว้ในมาตรานี้เท่านั้น หากเป็นการปฏิบัติตามหน้าที่ตามบทบัญญัติมาตราอื่น ย่อมไม่ถือว่าเป็นการขัดขวางการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ แต่อาจจะต้องรับโทษตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๓๘^{๖๔} ได้

๓. การปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าพนักงานหรือพนักงานเจ้าหน้าที่นอกจากจะต้องเป็นการปฏิบัติตามหน้าที่ที่ระบุไว้ในมาตรานี้แล้ว ยังจะต้องปฏิบัติตามโดยชอบด้วยกฎหมายที่กำหนดไว้เป็นเงื่อนไขอีกด้วย หากการปฏิบัติหน้าที่นั้นไม่เป็นไปตามกฎหมาย ย่อมถือว่าการปฏิบัติหน้าที่นั้นไม่ชอบด้วยกฎหมาย ผู้ขัดขวางย่อมไม่มีความผิดฐานขัดขวางการปฏิบัติหน้าที่ได้ เช่น พนักงานเจ้าหน้าที่เข้าทำการตรวจค้นตามมาตรา ๑๓๒ (๒) โดยเริ่มทำการค้นในเวลากลางคืนและไม่มีการอนุมัติให้ทำการค้นจากอธิบดี ถือว่าเป็นการค้นโดยไม่ชอบ ผู้ขัดขวางย่อมไม่มีความผิด^{๖๕}

๔. การกระทำความผิดตามมาตรานี้ ย่อมเป็นความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๓๘ อีกด้วย อันเป็นกรณีกระทำความผิดกรรมเดียวผิดกฎหมายหลายบท ต้องลงโทษบทหนักตามมาตรา ๙๐^{๖๖} แห่งประมวลกฎหมายอาญา

มาตรา ๑๘๖ ผู้ใดกระทำการดังต่อไปนี้ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินเจ็ดปี หรือปรับตั้งแต่ห้าเท่าถึงยี่สิบเท่าของค่าภาษีที่จะต้องเสีย หรือทั้งจำทั้งปรับ

(๑) ผ่าฝืนมาตรา ๒๖

(๒) นำเข้าซึ่งสินค้าที่มีได้เสียภาษี

คำอธิบาย

^{๖๔} มาตรา ๑๓๘ วรรคหนึ่ง “ผู้ใดต่อสู้ หรือขัดขวางเจ้าพนักงานหรือผู้ซึ่งต้องช่วยเจ้าพนักงานตามกฎหมายในการปฏิบัติตามหน้าที่....”

^{๖๕} คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๓๗๔๓/๒๕๒๙ เจ้าพนักงานสรรพสามิตและตำรวจค้นพบของกลาง ซึ่งเป็นภาชนะเครื่องกลั่นสำหรับทำสุรา ที่บริเวณบ้านจำเลย และสอบถามแล้ว จำเลยรับว่าเป็นของตน ดังนี้ ไม่ใช่ความผิดซึ่งเจ้าพนักงานเห็นจำเลยกำลังกระทำ หรือพบในอาการซึ่งแทบจะไม่มี ความสงสัยเลยว่ามีของผิดมาแล้วสด ๆ จึงไม่ใช่ความผิดซึ่งหน้าที่พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจจะจับจำเลยได้ โดยไม่มีหมายจับ เมื่อเป็นการจับกุมโดยไม่มีอำนาจ เพราะไม่มีหมายจับ แม้จำเลยจะต่อสู้ขัดขวางการจับกุม ก็ไม่มีความผิด

^{๖๖} มาตรา ๙๐ “เมื่อการกระทำใดอันเป็นกรรมเดียวเป็นความผิดต่อกฎหมายหลายบท ให้ใช้กฎหมายบทที่มีโทษหนักที่สุดลงโทษแก่ผู้กระทำความผิด”

บทบัญญัตินี้บังคับแก่บุคคลทุกคนไม่ว่าจะเป็นนิติบุคคลหรือบุคคลธรรมดา โดยไม่จำเป็นว่า จะต้องเป็นผู้ประกอบอุตสาหกรรม ผู้นำเข้า หากนำสินค้าออกจากโรงอุตสาหกรรม คลังสินค้าทัณฑ์บนโดยไม่เข้า ข้อยกเว้นดังที่บัญญัติไว้ หรือนำเข้ามาในราชอาณาจักรซึ่งสินค้าที่ยังมิได้เสียภาษี

การนำวัตถุดิบซึ่งเป็นสาระสำคัญของการผลิตสินค้าออกไปจากโรงอุตสาหกรรม หรือนำเข้ามาใน ราชอาณาจักร ไม่ถือว่าเป็นความผิดตามมาตรา นี้ เนื่องจากวัตถุดิบดังกล่าวยังไม่ถือว่าเป็นสินค้าที่มีความรับผิดชอบใน อันที่จะต้องชำระภาษีตามกฎหมายนี้

ข้อสังเกต กรณีผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สินตามประมวลกฎหมายอาญา เช่น ลักทรัพย์ซึ่งเป็น สินค้าที่ยังมิได้เสียภาษีออกจากโรงอุตสาหกรรม จะต้องรับผิดชอบในฐานความผิดนี้ด้วย เนื่องจากบทบัญญัติมาตรานี้มิได้กำหนดว่าการนำออกจากโรงอุตสาหกรรมจะต้องมีเจตนาพิเศษเพื่อหลีกเลี่ยงภาษีไว้แต่อย่างใด

มาตรา ๑๘๗ ผู้ใดฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๔๕ มาตรา ๗๓ มาตรา ๗๔ มาตรา ๗๕ หรือ มาตรา ๘๐ วรรคสอง ต้องระวางโทษปรับไม่เกินสี่หมื่นบาท

คำอธิบาย

บทบัญญัติที่กำหนดห้ามฝ่าฝืนหรือให้ปฏิบัติตามในมาตรานี้ ได้แก่

๑. เจ้าของคลังสินค้าทัณฑ์บน

๑.๑ ห้ามใช้คลังสินค้าทัณฑ์บนที่ใช้เก็บสินค้าที่ยังมิได้เสียภาษีของผู้ประกอบอุตสาหกรรม เก็บสินค้าอื่น

บทบัญญัตินี้บังคับแก่เจ้าของคลังสินค้าทัณฑ์บน โดยคลังสินค้าทัณฑ์บนที่เก็บสินค้าตาม มาตรานี้บังคับเฉพาะคลังสินค้าทัณฑ์บนที่ตั้งขึ้นตามกฎหมายนี้เท่านั้น และเฉพาะส่วนที่ได้รับอนุญาตจากอธิบดีให้ เป็นที่เก็บสินค้าที่ยังมิได้เสียภาษีของผู้ประกอบอุตสาหกรรม ดังนั้น หากมีการแบ่งแยกคลังสินค้าทัณฑ์บนออกเป็น สัดส่วนอย่างชัดเจน และบางส่วนที่ได้รับอนุญาตจากอธิบดีให้เป็นที่เก็บสินค้าที่ยังมิได้เสียภาษีของผู้ประกอบ อุตสาหกรรม เจ้าของคลังสินค้าทัณฑ์บนย่อมเก็บสินค้าอื่นได้

๑.๒ การรับ การจ่าย การเก็บรักษาสินค้า และการทำบัญชีคุมสินค้าตามวรรคหนึ่ง ให้ เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่อธิบดีประกาศกำหนด

เจ้าของคลังสินค้าทัณฑ์บน จะต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่อธิบดี ประกาศกำหนดให้ปฏิบัติเกี่ยวกับการรับ การจ่าย การเก็บรักษาสินค้า และการทำบัญชีคุมสินค้า หากไม่ปฏิบัติ ตามย่อมเป็นความผิดตามมาตรา นี้

๒. ผู้ได้รับอนุญาตให้ผลิตเครื่องหมายแสดงการเสียภาษีจัดทะเบียน

๒.๑ สิ่งที่ต้องปฏิบัติ

๒.๑.๑ ผลิตเครื่องหมายแสดงการเสียภาษีจดทะเบียนภายใต้การควบคุมของ เจ้าพนักงานสรรพสามิต

๒.๑.๒ แจกเป็นหนังสือให้พนักงานเจ้าหน้าที่ทราบถึง

- เวลาทำการหรือการเปลี่ยนแปลงเวลาทำการของโรงงานผลิตเครื่องหมายแสดงการเสียภาษีจดทะเบียนเป็นการล่วงหน้าไม่น้อยกว่าสองวัน

- จำนวนเครื่องหมายแสดงการเสียภาษีจดทะเบียนที่จะผลิตเป็นการล่วงหน้าไม่น้อยกว่าสองวัน

๒.๑.๓ เก็บรักษาเครื่องหมายแสดงการเสียภาษีจดทะเบียนไว้ ณ สถานที่เก็บ ที่ได้รับอนุญาตจากอธิบดีและอยู่ในโรงอุตสาหกรรมนั้น

๒.๑.๔ ทำบัญชีประจำวันตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และแบบที่อธิบดีประกาศกำหนด แสดงรายการเกี่ยวกับ

- การผลิตและการจำหน่ายเครื่องหมายแสดงการเสียภาษีจดทะเบียน

- การใช้และการเก็บรักษาเครื่องหมายแสดงการเสียภาษีจดทะเบียน

๒.๒ สิ่งที่ทำห้ามฝ่าฝืน

๒.๒.๑ แก้ว เปลี่ยนแปลง หรือใช้โรงงานผลิตเครื่องหมายแสดงการเสียภาษีหรือส่วนหนึ่งส่วนใดของโรงงานให้ผิดไปจากที่ได้รับอนุญาต เว้นแต่จะได้รับอนุญาตเป็นหนังสือจากอธิบดี

๒.๒.๒ ทำหรือรับจ้างทำสิ่งใดซึ่งมิใช่เครื่องหมายแสดงการเสียภาษีจดทะเบียนในโรงงานผลิตเครื่องหมายแสดงการเสียภาษีนั้นไม่ได้ เว้นแต่จะได้รับอนุญาตเป็นหนังสือจากอธิบดี

มาตรา ๑๘๘ ผู้ใดกระทำการดังต่อไปนี้ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือน หรือปรับไม่เกินสองหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

(๑) ฝ่าฝืนมาตรา ๔๖

(๒) ฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๑๑๘ วรรคหนึ่ง วรรคสอง วรรคสาม วรรคสี่ หรือวรรคห้า

(๓) ไม่ยอมตอบคำถามอันเป็นสาระสำคัญเกี่ยวกับการจัดเก็บภาษีหรือไม่ปฏิบัติตามคำสั่งหรือหนังสือเรียกของอธิบดี คณะกรรมการพิจารณาอุทธรณ์หรือพนักงานเจ้าหน้าที่ตามมาตรา ๙ มาตรา ๙๖ วรรคหนึ่ง มาตรา ๑๒๓ (๓) มาตรา ๑๒๔ วรรคหนึ่ง หรือมาตรา ๑๔๘ วรรคหนึ่ง โดยไม่มีเหตุอันสมควร

คำอธิบาย

บทบัญญัติที่กำหนดการกระทำที่เป็นความผิดในมาตรานี้ ได้แก่

๑. ผู้ฝ่าฝืนมาตรา ๔๖ ผู้ใดประสงค์จะเปิดคลังสินค้าทัณฑ์บน ต้องได้รับอนุญาตจากเจ้าพนักงานสรรพสามิตซึ่งอยู่ประจำคลังสินค้าทัณฑ์บนนั้น หรือพนักงานเจ้าหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายจากอธิบดี

๒. ผู้ฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตาม

๒.๑ มาตรา ๑๑๘ วรรคหนึ่ง ให้ผู้ประกอบการอุตสาหกรรมและผู้ประกอบกิจการสถานบริการทำบัญชีประจำวันและงบเดือน ตามแบบที่อธิบดีประกาศกำหนด

๒.๒ มาตรา ๑๑๘ วรรคสอง ให้ผู้นำเข้าทำบัญชีรับจ่ายสินค้าที่นำเข้ามาในราชอาณาจักรตามแบบที่อธิบดีประกาศกำหนด

๒.๓ มาตรา ๑๑๘ วรรคสาม บัญชีประจำวันให้ทำให้แล้วเสร็จภายในสามวันนับแต่วันที่มีเหตุที่จะต้องลงรายการนั้นเกิดขึ้น

๒.๔ มาตรา ๑๑๘ วรรคสี่ งบเดือนและบัญชีรับจ่ายสินค้าที่นำเข้ามาในราชอาณาจักรให้ยื่นต่อเจ้าพนักงานสรรพสามิต ณ สถานที่ที่ระบุไว้ในมาตรา ๕๙ และมาตรา ๖๐ ภายในวันที่สิบห้าของเดือนถัดไป

๒.๕ มาตรา ๑๑๘ วรรคห้า บัญชีประจำวัน เอกสารการลงบัญชี บัญชีรับจ่ายสินค้าที่นำเข้ามาในราชอาณาจักรและสำเนางบเดือน ให้เก็บรักษาไว้ไม่น้อยกว่าห้าปีที่โรงอุตสาหกรรม สถานประกอบการ สถานบริการ หรือสถานที่อื่นใดซึ่งเจ้าพนักงานสรรพสามิตสามารถเรียกมาตรวจสอบได้

๓. ไม่ยอมตอบคำถามอันเป็นสาระสำคัญเกี่ยวกับการจัดเก็บภาษีหรือไม่ปฏิบัติตามคำสั่งหรือหนังสือเรียกของอธิบดี คณะกรรมการพิจารณาอุทธรณ์หรือพนักงานเจ้าหน้าที่โดยไม่มีเหตุอันสมควร

บทบัญญัติมาตรานี้ แบ่งการกระทำผิดออกเป็น ๒ กรณี ดังนี้

๓.๑ ไม่ยอมตอบคำถามอันเป็นสาระสำคัญเกี่ยวกับการจัดเก็บภาษีโดยไม่มีเหตุอันสมควร บทบัญญัตินี้ใช้ คำว่า “ผู้ใด” ดังนั้น ผู้ที่ถูกถามต้องตอบคำถามหากคำถามนั้นเป็นสาระสำคัญเกี่ยวกับการจัดเก็บภาษีเว้นแต่มีเหตุอันสมควร สำหรับผู้ตั้งถาม แม้จะมีได้กำหนดไว้ในบทบัญญัตินี้ว่าเป็นบุคคลใด แต่อย่างไรก็ตาม บุคคลผู้ตั้งคำถามย่อมจะต้องมีอำนาจที่จะปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้ และมีหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการจัดเก็บภาษีด้วย

๓.๒ ไม่ปฏิบัติตามคำสั่งหรือหนังสือเรียกโดยไม่มีเหตุอันสมควร

๓.๒.๑ กรณีอธิบดี

- มาตรา ๙ ให้มีอำนาจสั่งให้ผู้ประกอบการอุตสาหกรรมหรือผู้นำเข้าจัดการแปลบัญชี เอกสารซึ่งเกี่ยวกับหรือมีเหตุอันควรเชื่อว่าเกี่ยวกับการเสียภาษี หรือการปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้ที่ทำเป็นภาษาต่างประเทศให้เป็นภาษาไทย และส่งภายในกำหนดเวลาที่เห็นสมควร

ข้อสังเกต บทบัญญัตินี้มาตรา ๙ กำหนดให้อธิบดีและสรรพสามิตพื้นที่ มีอำนาจสั่งให้ดำเนินการแปลเอกสาร แต่บทบัญญัตินี้กำหนดบทลงโทษเฉพาะกรณีไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของ

อธิบดี มิได้หมายความว่ารวมถึงสรรพสามิตพื้นที่ด้วย ดังนั้น หากผู้ประกอบการหรือผู้นำเข้าได้รับคำสั่งจากสรรพสามิตพื้นที่ให้ดำเนินการแปลเอกสาร แต่ไม่ยินยอมปฏิบัติตามย่อมไม่เป็นความผิดตามมาตรา

- มาตรา ๑๔๘ วรรคหนึ่ง ให้มีอำนาจออกหนังสือเรียกผู้ค้างชำระภาษีและบุคคลใด ๆ ที่เกี่ยวข้องกับผู้ค้างชำระภาษีนั่นที่มีเหตุอันควรเชื่อว่าจะเป็นการจัดเก็บภาษีค้างมาให้ออัยการ ให้นำบัญชี เอกสารหรือหลักฐานอื่นอันจำเป็นแก่การจัดเก็บภาษีค้างมาตรวจสอบเพื่อประโยชน์ในการออกคำสั่งยึดทรัพย์สินผู้ค้างชำระภาษี หรือออกคำสั่งอายัดสิทธิเรียกร้องที่ผู้ค้างชำระภาษีมีต่อบุคคลภายนอก

กรณีอธิบดีออกคำสั่งเป็นหนังสือให้เจ้าพนักงานสรรพสามิตหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ทำการตรวจค้นหรือยึดบัญชีเอกสารหรือหลักฐานอื่นของผู้ค้างชำระภาษี หรือของบุคคลภายนอกซึ่งผู้ค้างชำระภาษีมีอายัดสิทธิเรียกร้อง หากเจ้าพนักงานสรรพสามิตหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ผู้ใช้อำนาจตรวจค้นหรือยึดบัญชี ฯลฯ ตามมาตรา ๑๔๘ วรรคหนึ่ง (๓) หากผู้ค้างชำระภาษี หรือของบุคคลภายนอกซึ่งผู้ค้างชำระภาษีมีอายัดสิทธิเรียกร้อง ไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของเจ้าพนักงานหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ ย่อมไม่เป็นความผิดตามมาตรา เนื่องจากคำสั่งของอธิบดีมิได้สั่งให้ผู้ค้างชำระภาษี หรือของบุคคลภายนอกซึ่งผู้ค้างชำระภาษีมีอายัดสิทธิเรียกร้อง กระทำการ แต่เป็นการสั่งให้เจ้าพนักงานหรือพนักงานเจ้าหน้าที่กระทำการ แต่อย่างไรก็ตามอาจจะมีความผิดฐานไม่อำนวยความสะดวก ตามมาตรา ๑๘๔ (๔) ได้

บทบัญญัติในอนุมาตรา นี้ หากผู้ใดไม่อำนวยความสะดวกหรือขัดขวางการตรวจค้นของเจ้าพนักงานและพนักงานเจ้าหน้าที่ ย่อมไม่เป็นความผิดตามมาตรา ๑๘๔ (๔) หรือมาตรา ๑๘๕ แห่งพระราชบัญญัตินี้ เนื่องจากบทบัญญัติทั้งสองมาตราดังกล่าว มิได้กำหนดโทษของการไม่อำนวยความสะดวกหรือขัดขวางการปฏิบัติการของเจ้าพนักงานสรรพสามิตหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ ไว้แต่อย่างใด แต่อย่างไรก็ตามผู้กระทำอาจจะต้องรับผิดชอบตามกฎหมายอาญา มาตรา ๑๓๘ วรรคหนึ่ง⁶⁷ ฐานขัดขวางเจ้าพนักงานได้

๓.๒.๒ คณะกรรมการพิจารณาอุทธรณ์ มาตรา ๙๖ วรรคหนึ่งให้อำนาจออกหนังสือเรียกผู้อุทธรณ์หรือบุคคลที่เกี่ยวข้องมาให้ถ้อยคำหรือสั่งให้บุคคลดังกล่าวส่งบัญชี เอกสาร หรือหลักฐานอื่นที่เกี่ยวข้องเพื่อประกอบการพิจารณาวินิจฉัยอุทธรณ์ได้ แต่ต้องให้เวลาล่วงหน้าไม่น้อยกว่าเจ็ดวันนับแต่วันได้รับหนังสือเรียกหรือคำสั่ง

๓.๒.๓ พนักงานเจ้าหน้าที่

- มาตรา ๑๒๓ (๓) ให้อำนาจในการมีหนังสือสอบถามหรือเรียกบุคคลใดมาให้ถ้อยคำหรือให้ส่งบัญชี เอกสาร หลักฐาน หรือสิ่งอื่นที่จำเป็นมาประกอบการพิจารณาได้ ทั้งนี้ ต้องให้เวลาบุคคลนั้นไม่น้อยกว่าเจ็ดวันนับแต่วันที่รับคำสั่งนั้น

⁶⁷ ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๓๘ วรรคหนึ่ง “ผู้ใดต่อสู้ หรือขัดขวางเจ้าพนักงานหรือผู้ซึ่งต้องช่วยเจ้าพนักงานตามกฎหมายในการปฏิบัติการตามหน้าที่ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินสองหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ”

- มาตรา ๑๒๔ วรรคหนึ่ง เพื่อประโยชน์ในการตรวจสอบการเสียภาษี พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจสั่งให้ผู้ประกอบอุตสาหกรรม เจ้าของคลังสินค้าทัณฑ์บน หรือผู้นำเข้าเปิดหีบห่อหรือภาชนะบรรจุสินค้า เพื่อตรวจสอบสินค้าในขณะที่นำออกจากหรือเตรียมการจะนำออกจากโรงอุตสาหกรรม คลังสินค้าทัณฑ์บน หรืออารักขาของกรมศุลกากร และจะนำสินค้าในปริมาณพอสมควรออกจากหีบห่อหรือภาชนะบรรจุสินค้านั้นไปเป็นตัวอย่างเพื่อตรวจสอบหรือวิเคราะห์ก็ได้

มาตรา ๑๘๙ ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา ๗๐ วรรคหนึ่ง มาตรา ๗๖ มาตรา ๗๗ มาตรา ๗๘ มาตรา ๗๙ วรรคหนึ่ง มาตรา ๘๐ วรรคหนึ่ง มาตรา ๘๑ มาตรา ๘๒ มาตรา ๘๓ หรือมาตรา ๑๒๑ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินสี่แสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

คำอธิบาย

บทบัญญัตินี้กำหนดการฝ่าฝืนที่เป็นความผิด สามารถแบ่งตามผู้กระทำความผิด ดังนี้

๑. ผู้ใดกระทำการอันเป็นการฝ่าฝืนข้อห้ามในเรื่อง

๑.๑ กรณีตามมาตรา ๗๐ วรรคหนึ่ง ห้ามมิให้ผู้ใดผลิตเครื่องหมายแสดงการเสียภาษีจดทะเบียน เว้นแต่ได้รับอนุญาตจากอธิบดี

ข้อสังเกต การกระทำการผลิตโดยไม่ได้รับอนุญาตจากอธิบดีตามมาตรา ๗๐ บังคับเฉพาะการผลิตเครื่องหมายแสดงการเสียภาษีจดทะเบียนเท่านั้น หากเป็นการผลิตเครื่องหมายแสดงการเสียภาษีของทางราชการ ย่อมไม่อยู่ในบังคับของบทบัญญัตินี้

๑.๒ กรณีตามมาตรา ๗๖ นำออกจากโรงงานผลิตเครื่องหมายแสดงการเสียภาษี ซึ่ง

๑.๒.๑ เครื่องหมายแสดงการเสียภาษีของทางราชการ

๑.๒.๒ เครื่องหมายแสดงการเสียภาษีจดทะเบียน

เว้นแต่

- ผู้ที่ได้รับมอบหมายให้ผลิตเครื่องหมายแสดงการเสียภาษีของทางราชการนำออกเพื่อส่งให้แก่กรมสรรพสามิต

- ผู้ได้รับอนุญาตให้ผลิตเครื่องหมายแสดงการเสียภาษีจดทะเบียนจะนำออกเพื่อขายหรือจำหน่ายให้แก่ผู้ประกอบการซึ่งได้จดทะเบียนเครื่องหมายแสดงการเสียภาษีนั้นไว้

ข้อสังเกต การตั้งโรงงานผลิตเครื่องหมายแสดงการเสียภาษี ไม่จำเป็นต้องได้รับใบอนุญาตในการตั้งโรงงานตามกฎหมายนี้ แต่ถ้าเจ้าของโรงงานนั้นประสงค์จะผลิตเครื่องหมายแสดงการเสียภาษีจดทะเบียน จะต้องได้รับอนุญาตจากอธิบดีตามมาตรา ๗๐ วรรคหนึ่งก่อน

เมื่อพิจารณาบทบัญญัติมาตรานี้ จะเห็นได้ว่าผู้ได้รับอนุญาตให้ผลิตเครื่องหมายแสดงการเสียภาษีจัดทะเบียน สามารถขายหรือจำหน่ายให้กับผู้ประกอบการที่ได้จดทะเบียนเครื่องหมายแสดงการเสียภาษีไว้แล้วเท่านั้น หากเป็นกรณีของผู้นำเข้าสินค้าที่ได้จดทะเบียนเครื่องหมายแสดงการเสียภาษีไว้แล้ว ไม่อาจจ้างผู้ได้รับอนุญาตให้ผลิตเครื่องหมายแสดงการเสียภาษีจัดทะเบียนของตนได้ ดังนั้น ผู้นำเข้าสินค้าจึงต้องซื้อหรือสั่งซื้อเครื่องหมายแสดงการเสียภาษีจัดทะเบียนจากผู้ได้รับใบอนุญาตให้นำเข้าเครื่องหมายแสดงการเสียภาษีจัดทะเบียน เท่านั้น

๑.๓ กรณีตามมาตรา ๗๗ นำเครื่องหมายแสดงการเสียภาษีจัดทะเบียนเข้ามาในราชอาณาจักร ต้องได้รับอนุญาตเป็นหนังสือจากอธิบดี และต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่อธิบดีประกาศกำหนด ซึ่งในกรณีนี้เป็นการจ้างโรงงานผลิตเครื่องหมายที่มีสถานที่ตั้งอยู่นอกราชอาณาจักร แล้วนำเข้ามาใช้ในราชอาณาจักร

๑.๔ กรณีตามมาตรา ๘๑ ห้ามขายหรือจำหน่าย หรือมีไว้เพื่อขายหรือจำหน่ายซึ่งเครื่องหมายแสดงการเสียภาษีจัดทะเบียนที่ยังไม่ได้ใช้ เว้นแต่เป็นผู้ได้รับอนุญาตให้ผลิตหรือนำเข้าซึ่งเครื่องหมายแสดงการเสียภาษีจัดทะเบียน

ความผิดตามมาตรานี้ หากบุคคลใดซึ่งมิใช่ผู้ได้รับอนุญาตให้ผลิตหรือนำเข้าซึ่งเครื่องหมายแสดงการเสียภาษีจัดทะเบียน ทำการครอบครองเครื่องหมายแสดงการเสียภาษีจัดทะเบียนที่ยังไม่ได้ใช้ หากไม่มีเจตนาที่จะขาย จำหน่าย หรือมีไว้เพื่อขายหรือจำหน่ายแล้ว ย่อมไม่เป็นความผิดตามมาตรานี้ อย่างไรก็ตาม หากผู้ประกอบการหรือนำเข้าสินค้า ได้ทำการขายหรือจำหน่ายเครื่องหมายแสดงการเสียภาษีจัดทะเบียนซึ่งตนได้จดทะเบียนไว้ในลักษณะของเครื่องหมายแสดงการเสียภาษีจัดทะเบียนที่ยังมิได้ใช้ ไม่ว่าจะมิได้เจตนาที่จะขายในลักษณะมุ่งหวังต่อการให้ผู้ซื้อไป นำไปใช้เพื่อแสดงให้เห็นว่าสินค้านั้นมีการแสดงการเสียภาษีหรือไม่ก็ตาม ย่อมเป็นความผิดตามมาตรานี้เช่นเดียวกัน

๑.๕ กรณีตามมาตรา ๘๒ ห้ามมีไว้ในครอบครองซึ่งแสตมป์สรรพสามิตปลอม หรือแสตมป์สรรพสามิตที่ใช้แล้วเพื่อขายหรือจำหน่าย หรือเพื่อนำออกใช้โดยรู้ว่าเป็นแสตมป์สรรพสามิตปลอมหรือแสตมป์สรรพสามิตที่ใช้แล้ว เว้นแต่เป็นการครอบครองแสตมป์สรรพสามิตที่ใช้แล้วเพื่อขายหรือจำหน่ายสำหรับการสะสม โดยมีข้อสังเกต ดังต่อไปนี้

๑.๕.๑ กรณีขายหรือนำออกใช้เครื่องหมายแสดงการเสียภาษีจัดทะเบียนหรือเครื่องหมายแสดงการเสียภาษีของทางราชการที่ใช้แล้ว หรือปลอมย้อมไม่เป็นความผิดตามมาตรานี้ ทั้งนี้ ต้องอยู่ภายใต้บังคับของมาตรา ๘๓ ด้วย

๑.๕.๒ การครอบครองซึ่งแสตมป์สรรพสามิตปลอมหรือใช้แล้วเพื่อขายหรือจำหน่าย หรือการนำออกใช้โดยรู้ว่าเป็นแสตมป์ปลอมหรือใช้แล้วนี้ ต้องพิจารณาถึงเจตนาในการครอบครอง ขาย หรือจำหน่ายหรือนำออกใช้ด้วยการกระทำดังกล่าวมีเจตนาที่จะกระทำต่อแสตมป์นั้นโดยตรง หรือแสตมป์นั้นติดไป

กับสินค้าที่ผู้กระทำผิดครอบครอง ขาย หรือจำหน่าย หากเป็นกรณีติดอยู่กับสินค้า อาจจะมีขาดเจตนาที่จะผิดตามมาตรานี้ได้⁶⁸

พระราชบัญญัตินี้มีได้มีบทกำหนดโทษไว้เกี่ยวกับการปลอมหรือแปลงแสตมป์สรรพสามิต ตลอดจนเครื่องหมายแสดงการเสียภาษีของทางราชการ หรือเครื่องหมายแสดงการเสียภาษีจดทะเบียนไว้ มีแต่บัญญัติโทษเกี่ยวกับการใช้แสตมป์สรรพสามิตปลอมไว้เท่านั้น ดังนั้น การลงโทษฐานการปลอมหรือแปลงแสตมป์สรรพสามิต จึงต้องใช้การลงโทษตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๒๕๔⁶⁹ แม้บทบัญญัติของประมวลกฎหมายอาญาหรือพระราชบัญญัตินี้ จะไม่ได้บัญญัติถึงโทษที่มีต่อการปลอมเครื่องหมายแสดงการเสียภาษีของทางราชการไว้ แต่อย่างไรก็ตามมาตรา ๖๕ วรรคสอง⁷⁰ แห่งพระราชบัญญัตินี้ ได้บัญญัติให้เครื่องหมายแสดงการเสียภาษีของทางราชการเป็นแสตมป์รัฐบาล แม้เครื่องหมายแสดงการเสียภาษีของทางราชการจะมีใช้แสตมป์สรรพสามิตตามค่านิยมตามมาตรา ๔⁷¹ แห่งพระราชบัญญัตินี้ ดังนั้น เมื่อมีการปลอมเครื่องหมายแสดงการเสียภาษีของทางราชการ ย่อมเป็นความผิดฐานปลอมแสตมป์รัฐบาลด้วยเช่นกัน

สำหรับเครื่องหมายแสดงการเสียภาษีจดทะเบียน พระราชบัญญัตินี้ได้บัญญัติให้เป็นแสตมป์รัฐบาลแต่อย่างใด แม้ว่าจะเป็นหนึ่งในประเภทของเครื่องหมายแสดงการเสียภาษีตามมาตรา ๖๕ ก็ตาม แต่เมื่อกฎหมายมิได้บัญญัติไว้ว่าเป็นแสตมป์ ดังนั้น หากมีการปลอมเครื่องหมายแสดงการเสียภาษีจดทะเบียน ย่อมไม่เป็นความผิดฐานปลอมแสตมป์รัฐบาลแต่อย่างใด

๑.๖ กรณีตามมาตรา ๘๓ ห้ามมิให้ผู้ใดนำแสตมป์สรรพสามิตหรือเครื่องหมายแสดงการเสียภาษีที่ใช้ในการเสียภาษีแล้วมาใช้อีกเพื่อแสดงว่าได้เสียภาษีแล้ว

⁶⁸ คำพิพากษาศาลฎีกาแผนกคดีทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศ ที่ ๔๔๓๗/๒๕๕๓ ลงวันที่ ๗ มิถุนายน ๒๕๕๓ “แสตมป์ยาสูบซึ่งมีผู้อื่นทำปลอมขึ้นนั้นได้ถูกนำมาใช้ปิดอยู่บนซองบรรจุยาสูบของกลางแต่ละซองแล้ว โดยจำเลยมีของกลางยาสูบแต่ละซองไว้เพื่อขาย ซึ่งในการขายยาสูบของกลางแต่ละซองนั้น แม้จะมีแสตมป์ยาสูบปิดอยู่บนซองบรรจุยาสูบด้วย ก็ถือไม่ได้ว่าจำเลยมีเจตนาที่จะมีแสตมป์ยาสูบปลอมดวงนั้น ๆ ไว้เพื่อขายตามมาตรา ๔๓ แห่งพระราชบัญญัติยาสูบ พ.ศ. ๒๕๐๙ เพราะมาตราดังกล่าวมุ่งลงโทษผู้กระทำความผิดที่มีแสตมป์ยาสูบปลอมไว้ในครอบครองเพื่อขายหรือนำออกใช้เท่านั้น หาได้ประสงค์ที่จะลงโทษผู้ที่มียาสูบซึ่งมีผู้อื่นทำปลอมแสตมป์ยาสูบขึ้นแล้วนำมาปิดแสดงอยู่บนซองยาสูบดังกล่าวไม่”

⁶⁹ ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๒๕๔ ผู้ใดทำปลอมขึ้นซึ่งแสตมป์รัฐบาล ซึ่งใช้สำหรับการไปรษณีย์ การภาษีอากรหรือการเก็บค่าธรรมเนียม หรือแปลงแสตมป์รัฐบาลซึ่งใช้ในการเช่นนั้นให้ผิดไปจากเดิมเพื่อให้ผู้อื่นเชื่อว่ามีมูลค่าสูงกว่าจริง ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงเจ็ดปี และปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทถึงหนึ่งแสนสี่หมื่นบาท

⁷⁰ มาตรา ๖๕ วรรคสอง “ให้ถือว่าเครื่องหมายแสดงการเสียภาษีของทางราชการเป็นแสตมป์รัฐบาลซึ่งใช้สำหรับการภาษีอากรตามประมวลกฎหมายอาญา”

⁷¹ มาตรา ๔ ในพระราชบัญญัตินี้

ฯลฯ

“แสตมป์สรรพสามิต” หมายความว่า แสตมป์ที่รัฐบาลทำหรือจัดให้มีขึ้นเพื่อใช้ในการจัดเก็บภาษีตามพระราชบัญญัตินี้

“เครื่องหมายแสดงการเสียภาษี” หมายความว่า เครื่องหมายที่ใช้แสดงการเสียภาษีแทนแสตมป์สรรพสามิต

ข้อสังเกต มาตรานี้ใช้คำว่า “เครื่องหมายแสดงการเสียภาษี” จึงมีความหมายครอบคลุม ทั้งเครื่องหมายแสดงการเสียภาษีจดทะเบียน และเครื่องหมายแสดงการเสียภาษีของทางราชการด้วย และการนำ ออกใช้อันเป็นความผิดตามมาตรา นี้ จะต้องมีเจตนามุ่งแสดงให้เห็นว่าการนำมาใช้นั้นเพื่อแสดงให้เห็นว่าสินค้าที่นำ แสดงไปสรรพสามิตหรือเครื่องหมายแสดงการเสียภาษีมาปิดได้ชำระภาษีตามพระราชบัญญัตินี้แล้ว ดังนั้น หากนำ แสดงไปสรรพสามิตหรือเครื่องหมายแสดงการเสียภาษีสำหรับสินค้าหนึ่ง ไปปิดกับสินค้าหนึ่ง เช่น นำแสดงไปสรรพสามิตซึ่งใช้กับสินค้าประเภทสุรา ไปปิดกับสินค้าประเภทเครื่องดื่มหรือยาสูบ ย่อมไม่เป็นความผิด ตามมาตรานี้

กรณีที่มีการใช้เครื่องหมายแสดงการเสียภาษีปลอม ไม่ถือว่าเป็นความผิดตามบทบัญญัติ มาตรา นี้ เนื่องจากบทบัญญัติมาตรา นี้มุ่งประสงค์ต่อการนำเครื่องหมายแสดงการเสียภาษีที่ใช้ในการเสียภาษีแล้ว มาใช้อีกเท่านั้น มิได้บัญญัติถึงการใช้เครื่องหมายแสดงการเสียภาษีปลอมดังกล่าวแต่อย่างใด

๑.๗ กรณีตามมาตรา ๑๒๑ ห้ามเคลื่อนย้าย เปลี่ยนแปลง หรือกระทำด้วยประการใด ๆ ให้ อุปกรณ์ เครื่องมือ ตรา หรือสิ่งที่ติดอยู่กับอุปกรณ์หรือเครื่องมือดังกล่าวที่พนักงานเจ้าหน้าที่ได้จัดทำไว้ในโรง อุตสาหกรรมหรือสถานบริการเพื่อประโยชน์ในการจัดเก็บภาษี บุบสลาย ชำรุด หรือใช้การไม่ได้

การเคลื่อนย้าย เปลี่ยนแปลง หรือกระทำด้วยประการใด ๆ ต่ออุปกรณ์ เครื่องมือ ตรา หรือสิ่งที่ติดอยู่กับอุปกรณ์หรือเครื่องมือต้องก่อให้เกิดการบุบสลาย ชำรุด หรือใช้การไม่ได้ ดังนั้นถ้าการเคลื่อนย้าย เปลี่ยนแปลง ไม่ก่อให้เกิดการบุบสลาย ชำรุดหรือใช้การไม่ได้แล้ว ย่อมไม่เป็นความผิดตามมาตรา นี้ แต่อาจจะผิด หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่อธิบดีประกาศกำหนดตามมาตรา ๑๔๔

๒. ผู้ประกอบอุตสาหกรรม กระทำการอันเป็นการฝ่าฝืนข้อห้ามในเรื่อง

กรณีตามมาตรา ๘๐ วรรคหนึ่ง นำเครื่องหมายแสดงการเสียภาษีจดทะเบียนออกจาก โรงงานผลิตเครื่องหมายแสดงการเสียภาษีไปเก็บรักษาไว้ในโรงอุตสาหกรรมของตนโดยไม่มีใบขนตามแบบที่อธิบดี ประกาศกำหนดกำกับไปด้วย

ข้อกำหนดให้มีใบขนตามแบบที่อธิบดีกำหนดเพื่อกำกับเครื่องหมายแสดงการเสียภาษีจด ทะเบียนไปยังโรงอุตสาหกรรมของผู้ประกอบอุตสาหกรรมนั้น บังคับให้เป็นความผิดสำหรับผู้ประกอบอุตสาหกรรม เท่านั้น ไม่รวมถึงผู้ได้รับใบอนุญาตให้ทำการผลิตเครื่องหมายแสดงการเสียภาษีจดทะเบียน แต่ทั้งนี้ เป็นหน้าที่ ของผู้ได้รับใบอนุญาตให้ทำการผลิตเครื่องหมายแสดงการเสียภาษีจดทะเบียนในการออกใบขนเครื่องหมายแสดง การเสียภาษีจดทะเบียนดังกล่าวให้กับผู้ประกอบอุตสาหกรรม

๓. ผู้ประกอบอุตสาหกรรมหรือผู้นำเข้า กระทำการอันเป็นการฝ่าฝืนข้อห้ามในเรื่อง

๓.๑ กรณีตามมาตรา ๗๘ ห้ามซื้อหรือรับไว้ด้วยวิธีใดซึ่งแสดงไปสรรพสามิต หรือเครื่องหมาย แสดงการเสียภาษีของทางราชการจากบุคคลซึ่งมิใช่กรมสรรพสามิตหรือผู้ที่กรมสรรพสามิตมอบหมาย

แสดมปีสรรพสามิต หรือเครื่องหมายแสดงการเสียภาษีของทางราชการ ผู้ประกอบอุตสาหกรรมหรือผู้นำเข้าจะต้องรับไปจากกรมสรรพสามิตหรือผู้ที่กรมสรรพสามิตมอบหมาย ไม่อาจซื้อหรือรับไว้จากบุคคลอื่นหรือโรงงานผลิตเครื่องหมายแสดงการเสียภาษีโดยตรง

๓.๒ กรณีตามมาตรา ๗๙ วรรคหนึ่ง ห้ามซื้อหรือสั่งซื้อเครื่องหมายแสดงการเสียภาษีจดทะเบียน เว้นแต่จะซื้อหรือสั่งซื้อจากผู้ได้รับอนุญาตให้ผลิตหรือให้นำเข้าซึ่งเครื่องหมายแสดงการเสียภาษีจดทะเบียน ซึ่งแบ่งการพิจารณาออกได้เป็น ๒ กรณี คือ

๓.๒.๑ กรณีที่ผู้ประกอบอุตสาหกรรมที่ผลิตสินค้าตามพระราชบัญญัตินี้ หากประสงค์จะซื้อหรือสั่งซื้อเครื่องหมายแสดงการเสียภาษีจดทะเบียน ซึ่งจะต้องเป็นเครื่องหมายแสดงการเสียภาษีจดทะเบียนซึ่งตนได้จดทะเบียนไว้แล้ว จะต้องซื้อหรือสั่งซื้อจากผู้ผลิตเครื่องหมายแสดงการเสียภาษีจดทะเบียนที่ได้รับใบอนุญาตจากกรมสรรพสามิตให้ผลิตเครื่องหมายแสดงการเสียภาษีจดทะเบียน หรือเป็นผู้นำเข้าซึ่งได้รับใบอนุญาตให้นำเข้าเครื่องหมายแสดงการเสียภาษีจดทะเบียนจากกรมสรรพสามิต และใบอนุญาตนั้นยังคงมีผลใช้ได้ ไม่อยู่ระหว่างการพักใช้หรือเพิกถอน หรือสิ้นอายุ

๓.๒.๒ กรณีผู้นำเข้าสินค้าตามพระราชบัญญัตินี้เข้ามาในราชอาณาจักร จะต้องซื้อหรือสั่งซื้อเครื่องหมายแสดงการเสียภาษีจดทะเบียน ซึ่งจะต้องเป็นเครื่องหมายแสดงการเสียภาษีจดทะเบียนซึ่งตนได้จดทะเบียนไว้แล้ว จากผู้นำเข้าซึ่งได้รับใบอนุญาตให้นำเข้าเครื่องหมายแสดงการเสียภาษีจดทะเบียนจากกรมสรรพสามิต และใบอนุญาตนั้นยังคงมีผลใช้ได้ ไม่อยู่ระหว่างการพักใช้หรือเพิกถอน หรือสิ้นอายุเท่านั้น ไม่อาจสั่งซื้อจากผู้ได้รับใบอนุญาตให้ทำการผลิตเครื่องหมายแสดงการเสียภาษีจดทะเบียนในราชอาณาจักรได้

กรณีโรงงานอุตสาหกรรมที่ผลิตสินค้าตามพระราชบัญญัตินี้อยู่นอกราชอาณาจักร และผู้นำเข้าสินค้านั้นมีความประสงค์จะใช้เครื่องหมายแสดงการเสียภาษีจดทะเบียนที่ผู้นำเข้าสินค้าได้จดทะเบียนไว้กับกรมสรรพสามิตแล้ว ไปใช้กับสินค้าของตนซึ่งมีโรงงานอุตสาหกรรมผลิตอยู่ในต่างประเทศ การปฏิบัติเมื่อนำเข้ามาในราชอาณาจักรซึ่งสินค้าที่ได้ใช้เครื่องหมายแสดงการเสียภาษีจดทะเบียนไม่จำเป็นต้องขออนุญาตนำเข้าเครื่องหมายแสดงการเสียภาษีจดทะเบียนดังกล่าว เนื่องจากเป็นกรณีนำสินค้าตามพระราชบัญญัตินี้เข้ามาในราชอาณาจักรมิได้ประสงค์ที่จะนำเข้าเครื่องหมายแสดงการเสียภาษีจดทะเบียนนั้นแต่อย่างใด

มาตรา ๑๙๐ ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา ๑๔๖ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี และปรับไม่เกินสี่แสน

บาท

คำอธิบาย

บทบัญญัติมาตรานี้ เป็นบทกำหนดโทษสำหรับบุคคลที่ทำลาย ย้ายไปเสีย ซ่อนเร้น หรือโอนไปให้แก่บุคคลอื่นซึ่งทรัพย์สินหรือสิทธิเรียกร้องที่ถูกยึดหรืออายัดตามคำสั่งของอธิบดีให้ยึดทรัพย์สินของผู้ค้างชำระภาษี หรือคำสั่งอายัดสิทธิเรียกร้องที่บุคคลภายนอกมีต่อผู้ค้างชำระภาษี โดยผู้กระทำไม่จำเป็นต้องเป็นผู้ค้างชำระภาษีหรือบุคคลภายนอกที่ผู้ค้างชำระภาษีมีสิทธิเรียกร้อง

การทำลาย ย้ายไป ซ่อนเร้น หรือโอนไปยังบุคคลอื่น ไม่จำเป็นว่าบุคคลผู้กระทำจะได้ประโยชน์จากการกระทำนั้นหรือไม่ เพียงแต่กระทำต่อทรัพย์สินของผู้ค้างชำระหรือสิทธิเรียกร้องที่บุคคลภายนอกมีต่อผู้ค้างชำระภาษีจนสำเร็จ ก็ถือว่าเป็นความผิดตามมาตราแล้ว

มาตรา ๑๙๑ ผู้ใดขายหรือมีไว้เพื่อขายซึ่งสุราที่ผลิตโดยฝ่าฝืนมาตรา ๑๕๓ วรรคหนึ่ง ต้องระวางโทษปรับไม่เกินห้าหมื่นบาท

คำอธิบาย

บทบัญญัตินี้บังคับแก่บุคคลทุกคนที่ทำการขายหรือมีไว้เพื่อขายซึ่งสุราที่ผู้ผลิต ทำการผลิตโดยไม่ได้รับใบอนุญาตจากอธิบดีหรือได้รับอนุญาตจากอธิบดีแต่ใบอนุญาตสิ้นอายุเท่านั้น หากผู้ผลิตสุราได้รับอนุญาตให้ทำการผลิตสุราแต่ทำการผลิตสุราไม่ตรงตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่อธิบดีประกาศยอมไม่เป็นความผิดตามมาตรา

มาตรา ๑๙๒ ผู้ใดซื้อหรือมีไว้ในครอบครองซึ่งสุราที่ผลิตโดยฝ่าฝืนมาตรา ๑๕๓ วรรคหนึ่ง ต้องระวางโทษปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท แต่ถ้าสุรานั้นมีปริมาณต่ำกว่าหนึ่งลิตร ต้องระวางโทษปรับไม่เกินสองพันบาท

คำอธิบาย

บทบัญญัตินี้องค์ประกอบเช่นเดียวกับมาตรา ๑๙๑ เพียงแต่เปลี่ยนพฤติการณ์จากการขายหรือมีไว้เพื่อขายเป็นการซื้อหรือมีไว้ในครอบครองแทน

มาตรา ๑๕๓ ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา ๑๕๓ วรรคหนึ่ง มาตรา ๑๖๓ วรรคหนึ่ง หรือมาตรา ๑๗๑ วรรคหนึ่ง ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

คำอธิบาย

บทบัญญัตินี้กำหนดการฝ่าฝืนที่เป็นความผิด แบ่งเป็น

๑. มาตรา ๑๕๓ วรรคหนึ่ง ผลิตสุราหรือมีเครื่องกลั่นสำหรับผลิตสุราไว้ในครอบครองโดยไม่ได้รับอนุญาตจากอธิบดี

๒. มาตรา ๑๖๓ วรรคหนึ่ง ห้ามผลิตยาสูบ โดยไม่ได้รับอนุญาตจากอธิบดี

๓. มาตรา ๑๗๑ วรรคหนึ่ง ห้ามผลิตไฟ โดยไม่ได้รับอนุญาตจากอธิบดี

บทบัญญัตินี้เป็นบทบัญญัติเพื่อลงโทษต่อผู้ที่ทำการผลิตสุรา ยาสูบ ไฟ หรือผู้ที่ครอบครองเครื่องกลั่นสำหรับผลิตสุราโดยไม่ได้รับอนุญาตจากอธิบดี

สำหรับเครื่องกลั่นสำหรับผลิตสุรา ต้องพิจารณาจากพยานแวดล้อมประกอบการตั้งข้อกล่าวหาตามมาตรานี้ คือ หากเป็นกรณีของผู้ครอบครองเครื่องกลั่นสำหรับผลิตสุราโดยมีเจตนาจำหน่าย ในลักษณะของเครื่องกลั่นสำหรับผลิตสุราเป็นปกติวิสัย เพื่อให้ผู้ซื้อนำไปผลิตสุราย่อมไม่เป็นความผิดตามมาตรานี้ แต่ถ้าผู้ครอบครองมีเจตนาที่จะใช้เครื่องกลั่นนั้นเพื่อผลิตสุรา ย่อมเป็นความผิดตามมาตรานี้

ข้อสังเกต บทบัญญัติตามมาตรา ๑๕๓ วรรคหนึ่ง มาตรา ๑๖๓ วรรคหนึ่ง ได้กำหนดให้ ผู้ได้รับอนุญาตต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่อธิบดีประกาศกำหนดไว้ด้วย แต่ไม่อาจลงโทษตามบทบัญญัตินี้ได้ เนื่องจากได้มีการบัญญัติโทษสำหรับกรณีนี้ไว้ในมาตรา ๑๕๔ ไว้ต่างหากแล้ว

มาตรา ๑๕๔ ผู้ได้รับใบอนุญาตผลิตสุราหรือยาสูบผู้ใดไม่ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่อธิบดีประกาศกำหนดตามมาตรา ๑๕๓ วรรคหนึ่ง หรือมาตรา ๑๖๓ วรรคหนึ่ง ต้องระวางโทษปรับไม่เกินห้าหมื่นบาท

คำอธิบาย

บทบัญญัตินี้เป็นการลงโทษสำหรับผู้ได้รับใบอนุญาตผลิตสุรา หรือผลิตยาสูบเท่านั้น โดยผู้ได้รับใบอนุญาตผลิตสุราและยาสูบดังกล่าว ไม่ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ เงื่อนไขและวิธีการที่อธิบดีประกาศกำหนด หากพิจารณาจะเห็นได้ว่าบทกำหนดโทษตามมาตรา ๑๕๓ และมาตรา ๑๕๔ เป็นบทบัญญัติที่อยู่ในฐานความผิดเดียวกัน แต่กฎหมายไม่ประสงค์จะลงโทษสถานหนักเท่ากัน ดังนั้น จึงแยกบทกำหนดโทษจากกรณีไม่ได้รับ

อนุญาตจากอธิบดีให้มีโทษที่หนักกว่ากรณีที่มีใบอนุญาตแต่ไม่ได้ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ เงื่อนไขและวิธีการที่อธิบดีประกาศกำหนด

มาตรา ๑๙๕ ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา ๑๕๔ วรรคหนึ่ง มาตรา ๑๖๖ วรรคหนึ่ง หรือมาตรา ๑๗๕ วรรคหนึ่ง ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

คำอธิบาย

บทบัญญัตินี้กำหนดการฝ่าฝืนที่เป็นความผิดในมาตรานี้ ได้แก่

๑. มาตรา ๑๕๔ วรรคหนึ่ง ห้ามนำสุราเข้ามาในราชอาณาจักร โดยไม่ได้รับอนุญาตจากอธิบดี
๒. มาตรา ๑๖๖ วรรคหนึ่ง ห้ามนำเข้ามาในหรือส่งออกไปนอกราชอาณาจักรซึ่งใบยา ยาอัดหรือยาสูบ โดยไม่ได้รับอนุญาตจากอธิบดี

๓. มาตรา ๑๗๕ วรรคหนึ่ง ห้ามนำไฟเข้ามาในราชอาณาจักร โดยไม่ได้รับอนุญาตจากอธิบดี

บทบัญญัติเกี่ยวกับการนำเข้ามาในราชอาณาจักร จะต้องมีการขอใบอนุญาตก่อนที่สินค้านั้น ๆ จะนำเข้ามาในราชอาณาจักร หากมีการนำเข้ามาถึงด่านศุลกากรในราชอาณาจักรเรียบร้อยแล้วย่อมไม่อาจขอใบอนุญาตเพื่อนำสินค้านั้นเข้ามาในราชอาณาจักรเป็นการย้อนหลังได้ จะถือว่าเป็นความผิดทันที

อย่างไรก็ตาม การนำเข้ามาในราชอาณาจักรซึ่งสินค้าประเภทที่ต้องควบคุมโดยมีใบอนุญาตให้นำเข้ามานั้น พระราชบัญญัตินี้ได้มีการยกเว้นไม่ต้องขอใบอนุญาตได้ ดังนี้

๑. กรณีนำเข้ามาเพื่อเป็นตัวอย่างสินค้าหรือมีใช้เพื่อการค้าโดยอธิบดีได้ประกาศผ่อนผันให้นำเข้าได้โดยไม่ต้องขอรับใบอนุญาตตามจำนวนและทางด้านศุลกากรที่อธิบดีกรมสรรพสามิตประกาศกำหนด แบ่งพิจารณาเงื่อนไขได้ ดังนี้

๑.๑ นำเข้ามาเพื่อเป็นตัวอย่างสินค้าหรือมีใช้เพื่อการค้า

๑.๒ ต้องมีประกาศของอธิบดีกรมสรรพสามิต เกี่ยวกับ

๑.๒.๑ ผ่อนผันให้นำเข้าได้โดยไม่ต้องขอรับใบอนุญาต

๑.๒.๒ จำนวนสินค้าสุรา ยาสูบหรือไฟ ที่ผ่อนผันให้นำเข้ามาในราชอาณาจักร โดยไม่ต้องขอรับใบอนุญาต

๑.๒.๓ ช่องทางด้านศุลกากร ที่ผ่อนผันให้นำสินค้าสุรา ยาสูบหรือไฟ เข้ามาในราชอาณาจักรโดยไม่ต้องขอรับใบอนุญาต

๒. กรณีผู้ทำการตามหน้าที่ผู้ขนส่งโดยสุจริต

๓. กรณีการนำเข้าเพื่อการผ่านแดนหรือการถ่ายลำตามกฎหมายว่าด้วยศุลกากร

สำหรับสินค้ายาสูบ เป็นสินค้าประเภทเดียวที่ยังคงต้องขอใบอนุญาตในการส่งออกป็นออก
ราชอาณาจักร เฉพาะกรณีของใบยา ยาอัด หรือยาสูบ เท่านั้น แต่ไม่รวมถึงเมล็ดพันธุ์ยาสูบ หรือต้นยาสูบ หาก
เป็นกรณีของเมล็ดพันธุ์ยาสูบหรือต้นยาสูบสามารถนำเข้าหรือส่งออกได้โดยไม่ต้องขอใบอนุญาตจากกรม
สรรพสามิตแต่อย่างใด แต่จะต้องขออนุญาตหรือต้องแจ้งกับหน่วยงานอื่นหรือไม่นั้น ต้องไปตรวจสอบและ
ดำเนินการเกี่ยวกับบทบัญญัติแห่งกฎหมายอื่นอีกต่างหาก แต่สามารถใช้ชื่อยกเว้นการไม่ต้องขอใบอนุญาตจาก
กรมสรรพสามิตได้เช่นเดียวกับกรณีของการนำเข้ามาในราชอาณาจักร

มาตรา ๑๙๖ ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา ๑๕๕ วรรคหนึ่ง มาตรา ๑๕๗ มาตรา ๑๕๘ มาตรา ๑๖๐ วรรค
หนึ่ง มาตรา ๑๖๑ วรรคหนึ่ง มาตรา ๑๖๒ มาตรา ๑๖๗ วรรคหนึ่ง มาตรา ๑๖๙ หรือมาตรา ๑๗๖ วรรคหนึ่ง
ต้องระวางโทษปรับไม่เกินห้าพันบาท

คำอธิบาย

บทบัญญัตินี้กำหนดการฝ่าฝืนที่เป็นความผิดในมาตรานี้ ได้แก่

๑. ความผิดฐานขายสุรา ยาสูบ และไฟโดยไม่ได้รับอนุญาต ซึ่งแบ่งออกได้เป็น

๑.๑ กรณีตามมาตรา ๑๕๕ วรรคหนึ่ง ห้ามขายสุราโดยไม่ได้รับอนุญาตจากเจ้าพนักงาน
สรรพสามิต

๑.๒ กรณีตามมาตรา ๑๖๗ วรรคหนึ่ง ห้ามขายยาสูบโดยไม่ได้รับอนุญาตจากเจ้าพนักงาน
สรรพสามิต

๑.๓ กรณีตามมาตรา มาตรา ๑๗๖ วรรคหนึ่ง ห้ามขายไฟโดยไม่ได้รับอนุญาตจาก
เจ้าพนักงานสรรพสามิต

ความผิดฐานขายสุรา ยาสูบ และไฟโดยไม่ได้รับอนุญาตจากเจ้าพนักงานสรรพสามิตนั้น สุรา
ยาสูบและไฟซึ่งเป็นของกลางในคดีจะต้องเป็นของที่ได้ชำระภาษีถูกต้อง ครบถ้วนแล้วเท่านั้น หากยังมีได้ชำระ
ภาษีโดยถูกต้อง ครบถ้วน ไม่อาจลงโทษตามมาตรานี้ได้

ช้อยกเว้น ในการขายสุรา ยาสูบ หรือไฟโดยไม่ต้องขอรับใบอนุญาตจากเจ้าพนักงาน
สรรพสามิต กรณีดังต่อไปนี้

๑. การขายทั้งหมดในคราวเดียวภายใต้ความควบคุมของเจ้าพนักงานสรรพสามิตในกรณีที่ผู้
ได้รับใบอนุญาตตายหรือถูกเพิกถอนใบอนุญาต

การขายคราวเดียวภายใต้ความควบคุมของเจ้าพนักงานสรรพสามิต ไม่จำกัดว่าผู้ที่เข้าซื้อจะต้องเป็นผู้ได้รับใบอนุญาตขายสินค้าประเภทนั้น และกรณีที่จะทำการขายหมดในคราวเดียวเป็นกรณีที่ได้รับใบอนุญาตตายหรือถูกเพิกถอนเท่านั้น ไม่รวมถึงการถูกพักใช้ใบอนุญาต

กรณีการตายของผู้ได้รับใบอนุญาต กฎหมายมิได้บังคับอย่างเด็ดขาดว่าจะต้องดำเนินการขายสินค้าสุรา ยาสูบ หรือไฟที่อยู่ในสถานที่ขายนั้น หากทายาทไม่ประสงค์จะขายสินค้านั้นแล้ว ทายาทยังคงใช้สิทธิที่จะเก็บรักษาสินค้านั้นไว้เพื่อการอื่น เช่น บริโภค แจกจ่ายให้กับบุคคลอื่นได้ แต่ไม่อาจขายสินค้าสุรา ยาสูบ หรือไฟดังกล่าวได้ หากทายาทประสงค์ที่จะขายสินค้าสุรา ยาสูบหรือไฟนั้น ก็จะต้องยื่นคำขอและได้รับใบอนุญาตให้ขายจากเจ้าพนักงานสรรพสามิตเสียก่อนจึงจะทำการขายได้

กรณีการถูกเพิกถอนใบอนุญาตของผู้ได้รับใบอนุญาต กฎหมายมิได้บังคับอย่างเด็ดขาด เช่นเดียวกันว่าจะต้องขายสินค้าสุรา ยาสูบหรือไฟนั้น ผู้ได้รับใบอนุญาตสามารถแจกจ่าย หรือเก็บไว้บริโภคเองได้ เพียงแต่ไม่อาจขายได้เท่านั้น แต่ยังสามารถจัดการกับสินค้าสุรา ยาสูบหรือไฟนั้น โดยประการอื่นได้ตามปกติ

๒. การขายในการบังคับคดี ในที่นี้หมายความถึงกระบวนการบังคับคดีทั้งหมด ไม่ว่าจะเป็นการขายเพื่อบังคับคดีทางแพ่งตามคำพิพากษาของศาลโดยเจ้าพนักงานบังคับคดี หรือการขายเพื่อบังคับคดีทางแพ่งเพื่อชดเชยค่าภาษีค้างโดยคำสั่งของอธิบดีกรมสรรพสามิต โดยอาศัยอำนาจตามส่วนที่ ๑๔ การบังคับชำระภาษีค้าง มาตรา ๑๔๓ วรรคหนึ่ง⁷² ซึ่งให้อำนาจอธิบดีในการนำทรัพย์สินของผู้ค้างชำระภาษีออกขายทอดตลาดได้โดยไม่ต้องอาศัยอำนาจศาล หรือการบังคับคดีทางอาญาตามคำพิพากษาของศาล ตามมาตรา ๒๙ วรรคหนึ่ง⁷³ แห่งประมวลกฎหมายอาญา

๓. การขายโดยคำสั่งของอธิบดีกรมศุลกากรตามกฎหมายว่าด้วยศุลกากร เช่น กรณีอธิบดีศุลกากรประกาศขายของตกค้าง เป็นต้น

๔. กรณีอื่นตามที่อธิบดีประกาศกำหนด

๒. มาตรา ๑๕๗ ห้ามเปลี่ยนแปลงภาชนะบรรจุสุราเพื่อการค้า เว้นแต่เป็นผู้ได้รับใบอนุญาตให้ผลิตสุรา หรือเป็นผู้ได้รับใบอนุญาตขายสุราประเภทที่ ๒ เฉพาะกรณีผู้ซื้อได้ร้องขอให้เปลี่ยนแปลงภาชนะบรรจุสุราเพื่อดื่มในขณะนั้น

การเปลี่ยนแปลงภาชนะบรรจุสุรา ต้องกระทำเพื่อการค้านั้น หากเป็นการเปลี่ยนแปลงภาชนะโดยไม่ได้ทำเพื่อการค้าย่อมไม่เป็นความผิด เช่น ผู้ซื้อสุราที่ชำระภาษีโดยถูกต้อง ครบถ้วน ไม่ว่าจะซื้อสุรา

⁷² พระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๑๔๓ วรรคหนึ่ง “เพื่อให้ได้รับชำระภาษีค้าง ให้อธิบดี มีอำนาจออกคำสั่งเป็นหนังสือยึดและขายทอดตลาดทรัพย์สินของผู้ค้างชำระภาษีได้ โดยมีต้องขออำนาจศาล”

⁷³ มาตรา ๒๙ วรรคหนึ่ง “ผู้ใดต้องโทษปรับและไม่ชำระค่าปรับภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ศาลพิพากษา ผู้นั้นจะต้องถูกยึดทรัพย์สินหรืออายัดสิทธิเรียกร้องในทรัพย์สินเพื่อใช้ค่าปรับหรือมิฉะนั้นจะต้องถูกกักขังแทนค่าปรับ แต่ถ้าศาลเห็นเหตุอันควรสงสัยว่าผู้นั้นจะหลีกเลี่ยงไม่ชำระค่าปรับ ศาลจะสั่งเรียกประกันหรือจะสั่งให้กักขังผู้นั้นแทนค่าปรับไปพลางก่อนก็ได้”

นั้นไปจากผู้ได้รับใบอนุญาตขายสุราหรือไม่ก็ตาม แล้วแบ่งสุรานั้นให้กับบุคคลอื่นแม้จะมีใช้เพื่อดื่มกินในขณะนั้น ก็ไม่ถือว่าเป็นความผิดตามมาตรานี้

ข้อยกเว้น

๒.๑ การเปลี่ยนแปลงภาชนะบรรจุสุราหากกระทำโดยผู้ได้รับใบอนุญาตให้ผลิตสุรา ย่อมไม่มีความผิด โดยไม่ต้องคำนึงว่าการเปลี่ยนแปลงภาชนะบรรจุสุรานั้นจะมีผู้ซื้อร้องขอหรือไม่ก็ตาม

๒.๒ การเปลี่ยนแปลงภาชนะบรรจุสุราหากกระทำโดยผู้ได้รับใบอนุญาตขายสุราประเภทที่ ๒ หากผู้ซื้อร้องขอให้ทำการเปลี่ยนแปลงภาชนะเพื่อดื่มกินในขณะนั้น ย่อมไม่มีความผิด ดังนั้น หากผู้ได้รับใบอนุญาตขายสุราประเภทที่ ๑ กระทำการเปลี่ยนแปลงภาชนะบรรจุสุรา ย่อมไม่อาจกระทำได้โดยไม่มีข้อยกเว้นแต่ประการใด

๓. มาตรา ๑๕๘ ห้ามมิให้ผู้ใดเปลี่ยนแปลงสุรา โดยนำสุราอื่นใด หรือน้ำ หรือของเหลว หรือวัตถุอื่นใดเจือปนลงในสุราเพื่อการค้า เว้นแต่เป็นผู้ได้รับใบอนุญาตให้ผลิตสุรา หรือเป็นผู้ได้รับใบอนุญาตขายสุราประเภทที่ ๒ เฉพาะกรณีผู้ซื้อได้ร้องขอให้เปลี่ยนแปลงสุราเพื่อดื่มในขณะนั้น ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง

ข้อสังเกต การนำสุราอื่นใด หรือน้ำ หรือของเหลว หรือวัตถุอื่นใดเจือปนลงในสุรา หมายความว่าความรวมถึงการนำสุราไปผสมกับสุราอื่นใด หรือน้ำ หรือของเหลว หรือวัตถุอื่นใดด้วย

กรณีผู้ซื้อได้ร้องขอให้เปลี่ยนแปลงสุราเพื่อดื่มในขณะนั้น ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง บังคับแก่กรณีผู้ได้รับใบอนุญาตขายสุราประเภทที่ ๒ เท่านั้น ไม่บังคับกับผู้ผลิตสุรา

๔. มาตรา ๑๖๐ วรรคหนึ่ง ห้ามเพาะปลูกต้นยาสูบ โดยไม่ได้รับอนุญาตจากเจ้าพนักงานสรรพสามิต

๕. มาตรา ๑๖๑ วรรคหนึ่ง ห้ามซื้อใบยาแห้ง โดยไม่ได้รับอนุญาตจากเจ้าพนักงานสรรพสามิต

๖. มาตรา ๑๖๒ เมื่อเจ้าพนักงานสรรพสามิตต้องการทราบชนิดและปริมาณของเมล็ด พันธุ์ยาสูบ ใบยา ยาสูบ หรือต้องการทราบรายละเอียดในการดำเนินงานเกี่ยวกับการเพาะปลูกต้นยาสูบ การผลิตยาสูบ ให้ผู้เพาะปลูกต้นยาสูบ ผู้บ่มใบยา หรือผู้ประกอบการอุตสาหกรรม แล้วแต่กรณี แจ้งให้เจ้าพนักงานสรรพสามิตทราบ

ผู้นำเข้า หรือผู้ส่งออกยาสูบ ไม่อยู่ภายใต้บังคับของมาตรานี้ และการปฏิบัติตามมาตรานี้มิใช่เป็นการปฏิบัติที่เป็นกรณีปกติ โดยผู้เพาะปลูกต้นยาสูบ ผู้บ่มใบยา หรือผู้ประกอบการอุตสาหกรรมจะต้องปฏิบัติตามมาตรานี้ ต่อเมื่อเจ้าพนักงานสรรพสามิตขอให้แจ้งเท่านั้น

๗. มาตรา ๑๖๔ การขายยาสูบต้องขายตามขนาดของที่ได้เสียภาษีแล้ว ห้ามแบ่งขาย

การขายยาสูบตามมาตรา นี้ ต้องขายทั้งภาชนะที่เสียภาษีแล้ว หากในหนึ่งภาชนะมียาสูบที่เสียภาษีเป็นการแยกย่อย ย่อมสามารถแบ่งขายได้ตามหน่วยที่แยกย่อยเล็กที่สุดได้ เช่น บุหรี่ซิกาแรตที่เสียภาษีเป็นรายซองแต่บรรจุอยู่ในห่อ ๆ ละ ๑๐ ซอง ผู้ขายสามารถขายย่อยเป็นรายซองได้ แต่ไม่อาจแบ่งขายยาสูบที่อยู่ใน

ของเป็นรายมวน ในทางกลับกันหากกรณีเป็นยาสูบประเภทซิการ์ซึ่งได้ เสียภาษีเป็นรายมวนแล้ว แม้จะอยู่ในหีบ
ห่อบรรจุรวมกัน ก็สามารถแยกขายเป็นรายมวนได้

มาตรา ๑๙๗ ผู้ได้รับใบอนุญาตขายสุราตามมาตรา ๑๕๕ ใบอนุญาตขายยาสูบตามมาตรา ๑๖๗
หรือใบอนุญาตขายไฟ้ตามมาตรา ๑๗๖ ทำการขายไม่ตรงตามประเภทของใบอนุญาต ต้องระวางโทษปรับไม่เกิน
สองพันบาท

คำอธิบาย

บทบัญญัติมาตรานี้ เป็นการกำหนดให้ผู้ได้รับใบอนุญาตขายสุรา ยาสูบ และไฟ้ ต้องขายให้ตรง
ตามประเภทใบอนุญาตที่ได้รับอนุญาต หากการขายแต่ละครั้งผิดไปจากจำนวนที่กำหนดไว้ ไม่ว่าจะมากหรือน้อยกว่า
ย่อมเป็นความผิด ซึ่งมีเงื่อนไขในการขายไว้แต่ละประเภทไว้ ดังนี้

๑. ใบอนุญาตขายสุราตามมาตรา ๑๕๖ มี ๒ ประเภท

๑.๑ ใบอนุญาตขายสุราประเภทที่ ๑ สำหรับการขายสุราทุกชนิด ครั้งหนึ่งจำนวนตั้งแต่สิบ
ลิตรขึ้นไป

๑.๒ ใบอนุญาตขายสุราประเภทที่ ๒ สำหรับการขายสุราทุกชนิด ครั้งหนึ่งจำนวนต่ำกว่าสิบ
ลิตร

๒. ใบอนุญาตขายยาสูบตามมาตรา ๑๖๘ มี ๓ ประเภท คือ

๒.๑ ใบอนุญาตขายยาสูบประเภทที่ ๑ สำหรับการขายส่งยาสูบ ครั้งหนึ่งจำนวน
๑,๐๐๐ มวนขึ้นไป ถ้าเป็นยาสูบประเภทยาเส้นครั้งหนึ่งจำนวน ๒ กิโลกรัมขึ้นไป ยาสูบประเภทยาเส้นปรุงหรือยา
เคี้ยว ครั้งหนึ่งจำนวน ๒๐๐ กรัมขึ้นไป

๒.๒ ใบอนุญาตขายยาสูบประเภทที่ ๒ สำหรับการขายปลีกยาสูบ ครั้งหนึ่งจำนวนต่ำกว่า
๑,๐๐๐ มวน ถ้าเป็นยาสูบประเภทยาเส้นครั้งหนึ่งจำนวนต่ำกว่า ๒ กิโลกรัม ยาสูบประเภท ยาเส้นปรุงหรือยาเคี้ยว
ครั้งหนึ่งจำนวนต่ำกว่า ๒๐๐ กรัม

๒.๓ ใบอนุญาตขายยาสูบประเภทที่ ๓ สำหรับการขายผลิตภัณฑ์ยาสูบอื่น

๓. ใบอนุญาตขายไฟ้ตามมาตรา ๑๗๗ มี ๒ ประเภท คือ

๓.๑ ใบอนุญาตขายไฟ้ประเภทที่ ๑ สำหรับการขายไฟ้ ครั้งหนึ่งจำนวนตั้งแต่ ๔๐ สำหรับขึ้นไป

๓.๒ ใบอนุญาตขายไฟ้ประเภทที่ ๒ สำหรับการขายไฟ้ ครั้งหนึ่งจำนวนต่ำกว่า ๔๐ สำหรับ

ข้อสังเกต หากผู้ใดประสงค์จะขายทั้งปลีกและส่ง จะต้องขอใบอนุญาตขายทั้งสองประเภทใน
สถานที่ทำการขายเดียวกัน

มาตรา ๑๙๘ ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา ๑๗๒ วรรคหนึ่ง ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงเจ็ดปี และปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทถึงห้าแสนบาท

คำอธิบาย

การฝ่าฝืนมาตรา ๑๗๒ วรรคหนึ่ง ซึ่งบัญญัติห้ามมิให้ผู้ใดมิไว้ในครอบครองซึ่งแม่พิมพ์สำหรับพิมพ์ไฟ เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากอธิบดี คำว่า แม่พิมพ์สำหรับพิมพ์ไฟตามบทบัญญัตินี้มีได้หมายความถึงแม่พิมพ์ที่มีลักษณะเป็นแม่พิมพ์ที่เป็นโลหะ ยาง หรือวัสดุอื่นใดที่ใช้กับแทนพิมพ์เท่านั้น แต่ยังหมายความรวมถึงต้นแบบไฟที่อยู่ในอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์สามารถใช้พิมพ์ไฟโดยไม่จำเป็นต้องเป็นแม่พิมพ์ที่จับต้องได้ และต้องมิเจตนาที่จะใช้ในการพิมพ์ไฟด้วย

มาตรา ๑๙๙ ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา ๑๗๔ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับตามจำนวนไฟของกลางเป็นเงินสี่เท่าของราคาไฟที่กรมสรรพสามิตขายในประเภทเดียวกัน แต่ต้องไม่ต่ำกว่า ห้าพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

คำอธิบาย

บทบัญญัตินี้กำหนดการฝ่าฝืนที่เป็นความผิดในมาตรานี้ แบ่งเป็น ๒ พฤติการณ์ คือ

๑. ห้ามมิให้ผู้ใดตัดแปลงแก้ไขหรือกระทำด้วยประการอื่นใดแก่ไฟซึ่งกรมสรรพสามิตทำขึ้นเพื่อขายอย่างไร

๒. ห้ามมิให้ผู้ใดขายหรือมิไว้เพื่อขายซึ่งไฟที่กระทำขึ้นโดยฝ่าฝืนบทบัญญัติในวรรคหนึ่ง

บทบัญญัติมาตรานี้ มีองค์ประกอบที่สำคัญ คือ

๑. ต้องเป็นการการตัดแปลงแก้ไขหรือกระทำด้วยประการอื่นใดแก่ไฟซึ่งกรมสรรพสามิตทำขึ้น แต่ไม่รวมถึงไฟที่ผลิตโดยผู้ผลิตรายอื่นที่มีใช้กรมสรรพสามิตหรือนำเข้ามาในราชอาณาจักร

๒. การกระทำดังกล่าวต่อไฟข้างต้น ต้องกระทำเพื่อนำไฟที่กระทำนั้นขายอย่างไร หากเป็นการกระทำต่อไฟแต่มิได้ขายอย่างไร เช่น เป็นของที่ระลึก ย่อมไม่เป็นความผิดตามมาตรานี้

การกระทำต่อไฟเพื่อขายอย่างไรอันเป็นความผิดตามมาตรานี้ เช่น การนำไฟป็อกพลาสติกที่เป็นไฟขอธรรมดา มาดัดแปลงเป็นไฟป็อกพลาสติกขอทอง เป็นต้น

มาตรา ๒๐๐ ผู้ใดโดยเจตนาไม่ยื่นแบบรายการภาษีที่ต้องยื่นตามพระราชบัญญัตินี้เพื่อหลีกเลี่ยงหรือพยายามหลีกเลี่ยงการเสียภาษี ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินสองแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

คำอธิบาย

องค์ประกอบที่สำคัญสำหรับมาตรานี้ คือ

๑. บทบัญญัตินี้กำหนดให้ “ผู้ใด” ดังนั้น ไม่ว่าบุคคลนั้นจะเป็น “ผู้มีหน้าที่เสียภาษี” หรือว่าเป็น “ผู้มีหน้าที่ยื่นแบบแสดงรายการภาษี” ย่อมถือว่าเป็นบุคคลต้องรับโทษตามบทบัญญัตินี้ทั้งสิ้น

ผู้มีหน้าที่เสียภาษี คือ บุคคลที่กฎหมายกำหนดให้มีหน้าที่เสียภาษีตามพระราชบัญญัตินี้ตาม มาตรา ๑๖ คือผู้ประกอบการอุตสาหกรรม ผู้ประกอบกิจการสถานบริการ ผู้นำเข้า และบุคคลอื่นที่พระราชบัญญัตินี้ กำหนดให้มีหน้าที่เสียภาษี

ผู้มีหน้าที่ยื่นแบบแสดงรายการภาษี หมายความว่า บุคคลซึ่งพระราชบัญญัตินี้กำหนดให้มี หน้าที่ยื่นแบบรายการภาษีแม้จะไม่ใช่บุคคลผู้มีหน้าที่เสียภาษีกก็ตาม เช่น ผู้จัดการมรดก ทายาท หรือผู้ครอบครอง ทรัพย์สินมรดก ผู้อนุญาต หรือผู้พิทักษ์ตามมาตรา ๖๑ หรือผู้ชำระบัญชีและกรรมการผู้อำนวยการหรือผู้จัดการซึ่ง ดำรงตำแหน่งอยู่ก่อนวันเลิกกิจการของนิติบุคคลตามมาตรา ๖๓ เป็นต้น

ผู้มีหน้าที่เสียภาษีและผู้มีหน้าที่ยื่นแบบแสดงรายการภาษี อาจเป็นบุคคลคนเดียวหรือคน ละครึ่งก็ได้ แต่โดยปกติแล้วจะเป็นบุคคลคนเดียว แต่ไม่จำเป็นต้องดำเนินการเสียภาษีหรือยื่นแบบแสดง รายการภาษีด้วยตัวเอง สามารถมอบอำนาจให้กับบุคคลอื่นดำเนินการแทนตนเองได้

๒. มีเจตนาที่จะ “หลีกเลี่ยง” หรือ “พยายามหลีกเลี่ยงการเสียภาษี” หมายความว่า จะทำการ หลีกเลี่ยงการเสียภาษีสำเร็จแล้ว หรืออยู่ในขั้นพยายาม ย่อมรับโทษตามบทบัญญัตินี้ทั้งสิ้น

มาตรา ๒๐๑ พนักงานเจ้าหน้าที่หรือเจ้าพนักงานสรรพสามิตผู้ใดเปิดเผยข้อเท็จจริงเกี่ยวกับ กิจการของผู้มีหน้าที่เสียภาษีอันเป็นข้อเท็จจริงที่ตามปกติวิสัยของผู้มีหน้าที่เสียภาษีจะพึงสงวนไว้ไม่เปิดเผย ซึ่ง ได้มาหรือล่วงรู้เนื่องจากการปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินสี่ แสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ เว้นแต่เป็นการเปิดเผยในการปฏิบัติราชการหรือเพื่อประโยชน์ในการสอบสวนหรือ การพิจารณาคดี

คำอธิบาย

รายละเอียดตามบทบัญญัตินี้

๑. ผู้ที่จะต้องรับโทษตามบทบัญญัตินี้ จะต้องเป็นพนักงานเจ้าหน้าที่หรือเจ้าพนักงานสรรพสามิตเท่านั้น หากเป็นลูกจ้างหรือผู้ปฏิบัติงานที่ได้รับการแต่งตั้งให้ปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวกับเรื่องดังกล่าวและทราบถึงข้อมูลอันพึงสงวนไว้ไม่ให้เปิดเผย ย่อมไม่ผิดตามบทบัญญัตินี้ แต่อาจเป็นความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๕๗ ได้ เนื่องจากลูกจ้างย่อมถือเป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญาเช่นกัน⁷⁴ ซึ่งโดยปกติลูกจ้างของกระทรวง ทบวง กรม หรือส่วนราชการต่าง ๆ ไม่ว่าจะลูกจ้างประจำหรือชั่วคราว ตามปกติไม่ถือว่าเป็นเจ้าพนักงาน⁷⁵ ยกเว้นมีกฎหมายบัญญัติไว้โดยชัดแจ้งว่าให้เป็นเจ้าพนักงาน⁷⁶

๒. ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับกิจการของผู้มีหน้าที่เสียภาษีอันเป็นข้อเท็จจริงที่ตามปกติวิสัยของผู้มีหน้าที่เสียภาษีจะพึงสงวนไว้ไม่ให้เปิดเผย

ข้อเท็จจริงที่เปิดเผยตามมาตรานี้ จะต้องเป็นข้อเท็จจริงที่เกี่ยวกับกิจการของผู้มีหน้าที่เสียภาษีเท่านั้น หากเป็นของบุคคลอื่น ย่อมไม่เป็นความผิดตามมาตรานี้ เช่น ข้อมูลอันเป็นประวัติส่วนตัวของผู้เสียภาษี และข้อเท็จจริงดังกล่าวจะต้องเป็นข้อมูลที่โดยปกติแล้วจะเป็นข้อมูลที่สงวนไว้ไม่ให้เปิดเผย เช่น สูตรในการผลิต ดังนั้น ข้อเท็จจริงใดเป็นข้อเท็จจริงที่พึงสงวนไว้หรือไม่นั้น จะต้องพิจารณาเป็นรายกรณี

๓. การได้มาหรือล่วงรู้เนื่องจากการปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้

การได้มาซึ่งข้อมูลเจ้าพนักงานสรรพสามิตหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ จะต้องได้มาโดยการปฏิบัติการตามกฎหมายนี้ หากเป็นการได้มาโดยเหตุอื่น แม้ข้อมูลดังกล่าวจะเป็นข้อมูลที่พึงสงวนไว้ การเปิดเผยข้อมูลนั้นย่อมไม่เป็นความผิดตามกฎหมายนี้ และผู้ที่ได้ข้อมูลมาหากไม่ใช่เจ้าพนักงานสรรพสามิตหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ที่มีอำนาจหน้าที่ก็ไม่เป็นความผิดเช่นเดียวกัน เช่น เจ้าพนักงานสรรพสามิตหรือพนักงานเจ้าหน้าที่เผอเรอวางข้อมูลอันเป็นความลับดังกล่าวไว้ และมีเจ้าพนักงานสรรพสามิตหรือพนักงานเจ้าหน้าที่คนอื่นมาเห็นและนำความลับนั้นไปเปิดเผย ย่อมไม่เป็นความผิดตามมาตรานี้

⁷⁴ มาตรา ๑ (๑๖) “เจ้าพนักงาน” หมายความว่า บุคคลซึ่งกฎหมายบัญญัติว่าเป็นเจ้าพนักงานหรือได้รับแต่งตั้งตามกฎหมายให้ปฏิบัติหน้าที่ราชการ ไม่ว่าจะประจำหรือครั้งคราว และไม่ว่าจะได้รับค่าตอบแทนหรือไม่

⁷⁵ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๔๖๑/๒๕๒๒ จำเลยเป็นลูกจ้างประจำสังกัดกรมธนารักษ์ เบิกเงินค่าจ้างในงบงานจัดทรัพย์สินของรัฐ กรมธนารักษ์ โดยได้รับค่าจ้างเป็นรายเดือน มีตำแหน่งเป็นพนักงานเก็บเงินที่มีผู้ชำระต่อราชพัสดุจังหวัดเท่านั้น จึงมิใช่เป็นข้าราชการที่ได้รับการบรรจุและแต่งตั้งตามกฎหมาย ค่าจ้างจำเลยระบุเพียงว่าให้จ้างจำเลยเข้าเป็นลูกจ้างประจำสังกัดกรมธนารักษ์ มิได้อ้างว่าแต่งตั้งจำเลย โดยอาศัยอำนาจของกฎหมายใด ฉะนั้น แม้จำเลยจะมีหน้าที่เก็บเงินค่าเช่าอาคารราชพัสดุก็มีฐานะเป็นเพียงลูกจ้าง หากไม่ใช่เจ้าพนักงานตามกฎหมายไม่

⁷⁶ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๗๓๖/๒๕๒๓ จำเลยรับราชการเป็นพนักงานจ้าง ตำแหน่งพนักงานบำรุงป่าได้รับมอบหมายให้ใช้และรักษาดวงตราก้อนเหล็กประทับไม้ ต.๓๔๘๖ ของกรมป่าไม้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรต้องแต่งตั้งโดยอาศัยอำนาจตามมาตรา ๗๕ พระราชบัญญัติป่าไม้ พ.ศ.๒๔๘๔ จำเลยจึงเป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ตาม มาตรา ๔ (๑๖) ที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติ ดังกล่าว จำเลยได้รับมอบหมายให้ช่วยป่าไม้อำเภอตรวจสอบไม้ผ่านด่านออกใบเบิกทาง จำเลยจึงเป็นเจ้าพนักงานตามที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๖๐

๔. ข้อยกเว้น กรณีเปิดเผยในการปฏิบัติราชการหรือเพื่อประโยชน์ในการสอบสวนหรือการพิจารณาคดี

การเปิดเผยในกรณีนี้ เป็นการเปิดเผยเนื่องจากหน้าที่ราชการบังคับให้ต้องเปิดเผย เช่น ในการให้ถ้อยคำต่อคณะกรรมการพิจารณาอุทธรณ์เพื่อพิจารณาคำอุทธรณ์การประเมินภาษี หรือการสอบสวนไม่ว่าจะเป็นการสอบสวนของพนักงานสอบสวนทางอาญา หรือการสอบสวนของคณะกรรมการสอบสวนทางวินัย หรือในกระบวนการพิจารณาคดีซึ่งหมายรวมถึงตั้งแต่ในชั้นของการให้การต่อพนักงานอัยการเจ้าของสำนวนคดี หรือการสืบพยานในกระบวนการพิจารณาคดีของศาล

มาตรา ๒๐๒ ผู้ใดแจ้งข้อความอันเป็นเท็จ ตอบคำถามด้วยถ้อยคำอันเป็นเท็จ นำพยานหลักฐานเท็จมาแสดงหรือยื่นบัญชีหรือเอกสารอันเป็นเท็จ เพื่อหลีกเลี่ยงหรือพยายามหลีกเลี่ยงการเสียภาษี ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินเจ็ดปี และปรับไม่เกินหนึ่งล้านสองแสนบาท

คำอธิบาย

บทบัญญัตินี้ แบ่งฐานความผิดออกเป็น ๔ ฐานความผิด คือ

๑. แจ้งข้อความอันเป็นเท็จ เป็นการแจ้งข้อความโดยมิได้มีการถามจากบุคคลโดยการแจ้งข้อความอาจจะเป็นการแจ้งด้วยวาจาหรือด้วยเอกสารก็ได้ อาจจะเป็นกรณีที่แจ้งเนื่องจากกฎหมายบัญญัติให้มีหน้าที่ต้องแจ้ง เช่น การแจ้งวันเวลาทำการตามมาตรา ๑๕ หรือบุคคลนั้นจำเป็นต้องแจ้งเพื่อให้ได้มาซึ่งสิทธิหรือประโยชน์อย่างใดอย่างหนึ่ง เช่น การแจ้งสินค้าเสียหายหรือเสื่อมคุณภาพเพื่อขอคืนภาษีตามมาตรา ๑๑๐

การแจ้งข้อความอันเป็นเท็จนี้ จะถือว่าเป็นความผิดเมื่อเจ้าพนักงานผู้มีอำนาจและหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับเรื่องนั้น ได้ทราบถึงข้อความ โดยไม่จำเป็นว่าเจ้าพนักงานผู้มีอำนาจและหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับเรื่องนั้น จะเชื่อในข้อความนั้นหรือไม่ และไม่ว่าผู้แจ้งข้อความอันเป็นเท็จนั้น จะหลีกเลี่ยงการเสียภาษีนั้นได้สำเร็จหรือไม่ก็ตาม

๒. ตอบคำถามด้วยถ้อยคำอันเป็นเท็จ ความผิดฐานนี้ผู้ถามคำถามไม่ว่าจะถามด้วยวาจาหรือถามด้วยเอกสาร ต้องเป็นบุคคลผู้มีอำนาจตามกฎหมายในการที่จะถามคำถามนั้น โดยบุคคลผู้ตอบคำถามตอบคำถามด้วยถ้อยคำอันเป็นเท็จ และจะต้องตอบคำถามต่อเจ้าพนักงานผู้มีอำนาจและหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง หากตอบกับเจ้าพนักงานอื่น ย่อมไม่เป็นความผิด

การตอบคำถามด้วยถ้อยคำ คือการตอบคำถามด้วยวาจาเท่านั้น มิได้หมายความรวมถึงการตอบคำถามด้วยเอกสาร หากเป็นการตอบโดยเอกสารจะไม่ถือว่าเป็นการให้ถ้อยคำ แต่ถ้อยคำที่สามารถบันทึกเป็นเอกสารได้ เรียกว่าบันทึกถ้อยคำ

๓. นำพยานหลักฐานเท็จมาแสดง การนำพยานหลักฐานอันเป็นเท็จมาแสดง กฎหมาย มิได้กำหนดว่าต้องเป็นพยานหลักฐานชนิดใด ดังนั้น พยานบุคคล พยานเอกสาร พยานวัตถุย่อมถือว่าเป็นพยานหลักฐานตามความหมายของมาตรานี้ และพยานหลักฐานที่นำมาแสดงเป็นเท็จนั้น ผู้นำพยานหลักฐานเท็จมาแสดงจะต้องรู้ถึงการเป็นเท็จของพยานหลักฐานนั้นด้วย

การนำพยานหลักฐานเท็จมาแสดง แค่เพียงนำออกมาแสดงต่อเจ้าพนักงานผู้มีอำนาจหน้าที่ก็ถือว่าเป็นความผิดแล้ว

๔. ยื่นบัญชีหรือเอกสารอันเป็นเท็จ ต้องเป็นการส่งบัญชีหรือเอกสารหลักฐานนั้นให้ไปอยู่ในความครอบครองของเจ้าพนักงานผู้มีอำนาจหน้าที่

ข้อสังเกต

๑. บุคคลผู้กระทำความผิดตามมาตรานี้ ไม่จำกัดเฉพาะผู้มีหน้าที่เสียภาษีเท่านั้น บุคคลอื่นอาจมีความผิดตามมาตรานี้ได้ เช่น การเข้าเป็นพยานในการให้ถ้อยคำต่อคณะกรรมการพิจารณาอุทธรณ์และให้ถ้อยคำอันเป็นเท็จต่อคณะกรรมการก็อาจเป็นความผิดได้

๒. การแจ้งข้อความ ตอบคำถาม นำพยานหลักฐานมาแสดงหรือยื่นบัญชีหรือเอกสารอันเป็นเท็จตามมาตรานี้ จะต้องมีเจตนาเพื่อหลีกเลี่ยงการเสียภาษีหรือพยายามหลีกเลี่ยงการเสียภาษีด้วย การหลีกเลี่ยงการเสียภาษี คือ มีเจตนาที่จะไม่เสียภาษี หรือเสียภาษีให้น้อยลงกว่าที่ต้องเสีย

๓. แม้ตัวบทจะมีได้กำหนดตัวบุคคลผู้ซึ่งเป็นผู้รับแจ้งความอันจะเป็นเหตุให้ผู้แจ้งข้อความต้องรับโทษตามมาตรานี้ แต่เมื่อพิจารณาตัวบทแล้วจะเห็นได้ว่าเจตนาในมาตรานี้มุ่งประสงค์ต่อการหลีกเลี่ยงหรือพยายามหลีกเลี่ยงภาษี ดังนั้น ผู้รับแจ้งข้อความ รับคำตอบ รับเอกสารหลักฐานอันเป็นเท็จ ย่อมจะต้องเป็นเจ้าพนักงานที่มีอำนาจและหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการจัดเก็บภาษี หากไม่มีส่วนเกี่ยวข้องแล้ว ผู้กระทำความผิดไม่เป็นความผิด

มาตรา ๒๐๓ ผู้ใดกระทำการดังต่อไปนี้ต้องระวางโทษปรับตั้งแต่สองเท่าถึงสิบเท่าของค่าภาษีที่จะต้องเสียหรือที่เสียไม่ครบถ้วน แต่ต้องไม่ต่ำกว่าสี่ร้อยบาท

(๑) มีไว้ในครอบครองซึ่งสินค้าที่เป็นสินค้าที่มีได้เสียภาษีหรือเสียภาษีไม่ครบถ้วน เว้นแต่

(ก) ในกรณีที่ผู้ประกอบการที่ได้จดทะเบียนสรรพสามิตมิไว้ในโรงอุตสาหกรรมหรือในคลังสินค้าทัณฑ์บน ทั้งนี้ ไม่รวมถึงผู้ประกอบการที่ได้จดทะเบียนสรรพสามิตและได้รับใบอนุญาตผลิตสุรา ยาสูบ และไฟ

(ข) ในกรณีที่ผู้ประกอบการที่ได้จดทะเบียนสรรพสามิตและได้รับใบอนุญาตผลิตสุรกายาสูบ และไฟ มีไว้ในโรงอุตสาหกรรมหรือในคลังสินค้าทัณฑ์บน หรือในกรณีที่เป็นการครอบครองยาสูบหรือไฟโดยชอบตามมาตรา ๑๖๕ หรือมาตรา ๑๗๓

(๒) มีไว้ในครอบครองโดยไม่มีสิทธิโดยชอบด้วยกฎหมายซึ่งสินค้าที่ได้รับยกเว้นหรือได้รับคืนภาษีแล้วตามหมวด ๑ ส่วนที่ ๙

คำอธิบาย

บทบัญญัตินี้กำหนดให้ผู้ครอบครองสินค้าจะต้องรับโทษตามมาตรา ๑๖๕ แยกอธิบายคือ

๑. ผู้ครอบครองจะเป็นบุคคลใดก็ได้ ไม่จำเป็นต้องเป็นผู้มีหน้าที่เสียภาษี และไม่จำเป็นต้องรู้ว่าสินค้านั้นได้เสียภาษีแล้วหรือไม่ เพียงต้องกระทำครบองค์ประกอบความผิดตามประมวลกฎหมายอาญาแล้วเท่านั้น

๒. สินค้าที่ครอบครองไว้และเป็นความผิดจะต้องเป็นสินค้าที่

๒.๑ ยังมีได้เสียภาษีครบถ้วนอย่างสมบูรณ์ เป็นกรณีมิได้ยื่นแบบแสดงรายการเพื่อเสียภาษีหรือยื่นแบบแสดงรายการเพื่อเสียภาษีแต่มิได้ชำระภาษี

ข้อสังเกต สินค้าที่ได้รับการขยายเวลาชำระภาษี หากสินค้านั้นอยู่ระหว่างการขยายระยะเวลาชำระภาษี แม้สินค้านั้นจะถูกนำออกจากโรงอุตสาหกรรมหรือคลังสินค้าทัณฑ์บนแล้วก็ยังไม่ถือว่าเป็นความผิด

๒.๒ เสียภาษีแล้วแต่ยังไม่ครบถ้วน ถูกต้องตามจำนวนที่จะต้องเสีย เป็นกรณีที่มีการยื่นแบบแสดงรายการเสียภาษีและชำระภาษีแต่ไม่ครบถ้วน ไม่ว่าจะการเสียภาษีไม่ครบถ้วนนั้นจะเกิดด้วยสาเหตุใดก็ตาม

๒.๓ ได้รับการยกเว้นภาษีหรือได้รับคืนภาษีตามหมวด ๑ ส่วนที่ ๙ การยกเว้นการลดหย่อนการลดอัตรา และการคืนภาษี

๓. การครอบครองแบ่งออกได้คือ

๓.๑ ผู้ที่ครอบครองสินค้านั้นในฐานะผู้มีกรรมสิทธิ์ในสินค้านั้น เมื่อผู้ที่มีกรรมสิทธิ์ในสินค้านั้น ย่อมเป็นผู้ครอบครองไปในตัวด้วย โดยไม่จำเป็นว่าสินค้านั้นจะอยู่ในความครอบครองของผู้มีกรรมสิทธิ์หรือไม่ ซึ่งผู้มีกรรมสิทธิ์ในสินค้านั้นเป็นผู้ทรงสิทธิเหนือทรัพย์สินนั้น สามารถไต่ถามกับบุคคลอื่นได้ตามมาตรา ๑๓๓๖^{๗๗} แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

๓.๒ ผู้ที่ครอบครองสินค้านั้นในฐานะผู้มีสิทธิครอบครองสินค้า เป็นกรณีที่ผู้ครอบครองนั้นมีสิทธิที่จะครอบครองสินค้า แต่ยังมีได้กรรมสิทธิ์ในสินค้านั้น เช่น กรณีการเช่าซื้อสินค้า ผู้เช่าซื้อย่อมถือว่าเป็นผู้มีสิทธิครอบครองสินค้านั้น แต่กรรมสิทธิ์ในสินค้านั้นยังคงเป็นของผู้ให้เช่าซื้อ จนกว่าจะมีการชำระราคาเช่าซื้อ

^{๗๗} ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๓๓๖ “ภายในบังคับแห่งกฎหมาย เจ้าของทรัพย์สินมีสิทธิใช้สอยและจำหน่ายทรัพย์สินของตนและได้ซึ่งดอกผลแห่งทรัพย์สินนั้น กับทั้งสิทธิติดตามและเอาคืนซึ่งทรัพย์สินของตนจากบุคคลผู้ไม่มีสิทธิจะยึดถือไว้ และมีสิทธิขัดขวางมิให้ผู้อื่นสอดเข้าเกี่ยวข้องกับทรัพย์สินนั้นโดยมิชอบด้วยกฎหมาย”

ครบถ้วนแล้ว อันเป็นกรณีกับผู้ครอบครองสินค้าโดยมีเจตนาครอบครองไว้เพื่อตนเอง ย่อมมีสิทธิครอบครองสินค้านั้น⁷⁸

๓.๓ ผู้ที่ครอบครองสินค้านั้นในฐานะผู้ยึดถือสินค้า เป็นกรณีกับผู้ยึดถือสินค้านั้น มิได้เป็นผู้มีกรรมสิทธิ์ในสินค้านั้น และมิได้มีการยึดถือไว้เพื่อตน แต่มีสินค้าดังกล่าวเก็บรักษาไว้กับบุคคลอื่น เช่น การรับฝากเก็บรักษาสินค้าของบุคคลอื่น หรือการใช้สิทธิยึดหน่วงสินค้าเพื่อเป็นการประกันสัญญา เป็นต้น

ดังนั้น การมีไว้ในครอบครองอันเป็นความผิดตามบทบัญญัตินี้ ไม่จำเป็นว่าผู้ครอบครองจะต้องมีกรรมสิทธิ์หรือมีสิทธิครอบครอง เพียงแต่ยึดถือสินค้าที่ยังมิได้เสียภาษี เสียภาษีไม่ครบถ้วนหรือได้รับยกเว้นภาษีหรือคืนภาษีนั้นไว้กับตนก็เป็นความผิดแล้ว ทั้งนี้ ข้อยกเว้นอันไม่ถือว่าเป็นความผิดในการครอบครองสินค้าที่มีได้เสียภาษีหรือเสียภาษีไม่ครบถ้วน แบ่งออกเป็น

๑. กรณีผู้ประกอบการอุตสาหกรรม มีเงื่อนไข ดังนี้

๑.๑ ต้องจดทะเบียนสรรพสามิตแล้ว

การจดทะเบียนสรรพสามิตในกรณีนี้ ให้บังคับตามบทเฉพาะกาลตามมาตรา ๒๑๒ แห่งพระราชบัญญัตินี้ ซึ่งกำหนดให้ผู้ประกอบการอุตสาหกรรมยื่นจดทะเบียนสรรพสามิตภายในหกเดือนนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ อันเป็นข้อยกเว้นการปฏิบัติตามบทบัญญัติตามมาตรา ๓๒ ที่กำหนดให้ระยะเวลาผู้ประกอบการอุตสาหกรรมสามารถจดทะเบียนสรรพสามิตได้ภายในกำหนดเวลาสามสิบวันนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ ต้องเก็บสินค้าดังกล่าวไว้ในโรงอุตสาหกรรมหรือในคลังสินค้าทัณฑ์บน จะเห็นได้ว่าไม่รวมถึงคลังสินค้าทัณฑ์บนตามกฎหมายศุลกากร เนื่องจากกรณีผู้นำเข้าไม่อาจใช้สิทธิตามมาตรานี้ได้ เพราะการนำสินค้าออกจากอารักขาของศุลกากร ผู้นำเข้าจะต้องชำระภาษีแล้ว ไม่สามารถนำสินค้านั้นมาเก็บรักษาไว้ในคลังสินค้าทัณฑ์บนตามกฎหมายนี้

๑.๒ ผู้ประกอบการอุตสาหกรรม แบ่งออกเป็น ๒ ประเภท คือ ผู้ประกอบการอุตสาหกรรมที่ผลิตสินค้าอื่นที่มีใช้สุรา ยาสูบ และไฟ กล่าวคือ เป็นสินค้าที่สามารถทำการผลิตได้โดยไม่ต้องได้รับอนุญาตให้ผลิต กับผู้ประกอบการที่ได้รับใบอนุญาตผลิตสุรา ยาสูบ และไฟ

๒. กรณีผู้ครอบครองยาสูบหรือไฟโดยชอบ

๒.๑ มาตรา ๑๖๕ ครอบครองยาสูบที่มีได้เสียภาษีไม่เกินกว่าห้าร้อยกรัม หรือยาสูบประเภทยาเส้นที่มีได้เสียภาษีไม่เกินกว่าหนึ่งกิโลกรัม สำหรับผู้ที่นำยาสูบหรือยาเส้นเข้ามาในราชอาณาจักรโดยได้รับสิทธิลดหย่อนไม่ต้องชำระภาษีและขอใบอนุญาตนำเข้าเข้ามาในราชอาณาจักร หากนำเข้ามาหลายครั้งและมีปริมาณรวมกันแล้วเกินกว่าจำนวนที่กำหนดในมาตรานี้ ย่อมเป็นความผิดสำเร็จแล้ว

๒.๒ มาตรา ๑๗๓ ครอบครองไฟที่ยังมิได้เสียภาษีไม่เกินหนึ่งร้อยยี่สิบใบ

⁷⁸ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๓๖๗ “บุคคลใดยึดถือทรัพย์สินโดยเจตนาจะยึดถือเพื่อตน ท่านว่าบุคคลนั้นได้ซึ่งสิทธิครอบครอง”

ในส่วนของสินค้าสุรา จะไม่มีข้อยกเว้นสำหรับบุคคลทั่วไปที่จะทำการครอบครองได้โดยไม่เป็นความผิด แม้การนำเข้าสุราตามมาตรา ๑๕๔ จะได้รับการผ่อนผันให้นำเข้าโดยไม่ต้องขอรับใบอนุญาต แต่ไม่มีบทบัญญัติใด ๆ ที่ยกเว้นให้ไม่ต้องชำระภาษี ดังนั้น กรณีบุคคลทั่วไปครอบครองสุราจึงต้องชำระภาษีทุกกรณี

มาตรา ๒๐๔ ผู้ใดกระทำการดังต่อไปนี้ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือน หรือปรับ ตั้งแต่ห้าเท่าถึงสิบห้าเท่าของค่าภาษีที่จะต้องเสียหรือที่เสียไม่ครบถ้วน แต่ต้องไม่ต่ำกว่าแปดร้อยบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

(๑) ขายหรือมีไว้เพื่อขายซึ่งสินค้าที่เป็นสินค้าที่มีได้เสียภาษีหรือเสียภาษีไม่ครบถ้วน เว้นแต่

(ก) ในกรณีที่ผู้ประกอบการที่ได้จดทะเบียนสรรพสามิตมีไว้ในโรงอุตสาหกรรมหรือในคลังสินค้าทัณฑ์บน ทั้งนี้ ไม่รวมถึงผู้ประกอบการที่ได้จดทะเบียนสรรพสามิตและได้รับใบอนุญาตผลิตสุรา ยาสูบ และไฟ

(ข) ในกรณีที่ผู้ประกอบการที่ได้จดทะเบียนสรรพสามิตและได้รับใบอนุญาตผลิตสุรา ยาสูบ และไฟ มีไว้ในโรงอุตสาหกรรมหรือในคลังสินค้าทัณฑ์บน หรือในกรณีที่เป็นการขายหรือมีไว้เพื่อขายซึ่งไฟที่กรมสรรพสามิตผลิตขึ้น

(๒) ขายหรือมีไว้เพื่อขายโดยไม่มีสิทธิโดยชอบด้วยกฎหมายซึ่งสินค้าที่ได้รับยกเว้นหรือได้รับคืนภาษีแล้วตามหมวด ๑ ส่วนที่ ๙

คำอธิบาย

บทบัญญัติมาตรานี้มีองค์ประกอบเช่นเดียวกับมาตรา ๒๐๓ เพียงเปลี่ยนฐานความผิดจากการครอบครองเป็นกรณีขายหรือมีไว้เพื่อขาย

สำหรับการขายหรือมีไว้เพื่อขาย มีข้อพิจารณา ดังนี้

๑. ขาย ในบทบัญญัตินี้มิได้ตีความเคร่งครัดตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ เช่น วัตถุแห่งสัญญา เนื่องจากวัตถุแห่งสัญญาซื้อขายเป็นสินค้าที่ยังมิได้เสียภาษีและเป็นสิ่งทีบุคคลใดมีไว้ในครอบครองเป็นความผิด ซึ่งตามหลักของประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ถือว่าสัญญาต้องเป็นโมฆะ หรือความสามารถของบุคคล เนื่องจากผู้ขายสินค้าที่มีได้ชำระภาษีตามกฎหมายนี้ แม้ผู้ขายสินค้าที่มีได้เสียภาษีตามบทบัญญัตินี้ยังมีได้บรรลุนิติภาวะ ก็ไม่ถือเป็นสาระสำคัญในการกระทำความผิด แม้การซื้อขายโดยคู่สัญญาไม่มีความสามารถจะเป็นโมฆะก็ตาม หรือเจตนาของคู่สัญญาโดยปกติคำเสนอคำสั่งต้องถูกต้องตรงกัน การซื้อขายจึงเกิด แต่ในกรณีของการใช้สายลับทำการล่อซื้อสินค้าที่มีได้เสียภาษี ไม่จำเป็นว่าสายลับในฐานะคู่สัญญาฝ่ายผู้ซื้อจะต้องมีเจตนาอย่างแท้จริงที่จะชำระราคาและถือเอากรรมสิทธิ์ในสินค้านั้น

๒. มีไว้เพื่อขาย เป็นเพียงการมีไว้และมีเจตนาประกอบอันแสดงให้เห็นได้อย่างชัดเจนว่าประสงค์จะขายสินค้านั้น ก็ถือว่ามีไว้เพื่อขายแล้ว เช่น วางสินค้าไว้บนชั้นวางของในร้านจำหน่ายสินค้าหรือสถานที่ที่เป็นที่รู้จักกันโดยชัดแจ้งว่าเป็นการขายสินค้า เช่น วางไว้บนพื้นในพื้นที่ของตลาดนัดขายสินค้า หรืออาจเป็นการแสดงเจตนาว่าจะขายสินค้านั้นหากมีผู้ประสงค์จะซื้อ เช่น เดินเร่ขาย หรือมีการประกาศขายในทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์ หรือทางโซเชียลมีเดีย เป็นต้น

มาตรา ๒๐๕ ผู้ได้รับใบอนุญาตผลิตหรือขายสุรา ยาสูบ หรือไฟซึ่งออกตามมาตรา ๑๕๓ มาตรา ๑๕๕ มาตรา ๑๖๓ มาตรา ๑๖๗ มาตรา ๑๗๑ และมาตรา ๑๗๖ กระทำการดังต่อไปนี้ต้องระวางโทษปรับไม่เกินห้าพันบาท

- (๑) ใช้ใบอนุญาตไม่ตรงกับสถานที่ที่ระบุไว้ในใบอนุญาต
- (๒) ไม่แสดงใบอนุญาตไว้ในที่เปิดเผย
- (๓) ไม่ขอใบแทนใบอนุญาตจากผู้มีอำนาจออกใบอนุญาตภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ใบอนุญาตสูญหายหรือชำรุดในสาระสำคัญ

คำอธิบาย

เงื่อนไขการกระทำความผิดตามมาตรา ๒๐๕

๑. คุณสมบัติผู้กระทำความผิด ต้องเป็น

- ๑.๑ ผู้ได้รับใบอนุญาตผลิตสุรา ยาสูบ หรือไฟ
- ๑.๒ ผู้ได้รับใบอนุญาตขายสุรา ยาสูบ หรือไฟ

ผู้ได้รับใบอนุญาตผลิตและขายตามวรรคนี้ ต้องได้รับใบอนุญาตอย่างถูกต้อง และขณะกระทำความผิดตามมาตรา ๒๐๕ ใบอนุญาตนั้นต้องมีผลบังคับใช้ คือ ยังไม่สิ้นอายุ มิได้ถูกเพิกถอน หรือมิได้ถูกพักใช้ จึงจะถือว่าเป็นผู้กระทำความผิดตามมาตรา ๒๐๕

๒. การกระทำที่เป็นความผิด

๒.๑ ใช้ใบอนุญาตไม่ตรงกับสถานที่ที่ระบุไว้ในใบอนุญาต ผู้ได้รับใบอนุญาตต้องมีเจตนาที่จะใช้ใบอนุญาตนั้นไม่ตรงกับสถานที่ที่ระบุ หากเป็นกรณีสุทธวิสัย เช่น ร้านที่จำหน่ายต้องทำการซ่อมปรับปรุง ต้องย้ายไปประกอบการจำหน่ายอีกสถานที่แห่งหนึ่งในบริเวณใกล้เคียงกันเป็นการชั่วคราว

ข้อสังเกต บทบัญญัติกำหนดโทษสำหรับการใช้ใบอนุญาตไม่ตรงตามสถานที่ที่ระบุไว้ หากกรณีที่ได้รับใบอนุญาตนำใบอนุญาตไปแสดงไว้ในสถานที่อื่น โดยสถานที่นั้นมิได้ประกอบการผลิตหรือจำหน่าย ย่อมไม่ครบองค์ประกอบตามความผิดนี้

๒.๒ ไม่แสดงใบอนุญาตไว้ในที่เปิดเผย กฎหมายมิได้บัญญัติไว้เป็นการชัดเจนว่าการแสดงไว้ในที่เปิดเผยต้องแสดงไว้บริเวณใด ขอเพียงสามารถมองเห็นได้โดยง่าย และไม่มีสิ่งใดปิดบังในสถานที่ที่ระบุไว้ในใบอนุญาต ย่อมถือว่าเป็นการแสดงโดยเปิดเผยแล้ว

๒.๓ ไม่ขอใบแทนใบอนุญาตจากผู้มีอำนาจออกใบอนุญาตภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ใบอนุญาตสูญหายหรือชำรุดในสาระสำคัญ บทบัญญัตินี้อาจเป็นกรณีที่จะมีความยุ่งยากในการพิสูจน์ทราบความผิดของผู้ได้รับอนุญาต เนื่องจากกฎหมายให้ออกโอกาสผู้ได้รับใบอนุญาตขอใบแทนใบอนุญาตที่สูญหายหรือชำรุดในสาระสำคัญภายในสามสิบวันนับแต่วันที่สูญหายหรือชำรุดในสาระสำคัญ ดังนั้น จึงไม่อาจพิสูจน์ได้อย่างชัดเจนว่าใบอนุญาตนั้นได้สูญหายหรือชำรุดในสาระสำคัญเมื่อใด

ข้อสังเกต กรณีการขอใบแทน ให้นำระยะเวลาสามสิบวันตั้งแต่วันที่สูญหายหรือชำรุดในสาระสำคัญ มิได้นับแต่วันที่ผู้ได้รับใบอนุญาตทราบถึงการสูญหายหรือชำรุดแต่อย่างใด

มาตรา ๒๐๖ ผู้ใดกระทำความผิดตามมาตรา ๒๐๓ (๑) หรือ (๒) หรือมาตรา ๒๐๔ (๑) หรือ (๒) นอกจากจะได้รับโทษตามที่บัญญัติไว้แล้ว ให้มีหน้าที่เสียภาษีสำหรับสินค้านั้นให้ครบถ้วนอีกด้วย ถ้าผู้นั้นไม่ยอมชำระภาษีภายในเวลาที่พนักงานเจ้าหน้าที่กำหนด ให้อธิบดีมีอำนาจสั่งให้นำสินค้านั้นออกขายทอดตลาดได้

เงินที่ได้จากการขายทอดตลาดตามวรรคหนึ่ง เมื่อหักใช้ค่าเก็บรักษา ค่าใช้จ่ายในการขายทอดตลาด และค่าภาษีตามลำดับแล้ว ยังมีเงินเหลืออยู่อีกเท่าใด ให้แจ้งให้เจ้าของสินค้านั้นมารับคืน ถ้าไม่มารับคืนภายในหนึ่งปีนับแต่วันแจ้ง ให้เงินนั้นตกเป็นของแผ่นดิน

สินค้าด้อยคุณภาพ สินค้าปลอม หรือสินค้าที่ไม่เหมาะสมในการบริโภค หรือสินค้าที่มีลักษณะตามที่กำหนดในกฎกระทรวง ให้ตกเป็นของกรมสรรพสามิต ทั้งนี้ ให้ทำลายสินค้านั้นหรือจัดการกับสินค้านั้นตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่อธิบดีประกาศกำหนด

คำอธิบาย

บทบัญญัติมาตรานี้ แบ่งการพิจารณาออกเป็น

๑. ผู้ที่มีหน้าที่เสียภาษีให้ครบถ้วนตามมาตรา ๒๐๖ วรรคหนึ่ง ต้องเป็นกรณีของผู้กระทำความผิดตามมาตรา ๒๐๓ (๑) (๒) หรือมาตรา ๒๐๔ (๑) (๒) และต้องได้รับโทษตามมาตราแล้ว และประสงค์จะรับของกลางในคดีคืนภายใต้บังคับของมาตรา ๒๐๖ วรรคสาม เท่านั้น ดังนั้น หากผู้กระทำความผิดตามมาตรานี้ได้ถูกเปรียบเทียบคดีโดยผู้มีอำนาจเปรียบเทียบคดีตามมาตรา ๑๓๗ หรือศาลมีคำพิพากษาถึงที่สุดให้ลงโทษ แต่ไม่ยินยอมชำระค่าปรับตามคำเปรียบเทียบคดีของผู้มีอำนาจเปรียบเทียบ หรือหลบหนีไม่ยินยอมรับโทษตามคำพิพากษา ไม่ถือว่ามีหน้าที่เสียภาษีตามมาตรา

“มีหน้าที่เสียภาษีให้ครบถ้วน” ในบทบัญญัตินี้ หมายความว่าผู้กระทำความผิดมีความประสงค์ที่จะรับของกลางในคดีกลับไปเท่านั้น มิได้หมายความว่ารวมถึงกรณีที่ผู้กระทำความผิดไม่ประสงค์จะขอรับคืนของกลางในคดี หรือกรณีที่ของกลางนั้นไม่อาจคืนได้เนื่องจากเป็นสินค้าที่มีลักษณะตามมาตรา ๒๐๖ วรรคสาม อันเป็นเหตุให้สินค้าซึ่งเป็นของกลางในคดีต้องตกเป็นของกรมสรรพสามิตโดยผลของกฎหมายแม้ผู้กระทำความผิดประสงค์จะขอรับสินค้าของกลางนั้นคืนไปก็ตาม

สินค้าของกลางในคดีความผิดตามมาตรา ๒๐๓ หรือมาตรา ๒๐๔ เป็นสิ่งของที่มีไว้เป็นความผิดเนื่องจากไม่ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ เงื่อนไขที่กฎหมายกำหนด และถ้ามีการปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ เงื่อนไขครบถ้วนแล้ว สินค้าของกลางดังกล่าวสามารถเปลี่ยนเป็นสินค้าที่ชอบด้วยกฎหมายได้ ซึ่งจะต่างจากสินค้าในฐานความผิดอื่นที่ไม่อาจปฏิบัติตามเงื่อนไขเพื่อให้สินค้าของกลางนั้นกลับเป็นของที่ชอบด้วยกฎหมายได้เนื่องจากกฎหมายมิได้บัญญัติให้สามารถกระทำได้ ดังนั้น ผู้กระทำความผิดตามมาตรา ๒๐๓ หรือมาตรา ๒๐๔ เมื่อชำระภาษีสรรพสามิตครบถ้วนแล้ว ย่อมเป็นเหตุให้สินค้าของกลางเป็นสินค้า ที่สามารถครอบครองได้โดยชอบทันที

หลักการพิจารณาอีกประการหนึ่งสำหรับหน้าที่เสียภาษีให้ครบถ้วน เมื่อพิจารณาจากเจตนารมณ์ของกฎหมายแล้วจะเห็นได้ว่า ความผิดตามมาตรา ๑๘๖^{๗๙} แห่งพระราชบัญญัตินี้ เป็นต้นฐานของการกระทำความผิดตามมาตรา ๒๐๓ หรือมาตรา ๒๐๔ กล่าวคือ หากไม่มีการนำสินค้าที่ยังมิได้ชำระภาษีหรือชำระภาษีไม่ครบถ้วนออกจากโรงอุตสาหกรรมหรือคลังสินค้าทัณฑ์บน หรือนำเข้ามาในราชอาณาจักรซึ่งสินค้าโดยยังมีได้ชำระภาษีหรือชำระภาษีไม่ครบถ้วนไม่ว่าจะเป็นการลักลอบนำออกจากโรงอุตสาหกรรมหรือคลังสินค้าทัณฑ์บน หรือลักลอบนำเข้ามาในราชอาณาจักรโดยตรง หรือขณะที่นำออกจากโรงอุตสาหกรรมหรือคลังสินค้าทัณฑ์บน หรือนำเข้ามาในราชอาณาจักรสามารถกระทำได้โดยชอบเนื่องจากกฎหมายบัญญัติเงื่อนไขให้สามารถกระทำได้ เช่น การนำเข้ามาในราชอาณาจักรได้รับการยกเว้นหรือลดอัตราภาษีเพราะเหตุที่นำเข้ามาเพื่อใช้เองโดยบุคคลที่มีสิทธิเช่นนั้นหรือเพราะเหตุที่นำเข้ามาใช้ประโยชน์อย่างใดที่กำหนดไว้โดยเฉพาะและต่อมาได้มีการโอนไปเป็นของบุคคลอื่นที่ไม่มีสิทธิได้รับการยกเว้นหรือลดอัตราภาษี หรือนำไปใช้ในการอื่นนอกจากที่กำหนด หรือสิทธิที่ได้รับการยกเว้นหรือลดอัตราภาษีสิ้นสุดลง ความผิดฐานซื้อหรือครอบครองหรือขายหรือมีไว้เพื่อขายซึ่งสินค้าที่ยังมิได้เสียภาษีหรือเสียภาษีไม่ครบถ้วนย่อมไม่เกิดขึ้น แต่บทบัญญัติซึ่งกำหนดโทษตามมาตรา ๑๘๖ มิได้มีบทบัญญัติอย่างใด ๆ ที่บังคับให้ผู้กระทำความผิดดังกล่าวต้องชำระค่าภาษีให้ครบถ้วนสำหรับสินค้าของกลางในคดีนั้นแต่อย่างใด มีเพียงบัญญัติให้ศาลต้องมีคำพิพากษาให้รับเท่านั้น จึงเป็นสิ่งที่แสดงให้เห็นว่ากฎหมายมิได้มุ่งประสงค์จะให้ผู้กระทำความผิดตามมาตรา ๑๘๖ สามารถชำระภาษีและนำสินค้าของกลางในคดีกลับไปเป็นของตนเองได้โดยชอบอีกต่อไป

^{๗๙} พระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๑๘๖ “ผู้ใดกระทำการดังต่อไปนี้ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินเจ็ดปี หรือปรับตั้งแต่ห้าถึงยี่สิบเท่าของค่าภาษีที่จะต้องเสีย หรือทั้งจำทั้งปรับ

(๑) ผ่าฝืนมาตรา ๒๖

(๒) นำเข้าซึ่งสินค้าที่มีได้เสียภาษี”

๒. พนักงานเจ้าหน้าที่มีหน้าที่ที่จะต้องกำหนดระยะเวลาให้ผู้ที่มีหน้าที่เสียภาษีตามมาตรา ๑๖๖ เป็นการเปรียบเทียบคดีโดยผู้มีอำนาจเปรียบเทียบ ให้จัดทำบันทึกแจ้งกำหนดระยะเวลาให้เสียภาษีพร้อมทั้งให้ผู้มีหน้าที่เสียภาษียื่นนามรับทราบระยะเวลาดังกล่าว กรณีเป็นการพิพาทของศาลให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีหนังสือแจ้งไปยังผู้มีหน้าที่เสียภาษีดำเนินการชำระภาษีในระยะเวลาที่กำหนด โดยหนังสือแจ้งดังกล่าวจะแจ้งเตือนให้ชำระภาษีได้ต่อเมื่อคำพิพากษานั้นถึงที่สุดแล้ว หากพ้นกำหนดระยะเวลาที่กำหนดไว้อธิบดีมีอำนาจที่จะสั่งให้นำสินค้าดังกล่าวออกขายทอดตลาดได้

จำนวนเงินภาษีที่ต้องตามบทบัญญัติมาตรานี้ ต้องเป็นจำนวนเดียวกับจำนวนเงินที่ใช้เป็นฐานในการคำนวณค่าปรับ และต้องชำระเงินเพิ่มเพื่อราชการส่วนท้องถิ่น และเงินเก็บเพิ่มเพื่อกองทุนต่าง ๆ ด้วย

การขายทอดตลาดสินค้าตามบทบัญญัติมาตรา ๒๐๖ วรรคหนึ่ง มีข้อต้องพิจารณา ได้แก่

๒.๑ เป็นการขายทอดตลาดในลักษณะคล้ายกับทรัพย์สินที่ยึดอายัดมาเพื่อชำระภาษีค้างตามมาตรา ๑๔๕ เพียงแต่กรณีตามมาตรา ๑๔๕ เป็นกรณีที่ทำเนียรยึดทรัพย์สินที่ผู้ค้างชำระภาษีหรืออายัดสิทธิเรียกร้องที่ผู้ค้างชำระภาษีมีต่อบุคคลภายนอกมาทำการขายทอดตลาด แต่มาตรา ๒๐๖ วรรคหนึ่งเป็นการนำสินค้าที่เป็นของกลางและอยู่ในการยึดอายัดของพนักงานเจ้าหน้าที่อยู่แล้วออกขายทอดตลาด เพื่อให้ได้มาซึ่งภาษีเช่นเดียวกัน ดังนั้น การขายสินค้าที่เป็นของกลางเพื่อให้ได้มาซึ่งภาษี จึงต้องนำบทบัญญัติในการขายทอดตลาดตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาใช้บังคับ

กรรมสิทธิ์ของทรัพย์สินที่ยึดหรืออายัดเพื่อบังคับชำระภาษีค้างตามมาตรา ๑๔๓ มาตรา ๑๔๔ และหรืออยู่ในการยึดอายัดเพื่อปฏิบัติการทางอาญา ตามมาตรา ๒๐๖ วรรคหนึ่ง ยังคงเป็นของผู้กระทำความผิด เพราะบทบัญญัติกำหนดให้เงินที่ได้จากการขายทอดตลาด หากเหลือจากการหักค่าใช้จ่าย ค่าภาษีต่าง ๆ เสร็จสิ้นแล้วให้คืนแก่ผู้ค้างชำระภาษีหรือผู้กระทำความผิดแล้วแต่กรณี ซึ่งจะต่างจากการขายหรือจัดการทรัพย์สินตามมาตรา ๑๓๒ เงินที่ได้จากการขายทอดตลาดทรัพย์สิน ถือว่าเป็นรายได้แผ่นดินทั้งหมดเนื่องจากกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินได้ตกเป็นของกรมสรรพสามิตแล้ว

๒.๒ การขายทอดตลาดตามมาตรา ๒๐๖ วรรคหนึ่ง แม้จะเป็นของกลางในคดีทางอาญา แต่ไม่อาจนำระเบียบเกี่ยวกับการจัดการของกลางของกรมสรรพสามิตที่ออกโดยมาตรา ๑๓๒ มาใช้บังคับได้ เนื่องจากบทบัญญัติมาตรานี้มิได้มีบัญญัติให้ใช้บังคับกับทรัพย์สินที่อธิบดีสั่งให้นำออกขายทอดตลาดตามมาตรา ๒๐๖ วรรคหนึ่ง ซึ่งจะต่างกับทรัพย์สินที่ตกเป็นของกรมสรรพสามิตตามมาตรา ๑๒๘

๒.๓ การจัดการของกลางตามมาตรา ๒๐๖ วรรคหนึ่ง ไม่อาจนำเอาประกาศประกาศหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขที่อธิบดีออกโดยอาศัยตามมาตรา ๒๐๖ วรรคท้าย มาใช้บังคับ เนื่องจากประกาศของอธิบดีฯ ตามมาตรา ๒๐๖ วรรคท้าย เป็นสั่งให้ทำลายหรือจัดการด้วยวิธีการอื่นใดต่อทรัพย์สินที่ตกเป็นของกรมสรรพสามิตอันเนื่องมาจากผลของกฎหมายบัญญัติ และแม้ของกลางที่จะต้องจัดการตามมาตรา ๒๐๖ วรรคท้าย กรมสรรพสามิตจะสั่งให้จัดการของกลางโดยการขายทอดตลาด ก็ไม่อาจเอาบทบัญญัติการจัดการด้วยการขายทอดตลาดซึ่งออกโดยมาตรา ๒๐๖ วรรคท้าย ไปใช้กับมาตรา ๒๐๖ วรรคแรกได้

การแจ้งกำหนดระยะเวลาพนักงานเจ้าหน้าที่ให้ชำระภาษีของผู้กระทำผิดตามมาตรา ๕ ไม่ถือเป็นระยะเวลาในการยื่นแบบรายการภาษีและชำระภาษีตามส่วน ๕ หากผู้เสียภาษีตามมาตรา ๕ ขอชำระภาษีสำหรับของกลางในคดีที่ตนประสงค์จะขอรับคืนไปนั้น เกินกว่ากำหนดเวลาที่พนักงานเจ้าหน้าที่กำหนด ก็ไม่เป็นเหตุให้ต้องเสียเบี้ยปรับหรือเงินเพิ่ม และผู้มีหน้าที่เสียภาษีสามารถยื่นขอเสียภาษีในเวลาใดก็ได้ แต่ต้องก่อนการขายทอดตลาดของกลางนั้น⁸⁰

๓. เงินที่ได้จากการขายทอดตลาดของกลางในคดีนี้ ต้องหักใช้ค่าเก็บรักษา ค่าใช้จ่ายในการขายทอดตลาด และค่าภาษีตามลำดับแล้ว จะเลือกหักอย่างใดอย่างหนึ่งก่อนโดยไม่ไล่ตามลำดับไม่ได้ หากยังมีเงินเหลืออยู่ ให้แจ้งให้เจ้าของสินค้านั้นมารับคืน ถ้าไม่มารับคืนภายในหนึ่งปีนับแต่วันแจ้ง ให้เงินนั้นตกเป็นของแผ่นดิน

๔. บทบัญญัติมาตรา ๒๐๖ วรรคท้าย ได้บัญญัติเพื่อเป็นการคุ้มครองผู้บริโภค และรับผิดชอบต่อสังคมโดยส่วนรวม ดังนั้น สินค้าด้อยคุณภาพ สินค้าปลอม สินค้าที่ไม่เหมาะสมในการบริโภค หรือสินค้าที่มีลักษณะตามที่กำหนดในกฎกระทรวง ให้ตกเป็นของกรมสรรพสามิต แม้ผู้กระทำความผิดซึ่งได้รับโทษตามกฎหมายแล้วและมีความประสงค์ที่จะขอเสียภาษีเพื่อขอรับสินค้าของกลางนั้นกลับไปที่ไม่อาจทำได้

สินค้าด้อยคุณภาพ หมายถึง สินค้าที่ปลอมปนตัวสินค้า โดยมีคุณภาพของตัวสินค้าต่ำกว่ามาตรฐานที่กำหนดไว้ แต่ไม่เป็นสินค้าที่ปลอมหรือเลียนเครื่องหมายการค้า ลิขสิทธิ์ สิทธิบัตร เช่น น้ำมันเชื้อเพลิงที่นำสารอื่นมาผสมเพื่อเพิ่มปริมาณน้ำมัน

สินค้าปลอม หมายถึง สินค้าที่เป็นสินค้าปลอม หรือเลียน ไม่ว่าจะเป็นการปลอมหรือเลียนในเรื่องของเครื่องหมายการค้า ลิขสิทธิ์ สิทธิบัตร ถือว่าเป็นสินค้าที่ปลอมขึ้นทั้งสิ้น แต่มิได้หมายความถึงสินค้าที่ปลอมปนคุณภาพของตัวสินค้า

สินค้าที่ไม่เหมาะสมในการบริโภค หมายถึง สินค้าที่สามารถบริโภคได้ โดยไม่มีการปลอมปนตัวสินค้า ไม่เป็นสินค้าที่ปลอมหรือเลียนเครื่องหมายการค้า ลิขสิทธิ์ สิทธิบัตร แต่การบริโภคอาจมีผลเสียต่อสุขภาพ เช่น เครื่องสำอาง เครื่องดื่ม ที่ไม่มีเครื่องหมายรับรองคุณภาพขององค์การอาหารและยา ไม่มีแหล่งที่ผลิตอย่างชัดเจน หรือไม่มีวันหมดอายุแสดงไว้ตามหลักเกณฑ์บังคับตามกฎหมายซึ่งกำหนดไว้ให้ต้องมี เป็นต้น

สินค้าที่มีลักษณะตามที่กำหนดในกฎกระทรวง หมายถึง สินค้าที่ได้มีการออกกฎกระทรวงกำหนดว่าลักษณะเช่นใดจึงจะเป็นสินค้าที่ต้องตกเป็นของกรมสรรพสามิต โดยมีลักษณะนอกเหนือไปจากสินค้าที่ได้กำหนดลักษณะไว้เป็นการเฉพาะข้างต้นแล้ว

สินค้าของกลางที่ตกเป็นของกรม ให้กรมสรรพสามิตสามารถทำลายสินค้านั้นหรือจัดการกับสินค้านั้นตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่อธิบดีประกาศกำหนด สำหรับการจัดการกับสินค้าของกลางกฎหมายมิได้บัญญัติให้กระทำหรือห้ามกระทำไว้อย่างชัดแจ้ง กรมสรรพสามิตจึงสามารถใช้วิธีการอย่างใด ๆ ใน

⁸⁰ โปรดดูคำอธิบายมาตรา ๑๔๘ เกี่ยวกับการขายทอดตลาด

การจัดการก็ได้ ดังนั้น หากกรมสรรพสามิตประสงค์จะนำสินค้านั้นออกขายทอดตลาดหรือเก็บรักษาสินค้าของกลางนั้นไว้ใช้ในราชการย่อมสามารถทำได้

มาตรา ๒๐๗ บรรดาเครื่องมือ เครื่องใช้ ยานพาหนะ สินค้าหรือวัตถุอื่นใดซึ่งบุคคลได้ใช้ในการกระทำความผิดหรือมีไว้เป็นความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ ให้ศาลมีอำนาจสั่งริบเป็นของกรมสรรพสามิต เว้นแต่ทรัพย์สินเหล่านี้เป็นทรัพย์สินของผู้อื่นซึ่งมิได้รู้เห็นด้วยในการกระทำความผิด

สำหรับของกลางต่อไปนี้ ให้ศาลสั่งริบเป็นของกรมสรรพสามิต ไม่ว่าจะมิได้ผู้ถูกลงโทษตามคำพิพากษาหรือไม่

- (๑) ยาเส้น และเครื่องมือเครื่องจักรที่ใช้ในการผลิต ในคดีกระทำความผิดตามมาตรา ๑๖๓
 - (๒) สินค้าในคดีกระทำความผิดตามมาตรา ๑๗๓ และมาตรา ๑๗๔
 - (๓) สินค้าในการกระทำความผิดที่มีโทษตามมาตรา ๑๘๖
 - (๔) แสตมป์สรรพสามิตหรือเครื่องหมายแสดงการเสียภาษีในการกระทำความผิดที่มีโทษตามมาตรา ๑๘๙ ตลอดจนภาชนะที่บรรจุสิ่งของดังกล่าว
 - (๕) ภาชนะ เครื่องกลั่นสำหรับทำสุรา ในการกระทำความผิดที่มีโทษตามมาตรา ๑๙๓
 - (๖) ยาสูบ บุหรี่ซิการ์แรตในการกระทำความผิดที่มีโทษตามมาตรา ๒๐๓ (๑) และ (๒) และมาตรา ๒๐๔ (๑) และ (๒) รวมทั้งหีบห่อ
 - (๗) แม่พิมพ์ไฟ ในการกระทำความผิดที่มีโทษตามมาตรา ๑๙๘
- ภายใต้บังคับมาตรา ๒๐๖ สินค้าที่มีไว้เป็นความผิด และผู้ต้องหายินยอมให้ทำการเปรียบเทียบคดี อันเป็นเหตุให้คดีอาญาเล็กน้อย ให้ตกเป็นของกรมสรรพสามิต และให้ปฏิบัติตามมาตรา ๑๓๒ โดยอนุโลม

คำอธิบาย

บทบัญญัตินี้เป็นกรณีเกี่ยวกับการจัดการทรัพย์สินที่เป็นของกลางในการกระทำความผิด โดยแยกพิจารณาออกเป็น ๒ กรณีคือ

๑. กรณีฟ้องคดีต่อศาล แบ่งการพิจารณาออกเป็น ๒ กรณี คือ
 - ๑.๑ ให้ศาลมีอำนาจสั่งริบเป็นของกรมสรรพสามิต โดยมีเงื่อนไข คือ
 - ๑.๑.๑ เป็นดุลพินิจของศาลที่จะพิจารณาพิพากษาว่าจะสั่งริบหรือไม่ริบก็ได้
 - ๑.๑.๒ สิ่งที่ศาลมีอำนาจสั่งริบได้ต้องเป็นเครื่องมือ เครื่องใช้ ยานพาหนะ สินค้าหรือวัตถุอื่นใดซึ่งบุคคลได้ใช้ในการกระทำความผิดหรือมีไว้เป็นความผิด แต่มิได้หมายความว่ารวมถึงทรัพย์สินที่ได้มาโดยการกระทำความผิด

๑.๑.๓ ข้อยกเว้น ทรัพย์สินที่เป็นทรัพย์สินของผู้อื่นซึ่งมิได้รู้เห็นด้วยในการกระทำ ความผิด เช่น รถยนต์ที่ใช้ในการขนส่งสินค้าที่มีได้เสียภาษี หากบุคคลที่เป็นเจ้าของที่แท้จริงร้องต่อศาลว่าตนมิได้มีส่วนรู้เห็นกับการขนส่งสินค้าที่มีได้เสียภาษีนั้น สามารถขอคืนทรัพย์สินดังกล่าวได้

๑.๒ ให้ศาลสั่งริบเป็นของกรมสรรพสามิต ไม่ว่าจะมิได้ผู้ถูกลงโทษตามคำพิพากษาหรือไม่ เป็นกรณีที่ศาลจะต้องมีคำพิพากษาสั่งริบเท่านั้น ไม่อาจใช้ดุลพินิจว่าสมควรริบหรือไม่ และไม่ว่าทรัพย์สินนั้นจะเป็นของบุคคลใดก็ตาม ได้แก่

๑.๒.๑ ยาเส้น และเครื่องมือเครื่องจักรที่ใช้ในการผลิต ในการกระทำความผิดฐานผลิต ยาสูบโดยไม่ได้รับอนุญาต ตามมาตรา ๑๖๓

ในการสั่งริบของกลางของศาลในมาตรา ๒๐๗ วรรคสอง (๑) บัญญัติให้ริบเฉพาะยาเส้นซึ่งเป็นวัตถุติดในการผลิต แต่มิได้บัญญัติให้ทำการริบยาสูบที่ได้จากการผลิตไว้ด้วย เนื่องจากยาสูบที่ได้จากการผลิตตามมาตรา ๒๐๓ จะถือว่าเป็นความผิดตามมาตรา ๒๐๓ และต้องถูกริบตามมาตรา ๒๐๗ วรรคสอง (๖)

สำหรับยาเส้นที่ให้ศาลสั่งริบนั้น ไม่ว่าจะยาเส้นนั้นได้เสียภาษีแล้วหรือไม่ก็ตาม กรณีที่ยาเส้นที่นำมาใช้เป็นวัตถุติดเป็นยาเส้นที่ยังมิได้เสียภาษี อาจต้องรับโทษในความผิดตามมาตรา ๒๐๓ อีกฐานหนึ่ง

๑.๒.๒ ไฟที่เป็นของกลางในการกระทำผิด

- ฐานครอบครองไฟที่ยังมิได้เสียภาษีเกินกว่าหนึ่งร้อยยี่สิบใบ ตามมาตร ๑๗๓ โดยไฟของกลางยังมีได้เสียภาษีไม่ว่าจะจะเป็นไฟที่กรมสรรพสามิตจัดทำขึ้น หรือไฟที่นำเข้ามาในราชอาณาจักร ถือว่าเป็นสินค้าที่ศาลต้องสั่งริบเสียทั้งสิ้น

- ฐานทำการดัดแปลงแก้ไขหรือทำด้วยประการใด ๆ แก่ไฟ เพื่อขายอย่างไฟ ตามมาตรา ๑๗๔ จำกัดเฉพาะไฟที่กรมสรรพสามิตทำขึ้นเท่านั้น หากเป็นไฟที่มีใช้กรมสรรพสามิตจัดทำขึ้นและได้ชำระภาษีแล้ว ย่อมไม่อาจถูกศาลสั่งริบได้ แต่ถ้าไฟที่มีใช้ไฟที่กรมสรรพสามิตจัดทำขึ้นและยังมีได้เสียภาษี แม้จะมีการดัดแปลงเพื่อขายอย่างไฟย่อมไม่อาจถูกศาลสั่งริบได้ในฐานความผิดนี้ แต่จะเป็นไฟที่ยังมิได้เสียภาษีแทน

๑.๒.๓ สินค้าที่เป็นของกลางในการกระทำความผิดฐาน

- นำสินค้าที่ยังมิได้เสียภาษีโดยถูกต้องและครบถ้วนออกไปจากโรงอุตสาหกรรม คลังสินค้าทัณฑ์บน คลังสินค้าทัณฑ์บนตามกฎหมายว่าด้วยศุลกากร เขตปลอดอากร หรือเขตประกอบการเสรี

- นำเข้ามาซึ่งสินค้าที่ยังมิได้เสียภาษีโดยถูกต้องครบถ้วน

๑.๒.๔ แสตมป์สรรพสามิตหรือเครื่องหมายแสดงการเสียภาษีตลอดจนภาชนะที่บรรจุ ในการกระทำความผิดที่มีโทษตามมาตรา ๑๘๙ ซึ่งประกอบด้วยฐานความผิดดังต่อไปนี้

- กรณีตามมาตรา ๗๐ วรรคหนึ่ง เกี่ยวกับการผลิตเครื่องหมายแสดงการเสีย ภาษีจดทะเบียนโดยไม่ได้รับอนุญาต

- กรณีตามมาตรา ๗๖ เกี่ยวกับการนำเครื่องหมายแสดงการเสียภาษีของทางราชการหรือเครื่องหมายแสดงการเสียภาษีจดทะเบียนออกจากโรงงานผลิตเครื่องหมายแสดงการเสียภาษี เว้นแต่กระทำโดยผู้ที่ได้รับมอบหมายให้ผลิตเครื่องหมายแสดงการเสียภาษีของทางราชการนำออกเพื่อส่งให้กับกรมสรรพสามิต หรือผู้ได้รับอนุญาตให้ผลิตเครื่องหมายแสดงการเสียภาษีจดทะเบียนนำออกเพื่อขายหรือจำหน่ายให้แก่ผู้ประกอบการซึ่งได้จดทะเบียนเครื่องหมายแสดงการเสียภาษีนั้นไว้

- กรณีตามมาตรา ๗๗ เกี่ยวกับการนำเครื่องหมายแสดงการเสียภาษีจดทะเบียนเข้ามาในราชอาณาจักรโดยไม่ได้รับอนุญาต

- กรณีตามมาตรา ๗๘ เกี่ยวกับผู้ประกอบการอุตสาหกรรมหรือนำเข้าซื้อหรือรับไว้ซึ่งแสตมป์สรรพสามิตหรือเครื่องหมายแสดงการเสียภาษีของทางราชการจากบุคคลซึ่งมิใช่กรมสรรพสามิตหรือผู้ที่กรมสรรพสามิตมอบหมาย

- กรณีตามมาตรา ๗๙ วรรคหนึ่ง เกี่ยวกับผู้ประกอบการอุตสาหกรรมหรือ ผู้นำเข้าจะต้องซื้อหรือสั่งซื้อเครื่องหมายแสดงการเสียภาษีจดทะเบียน จากผู้ได้รับอนุญาตให้ผลิตหรือนำเข้าเครื่องหมายแสดงการเสียภาษีจดทะเบียนเท่านั้น

- กรณีตามมาตรา ๘๐ วรรคหนึ่ง เกี่ยวกับผู้ประกอบการอุตสาหกรรมต้องมีใบอนุญาตแสดงการเสียภาษีจดทะเบียนจากโรงงานผลิตเครื่องหมายแสดงการเสียภาษีไปเก็บรักษาไว้ในโรงงานอุตสาหกรรมของตน

- กรณีตามมาตรา ๘๑ เกี่ยวกับการขายหรือจำหน่าย หรือมีไว้เพื่อขายหรือจำหน่ายเครื่องหมายแสดงการเสียภาษีจดทะเบียนที่ยังไม่ได้ใช้ ต้องเป็นผู้ได้รับอนุญาตให้ผลิตหรือนำเข้าเครื่องหมายแสดงการเสียภาษีจดทะเบียน

- กรณีตามมาตรา ๘๒ เกี่ยวกับการห้ามครอบครองแสตมป์สรรพสามิตปลอมหรือใช้แล้วเพื่อขายหรือจำหน่าย หรือเพื่อนำออกใช้โดยรู้ว่าเป็นแสตมป์ปลอมหรือใช้แล้ว

- กรณีตามมาตรา ๘๓ เกี่ยวกับการห้ามนำแสตมป์สรรพสามิตหรือเครื่องหมายแสดงการเสียภาษีที่ใช้ในการเสียภาษีแล้วมาใช้อีกเพื่อแสดงว่าได้เสียภาษีแล้ว

๑.๒.๕ ภาชนะ เครื่องกลั่นสำหรับทำสุรา ในการกระทำความผิดที่มีโทษตามมาตรา ๑๙๓

๑.๒.๖ ยาสูบ บุหรี่ซิการ์ตในการกระทำความผิดที่มีโทษตามมาตรา ๒๐๓ (๑) และ (๒) และมาตรา ๒๐๔ (๑) และ (๒) รวมทั้งหีบห่อ

บทบัญญัตินี้ เป็นบทเด็ดขาดที่ให้ศาลดำเนินการสั่งริบของกลางในฐานความผิดนี้เสียทั้งสิ้น ไม่ว่าจะเข้าเงื่อนไขตามมาตรา ๒๐๖ วรรคท้ายหรือไม่ แต่ถ้ากรณีที่เป็นการเปรียบเทียบคดีโดยผู้มีอำนาจเปรียบเทียบคดี หากไม่เข้าเงื่อนไขตามมาตรา ๒๐๖ วรรคท้ายแล้ว ผู้กระทำความผิดสามารถร้องขอเพื่อชำระภาษีและรับของกลางดังกล่าวคืนไปได้

๑.๒.๗ แม่พิมพ์ไฟ ในการกระทำความผิดที่มีโทษตามมาตรา ๑๙๘

๒. กรณีเปรียบเทียบคดีโดยผู้มีอำนาจเปรียบเทียบ

บทบัญญัติมาตรา ๒๐๗ วรรคท้าย เป็นบทกำหนดให้สินค้าที่มีไว้เป็นความผิดและผู้ต้องหา ยินยอมให้ทำการเปรียบเทียบคดี อันเป็นเหตุให้คดีอาญาเลิกกัน ให้ตกเป็นของกรมสรรพสามิต โดยไม่จำเป็นต้อง ยินยอมยกให้เป็นของกรมสรรพสามิต เพียงยินยอมให้เปรียบเทียบปรับก็เท่ากับว่าของกลางนั้นต้องตกเป็นของกรม สรรพสามิตโดยอยู่ภายใต้บังคับของมาตรา ๒๐๖

บทบัญญัตินี้บังคับเฉพาะความผิดที่มีของกลางเป็นสินค้าที่มีไว้เป็นความผิดเท่านั้น หากเป็น กรณีที่กระทำความผิดที่เกี่ยวกับการปฏิบัติของผู้กระทำความผิดแต่ไม่เกี่ยวกับตัวสินค้า ย่อมไม่ตกเป็นของกรม สรรพสามิต เช่น การกระทำความผิดฐานขายสุรา ยาสูบ หรือไฟโดยไม่ได้รับใบอนุญาต ของกลางย่อมไม่ตกเป็น ของกรมสรรพสามิตเนื่องจากของกลางนั้นเป็นของกลางที่บุคคลสามารถมีไว้ในครอบครองได้โดยชอบด้วยกฎหมาย เพียงแต่กระทำการขายโดยไม่ได้รับใบอนุญาตจึงเป็นความผิด

“ภายใต้บังคับของมาตรา ๒๐๖” หมายความว่า การกระทำความผิดตามมาตรา ๒๐๗ วรรค ท้าย จะต้องเป็นการกระทำความผิดที่มีใช้ความผิดตามมาตรา ๒๐๓ (๑) (๒) หรือมาตรา ๒๐๔ (๑) (๒) เนื่องจาก ความผิดดังกล่าวมีบทบัญญัติตามมาตรา ๒๐๖ ให้ปฏิบัติไว้เป็นการเฉพาะแล้ว

“ให้ปฏิบัติตามมาตรา ๑๓๒ โดยอนุโลม” เป็นเรื่องเกี่ยวกับการจัดการของกลางที่ตกเป็นของ กรมสรรพสามิตที่จะต้องดำเนินการตามระเบียบที่อธิบดีกำหนด ซึ่งเป็นกระบวนการหลังจากของกลางนั้นตกเป็น ของกรมสรรพสามิตแล้ว

มาตรา ๒๐๘ ในกรณีที่ผู้กระทำความผิดเป็นนิติบุคคล ถ้าการกระทำความผิดของนิติบุคคลนั้น เกิดจากการสั่งการหรือการกระทำของของกรมการ หรือผู้จัดการ หรือบุคคลใดซึ่งรับผิดชอบในการดำเนินงาน ของนิติบุคคลนั้น หรือในกรณีที่บุคคลดังกล่าวมีหน้าที่ต้องสั่งการหรือทำการและละเว้นไม่สั่งการหรือไม่กระทำ การจนเป็นเหตุให้นิติบุคคลนั้นกระทำความผิด ผู้นั้นต้องรับโทษตามที่บัญญัติไว้สำหรับความผิดนั้น ๆ ด้วย

คำอธิบาย

โดยปกติแล้วนิติบุคคลโดยทั่วไปจะเกิดขึ้นโดยผลของประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ซึ่ง สามารถแบ่งออกเป็นห้างหุ้นส่วน ประกอบด้วยห้างหุ้นส่วนสามัญ และห้างหุ้นส่วนจำกัด หรือในรูปของบริษัท ซึ่ง แบ่งออกเป็นบริษัทจำกัด และบริษัทมหาชน ในรูปของสมาคม หรือมูลนิธิ แต่ก็ยังมีนิติบุคคลอีกหลายชนิดที่จัดตั้ง โดยกฎหมายของตนเองเป็นการเฉพาะ เช่น สหกรณ์ ซึ่งเป็นนิติบุคคลตามพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. ๒๔๗๑ กลุ่มเกษตรกร ซึ่งเป็นนิติบุคคลตามพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยกลุ่มเกษตรกร พ.ศ. ๒๕๔๗ เป็นต้น ซึ่งในการ

ดำเนินการของนิติบุคคลย่อมไม่อาจดำเนินการได้ด้วยนิติบุคคลเอง โดยมีบุคคลทำหน้าที่เป็นผู้ดำเนินการแทนนิติบุคคล ซึ่งบุคคลใดจะมีหน้าที่ทำการอันเป็นการผูกพันนิติบุคคลจำต้องดูจากหนังสือที่แสดงถึงการแต่งตั้งในนิติบุคคลนั้น เช่น หนังสือบริคณห์สนธิของบริษัท เป็นต้น

การกระทำความผิดของนิติบุคคลย่อมเป็นการกระทำผ่านบุคคลธรรมดาซึ่งอาจมีหน้าที่ในการดำเนินการอันเป็นการผูกพันนิติบุคคลโดยตรง ดังนั้น การที่กรรมการหรือผู้จัดการหรือบุคคลใดซึ่งรับผิดชอบในการดำเนินงานของนิติบุคคล จะต้องรับผิดชอบในการกระทำความผิดของนิติบุคคล แบ่งเป็น

๑. มีการสั่งการหรือมีการกระทำของกรรมการ หรือผู้จัดการหรือบุคคลใดซึ่งรับผิดชอบในการดำเนินงานของนิติบุคคล เป็นกรณีที่กรรมการ หรือผู้จัดการหรือบุคคลใดซึ่งรับผิดชอบในการดำเนินงานของนิติบุคคลได้กระทำการซึ่งพระราชบัญญัตินี้ห้ามมิให้กระทำ อันเป็นความผิดตามกฎหมายนี้ด้วยตนเอง หรือมีการสั่งการ คือ มิได้กระทำการด้วยตนเอง แต่หากได้มีการสั่งการให้บุคคลอื่นโดยไม่จำเป็นจะต้องเป็นเจ้าของหน้าที่ พนักงานของนิติบุคคลนั้น ให้กระทำการอย่างหนึ่งอย่างใดซึ่งพระราชบัญญัตินี้ห้ามมิให้กระทำอันเป็นความผิดตามกฎหมายนี้ เช่น ให้นำสินค้าที่ยังมิได้เสียภาษีโดยถูกต้องออกไปจากโรงอุตสาหกรรมโดยมีเจตนาที่จะหลีกเลี่ยงภาษี

๒. กรรมการ หรือผู้จัดการหรือบุคคลใดซึ่งรับผิดชอบในการดำเนินงานของนิติบุคคลมีหน้าที่ต้องสั่งการหรือกระทำการและละเว้นไม่สั่งการหรือไม่กระทำการจนเป็นเหตุให้นิติบุคคลนั้นกระทำความผิด เป็นกรณีที่พระราชบัญญัตินี้บัญญัติให้กระทำหรือปฏิบัติตัวอย่างใดอย่างหนึ่ง แต่นิติบุคคลนั้นไม่ปฏิบัติตาม เช่น การเปลี่ยนแปลงวันเวลาทำการ แต่ไม่แจ้งการเปลี่ยนแปลงวันเวลาทำการของโรงอุตสาหกรรมเป็นการล่วงหน้าไม่น้อยกว่าสามวันก่อนวันที่จะมีการเปลี่ยนแปลง

กรรมการ หรือผู้จัดการหรือบุคคลใดซึ่งรับผิดชอบในการดำเนินงานของนิติบุคคลต้องรับโทษตามที่บัญญัติไว้สำหรับความผิดนั้น ๆ ด้วยแล้วแต่กรณี

บทเฉพาะกาล

การกำหนดบทเฉพาะกาล เป็นไปเพื่อให้การดำเนินการในช่วงรอยต่อของการเปลี่ยนแปลงกฎหมายสามารถดำเนินการต่อไปได้โดยไม่หยุดชะงักจนกว่ากลไกตามกฎหมายใหม่จะมีความพร้อมหรือสามารถดำเนินการได้ และเพื่อรองรับการดำเนินการของผู้มีหน้าที่เสียภาษี ผู้ได้รับอนุญาต หรือผู้อยู่ใต้บังคับกฎหมายที่ได้ดำเนินการไว้ก่อนที่กฎหมายที่ตราขึ้นใหม่จะมีผลใช้บังคับให้เป็นการดำเนินการที่อยู่ภายใต้กฎหมายใหม่ต่อไปและรับรองสิทธิประโยชน์ที่บุคคลได้รับมาโดยผลของกฎหมายฉบับที่ถูกยกเลิกไปให้ยังคงมีอยู่ต่อไป หรือเพื่อรองรับ

ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากข้อขัดแย้งในเรื่องต่าง ๆ และเพื่อกำหนดกลไกหรือมาตรการทางกฎหมายเพื่อใช้บังคับเป็นการชั่วคราวในวาระแรกหรือในระยะแรกของการบังคับใช้กฎหมาย

มาตรา ๒๐๙ บรรดากฎหมาย กฎ และข้อบังคับอื่น ๆ ที่กำหนดไว้ในกฎหมายว่าด้วยภาษีสรรพสามิต กฎหมายว่าด้วยพิกัดอัตราภาษีสรรพสามิต กฎหมายว่าด้วยการจัดสรรเงินภาษีสรรพสามิต กฎหมายว่าด้วยการจัดสรรเงินภาษีสุรา กฎหมายว่าด้วยสุรา กฎหมายว่าด้วยยาสูบ และกฎหมายว่าด้วยไฟ ที่ใช้บังคับอยู่ในวันก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ ให้ยังคงใช้ได้ต่อไปจนกว่าการดำเนินการจัดเก็บภาษีนั้นจะเสร็จสิ้นไป

สินค้าที่ได้เสียภาษีไว้แล้วตามกฎหมายที่ถูกยกเลิกตามมาตรา ๓ แห่งพระราชบัญญัตินี้ ให้ถือว่าเงินภาษีที่ได้เสียไว้แล้วนั้นเป็นเงินภาษีตามพระราชบัญญัตินี้

คำอธิบาย

บทบัญญัติมาตรานี้ กำหนดให้การบริหารการจัดเก็บภาษีที่ได้เริ่มดำเนินการตามกฎหมายว่าด้วยภาษีสรรพสามิต กฎหมายว่าด้วยพิกัดอัตราภาษีสรรพสามิต กฎหมายว่าด้วยการจัดสรรเงินภาษีสรรพสามิต กฎหมายว่าด้วยการจัดสรรเงินภาษีสุรา กฎหมายว่าด้วยสุรา กฎหมายว่าด้วยยาสูบและกฎหมายว่าด้วยไฟ ตลอดจนอนุบัญญัติต่าง ๆ ที่ออกตามกฎหมายดังกล่าว ที่ใช้บังคับอยู่ในวันก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ ให้ยังคงใช้ได้ต่อไปจนกว่าการดำเนินการตามกระบวนการในเรื่องนั้น ๆ จะเสร็จสิ้นไป เช่นมีการขอลดหย่อนภาษีไว้ตามพระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ. ๒๕๖๗ โดยขอนำภาษีที่ได้เสียไว้แล้วสำหรับแบตเตอรี่มาลดหย่อนภาษียกเว้นที่ต้องเสียภาษีสรรพสามิต กรณีเช่นนี้หากได้มีการเสียภาษีแบตเตอรี่และได้มีการขอลดหย่อนภาษีไว้ก่อนที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ ต่อมาเมื่อผลิตรถยนต์เสร็จภายหลังจากวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับแล้ว ก็ยังคงสามารถดำเนินการลดหย่อนภาษีนั่นต่อไปได้

และอีกกรณีหนึ่ง บทบัญญัติมาตรานี้ยังได้กำหนดให้สินค้าที่ได้เสียภาษีไว้แล้วตามกฎหมายต่าง ๆ ที่ถูกยกเลิกโดยมาตรา ๓ แห่งพระราชบัญญัตินี้ ให้ถือเป็นภาษีที่เสียไว้แล้วนั้นเป็นภาษีตามพระราชบัญญัตินี้ มีผลให้สินค้าที่ได้เสียภาษีไว้แล้วตามกฎหมายที่ถูกยกเลิกดังกล่าว ได้รับการรับรองว่าเป็นการเสียภาษีไว้แล้วตามพระราชบัญญัตินี้ เช่น สินค้าสุราที่ได้เสียภาษีโดยวิธีการปิดแสตมป์ก่อนขนออกจากโรงงานสุรา โดยถูกต้องครบถ้วนตามพระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. ๒๕๔๓ เงินภาษีสุราที่ได้เสียไว้แล้วย่อมถือเป็นเงินภาษีตามพระราชบัญญัตินี้ และสุราที่ได้เสียภาษีไว้แล้วนั้นก็ถือเป็นสินค้าที่ได้เสียภาษีโดยถูกต้องตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๒๑๐ การยื่นคำคัดค้านการประเมินภาษีและการยื่นอุทธรณ์คำวินิจฉัยคำคัดค้าน ที่ได้ยื่นไว้ตามพระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ. ๒๕๖๗ ที่อยู่ระหว่างการพิจารณาให้ถือเป็นการยื่นอุทธรณ์ต่อคณะกรรมการพิจารณาอุทธรณ์ตามพระราชบัญญัตินี้ในวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ

กรณีที่มีการประเมินภาษีแล้วและอยู่ในระหว่างระยะเวลายื่นคำคัดค้าน หรือกรณีที่มีคำวินิจฉัยคำคัดค้านแล้วและอยู่ในระหว่างระยะเวลายื่นอุทธรณ์ หรือกรณีที่มีคำวินิจฉัยอุทธรณ์คำวินิจฉัยคำคัดค้านแล้วและอยู่ในระหว่างระยะเวลาฟ้องคดีต่อศาลตามพระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ. ๒๕๖๗ ให้ผู้มีหน้าที่เสียภาษีที่ได้รับแจ้งการประเมินหรือผู้ได้รับคำวินิจฉัยคำคัดค้านยื่นอุทธรณ์ต่อคณะกรรมการพิจารณาอุทธรณ์ภายในสามสิบวันนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ หรือให้ผู้ได้รับคำวินิจฉัยอุทธรณ์ คำวินิจฉัยคำคัดค้านฟ้องคดีต่อศาลภายในสามสิบวันนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ แล้วแต่กรณี

ให้ถือว่าการดำเนินการบังคับชำระภาษีค้าง และการยึดหรืออายัดทรัพย์สินใด ๆ ตามพระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ. ๒๕๖๗ และพระราชบัญญัติยาสูบ พ.ศ. ๒๕๐๙ ก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ เป็นการดำเนินการบังคับชำระภาษีค้าง และการยึดหรืออายัดตามพระราชบัญญัตินี้

การบังคับชำระภาษีค้างตามพระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ. ๒๕๖๗ ให้เป็นไปตามบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัตินี้

คำอธิบาย

บทบัญญัติมาตรานี้กำหนดบทเฉพาะกาลในเรื่องการคัดค้านการประเมิน การอุทธรณ์คำวินิจฉัยคำคัดค้าน และการบังคับชำระภาษีค้างไว้ ดังนี้

๑. กรณีที่มีการประเมินภาษีและถูกประเมินได้ยื่นคัดค้านการประเมิน ซึ่งอยู่ระหว่างการพิจารณาของอธิบดีหรือผู้ซึ่งอธิบดีมอบหมาย หรือกรณีที่มีการประเมินและถูกประเมินคัดค้านการประเมิน โดยอธิบดีหรือผู้ซึ่งอธิบดีมอบหมายได้วินิจฉัยคำคัดค้านแล้ว แต่ผู้ถูกประเมินยังคงไม่เห็นด้วยกับคำวินิจฉัยคำคัดค้านจึงได้อุทธรณ์คำวินิจฉัยคำคัดค้าน ซึ่งอยู่ระหว่างการพิจารณาของคณะกรรมการพิจารณาอุทธรณ์ ตามพระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ. ๒๕๖๗ ทั้งสองกรณีดังกล่าว ให้ถือเป็นการยื่นอุทธรณ์ต่อคณะกรรมการพิจารณาอุทธรณ์ตามพระราชบัญญัตินี้ในวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับผู้คัดค้านหรือผู้อุทธรณ์ไม่ต้องยื่นอุทธรณ์อีกตามพระราชบัญญัตินี้ และคณะกรรมการพิจารณาอุทธรณ์จะต้องเริ่มพิจารณาตามอำนาจหน้าที่และกรอบระยะเวลาตามพระราชบัญญัตินี้

๒. กรณีที่มีการประเมินภาษีและอยู่ในระยะเวลาการยื่นคำคัดค้านการประเมิน หรือกรณี มีคำวินิจฉัยคำคัดค้านแล้วและอยู่ในระยะเวลาการยื่นอุทธรณ์ หรือกรณีมีคำวินิจฉัยอุทธรณ์อุทธรณ์แล้ว และอยู่ในระยะเวลาการฟ้องคดีต่อศาล ให้ผู้มีหน้าที่เสียภาษีที่ได้รับแจ้งการประเมินหรือผู้ได้รับคำวินิจฉัยคำคัดค้านยื่นอุทธรณ์ต่อคณะกรรมการพิจารณาอุทธรณ์ภายในสามสิบวันนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ หรือให้ผู้ได้รับคำวินิจฉัยอุทธรณ์คำวินิจฉัยคำคัดค้านฟ้องคดีต่อศาลภายในสามสิบวันนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ โดยที่ไม่

ต้องพิจารณาว่าระยะเวลาการคัดค้านการประเมิน ระยะเวลาอุทธรณ์ คำวินิจฉัยคำคัดค้าน หรือระยะเวลาฟ้องคดี ได้ผ่านไปแล้วเท่าไร และยังคงเหลือระยะเวลาอีกเท่าไร ทุกกรณีจะได้รับสิทธิให้คัดค้านการประเมิน หรืออุทธรณ์ คำวินิจฉัยคำคัดค้าน หรือฟ้องคดีต่อศาลได้ภายในสามสิบวัน

๓. กรณีมีการดำเนินการบังคับชำระภาษีค้าง และการยึดหรืออายัดทรัพย์สินใด ๆ ตามพระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ. ๒๕๒๗ และพระราชบัญญัติยาสูบ พ.ศ. ๒๕๐๙ ก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ เป็นการดำเนินการบังคับชำระภาษีค้าง และการยึดหรืออายัดตามพระราชบัญญัตินี้ มีผลให้อธิบดีกรมสรรพสามิตสามารถดำเนินการกระบวนการบังคับชำระภาษีค้างต่อเนื่องไปได้ตามพระราชบัญญัตินี้

๔. หากมีภาษีค้างชำระตามพระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ. ๒๕๒๗ ซึ่งแม้จะถูกยกเลิกไปแล้วตามมาตรา ๓ แห่งพระราชบัญญัตินี้ แต่อธิบดีกรมสรรพสามิตก็ยังคงบังคับชำระภาษีค้างดังกล่าวได้ โดยใช้บทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๒๑๑ บรรดากฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ ประกาศ คำสั่ง หรือมติคณะรัฐมนตรีใดอ้างถึงกฎหมายว่าด้วยภาษีสรรพสามิต กฎหมายว่าด้วยพิกัตอัตราภาษีสรรพสามิต กฎหมายว่าด้วยสุรา กฎหมายว่าด้วยยาสูบ กฎหมายว่าด้วยไฟ กฎหมายว่าด้วยการจัดสรรเงินภาษีสรรพสามิต และกฎหมาย ว่าด้วยการจัดสรรเงินภาษีสุรา ให้ถือว่าบทกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ ประกาศ คำสั่ง หรือมติคณะรัฐมนตรีนั้นอ้างถึงพระราชบัญญัตินี้

คำอธิบาย

บทบัญญัติมาตรานี้ กำหนดให้กฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ ประกาศ คำสั่ง หรือมติคณะรัฐมนตรีใดอ้างถึงกฎหมายว่าด้วยภาษีสรรพสามิต กฎหมายว่าด้วยพิกัตอัตราภาษีสรรพสามิต กฎหมายว่าด้วยสุรา กฎหมายว่าด้วยยาสูบ กฎหมายว่าด้วยไฟ กฎหมายว่าด้วยการจัดสรรเงินภาษีสรรพสามิตและกฎหมายว่าด้วยการจัดสรรเงินภาษีสุรา เช่น พระราชบัญญัติกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ พ.ศ. ๒๕๔๔ พระราชบัญญัติองค์การกระจายเสียงและแพร่ภาพสาธารณะแห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๕๑ พระราชบัญญัติการกีฬาแห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๕๘ และพระราชบัญญัติการนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๒๒ เป็นต้น ให้ถือเป็น การอ้างถึงพระราชบัญญัตินี้ ทั้งนี้เพื่อให้ความเชื่อมโยงระหว่างกฎหมายต่าง ๆ ยังคงใช้ได้ต่อไป เพื่อให้การดำเนินการตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ ประกาศ คำสั่ง หรือมติคณะรัฐมนตรีนั้น ๆ ดำเนินการต่อไปได้อย่างต่อเนื่อง ไม่หยุดชะงัก

มาตรา ๒๑๒ ใบทะเบียนสรรพสามิตที่ออกให้ผู้ประกอบอุตสาหกรรมและผู้ประกอบกิจการสถานบริการตามพระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ. ๒๕๖๗ ที่ได้ออกก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ ให้คงใช้ได้ต่อไปอีกหกเดือนนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ

ให้ผู้ประกอบอุตสาหกรรม ผู้นำเข้า หรือผู้ประกอบกิจการสถานบริการ ยื่นคำขอจดทะเบียนสรรพสามิตต่อสรรพสามิตพื้นที่ ณ สำนักงานสรรพสามิตพื้นที่แห่งท้องที่ที่โรงอุตสาหกรรม สถานประกอบการ หรือสถานบริการนั้นตั้งอยู่ แล้วแต่กรณี ภายในหกเดือนนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ ใช้บังคับ ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในมาตรา ๓๓

คำอธิบาย

บทบัญญัติมาตรานี้ กำหนดให้ใบทะเบียนสรรพสามิตที่ได้ออกให้กับผู้ประกอบอุตสาหกรรมหรือผู้ประกอบกิจการสถานบริการตามพระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ. ๒๕๖๗ ยังคงใช้ได้ต่อไปอีกหกเดือนเนื่องจากมีความจำเป็นต้องให้เวลาสำหรับการปรับตัวทั้งในแง่ของผู้ประกอบการ ที่ต้องปรับตัวตามระบบควบคุมกำกับดูแลของกรมสรรพสามิต และในแง่ของกรมสรรพสามิตเองที่ต้องปรับเปลี่ยนระบบการจดทะเบียนฐานข้อมูล และระบบการควบคุมผู้มีหน้าที่เสียภาษี

อีกกรณีหนึ่งคือพระราชบัญญัตินี้กำหนดให้ผู้ประกอบอุตสาหกรรม ผู้นำเข้า หรือผู้ประกอบกิจการสถานบริการ ยื่นคำขอจดทะเบียนสรรพสามิตต่อสรรพสามิตพื้นที่ ณ สำนักงานสรรพสามิตพื้นที่แห่งท้องที่ที่โรงอุตสาหกรรม สถานประกอบการ หรือสถานบริการนั้นตั้งอยู่ แล้วแต่กรณี ภายในหกเดือนนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ ดังนั้นไม่ว่าจะเป็นผู้ประกอบอุตสาหกรรมหรือผู้ประกอบกิจการสถานบริการที่ได้จดทะเบียนไว้แล้วตามพระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ. ๒๕๖๗ หรือผู้ประกอบอุตสาหกรรม ผู้นำเข้า หรือผู้ประกอบกิจการสถานบริการที่ยังไม่เคยจดทะเบียนสรรพสามิต ได้รับการผ่อนผันระยะเวลาการจดทะเบียน โดยให้สามารถจดทะเบียนสรรพสามิตได้ภายในระยะเวลาหกเดือนนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ โดยในการจดทะเบียนสรรพสามิตดังกล่าว จะต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการจดทะเบียนตามที่อธิบดีกรมสรรพสามิตกำหนด

มาตรา ๒๑๓ ใบอนุญาตที่ออกตามความในพระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ. ๒๕๖๗ พระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. ๒๔๙๓ พระราชบัญญัติยาสูบ พ.ศ. ๒๕๐๙ และพระราชบัญญัติไฟ พุทธศักราช ๒๔๘๖ ก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ ให้ยังคงใช้ได้ต่อไปจนกว่าจะสิ้นอายุใบอนุญาต แต่ในกรณีใบอนุญาตตามมาตรา ๓๓ และมาตรา ๑๔๔ ฉ (๑) แห่งพระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ. ๒๕๖๗ ให้คงใช้ได้ต่อไปอีกหกเดือนนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ

ให้ผู้ที่ต้องยื่นคำขอรับใบอนุญาตตามพระราชบัญญัตินี้ ยื่นคำขอรับใบอนุญาต ภายในหกเดือนนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดไว้สำหรับการยื่นขอใบอนุญาตนั้น ๆ

คำอธิบาย

บทบัญญัติมาตรานี้ กำหนดให้ใบอนุญาตต่าง ๆ ที่ออกตามความในพระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ. ๒๕๒๗ พระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. ๒๕๙๓ พระราชบัญญัติยาสูบ พ.ศ. ๒๕๐๙ และพระราชบัญญัติไฟ พุทธศักราช ๒๕๘๖ ก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ ให้ยังคงใช้ได้ต่อไปจนกว่าจะสิ้นอายุใบอนุญาต แต่สำหรับใบอนุญาตตั้งคลังสินค้าทัณฑ์บนและใบอนุญาตให้มีสถานแสดงรถยนต์เพื่อขายตามพระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ. ๒๕๒๗ ซึ่งเป็นใบอนุญาตที่ไม่ได้กำหนดระยะเวลาสิ้นอายุใบอนุญาตไว้ พระราชบัญญัตินี้กำหนดให้สามารถใช้ได้ต่อไปได้อีกหกเดือนนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ และบทบัญญัติตามมาตรานี้ยังได้ผ่อนผันระยะเวลาการขออนุญาตต่าง ๆ ในพระราชบัญญัตินี้โดยให้ผู้ต้องยื่นคำขอรับใบอนุญาตสามารถยื่นคำขอรับใบอนุญาตได้ภายในหกเดือนนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ โดยในการขอรับใบอนุญาตต่าง ๆ ดังกล่าว จะต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดไว้สำหรับการยื่นขอใบอนุญาตประเภทนั้น ๆ ด้วย

บัญชีพิกัดอัตราภาษีสรรพสามิต

ตอนที่ ๑ สินค้าน้ำมันและผลิตภัณฑ์น้ำมัน

“น้ำมันและผลิตภัณฑ์น้ำมัน” หมายความว่า ผลิตภัณฑ์ที่ผลิตจากปิโตรเลียม ได้แก่ น้ำมันเบนซิน น้ำมันก๊าด น้ำมันเชื้อเพลิงสำหรับเครื่องบินไอพ่น น้ำมันดีเซล น้ำมันเชื้อเพลิงหนัก น้ำมันเตา และน้ำมันอื่น ๆ ที่คล้ายกับน้ำมันที่ได้ออกชื่อมาแล้ว น้ำมันหล่อลื่น ปิโตรเลียมปิตุเมน (แอสฟัลต์) ปิโตรเลียมโค้ก ก๊าซปิโตรเลียมชนิดต่าง ๆ ก๊าซธรรมชาติเหลว ก๊าซธรรมชาติ สารละลายหรือโซลเวนท์ชนิดต่าง ๆ สารพลอยได้ และกากอื่น ๆ ที่ได้จากปิโตรเลียม และให้หมายความรวมถึงน้ำมันอื่นหรือผลิตภัณฑ์อื่นที่มีได้ผลจากปิโตรเลียมซึ่งใช้เป็นเชื้อเพลิง หรือใช้ผลิตน้ำมันเชื้อเพลิง หรือใช้แทนน้ำมันหรือผลิตภัณฑ์น้ำมันที่ได้ออกชื่อมาแล้วข้างต้น

คำอธิบาย

จากความหมายของสินค้าน้ำมันและผลิตภัณฑ์น้ำมัน ในตอนที่ ๑ สามารถแบ่งสินค้าน้ำมันและผลิตภัณฑ์น้ำมันออกเป็น ๒ ประเภทใหญ่ ๆ ดังนี้

๑. ผลิตภัณฑ์ที่ผลิตจากปิโตรเลียม ได้แก่ น้ำมันเบนซิน น้ำมันก๊าด น้ำมันเชื้อเพลิงสำหรับเครื่องบินไอพ่น น้ำมันดีเซล น้ำมันเชื้อเพลิงหนัก น้ำมันเตา และน้ำมันอื่น ๆ ที่คล้ายกับน้ำมันที่ได้ออกชื่อมาแล้ว น้ำมันหล่อลื่น ปิโตรเลียมปิตุเมน (แอสฟัลต์) ปิโตรเลียมโค้ก ก๊าซปิโตรเลียมชนิดต่าง ๆ ก๊าซธรรมชาติเหลว ก๊าซธรรมชาติ สารละลายหรือโซลเว้นท์ชนิดต่าง ๆ สารพลอยได้ และกากอื่น ๆ ที่ได้จากปิโตรเลียม

๒. น้ำมันอื่นหรือผลิตภัณฑ์อื่นที่มีได้ผลิตจากปิโตรเลียมซึ่งใช้เป็นเชื้อเพลิง หรือใช้ผลิตน้ำมันเชื้อเพลิง หรือใช้แทนน้ำมันหรือผลิตภัณฑ์น้ำมันที่ได้ออกชื่อมาแล้วใน ๑. อาทิเช่น น้ำมันจากพืช หรือน้ำมันจากสัตว์ซึ่งใช้เพื่อเป็นเชื้อเพลิง เอทานอลที่ใช้ผสมกับน้ำมันเชื้อเพลิงเพื่อใช้เป็นเชื้อเพลิง รวมถึงน้ำมันหรือผลิตภัณฑ์น้ำมันอื่น ๆ ที่ได้จากการประดิษฐ์หรือสังเคราะห์ขึ้นเพื่อใช้แทนผลิตภัณฑ์ที่ผลิตจากปิโตรเลียมด้วย

ความหมายของสินค้าน้ำมันและผลิตภัณฑ์น้ำมัน ในตอนที่ ๑ เป็นเพียงการกำหนดขอบเขตของสินค้าน้ำมันและผลิตภัณฑ์น้ำมันที่อาจมีการจัดเก็บภาษีสรรพสามิตจากน้ำมันและผลิตภัณฑ์น้ำมันดังกล่าวได้ แต่ในการพิจารณาว่าน้ำมันประเภทใดที่ถูกกำหนดให้จัดเก็บภาษีสรรพสามิตหรือไม่ ต้องไปพิจารณาจากประเภทพิกัดอัตราภาษีสรรพสามิต ซึ่งปัจจุบันกำหนดไว้ ๑๕ ประเภทย่อย ในประเภทที่ ๐๑.๐๑ - ๐๑.๑๔ และ ๐๑.๙๐ ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

ประเภทที่ ๐๑.๐๑ น้ำมันเบนซิน และน้ำมันที่คล้ายกัน

ประเภทที่ ๐๑.๐๒ แนพทา รีฟอร์มเมท ไพโรลัยลิสก๊าซโซลีน และของเหลวที่คล้ายกัน

ประเภทที่ ๐๑.๐๓ น้ำมันก๊าดและน้ำมันที่จุดให้แสงสว่างที่คล้ายกัน

ประเภทที่ ๐๑.๐๔ น้ำมันเชื้อเพลิงสำหรับเครื่องบินไอพ่น

ประเภทที่ ๐๑.๐๕ น้ำมันดีเซล และน้ำมันอื่น ๆ ที่คล้ายกัน

ประเภทที่ ๐๑.๐๖ ก๊าซธรรมชาติเหลว (เอ็น.จี.แอล.) และก๊าซเหลวที่คล้ายกัน

ประเภทที่ ๐๑.๐๗ ก๊าซปิโตรเลียมเหลว (แอล.พี.จี.) ก๊าซโพรเพนเหลวและก๊าซที่คล้ายกัน

ประเภทที่ ๐๑.๐๘ ก๊าซมีเทนเหลว ก๊าซอีเทนเหลว ก๊าซบิวเทนเหลว ไอโซเมอร์ของ บิวเทนในสภาพเหลว และก๊าซหรือของเหลวที่คล้ายกัน

ประเภทที่ ๐๑.๐๙ เอทิลีนเหลว โพรพิลีนเหลว บิวทิลีนเหลว ไอโซเมอร์ของบิวทิลีน ในสภาพเหลว บิวทาไดอินเหลว และของเหลวที่คล้ายกัน

ประเภทที่ ๐๑.๑๐ ก๊าซมีเทน ก๊าซอีเทน ก๊าซโพรเพน ก๊าซบิวเทน ไอโซเมอร์ของบิวเทนในสภาพเป็นก๊าซ และก๊าซที่คล้ายกัน

ประเภทที่ ๐๑.๑๑ เอทิลีน โพรพิลีน บิวทิลีน ไอโซเมอร์ของบิวทิลีน บิวทาไดอินในสภาพเป็นก๊าซ และก๊าซที่คล้ายกัน

ประเภทที่ ๐๑.๑๒ น้ำมันเตาและน้ำมันที่คล้ายกัน

ประเภทที่ ๐๑.๑๓ ผลิตภัณฑ์ที่เป็นของผสมปิโตรเมเนนซึ่งใช้เป็นเชื้อเพลิง

ประเภทที่ ๐๑.๑๔ สารละลายประเภทไฮโดรคาร์บอน (Hydrocarbon Solvent) ทั้งนี้ เฉพาะที่มีคุณสมบัติตามที่อธิบดีประกาศกำหนด

ประเภทที่ ๐๑.๙๐ อื่น ๆ ตามที่กำหนดในกฎกระทรวง ซึ่งน้ำมันและผลิตภัณฑ์น้ำมันที่จะกำหนดในกฎกระทรวงให้เป็นสินค้าในประเภทที่ ๐๑.๙๐ นี้ จะต้องเป็นสินค้าที่อยู่ในความหมายของสินค้า “น้ำมันและผลิตภัณฑ์น้ำมัน” ในตอนที่ ๑ แต่ไม่อยู่ในประเภทที่ ๐๑.๐๑ - ๐๑.๑๔ อาทิเช่น น้ำมันหล่อลื่น สารละลายได้จากปิโตรเลียม กากที่ได้จากปิโตรเลียม น้ำมันจากพืชหรือน้ำมันจากสัตว์ซึ่งใช้เพื่อเป็นเชื้อเพลิง เป็นต้น ซึ่งขึ้นอยู่กับนโยบายด้านภาษีเกี่ยวกับพลังงานหรือเชื้อเพลิงในขณะนั้น ๆ

ตอนที่ ๒ สินค้าเครื่องดื่ม

“เครื่องดื่ม” หมายความว่า

(๑) สิ่งซึ่งตามปกติใช้เป็นเครื่องดื่มได้โดยไม่ต้องเจือปน ซึ่งไม่มีแอลกอฮอล์หรือมีแอลกอฮอล์โดยปริมาตรไม่เกินร้อยละ ๐.๕ อันบรรจุในภาชนะและผนึกไว้ แต่ไม่รวมถึง

(ก) น้ำหรือน้ำแร่ตามธรรมชาติ

(ข) น้ำกลั่นหรือน้ำกรองสำหรับดื่มโดยไม่ปรุงแต่ง

(ค) เครื่องดื่มซึ่งผู้ผลิตได้ผลิตขึ้นเพื่อขายปลีกเองโดยเฉพาะ อันมิได้มีก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์อยู่ด้วย ทั้งนี้ได้สงวนคุณภาพด้วยเครื่องเคมี

(ง) นํ้านมจืด นํ้านมอื่น ๆ ไม่ว่าจะปรุงแต่งหรือไม่ ทั้งนี้ ตามมาตรฐานที่กำหนดไว้ในกฎหมายว่าด้วยอาหาร

(จ) เครื่องดื่มซึ่งมีลักษณะเป็นเกล็ดน้ำแข็ง

(ฉ) เครื่องดื่มตามที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด

(๒) หัวเชื้อเข้มข้นเฉพาะที่ใช้กับเครื่องผลิตเครื่องดื่มพร้อมดื่มเพื่อขายให้กับผู้บริโภค ณ จุดขายปลีก

(๓) อาหารชนิดเหลว หรือผลิตภัณฑ์เสริมอาหาร ตามกฎหมายว่าด้วยอาหารที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด

คำอธิบาย

จากความหมายของเครื่องดื่ม ในตอนที่ ๒ สามารถพิจารณาความหมายของเครื่องดื่มได้ ดังนี้

(๑) เครื่องดื่ม หมายความว่า สิ่งซึ่งตามปกติใช้เป็นเครื่องดื่มได้โดยไม่ต้องเจือปนซึ่งไม่มีแอลกอฮอล์หรือมีแอลกอฮอล์โดยปริมาตรไม่เกินร้อยละ ๐.๕ อันบรรจุในภาชนะและผนึกไว้ ซึ่งจากความหมายดังกล่าว เครื่องดื่มตาม (๑) ต้องมีองค์ประกอบ ดังนี้

(๑.๑) เป็นสิ่งซึ่งตามปกติใช้เป็นเครื่องดื่มได้โดยไม่ต้องเจือปน คือเป็นสิ่งที่พร้อมใช้เป็นเครื่องดื่มได้โดยไม่ต้องนำไปเจือปน เจือจาง ผสมกับสิ่งอื่น หรือผ่านกรรมวิธีอื่นใดก่อนการดื่ม

(๑.๒) ต้องไม่มีแอลกอฮอล์หรือหากมีแอลกอฮอล์จะมีได้โดยปริมาตรไม่เกิน ร้อยละ ๐.๕ ซึ่งหากมีแอลกอฮอล์โดยปริมาตรเกินกว่าร้อยละ ๐.๕ จะไม่จัดเป็นสินค้าเครื่องดื่ม แต่จะเป็นสินค้าสุราในตอน
ที่ ๑๓

(๑.๓) ต้องบรรจุอยู่ในภาชนะและผนึกไว้ เช่น บรรจุภาชนะขวด กระจง ก่อง และปิดผนึกไว้ด้วยสิ่งปิดผนึกสำหรับภาชนะนั้น ๆ หากเป็นเป็นสิ่งที่พร้อมใช้เป็นเครื่องดื่มแต่ไม่ได้บรรจุอยู่ในภาชนะ หรือบรรจุอยู่ในภาชนะแต่ไม่ได้ผนึกไว้ ก็จะไม่เข้าลักษณะเป็นเครื่องดื่มตาม (๑) เช่น เครื่องดื่มพร้อมดื่มที่กดออกจากเครื่องผลิตเครื่องดื่มพร้อมดื่มเพื่อขายให้กับผู้บริโภค ณ จุดขายปลีก รองใส่ภาชนะแก้วพลาสติกมีฝาพลาสติกปิดปากแก้วกันเครื่องดื่มหก แต่ไม่ได้มีการผนึกภาชนะไว้ เช่นนี้เครื่องดื่มดังกล่าวย่อมไม่เข้าลักษณะเป็นเครื่องดื่มตาม (๑)

อย่างไรก็ตามเครื่องดื่มใน (๑) ไม่รวมถึง

(ก) น้ำหรือน้ำแร่ตามธรรมชาติ ซึ่งหมายถึงน้ำที่มีอยู่ตามธรรมชาติ เช่น น้ำฝน น้ำบาดาล น้ำจากแม่น้ำ ลำคลอง หนอง บึง น้ำตก หรือบ่อต่าง ๆ ที่มีอยู่ตามธรรมชาติ หรือน้ำแร่ตามธรรมชาติ ซึ่งหมายถึงน้ำแร่ที่มีอยู่ในแหล่งตามธรรมชาติ โดยมนุษย์ไม่ได้ปรุงแต่งหรือเติมแร่ธาตุเพิ่มเข้าไป หากดักน้ำหรือน้ำแร่มาจากแหล่งธรรมชาติเหล่านี้แล้วบรรจุภาชนะและปิดผนึก เช่นนี้ย่อมไม่เข้าลักษณะเป็นเครื่องดื่มตาม (๑)

(ข) น้ำกลั่นหรือน้ำกรองสำหรับดื่ม โดยไม่ปรุงแต่ง ซึ่งหมายถึงน้ำที่นำมากลั่นหรือกรองเพื่อให้มีความสะอาดและถูกสุขอนามัยสำหรับการดื่มกิน โดยไม่ได้นำไปปรุงแต่งสี กลิ่น รส รวมถึงการเติมวิตามินแร่ธาตุต่าง ๆ ให้แตกต่างไปจากน้ำที่มีอยู่ในธรรมชาติ เช่นนี้ย่อมไม่เข้าลักษณะเป็นเครื่องดื่มตาม (๑)

(ค) เครื่องดื่ม ซึ่งผู้ผลิตได้ผลิตขึ้นเพื่อขายปลีกเองโดยเฉพาะ อันมิได้มีการคาร์บอนไดออกไซด์อยู่ด้วย ทั้งนี้ได้สงวนคุณภาพด้วยเครื่องเคมี โดยเครื่องดื่มที่ได้รับการรับยกเว้นไม่จัดเป็นเครื่องดื่มใน (๑) ตาม (ค) นี้ จะต้องมีองค์ประกอบ ดังนี้

- เป็นเครื่องดื่มที่ผู้ผลิตได้ผลิตขึ้นเพื่อขายปลีกเองโดยเฉพาะ ซึ่งการ “ผลิตขึ้นขายปลีกเองโดยเฉพาะ” นี้ หมายถึง เครื่องดื่มที่ผู้ผลิตมิได้ผลิตขึ้นเพื่อจำนวนมากโดยใช้เครื่องมือเครื่องจักรที่มีลักษณะซับซ้อนหรือใช้แรงงานคนหลายคนอันมีลักษณะเป็นการประกอบอุตสาหกรรม และไม่ได้มีการขายส่งเพื่อให้ผู้อื่นนำไปขายต่อหรือขายในจำนวนมากต่อครั้ง แต่เป็นการผลิตเครื่องดื่มขึ้นเพื่อขายปลีกให้แก่ผู้บริโภคโดยตรง

- ไม่มีก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ โดยเครื่องต้มที่ผู้ผลิตได้ผลิตขึ้นเพื่อขายปลีกเอง โดยเฉพาะ ต้องไม่มีการเติมก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์เข้าไปในเครื่องต้มหรือภาชนะบรรจุเครื่องต้ม ดังนั้น ในกรณีเครื่องต้มที่มีก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์อยู่ด้วย เช่น น้ำโซดา น้ำอัดลม น้ำผลไม้อัดก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ เป็นต้น แม้จะผลิตขึ้นเพื่อขายปลีกเองโดยเฉพาะ ก็ไม่เข้าลักษณะเครื่องต้มที่ได้รับการยกเว้นตาม (ค) แต่อย่างใด

- มิได้สงวนคุณภาพด้วยเครื่องเค็ม โดยเครื่องต้มที่ผู้ผลิตได้ผลิตขึ้นเพื่อขายปลีกเอง โดยเฉพาะ จะต้องไม่เติมสารกันเสียหรือสารกันบูดเพื่อรักษาคุณภาพของเครื่องต้มนั้นให้อยู่ได้เป็นระยะเวลานาน

(ง) น้ำนมจืด น้ำนมอื่น ๆ ไม่ว่าจะปรุงแต่งหรือไม่ ทั้งนี้ ตามมาตรฐานที่กำหนดไว้ในกฎหมายว่าด้วยอาหาร หากเป็นเพียงเครื่องต้มที่มีนมผสมอยู่แต่ไม่ได้เป็นน้ำนมตามมาตรฐานที่กำหนดไว้ในกฎหมายว่าด้วยอาหาร ก็ไม่เข้าลักษณะที่จะได้รับการยกเว้นตาม (ง)

(จ) เครื่องต้มซึ่งมีลักษณะเป็นเกล็ดน้ำแข็ง ซึ่งหมายถึงเครื่องต้มที่ผลิตขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์ให้ผู้บริโภคบริโภคในลักษณะที่เป็นเกล็ดน้ำแข็ง เช่น เครื่องต้มเกล็ดน้ำแข็ง น้ำแข็งใส เกล็ดหิมะ เป็นต้น

(ฉ) เครื่องต้มตามที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด

(๒) หัวเชื้อเข้มข้นเฉพาะที่ใช้กับเครื่องผลิตเครื่องต้มพร้อมดื่มเพื่อขายให้กับผู้บริโภค จุดขายปลีก ซึ่งเครื่องต้มตาม (๒) จะต้องมียอดประกอบ ดังนี้

(๒.๑) เป็นหัวเชื้อเข้มข้นที่ใช้ในการผลิตเครื่องต้มพร้อมดื่ม โดยหัวเชื้อเข้มข้นดังกล่าวจะต้องเป็นสิ่งซึ่งตามปกติไม่สามารถใช้เป็นเครื่องต้มได้ จะต้องนำไปทำ ประกอบ ปรับปรุง แปรรูป หรือแปรสภาพหรือทำการอย่างใดอย่างหนึ่งไม่ว่าด้วยวิธีใด ๆ โดยเครื่องผลิตเครื่องต้มให้เป็นเครื่องต้มพร้อมดื่มก่อน เพื่อขายให้กับผู้บริโภค ณ จุดขายปลีก

(๒.๒) ใช้กับเครื่องผลิตเครื่องต้มพร้อมดื่มเพื่อขายให้กับผู้บริโภค ณ จุดขายปลีก หากเป็นหัวเชื้อเข้มข้นที่ใช้กับเครื่องอื่น ๆ หรือกรณีอื่น ๆ เช่น ใช้ในการผลิตเครื่องต้มในโรงอุตสาหกรรมขนาดใหญ่ ใช้ในการผลิตขนมหรือสิ่งอื่น หัวเชื้อเข้มข้นดังกล่าวย่อมไม่เข้าลักษณะเป็นเครื่องต้มตาม (๒) ซึ่งประเด็นน่าพิจารณาคือ “เครื่องผลิตเครื่องต้มพร้อมดื่มเพื่อขายให้กับผู้บริโภค ณ จุดขายปลีก” มีความหมายเพียงใด เนื่องจากไม่มีค่านิยามตามที่กฎหมายบัญญัติไว้ ซึ่งพิจารณาได้ดังนี้

“เครื่องผลิตเครื่องต้มพร้อมดื่มเพื่อขายให้กับผู้บริโภค ณ จุดขายปลีก” จัดเป็น “โรงอุตสาหกรรม” ตามพระราชบัญญัตินี้หรือไม่ นั้น มาตรา ๔ กำหนดให้ “โรงอุตสาหกรรม” หมายความว่า สถานที่ที่ใช้ในการผลิตสินค้า รวมตลอดทั้งบริเวณแห่งสถานที่นั้น และกำหนดให้ “สินค้า” หมายความว่า สิ่งซึ่งผลิตหรือนำเข้าและระบุไว้ในบัญชีพิกัดอัตราภาษีสรรพสามิตท้ายพระราชบัญญัตินี้ โรงอุตสาหกรรมเครื่องต้มตามพระราชบัญญัตินี้จึงต้องเป็นสถานที่ที่ใช้ในการผลิตเครื่องต้มในบัญชีพิกัดอัตราภาษีสรรพสามิต ตอนที่ ๒ อันได้แก่เครื่องต้มที่บรรจุในภาชนะและฉีกไว้ตาม (๑) หัวเชื้อเข้มข้นของเครื่องต้มตาม (๒) และอาหารชนิดเหลว หรือผลิตภัณฑ์เสริมอาหาร ตามกฎหมายว่าด้วยอาหาร ที่รัฐมนตรีประกาศกำหนดตาม (๓) ดังนั้น จึงต้องพิจารณาว่าสิ่งที่ผลิตจาก “เครื่องผลิตเครื่องต้มพร้อมดื่มเพื่อขายให้กับผู้บริโภค ณ จุดขายปลีก” เป็น “เครื่องต้ม” ใน (๑) หรือไม่

หากสิ่งทีผลิตจาก “เครื่องผลิตเครื่องตีมพร้อมตีมเพื่อขายให้กับผู้บริโภค ณ จุดขายปลีก” เป็นเครื่องตีมพร้อมตีมที่ อยู่บรรจุ ในภาชนะและผนึกไว้ใน (๑) และไม่มีอยู่ในช้อยกเว้นตาม (ก) - (ฉ) เครื่องดังกล่าวก็จัดเป็นโรงอุตสาหกรรม ที่ต้องจดทะเบียนสรรพสามิต และสิ่งทีผลิตขึ้นจากเครื่องดังกล่าวจะต้องเสียภาษีสรรพสามิต แต่หากสิ่งทีผลิตจาก “เครื่องผลิตเครื่องตีมพร้อมตีมเพื่อขายให้กับผู้บริโภค ณ จุดขายปลีก” เป็นเครื่องตีมพร้อมตีมแต่ไม่ได้อยู่ในอยู่ บรรจุในภาชนะและผนึกไว้ใน (๑) “เครื่องผลิตเครื่องตีมพร้อมตีมเพื่อขายให้กับผู้บริโภค ณ จุดขายปลีก” ก็จะไม่จัดเป็นโรงอุตสาหกรรมตามมาตรา ๔ ดังนั้น “เครื่องผลิตเครื่องตีมพร้อมตีมเพื่อขายให้กับผู้บริโภค ณ จุดขายปลีก” ตามพระราชบัญญัตินี้จะเป็นโรงอุตสาหกรรมหรือไม่เป็นโรงอุตสาหกรรมตามมาตรา ๔ ก็ได้

“เครื่องผลิตเครื่องตีมพร้อมตีมเพื่อขายให้กับผู้บริโภค ณ จุดขายปลีก” จะต้องมีคุณสมบัติ อย่งไร นั้น ในพระราชบัญญัตินี้ไม่มีกำหนดไว้ ซึ่งเมื่อพิจารณาตามมาตรา ๔ คำว่า “ผลิต” หมายควมว่า ทำ ประกอบ ปรับปรุง แปรรูป หรือแปรสภาพสินค้าหรือทำการอย่างใดอย่างหนึ่งให้มีขึ้นซึ่งสินค้าไม่ว่าด้วยวิธีใด ๆ “เครื่องผลิตเครื่องตีมพร้อมตีมเพื่อขายให้กับผู้บริโภค ณ จุดขายปลีก” จึงต้องมีคุณสมบัติเป็นเครื่องที่ใช้ในการทำ ประกอบ ปรับปรุง แปรรูป หรือแปรสภาพหรือทำการอย่างใดอย่างหนึ่งไม่ว่าด้วยวิธีใด ๆ ให้มีขึ้นซึ่งเครื่องตีม พร้อมตีมจากหัวเชื้อเข้มข้น เพื่อขายให้กับผู้บริโภค ณ จุดขายปลีก โดยเครื่องตีมพร้อมตีมที่ได้จากเครื่องดังกล่าว จะบรรจุอยู่ในภาชนะและผนึกไว้หรือไม่ก็ตาม แต่หากเครื่องดังกล่าวไม่สามารถทำให้มีขึ้นซึ่งเครื่องตีมพร้อมตีม จากหัวเชื้อเข้มข้น เช่น เครื่องบรรจุเครื่องตีมพร้อมตีมเพื่อขาย เครื่องที่ใช้ปรับอุณหภูมิเครื่องตีมเพื่อขาย เป็นต้น เครื่องเหล่านี้ย่อมไม่เป็น “เครื่องผลิตเครื่องตีมพร้อมตีมเพื่อขายให้กับผู้บริโภค ณ จุดขายปลีก”

“เครื่องผลิตเครื่องตีมพร้อมตีมเพื่อขายให้กับผู้บริโภค ณ จุดขายปลีก” จะต้องมีลักษณะ ทางกายภาพอย่งไร นั้น ในพระราชบัญญัตินี้ไม่มีกำหนดไว้ ซึ่งหากพิจารณาจากวัตถุประสงค์ของเครื่องดังกล่าว จะพบว่า จะต้องเป็นเครื่องผลิตเครื่องตีมพร้อมตีมเพื่อขายให้กับผู้บริโภค ณ จุดขายปลีก ซึ่งไม่ว่าจะมีลักษณะ ทางกายภาพอย่งไร จะเครื่องขนาดใหญ่หรือขนาดเล็ก จะเคลื่อนที่ได้หรือไม่ จะมีจำนวนหัวจ่ายเครื่องตีมพร้อม ตีมอยู่ภายในเครื่องจำนวนเท่าใด หรือมีกระบวนการผลิตภายในของเครื่องอย่งไร มีระบบการทำงานอย่งไร ย่อม ไม่สำคัญ หากเป็นเครื่องที่ใช้ผลิตเครื่องตีมพร้อมตีมเพื่อขายให้กับผู้บริโภค ณ จุดขายปลีกได้ ย่อมจัดเป็น “เครื่องผลิตเครื่องตีมพร้อมตีมเพื่อขายให้กับผู้บริโภค ณ จุดขายปลีก”

(๓) อาหารชนิดเหลว หรือผลิตภัณฑ์เสริมอาหารตามกฎหมายว่าด้วยอาหารที่รัฐมนตรีประกาศ กำหนด ซึ่งเครื่องตีมตาม (๓) จะต้องมีลักษณะอย่งไรดังต่อไปนี้

(๓.๑) เป็นอาหารชนิดเหลว ตามกฎหมายว่าด้วยอาหาร ที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด

โดยอาหารชนิดเหลว ตามกฎหมายว่าด้วยอาหาร มีทั้งกรณีที่เป็นสินค้าเครื่องตีมตาม (๑) และ (๒) ในบัญชีพิกัดอัตราภาษีสรรพสามิตท้ายพระราชบัญญัตินี้ และกรณีที่ไม่จัดเป็นเครื่องตีมตาม (๑) และ (๒) ซึ่งกรณีที่เป็นเครื่องตีมตาม (๑) และ (๒) แต่แรกย่อมไปพิจารณาตามพิกัดดังกล่าว แต่กรณีที่ไม่จัดเป็นเครื่องตีม ตาม (๑) และ (๒) รัฐมนตรีย่อมมีอำนาจที่จะประกาศกำหนดให้อาหารชนิดเหลวดังกล่าวเป็นเครื่องตีม ตาม (๓) นี้ ได้ อาทิเช่น ผลไม้ในน้ำเชื่อม สมูทตี้ โยเกิร์ต ชูบที่ทำจากพืชและสัตว์ เป็นต้น

(๓.๒) เป็นผลิตภัณฑ์เสริมอาหาร ตามกฎหมายว่าด้วยอาหาร ที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด

โดยผลิตภัณฑ์เสริมอาหาร เป็นผลิตภัณฑ์ที่ใช้รับประทานนอกเหนือจากการรับประทาน อาหารตามปกติ ซึ่งมีสารอาหารหรือสารอื่นเป็นองค์ประกอบ มีใช้รูปแบบอาหารตามปกติ (Conventional Foods) โดยผลิตภัณฑ์เสริมอาหารอาจอยู่ในรูปแบบเม็ด แคปซูล ผง เกล็ด ของเหลวหรือลักษณะอื่น ซึ่งในพิกัด อัตราภาษีสรรพสามิตมีวัตถุประสงค์ที่จะจัดเก็บภาษีผลิตภัณฑ์เสริมอาหาร เนื่องจากมีราคาสูงและฟุ่มเฟือย ซึ่ง หากรัฐมีนโยบายที่จะให้ประชาชนลดการบริโภคก็สามารถออกประกาศเพื่อกำหนดให้เป็นเครื่องดื่มตาม (๓) ได้

จากความหมายของเครื่องดื่มใน (๑) - (๓) ดังที่ได้กล่าวไปข้างต้น เป็นแต่เพียงความหมายของ ลักษณะสินค้าที่อยู่ในบัญชีพิกัดอัตราภาษีสรรพสามิต ตอนที่ ๒ เครื่องดื่ม เท่านั้น แต่การพิจารณาว่าเครื่องดื่ม ประเภทใดจะต้องเสียภาษีสรรพสามิตบ้างนั้น จะต้องพิจารณาจากประเภทของเครื่องดื่มที่กำหนดไว้ในประเภท พิกัดอัตราภาษีสรรพสามิต ซึ่งในตอนต้นที่ ๒ เครื่องดื่ม ได้แบ่งประเภทพิกัดอัตราภาษีสรรพสามิตสำหรับสินค้า เครื่องดื่มไว้ ๖ ประเภท โดยประเภทที่ ๐๒.๐๑ - ๐๒.๐๓ กำหนดจากเครื่องดื่มตามความหมายของ (๑) ประเภทที่ ๐๒.๐๔ กำหนดจากเครื่องดื่มตามความหมายของ (๒) ประเภทที่ ๐๒.๐๕ กำหนดจากเครื่องดื่มตามความหมาย ของ (๓) ส่วนประเภทที่ ๐๒.๙๐ ปัจจุบันยังไม่มีกำหนดแต่สามารถกำหนดได้จากเครื่องดื่มตามความหมายของ (๑) - (๓) ซึ่งพิกัดอัตราภาษีสรรพสามิตประเภทที่ ๐๒.๐๑ - ๐๒.๙๐ มีรายละเอียด ดังนี้

ประเภทที่ ๐๒.๐๑ น้ำแร่เทียม น้ำโซดาและน้ำอัดลม ที่ไม่เติมน้ำตาล หรือสารที่ทำให้หวานอื่น ๆ และไม่ปรุงกลิ่นรส โดยเครื่องดื่มภายใต้พิกัดอัตราภาษีสรรพสามิตประเภทที่ ๐๒.๐๑ ได้แก่

- น้ำแร่เทียม ที่ไม่เติมน้ำตาล หรือสารที่ทำให้หวานอื่น ๆ และไม่ปรุงกลิ่นรส
- น้ำโซดาและน้ำอัดลม ที่ไม่เติมน้ำตาล หรือสารที่ทำให้หวานอื่น ๆ และไม่ปรุงกลิ่นรส

ประเภทที่ ๐๒.๐๒ น้ำแร่ และน้ำอัดลม ที่เติมน้ำตาลหรือสารที่ทำให้หวานอื่น ๆ หรือที่ปรุงกลิ่น รสและเครื่องดื่มอื่น ๆ แต่ไม่รวมถึงน้ำผลไม้หรือน้ำพืชผัก ตามประเภทที่ ๐๒.๐๓ โดยเครื่องดื่มภายใต้พิกัดอัตรา ภาษีสรรพสามิตประเภทที่ ๐๒.๐๒ ได้แก่

- น้ำแร่ ที่เติมน้ำตาลหรือสารที่ทำให้หวานอื่น ๆ หรือที่ปรุงกลิ่นรส โดยน้ำแร่ในที่นี้หมายถึงทั้ง น้ำแร่จากธรรมชาติและน้ำแร่เทียมที่นำมาเติมน้ำตาลหรือสารที่ทำให้หวาน หรือแม้จะไม่ได้เติมน้ำตาลหรือสารที่ ทำให้หวานแต่ได้มีการปรุงกลิ่นหรือรส ก็จัดเป็นเครื่องดื่มภายใต้พิกัดอัตราภาษีสรรพสามิตประเภทที่ ๐๒.๐๒ เช่นเดียวกัน

- น้ำอัดลม ที่เติมน้ำตาลหรือสารที่ทำให้หวานอื่น ๆ หรือที่ปรุงกลิ่นรส โดยน้ำอัดลมหรือ เครื่องดื่มที่อัดด้วยก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ หากมีการเติมน้ำตาลหรือสารที่ทำให้หวาน หรือนำไปปรุงแต่งกลิ่นหรือ รสด้วยสิ่งใด ๆ ไม่ว่าจะเป็นสิ่งที่สังเคราะห์ขึ้นหรือสิ่งที่มาจากธรรมชาติ เช่น น้ำอัดลมแต่งกลิ่นรสเลียนธรรมชาติ หรือน้ำอัดลมแต่งรสด้วยน้ำผลไม้ เช่นนี้ก็จัดเป็นเครื่องดื่มภายใต้พิกัดอัตราภาษีสรรพสามิตประเภทที่ ๐๒.๐๒ เช่นเดียวกัน

- เครื่องดื่มอื่น ๆ แต่ไม่รวมถึงน้ำผลไม้หรือน้ำพืชผัก ตามประเภทที่ ๐๒.๐๓ โดยเครื่องดื่มอื่น ๆ ในที่นี้ จะหมายถึงเครื่องดื่มในความหมายของ (๑) กล่าวคือ ต้องเป็นสิ่งซึ่งใช้เป็นเครื่องดื่มได้ โดยไม่ต้องเจือปน ต้องไม่มีแอลกอฮอล์หรือหากมีแอลกอฮอล์จะมีได้โดยปริมาตรไม่เกินร้อยละ ๐.๕ และต้องบรรจุอยู่ในภาชนะและฉีกไว้ แต่ไม่อยู่ในประเภทที่ ๐๒.๐๑ ไม่เป็นน้ำแร่ และน้ำอัดลม ที่เติมน้ำตาลหรือสารที่ทำให้หวานอื่น ๆ หรือที่ปรุงกลิ่นรสในประเภทที่ ๐๒.๐๒ และไม่เป็นน้ำผลไม้หรือน้ำพืชผักในประเภทที่ ๐๒.๐๓ ตัวอย่างเครื่องดื่มอื่น ๆ ในประเภทที่ ๐๒.๐๒ อาทิเช่น เครื่องดื่มเกลือแร่ เครื่องดื่ม ที่มีคาเฟอีน น้ำหวานกลิ่นรสต่าง ๆ น้ำผลไม้และน้ำพืชผักที่มีการหมักหรือเติมสุราแต่มีแอลกอฮอล์โดยปริมาตรไม่เกินร้อยละ ๐.๕ เป็นต้น

ประเภทที่ ๐๒.๐๓ น้ำผลไม้ (รวมถึงเกรปมัสต์) และน้ำพืชผักที่ไม่ได้หมัก และไม่เติมสุรา ไม่ว่าจะเติมน้ำตาลหรือสารทำให้หวานอื่น ๆ หรือไม่ก็ตาม ซึ่งน้ำผลไม้ (รวมถึงเกรปมัสต์) และน้ำพืชผัก (Fruit and Vegetable Juice) ในประเภทที่ ๐๒.๐๓ นี้จะต้องทำมาจากผลไม้และพืชผัก โดยวิธีการผลิตอาจปั่นหรือคั้นน้ำจากผลไม้หรือพืชผักสด ๆ การนำผลไม้หรือพืชผักสดหรือแห้งไปต้มเพื่อให้ผสมหรือละลายในน้ำ การผลิตจากผลไม้หรือพืชผักเข้มข้น หรือกรรมวิธีการผลิตอย่างอื่นแต่จะต้องไม่มีการหมักและไม่มีการเติมสุรา หากมีการหมักและการเติมสุราจะไม่จัดเป็นน้ำผลไม้และน้ำพืชผัก ในประเภทที่ ๐๒.๐๓ แต่จะจัดอยู่ในประเภทที่ ๐๒.๐๒ สำหรับกรณีที่มีแอลกอฮอล์โดยปริมาตรไม่เกินร้อยละ ๐.๕ และกรณีที่มีแอลกอฮอล์เกินปริมาณดังกล่าวจะจัดเป็นสินค้าสุรา ในตอนที่ ๑๓ อย่างไรก็ตาม น้ำผลไม้และพืชผักบางประเภทแม้จะไม่ได้มีการหมักและเติมสุรา แต่โดยธรรมชาติอาจเกิดแอลกอฮอล์ขึ้นได้ ซึ่งหากมีแอลกอฮอล์ที่เกิดขึ้นโดยธรรมชาติในน้ำผลไม้และน้ำพืชผักดังกล่าวโดยปริมาตรไม่เกินร้อยละ ๐.๕ เครื่องดื่มดังกล่าว ก็ยังอยู่ในประเภทที่ ๐๒.๐๓ แต่หากมีแอลกอฮอล์เกินปริมาณดังกล่าวจะจัดเป็นสินค้าสุรา ในตอนที่ ๑๓

ประเภทที่ ๐๒.๐๔ หัวเชื้อเข้มข้นเฉพาะที่ใช้กับเครื่องผลิตเครื่องดื่มพร้อมดื่มเพื่อขายให้กับผู้บริโภค ณ จุดขายปลีก โดยเครื่องดื่มภายใต้พิกัดอัตราภาษีสรรพสามิตประเภทที่ ๐๒.๐๔ ได้แก่ เครื่องดื่มตามความหมายของ (๒) คือต้องเป็นหัวเชื้อเข้มข้นที่ใช้กับเครื่องผลิตเครื่องดื่มพร้อมดื่มเพื่อขายให้กับผู้บริโภค ณ จุดขายปลีกเท่านั้น ไม่รวมถึงหัวเชื้อเข้มข้นที่ใช้ในการผลิตเครื่องดื่มสำหรับกรณีอื่น ๆ และหัวเชื้อเข้มข้นที่นำไปผลิตสิ่งของอื่น

ประเภทที่ ๐๒.๐๕ อาหารชนิดเหลว หรือผลิตภัณฑ์เสริมอาหารตามกฎหมายว่าด้วยอาหารที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด โดยเครื่องดื่มภายใต้พิกัดอัตราภาษีสรรพสามิตประเภทที่ ๐๒.๐๕ ได้แก่ เครื่องดื่มตามความหมายของ (๓)

ประเภทที่ ๐๒.๙๐ อื่น ๆ ตามที่กำหนดในกฎกระทรวง โดยเครื่องดื่มภายใต้พิกัดอัตราภาษีสรรพสามิตประเภทที่ ๐๒.๙๐ สามารถกำหนดได้จากเครื่องดื่มตามความหมายของ (๑) - (๓) ซึ่งขึ้นกับนโยบายด้านภาษีในขณะนั้น ๆ

ตอนที่ ๓ สินค้าเครื่องไฟฟ้า

“เครื่องไฟฟ้า” หมายความว่า ผลิตภัณฑ์ซึ่งใช้พลังงานไฟฟ้า และให้รวมถึงสิ่งที่ใช้ประกอบกับไฟฟ้าหรือเกี่ยวกับไฟฟ้าด้วย

คำอธิบาย

จากความหมายของ “เครื่องไฟฟ้า” สามารถแบ่งสินค้าเครื่องไฟฟ้าได้เป็น ๒ ประเภทใหญ่ ๆ ได้แก่

(๑) ผลิตภัณฑ์ซึ่งใช้พลังงานไฟฟ้า อาทิเช่น เครื่องใช้ไฟฟ้าภายในบ้าน สำนักงานหรือสถานที่ต่าง ๆ รถยนต์ที่ใช้พลังงานไฟฟ้า รวมถึงเครื่องใช้และผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ ที่ใช้พลังงานไฟฟ้าจากแบตเตอรี่หรือจากแหล่งกำเนิดอื่นที่ก่อให้เกิดหรือแปลงพลังงานนั้น ๆ ให้เป็นพลังงานไฟฟ้าด้วย

(๒) สิ่งที่ใช้ประกอบกับไฟฟ้าหรือเกี่ยวกับไฟฟ้า ได้แก่ สิ่งใด ๆ ก็ตามที่ใช้ประกอบกับไฟฟ้าหรือเกี่ยวข้องกับไฟฟ้า อาทิเช่น ปลั๊กไฟ สายไฟ หม้อแปลง แบตเตอรี่ ฟิวส์ เบรกเกอร์ สายดิน เป็นต้น

โดยในบัญชีพิกัดอัตราภาษีสรรพสามิตตอนที่ ๓ ได้กำหนดให้จัดเก็บภาษีจากเครื่องใช้ไฟฟ้า ซึ่งแบ่งเป็น ๒ ประเภท ดังนี้

ประเภทที่ ๐๓.๐๑ โคมไฟฟ้าและโคมระย้า สำหรับติดเพดานหรือผนัง แต่ไม่รวมถึงที่ใช้สำหรับให้แสงสว่างกลางแจ้งหรือถนนหลวง โดยในพิกัดอัตราภาษีสรรพสามิตประเภทที่ ๐๓.๐๑ นี้มีวัตถุประสงค์เพื่อจัดเก็บภาษีจากโคมไฟฟ้าและโคมระย้าหรือแขนเดอเลียร์ (Chandelier) ที่ใช้ในการประดับหรือตกแต่ง ซึ่งโดยทั่วไปจะใช้ในการประดับตกแต่งตามห้องหรือห้องโถงของสถานที่ที่มีความหรูหรา เช่น โรงแรม ที่อยู่อาศัยราคาสูง และโคมไฟฟ้าและโคมระย้าดังกล่าวจะมีราคาสูงกว่าหลอดไฟที่ใช้เพื่อให้แสงสว่างอย่างธรรมดา รวมถึงการใช้ไฟฟ้าที่มากกว่าหลอดไฟที่ให้แสงสว่างอย่างธรรมดาด้วย อย่างไรก็ตาม ในประเภทที่ ๐๓.๐๑ นี้ ไม่รวมถึงโคมไฟฟ้าและโคมระย้าที่ใช้สำหรับให้แสงสว่างกลางแจ้งหรือถนนหลวง

ประเภทที่ ๐๓.๙๐ อื่น ๆ ตามที่กำหนดในกฎกระทรวง โดยการออกกฎกระทรวงเพื่อกำหนดสินค้าในประเภทที่ ๐๓.๙๐ นี้เป็นสามารถกำหนดได้จากสินค้าที่อยู่ใต้ความหมายของคำว่า “เครื่องไฟฟ้า” ในตอนที่ ๓ แต่ไม่อยู่ในประเภทที่ ๐๓.๐๑ อาทิเช่น เครื่องปรับอากาศ ตู้เย็น โทรทัศน์ คอมพิวเตอร์ และเครื่องมือสื่อสารต่าง ๆ เป็นต้น ซึ่งขึ้นกับนโยบายด้านภาษีในขณะนั้น ๆ

ตอนที่ ๔ สิ้นค้าแบตเตอรี่

“แบตเตอรี่” หมายความว่า เซลล์หรือหมู่เซลล์ไฟฟ้าซึ่งต่อกันอยู่อย่างอนุกรมหรืออย่างขนาน หรือทั้ง ๒ อย่าง และสามารถเก็บพลังงานและให้พลังงานไฟฟ้าได้

คำอธิบาย

ความหมายของสิ้นค้าแบตเตอรี่ ในบัญชีพิกัดอัตราภาษีสรรพสามิต ตอนที่ ๔ มีความสอดคล้องกับคำว่า “แบตเตอรี่” ตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๕๔ ซึ่งเป็นคำนามมีความหมายว่า หมู่ของเซลล์ไฟฟ้าซึ่งต่อกันอยู่อย่างอนุกรม หรืออย่างขนาน หรือทั้ง ๒ อย่าง แต่ในบัญชีพิกัดอัตราภาษีสรรพสามิต ตอนที่ ๔ ได้กำหนดให้ “แบตเตอรี่” จะต้องสามารถเก็บพลังงานและให้พลังงานไฟฟ้าได้ด้วย กล่าวคือ หากอุปกรณ์ชนิดหนึ่งมีลักษณะเป็นหมู่ของเซลล์ไฟฟ้าซึ่งต่อกันอยู่อย่างอนุกรม หรืออย่างขนาน หรือทั้ง ๒ อย่าง แต่ไม่สามารถเก็บพลังงานและให้พลังงานไฟฟ้าได้ เช่นนี้อุปกรณ์ดังกล่าวก็ไม่ถือเป็น “แบตเตอรี่” ในบัญชีพิกัดอัตราภาษีสรรพสามิต และกรณีที่เป็นแบตเตอรี่ในบัญชีพิกัดอัตราภาษีสรรพสามิต ตอนที่ ๔ จะต้องเสียภาษีสรรพสามิต เนื่องจากในประเภทที่ ๐๔.๐๑ กำหนดสิ้นค้าที่ต้องเสียภาษีคือ “แบตเตอรี่” ซึ่งก็คือแบตเตอรี่ตามความหมายในบัญชีพิกัดอัตราภาษีสรรพสามิตตอนที่ ๔ ทั้งหมด

ตอนที่ ๕ สิ้นค้าแก้วและเครื่องแก้ว

“แก้วและเครื่องแก้ว” หมายความว่า สิ่งของและเครื่องใช้ที่ทำด้วยแก้ว ได้แก่ แก้ว เลดคริสตัล และแก้วคริสตัลอื่น ๆ

คำอธิบาย

จากความหมายของ “แก้วและเครื่องแก้ว” ในตอนที่ ๕ ซึ่งกำหนดให้หมายความว่าสิ่งของและเครื่องใช้ที่ทำด้วยแก้ว ได้แก่ แก้ว เลดคริสตัล และแก้วคริสตัลอื่น ๆ โดยคำว่า “แก้ว” นั้น ตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๕๔ กำหนดให้เป็นคำนาม หมายถึง หินแข็งใส แลลอดเข้าไปข้างในได้ ได้แก่ จำพวกเพชรพลอย ของที่ทำเทียมให้มีลักษณะเช่นนั้น ของที่ได้จากการใช้ทรายขาวเป็นส่วนประกอบสำคัญมาหลอมกับสารที่มีสมบัติเป็นต่างเช่นออกไซด์ของโซเดียม ออกไซด์ของแคลเซียม แล้วมีลักษณะเช่นนั้น “แก้วและเครื่องแก้ว” ในความหมายของตอนที่ ๕ จึงมีความหมายถึง สิ่งของที่ทำด้วยหินแข็งใส แลลอดเข้าไปข้างในได้ ได้แก่ จำพวกเพชรพลอย ของที่ทำเทียมให้มีลักษณะเช่นนั้น ของที่ได้จากการใช้ทรายขาวเป็นส่วนประกอบสำคัญมาหลอมกับสารที่มีสมบัติเป็นต่างเช่นออกไซด์ของโซเดียม ออกไซด์ของแคลเซียม แล้วมีลักษณะเช่นนั้น และหมายถึงเครื่องใช้ที่ทำจากหินแข็งใสในลักษณะดังกล่าวด้วย อย่างไรก็ตาม ในการพิจารณาว่าแก้วและเครื่องแก้วที่

ทำจากสิ่งใดหรือลักษณะใดบ้างที่ต้องเสียภาษีสรรพสามิต จะต้องพิจารณาจากประเภทพิกัดอัตราภาษีสรรพสามิต ในตอนที่ ๕ ซึ่งกำหนดไว้ ดังนี้

ประเภทที่ ๐๕.๐๑ แก้วเลดคริสตัล และแก้วคริสตัลอื่น ๆ โดยแก้วเลดคริสตัล หมายถึงแก้วที่มี ส่วนประกอบของตะกั่ว ซึ่งมักจะใช้ทำเครื่องประดับ ภาชนะ สิ่งตกแต่งทั่วไป รวมถึงเครื่องใช้ที่ต้องการความ สวยงามหรูหรา เช่น ลูกบิดที่ใช้ทำเครื่องประดับ ขวดน้ำหอม ภาชนะแก้ว นาฬิกา เป็นต้น ส่วนแก้วคริสตัลอื่น ๆ หมายถึงแก้วคริสตัลที่มีส่วนประกอบของสารอื่น ๆ นอกจากตะกั่ว

ประเภทที่ ๐๕.๙๐ อื่น ๆ ตามที่กำหนดในกฎกระทรวง โดยแก้วและเครื่องแก้วที่จะกำหนดใน กฎกระทรวงให้เป็นสินค้าที่ต้องเสียภาษีในประเภทที่ ๐๕.๙๐ นี้ จะต้องเป็นสินค้าตามความหมายของ “แก้ว และเครื่องแก้ว” ในตอนที่ ๕ แต่ไม่อยู่ในประเภทที่ ๐๕.๐๑

ตอนที่ ๖ สินค้ารถยนต์

“รถยนต์” หมายความว่า รถที่มีล้อตั้งแต่สามล้อและเดินด้วยกำลังเครื่องยนต์ กำลังไฟฟ้า หรือ พลังงานอื่น แต่ไม่รวมรถที่เดินบนราง รถจักรยานยนต์มีพวงข้างไม่เกินหนึ่งล้อ รถจักรยานยนต์ตามกฎหมายว่าด้วย รถยนต์ และรถยนต์ที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด

คำอธิบาย

จากความหมายของรถยนต์ ในบัญชีพิกัดอัตราภาษีสรรพสามิต ตอนที่ ๖ รถยนต์จะต้องมี ลักษณะ ๓ ประการ ดังต่อไปนี้

๑. เป็นรถ ซึ่งความหมายทั่วไปของ “รถ” ในพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๕๔ หมายถึง ยานพาหนะที่มีล้อสำหรับเคลื่อนไป ซึ่งจากความหมายตามพจนานุกรมดังกล่าวไม่ได้กำหนดว่ารถจะต้อง มีกี่ล้อ อาทิเช่น รถเทียมน้ำ เหวียนซึ่งใช้ควายหรือวัวเทียม ซึ่งมีล้อ ๒ ล้อ รถจักรยาน รถจักรยานยนต์ รถยนต์ เป็นต้น

๒. มีล้อตั้งแต่สามล้อขึ้นไป ซึ่ง “รถ” ตามข้อ ๑. จะต้องมียล้อตั้งแต่ ๓ ล้อขึ้นไปจึงจะเข้าลักษณะ ของการเป็นรถยนต์ได้ กล่าวคือ หากเป็นรถที่มีล้อเพียงล้อเดียวหรือ ๒ ล้อ ย่อมมิใช่รถยนต์ตามความหมายในตอนที่ ๖ แต่อาจจะเข้าลักษณะเป็นรถประเภทอื่น ๆ เช่น รถจักรยาน หรือรถจักรยานยนต์ เป็นต้น

๓. เดินด้วยกำลังเครื่องยนต์ กำลังไฟฟ้า หรือพลังงานอื่น โดย “รถ” ตามข้อ ๑. และมีล้อตั้งแต่ ๓ ล้อขึ้นไป ตามข้อ ๒. จะต้องเดินด้วยกำลังเครื่องยนต์ ซึ่งก็คือเครื่องจักรหรือเครื่องมือกลที่สามารถเปลี่ยน พลังงานความร้อนเป็นพลังงานกล หรือเดินด้วยกำลังไฟฟ้า ซึ่งหมายถึงรถที่เคลื่อนที่ด้วยกำลังไฟฟ้า หรือพลังงาน อื่น ซึ่งคำว่าพลังงาน (Energy) หมายถึงความสามารถของสิ่งใดสิ่งหนึ่งที่จะทำงานได้ ดังนั้น “พลังงานอื่น” จึง

หมายถึงพลังงานใด ๆ ที่ทำให้รถสามารถเดินหรือเคลื่อนที่ไปได้ อาทิเช่น พลังงานจากไอน้ำ พลังงานความร้อนอื่น ๆ พลังงานลม พลังงานจากสัตว์ รวมถึงพลังงานจากมนุษย์ เป็นต้น อย่างไรก็ตาม นักวิชาการบางท่านได้มีความเห็นว่า คำว่า “พลังงานอื่น” ไม่รวมถึงพลังงานทางกายภาพจากมนุษย์ แต่ต้องเป็นพลังงานในลักษณะเดียวกับพลังงานที่ได้จากเครื่องยนต์หรือกำลังไฟฟ้า

อย่างไรก็ตาม บทบัญญัติในพิกัดอัตราภาษีสรรพสามิต ตอนที่ ๖ ได้กำหนดให้ “รถยนต์” ไม่รวมรถที่เดินบนราง อาทิเช่น รถราง รถไฟ รถไฟฟ้า เป็นต้น รถจักรยานยนต์มีพ่วงข้างไม่เกินหนึ่งล้อและรถจักรยานยนต์ตามกฎหมายว่าด้วยรถยนต์ เนื่องจากรถจักรยานยนต์ในลักษณะดังกล่าวเป็นสินค้ารถจักรยานยนต์บัญชีพิกัดอัตราภาษีสรรพสามิต ในตอนที่ ๗ แล้ว นอกจากนี้ยังไม่รวมถึงรถยนต์ที่รัฐมนตรีประกาศกำหนดด้วย

จากความหมายของสินค้ารถยนต์ดังกล่าว เมื่อพิจารณาจากลักษณะของรถยนต์จะเห็นได้ว่ามีความหมายกว้างมาก อาทิเช่น รถสามล้อถีบ รถสามล้อเครื่องหรือสกายแล็บ รถตุ๊ก ๆ รถบดถนน รถยก (Forklift) รถตักดิน รถสิบล้อ รถพ่วง รถบัส รถตู้ เป็นต้น อย่างไรก็ตาม รถบางประเภทแม้ว่าจะอยู่ในความหมายของคำว่า “รถยนต์” ในบัญชีพิกัดอัตราภาษีสรรพสามิต ตอนที่ ๖ แต่ “รถยนต์” นั้น อาจไม่ต้องเสียภาษีสรรพสามิตได้ หากไม่อยู่ในพิกัดอัตราภาษีสรรพสามิต ประเภทที่ ๐๖.๐๑ - ๐๖.๐๓ และ ๐๖.๕๐ ซึ่งรถยนต์ที่จะต้องเสียภาษีสรรพสามิต มีกำหนดไว้ ดังนี้

ประเภทที่ ๐๖.๐๑ รถยนต์นั่ง

ในบัญชีพิกัดอัตราภาษีสรรพสามิต ตอนที่ ๖ ได้กำหนดให้ “รถยนต์นั่ง” หมายความว่า รถเก๋งหรือรถยนต์ที่ออกแบบสำหรับเพื่อใช้สำหรับนั่งเป็นปกติวิสัย และให้หมายความรวมถึงรถยนต์ในลักษณะทำนองเดียวกัน เช่น รถยนต์ที่มีหลังคาติดต่อกันเป็นเนื้อเดียวกันในลักษณะถาวร ด้านข้างและหรือด้านหลังคนขับมีประตูหรือหน้าต่างและมีที่นั่ง ทั้งนี้ ไม่ว่าจะมียานยนต์นั่งเท่าใด

ประเภทที่ ๐๖.๐๒ รถยนต์โดยสารที่มีที่นั่งไม่เกิน ๑๐ คน

ในบัญชีพิกัดอัตราภาษีสรรพสามิต ตอนที่ ๖ ได้กำหนดให้ “รถยนต์โดยสาร” หมายความว่า รถตู้หรือรถยนต์ที่ออกแบบเพื่อใช้ขนส่งคนโดยสารจำนวนมาก รวมทั้งรถยนต์ในลักษณะทำนองเดียวกัน ซึ่งจากความหมายของ “รถยนต์โดยสาร” ดังกล่าว เฉพาะรถยนต์โดยสารที่มีที่นั่งไม่เกิน ๑๐ คนเท่านั้นที่จะต้องเสียภาษีสรรพสามิต หากเป็นรถยนต์โดยสารที่มีที่นั่งเกิน ๑๐ ที่นั่ง อาทิเช่น รถทัวร์ รถบัส รถตู้ที่ใช้ขนส่งผู้โดยสารที่มีจำนวนที่นั่งเกิน ๑๐ คน จะไม่อยู่ในประเภทที่ ๐๖.๐๒

ประเภทที่ ๐๖.๐๓ รถยนต์กระบะที่ออกแบบสำหรับให้มียาน้ำหนักบรรทุกไม่เกิน ๔,๐๐๐ กิโลกรัม

ในบัญชีพิกัดอัตราภาษีสรรพสามิต ตอนที่ ๖ ได้กำหนดให้ “รถยนต์กระบะ” หมายความว่า รถยนต์ที่มีตอนหลังเป็นกระบะบรรทุกซึ่งเปิดโล่งจนถึงท้ายรถ โดยไม่มีหลังคา ซึ่งจากความหมายของ “รถยนต์กระบะ” ดังกล่าว อาจรวมถึงรถยนต์ขนาดใหญ่ที่มีตอนหลังเป็นกระบะบรรทุกซึ่งเปิดโล่งจนถึงท้ายรถ อาทิเช่น รถบรรทุก ๖ ล้อ รถบรรทุก ๑๐ ล้อ รถพ่วง เป็นต้น แต่ “รถยนต์” กระบะ” ที่อยู่ในประเภทที่ ๐๖.๐๓ นี้

หมายความว่าถึงเฉพาะรถยนต์กระบะที่ออกแบบสำหรับให้น้ำหนักบรรทุกน้ำหนักบรรทุกไม่เกิน ๔,๐๐๐ กิโลกรัม เท่านั้น หากเป็นรถขนาดใหญ่ที่มีน้ำหนักบรรทุกน้ำหนักบรรทุกเกินกว่า ๔,๐๐๐ กิโลกรัม ย่อมไม่อยู่ในประเภทที่ ๐๖.๐๓ และไม่ต้องเสียภาษีสรรพสามิต

ประเภทที่ ๐๖.๙๐ อื่น ๆ ตามที่กำหนดในกฎกระทรวง โดยรถยนต์ที่จะกำหนดให้เสียภาษีในประเภทที่ ๐๖.๙๐ นี้ จะต้องเป็นสินค้าตามความหมายของ “รถยนต์” ในตอนที่ ๖ แต่ไม่อยู่ในประเภทที่ ๐๖.๐๑ - ๐๖.๐๓

ตอนที่ ๗ สินค้ารถจักรยานยนต์

“รถจักรยานยนต์” หมายความว่า รถที่มีล้อไม่เกินสองล้อ ถ้ามีพ่วงข้างมีล้อเพิ่มอีกไม่เกินหนึ่งล้อ เดินด้วยกำลังเครื่องยนต์หรือกำลังไฟฟ้า และให้หมายความรวมถึงรถจักรยานยนต์ตามกฎหมายว่าด้วยรถยนต์

คำอธิบาย

จากความหมายของคำว่า “รถจักรยานยนต์” ในตอนที่ ๗ สามารถพิจารณาลักษณะของรถจักรยานยนต์ที่อยู่ในตอนที่ ๗ ได้ดังนี้

๑. รถที่มีล้อไม่เกินสองล้อ เดินด้วยกำลังเครื่องยนต์หรือกำลังไฟฟ้า ซึ่งหมายถึงรถในลักษณะใด ๆ ก็ตามที่มีล้อไม่เกิน ๒ ล้อ ไม่ว่าล้อจะวางอยู่ในลักษณะด้านซ้ายกับด้านขวา หรือด้านหน้ากับด้านหลังของรถ ก็ตาม หากรถดังกล่าวเดินด้วยกำลังเครื่องยนต์หรือกำลังไฟฟ้า รถดังกล่าวจัดเป็นรถจักรยานยนต์ ในบัญชีพิกัดอัตราภาษีสรรพสามิต ตอนที่ ๗

๒. รถที่มีล้อไม่เกินสองล้อ ถ้ามีพ่วงข้างมีล้อเพิ่มอีกไม่เกินหนึ่งล้อ เดินด้วยกำลังเครื่องยนต์หรือกำลังไฟฟ้า ซึ่งหมายถึงรถในลักษณะใด ๆ ก็ตามซึ่งเดินด้วยกำลังเครื่องยนต์หรือกำลังไฟฟ้าโดยมีล้อไม่เกิน ๒ ล้อ โดยอาจเป็นรถที่มีเพียงล้อเดียวหรือมี ๒ ล้อ แต่มีพ่วงข้าง ซึ่งพ่วงข้างจะมีล้อเพิ่มอีกไม่เกินหนึ่งล้อเท่านั้น หากพ่วงข้างมีล้อเพิ่มเกิน ๑ ล้อ รถดังกล่าวจะไม่จัดเป็นรถจักรยานยนต์ แต่อาจจัดเป็นรถยนต์ ในตอนที่ ๖

๓. รถจักรยานยนต์ตามกฎหมายว่าด้วยรถยนต์ ซึ่งมาตรา ๔ แห่งพระราชบัญญัติรถยนต์ พ.ศ. ๒๕๒๒ กำหนดให้ “รถจักรยานยนต์” หมายความว่า รถที่เดินด้วยกำลังเครื่องยนต์หรือกำลังไฟฟ้า และมีล้อไม่เกินสองล้อ ถ้ามีพ่วงข้างมีล้อเพิ่มอีกไม่เกินหนึ่งล้อ และให้หมายความรวมถึงรถจักรยานที่ติดเครื่องยนต์ด้วย ซึ่งหากพิจารณาจากความหมายของ “รถจักรยานยนต์” ที่กำหนดในพระราชบัญญัติรถยนต์ พ.ศ. ๒๕๒๒ ดังกล่าว รถจักรยานที่ติดเครื่องยนต์ก็จัดเป็นรถจักรยานยนต์ ในบัญชีพิกัดอัตราภาษีสรรพสามิต ตอนที่ ๗ ด้วย

โดยในการจัดเก็บภาษีสรรพสามิตจากสินค้ารถจักรยานยนต์ ในพิกัดอัตราภาษีสรรพสามิต ประเภทที่ ๐๗.๐๑ กำหนดให้จัดเก็บภาษีจาก “รถจักรยานยนต์” ซึ่งหมายถึง “รถจักรยานยนต์” ตามความหมายที่กำหนดไว้ในตอนที่ ๗

ตอนที่ ๘ สินค้าเรือ

“เรือ” หมายความว่า ยานพาหนะทางน้ำทุกชนิด

คำอธิบาย

จากความหมายของ “เรือ” จะเห็นได้ว่า เรือจะต้องเป็นยานพาหนะ และต้องเป็นยานพาหนะทางน้ำทุกชนิด ซึ่งคำว่า “พาหนะ” ในพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๕๔ เป็นคำนาม หมายถึง เครื่องนำไป เครื่องขับเคลื่อน ดังนั้น “เรือ” จะต้องเป็นเครื่องนำไปในทางน้ำ หรือจะต้องเป็นเครื่องขับเคลื่อนในทางน้ำ ไม่รวมถึงทางบกและทางอากาศ โดยยานพาหนะทางน้ำนั้นจะมีเครื่องยนต์หรือ ไม่มีเครื่องยนต์หรือไม่ก็ตาม เนื่องจากในตอนที่ ๘ กำหนดให้ ยานพาหนะทางน้ำ “ทุกชนิด” อยู่ภายใต้ความหมายของ “เรือ” ประเภทของเรือ อาทิเช่น เรือกลไฟ เรือกอและ เรือใบ เรือกำปั่น เรือซูด เรือดับเพลิงเรือดำน้ำ เรือตรวจการณ์ เรือตอร์ปิโด เรือตังเก เรือธง เรือนำร่อง เรือรบ เรือบรรทุก เรือยนต์ เรือรบ เรือหางยาว เรือโดยสาร เรือยอร์ช เรือเดินทะเล รวมถึงยานพาหนะทางน้ำประเภทอื่น ๆ ที่ไม่มีชื่อเรียกเป็นเรือด้วย เช่น เจ็ตสกี (Jet Ski) สกูตเตอร์ (Scooter) เป็นต้น อย่างไรก็ตาม แม้ “เรือ” ในบัญชีพิกัดอัตราภาษีสรรพสามิตตอนที่ ๘ จะหมายถึงยานพาหนะทางน้ำทุกชนิด แต่เรือประเภทใดจะต้องเสียภาษีสรรพสามิต นั้น มีกำหนดไว้ดังนี้

ประเภทที่ ๐๘.๐๑ เรือยอชต์ และยานพาหนะทางน้ำที่ใช้เพื่อความปลอดภัย โดยในประเภทที่ ๐๘.๐๑ แบ่งประเภทของสินค้าที่จัดเก็บภาษี ได้เป็น ๒ ประเภท ได้แก่

(๑) เรือยอชต์ (Yacht) หรือเรือสำราญ เป็นเรือที่มีวัตถุประสงค์ใช้ในการท่องเที่ยวหรือพักผ่อน ซึ่งมีความหรูหราและสะดวกสบายมากกว่าเรือที่ใช้ในการขนส่งของหรือคนโดยสารโดยทั่วไป และมีราคาสูงกว่าเรือทั่วไปซึ่งขึ้นอยู่กับขนาดของเรือ การตกแต่งเรือ รวมถึงสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ที่มีอยู่บนเรือ

(๒) ยานพาหนะทางน้ำที่ใช้เพื่อความปลอดภัย ยานพาหนะทางน้ำที่ใช้เพื่อความปลอดภัยนี้ จะต้องพิจารณาจากสภาพข้อเท็จจริงว่ายานพาหนะดังกล่าวสามารถใช้เพื่อความปลอดภัยได้หรือไม่ โดยไม่ว่า ยานพาหนะทางน้ำจะเรียกชื่ออย่างไรก็ตาม อาทิเช่น เรือประเภท ก. แม้จะใช้ขนส่งคนโดยสารระหว่างเกาะกับแผ่นดินใหญ่ แต่การเดินทางใช้ถึง ๑๐ วัน โดยระหว่างทางจะพาสผู้โดยสารแวะท่องเที่ยวตามแหล่งท่องเที่ยว และมีกิจกรรมเชิงสันทนาการต่าง ๆ ให้บริการบนเรือ อาทิเช่น ร้านอาหาร ไนท์คลับ ห้องฟิตเนส สระว่ายน้ำ ร้านขายของต่าง ๆ เป็นต้น แม้ เรือประเภท ก. จะไม่ได้ใช้ชื่อว่าเรือยอชต์ เรือสำราญ หรือเรือท่องเที่ยวก็ตาม แต่โดย

สภาพข้อเท็จจริงเรือประเภท ก. เป็นเรือที่ใช้เพื่อการท่องเที่ยว มีสิ่งอำนวยความสะดวกสบายให้แก่ผู้โดยสารไปกับเรือมากกว่าเรือโดยสารโดยทั่วไป ดังนั้น เรือประเภท ก. จึงเป็นยานพาหนะทางน้ำที่ใช้เพื่อความปลอดภัย ที่จะต้องเสียภาษีสรรพสามิตในประเภทที่ ๐๘.๐๑ ซึ่งการใช้เพื่อความปลอดภัยนี้ไม่จำเป็นต้องเป็นการใช้เพื่อท่องเที่ยวเพียงอย่างเดียว อาจรวมถึงการใช้เพื่อการแข่งขันหรือเพื่อการพักผ่อนเพื่อความปลอดภัยด้วย อาทิเช่น เจ็ทสกี (Jet Ski) สกูเตอร์ (Scooter) เป็นต้น

ประเภทที่ ๐๘.๙๐ อื่น ๆ ตามที่กำหนดในกฎกระทรวง โดยสินค้าที่จะออกกฎกระทรวงเพื่อกำหนดให้เป็นสินค้าที่อยู่ในประเภทที่ ๐๘.๙๐ นี้จะต้องอยู่ภายใต้ความหมายของคำว่า “เรือ” ในตอนที่ ๘ และไม่ เป็นเรือยอชต์และยานพาหนะทางน้ำที่ใช้เพื่อความปลอดภัย ตามประเภทที่ ๐๘.๐๑ ซึ่งขึ้นอยู่กับนโยบายด้านภาษี ในขณะนั้น ๆ

ตอนที่ ๙ สินค้าผลิตภัณฑ์เครื่องหอมและเครื่องสำอาง

“ผลิตภัณฑ์เครื่องหอม” หมายความว่า น้ำหอม หัวน้ำหอม น้ำมันหอม และสิ่งที่มีกลิ่นหอมต่าง ๆ แต่ไม่รวมถึง

- (๑) หัวน้ำหอมที่ใช้ได้เฉพาะในการผลิตสินค้า และ
- (๒) สินค้าตามที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด

“เครื่องสำอาง” หมายความว่า ผลิตภัณฑ์สิ่งปรุงแต่งเพื่อใช้บนผิวหนัง หรือส่วนใดส่วนหนึ่งของร่างกายมนุษย์ สำหรับทำความสะอาด ป้องกัน แต่งเสริมให้เกิดความงาม หรือเปลี่ยนแปลงรูปลักษณะโดยดู ทา ฟัน หรือโรย เป็นต้น แต่ไม่รวมถึง

- (๑) เกสซ์ผลิตภัณฑ์ และ
- (๒) สินค้าตามที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด

คำอธิบาย

จากความหมายของ “ผลิตภัณฑ์เครื่องหอม” ในบัญชีพิกัดอัตราภาษีสรรพสามิต ตอนที่ ๙ สามารถแบ่งประเภทของสินค้าผลิตภัณฑ์เครื่องหอมได้ ดังนี้

๑. **น้ำหอม** โดยน้ำหอมจะได้จากหัวน้ำหอมหรือน้ำหอมที่มีความเข้มข้นสูงผสมกับเอทิลแอลกอฮอล์ ซึ่งกลิ่นของน้ำหอมอาจมาจากดอกไม้ พืชพันธุ์ ผลไม้ หรือสัตว์ ที่มีอยู่ในธรรมชาติ หรือกลิ่นที่สังเคราะห์ขึ้น ใช้ทา ถู หรือพ่น ตามร่างกายเสื้อผ้า หรือสิ่งของต่าง ๆ เพื่อให้เกิดกลิ่นหอม โดยน้ำหอมจะมีชื่อเรียกตามระดับความเข้มข้นของปริมาณหัวน้ำหอมที่ผสมอยู่ในเอทิลแอลกอฮอล์ อาทิเช่น

- Eau de Perfume 'EdP' คือน้ำหอมที่มีส่วนผสมของหัวน้ำหอม ในสัดส่วน ร้อยละ ๑๐ - ๒๒ ส่วนที่เหลือจะเป็นเอทิลแอลกอฮอล์และอาจมีน้ำปนอยู่เล็กน้อย และส่วนใหญ่จะให้กลิ่นที่ติดทนนานกว่า ๒๔ ชั่วโมง

- Eau de Toilette 'EdT' คือน้ำหอมที่มีส่วนผสมของหัวน้ำหอม ในสัดส่วนร้อยละ ๕ - ๑๕ ส่วนที่เหลือจะเป็นเอทิลแอลกอฮอล์และน้ำ ส่วนใหญ่จะให้กลิ่นที่ติดทนนานประมาณ ๘ ชั่วโมง

- Eau de Cologne 'EdC' คือน้ำหอม ที่มีส่วนผสมของหัวน้ำหอม ในสัดส่วนร้อยละ ๒ - ๔ ส่วนที่เหลือจะเป็นเอทิลแอลกอฮอล์และน้ำ ส่วนใหญ่จะให้กลิ่นที่อยู่ได้นานประมาณ ๑- ๒ ชั่วโมงเท่านั้น

๒. หัวน้ำหอม คือสารให้กลิ่นต่าง ๆ ที่มีความเข้มข้นสูง โดยมากจะอยู่ในรูปของน้ำมัน โดยมีทั้งกลิ่นสังเคราะห์ (Synthetic fragrance) และกลิ่นธรรมชาติ คือน้ำมันหอมระเหย (Essential Oil) ซึ่งสามารถนำไปทำน้ำหอม รวมถึงผสมเข้ากับเครื่องสำอาง หรือเครื่องประดับต่าง ๆ ได้

๓. น้ำมันหอม คือน้ำมันหอมที่ได้จากการสังเคราะห์ และน้ำมันหอมที่สกัดจากพืชหรือสัตว์ต่าง ๆ อาทิเช่น น้ำมันไพล น้ำมันดอกทานตะวัน น้ำมันตะไคร้ น้ำมันตะไคร้หอม เป็นต้น

๔. สิ่งที่ทำให้มีกลิ่นหอมต่าง ๆ อาทิเช่น ชมมดเช็ด กายาน พิมเสน เป็นต้น

แม้ว่าผลิตภัณฑ์บางอย่างจะอยู่ภายใต้ความหมายของ “ผลิตภัณฑ์เครื่องหอม” ในบัญชีพิกัดอัตราภาษีสรรพสามิต ตอนที่ ๙ มีการกำหนดยกเว้น “ผลิตภัณฑ์เครื่องหอม” ไม่ให้รวมถึง

(๑) หัวน้ำหอมที่ใช้ได้เฉพาะในการผลิตสินค้า และ

(๒) สินค้าตามที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด

จากความหมายของ “เครื่องสำอาง” ในบัญชีพิกัดอัตราภาษีสรรพสามิต ตอนที่ ๙ เครื่องสำอางจะต้องมีลักษณะ ดังนี้

๑. เป็นผลิตภัณฑ์สิ่งปรุงแต่งเพื่อใช้บนผิวหนัง หรือส่วนใดส่วนหนึ่งของร่างกายมนุษย์ ซึ่ง “ผลิตภัณฑ์สิ่งปรุงแต่ง” จะต้องเป็นสิ่งที่ปรุงแต่งขึ้น หากเป็นสิ่งที่มิได้อยู่ตามธรรมชาติและนำมาใช้กับร่างกายมนุษย์โดยไม่ผ่านกระบวนการใด ๆ หรือการปรุงแต่ง สิ่งดังกล่าวย่อมไม่ใช่ “ผลิตภัณฑ์สิ่งปรุงแต่ง” อาทิเช่น การนำว่านทางจระเข้มาทาผิวหนังหลังจากถูกแสงแดดเผา การนำน้ำผึ้งมาทาเพื่อสมานผิวการนำไข่แดงหรือน้ำขาวข้าวมาหมักผสม เป็นต้น แต่หากนำสิ่งที่มีอยู่ตามธรรมชาติมาปรุงแต่งหรือผสมกับสิ่งอื่น ๆ นอกจากสิ่งนั้นเอง อาทิเช่น นำมะขามเปียกมาผสมผงขมิ้นเพื่อใช้ขัดตัว นำมะกรูดมาสกัดเพื่อให้ได้น้ำมันหอมระเหยและนำไปทำสบู่หรือแชมพู การนำสมุนไพรต่าง ๆ มาทำผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ เพื่อใช้บนผิวหนังหรือส่วนใดส่วนหนึ่งของร่างกายมนุษย์ เช่นนี้สิ่งที่ทำขึ้นย่อมเป็น “ผลิตภัณฑ์สิ่งปรุงแต่ง” และคำว่า “เพื่อใช้บนผิวหนัง หรือส่วนใดส่วนหนึ่งของร่างกายมนุษย์” มุ่งหมายที่ผิวหนังของมนุษย์ รวมถึงส่วนใดส่วนหนึ่งของร่างกายของมนุษย์เฉพาะส่วนภายนอก เนื่องจากวิธีการใช้เครื่องสำอางกำหนดเพียงวิธีการสำหรับอวัยวะส่วนภายนอก เช่น การถู ทา ฟัน หรือโรย เป็นต้น ไม่รวมถึงการดื่มกิน ฉีด ซึ่งเป็นวิธีการที่ทำให้สารต่าง ๆ เข้าสู่อวัยวะส่วนภายในร่างกายได้

๒. ใช้สำหรับทำความสะอาด ป้องกัน แต่งเสริมให้เกิดความงาม หรือเปลี่ยนแปลงรูปลักษณะผลิตภัณฑ์สิ่งปรุงแต่งเพื่อใช้บนผิวหนัง หรือส่วนใดส่วนหนึ่งของร่างกายมนุษย์ ตามข้อ ๑. จะต้องมียัตถุประสงค์ในการใช้เพื่อทำความสะอาดร่างกาย อาทิเช่น ผลิตภัณฑ์ทำความสะอาดผิวหนัง ร่างกาย เส้นผม และอวัยวะต่าง ๆ หรือเป็นผลิตภัณฑ์ที่ใช้เพื่อป้องกันผิวหนังหรือร่างกายเช่น ครีมกันแดด ครีมหรือโลชั่นป้องกันผิวแห้งแตก เป็นต้น หรือเป็นผลิตภัณฑ์สิ่งปรุงแต่งเพื่อแต่งเสริมให้เกิดความงาม หรือเปลี่ยนแปลงรูปลักษณะ เช่น ลิปสติก ดินสอเขียนคิ้ว บร็ชชอน ครีมรองพื้น แป้ง ครีมปรับหรือเปลี่ยนสีผิว เป็นต้น

๓. เป็นสิ่งที่ใช้โดยวิธีการถู ทา ฟัน หรือโรย เป็นต้น ซึ่งวิธีการใช้เครื่องสำอางที่กล่าวมาเป็นเพียงการยกตัวอย่างเท่านั้น อาจมีวิธีอื่น ๆ เพิ่มเติม เช่นวิธีการที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติเครื่องสำอาง พ.ศ. ๒๕๕๘ ที่อาจใช้โดยทา ถู วน โรย ฟัน หยอด ใส่ อบ หรือกระทำด้วยวิธีอื่นใดกับส่วนภายนอกของร่างกายมนุษย์ และให้หมายความรวมถึงการใช้กับฟันและเยื่อในช่องปากด้วย

แม้ว่าผลิตภัณฑ์บางอย่างจะมีลักษณะครบถ้วนแต่บทบัญญัติในบัญชีพิกัดอัตราภาษีสรรพสามิต ตอนที่ ๙ มีการกำหนดยกเว้น “เครื่องสำอาง” ไม่ให้รวมถึง

(๑) เกสซ์ผลิตภัณฑ์ และ

(๒) สินค้าตามที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด

จากความหมายของ “ผลิตภัณฑ์เครื่องหอมและเครื่องสำอาง” ในบัญชีพิกัดอัตราภาษีสรรพสามิตตอนที่ ๙ แม้ “ผลิตภัณฑ์เครื่องหอมและเครื่องสำอาง” จะมีความหมายกว้าง แต่ในการจัดเก็บภาษีสรรพสามิตมีกำหนดไว้ ดังนี้

ประเภทที่ ๐๙.๐๑ น้ำหอม หัวน้ำหอม และน้ำมันหอม สำหรับสิ่งที่มีกลิ่นหอม ต่าง ๆ นอกจากน้ำหอม หัวน้ำหอม และน้ำมันหอม ไม่อยู่ในประเภทที่ ๐๙.๐๑ และไม่ต้องเสียภาษีสรรพสามิต

ประเภทที่ ๐๙.๙๐ อื่น ๆ ตามที่กำหนดในกฎกระทรวง โดยสิ่งที่จะกำหนดให้เป็นสินค้าในประเภทที่ ๐๙.๙๐ ต้องเป็นสินค้าที่อยู่ภายใต้ความหมายของ “ผลิตภัณฑ์เครื่องหอมและเครื่องสำอาง” และไม่ใช่สินค้าที่อยู่ในประเภทที่ ๐๙.๐๑ ซึ่งขึ้นอยู่กับนโยบายด้านภาษีในขณะนั้น ๆ

ตอนที่ ๑๐ สินค้าพรมและสิ่งทอปูพื้นอื่น ๆ

“พรมและสิ่งทอปูพื้นอื่น ๆ” หมายความว่า เครื่องลาดที่ทำจากวัสดุต่าง ๆ และผลิตภัณฑ์สิ่งทอเป็นผืนที่มีวัตถุประสงค์ตั้งแต่หนึ่งชั้นขึ้นไป เพื่อประโยชน์ในการใช้งานดังเช่นเครื่องปูลาดและสิ่งทอปูพื้นทั่วไป และให้หมายความรวมถึงของที่มีลักษณะเป็นพรมและสิ่งทอปูพื้น แต่มีเจตนาใช้เพื่อวัตถุประสงค์อื่น

คำอธิบาย

จากความหมายของ “พรมและสิ่งทอปูพื้นอื่น ๆ” ตามที่กำหนดไว้ในบัญชีพิกัดอัตราภาษีสรรพสามิต ตอนที่ ๑๐ สามารถพิจารณาความหมายของ “พรมและสิ่งทอปูพื้นอื่น ๆ” ได้ ดังนี้

๑. “พรมและสิ่งทอปูพื้นอื่น ๆ” หมายถึง เครื่องลาดที่ทำจากวัสดุต่าง ๆ ซึ่งเครื่องลาดจะหมายถึงสิ่งที่ใช้ปูแผ่ออกไป ซึ่งในที่นี้จะหมายถึงสิ่งที่ปูแผ่ไปกับพื้นที่ทำจากวัสดุต่าง ๆ

๒. “พรมและสิ่งทอปูพื้นอื่น ๆ” หมายถึง ผลิตภัณฑ์สิ่งทอเป็นผืนที่มีวัตถุประสงค์ตั้งแต่หนึ่งชั้นขึ้นไป เพื่อประโยชน์ในการใช้งานดังเช่นเครื่องปูลาดและสิ่งทอปูพื้นทั่วไป ซึ่งผลิตภัณฑ์สิ่งทอดังกล่าวจะต้องมีการทอและมีลักษณะเป็นผืน โดยจะทอจากเส้นด้าย ขนสัตว์ หรือวัสดุอื่นก็ได้ เมื่อทอเสร็จจะมีวัตถุประสงค์ตั้งแต่หนึ่งชั้นขึ้นไป และผลิตภัณฑ์สิ่งทอดังกล่าวทำขึ้นเพื่อประโยชน์ในการใช้งานดังเช่นเครื่องปูลาดและสิ่งทอปูพื้นทั่วไป

๓. “พรมและสิ่งทอปูพื้นอื่น ๆ” หมายถึง ของที่มีลักษณะเป็นพรมและสิ่งทอปูพื้น แต่มีเจตนาใช้เพื่อวัตถุประสงค์อื่น คำว่า “ของที่มีลักษณะเป็นพรมและสิ่งทอปูพื้น” คือสิ่งของที่มีลักษณะเป็นเครื่องลาดที่ทำจากวัสดุต่าง ๆ ตามข้อ ๑. แต่ไม่ได้มีเจตนาใช้ปูลาดดังเช่นเครื่องลาด แต่มีไว้เพื่อวัตถุประสงค์อย่างอื่น ๆ เช่น ใช้ประดับตกแต่งผนังห้องหรือสถานที่ต่าง ๆ โดยไม่ได้ใช้ปูพื้น เป็นต้น และรวมถึงของที่มีลักษณะเป็นผลิตภัณฑ์สิ่งทอเป็นผืนที่มีวัตถุประสงค์ตั้งแต่หนึ่งชั้นขึ้นไป ตามข้อ ๒. แต่ไม่ได้ใช้งานดังเช่นเครื่องปูลาดและสิ่งทอปูพื้นทั่วไป แต่มีเจตนาใช้เพื่อวัตถุประสงค์อย่างอื่น

โดยในการจัดเก็บภาษีสรรพสามิต ในพิกัดอัตราภาษีสรรพสามิตประเภทที่ ๑๐.๐๑ กำหนดให้จัดเก็บจาก “พรมและสิ่งทอปูพื้นอื่น ๆ” ซึ่งมีความหมายตามที่กำหนดไว้ในตอนที่ ๑๐

ตอนที่ ๑๑ สิ้นค้าหินอ่อนและหินแกรนิต

“หินอ่อน” หมายความว่า หินซึ่งแปรสภาพจากหินปูน ที่มีแคลเซียมคาร์บอเนตเป็นองค์ประกอบหลัก ไม่ว่าจะอยู่ในรูปแบบหรือลักษณะใด ซึ่งสามารถนำไปขึ้นรูป ตัด หรือแกะสลักเป็นรูปร่างหรือลวดลายได้

“หินแกรนิต” หมายความว่า หินอัคนีชนิดหนึ่ง ประกอบด้วยแร่ควอร์ตซ์และเฟลด์สปาร์เป็นส่วนใหญ่ ไม่ว่าจะอยู่ในรูปแบบและลักษณะใดซึ่งกรดไม่กัด แข็งและทนทาน สามารถนำไปใช้งานก่อสร้างและประดับตกแต่ง

คำอธิบาย

จากความหมายของ “สินค้าหินอ่อนและหินแกรนิต” ในตอนที่ ๑๑ สามารถพิจารณาได้ ดังนี้

“หินอ่อน” จะต้องเป็นหินที่แปรสภาพจากหินปูน โดยมีแคลเซียมคาร์บอเนตเป็นองค์ประกอบหลัก และอาจมีสิ่งอื่น ๆ เจอปนอยู่ด้วย เช่น แมงกานีสออกไซด์ เหล็กออกไซด์ แกรไฟท์ บิทูเมน เป็นต้น ซึ่งสิ่งที่เจอปนอยู่นี้เองที่มีผลต่อลวดลายและสีของหินอ่อนในแต่ละแหล่ง และไม่ว่าหินอ่อนจะอยู่ในรูปแบบหรือลักษณะใด หากเป็นหินที่สามารถนำไปขึ้นรูป ตัด หรือแกะสลักเป็นรูปร่างหรือลวดลายได้ ก็จัดอยู่ภายใต้ของคำว่า “หินอ่อน” ในตอนที่ ๑๑ นี้ ซึ่งโดยปกติมักใช้เป็นตัวก่อสร้าง และเป็นหินที่ใช้ประดับตกแต่งต่าง ๆ เช่น ปูพื้น ประดับผนัง โต๊ะ และรูปสลักต่าง ๆ เนื่องจากหินอ่อนมีหลายชนิดตามลักษณะของเนื้อหิน สี และลวดลายต่าง ๆ กัน เช่น สีขาว สีเทาขาว สีเทาเข้ม สีเทาดำ สีดำ ทั้งที่มีลวดลายและไม่มีลวดลาย

“หินแกรนิต” เป็นหินอัคนีแทรกซอนหรือหินอัคนีบาดาล ซึ่งเกิดจากแมกมาที่เย็นตัวลงภายในเปลือกโลกอย่างช้า ๆ จึงมีเนื้อหยาบ โดยหินแกรนิตจะประกอบด้วยแร่ควอร์ตซ์และเฟลด์สปาร์เป็นส่วนใหญ่ ทำให้มีลักษณะเป็นผลึกขนาดใหญ่ของแร่ควอร์ตซ์สีเทาใส แร่เฟลด์สปาร์สีขาวขุ่น และอาจมีแร่อื่น ๆ เจอปนอยู่ด้วย เช่น แร่ฮอร์นเบลนด์ พลากิโอเคลส ไบโอไทต์ แอมฟิโบล ไพรอกซีน เป็นต้น ทำให้หินแกรนิตมีสีต่าง ๆ ประกอบกับการเรียงตัวของแร่ต่างกัน ทำให้เกิดลวดลายในหินที่แตกต่างกัน ซึ่งหินแกรนิตแข็งแรงมาก ไม่ว่าจะอยู่ในรูปแบบและลักษณะใดซึ่งกรัดไม่กัด โดยทั่วไปจึงมักนำไปใช้ในงานก่อสร้าง ประดับตกแต่ง รวมถึงใช้ทำเครื่องมือเครื่องใช้ต่าง ๆ เช่น ใช้ทำครกอ่างศิลา ตลอดจนใช้ในการทำหินสลักต่าง ๆ ด้วย

โดยในการจัดเก็บภาษีสรรพสามิตจาก “หินอ่อน” และ “หินแกรนิต” ในบัญชีพิกัดอัตราภาษีสรรพสามิต ตอนที่ ๑๑ นี้ ในประเภทที่ ๑๑.๐๑ กำหนดให้จัดเก็บภาษีจาก “หินอ่อนและหินแกรนิต” ซึ่งมีความหมายตามที่กำหนดไว้ในตอนที่ ๑๑

ตอนที่ ๑๒ สินค้าสารทำลายชั้นบรรยากาศ

“สารทำลายชั้นบรรยากาศ” หมายความว่า สารเคมีสังเคราะห์ประเภทไฮโดรคาร์บอน ที่มีคลอรีน ฟลูออรีน หรือโบรมีนเป็นองค์ประกอบ หรือฮาโลเจนเต็ดไฮโดรคาร์บอน เมื่อมีการสะสม ในชั้นบรรยากาศจะทำให้โมเลกุลของโอโซนถูกทำลาย

คำอธิบาย

จากความหมายของคำว่า “สารทำลายชั้นบรรยากาศ” ในบัญชีพิกัดอัตราภาษีสรรพสามิต ตอนที่ ๑๒ จะพบว่า สารเคมีสังเคราะห์ประเภทไฮโดรคาร์บอนที่มีคลอรีน ฟลูออรีน หรือโบรมีนเป็นองค์ประกอบ หรือฮาโลเจนเต็ดไฮโดรคาร์บอน เช่น สารคลอโรฟลูออโรคาร์บอน (Chlorofluorocarbon, CFCs) ไฮโดรคลอโร

ฟลูออโรคาร์บอน (Hydrochlorofluorocarbon, HCFCs) ฮาลอน (Halons) เป็นต้น องค์ประกอบของสารในกลุ่มนี้ เมื่อมีการสะสมอยู่ในชั้นบรรยากาศระดับสตราโทสเฟียร์ ซึ่งเป็นชั้นบรรยากาศที่มีโอโซน (O₃) จะเกิดการแตกตัว และมีการทำปฏิกิริยากับโมเลกุลของโอโซน มีผลทำให้โมเลกุลโอโซนนั้นถูกทำลาย

โดยในตอนที่ ๑๒ มีการกำหนดประเภทของสารทำลายชั้นบรรยากาศที่ต้องเสียภาษีสรรพสามิตไว้ ดังนี้

ประเภทที่ ๑๒.๐๑ สารทำลายชั้นบรรยากาศประเภทอนุพันธ์ฮาโลเจนเต็ด

ประเภทที่ ๑๒.๙๐ อื่น ๆ ตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

ตอนที่ ๑๓ สินค้าสุรา

คำอธิบาย

สินค้าสุราได้มีการกำหนดความหมายไว้แล้วในมาตรา ๑๕๒ โดย “สุรา” ให้ความหมายรวมถึงวัตถุทั้งหลายหรือของผสมที่มีแอลกอฮอล์ ซึ่งสามารถดื่มกินได้เช่นเดียวกับน้ำสุรา หรือซึ่งดื่มกินไม่ได้แต่เมื่อได้ผสมกับน้ำหรือของเหลวอย่างอื่นแล้วสามารถดื่มกินได้เช่นเดียวกับน้ำสุรา แต่ไม่รวมถึงเครื่องดื่ม ที่มีปริมาณแอลกอฮอล์ไม่เกินศูนย์จุดห้าดีกรี รวมถึงได้กำหนดความหมายของสุราแช่และสุรากลั่นไว้ด้วย ในตอนที่ ๑๓ จึงเป็นการกำหนดในรายละเอียดของสุราแต่ละประเภทที่จะต้องเสียภาษีสรรพสามิต ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

ประเภทที่ ๑๓.๐๑ (๑) สุราแช่

- (ก) ชนิดเบียร์
- (ข) ชนิดไวน์และสปาร์กลิ้งไวน์ที่ทำจากองุ่น
- (ค) ชนิดสุราแช่ผลไม้ที่มีส่วนผสมขององุ่นหรือไวน์องุ่น
- (ง) ชนิดอื่น ๆ นอกจาก (ก) (ข) และ (ค)

ประเภทที่ ๑๓.๐๒ (๒) สุรากลั่น

- (ก) ชนิดสุราขาว
- (ข) ชนิดอื่น ๆ นอกจาก (ก)

ตอนที่ ๑๔ สินค้ายาสูบ

คำอธิบาย

สินค้ายาสูบได้มีการกำหนดความหมายไว้แล้วในมาตรา ๑๕๙ โดยกำหนดให้ “ยาสูบ” หมายความว่า บุหรี่ซิการ์เรต บุหรี่ซิการ์ บุหรี่อื่น ยาเส้น ยาเส้นปรุงรสน้ำ ยาเคี้ยว และให้หมายความรวมถึงผลิตภัณฑ์อื่นใดที่บริโภคได้เช่นเดียวกับยาสูบตามที่กำหนดในกฎกระทรวง นอกจากนี้ในมาตรา ๑๕๙ ยังได้กำหนดความหมายของยาสูบแต่ละชนิดไว้ด้วยแล้ว ในตอนที่ ๑๔ จึงเป็นการกำหนดให้ยาสูบจะต้องเสียภาษีสรรพสามิต ซึ่งกำหนดไว้ใน **ประเภทที่ ๑๔.๐๑ ยาสูบ**

ตอนที่ ๑๕ สินค้าไฟ

คำอธิบาย

สินค้าไฟได้มีการกำหนดความหมายไว้แล้วในมาตรา ๑๗๐ โดยกำหนดให้ “ไฟ” หมายความว่า สิ่งที่สามารถใช้เล่นการพนันมีลักษณะเป็นแผ่นบาง ๆ มีเครื่องหมายแสดงแต้มต่าง ๆ ซึ่งทำด้วยกระดาษ พลาสติก หนังหรือวัตถุเทียมหนัง หรือวัตถุอื่นตามที่กำหนดในกฎกระทรวง ในตอนที่ ๑๕ จึงเป็นการกำหนดให้สินค้าไฟจะต้องเสียภาษีสรรพสามิต ซึ่งกำหนดไว้ใน **ประเภทที่ ๑๕.๐๑ ไฟ**

ตอนที่ ๑๖ สินค้าอื่น ๆ

ประเภทที่ ๑๖.๙๐ สินค้าอื่น ๆ นอกจากตอนที่ ๑ ถึงตอนที่ ๑๕ ตามที่กำหนดโดย พระราช

กฤษฎีกา

คำอธิบาย

ในตอนที่ ๑๖ เป็นการกำหนดให้รัฐมีอำนาจที่จะจัดเก็บภาษีสรรพสามิตจากสินค้าใด ๆ เพิ่มเติมได้ ซึ่งขึ้นกับสภาพเศรษฐกิจ สังคม พฤติกรรมการบริโภคของประชาชน รวมถึงนโยบายด้านภาษีของรัฐในขณะนั้น ๆ ซึ่งประเภทที่ ๑๖.๙๐ ให้กำหนดจากสินค้าอื่น ๆ นอกจากตอนที่ ๑ ถึงตอนที่ ๑๕ โดยออกเป็นพระราชกฤษฎีกา

ตอนที่ ๑๗ กิจการบันเทิงหรือหย่อนใจ

“กิจการบันเทิงหรือหย่อนใจ” หมายความว่า การประกอบกิจการในด้านบันเทิงหรือหย่อนใจต่าง ๆ ในสถานบริการเพื่อหารายได้เป็นธุรกิจ เช่น สถานมหรสพ สถานที่ฉายภาพยนตร์ ไนต์คลับ คาบาร์เรต ดิสโกเธค คาราโอเกะ ค็อกเทลเลาจน์ สถานอาบน้ำหรืออบตัว และนวด เป็นต้น

คำอธิบาย

จากความหมายของคำว่า “กิจการบันเทิงหรือหย่อนใจ” สามารถพิจารณาองค์ประกอบของกิจการบันเทิงหรือหย่อนใจ ได้ดังนี้

๑. เป็นการประกอบกิจการในด้านบันเทิงหรือหย่อนใจต่าง ๆ ซึ่งในตอนที ๑๗ ได้ยกตัวอย่างการประกอบกิจการที่เป็นกิจการในด้านบันเทิงหรือหย่อนใจ เช่น สถานมหรสพ สถานที่ฉายภาพยนตร์ ไนต์คลับ คาบาร์เรต ดิสโกเธค คาราโอเกะ ค็อกเทลเลาจน์ สถานอาบน้ำหรืออบตัวและนวด เป็นต้น ซึ่งโดยข้อเท็จจริงกิจการในด้านบันเทิงหรือหย่อนใจดังกล่าว อาจมีเพิ่มขึ้นหรือเปลี่ยนแปลงไปได้ตามยุคสมัย

๒. ในสถานบริการ ซึ่งตามมาตรา ๔ กำหนดความหมายของ “สถานบริการ” หมายความว่า สถานที่สำหรับประกอบกิจการในด้านบริการ และให้หมายความรวมถึงสำนักงานใหญ่ที่จัดตั้งขึ้นในการประกอบกิจการในกรณีที่ไม่อาจกำหนดสถานที่ให้บริการได้แน่นอน โดยจากความหมายของ “สถานบริการ” การให้บริการในสถานบริการจึงอาจเกิดขึ้นในสถานที่ใดสถานที่หนึ่งเป็นการเฉพาะเจาะจง หรือเป็นการให้บริการในสถานบริการที่มีอาจกำหนดได้แน่นอนก็ได้ โดยถือเอาสำนักงานใหญ่ที่จัดตั้งขึ้นในการประกอบกิจการเป็น “สถานบริการ”

๓. เพื่อหารายได้เป็นธุรกิจ การประกอบกิจการในด้านบันเทิงหรือหย่อนใจต่าง ๆ ต้องเกิดขึ้นเพื่อหารายได้เป็นธุรกิจ หากเป็นเพียงการจัดงานบันเทิงอันเป็นงานประเพณี หรืองานสาธารณกุศลต่าง ๆ ย่อมไม่เข้าลักษณะการประกอบกิจการเพื่อหารายได้เป็นธุรกิจ

แม้ว่าการให้บริการบางประเภทจะครบองค์ประกอบของ “กิจการบันเทิงหรือหย่อนใจ” ในตอนที่ ๑๗ แต่ในการพิจารณาว่าการให้บริการในลักษณะใดบ้างจะต้องเสียภาษีสรรพสามิต จะต้องบัญชีพิกัตอัตราภาษีสรรพสามิตว่ามีการกำหนดให้บริการประเภทใดบ้างที่ต้องเสียภาษีสรรพสามิต ซึ่งในตอนที ๑๗ มีการแบ่งประเภทที่ของบริการที่ต้องเสียภาษีสรรพสามิตออกเป็น ๓ ประเภท ดังนี้

ประเภทที่ ๑๗.๐๑ ไนต์คลับ ดิสโกเธค ผับ บาร์ ค็อกเทลเลาจน์ โดยให้หมายรวมถึงสถานที่ที่จำหน่ายอาหารและเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ โดยจัดให้มีการแสดงดนตรีหรือการแสดงอื่นใดเพื่อการบันเทิงซึ่งปิดทำการหลังเวลา ๒๔.๐๐ นาฬิกา

จากประเภทที่ ๑๗.๐๑ สามารถแบ่งประเภทของสถานบริการที่ต้องเสียภาษีสรรพสามิตได้ ๒ ประเภท คือ

๑. สถานบริการประเภทไนต์คลับ ดิสโกเธค ผับ บาร์ หรือค็อกเทลเลาจน์ กล่าวคือ หากสถานบริการนั้น จัดเป็นสถานบริการประเภทไนต์คลับ ดิสโกเธค ผับ บาร์ หรือค็อกเทลเลาจน์ จะถือเป็นสถานบริการใน

ประเภทที่ ๑๗.๐๑ โดยไม่ต้องพิจารณาองค์ประกอบของการให้บริการและไม่ต้องพิจารณาเวลาในการให้บริการหรือเวลาปิดทำการ

๒. สถานบริการประเภท สถานที่จำหน่ายอาหารและเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ โดยจัดให้มีการแสดงดนตรีหรือการแสดงอื่นใดเพื่อการบันเทิง ซึ่งปิดทำการหลังเวลา ๒๔.๐๐ นาฬิกา โดยสถานบริการในลักษณะนี้ไม่ว่าจะมีชื่อเรียกอย่างไรก็ตาม หากมีองค์ประกอบครบถ้วนดังต่อไปนี้ จะต้องเสียภาษีสรรพสามิตด้วย

(๑) เป็นสถานที่ที่มีการจำหน่ายอาหารและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ไม่ว่าจะขายอาหารหรือเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เฉพาะช่วงเวลาใดเวลาหนึ่ง หรือขายตลอดเวลาที่ร้านเปิดจนถึงเวลาที่ร้านปิดก็ตาม

(๒) เป็นสถานที่ที่จัดให้มีการแสดงดนตรีหรือการแสดงอื่นใดเพื่อการบันเทิง โดยการแสดงดนตรีหรือการแสดงอื่นใดดังกล่าวจะต้องเป็นการแสดงต่อหน้าคนดู ซึ่งอาจเป็นการแสดงของนักดนตรีคนเดียว เป็นวงดนตรี หรือการแสดงอื่น ๆ เช่น มายากล กายกรรม ละครเวที รวมถึงการแสดงความสามารถของคนและสัตว์ต่าง ๆ เพื่อให้ความบันเทิงแก่ผู้ที่มาใช้บริการในสถานที่นั้น และไม่ว่าการแสดงนั้นจะจัดให้มีขึ้นในช่วงเวลาใด จะมีขึ้นก่อนหรือหลังเวลา ๒๔.๐๐ นาฬิกาของวันก็ตาม หรือจะมีการแสดงเพียงบางวันของเดือนหรือสัปดาห์ก็ตาม

(๓) เป็นสถานที่ที่ปิดทำการหลังเวลา ๒๔.๐๐ นาฬิกา ซึ่งการปิดทำการหมายถึงการปิดสถานที่ โดยไม่มีผู้รับบริการอยู่ในสถานที่นั้น หากเป็นเพียงแค่การปิดรับผู้มาใช้บริการรายใหม่ปิดจำหน่ายอาหารและเครื่องดื่ม หรือปิดการแสดงดนตรี แต่ยังมีผู้ให้บริการนั่งรับประทานอาหาร นั่งดื่มหรืออยู่ในสถานที่นั้น ลักษณะเช่นนี้ย่อมถือว่าเป็นการปิดทำการหลังเวลา ๒๔.๐๐ นาฬิกา

ประเภทที่ ๑๗.๐๒ สถานอาบน้ำหรืออบตัว และนวด

สถานอาบน้ำหรืออบตัว และนวด ในประเภทที่ ๑๗.๐๒ จะต้องมีลักษณะเป็นสถานอาบน้ำและนวด หรือเป็นสถานอบตัวและนวด โดยปกติจะมีพนักงานไว้บริการลูกค้าที่มาใช้บริการ

ประเภทที่ ๑๗.๙๐ อื่น ๆ ตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

โดยบริการอื่น ๆ ที่จะกำหนดให้เป็นบริการในประเภทที่ ๑๗.๙๐ ต้องเป็นบริการที่อยู่ภายใต้ความหมายของ “กิจการบันเทิงหรือหย่อนใจ” ในตอนที่ ๑๗ และไม่ใช่ว่าบริการที่อยู่ในประเภทที่ ๑๗.๐๑ และ ๑๗.๐๒ ซึ่งขึ้นอยู่กับนโยบายด้านภาษีในขณะนั้น ๆ

ตอนที่ ๑๘ กิจการเสี่ยงโชค

“กิจการเสี่ยงโชค” หมายความว่า การประกอบกิจการในด้านการจัดให้มีการเสี่ยงโชคหรือแสวงโชค โดยวิธีการใด ๆ เพื่อให้ได้รับเงิน รางวัลหรือประโยชน์อย่างอื่น

คำอธิบาย

จากความหมายของคำว่า “กิจการเสี่ยงโชค” สามารถพิจารณาองค์ประกอบของการให้บริการได้ ดังนี้

๑. จัดให้มีการเสี่ยงโชคหรือแสวงโชค โดยความหมายของคำว่า “เสี่ยงโชค” พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๕๔ ได้ให้ความหมายไว้ว่า “แสวงโชคไปตามบุญตามกรรม” ส่วนคำว่า “แสวง” หมายความว่า “เสาะ,หา” สำหรับในความหมายของพิกัดอัตราภาษีสรรพสามิตนั้นจะเป็นการให้บริการในลักษณะที่มีการเสี่ยงทาย ซึ่งหากทายผลได้ถูกต้องก็จะได้รับรางวัลเป็นการตอบแทน

๒. เพื่อให้ได้รับเงิน รางวัลหรือประโยชน์อย่างอื่น การเสี่ยงโชคหรือแสวงโชคซึ่งจะถือเป็นบริการในพิกัดอัตราภาษีสรรพสามิต ตอนที่ ๑๘ จะต้องเป็นไปเพื่อให้ได้รับเงิน หรือได้รับรางวัลที่เป็นตัวเงินหรือทรัพย์สิน เช่น สร้อยคอทองคำ รถยนต์ เครื่องใช้ไฟฟ้า โทรศัพท์มือถือ เป็นต้น หรืออาจเป็นประโยชน์อย่างอื่น เช่น สิทธิประโยชน์ในการใช้บริการใด ๆ โดยไม่ต้องเสียค่าบริการ เป็นต้น

ประเภทที่ ๑๘.๐๑ สนามแข่งม้า

ได้แก่สถานที่แข่งขันสำหรับม้าวิ่ง

ประเภทที่ ๑๘.๐๒ การออกสลากกินแบ่ง

ได้แก่การออกสลากเพื่อขายให้แก่ผู้เล่นเป็นการเสี่ยงโชค โดยมีการให้รางวัลที่แบ่งเป็นหลายรางวัลแก่ผู้เล่นซึ่งถือสลากเลขหมายรางวัลที่ออก

ประเภทที่ ๑๘.๙๐ อื่น ๆ ตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

โดยบริการอื่น ๆ ที่จะกำหนดให้เป็นบริการในประเภทที่ ๑๘.๙๐ ต้องเป็นบริการที่อยู่ภายใต้ความหมายของ “กิจการเสี่ยงโชค” ในตอนที่ ๑๘ และไม่ใช่งานที่อยู่ในประเภทที่ ๑๘.๐๑ และ ๑๘.๐๒ ซึ่งขึ้นอยู่กับนโยบายด้านภาษีในขณะนั้น ๆ

ตอนที่ ๑๙ กิจการที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม

“กิจการที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม” หมายความว่า การประกอบกิจการที่มีผลกระทบต่อคุณภาพของสิ่งแวดล้อมเพื่อหารายได้เป็นธุรกิจ เช่น สนามกอล์ฟ เป็นต้น

คำอธิบาย

จากความหมายของคำว่า “กิจการที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม” สามารถพิจารณาองค์ประกอบของการให้บริการได้ดังนี้

๑. เป็นการประกอบกิจการที่มีผลกระทบต่อคุณภาพของสิ่งแวดล้อม โดยความหมายของคำว่าผลกระทบต่อคุณภาพของสิ่งแวดล้อม อาจมีทั้งในลักษณะของการทำลายสิ่งแวดล้อม หรือแม้จะไม่ถึงขนาดทำลาย แต่หากมีผลกระทบต่อคุณภาพหรือความสมดุลตามปกติของสิ่งแวดล้อม ก็จะถือเป็นกิจการที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ซึ่งในตอนที ๑๙ นี้ ได้ยกตัวอย่างกิจการสนามกอล์ฟ ซึ่งแม้โดยสภาพแล้วสนามกอล์ฟอาจไม่มีผลเป็นการทำลายสิ่งแวดล้อมโดยตรง แต่ในการจัดสร้างและจัดทำภูมิทัศน์ของสนามกอล์ฟ ก็จะต้องมีการปรับเปลี่ยนสภาพของพื้นที่ตามตามธรรมชาติ ปูปลูกต้นไม้ ปูพื้นหญ้า ตลอดจนจัดทำพื้นที่ต่าง ๆ อย่างกว้างขวางให้เปลี่ยนไปจากตามธรรมชาติ เพื่อให้เหมาะสมกับการให้บริการ จึงเป็นลักษณะของการผลกระทบต่อคุณภาพของสิ่งแวดล้อม

๒. เพื่อหารายได้เป็นธุรกิจ การประกอบกิจการที่มีผลกระทบต่อคุณภาพของสิ่งแวดล้อม จะต้องเกิดขึ้นเพื่อหารายได้เป็นธุรกิจ จึงจะถือเป็นสถานบริการในตอนที ๑๙

ประเภทที่ ๑๙.๐๑ สนามกอล์ฟ

ได้แก่สถานที่สำหรับเล่นกอล์ฟ หรือสถานที่สำหรับการแข่งขันกอล์ฟ

ประเภทที่ ๑๙.๙๐ อื่น ๆ ตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

โดยบริการอื่น ๆ ที่จะกำหนดให้เป็นบริการในประเภทที่ ๑๙.๙๐ ต้องเป็นบริการที่อยู่ภายใต้ความหมายของ “กิจการที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม” ในตอนที ๑๙ และไม่ใช่บริการที่อยู่ในประเภทที่ ๑๙.๐๑ ซึ่งขึ้นอยู่กับนโยบายด้านภาษีในขณะนั้น ๆ

ตอนที่ ๒๐ กิจการที่ได้รับอนุญาตหรือสัมปทานจากรัฐ

“กิจการที่ได้รับอนุญาตหรือสัมปทานจากรัฐ” หมายความว่า การประกอบกิจการใด ๆ ในลักษณะที่เป็นการให้บริการแก่ประชาชนทั่วไป โดยได้รับอนุญาตหรือสัมปทานจากรัฐให้ดำเนินกิจการได้

คำอธิบาย

จากความหมายของคำว่า “กิจการที่ได้รับอนุญาตหรือสัมปทานจากรัฐ” จะเห็นได้ว่า พิกัดอัตราภาษีสรรพสามิตในตอนที ๒๐ นี้ ครอบคลุมทั้งกิจการที่ในการดำเนินการจะต้องได้รับอนุญาตจากรัฐ และกิจการที่ในการดำเนินการจะต้องได้รับสัมปทานจากรัฐ โดยในการดำเนินการนั้นอาจเป็นการได้รับอนุญาตหรือสัมปทานจากรัฐโดยตรง ซึ่งเมื่อได้รับอนุญาตหรือสัมปทานนั้นแล้ว ก็สามารถดำเนินกิจการของตนได้อย่างอิสระ หรือจะกระทำในรูปแบบของการร่วมทุนกับรัฐซึ่งแม้จะไม่มีกรออกใบอนุญาตให้โดยตรง แต่หากมีผลให้ผู้ให้บริการนั้นสามารถดำเนินกิจการที่ต้องได้รับอนุญาตหรือสัมปทานนั้นในลักษณะที่เป็นการให้บริการแก่ประชาชนทั่วไปได้ ก็ถือเป็นกรให้บริการในกิจการที่ได้รับอนุญาตหรือสัมปทานจากรัฐเช่นกัน

ประเภทที่ ๒๐.๐๑ กิจการโทรคมนาคม

ได้แก่กิจการที่ได้รับอนุญาตหรือสัมปทานจากรัฐให้ดำเนินการในด้านการติดต่อสื่อสาร ในลักษณะของการส่ง การกระจาย หรือการรับภาพ เครื่องหมาย สัญญาณ ข้อเขียน เสียง หรือการทำให้เข้าใจ ด้วยวิธีใด ๆ ในลักษณะที่เป็นการให้บริการแก่ประชาชนทั่วไป

ประเภทที่ ๒๐.๙๐ อื่น ๆ ตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

โดยบริการอื่น ๆ ที่จะกำหนดให้เป็นบริการในประเภทที่ ๒๐.๙๐ ต้องเป็นบริการที่อยู่ภายใต้ ความหมายของ “กิจการที่ได้รับอนุญาตหรือสัมปทานจากรัฐ” ในตอนที่ ๒๐ และไม่ใช่บริการที่อยู่ในประเภทที่ ๒๐.๐๑ ซึ่งขึ้นอยู่กับนโยบายด้านภาษีในขณะนั้น ๆ

ตอนที่ ๒๑ บริการอื่น ๆ

ประเภทที่ ๒๑.๙๐ บริการอื่น ๆ นอกจากตอนที่ ๑๗ ถึงตอนที่ ๒๐ ตามที่กำหนดโดยพระราช

กฤษฎีกา

คำอธิบาย

ในตอนที่ ๒๑ เป็นการกำหนดให้รัฐมีอำนาจที่จะจัดเก็บภาษีสรรพสามิตจากบริการใด ๆ เพิ่มเติม ได้ ซึ่งขึ้นกับสภาพเศรษฐกิจ สังคม พฤติกรรมการบริโภคของประชาชน รวมถึงนโยบายด้านภาษีของรัฐในขณะนั้น ๆ ซึ่งประเภทที่ ๒๑.๙๐ ให้กำหนดจากบริการอื่น ๆ นอกจากตอนที่ ๑๗ ถึงตอนที่ ๒๐ โดยออกเป็น พระราชกฤษฎีกา